١

SÜLEYMANİYE G. KÜTÜPHANESİ

Kısmı	Hacı Mahmud Ef.
Yeni kayıt No.	
Eski kayıt No.	1685
Tasnif No.	297.3

٦١٢

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C. Süleymaniye Kütüphanesi
1923

بختی افندی

ترجمهٔ شرعة الاسلام

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس و حمد و ثنا که هر آن ‌ ‌ یاراتدی حکمتیله کلدن انسان
هم ایتدی انی عرفانه هدایت ‌ ‌ شواهدله علامیله دلالت
اولوب راه عبودیته هادی ‌ ‌ هم اکراما انی قیلدی عبادی
ایکی عالمده کیم اولدر سعادت ‌ ‌ انی اصلاح ایدن شیده تمامت
ره اسلامی ایتدی اکا تبیین ‌ ‌ دخی فوز و فلاحی قیلدی تلقین
هم ایتدی امر دینه اول هدایت ‌ ‌ که مرضیدر قاتنده اول عبادت
رسولی با صفا ارسالی ایله ‌ ‌ صلاة اولسون اکا هم آلی ایله
که قیلدی سائقی انی خاص و عامه ‌ ‌ که حسن خلقیله دار السلامه
سماده لامع اوله برق مادام ‌ ‌ سلام ایله اولنه اکا اکرام
پس اندن ای اخی باجان برابر ‌ ‌ قولغیل ایله بندن یکا بر تر
درشن سعی ایله قوم جان و دلدن ‌ ‌ کتاب شرعة الاسلامی الدن
سراپا ایچی بر در لآلی ‌ ‌ رسولک سنتیدر هب مالی

شرعة الاسلام بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذى دلنا على معرفته بالشواهد والاعلام وتعبدنا لكرامتنا بانواع العبودية والاحكام وشرع لنا فيما يصلحنا في سنن الاسلام

ائمه

ائمه سوزلرندن منتقددر ‌ ‌ که معتدبها در معتمددر
ایشتدم انی بر استاددن کلدن ‌ ‌ روایت ایلدی انی فحولدن
فقیرک دخی اول استادی ایدی ‌ ‌ امام صالحک دامادی ایدی
بیوردی نقل اولنور کیم مؤلف ‌ ‌ کتاب شرعه‌یی یعنی مصنف
تمام ایتدکده جمله اول کتابی ‌ ‌ ایدوب بعض حدیثده ارتیابی
قودی روضه‌یه ایدوب ویمالی ‌ ‌ رسول الله ایتدی عرض حالی
نیاز ایدوب دیدی چوقدر کناهم ‌ ‌ قیوکدر یا رسول الله پناهم
که سن کان مروت ذو العطاسن ‌ ‌ کتابمک وار ایسه کر خطاسن
نکاه لطفله قیل انی تصحیح ‌ ‌ اولنسون حک ایله مشکوکی تصریح
دعا ایدوب درونی اولدی کریان ‌ ‌ دیدی باقی سنکدر لطف و احسان
اجابته قرین اولدی دعاسی ‌ ‌ محصل مستجاب اولدی رجاسی
ثقاتک بعضیسی ایتدی روایت ‌ ‌ او مجموعه اولوب مقبول حضرت
بولندی جابجا بعضیسی محکوک ‌ ‌ پس اندن قالمادی بر یری مشکوک
انکچون اولدی بین الناس مرغوب ‌ ‌ کتاب شرعه هم مقبول و مطلوب
خصوصا کیم انی استاد مرحوم ‌ ‌ اولنمادین کتاب شرعه منظوم
ایدوب انک دقایقنی تدقیق ‌ ‌ ایدردی طالبینه انی تحقیق
الهی جنت اوله اکا ماوی ‌ ‌ اوله یاری انک غلمان و حورا
دخی تلمیذ اولان خاص و عامی ‌ ‌ قیل انلره مقر دار السلامی
انی تعلیم ایدوب ایتدکجه احسان ‌ ‌ اولوردم مستفید درسی هر آن

وهدانا الى ما ارتضاه من امر الدين بنبيه محمد عليه السلام وجعله قائدنا وسائقنا بلطفه خلقه الى دار السلام صلى الله عليه وعلى آله ما لمع في السماء برق وهطل غمام وبعد فهذه عقود منظومة من سنن سيد العالمين وامام المتقين منتقدة من كتب الائمة المهتدين من علماء الدين مفصلة

اوزره حاضر اولان طالبندن — محب مجلس اولان صالحندن
خطاب ایدوب دیدی بر صالح دین — درونندن آلیوب بو عبده تحسین
کتاب شرعه نظم اولسه اولوری — لسان ترکیده نظمه کلورمی
کلامندن کلوب قلبه تأثر — انی هر کاهی ایتدکجه تذکر
انی نظم ایتمکه شوقه کلوردم — درون نظمه بر همت بولوردم
قلیل اولماغیله لکن بضاعت — تأدب ایدوب ایتمزدم جسارت
ولیکن همت استاد کامل — بو مأموله دخی اولدی شامل
جرأت ایلدم نظمنه انک — صغنوب فضل ولطفنه خدانک
انی نظم ایلدم ترکی دلیله — که خلقک خاص وعامی انی بیله
انی طالب اولورسه حفظ اخوان — اوله انلره تا کیم ضبطی آسان
نیجه تقسیم ایتدیسه مؤلف — که یعنی فرق سکز فصله مصنف
او منوال اوزره در ترتیبی جانا — که تبدیل اولنادی برشیء قطعا
هم استمداد ایدوب روحندن انک — که لطف وفضل وعونیله خدانک
بحمد الله بو نظمم بولدی انجام — که یعنی فضل یزدانیله اتمام
جناب حق ایده روحنی شادان — قیله یارینی انک حور وغلمان
که ایتدی بویله بر مجموعه تألیف — رضای حق ایچون ایلدی تصنیف
آکا کوسترمیه عقباده بیمی — مقام ایده خدا دار نعیمی
درجاتن ایدوب ترفیع جنانده — که یعنی عالیاتی ویره انده
بسن اخواندن بودر مأمول داعی — بو نظممدن ایدنلر انتفاعی

ستذورها وعقائلها
للشغوف باجتنائها اشرح
فصولها وابوابها للمستغی
مصابیح اضوائها فانها اولی
ما یلقن به اطفال اهل الایمان
واحق ما یتحفظه اهل الایقان
بل لا مندوحة دونه لسالك
سبل الهدی کلا یتردی به الهوی
فی مهاوی الردی کما قال رب العالمین
فماذا بعد الحق الا الضلال وما
الحق الا فیما قاله او عمل به او اشار
الیه او تفکر فیه او خطر بباله او وجد
فی خلده من کان لا ینطق عن الهوی
ولا یامر ولا ینهی الا بما نزل علیه
او یوحی الیه ومن کان نصفة حاله
فی الدارین ما زاغ البصر وما طغی
ومن کان دنا فرفع فوق القوسین او
الی المقام الادنی والمامول من
ان الکرم بعد الوهاب ان یبارك
لی ولمن اخلفه من
الاعقاب

دعای خیر ایدوب عبد حقیره — که رحمت اوقیه روح فقیره
بولورسه هر کیم نسیان وسهوم — یانینده سهل اوله غایتله عفوم
اولوب ذیل کرمله عیب مستور — قصوری هم یانینده اوله معذور
کیم اصلاح ایده عفو ایدوب خطاسن — ایکی عالمده کوره حق عطاسن
عیوبن ستر ایده الله ستار — ذنوبن عفو ایده الله غفار

او ذو المن ویره لا یحصی اجوری
اکا رحمت ایده رب غفوری

الفصل الاول فی التحریض علی اتباع سنة سید المرسلین من بیان الکتاب والحدیث

ایشیت معلومک اولسون ای برادر — سنی توفیق ایده الله اکبر
بو فصل ایچنده اولمشدر بو مطلق — اتم واجمع ایت محقق
بیوردی حق کلامنده تمامت — قبول ایت جانیله آیله اطاعت
رسول الله نه امر ایتدی کوریکز — طوتوب اول راهی اول یوله کیدیکز
اولک نهی ایتدوکندن منتهی هم — قبول ایدوب دیدوکین جانله محکم
بری دخی بودر ای جان مادر — رسولک انبیا عنده مقرر
دیدی ربک حقیچون یا محمد — بولر ایمانه کلمزلر مؤبد
بینلرنده اولان اختلافده — دخی واقع اولان هر بر خلافده
حکم ایلمدکجه سنی حتی — دخی حکمیله اولمدقجه ارضی

بما اودعته فی هذا الکتاب
انه ولی الاجابة والایجاد
والیه المصیر والمآب
ربنا آتنا من لدنك رحمة
وهیئ لنا من امرنا رشدا
الفصل الاول
فی التحریض علی اتباع سنة
سید المرسلین
من الکتاب والحدیث اعلم
یا اخوان اجمع آیة فی هذا
الباب قوله تعالی
فلا وربك لا یؤمنون
حتی یحکموك فیما شجر بینهم
ثم لا یجدوا فی انفسهم
حرجا مما قضیت ویسلموا
تسلیما وما آتاکم الرسول
فخذوه وما نهاکم عنه
فانتهوا

پس اندن کندو لوردە بولمیه لر
که یعنی حکمنه انجنیه لر

دخی حکمك طوتوب انلر مسلّم
اویه لر بویروغنه بیش و کم

رسولك اتباعی فرض و لازم
اولور مؤمنلره البتّه ملازم

انی بیلسون که مؤمن یوقدر البتّ
انك برحاله الله ترکینه وسعت

خلاف ایتمك رسول باصفایه
شریعت صاحبی اول مصطفایه

زوال نعمت اسلامی ای یار
تعرّضدن تصدّیدن بو هر بار

دخی بیوردی کورشاه نبوت
شریعت صاحبی سلطان صفوت

لحیکزدن بریکز مؤمن اولمز
ره شرع مبینه طوغری کلمز

که کتوردوکمه انا نمایجه
هواسی انك اکا اویمایجه

بنه بیوردی بزه سرور دین
او سلطان رسل فخر النبیین

بکا اویمامغیله برکس اکر
بنم ضایع ایدرسه سنتم کر

قچن واقع اولور روز قیامت
حرام اولور اکا بندن شفاعت

دیدی هم اتباعیله بری تا
بنم کر سنتمی ایتسه احیا

بنی دیرلتمش اولور اول محقق
دخی سومش اولور اول بنی مطلق

بنی سون کشی روز قیامت
بنمله بیله در جنتده البت

دخی آثار مشهورەدە کلدی
سلفدنهم روایت بویله اولدی

قچن اولدقده مذهب مختلف هم
ملل دخی اولیجق یعنی درهم

که خلقده ظاهر اولدقده فسادی
دخی فتنه نك اولسه ازدیادی

اودم اخذ ایتسه بر مؤمن موحّد
رسولك سنتن اولور مؤیّد

فاتباع الرسول فرض لازم ولا يتم الاسلام الا به ... رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يؤمن احدكم حتى يكون هواه تبعا لما جئت به وقال صلى الله عليه وسلم من ضيع سنتي حرمت عليه شفاعتي وقال صلى الله عليه وسلم من احب سنتي فقد احبني ومن احبني كان معي في الجنة وجاء في الآثار المشهورة ان المتمسك بسنة سيد المرسلين عند فساد المذاهب واختلاف الخلق واختلاف ما يتشهد والملل كان له اجر مائة شهيد اي فانه كالقابض على الجمر لا يسعه تركه ولا امساكه

ويريلور

ویریلور یوز شهیدا جری مقرّر
دخی تفصیلی وار دکله برادر

او مؤمنك مثالی لیك اما
الینه آتش المش صانکه کویا

انی اول نه الینده طوته بیلور
نه اولی الندن آتا بیلور

او سنتلر که بوراده اکلدی
کانکله کیم تمسّك واجب اولدی

اودر کیملری برادر قرن اوّل
او سنتا اوزره اولدیلر محصّل

بولار بر طائفه در قوم مکرّم
اولوب خیر الله مشهور لهم هم

بولاردر هم صحبت سلطان دیندر
خلفا دخی که انلر راشدیندر

دخی حضرت زماننده کلنلر
انك عصرنده برمه جمع اولنلر

پس اندنصکره اوچ قرنه وارنجه
قرونك اهلی تا آخر اولنجه

اولوب هر بریسی منقاد سنت
مؤیّد بولدیلر دینده سعادت

بولاردنصکره نه کیم اشلنلدی
بولار کیم سنتدن طشره قالدی

خلاف سنت اولان اولدی بدعت
که هر بدعت اولور محض ضلالت

او شیکیم عهد پیغمبرده اصلا
صحابه ایتمدیلر انی قطعا

انی بر کیمسه ایتسه ابتداعی
که یعنی ایتسه بر رسم اختراعی

قلیل اولسون کثیر اولسون انلر
صغیر اولسون کبیر اولسون انلر

کرك اولسون عبادتده ذکرده
یاخود اولسه بو ایکیده غیرده

بولاریك محدثنی ای برادر
هپ انکار ایتدی اصحاب پیامبر

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر سنتدر
که ترك و بحث تفتیش ایتمك اندن

والمراد من هذه السنة التي يحتج المتمسك بها ما كان عليه القرون ... بدعة ضلالة وقد كان الصحابة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ينكرون اشد الانكار على من احدث امرا وابتدع رسما لم يعهد في عهد النبوة كان صغيرا او كبيرا كان ذلك في المعاملة او في العبادة او في الذكر

* فمن السنة

ترك البحث والتفتيش عما جاءت به السنة بعد ما صح سنده واستقام متنه

اوسنتدن که حضرتدن کلوبدر / پیغمبردن روایت اولنوبدر
او سنتدر که سنی مستقیمدر / صحیح اولوب سندی هم قویمدر
برادر بویله سنتدن تمامت / حذر ایت بحث و تفتیش ایتمه غایت
اگر کیم بحث ایدرسه بیله کندیز / چکر تعمیقه دیننده کندی کندیز
بو ایشی ازغونلغک مفتاحی ولدی / بو کارک عاقبتی دکله نولدی
هلاک اولدی امم طول جدلله / سلف چوق قیل و قال ایتمکله دلله
یا پوشه ثابت اولمش سنته بک / عمل ایده انکله موتنه دک
اوقیه سنته او خلقی کاه کاه / دخی انکله حکم ایلیه هرکاه
اشتمیه نه دیرسه اهل بدعت / دخی میل ایتمکه ایده دقت

الفصل الثانی فیما ثبت من عقائد الدین وملة الاسلام

بودر دینک عقائدندن اولان / دخی ملة اسلامدندر ای جان
اوشیدر کیم ایدوب جبریل سؤالی / رسول با صفایه دکله حالی
رسول الله ایدوب ایمانی تعریف / ایشت جبریله نیجه ایتدی توصیف
قول اولان تکری یی گرچک کمکدر / دیه بردر شریکی و ندی یوقدر
ملکلره اینانه جان و دلدن / دخی کتبه کیم اول ایندی کوکدن
اینانه جمله پیغمبرلره هم / که آخر مصطفی و اولی آدم علیهم السلام
اینانه هم اولومدن صکره بعثه / او کونده اولنان اول طول مکثه
قدره اینانه کیم نفع و ضری / اوبلمکدر خدادن خیر و شری

فانه یجر الی التعمق فی الدین وانه مفتاح الضلالة وما هلکت الامم الماضیة الا بطول الجدال وکثرة القیل والقال بل یعض بناجذه وهو علی ما ثبت من السنة ویعمل بها ویحکم بها ولا یبتدع ولا یصغی الی کلام اهل البدعة ولا یمیل الیهم

فصل فیما ثبت بالسنة من عقائد الدین وملة الاسلام ما جاء فی حدیث سؤال جبریل علیه السلام وهو ان یؤمن العبد بالله وحده لا شریک له ویصدق بالله وملائکته وکتبه ورسله اجمعین ویؤمن بالبعث بعد الموت وبالقدر خیره وشره من الله تعالی

بولاره اینانه جان و کوکلله / بولاری فرض و لازم دیه دلله
اوله بش وقت نمازه هم ملازم / دخی وقت و شروطله اوله عازم
بیله واجبلرین سنتلرین هم / دخی دابنی بولنجه محکم
دخی ویرمک زکوتی وقتی ایله / شروطیله اداسن فرضی بیله
رمضانی کلدوکنجه دائم / بیله فرض اولدوغن هم اوله صائم
دخی حج ایلیه کوجی یترسه / حوائجندن ارتوق مالی وارسه
بولاری اعتقاد ایدوب نه کیم وار / لسانیله ایدرسه کیمکه اقرار
اولور اول اهل جنتدن و مؤمن / بفضل الله و الطاف المهیمن
دخی بو اوله مؤمن اعتقادی / بونک اوستنه ربط اوله فؤادی
کناه ایشلیدی بر عبد مسلمان / چیقرمز انی ایمانندن عصیان
نته کافری کفرندن چیقارمز / که احسانی کفرندن ایرمز
کبیره ایشلسه بر مؤمن حق / مفوضدر حقک حکمینه مطلق
قیامتده دیلرسه حق تعالی / عقاب ایلر اکا ما شا بما شا
عذاب ایتمزدن اول رب غافر / دیلرسه عفو ایدر غفار قادر
کلوبدر هم حدیثده بو مقرر / جهنمدن چیقیسر قالمیسر
اوکیمسه نک که قلبی ایچره ای جان / اوله مثقال ذره انده ایمان
یا دین یا بنده قلبی ایچره جانا / یقیندن یعنی دخی بر شی اوله
اوشی حمل ایتمش اوله صاحبی هم / که ذکر اللهه اخلاصیله محکم
حرامدن یاخود آنی منع قیلسه / خدا خوفیله ممنوع اولمش اولسه

ثم یری الاقرار الصریح بذلک فرضا لازما ویلتزم الصلوات الخمس لاوقاتها علی شرائطها لیقیمها بحقوقها وواجباتها ویری ایتاء الزکوة فی المال لوقتها علی شرائطها فرضا مفروضا وصوم الشهر ... من استطاع الیه سبیلا ویری ان من انطوی قلبه علی هذه الجملة ونطق بها لسانه واطمأن بها قلبه فهو مؤمن من اهل الجنة بفضله وکرمه ویری ان المؤمن لا یخرجه عن الایمان ذنب کما لا یخرج الکافر عن کفره احسان وانما حکم المؤمن صاحب الکبیرة الی الله تعالی یوم القیمة ان شاء عاقبه ما شاء بما شاء وان شاء یعفو قبل ان یذوق العذاب فقد جاء فی الحدیث انه یخرج من النار

من كان في قلبه مثقال ذرة من الايمان اى ادنى شيء من يقين الدين حمله ذلك على ذكر الله تعالى يوما عن اخلاص او زجره عن محظور مخافة الله تعالى ولا نكفر احدا بذنب ولا نخرجه عن الاسلام بعد اى لا نسميه كافرا ولكف لسانه عن اهل القبلة ولا نشهد على احد منهم بالكفر والشرك والنفاق ونكل سرائرهم الى الله فيما يسرون ويضمرون من امورهم واعمالهم ومن سنة الاسلام ان يعلم ان التى قد جرى بها من امر الدين والدنيا رطبه ويابسه كما قال الله تعالى ولا رطب ولا يابس الا في كتاب مبين وان السعادة والشقاوة مكتوبات وكل ميسر لما خلق له فالسعيد من يعمل بعمل الجنة ويعمل

دخی کیمسه یه ایتمیه اذیت ‌‌‌‌ — کنا هندن اوتوری کفره نسبت

خطرلو ایشلر ایتدیکی ایچون هم ‌‌— چیقارمیه انی اسلامدن اولدم

دیمیه اکا یعنی کافر اولدک ‌‌— کیدوب اسلام و دینك خاسر اولدك

هم اهل قبله حقنده دیمیه ‌‌— لسانن طوته تکفیر ایلمیه

بولاردن بری حقنده تمامت ‌‌— نفاق و شرکله ایتمیه شهادت

بقه هرکشینك ظاهرینه هم ‌‌— حکم قیله انکله اوله ابسم

سپارش ایده حقه باطنینی ‌‌— بولاردن حفظ ایده دائم دلینی

ومن سنة الاسلام

بوکاده اعتقاد ایتمك اهمدر ‌‌— بونیده هرکسه بیلمك اهمدر

نه کیم اولمش دخی نه اولهجقسه ‌‌— یه دین امری یا دنیا امری اولسه

دخی یاشدن قوریدن نه کیم وار ‌‌— یازلمشدر ازلده اکا ای یار

شقاوتدن سعادتدن دخی هم ‌‌— یازلمشدر ازلده بیش و کرکم

کیشی یارادلیشنه ایتمك کرکدر ‌‌— اکا کوره جزا کورسه کرکدر

اولورهم اهل جنت ایشی هر آن ‌‌— سعید اولنلره غایتله آسان

سعادت اهلی اول ایشی ایدیسر ‌‌— هب انلرا وچماق ایشین ایلیسر

شقی یه اهلی طاموا ایشی اکثر ‌‌— اول ایش انلاره اولسه دراسر

نیجه یازلری اولدیسه مثبت ‌‌— او یازوا اوزره ختم اولور البت

شونی کیم حق ایدوبدر انی تقدیم ‌‌— او تأخیر اولماز اول بو سوزه تسلیم

شونی کیم انی تأخیر ایلدی حق ‌‌— او شیء تقدیم اولنماز بل محقق

وعليه بحسب الامر والنهي كذلك ولا نقدر على ... الله تعالى ولا ... ولا نعطل ما احكمه ... نقضها ... بتقدير ... العجز والكبر ... والرزق ... يصلي العبد ... كل بر وفاجر من ولاة الاسلام ويصلى على من مات من اهل القبلة كائنا من كان ويشهد الصلوة الخمس والجماعة ويجاهد مع كل خليفة اعداء الله تعالى برا كان او فاجرا ولا يخرج على امام المسلمين بالسيف ولا على احد من اهل الاسلام ويدعو بالصلاح والخير والعافية والاستقامة والرشاد والسداد

دخی حق یاپدوغی نسنه بیقلماز ‌‌— دخی حق یقدیغی قطعا یاپلمز

قدریله اولوبدر جمله اشیا ‌‌— انی تقدیر ایدوبدر حق تعالی

قموزیر کلك عاجزلو سراپا ‌‌— قمو خلقیله خلق رزق حتی

قمو خیریله شر دخی اجل هم ‌‌— بتقدیر جناب ربا اعلم

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر برادر ‌‌— امامی اولور ایسه فاجر ویر

اویا اردنده قیله هر نمازی ‌‌— جماعتله نه دم اتسه نیازی

بری فوت اولسه اهل قبلهدن کو ‌‌— نمازین قیله کر فاجر اکر بر

جماعته اوله بش وقتده حاضر ‌‌— اوله مکتوبه نك فوتنده حاضر

خلیفهیله ایده دائم غزایی ‌‌— ایده دشمانی اوزره هم جزایی

خلیفهیه اویولور هم مقرر ‌‌— کر کسه فاجر اولسون اولده کر بر

امام مسلمین اوسنته ای یار ‌‌— خروج ایلمیه سیفیله زنهار

دخی هم اهل اسلام اوزره جانا ‌‌— صفنوب سل سیف ایتمیه اصلا

دعا ایلیه دائم مؤمنینه ‌‌— دخی ایده امام مسلمینه

صلاح و خیر ایله ایدوب دعایی ‌‌— معافاتیله ایلیه ثنایی

اکا هم استقامتله رشادی ‌‌— دخی قول و عملدن هم سدادی

دعاسنده ایده بو اهتمامی ‌‌— نه ایش اوزره اولورسه اولسون امامی

انك یدیله اصلاح ایتدیکی حق ‌‌— امور مسلمیندن نه ایسه مطلق

بو اکثر اولدی زیرا کندوزینك ‌‌— بنفسه فسادندن اوزینك

دخی دینده مباح اولانده هردم
مطیع اوله امامه اویه محکم

اطاعت ایده اندن نه کلورسه
امامی بر حبش قولده اولورسه

سلف علمالرینه ایتمیه طعن
اوله قولی بولر حقنده احسن

ملوم اولمیه لر طعنله ذمله
که ما زلت به اقتدا مهمله

صحابه یه حد زایده طعندن
تحرز ایده غایت سوء ظندن

بولرك رتبه سی اعلادن اعلی
کرك تقواده کر طاعتده زیرا

یقینده هر برسی کامل ایدی
دخی زهد و صلاحه مائل ایدی

بولاری مغفرتله عفوه زیرا
که وعده ایلمشدر حق تعالی

رسولك صحبتنی کوردی انلر
اکا نصرتله خدمت ایتدی انلر

اودوکتله بولار ممتاز اولوبدر
قموسی رتبهٔ اعلا بولوبدر

اکر یاد ایتسه لر صحب کرامی
ایده لر حسن لطفیله احترامی

کمال مرتبه تعظیم ایده لر
رضاء حقله تکریم ایلیه لر

اکر بر کمسنه دنیا طلوسی زر
انی لله انفاق ایلسه کر

بولارك بری مدینه ایرشمز
دخی هم نصف مدینه یتشمز

سؤال اولنسه سندن ای برادر
قمو احباب اصحاب پیغامبر

دی که بر امتا یدیلر که انلر
که ایتدی کلری ایشله کیدی بونلر

انك ایدوب جوابه همتینی
اوقی هم تلك امة ایتیسنی

بولارك دخی زلاتنده اصلا
تکلم ایتمیه بو سوزله قطعا

انی باغشلمشدر انلره حق
تفحص لازم اولمز سکا مطلق

لامام المسلمین علی ما کان
علیه من العمل فان ما یصلح الله
علی یدیه من امر العامة اکثر مما
یفسد بنفسه ویطیع امامه وان کان
ابا باحة الدین ولا یطعن
عند العلماء بما زلت احدا منهم
فی سیف ولا یتخذهم
اقتداهم ویتورع جهده عن
غرضا الصحابة رضی الله
مطاعن کما نقل اقوی علی انبا
عنهم فقد النقلین والرشد
من البر والتقوی والهدی وقد وعدهم
والزهد والمغفرة والعفو
تعالی بالمغفرة ولذلک شرف
الله بصحبة سید الخلائق
سقطا منهم الصلوة والسلام
محمد علیه الصلوة والسلام ونصب لان
وقیامهم بخدمته ما یقدر علیه
لسانه فیهم الا باحسن
فان احدا لو انفق ملء الارض ذهبا
لم یبلغ مد احدهم ولا نصیفه
فاذا سئل عن حقهم فلیقل
تلک امة قد خلت لها ما کسبت

محاسندن قلوب امتی هم
نه جمع ایلرسه انکا هر دم

رسولك حرمت و حقن کوزه ده
بولار حقنده حفظ ایلیه کوده

دخی انلره ایلیه محبت
رسولك حبنی ایده رعایت

رسول الله سورنته که زیرا
بولاری سودیکیچون حق تعالی

نه کیم ذکر اولدی حق و حرمتندن
اولوبدر اهل اسلام سنتندن

دخی کیمسنیه دینده ایتمیه هم
جدال ایله خصومت بیش و کم

بولاردن صاقنه زیرا بهر حال
بو ایکیسی ایدر احباط اعمال

متشابه اولانا ایتده ای یار
مجادل اولمیه هم دخی زنهار

صقنه ایتمیه بونده جدالی
بو یولده قاقمیه باب ضلالی

سؤالنده بر امرك اولسه مضطر
انی اول سائل اولسون ای برادر

سؤاله ویرمیه سائله قدرت
دخی القاء شبهه یه تمامت

نته کیم هم سلفده بویله اولدی
محاجه خلیلده بویله کلدی

دخی حق بیله مسح خفی هر دم
حضرده و سفرده هم دمادم

عباده مسح خفی رب اعلا
که فضلا ایتدی توسیع حق تعالی

بونی رد ایلین دیننده ضالدر
بو فضل و منتی رد ایتمك ضلالدر

کتورسن جان و دلدن بوکا ایمان
بیله حق قبر عذابن مؤمن اولان

الین قالدیره روز و شب دعایه
صغنه قبر عذابندن خدایه

که زیرا کیم شونی بو عنا بز
اشارتیله اولمشدر کتابك

دخی بیلکم حدیثك ظاهریله
شونی هم دخی اولدی اثرله

ولکم ما کسبتم ولا یتکلم
فی هفواتهم بشیء اذ قد
وهب الله ذلک لهم ویذکر من
محاسنهم قدر ما یؤلف
قلوب الامة علیهم ویحفظ
حق الرسول علیه السلام فیهم
ویحبهم بحب رسول الله
یحب رسول الله یحب الله تعالی
کل ذلک من سنة اهل الاسلام
ولا یخاصم ولا یجادل لحمایة
الدین فان ذلک یحبط الاعمال
ولا یماری احدا فی شبهة من
القرآن فان یقرع باب الضلال
فان الجاء امر الی ان یحمله مضطر
الی محاجتهم فلیکن سائلا
ولا یمکنهم من المسئلة و
القاء الشبهات کما جاء فی
محاجات الخلیل علیه السلام
ویری المسح علی الخفین سنة فی
الحضر والسفر حقا وحکما
من الله تعالی وسع الله تعالی
علی عباده فضلا ومنة
ولا یرد فضله ومنته علیه
الا غوی

دخی هم مؤمنا اولان دینده هر بار   تکلم ایتمیه رأیله زنهار
سوزنده تابع اوله سنته هم   عملده هم حکمده اوله محکم
مگر اول رأیکه ای یار صادق   کتاب وسنته اوله موافق
او رأی رأی محض اولمز مقرر   کتاب وسنته اویارسه اولکر
امورنده ایش ایدن کندوسندن   اولور اولکیمسه البت خاسریندن
دخی اویمایه برشیده قیاسه   وصیتدر بو سوز هم جمله ناسه
اوشیکیم اوله دینک مسلکندن   یاخود اولورسه اول احکام دیندن
قیاس ایدنی اولوبدر اول ابلیس   ضلالتک اولدی مفتاحی بو تلبیس
مناظر اولمیه کمسیله ای یار   صفات الله ذات اللهده زنهار
منزه ذات اشباه وقیاسدن   قمو قلبه گلن اوهام ناسدن
حدیثنده بیان ایتدی پیغمبر   نه بیوردی ایشیت اکله برادر
بو امتک مقرردر هلاکی   تکلم ایلیوب اول ذات پاکی
فچون کیفیتندن بحث ایدرلر   هلاکی مقتضی بوله کیدرلر
دخی بیوردی اوسلطان ذیشان   بوایش اشراط ساعتدندر ای جان
حذر ایده تکلم ایلمیه   قدر حقنده بر سوز سویلمیه
دخی بحث ایتمیه سر قدردن   بو ایشده خالی اولمیه حذردن
قدر سر خدادر کیمسه بیلمز   انی بیلمکه مؤمن طالب اولمز
قدر بحر عمیقی بی کراندر   طریق مظلم هم بیم جاندر
تکلف ایلمیه بیلمکه هم   قدر امرنده بر شی بیش وگر کم

ویقع من بعذاب القدر ویتعوذ
بالله تعالی فانه ثابت باثبات
الکتاب بقوله تعالی سنعذبهم
مرتین وظاهر الحدیث والاثر
ولا یتکلم فی الدین برأیه بل
یتبع الکتاب والسنة فیما
یقول ویعمل ویحکم به
الا ان یری رأیا یوافق حکم
الکتاب والسنة فلا یکون
رأیا محضا ومن عمل برأیه
فی جمیع امره فهو من الخاسرین
ولا یتبع القیاس فی جمیع مسائل
الدین واحکامه فان اول من
قاس ابلیس اللعین وهو مفتاح
الضلال ولا یناظر لما
فی کیفیة صفات الله تعالی وذاته
المتعالی عن الاشباه والقیاس
والاوهام والخطرات فقد
الحدیث ان هلاک هذه الامة
اذا تکلموا فی کیفیة ربهم جل جلاله
وان ذلک من اشراط الساعة
ولا یتکلم فی القدر ولا یبحث عن
سره فانه بحر عمیق وطریق
مظلم فانه سر الله لم یطلع
علیه احد

دوشر بر حفرهٔ عمقی بعیده   وارر عاقبتی نار شدیده
قدردن بحث ایدوب ایتمه تکلف   بو سری بیلمکه ایتمه توقف
بو جانا مبدأ شرک امم‌در   سکفده بویله در ترکی اهم‌در
ایکی کس بر یره گلسیدی جانا   قدر بحثنده انلر اولسه گویا
دوشوب البت ایکیسیده خطایه   بری کذب افترا ایلر خدایه
معارضه بری ایشه قدردن   اگر سالم اولم دیرسن خطردن
مجیب اولمیه اگا سائل اولسون   بو سنتدر ثوابه نائل اولسون
جناب حقه تعظیم اولدی ای یار   تکلم ایتمامک حقنده گفتار
که بحثی ترک ایده اوله حیاده   صفات و ذات پاک کبریاده
تورع ایده مذکوری سماعده   تحاشی ایده جانله استماعده
رسول الله اشتدکده سؤالی   خدا حقنده که اندن شان عالی
ایدردی سجده تعظیما خدایه   منزه ذات پاکی کبریایه
مجیب اولمایه حقدن سائله هم   اوقیه آخر حشری اوله ابسم
هم ایتمیه صفات اللهده تدقیق   قمو شیطاندندر اشبو تشقیق
بونک نفعندن اکثردر فسادی   بو تشقیقی ضرر بیله فؤادی
کتاب الله‌دن اعراض ایتمیه هم   رسولک سنتندن دخی هر دم
زبوری انجیلی توراتی البت   نه اوقیه نه ایلیه کتابت
برینه اولمیه راغب انک هم   اوله قرآنه انجق حجتی محکم
حدیثنده بیوردی شاه کونین   دیدی امتینه فخر الثقلین

فلا یتکلف من ذلک شیئا
فیتردی فی هوة بعیدة
عاقبتها قعر الهاویة فانه مبدأ
شرک الامم الماضیة ولا یتکلم
اثنان فی القدر الا افتری
احدهما علی الله کذبا فاحشا
فان عارضه انسان فی القدر
فلیکن سائلا فیه ولا یکن
مجیبا فانه من السنة وتعظیم
الله تعالی ان لا یتکلم فیه ویتحرز
من ذلک ویتورع عن سماع
ذلک کله فقد کان النبی صلی
الله علیه وسلم یخر ساجدا
لله تعالی متی سمع ما یتعلق
عنه رب العزة جل جلاله
تعظیما لله تعالی ولا یجیب
السائل عن الله تعالی الا بتلاوة
ما جاء فی القرآن فی آخر سورة
الحشر من ذکر افعاله و
صفاته ولا یتشقق الکلام
فی صفاته تشقیقا فانه
من الشیطان ولا یرغب عنها
یواطئ عن کتاب الله تعالی
وسنة رسول الله
علیه السلام

سزی بر بوله آیلدم هدایت — بولور اکا کیدن طوغری سعادت
کیجه سی کوندوزه بکزر منور — اودر راه شریعت کوندن اظهر
او یولدن غیره کتمز اکا سالك — چیقوب میل ایلمز الا که هالك
بیوردی بر حدیثنده دخی هم — او سلطان شفاعت فخر عالم
اکر موسی حیاتده اولسه ایدی — نبوتمه صکره ایرسه ایدی
ایدردی بکا البت اتباعی — اولوردی بو شریعت ایچره ساعی
شونی کیم حضرت الله تعالی — انك علمنی مبهم قیلدی مولی
انی بیلمکه اولمیه ملازم — حصول علمنه اولمیه عازم
انی بیلمکی تکلیف ایتمدی حق — عباده رحمة فضلا محقق
دخی دیندن اولان علم و عملده — قومایه اعتدالی طوته الده
مللك افضلی زیرا محقق — که ضیق و شدت اولمیه انده مطلق
دخی ناسك خیرلیسی برادر — اوله اول مقتصد فی الدین سراسر
ندر معناسی دیرسن اعتدالك — اکر بیلمکه وار ایسه سؤالك
او حددن نه تجاوز ایده هر بار — نه خود حددن مباعد اوله زنهار
که یعنی دائم اورتای کوزه ده — وسطدن شاشمیه هب بویله ایده
امم ماضیه دن اولك کلنلر — تجاوزله هلاك اولدیلر انلر
مسیحه یعنی ابن الله دیدیلر — قمو حددن تجاوز ایلدیلر
بونك امثالی سوزلر ظاهر اولدی — بولردن نیچوق کفرلر صادر اولدی
کذلك اقتصاد ایده عملده — صراط مستقیمه طوغری کیده

کوجه

الى غيره من كتب الانبياء
عليهم السلام ففي الحديث
تركتكم على المحجة البيضاء
ليلها كنهارها ولا يزيغ
بعدها الا هالك وقال صلى
الله عليه وسلم في حديث اخر لو
كان موسى حيا ثم ادرك نبوتي
لاتبعني ولا يتبع ما ابهم عليه
فان الله تعالى لم يكلفنا علمه
رحمة وفضلا ويتحرى
الاقتصاد في العلم والعمل من
امر الدين فان افضل الملل هي
الملة السمحة الحنيفية وخير
الناس المقتصد في الدين ولا
للجافي عنه وما هلك من قبلنا
من الامم الماضية الا بالغلو
حتى قالوا ان المسيح ابن الله
وعزير ابن الله تعالى الله
وكذلك
كثير من هواجس القلب وهو
الاقتصاد في العمل
الصراط المستقيم

٢

کوجه چکمیه هم نفس علیلی — اکا یوکلتمیه حملی ثقیلی
شو شئ کیم عبادتدن اولیسه — فروضدن غیر نسنه کوج کلیسه
رسول الله بو خلقك اتقاسی ایکن — عباد اللهك اول اخشاسی ایکن
کیجه نك بعضیسنده قائم ایدی — ینه هم بعضیسنده نائم ایدی
تزوج ایلیوب کاه لحم یردی — کاهی صائم کهی افطار ایدردی

ومن السنة

دخی سنتدن اولدی استعاذه — ایده هر حقه کندویی عاذه
او شیدن کیم همیشه قلبه کلور — دخی هم شبهه لردن لایح اولور (ظاهر)
دیه آمنت بالله تمامت — ورسوله دیه دخی البت
که یعنی اولدر اول اولدر آخر — دخی هم باطن اولدر دخی ظاهر
اوکی در کل شیئ ای برادر — ولیس قبله شیئ مقرر
صوکی در کل شیئك هم محقق — ولیس بعده شی در اول حق
اودر باطن حواسدن محتجب حق — علیم اولدر دیه هر شیئه انجق
خطور ایتدکجه قلبنه خواطر — اولوب هم استعاذه دلده حاضر
پس اندن ذو الجلالی ایده توحید — دخی توصیف ایدوب ایلیه تمجید

ومن سنة السلف الصالح

سلفك اولدی جانا سنتندن — قاچنمق اهل بدعت صحبتندن
رسول الله بیورمشدر که زیرا — که رفقا دیدی هم امته حتی
اوتورماك اهل اهوا ایله هر بار — دخی بدعت اهالیسیله زنهار

ولا يشد واحد على نفسه
ولا يحملها ما يثقلها من وظائف
العبادات فقد كان سيد
الخلائق وهو اخشاهم من
الله واتقاهم يصلي ويرقد
ويتزوج النساء ويتناول
من اللحم احيانا ويصوم
ويفطر ومن السنة
ان يستعيذ بالله تعالى
مما يخطر بباله من هواجس
النفس ومن شبهات الدين
ويقول امنت بالله تعالى
ورسوله هو الاول والآخر
والظاهر والباطن وهو
بكل شيء عليم كلما هجس
في صدره ما ينفي جلال الله
تعالى ومن سنة السلف
الصالح مجانبة اهل
البدعة فان النبي صلى الله
عليه وسلم قال لا تجالسوا
اهل الاهواء والبدع
كما سر

قوچی وارد رانلرك بغایت | جرب رنجی کبی ایلر سرایت
قدریه یه ویرمکدن سلامی | دخی نهی ایتدی پیغمبر انامی
عیاده ایتمدن مرضاسنی هم | قیام امر موتاسنده هر دم
سماعدن نهی ایدوبدر سوزلرینی | دیدی هم کورمیه سز یوزلرینی
اگر قادرسه زجر و منع ایده هم | دخی هر دم اهانت ایده محکم
کلام عنفیله منع اتسه بر باز | که صاحب بدعت ولان قومی هر بار
طوله ایمان و امنیله درونی | حدیثنده پیغمبر دیدی بونی
دخی بیوردی بر کیمسه بغایت | اگر اول قومه ایتسه‌یدی اهانت
اوکس یوم السؤال خیر و شرندن | امین اولور فزع اکبرندن
صقنسون دخی ایتمسون تدبر | که ذات پاکی حقنده تفکر
ولی شویله تفکر قیله ای جان | توقف ایلیه اول وجهه ایمان
عقول ادراك ایده مز انی زیرا | منزه ذات پاکی حق تعالی
مزید اولور تفکر ایله حیرت | که برشی حاصل اولمز انجق دهشت

ومن السنة

دخی هم انانه حقه لقاسن | کورر قول یعنی اعمالك جزاسن
دخی هم واجب اولمشدر محقق | جنانده حقی کورمکه انامق
کورر لو کوزله حقی یوم میزان | که وعدی موجبنجه اهل ایمان
علی وجه الاحاطه بیله اما | کورنمك ممتنعدر حق تعالی
انی دافع اولور رحمن لقاسی | عظمت و جلال و کبریاسی

دخی تصدیق ایده اولور شفاعت | نبیسندن کورسه هر برامت
هم ایدر بعضی امت بعضیسنه | کیمی ایلر شفاعت کیمیسنه
شفاعته اولورسه کیمسه منکر | شفاعت کورمز اولکسه دیدی مخبر
دخی طاعات و خیره اوله عازم | سواد اعظمه اوله ملازم
بولوردن برقاریش ایرلمیه اول | بودر مؤمن اولانه طوغریجه یول
حدیثده وارد اولمشدر که البت | ضلالتلر اوزره جمع اولمز بو امت
خدا امرلك طوتانله اوله قائم | طوره اوتوره هب بونلرله دائم
تکنوب رای عجب ایتمیه ای یار | اولوب وحدانی شرا ولمیه زنهار
مرائی اولمیه اعمالیله هم | قاچه عجب و ریادن یعنی هردم
جماعتده خطا ایتسه بر ادم | قبول اولمغه اقربدر دما دم
خطاسی عفو گ انلك ای برادر | متبتل صوابندن مقرر
سواد اعظم اول قومدر اولدی دائم | اولورلر امر سبحانیله قائم
طوترلر سنتی شاه دینك | گیدرلر منهجنه راشدینك
بولوردن تا قیامت درکله حالی | ابد یوقدر که بر بر اوله خالی
اشکل بو حدیثی امدی ای جان | نه بیوردی و لا تنسه جنته سلطان
که وارد امتمدن بر بلوك هم | بولورحق اوزره درکر دینده محکم
قموسی زائل اولمز حدن اصلا | کلینجه غالبیندر امر مولی
دخی وار امتمدن هر قرنده | قمو طاعتده سابقلر درانده

ومن سنن الاسلام

دخی سنندن اولدی ایله دقت — خلوصیله عملده اوله نیت
عمل اولمز اولور نیتله زیرا — خلوصیله کرك اولدخی اما
عمل نیتله معتد بها در — عملدن هرکس ایچون ما نوی در
کیمك کیم نیتی اولورسه دنیا — عملدن اول ثمره اوله پیدا
ثوابی آخرتچون اولسه نیت — یاخود اولسه رضاء رب حکمت
اولور ناوی اولانك اولمالی — اودر معطاسی بو انجام حالی
بس امدی نیت عبد اولسون البت — هر امرنده رضا خیر وهدایت
تکلف ایلیه نیتده دائم — اوله صدقیله اخلاصیله قائم
عملسز نیتی مؤمنك اولاندن — خیردر نیت اولماین عملدن
عمل زیرا که قورتلمز ریادن — ولی نیت مسلمدر خطادن
کوزل نیتله کشی یه یازیلور — اکا حج ونماز اجری ویریلور
عمل ایتمزسه ده اجرین آلور هم — اووقت اوله نیت طوغری محکم
رضا ویرمسه بری قتل وزنایه — بولوردن غیری نه وارسه خطایه
اوفعله حرصی مشتد اولسه انك — اگر ایتمزسه ده برین خطانك
اوفعلك عاملیله ای برادر — شریك اولور و بالیله مقرر
بری بر معصیتده حاضر اولسه — او عصیانی ولی مکروه کورسه
او غائب منزلهسندهدر ای جان — شریك اولماز اثمده اول مسلماندن
او کس کبی شریك اولور گناهه — که ناحاضر اولدی اول حرامه
حدیث آخرنده فخر عالم — بزه تنبیه ایچون بویوردی محکم

ظاهرين حتى يأتي أمر الله تعالى وفي حديث آخر وكل قرن من أمتي سابقون
فصل
في النية في الأعمال كلها وفي الإخلاص سنة الإسلام أخلص النية لله تعالى فإنه لا عمل إلا بالنية ولكل امرئ ما نوى فمن كانت نيته الدنيا فهي ثمرته من عمله ومن كانت نيته ثواب الآخرة أو رضاء ربه فذلك مناله ومنتهى مراده فليكن نية العبد في أموره كلها الخير فإن نية المؤمن خير من عمله لأن العمل يخالطه الرياء والنية مسلمة عن الرياء والنفاق وإن الرجل ليكتب له بحسب نيته الصدقة والصلاة والحج والعمرة وإن لم يعملها إذا صدقت نيته وخلصت سريرته في ذلك وربما يكون له شركة في إثم القتل والزنا وغيرهما إذا رضي به من عامله واشتد حرصه على فعله

کشی بر قومك اعمالنی سوسه — اکا رغبت ایدوب انی بکنسه
اوقومك زمرهسندن حشر اولنور — قیامتده اوقومیله بولنور
اولور انلر حسابیله محاسب — اول اعمالی اگر ایتمزسه ده هب
بس امدی نیت اولدی امر معظم — مدار امر عبد انکله توأم
اولور هم نیتی ایله مثاب اولك — اولنور نیتی ایله عذاب اولك
متفاوت اولور نیتله اعمالك — قموشرده خیرده اول بر حالك
صلاح نیتله ای برادر — کشینك هم اولور اعمال اکثر
فسادیله قلیل اولور عمل هم — قموسی نیته راجعدر مادام
عمل کیم حی عاقل بالغ ای جان — ابدر نیتله هر دم انی هر آن
اولور فعل بهایمدن مقرر — اول ایش نیتله ممتاز ای برادر
هم عادتدن اولور ممتاز عبادت — خلوصیله اولورسه انده نیت
دخی نافع فعلکیم اوله مفعول — لغودن نیتیله سچیلور اول

الفصل الثالث فی فضل العلم وسنة التعليم والتعلم

برادر بیله سن بونی دمادم — که قدر علم دینی اکله محکم
مراتبدن قولك جمع ایتدیکنك — بیله سن افضلیدر جملهسنك
قلیل اولسه عمل علمیله اما — چوق اولور دیدی مخبر انی جانا
ولی جهلیله اولاندن چوق عملدر — از اولور دیدی جهلیله پیغمبر
دخی بویوردی هم مخبر صادق — بو مضمونه مناسب هم موافق

وفي الحديث من حضر معصية فكرهها فكأنما غاب عنها ومن غاب عنها فرضيها كان كمن حضرها وفي حديث آخر من أحب قوما على أعمالهم حشر في زمرتهم وحوسب بحسابهم وإن لم يعمل بأعمالهم فالنية أمر عظيم عليها مدار أمر العباد يحشرون يوم القيامة ويحاسبون عليها ويثابون بها ويتفاوت الحسنات والسيئات بتفاوتها ويقل العمل ويكثر بصلاحها وفسادها ويمتاز بها عمل الحي البالغ العاقل عن فعل البهائم المهملة والعبادة عن العادة والفعل النافع عن اللغو والعبث
فصل
في فضل العلم وسنة التعلم والتعليم اعلم أن علم الدين

که اولدی فضل عابد اوزره عالم — سزك ادناکزه نجه ایسه فضلم
بیك عابددن شیطانه مقرر — اشددر بر فقیه دیدی پیغمبر

ومن فرائض الاسلام

دخی هم فرض اسلامدندر ای یار — بیله سن بو بنده هرگاه و هر بار
قوله لازمدر که دین بابنده محکم — تعلم ایده محتاج اولدیغن هم
خلوصیله اوله اعمالی دائم — اوله خلقه گوزل خلقیله قائم
اك اول فرض اولوبدر علم توحید — لسان و قلبیله ایلیه تأیید
هم استدلال آیات ایده هرگاه — بیله یوقدر شریکی بردر الله
خدا نفسه نه فرض ایتدی بیله هم — دخی ماله نه واجب قیلدی محکم
بولارده یا گیجه یا گوندوز اوله — محصل هر برینی دوبدوز اوله
بیله پیغمبرك سنتلرینی — گوزل وجهیله انك هر برینی
انکله اوله فرض الله اقامت — قموسی برلو یرنده تمامت
اوله اولده سبلك اعدلیله — مناهجك اتم و اجملیله
بلینمز اول طریق اعدل الا — او سلطانك بیانی ایله حتی
کانی تأدیب ایدوبدر حق تعالی — دخی تأدیبن احسن ایتدی مولی
دخی تهذیب ایدوب الله ذی المن — انك تهذیبن ایتدی اجمل احسن
نه کیم ذکر اولدی ایسه دین علمی — قوله لازم اولان شیئك اهمی
بو ذکر اولان علمده اولدی داخل — قمو اخلاق دینك علمی ای دل
قوله لازم بیله اخلاق دینی — هم اندندر بیله علم یقینی

افضل ما یحوزه العبد واشرف من المراتب العلمية من المناقب ما یکسبه العبد من العلم ففی الحدیث قلیل العلم مع العمل کثیر و کثیر العمل مع الجهل قلیل وقال النبی علیه السلام فضل العالم علی العابد کفضلی علی ادناکم فمن فرائض الاسلام تعلم ما یحتاج العبد فی اقامة دینه واخلاص عمله لله ومعاشرة عباده تعالی ویرجع ذلك کله الی معرفة الله تعالی بما یعرفنا الله به من آیاته الناطقة والمحی وشواهده الناطقة علیه و ما اوجبه الله تعالی فی نفسه وماله و فی لیله ونهاره والی معرفة سنن النبی صلی الله علیه وسلم فی اقامة ما فرض الله تعالی علی اعدل السبل واقوم المناهج فانه لا یعرف الا ببیانه فان الله ادبه فاحسن تادیبه وهذبه فاجمل تهذیبه فاهم ما یحتاج

دخی اخلاص و زهدی بیله محکم — تواضعله نصیحت و کرنه هم
تعلم ایده هم احکام شرعی — یجوز و لا یجوزی وله مرعی
بیله یعنی جوازیله فسادی — که تدقیق ایلیوب دائم فؤادی
بیله هم نیدوکنی حل و حرمت — دخی هم مستحب و هم کراهت
بیله آداب نفسی ای برادر — او منهیدن صقنمقدر سراسر
تأنیدر دخی هم رفق و عفت — بری دخی حیادر هم سماحت
بریدر حسن تدبیر اولدی محکم — هر ایشده ایده تدقیق نظر هم
نه اخذ ایلرسه دین بابنده مسلم — تیقظله طوته هم اوله مقدم
هم ایلیه عدو ایله مدارات — ارالرنده هم اوله مصافات
اذای خلقه اوله احتمالی — صله رحم ایتمك اوله حالی
بریده اوله انك برجانی — ایده جور ایده نه بر اوله عافی
فقیر اولا نه ایلیه عطایی — دخی ظالمدن عفو ایده خطایی
اکا کملك ایده نه ایده احسان — دخی حسن تورع ایده ای جان
خلائقه اذا ایتمکدن ای یار — لسان و قلبیله ایلیه هر بار
کتاب شرعه مقبول و مرغوب — نه اولدیسه انك ایچنده مکتوب
بو علمك کثرینی مشتملدر — شمولی گرچه غیری یحتملدر
دخی هم بو کتاب ایلر تمامت — بو مقصودك کبیرینه اشارت
تعلمده بو علمی ایده نیت — عمل ایتمکیچون الله الیت
قیامتده دخی ذخر اولمغیچون — دخی جهاله هم اوگرتمکیچون

الیه العبد من علوم الدین ویدخل فیه علم اخلاق الدین من علم الیقین والاخلاص والزهد والتواضع والنصیحة ویدخل فیه احکام الشریعة نحو معرفة الجواز والفساد والحل والحرمة والکراهیة والاستحباب ویدخل فیه معرفة اداب النفس من التأنی والرفق والتؤدة والحیاء والسماح وحسن التدبیر والنظر والاخذ بالحزم فی الدین ومداراة العدو واحتمال اذی الخلق وصلة الرحم المقطوعة وبر الجافی واعطاء المحروم والتجاوز عن الظالم والاحسان الی المسیئ وحسن التورع عن اذی الخلق بالید واللسان والجنان وان کتابنا هذا یشتمل علی اکثر هذا العلم ویشیر الی اعظم هذا المقصود وینوی فی تعلم هذا العلم ان یعمل به لله تعالی و لیوم الآخر

دخی ایقاظ ایچون غافل اولانی / دخی ارشاد ایچون یولدن چیقانی

خدادن غیری ایچون بیلمک علمی / حرام اولور دلا اوکرنمک علمی

طلب ایتمک عملسز علمی جانا / اوضایعدر انک یوق نفعی قطعا

بیوردی بر حدیثنده پیغمبر / اودر فخر الرسل شاه کرمور

او علمک کیمسیه کیم نفعی اولماز / او کنزه بکزر اولکه خرج اولنماز

هم علمک نفعی بر لطف خدادر / عباداتده او حسن اهتدادر

عملدر لازمی علمک برادر / درونده بو کلامی ایله ازبر

انک کیم علمی بولدقچه زیادی / ورع وزهدی بولماسه ازدیادی

اگا ارتار حقک بغض شدیدی / اولور حقدن زیاده انجه بعدی

پیامبر نفعی اولمیان علمدن / صیغنوردی خدایه دائم اندن

ویقول اللهم انی اعوذ بک من علم لا ینفع وقلب لا یخشع ودعاء لا یسمع ونفس لا تشبع

بیوردی ایکی قسم اولدی علم هم / بری قلبده اولاندر کله محکم

دیدی هم اول علمدر علم نافع / که صاحبی ایچوندر اول منافع

لسانده اوزره اولاندر بری جاری / جناندن یوقدر انک ثبت وقراری

اولوبدر ذلک بیوردی اول شاه / که ابن آدم اوزره حجة الله

دیدی کورمزسه برکس علمی نفعن / ضررین کورر اول البته جهلن

عذابا ناسک اولانک اشدی / قیامتده اول عالمدر بیوردی

نفعلنمدی اول علمیله اصلا / عمل بولنمادی علمیله قطعا

وان یعلم الجاهل ویرشد ویوقظ الغافل فان التعلم لغیر الله حرام وطلب العلم لا للعمل به ضایع وفي الحدیث علم لا ینفع ککنز لا ینفق منه ونفع العلم حسن الاهتداء في العبادة فمن لم یزدد بالعلم ورعا وزهدا لم یزدد من الله تعالی الا مقتا وبعدا وقد کان النبي علیه الصلوة والسلام العلم علمان علم في القلب فذلک العلم النافع وعلم علی اللسان فذلک حجة الله تعالی علی بني آدم وقال علیه السلام من لم ینفعه علمه فقد ضره جهله وقال النبي علیه السلام اشد الناس عذابا ... عالم لم ینفعه الله تعالی بعلمه ومن لم یعمل بعلمه زلت موعظته عن قلوب الناس کما یزل القطر عن الصفا

شوکمسه که اولمدی علمیله عامل / قلوب ناسدن اولور وعظی زائل

نته کیم صخرهٔ ملساده باران / قرار ایتمز دوشر بر لحظه بران

ومن سنة السلف

سلفدن بودخی سنت اولوبدر / هم انلردن خبر بویله کلوبدر

حریص اولماغیله جمع علمده / کسنی تأخیر ایدوب دائم عملده

تعلمدن فراغت ایده یم هب / عمل انکله ایده یم صکره یب یب

بو تسویفا اولدی بیل تسویل شیطان / که تأخیری اولور تفضیل شیطان

هم اولدی بو فریب نفس ظالم / اگا الدانمز عاقل اولان عالم

چوق اولور که اجل بتوب سرینه / علم حقن کتورمدین یرینه

کیدوب روز جزایه بویله وارە / زیانکار اولور شاید کیره ناره

هم اصل علمی تحصیل ایتمدین تا / غریب علمه چالشمایه اوحتی

بیله یم دیرسه اصل علمی هر بار / جناب حقی بر بیلمکدر ای یار

اولوم کلمزدن اول اوله حاضر / یراغن کوروب اوله موته ناظر

سؤال ایدر محقق عبده مولی / که علمن ار نوعندن حق تعالی

نته کیم صورسه عبدن مقرر / که مالی ار نوعندن رب اکبر

هم علم اهلی اولان کمسه تمامت / متمیز اوله ناس ایچره البت

وقار واستقامت ایله یعنی / کرمله خو اوله اگا تانی

هر ایشده احتیاطیله اوله اول / بودر عالم اولنلره درست یول

اشد بو قبر شی اول شیطان دنیه / اول عالمدن که ابلیس لعینه

ومن سنة السلف ان لا یولع بجمع العلم ویسوف العمل به منتظرا فراغه عن التعلم فان ذلک من تسویل الشیطان وخدع النفس فان الاجل ربما یخترمه قبل القیام بحقوق العلم فیصیر الی النار في غمار الخاسرین المفرطین ولا یتبع غرائب العلم قبل احکام اصل العلم وهو معرفة الله والاستعداد للموت قبل نزوله فان الله یسئل العبد عن فضل علمه کما یسئل عن فضل ماله ویکون متمیزا بین الناس بحسن السمت والوقار والتؤدة والکرم والاحتیاط فلیس علی الشیطان شيء اشد من عالم یتکلم بعلم ویسکت بحلم وان قام العالم بحق علمه وحلمه وحکمه وهو اعز من الابلق العقوق

نه سویلرسه علمله سویلر اولرهم ینه علمیله اولور اولسه آسم

جناب حق قتنده یوق برادر او عالم کیمسه دن افضل مقرر

که تزیین ایلیوب علمینی حلمی مزین اوله حلمی ایله علمی

قیامی عالمک زیرا مقرر علمی عالم ایله در برابر

حلیم ایله حکیم ایله طورر هم بو وصفا وزره بولنمز لیکن اعلم

علومک اوکرنه اول همتن پس اندن صکره رتبیله مهمتر

تعلم ایده علمک احسنن هم صراط مستقیمه ارشدک هم

دخی هر فندن اوقیه تمامت مهم دینی مقدار کفایت

کلام علمیله حقه طالب اولمق تزندقدر یالکز راغب اولمق

علمسز زهد ایله ایتمک طلب هم که بدعت ارتکاب ایتمکدر اولهم

یالکز فقه ایله ایتمک طلب حق تفسقدر دیدیلر انی مطلق

ولی ایتسه تفنن هر برندن خلاص اولمق مقرر ذکر اولاندن

جوغالتمیه کتابی بیلمدکجه ما ایله عمل ایلمدکجه

کتب بیلنمیوب جمع اولدیغیدر علامات قیامتدن بریدر

طلب ایتمک کرک شول علمی ای یار چالشمق لازم اول علمه که هر بار

انکله یا اقامت اوله سنت یا خود مختل اوله انکله بدعت

بیوردی بر حدیثنده پیغمبر او سلطان رسل شاه کرم ور

بر سبی بر حدیثی مؤمنیندن ایرشدرسه برینه مسلمیندن

کانکله اولنه سنت اقامت یا هدم اولنیجوز انکله بدعت

ويقدم في التعلم الاهم فالاهم ويأخذ من كل علم احسنه وارشده من كل فن حظا كافيا فقد قيل من طلب الله بالكلام وحده تزندق ومن طلبه بالزهد وحده ابتدع ومن طلبه بالفقه وحده تفسق ومن تفنن تخلص ولا يستكثر من كتب العلم من غير اتقان لها ولا وقوف على ما فيها فانه من اشراط الساعة وليطلب من العلم ما يقام به سنة او يثلم به بدعة ففي الحديث من ادى حديثا الى امتي ليقام به سنة او يثلم به بدعة وجبت له الجنة ولا يغب عن العلم والتعلم اذا لم ينجع في قلبه منه فانه اذا دخل مسامعه نفعه يوما فيتضرع الى ربه ان ينفعه

نیچون واجب اولور دیدی جنت آدکسیچون بولور اول کس سعادت

کر علمه چالشن المزسه بر سیر انک ذهننده اولمزسه مؤثر

اوقاجمیه تعلمدن علمدن انک ترک ایتمه سی دکل بیلمدن

اکا بر کون او تأثیر ایده جکدر او علمک نفعنی اول کوره جکدر

قویوب یوز بارکاه بی زواله تضرع ایده رب ذو الجلاله

اکا بیلدیردیکی علمیله هر بار نفعلنمک دیلیه حقدن ای یار

دخی کندویه نفعی اولانی هم حقک بیلدیرمسن استیه هر دم

اولوبدر علمی ترک ایتمک اضاعت تضیعنه ترکی ایدر کفایت

دخی ابن مبارکه دینلدی که علمه سعی استفسار اولندی

دیدیلر اکا یا ابن المبارک طلب علمه سعیک نیجه یه دک

جواب ایتدکده لا ادری بیوردی قیاسم بو امرده بو که دیدی

نجاتم اولدی اول شیده معین هنوز اشیتمدم انی دخی بن

علمدن یوز چویرمه اوکرنجه علومه طالب اوله تا اولنجه

غنی ظن ایتمیه نفسن علمدن که بر حال ایله طویمیه بیلمدن

نه امر ایتدی رسوله حق تعالی نه بیوردی علم حقنده مولی

بیله بن دیرسن انک غایتنی اوقو کور رب زدنی آیتنی

ومن السنة

سنند ندر کیم اولسه علمه طالب خمیس وجمعه اثنینده اوله راغب

بو کونلرده کرک علم اوله مطلوب اولوب طالبلره آسان ومرغوب

بما علمه ويعلمه ما ينفعه فانه كفى بترك العمل تضييعا وتهاونا به واهمالا له وقيل لابن المبارك الى متى انت في طلب العلم والحديث قال لا ادري لعل الكلمة التي فيها نجاتي لم اسمع بعد فلا يعرض عن العلم حتى يأتيه الموت ولا يظن بنفسه غنى عن العلم بحال ما بعد قوله تعالى لنبيه صلى الله عليه وسلم وهو اعرف العارفين بالله واحكامه وقل رب زدني علما ومن السنة ان يطلب العلم يوم اثنين وخميس وجمعة فانه تيسر له فيهن هكذا روي ويضع لمن علمه خيرا ولو حرفا ويتملق له ويدعو له سرا وجهرا ويخدمه وينصره وقد قال النبي صلى الله عليه وسلم من علم عبدا آية

اولوب خیر اوکره دن زمرنده قائم | ولو حرفا تواضع ایده دائم

تملق ایده استادینه هر دم | تلطفله تودد کوستره هم

دعاء خیر ایده سرا وجهرا | دخی خدمت ویردم ایده نصرا

بری بر مؤمنه ایدوب عنایت | کتاب اللهدن اوکرتسه بر آیت

افندیسی اولور انك معلم | بونی حفظ ایده لازم کل مسلم

دکل تلمیذه لایق ایده ای جان | که ترك عونیله استاذی خذلان

دخی استاذی اوزره آخری هم | انی بیله میه صاقنه محکم

بونی تلمیذ ایدوب اولورسه مقدم | اولور بر کوشهٔ اسلام هادم

معلم احترامندندر ای یار | که دق باب استاذ ایتمیه زنهار

خروجن بکلیه انك تمامت | رضاسن کوزلیه هر دم بغایت

مباح دین اولنده بیش و کرکم | خلاف ایتمیه طوته امرینی هم

کتوره حق استادی یرینه | ابه تقدیم ایده همشیرینه

تحری ایده مسرور ایتمه ده هم | بو ذکر اولنده استادینی هر دم

دخی تلمیذی هم مالنده اصلا | بخیللق ایتمیه استاده قطعا

خطا ایتسه معلم ایده تاویل | هماندم ایتمیه فی الحال انی تجهیل

ومن سننه

دخی سنتدرز هر اولدی بیلمك | سماع علمه کظم غیظ ایتمك

سماع علمه خوش دل حاضر اوله | تعلم ایتمکه جانله یونه له

سماع علمه خلط ایتمیه هزلی | کولوب اویناميه ظاهر و کیزلی

کولوب

من کتاب الله فهو مولاه ولا ینبغی له ان یخذله ولا یستأثر علیه احدا فان فعل ذلك فقد فصم عروة من عری الاسلام وجلاد ومن احترام المعلم ان لا یقرع علیه بابه بل ینتظر خروجه کما قال الله تعالی ولو انهم صبروا حتی تخرج الیهم لکان خیرا لهم ولا یخالفه فیما یامره من مباح الدین ویتحری مسرته فی ذلك ویقدم معلمه علی حق ابیه وسائر المسلمین ولا یضن بشیء من ماله عن معلمه ولا یتبع زلته ویحمل ما یسمع من سقطاته علی احسن تاویل وهفوته وان یکظم غیظه علی سماع العلم لا یخالط بهزل فیمجه قلبه ولا یضحك فیه ولا یلعب فیموت قلبه ولا یجادل فی العلم ولا یماری فانه

کولوب اویناماغیله ای برادر | اماته قلبی ایلر بویله شیلر

علمده ایتمیه قطعا جدالی | که دق ایتمکدر اول باب ضلالی

تعلم ایده و کینی ایده تکرار | انی ذبرلیه هر آن و هر بار

که تا کیم اوله اول قلبنده محکم | تعلم ایدیکن اوتنمیه هم

سؤال ایلیه بیلمدکلرینی | صاقنوب صورمیه بیلدکلرینی

سؤالی نصف در علمك دیدیلر | علم کنجینه مفتاح ایلدیلر

کوچك ایکن علم اوکرنمه لی هم | چالشه هم بلوغندن مقدم

حدیثنده دیدی فخر النبیین | او سلطان رسل اول سرور دین

صغر حالنده اوکرنمك مقرر | حجرده رسم اولنان نقشه بکزر

کبرده اوقیانك دکله حالی | صو اوستنده یازیلان خط مثالی

دخی علم اوکرنه کیمدن اولورسه | صغیر ایده کبیر ایده بولورسه

غنی اولسون فقیر اولسون معلم | علم تحصیل بابنده اوله مقدم

دخی ادنی کشیدن ایتمیوب عار | علم خیر اقتباس ایتمکه زنهار

که حکمت ضالة المؤمن درای یار | که اخذ ایده نه یرده بولسه هر بار

یعنی علم مؤمنك متاع ضایع آیدیکی شیدر

ولی استاد عالم ناصح اوله | دخی هم قلبی صالح طاهر اوله

عیبدن اوله اول مأمون البت | دخی عدل ایده دین بابنده غایت

دخی بالغ اوله سن کبیره | مخالط اولمیه سلطان و میره

دخی دنیایه اولمیه ملابس | اکا مانع اولوب هر رطب و یابس

انی ایتمیه دین امرنده اغفال | اوله دنیادن اول کس فارغ البال

یقرع باب الضلال ویتذکر ما یحفظ فی نفسه لیتجمع فی نفسه ویرسخ فی قلبه وینبت فی طبعه نبات الزرع فی القراح ویسئل عما یحتاج الیه دون ما یستغنی عنه ویحسن سؤله فان حسن السؤال نصف العلم والسؤال المفتاح خزائن العلم ویتعلم فی صغره ففی الحدیث مثل الذی یتعلم فی صغره کالنقش علی الحجر والذی یتعلم فی الکبر کالذی یکتب علی الماء ویتعلم من کل صغیر وکبیر وغنی وفقیر ولا یستنکف من اقتباس العلم والحکم ممن هو دونه حالا فان الحکمة ضالة المؤمن حیث وجدها اخذها وقیدها وان لا یتعلم الا من کل عالم ناصح نقی الجیب مامون العیب عدل فی الدین کبیر السن کبیر العرف ولا یخالط

ديارنده بولنمزسه بر استاد — بو منوال اوزره كوز طمعى نقاد

آرايه بويله بر ذات شريفى — كه تحصيل ايتمكه علمى منيفى

ايده اقصاى بلدانه سفر اولك — اگرچه ماشياده اولسه اوليوك

تعلم ايليه هر نه بولورسه — اگر بر مسئله دخى اولورسه

ومن سنة المعلم

معلم سنتندندر بو البت — كه تعليم ايلدكجه ايده نيت

اوله لر دائما حقه منقاد — عباد اللهى ايده حقه ارشاد

دخى هم بونك ايچون ايده نيت — ايده دين امرينه ناسى دلالت

برى مظهر اولور لطف خدايه — كه باعث اولسه غيره اهتدايه

هدايته دلالتى مطلق — خيرليدر بو دنيادن محقق

دخى حقدن قاچان بر عبدى هر دم — كتورسه طاعة اللهه بر آدم

احبدر حق قتنده حرمتندن — قموهب انس وجنك طاعتندن

معلم ناصح اولمغه علامت — ايدر قطع طمع خلقدن اشارت

فقيرى سومسيدر هم معلم — اولوب رفقيله تعليمنده مقدم

تواضع ايتمسى دخى علامت — دخى ايتمك تلامذينه شفقت

معلم بدا ايدوب شاكرده تعليم — ايده محتاج اولانى اكا تفهيم

معاشنده معادنده اهمى — ايده تعليمه كاشى و مهمى

ايده تعليمى علم اهلنه جانا — انى وكريمه نا اهله قطعا

بيوردى بر آئمه كوزنها دوزنها — كلابك اغزينه انجوى هر باد

السلطان ولا يلابس الدنيا ملابسة من يشغله عن مرد به ويسافر في طلب العلم الى اقصى البلاد الشاسعة ولو مسح الارض كلها بقدمه في طلبه

ومن سنة المعلم ان ينوى بتعليمه ارشاد عباد الله الى الحق ودلالتهم على ما يصلحهم فلان يهدى الله على يديه رجلا خير له مما طلعت عليه الشمس ولان يرد عبدا ابقا عن الله الى طاعته احب الى الله من عبادة الثقلين وعلامة العلم الناصح قطع الطمع عن الخلق وتقريب الفقير والتواضع والرفق في التعليم والعطف على المتعلم ويبدا الطالب بالاقرب بما يفتقر اليه واهم ما يعنيه في معاشه ومعاده ولا يعلم العلم الا اهله قال النبي عليه الصلوة والسلام لا تطرحوا الدرر في افواه الكلاب

بيوردى بر حديثده دخى مخبر — خنازير بوينينه طاقماق جواهر

كه زيرا حكمتك حقنده ديدى — خيرليدر جواهردن بيوردى

دخى علمى كريه كورسه بركز — اوخنزيردن اولوبدر دخى بدتر

دخى كتم ايتميوب علمن معلم — ايده تعليم اهله اوله مقدم

علم تعليمنى نا اهله جانا — اضاعتدر ديدى نا اهله علما

اگر منع ايلسه اهلندن علمى — معلم ايتمش اولور جور وظلمى

ومن السنة

دخى سنتدن اولدى اكله محكم — كه هر صنفه تكلم ايلمك هم

او صنفك عقلى يتديكى قدرجه — دخى هم ذهنى ادراك ايتديكنجه

خبرور سيدى حقدن كر بر عالم — اشيدوب برى تكذيب ايتسه ظالم

نه اونايليوب برى بلميدك — عكس فهم ايتسه يا برى عنيدك

بو ايش غايت بيوكدر شر بوندندر — امين اولميه عالم بو حذردن

ديه هر ناسه كوجى يتديكنى — مشقتسز قلوب اخذ ايتديكنى

ديه قرآندن اولان محكماتى — ديميه انده اولان مشكلاتى

دخى جاهل مغروره ديميه — اكا رخصت كلامن سويليميه

امين اولورا وجاهل اومحدده — كه شايد اولميه ساعى عملده

دخى تخويفده اولميه مبالغ — ايده خوفنى شايد ياسه بالغ

بيله سن امن و ياسى اى برادر — دكلدر مؤمنينك وصفى نلر

صفتوبا اولميه امن ايله مانوس — هم اولمايه صوچ جوق ديو مايوس

وقال عليه الصلوة والسلام لا تعلقوا الجواهر في اعناق الخنازير فان الحكمة خير من الجوهر ومن كرهها فهو شر من الخنزير ولا يكتم العلم عن اهله فان وضع العلم في غير اهله اضاعة له ومنعه من اهله ظلم وجور

ومن السنة ان يكلم كل صنف بما يبلغه عقله ويدركه فهمه وقد كبر شرا وفتنة ان يحدث العالم بحق فيكذب به فيهاونه او يفهمه على غير وجهه ويحدث الناس بما يأخذ القلوب ويعقلوا بلا كلفة في المحكم وسعة عن المشكل ولا يحدث الجاهل المغرور برخصة فيامن ولا يشدد عليه فييأس وفي حديث على رضى الله عنه ان الفقيه كل الفقيه من لا يقنط من رحمة الله ولم يؤمنهم ولا يتوسع الكلام ولا يذهب في وجوه الحديث

قاله خوف ورجا بیننده مؤمن   صبغته هم الی الله المهیمن
فقیه اولدر که رحمتدن عبادی   که خائب ایتمیه مکله ویره شادی
دخی قیلمیه مامون انلری هم   که مکر الله ذی المندن دمادم
دخی چوق ایتمیوب توجیه وتأویل   کلامن قیلمیه توسیع وتطویل
کلامی ایلمک توسیع وتدقیق   قو شیطانه ندر اشبو تشقیق
کلامنده دخی ایتمیه اکثار   ایشیدنلر ملول اولمیه زنهار
ملالت ویرسه ایده امتناعی   سکوت ایدوب فراغه اوله ساعی
رسول با صفا سلطان عالم   که وعظ ایتدکجه اصحابه دمادم
ایدردی اندك اندك گاه گاهی   ملول اولمیه تا صحبتك جنانی
بر عالمدن نه کیم کوش اتسه آدم   نیجه کوش اتسه اویله نقل ایده هم
که نقلنده اتق اکسك سویلمیه   نیجه ایشتدی ایسه اویله دیه
خطاسی اولمز انك هم اولمادك   که نقل ایلر انی اول وحی منزل
خیانت گرچه مال حقنده بددر   علم حقنده غایتله اشددر
دخی ایشتدیکنی سویلمیه   که یعنی هر ایشتدوکنی دیمیه
یلدن اولوب او سوزکه بعضی زیرا   وبال اولور دینه صکره جانا
دخی سویلمیه ایشتمدیکن   دیمیه هم یقینا بیلمدیکن
ایشتمکسز علمدن سویلین کس   گیروب ناره جهنم اوله محبس
دخی مفتی اولوب ویرمیه فتوی   که غیر معتمد اوله قطعا
دلیلی صادق اولمیجه هر بار   کتاب وسنت واجماعدن ای یار

يمينا وشمالا وفي الحديث
ان تشقيقا لكلام من الشيطان
ولا يكثر على المستمع اكثارا
يمله فانه يتخول اصحابه
بالموعظة مخافة السآمة فاذا
احس سآمة المستمع كف
ويؤدي ما عنده على وجه
لا يزيد ولا ينقصه لانه
ينقل الوحي المنزل من الله
فان خيانة الرجل في العلم
اشد من خيانته في المال
ولا يحدث بكل ما سمع فربما
يقع فيما يصيبه وبالا عليه
ولا يتكلم بما لم يسمعه وما
لم يحيط فان من قال في العلم
بغير سماع يدخل النار بغير
حساب ولا يفتي بما لا يعتقده
عليه نصا جليا او دليلا
صادقا من كتاب الله وسنة
رسول الله واجماع الائمة
ويزين حديث النبي بحسنه
الا حسن التأويل ويحمله
على ارشد الوجوه ولا
يحدث

حدیثك

حدیثك اولسه بر قاچ وجهی جانا   که دینه یکر کندن سویلیه تا
اوکیم اولمیه مقبول شهادت   حدیث اولمیه اندن روایت
شوکیم مشکوك حدیثك راویسیدر   او راوی کاذبینك بریسیدر
حدیث نقل ایتمیه الا که جانا   اکا دینك اصولی شاهد اوله
اولوب اخبار مشهوره مصدق   اوله آثار وآیاته موافق
دخی واز بونده ایتمه قال وقیلی   حدیثك صحتینك بر دلیلی
بصائر اهلنك اوله بغایت   قمو ابشار واشعارنده لینت
بو ذوقه نائل اولان اصفیادر   دخی مرزوق اولنلر اتقیادر
شروع ایتسه دی بری تعلیم هم   معلم اولمق استرسه اول آدم
انك اوستنه لازم خلقه البت   که ایده حسن خلقیله نصیحت
طوته کندی دوشوبجقدن هراسه   پس اندن صکره ایشله دیه ناسه
اوله قولیله وفعلیله داعی   اوله هم دعوت حالیله ساعی
عمله واعظك نافذ سهامی   قولله ناصحك ضایع کلامی
حلیم اولمق کرك هم دخی عالم   اوله غیظ وغضبدن کندو سالم
تثبت ایدوب ایده ترك خفت   هم استعمال رفق ایده بغایت
دخی ناس ایله ایلیه مداراة   امورنده نه رشیده ایسه ثبات
کلام حق نه ایسه ایده بللی   قایرمیه قبول اولمزسه قولی
دیه اولدم مفوض بکا دعوت   جناب باریدن اولور هدایت
معلم امتحان اتسه یاس یوق   اگر تلمیذك ایده فایده چوق

ممن لا يقبل شهادته فان
من روى حديثا يرتاب في
صحته فهو احد الكاذبين
ولا يحدث الا بما يشهد
اصول الدين بصحته و
يصدقه ويوافقه
مشاهير الاخبار والآثار
والآيات ومما يعرف صحة
الحديث ان يلين له ابشار
اهل البصائر واشعارهم
ويعرفه قلوبهم ويرونه
قريبا منهم ولن يرزق
هذا الذوق الا هم
بالخصوص من الاصفياء و
الاتقياء ومن تصدى للتعليم
فان عليه ان يتخلق الناس
بخلق حسن ويعمل بعلم قبل
ان يدعو اليه غيره فيكون
داعيا بقوله وحاله فان
الواعظ بالفعل نافذ سهام
والواعظ بالقول ضائع
كلام وان يستعمل الحلم
والتؤدة والرفق والمداراة
فيما ينبغيه

دخی حرصندن ایتمك بحثی جانانا — تعلم اوزره یوقدر باس قطعا

ایدردی تجربه اصحاب اکثر — بونك امثالی شیلرله پیغمبر

دیدی وار شجره دن شجره هم — انك اوراقی دوشمز باقی هردم

دخی اول شجره مؤمنه بکزر — خبر ویرك ندر دیدی پیغمبر

قلوب صحبك افکاریله طولدی — بوادی نخله نك فکرنده اولدی

ولی ابن عمر قلبیله بیلدی — پیغمبر دیدیکی نخله دیدی

حیا ایدوب اکابردن مقدم — انی بیلدم دیمکه اولدی ابکم

ومن السنة

دخی سنتدن اولدی بو دم جانانا — که غیره سرزنش ایتمیه قطعا

دخی ایتمیه کیمسه ملامت — که خلق ایچنده صاقنه نهایت

بو مقوله ده هم دیردی پیامبر — ندر شانی انك کیم بویله ایلر

سؤالنده تعنت ایتسه برکس — مجیب اولمه سؤالنه سوزی کس

دخی شول کیمسه کیم سویلر یاکلتاج — اکا دخی مجیب اولمه کوزلك آچ

سؤال ایده نه مغلقدن دخی هم — جواب ایتمیه سؤالنه اول اسلم

حرام درسائله ایتمك سؤالی — علمایه بونك امثال حالی

یا استخفاف عالم حاصل اولور — یا استحقار دینه واصل اولور

ومن السنة

سلف سنتلرندندر بو سنت — که مفتی اولمغه ایتمیه رغبت

طلب ایتمیه هم امر قضایی — او مشکل امره ایتمیه اجترایی

من الامور ولا يبالي الى الظلم
بقيل قوله ويقول انما الدعوة
الى والهداية من الله ولا باس
بان يتحرى فيهم المتعلم ويبحث عن
حرصه على التعلم فان النبي صلى
الله عليه وسلم كان يجرب اصحابه
بنحو من ذلك كما قال عليه
الصلوة والسلام ان من الشجر
شجرة لا يسقط ورقها وانها
مثل المؤمن فحدثوني ما هي
فوقع الناس في شجر البوادي ووقع
في نفس ابن عمر انها النخلة فاستحيى
ان يسبق الاكابر بذكرها
ومن السنة
ان لا يشافه احدا بالتثريب واللائمة
وتأدبا من الناس فان النبي عليه
الصلوة والسلام كان يقول
في مثل ذلك ما بال اقوام يفعلون
كذا ومن السنة ان لا يجيب
متعنتا في سؤاله ولا من يلقي عليه
من الاغلوطات والعويصات
ويحرم على السائل القاء ذلك
على العلماء فان حاصله يعود
الى استخفاف العلماء
وتهاون بالدين

دخی واعظلغه اولمیه قائم — قیام ایلمیه تعلیمه دائم

بیوردی حضرت سلطان کونین — سعادتله او در فخر الثقلین

که ناره اشجعیکز در نهایت — زیاده ایلین فتوایه جرأت

زیرا فتواده وار آفات کثرت — اولنور خوف ایدن بیلمز اصابت

قضاء و وعظك آفاتی برادر — اولور آفات فتوادن هم اکثر

تکلمدن سلف عد ایتدی اجمل — سکوت و استماعی دخی افضل

دخی مجهول الاسم اولمغی انلر — که مشهور اولمدن اشرف کوررلر

اگر بر واقعه ایتسه اصابت — عمر جمع ایدر اهل بدری البت

که حکم ایتمزدی رأیله انی هم — ایدردی مشورت انلرله هردم

سلفده ویرمدی بر کیمسه فتوی — مگر دینك مهماتندن اوله

اخی خوده یعنی فتوا ویرمدیلر — غریبه درمقید اولمادیلر

سیادت بری اولمادی طالب — ریاسیچون بری فتوایه راغب

نه کیمسه اکا اقبال ایتسون ایچون — نه خلقك قلبی منقاد اولسون ایچون

نه جلب نفع و کسب جاه ایچوندر — سلف سعیی بل الله ایچوندر

دخی تهلیل اعلاء ایتمك ایچون — دخی دین یاردمینی کوتمك ایچون

دخی مرضات رب ابتغاء — بولردر اولا زمانی اداء

بولاردن صکره کلن مؤمنینه — قمو اخواندن اولان مسلمینه

امانتدر بو الك مقتضاسی — که انلر اوزره فرض اولدی اداسی

ومن السنة

ومن سنة السلف
قلة الاجتراء على تقلد الفتيا و
القضاء والانتصاب للوعظ
والتعليم وذلك لقول النبي
عليه السلام اجرؤكم على الفتيا
اجرؤكم على النار
بعدون السكوت والاستماع
افضل من الكلام والخمول
اشرف من النباهة فلم يكن
احد منهم الا وقد ان اخاه
كفاه الحديث والفتيا وكان
عمر يجمع اهل بدر كلما وقعت
نائبة ولا يحكم فيها برأيه وما كان
احد من السلف يفتي الا فيما يقع
من المهمات ولا يطلب بالفتيا
سيادة ورياسة ولا اقبال
الناس عليه ولا تسخير قلوبهم
ولا اجتلاب النفع ولا اكتساب
الجاه منهم بل كان سعيهم في
ذلك حسبة لثواب الله وابتغاء
لمرضاته واعلاء لكلمته ونصرة
لدينه واداء للامانة عندهم
الى من بعدهم من اخوان الدين
فان ذلك فرض عليهم
ومن السنة

بنه سنتدن اولمشدر بو سنت　　كه حسن حفظی اولمیانه البت
تعلم ایلدیکن یازه هر دم　　چکه هم صید علمی قیده محکم
پیامبر دیدی علمی قید ایدیکز　　کتابت ایله یعنی بند ایدیکز
بو مضمونا اوزره دینلدی تمامت　　علم صید اولدی قیدیدر کتابت
یازینك اك کوزلی اوقنانندر　　حدیثك احسنی فهم اولناندر
رسول الله دیدی اول شاه کونین　　اودر محبوب حق فخر الثقلین
بر آدم کوزلرین سوسه بغایت　　عصردن صکره ایمسون کتابت
بو اول شخصه کوره در اوله دائم　　عصردن صکره خط یازمغه قائم
عصردن صکره احیانا یازانلر　　نهیدن خارج اولورلیك انلر

ومن السنة

دخی سنتدن اولدی هم اهمدر　　عربیت تعلمی اهمدر
بیوردی حضرت فاروق سرور　　سزك اوستکزه لازم مقرر
عربیت تعلم ایلیه سز　　دلیلیدر مروتك بیله سز
دخی ایلر مودتده زیاده　　انی اوکرنمك الزمدر عباده
دخی آداب تعلیمندندر البت　　حسن اولمق کرك دائم عبارت
حدیثی ایلیوب بر خوشجه تفصیل　　انی ایضاح ایله هم ایده تکمیل

الفصل الرابع في فضائل القرآن وفضل تعلمه وعلمه وآداب قراءته وسننه

بیله سن ای اخی قرآن ذی شان　　فضیلتده دکلودر او برهان

کتابة العلم وتقییده لمن لا یحسن حفظه فان النبی صلی الله علیه وسلم قید العلم بالکتابة وقیل الحفظ صید والکتابة قید ومن السنة ان یکتب بخط مقروء فان احسن الخط ما یقرأ واحسن الحدیث ما یفهم وقال النبی صلی الله علیه وسلم من احب کریمتیه فلا یکتب بعد العصر فهو محمول علی ... ومن السنة ذلك قال عمر رضی الله تعالی عنه تعلموا العربیة فانها تدل علی المروءة وتزید فی المودة ومن الآداب تفصیل العبارة حسن الایضاح بعد الحدیث فصل ظهوره فی فضائل القرآن وفضل علمه وتعلمه وآداب قراءته وسننه اعلم ان فضل القرآن اکثر ...

آکر احصا اولنسه عدده کلمز　　حسابن حق بیلور دلله صایلمز
کلام الله ذی المنندر قدیمدر　　عباد الله برهان قویمدر
کلام سائر اوزره فضل قرآن　　نیجه ایسه فضل حق خلق اوزره ای جان
حدیثده واردر اولمشدر برادر　　که یعنی حضرت قرآن مقرر
او حبل الله ذی الجود متیندر　　قوی برهان دین نور مبیندر
عجائبی توکنمز بی نهایه　　معانیسی انك بی حد و غایه
انی تالی نه دکلو ایتسه تکرار　　دوکنمز رونق ولذاتی هر بار
انکله قائل اولان صدق بولدی　　انکله عامل اولان راشد اولدی
انکله حاکم اولان اولدی عادل　　هم اولدی عزت دارینه واصل
کیم اولسه معتصم انکله جانا　　صراط مستقیمه اولدی مهدی
بیوردی هم حدیثنده او سلطان　　قرائت ایلسه بر کیمسه قرآن
علی وجه التدبر اولسه اما　　که تالی ایسه یعنی فهم معنی
انك جنبینی بیننده نبوت　　محقق درج اولنور دیدی حضرت
بو دکلو دخی واردر اکا انجق　　پیامبر دیدی بیوردی محقق
حدیث آخرده اولدی وارد　　که قرآنك فضائلن مؤید
دینلور اهل قرآن اولانه بیلك　　اوقو قرآنی یوجل آیله ترتیل
نته کیم دنیاده ترتیل ایدر ایدك　　حروف الفاظها ایدوب مخرج کوزدردك
اول آیتکیم اك آخرده اوقورسز　　سنك منزلك اولانده طورورسز
دخی کلدی اثرده بویله جانا　　بو منوال اوزره مروی اولدی حتی

علیه الاحصاء والعد وینتهی الی غایة وحد فانه کلام الله القدیم وان فضله علی سائر الکلام کفضل الله علی خلقه وفی الحدیث القرآن حبل الله المتین لا ینقضی عجائبه ولا یخلق عن کثرة الترداد من قال به صدق ومن عمل به رشد ومن حکم به عدل ومن اعتصم به فقد هدی الی صراط مستقیم وفی حدیث آخر من قرأ القرآن فقد ادرجت النبوة بین جنبیه الا انه لا یوحی الیه وفی حدیث آخر یقال لصاحب القرآن اقرأ وارق ورتل کما کنت ترتل فی الدنیا وان منزلك عند آخر آیة تقرأها وجاء فی الآثار ان عدد آی القرآن علی قدر درج الجنة فمن استوفی قراءة جمیع آی القرآن استوی علی اقصی درج الجنة

عدد ده آیت قرآن ذی شان ... درجات جنان مقداری ای جان

کیم ایتسه جمله آیاتن قرائت ... درجاتن ایرر جمله سنه البت

الفصل الخامس في سنن القرآن

قرائت سنتندندر بو سنت ... بو منوال اوزره اوله عزم و نیت

ازینوب جان و دلدن اولمیه یاس ... ایده اول وحشت بلوایی ایناس

غم دنیایی ترك ایدوب و رایه ... قضای حقه شوق ایده لقایه

عبودیتن احکامن بیلوب هم ... اوله آداب خدمت ضبطی محکم

کیم اوقورسه بو منوال اوزره قرآن ... امامنده قیلوب اویارسه هر آن

بیله قرآن اکا روز قیامت ... شفیع اولور او مقبول شفاعت

دخی بر کیمسه اعراض ایتسه حاشا ... بو آدابه رعایتدن سراپا

اکا اویمایوب ایشه ازدینه هم ... انی قرآن ییدر طاموبه محکم

محقق بیل انی قرآن ذی شان ... تدبرا ولمغیچون ایندی ای جان

هم آیاتی معانیسی دخی هم ... عمل اوله جمیع ما فیه اکه هردم

بیوردی ابن مسعود کرمور ... که یوقدر حرف و آیتدن مقرر

انکله عامل اولمشدر محقق ... هدایت مظهری بر قوم مطلق

وار انکچون بر قوم مکرم ... انکله عامل اولورلر دمادم

دخی اشراط ساعتدندر ای یار ... عملسز اوقومق قرآنی هر بار

ایدر تجویده گرچه اجتهادی ... عمل ایتمك دکل الا مرادی

فمن سنة القرآءة
ان يكون عزمه منها ايناس
وحشة البلوى وجلاء
كربة الدنيا وقضاء حق
الشوق الى لقاء المولى
ومعرفة احكام العبودية
وضبط اداب الخدمة فمن
قرأه على ذلك وجعله امامه
فهو شفيعه المشفع ومن
اعرض عن رعاية هذه المواجب
وجعله خلفه قاده الى النار
واعلم ان القرآن لم ينزل الا
لتدبر اياته ومعانيه ويعمل
بما فيه قال ابن مسعود
رضي الله عنه ما من حرف او اية
الا وقد عمل بها قوم او لها
قوم يعملون بها
ومن اشراط الساعة
ان يتخذ دراسة القرآن
علا ويثقف كما يقوم
القدح ولا يعمل بحرف منه
قال قتادة
لم يجالس هذا القرآن
احد الا قام عنه بزيادة
او نقصان قضى الله
الذي

ومن السنة

بو دخی اولدی سنتدن هم ای دل ... انك هم محکمیله اولمق عامل

متشابه اولان آیتلرنه ای جان ... کتوره جان و دلدن انجه ایمان

ایده امثالنه هم اعتباری ... دخی وعدنه انانمق اوله کاری

وعیدینه انانه جانله هردم ... درونن قابلیه خشیت دمادم

بشارات ایتده اوله شادان ... عذاب آیاتی کلسه اوله کریان

عجایبندن ایلیه تعجب ... ایده آدابی ایله هم تأدب

مواعیظیله اوله متعظ هم ... هم اوله منزجر زجریله هردم

انك کیم لین اوله قلبی مادام ... دخی خشیتله لرزان اوله اندام

اوقیه حضرت قرآنی اول دم ... متأثر اولوب معنا ایله هم

اونالیده که بو حالت بولنمز ... اول اولمز منتفع الا اولور از

دخی بویله نقل اولدی بو آداب ... اوزن آیت اوکره نوردی انجه اصحاب

انکله عامل اولمادقجه حتی ... تجاوز ایتمدیلر غیره جانا

ومن السنة

دخی سنتدن اولدی ای برادر ... که ایتمك حضرت قرآنی ازبر

حدیثده وارد اولمشدر بیلنلر ... محقق ماهر قرآن اولنلر

ملکلر بولنکله اولیسردر ... ایکی دنیاده عزت بولیسردر

اوقورسه زحمتیله کیمکه قرآن ... انکچون ایکی اجر اولور نمایان

برینه انك اولور اجر قرائت ... ایکنجیسی انك اجر مشقت

لا اله الا هو فهو شفاء
ورحمة للمؤمنين ولا يزيد
الظالمين الا خسارا
ومن سنة القرآن
ان يعمل بمحكمه ويؤمن
بمتشابهه ويعتبر بامثاله
ويؤمن بوعده ووعيده و
يستبشر ببشيره وينذر
بنذيره ويتعجب بعجائبه
ويتعظ بمواعظه وينزجر
بزواجره فيقرأ القرآن
لان لذا او اقشعر جلده و
رق قلبه فاذا لم يشعر بشيء
من ذلك لم ينتفع بالقرآن
الا قليلا قيل كانت
الصحابة يتعلمون عشر آيات
لا يجاوزونها الى غيرها
حتى يعلموا ما فيها من العمل
ومن السنة
ان يستظهر القرآن ففي
الحديث ان الماهر
بالقرآن مع الكرام البررة
ومن قرأه وهو عليه شاق
فله اجران وفي حديث
آخر

حديث خرنده اولدی وارد / كه يعنی فضل قرآنی مؤيد
اوكيم قرآنی دائم ازبر اوقور / عذابدن والدينی بيتنجا اولور
اولولرسه ده انلر مشركيندن / بو نعمت فضل قرآن مبيندن

ومن السنة

تعلم ايلمك قرآنی البت / شبابی حالنده اولدی سنت
دم وحميله اوله مختلط تا / كه حفظی محكم اوله يعنی جانا
دخی قرآنيله ايتمك قيامی / كيجه‌يله سنت اولديغا كه كلامی
محقق صدر اولك اهلی دائم / كيجه قرآنله اولورلردی قائم
حسن بن علی وردين دمادم / اوقوردی كيجه اولنده هردم
حسين بن علی سرچشمهٔ دين / كيجه نك آخرنده اوقوردی وردين

ومن السنة

كوزل اخلاق وافعاليله قاری / كه ممتاز اوله سائردن وقاری
اكا عنف ايده نه اول ايلميه / كه يعنی قافيه اول قاقميه
دخی كندوبی تحصيل ايده نی البت / اول ايلميه انی جهله نسبت
رسول اللهك اولدی خلقی قرآن / بو سوز صديقه دن مرويدر ای جان
رضاسی نه ايسه قرآن عظيمك / اودر مرضيسی اول ذات كريمك
سخط ايتديسه هر نه شيئه قرآن / سخط ايدردی اكا محبوب رحمان
صحابه ايچره قاری اولان اصحاب / كه قرآن اوقيانلر شيخ وگرشاب
بيلنورلردی وجهی صفرتندن / دخی جانا هزالی تنندن

من استظهر القرآن خفف عن والديه العذاب وان كانا مشركين ومن السنة ان يتعلم فی حال شبابه ويختلط بلحمه ودمه ومن السنة ان يقوم بالقرآن فی الليل فقد كان قيام الليل بالقرآن فی الصدر الاول امرا مشهورا كان الحسن بن علی رضی الله عنه يقرا ورده فی اول الليل والحسين يقرا فی آخره ومن السنة ان يمتاز القاری اخلاقه وافعاله عن غيره ولا يعنف ولا يحصر ولا يصخب فمن حصن ولا يجهل على من جهل فقد كان رسول الله صلی الله عليه وسلم خلقه القرآن يرضی برضائه ويسخط بسخطه وكان القاری بين الصحابة يعرف بصفرة لونه ونحافة جسمه وبكائه اذا ضحك الناس

اوچوق اغلردی سائر كيمسه گلسه / اومحزون اولوردی ايدی اول سونسه
خشوع ايلردی ناس ايسه تكبر / خضوع ايلردی ايسه لر تجبر
اول افطار ايتسه اولصائم اولوردی / تلاوت لذتن بونيله بولوردی

ومن السنة

بو دخی ای برادر اولدی سنت / كه قرآن عظيم اولسه تلاوت
اوقيوب مصحف ايچره اوله ناظر / ولی اوله نظر قرآنه قاصر
كوزك هم باقمه‌سی قرآنه جانا / عبادتدن نصيبی اولدی زيرا
كه باقمق مصحف ايچره ای برادر / عبادت افضلندندر مقرر
دخی قرآنه باقوب اوقومق هم / ثوابا ازبر اوقومقدن اعظم

ومن سنة آداب القراءة

بيلنمك لازم آداب قرائت / مهمدر ضبط اولنمق انلر البت
خلال ايله ديشی آراسن ايدوب پاك / بس اندن ايده استعمال مسواك
تلاوت نيتك ايتدكجه قاری / گيه كوكجك لباسن اوله اری
قرائتچون تزين ايليه هم / عبير ايله تطيب ايده اولدم
دخی هم ايده استقبال قبله / قرائت هم توضيله اوله جمله
طيانميه اوقوركن يصدوغه هم / كه ميل ايتميه صاغ وصوله بر دم
دخی ظهر ايله بر شيئه برادر / اوقوركن مستند اولمز مقرر
يورركن دخی ايتميه قرائت / ادب لازمدر ايلركن تلاوت
اوقوركن اسنمك طوتسيدی فرضا / قرائتدن ايده امساكی قطعا

ويحزن قلبه اذا فرحوا وبخشوعه اذا اختالوا ويصومه اذا افطروا ومن السنة القراءة فی المصحف فانه حظ العين وانه من افضل العبادة وهو اعظم ثوابا من القراءة ظاهرا ومن اداب القراءة ان يتخلل ويستاك للقراءة القرآن ويلبس ويتزين بالمشط ويتطيب وغيره هی ويستقبل القبلة فی قراءته ولا يتكئ ولا يستند علی شیء ولا ماشيا ويمسك عن القراءة اذا تثاوب الا انه مكروه واذا اخذ سورة لم يقطعها حتی يختمها ولكن اطرافه عند القراءة وسماعه ساكنة لا يتحرك ولا يصيح ولا يلطم خدا

ولا يمزق ثوبا وقد كانت
الصحابة اخشى الناس لله
وما كانوا يغيبون على
البكاء عند سماع القرآن
وقال الله تعالى في صفة
اهل الخشية تقشعر منه
جلود الذين يخشون ربهم
الآية واذا اضطر الى الحدث
في القراءة فانه يتعوذ
ثانيا للقراءة ولا يترك
المصحف منشورا ولا يضع
فوقه شيئا ولا يستعمل
القرآن عند ما يحدث له من
امور الدنيا فانه انزل
للعمل به والاتعاظ بمواعظه
دون التفكه بجافيه على وجه
المزاح وابتذاله في عوارض
ومن السنة
ان يفرغ قلبه لتدبر آياته
والوقوف على معانيه فلا
يقرأ آية منه بتدبرها الا بعد
من خلط القرآن كله بالتدبر
فيرى القارئ

قچن بر سوره اشیدی تلاوت
اوقورکن حضرت قرآنی تالی
که یعنی مضطرب اولمیه اصلا
دخی چیقرمیه اشتسه قرآن
صحابه ناسك اخشاسیکن انلر
بکا اوزره زیاده ایتمدیلر
ایشیت قرآنده الله نه بیوردی

تمامه ایرمدن کسمیه آلبت
یا دکلر گن سکوت اوزره اولحالی
الی آیاغی سائر عضوی جانا
یوزا وروب توبنی ایرتمیه اولانز
قچن قرآن اشتسه لر مقرر
ره ادابی قیوب کیتمدیلر
صفات اهل خشیتده نه دیدی

تقشعر منه جلود الذین یخشون ربهم الی اخر الآیه

جوابه تالی کر مضطر اولورسه
اوقورکن هم تکلم ایلمیه
دخی هم مصحفك اوستنده آیاز
دخی مستعمل اولمیه دیلنده
ویریجك یعنی یحیایه کتابن
عمل ایتمك ایچون ایندی بو قرآن
تمتعجون تکل نور هدادر
اوشی حقنده صنمه ایندیرلدی
دخی هر شیدن اولوب فارغ الباذ
تدبر ایلیوب آیاتنی هم
تدبر ایله اوقومق برآیت

اعوذ دیه ثانیا اوقورسه
صقنوب مصحفی اچیق قومیه
که بر شی قومیه زنهار وزنهار
امور دنیادن حاصل اولنده
اکا ایتمیه یا یحیی خطابن
دخی هم اتقاظ ایچوندر ای جان
علی وجه المزاح ایتمك خطادر
وقایعدن که راسه عارض اولنده
اوله قاری قرآت اوزره خوشحال
اوله واقف معانیسنه محکم
تدبرسز خمیدن یکدر البت

كانه يتلى عليه الوحي وكان
يسمعه من رب الخلائق
جل جلاله كفاحا وتكون
القارئ طاهرا عن الحدث
لقوله تعالى لا يمسه
الا المطهرون ويزين
القارئ القرآن بصوته
فان حلية القرآن الصوت
الحسن وحسن الصوت بالقرآن
ان يرى السامع انه يخشى
الله او يقرأ القرآن بحزن
ووجد فان القرآن نزل بحزن
فان لم يكن ذا حزن فليتحازن
ويقرأ القرآن بلحون العرب
واصواتهم وهو اللحن الفصيح
العرب الذي لا يشتبه
فيه حرف ولا كلمة ولا يترك
زيادة ولا نقص ولا تحريف
ويجتنب صوت اهل
الفسق والغناء فانه
فتنة عليه وعلى من يسمع
اليه ويتعوذ بالله من الشيطان
الرجيم ان لا يلقي في قراءته
شرا وفتنة ثم يسمي الله تعالى
استعانة برحمته
على حفظ

کانظن ایده قاری بو حالت
وجاهًا اشیدر قرآنی کویا
حدتدن پاك ایدوب دخی تنینی
محقق حلیه قرآنك ای جان
اکر صوت حسنله اوقونسه قرآن
معانیسندن اولوبدر اول اکاه
اوقویه حزنیله قرآنی تالی
که قرآن عظیم الشان زیرا
تحازن ایده کر یوغیسه حزنی
عرب لحنی فصیح ومعرب اولور
زیاده قاتمیه قرآنه هر بار
صدای اهل فسقی ایتمیه هم
بولاز فتنه اولوبدر حالی اوزره
صیغنه حقه شیطان رجیمدن
قرائتنده شروفتنه یی تا
پس اندن ذکره تسمیه اوقویه
معانیسنی حفظ اوزره تمامت
حقوقن هم رعایت ایتمکیچون
اوقورکن رفع صوت ایتمیه زنهار

انلك اوستنه وحی اولور تلاوت
انی رب الخلایقدن اوحتی
اوقویه لا یمسه ایتینی
تلاوتده کوزلصوت هر ان
صانور تالی ولانی سامع اولحاب
اکا تاثیر ایدوبدر خشیة الله
تزایدده اوله هم وجدحالی
حزنله نازل اولمشدر اوحتی
تکلف ایلیه اظهاره یعنی
قومازشبهه بیانی موجب اولوز
دخی تحریف ونقص ایتمیه زنهار
تغنیدن قاچه غایتله هر دم
اشیدن سامع اوزره تالی اوزره
تعوذ بالله ایده اول لنیمدن
که شیطان ایلمیه اکا القا
که یعنی بدئه بسم الله دیه
دیلرسه رحمت ایله استعانت
مواجبنی طوغری کوتمك ایچون
هم افراط ایتمیه اخفاده هر بار

قرائت حقنه بیوردی مولی | ولا تجهرله فرمانا ایتدی زیرا

فان الله تبارك وتعالى قال ولا تجهر بصلاتك ولا تخافت بها وابتغ بين ذلك سبيلا

ولیکن خفض صوت ایتمك كوزلدر | خشوع قلبه غایت اولدلدر

ومن السنة

دخی هم سنتدر اولمشدر بونی بیل | که ایتمك حضرت قرآنی ترتیل
دخی هم ایده قرائده ترسّل | توقّر ایده یعنی هم تمهّل
حروفن فصل وتفریق ایتمیه هم | اوقویه وضع اصلی اوزره هردم
اوله تا واقف اسرار قرآن | هم اوله واصل انوار قرآن
دخی هم ام سلمه ایتدی توصیف | نبی نیجه اوقوردی قیلدی تعریف
که حرفا حرفا ایلردی قرائت | وقاریله تأنّی ایله تلاوت
قرائتده بکا ایده دخی هم | بیورمشدر نته کیم فخر عالم
اولك هر بریکز قرآنه باکی | بکا ایتمز سکز ایدك تباکی
جناب حق کلامنده نه دیدی | که بر قاچ قوم ایچون کوز نه بیوردی
شرف ویردی بولاره مدحیله | اذا تتلى عليهم آياته

ومن السنة

توقّف ایتمك اولدیغیدر سنّت | تلاوت ایلدکجه هر بر آیت
ایدرسه آیت رحمت تلاوت | خدادن استیه اولدمده جنّت
عذاب آیتی کلدکده صیغنه | عذابندن اوله الله معینه

معانيه ورعاية حقوقه والقيام بموجبه ولا يرفع بقراءته ولا يجهر الصوت فان الله تعالى قال ولا تجهر بصلاتك ولا تخافت بها وابتغ بين ذلك سبيلا واذل خفض الصوت اولى واجمع على خشوع القلب ومن السنة للسر والعقل ان يرتل القرآن ويترسل ويتوقر في قراءته لتفهم محاسنه ولا يتمنه وقد نعتت ام سلمة قراءة النبي صلى الله عليه وسلم انه يقرأه حرفا حرفا ويبكي وينتدب وقد قال صلى الله عليه وسلم في القراءة اتلوا القرآن وابكوا فان لم تبكوا فتباكوا وقال تعالى واذا تتلى عليهم آيات الرحمن خروا سجدا وبكيا ومن السنة ان يقف عند كل آية رحمة فيسأل الله عند آية العذاب ويتعوذ من العذاب

قچن ذکر اولنسه اسم الله اعظم | انی تسبیح وتنزیه ایده هردم
رسولی باصفا اولیله ایدردی | نه دم قرآن اوقوسه اولیله دیردی
دخی قرآنی اعراب ایده تالی | که افصاحیله فهم اوله مالی
حدیثا بحره مقرّر اولدی وارد | دخی اعراب قرآنی مؤیّد
کیم ایلرسه اکر اعراب قرآن | اولور بر حرفنه یکرمی احسان
دخی کیم اوقوب ایتمزسه اظهار | برینه اون حسنه ایدر ایثار
بودر اعراب قرآنی ای برادر | حروفی اوله افصاحیله اظهر
کلم بینینی فصل ایلیه هردم | که انده قالمیه بر نسنه مبهم
دخی تکرار اوله هم بعض آیت | که تحریك ایتمك ایچون فکر غایت
که تا کیم فکری ایده فهم معنی | دخی ایقاظ قلب ایلیه جانا
ایده تا اقتباس نور قرآن | اوله هم مستفیض فیض یزدان
چوقی اولوردی بر آیتله رسولی | قیام ایلردی تکراریله لیلی

ومن سنة القارئ

دخی قارینك اولدی سنّتندن | اوقومق کیجه کوندز دائما اندن
اونتماسون دیو قرآنی فرضا | دخی هم منقلب اولمیه حتی
حدیثا بحره بیوردی فخر عالم | تلاوتده دوام اوزره اولك هم
صدوردن رجالك اول نعمدن | تقصّی یه اشددر دیدی اندن
ذنوبك اعظمندندر محقق | بر آیت اوکره نوب صکره اونتمق
دینلدی بر کشی اوکرنسه قرآن | اونتمز بیلدوکین الّا که ای جان

ويسبح الله عند ذكر جلاله وكبريائه فان النبي صلى الله عليه وسلم كان يفعل ذلك ومن السنة ان يعرب القرآن ففي الحديث ان من اعرب القرآن كان له بكل حرف عشرون حسنة ومن قرأ بغير اعراب كان له عشر حسنات ويبين الحروف ويفصل بين الكلمات ولا يبهمه وان يكرر بعض الآي لتحريك الفكر لفهم معانيه وتنبه القلب لاقتباس انواره فان النبي صلى الله عليه وسلم ربما قام بآية واحدة في ليلة ويكررها ومن سنة القارئ ان يتعاهد القرآن كي لا ينساه ولا يتغافل عنه ففي الحديث استذكروا القرآن فانه اشد تفصيا من صدور الرجال من النعم من عقله وان من اعظم الذنوب ان يتعلم آية من القرآن ثم ينساها

ایدر بر ذنبی اول کمسه جنایت … انکچون اونودر قرآنی البت
که قرآنی بیلوب اونتمق انسان … مصائبدندر البتده او نسیان
مصیبت کلمز انسانه برادر … بنه کسب یدیله اولور اکثر

ومن السنة

بو دخی سنت اولدی دکله ای جان … بولنمق مؤمنک بیتنده قرآن
هم اندن ویردی ایدینوب ای برادر … اوقیه قادر اولدیغنجه اکثر
حدیثنده رسول ایتدی تصریح … بیوت مسلمینده وار مصابیح
اوتا عرشه وارنجه ظاهر اولور … مقربلر دیه لر باهر اولوب
شو مؤمنلر بیوتنده در اول نور … که اول منزلده کیم قرآن اوقور

ومن السنة

دخی سنتدر ایدوب انتباهی … اشتمک غیریدن قرآنی کاهی
اوقوسیدی اکر بر کیمسه قرآن … اشتسیدی رسول رب منان
ایدردی جان قولاغیله سماعی … سوردی غیریسندن استماعی
ابو موسی یه فاروق سویلر ایدی … بزه ربمزی اکدر در ایدی
ابو موسی اودم قرآن اوقوردی … صلوتک وقتی نصفه یقلشوردی
دخی تعظیم قرآندندر ای یار … اوقیوب غیریدن اولمیه جرار
هم اولمیه انکله اکله طالب … اوله تعظیمنه هردمده راغب
دخی قرآن اوقورمدیو ظاهر … اوکنوب غیره اولمیه مفاخر
دخی تأویل حقنده اوله عاجز … صقنوب حددن اولمیه مجاوز

وقيل ما نسي العبد شيئا من القرآن الا بذنب جناه لان ذلك من المصائب وانما تصيب الانسان مصيبة بما كسبت يداه ومن السنة ان يجعل لبيته حظا من القرآن فيقرأ فيه ما تيسر له منه ففي الحديث ان في بيوتات المسلمين لمصابيح الى العرش يعرفها مقربو السموات السبع والارضين السبع يقولون هذا النور من بيوتات المؤمنين التي يتلى فيها القرآن ومن السنة ان يستمع القرآن احيانا القراءة غيره فان النبي صلى الله عليه وسلم ربما كان يحب ان يستمع قراءة القرآن من غيره وكان عمر رضي الله تعالى عنه يقول لابي موسى الاشعري ذكرنا ربنا فيقرأ حتى يكاد وقت الصلاة يتوسط ومن السنة تعظيم القرآن ان لا يتبذله ولا ينسيه كلمة ولا يتخذه شيئا ولا يباهي به لغيره

دخی تأویلنی کلیت ایله … مباعد اولمیه تأویلی بیله
نه تأویلده اوله غیره مجادل … نه رأیله تکلفله اوله قابل
حدیث ایچره بو دخی اولدی وارد … بو معنایی مؤکد هم مؤید
مراء قرآنده بیوردی کفردر … شک ایتمک کشی دیندن دوشر در
اولوب قرآنده بر معنای مشکل … اکر زید اولسه عمر ایله مجادل
هم انسه هر بری رأیله تأویل … اولوب هر بریسی بر قوله قائل
بو وجه اوزره تماری ایتسه لر کر … بری کاذب علی الله در مقرر
دیمیه بعضی آیت بعضیسنه … مناقضدر کیمسی کیمیسینه
مصدق بعضیسی بعضی زیرا … ادب کوزلیه تعظیمنده جانا
انک معناسنه کیم واصل اولور … همان فهم ایتدوکیله عامل اولور
ایده فهم ایتمدوکن حقه تفویض … انی ایتمیه علمه نفسی تحریض

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر برادر … بش آیت ایتمک انجق کونده از بر
انی حفظ ایتمیه بشدن زیاده … نزولی اویله در زیرا عباده
دخی ختم ایده قرق کونده اکثر … کیجه و کونده و زنده مستحبدر
رسول باصفا کیم سرور دین … سنه ده انجه بر ختم ایدر ایدی
دخی راویدن اولمشدر روایت … ایکی کز ختم ایدوب بر عام رحلت
دخی منهیدر اولمیه ای جان … که اوچ کوندن اقلده ختم قرآن
دخی اهل بصیره دن کیمی هم … ایدردی ختم هر بر جمعه هر دم

ولا يتعمق في تأويله ولا يحتج به ومن السنة ان لا يماري في تأويله احدا ولا يتكلف في تأويله برايه ففي الحديث ان المراء في القرآن كفر لان احد المتمارين كاذب على الله تعالى ولا يضرب كتاب الله بعضه على بعض فانه يصدق بعضه بعضا فيتبع ما ادركه وليكل ما جهله منه الى عالمه ومن السنة ان يحفظ كل يوم خمس آيات لا يزيد عليها فانها نزلت عليه كذلك ويختم القرآن في كل اربعين ليلة وهو المستحب وكان النبي عليه السلام يختم القرآن في كل عام مرة وختمه مرتين في العام الذي قبض فيه وقد نهى النبي عليه السلام ان يختم القرآن في اقل من ثلث وكان بعض اهل البصرة يختم القرآن في كل جمعة

دورشوب کیمیسی ختم شریفه | ایدردی ایده بر ختم وظیفه
کیمی بدأ ایلیوب قرآنی ای دل | کچردی ختم ایدنجه تا اوتوز ییل
تلاوتدن دخی اولمزدی فارغ | تدبرده اولوب یعنی مبالغ
دیدیلر بعضیلر اولدر مصنف | کتاب شرعه بی یعنی مؤلف
یا اولوب بر اولو ایله معاصر | که توصیف ایتدیکی اول اوله ظاهر
شتا فصلنده ختم ایتمك احبدر | کیجه نك اولنده مستحبدر
اگر یازده اولورسه ختم قرآن | کوندزکی یا صوکنده اوله ای جان
دخی جمع ایدوب اهلن ایده ختمی | که انلر ایجره ایلیه تمامی
احبدر ختمی بعضیلر قتنده | یا مغربك یا فجرك سنتنده
دعاء ختمه حاضر اولمغی هم | غنیمت بیله انی اول دمادم
نه وقتده اولورسه ختم قرآن | دعالر مستجاب اولور هم اول آن
حدیثدر دبیلن معنای مشعر | دعاء ختمه هرکیم اولسه حاضر
شوکا بکزرکه اموال غنیمت | که حاضر اولدی اولورکن اوقسمت
نه دم قرآن عظیمه بدأ اولنسه | دخی برکمسه اکا حاضر اولسه
اکا بکزرکه فتحه حاضر اولدی | فتحده فی سبیل الله بولندی
دخی قرآنه برکمسه اختتامه | باشندن باشلیه ینه تمامه
یکیدن باشلمق فتح مبیندر | دخی اذلال شیطان لعیندر
بوناسك افضلی فوتوب کوچندر | که یعنی ختم ایدوب هم بدأ ایدندر
غرائبدن علومدن نه سوره | اله قرآن ایچندن نه دیلرسه

سوره سنه

بیورمشدر محقق ابن مسعود | ایدرسکز علمدن هر نه مقصود
ایدوکز حضرت قرآنی ایثار | علومك جمله سی انده نه که وار
بیوردی حضرت کرار ذیشان | اوکیم فهم ایلیه معنای قرآن
اوکسون تفسیر ایدر جمله علومی | علم حقنده قالمیه هموی

فصل

بنجه شی وارکه قرآنده احبدر | رعایت ایتمك انی مستحبدر
که انلر بیوردی نبیك | او سلطان رسل اول شاه دینك
اوقوسه بری والتین آخرینه | بلی دیه تمامنده دمادم
دخی والمرسلاتك ای یوزی ماه | تمامنده دیه آمنت بالله
اقیوب سوره لا اقسم ای یار | الیس اینی کلدکده هربار
تمامنده دیه بونی محقق | بلی هر شیده قادر اولدر انجق
علیدن رضی الله عنه دخی اولدی بر روایت | اوقیان واقعه سوره سن البت
کلیجک دیه ام نحن ده صدقا | بلی بل انت یا رب ثلثا
ایدوب ابن عمر بر کون قراءت | الم یأن بی آیلرکن تلاوت
بکا ایدوب بکاسی اولدی غالب | بلی یا رب دیدی اولوب مخاطب
دخی سلطان فخر دو عالم | اوقورکن آیت ما غرك هم
بیوردی انی مغرور ایتدی جهلی | اوقورکن بویله دیدی حق رسولی
دخی ان لدینا آیتنده | اوقورکن یعنی بیهوش اولدی انده
اوقورکن هل اتی بری برادر | عمر ای دیدی ایشیدوب او سرور

عبدالله بن مسعود رضي الله عنه اذا اردتم العلم فاثيروا القرآن فان فيه علم الاولين والاخرين

فصل

دیدی هم عزتك حقی الهی سمیع قیلدك انك اولوب پناهی
بصیر حی قیلدك قدرتكله دخی هم میت ایتدك حكمتكله
روایت اولنور بعض كباردن كبارك ایلدیكی اعتبارزدن
فجر بدا ایدوب اخلاصی اوقیه اودم اوقیان انت الله دیه
اوقوسیدی دخی كر قل اعوذ دییه قاری اولان بینه اعوذ
ویبقی وجه ربك ایتدده طوره حاجت دیلیه نه ایسه انده
دینلمشدر دخی وار بعضی ایت اوقیان رفع صوت ایلیه البت
دخی من مرقدنا ایتدده دینلدی مستحبدر سكته انده
ایدیجك سكته نك حكمن اداء ایده هذا ایله پس ابتدای
قرائتده بو ادابه رعایت كه واجب اولدی اولمیسه البت
بیله معنای قرآنی و قاری بو اذابی ایده غیریده جاری
باس یوق قاری اولانسه ای یار قرائت سبعه دن برین بیار
رسول الله بیورمشدر محصل یدی حرف اوزره قرآن اولدی منزل
دیمكدر یعنی قرآن نازل اولدی لغات سبعه اوزره ایندیرلدی
كیمی تفخیم و ترقیق اولدی دكله همزدر كیمی تلیین برخوش اكله
كیمیسی مد و قصر و هم اماله قولق طوت ای برادر بو مقاله
دكلدر بو یدی كیم اولدی مذكور قبائل سبعه دن بیره مقصور
یدی جمله یه منسوب اولدی جمعا یدی امثالی نه وارسه جمیعا
قرائت اولسه مشهوره برادر بو ذكر اولان قبائلدن مقرر

ما غرك بربك الكريم فقال عليه
الصلوة والسلام غره جهله وقرأ
صلى الله تعالى عليه وسلم ان لدينا
انكالا وجحيما وطعاما ذا غصة
وعذابا اليما فصعق وسمع عمر رضي الله
عنه رجلا يقرأ قوله تعالى هل اتى
على الانسان حين من الدهر لم يكن
شيئا مذكورا فقال اي وعزتك
جعلته سميعا بصيرا احياء وميتا
وقال الامام محمد بن علي الترمذي
اذا قرأت قل هو الله احد فقل انت
الله احد الله الصمد واذا قرأت
قل اعوذ برب الفلق فقل اعوذ برب
الفلق واذا قرأت قل اعوذ برب الناس
فقل اعوذ برب الناس
وقال واثلة بن الاسقع اذا اتيت على
هذه الآية ويبقى وجه ربك ذو
الجلال والاكرام فقف عندها وقل
وسل حاجاتك من ربك الجليل وقد
ينبغي للقارئ اذا اتى على هذه الآية
افامن اهل القرى ان يأتيهم بأسنا
بياتا وهم نائمون ان يرفع بها صوته
وكذا يرفع صوته بقوله تعالى سبحانه
بل له ما في السموات والارض كل له
قانتون وبقوله

پس امدی ایتمیه بر كیمسه انكار قرائت ایدر ایكن بری ای یار
كه زیرا دوشمسون منكر عناده خدا توسیع امر ایتدی عباده
اگر تكلیف اولنسه بو قرائت قبائل اوزره كوچ كلوردی البت
كرهدر دیدی بعضیلر مقرر بقره سوره سی دیمك برادر
اولنمیه دخی واردر كراهت كه سوره آل عمرانه اضافت
تادب ایلیوب بیلكیم دینیلور بقره ایله ایدرك ذكر اولنور
اصح بولیك اضافت جائز اوله احادیث نبیده كلدی زیرا

الفصل السادس في آداب كتابة المصحف

دخی تعظیم مصحفدر بو بیله كتابت ایتمامك خطی خفیله
دخی یازمیه كوچك قطعده هم كتابتده ادب كوزلیه محكم
امیر المؤمنین كوردی برنده كه مصحف طوتار ایدی اول الده
خطی اول مصحفك اینجه یازلمش دخی هم قطعه سی كوچك دوزلمش
سؤال ایتدی او مصحف صاحبنه ندر بو دیو صوردی آخذینه
دیدیكیم یا عمر بو جمله قرآن عمر سوطیله اوردی باشینه اولان
دیدی ایدك كتاب اللهی تعظیم ایدك قرآنی غایت ایله تكریم
دخی قرآنده اولمایانی فرضا كه مصحف ایچره ایلمیه املا
كره كوردی انكچون بعضی ای یار یازلمق مصحفه اخماس واعشار
دخی یازمق قرائتی برادر دخی تفسیرینی یازمغی یریرز

وما ينبغي للرحمن ان يتخذ ولدا ان
كل من في السموات والارض الا
آتى الرحمن عبدا وسبحانه ان يقف
على قوله من بعثنا من مرقدنا ثم
يبدأ بقوله هذا ما وعد الرحمن
فهذه آداب في القراءة يجب رعايتها
لمن يعرف الواضح من معاني القرآن
وفيما ذكرنا تنبيه على ما يشابه
ويضاهيه ولا بأس باختيار
احدى القراءات السبع فان
النبي صلى الله عليه وسلم قال
انزل القرآن على سبعة احرف
اي على سبع لغات نحو التفخيم
والترقيق والهمز والتليين والمد
والقصر والامالة فلا يجوز لاحد
ان ينكر على احد قراءة مشهورة
بين اهلها ليأخذ كل صنف
ما ينطوي عليه لسانه ولا يشق
عليه اقامته وكره بعضهم
ان يقول الرجل سورة البقرة
وسورة آل عمران بل يقول
السورة التي يذكر فيها البقرة
والاصح الاظهر ان ذلك جائز
فقد جاء في اخبار النبي عليه الصلوة
والسلام سورة البقرة وسورة
آل عمران وسورة النساء

ولجائز شو كيمسه كه اى يار
زر وهم سيمله قرآنى يازموق
بو ايكسيله قرآنى تمامت
بو منوال اوزره هر كيم انى بولور
دخى قرآنى ايتمه كتابت
دخى يز يوزينه يازمه قرآن
انى يازمه هر شيله الّا
سهل طوتميه تعظيم ايدم هر دم
دراز ايتميه مصحفه آيا عجب
بيون مصحفله اولميه مسافر
كيروب اعدا يدينه ايده فسادى
كوزلدر يازه خطك احسنيله
رسول الله بيوردى زكه كيمسه
انى غفران ايده اول رب غافر
معاويه يه بيوردى پيامبر
بيوردى كيم دواتك ايله اصلاح
اوزون يازباى سينى ايله اظهار
كوزل يازلفظة اللهى عظيمى
رحيمى كوچك ايله ديدى اولانه

بولارك بعضيسينه حاجتى وار
كرهدر ديدى بعضلر محقق
بزه‌ك ايتمكده وار انى كراهت
اوغورلنماغه غصبه باعث اولور
نقش يرينه ديوار اوزره البت
تهاوندر بولار قرآنى حاجت
ايده طاهر اولان شيله املا
صقنه باصميه اقداميله هم
ايده تعظيمى بيله صول و صاغى
معًا اولميه دار الحربه حاضر
بو شايد اوله استخفافه بادى
دخى هم اوضحيله ابينيله
كه كوچك خطيله بسمله يازسه
صوچن عفو ايليه الله قادر
رسول اوكنده يازاركن اوسرور
قلمك كس محرف حرفك ايضاح
اچيق يازنچشم ميمى ايتمه اسرار
دخى مد ايله رحمان كريمى
معاويه يه بويله ايتدى فرمان

فصل
في آداب كتابة المصحف ومن السنة
في تعظيم المصحف ان لا يكتب بخط دقيق
في تقطيع صغير فقد نظر عمر رضي الله
عنه الى رجل معه مصحف صغير فقال من كتب
هذا فقيل في تقطيع القرآن كله فعلاه بالدرة
هكذا عظموا كتاب الله ويجيد
وقال عمر عظموا من
القرآن عن انس وكره بعضهم وكتب
ذلك الاعشار والاخماس بعضهم
القراءة والتفسير وجوز ذلك
لمن يحتاج الى بعض ذلك
وكره بعضهم كتابة القرآن بالذهب
والفضة وتحليته بها فانه بدعة
السارق والغاصب ويكره كتابة
القرآن على الجدران وعلى الارض
ومكان النقوش والزخارف
فانها تهاون واستخفاف بالقرآن
ولا يكتب القرآن الا في شيء طاهر
ولا يتبذل ولا يتوطأ ولا يستخف
ولا يسافر احد بالقرآن كله
الى ارض العدو فانه ربما ينال
ايديهم فيستخفون به ويستحب
كتابة القرآن باجود الخط
واوضحه فقد قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم من كتب بسم الله
الرحمن الرحيم

برادر اولدى دخى بر روايت
كه با مد اولميه نهى اولدى جانا
يازوب بسم اللهى بعضى يازانلر
عمر امر ايتدى كه سوط اوره‌لر
دخى قوندن ايتمه بر شئ القا
انى هر كيم يره دوشمش كوره
حديث ايچره بو معنى اولدى وارد
برى قالدرسه يردن بر ورق كر
باصلماسن ديو اسم جلالى
يازيلوب اوقول عند الله ذى المن
اولور تخفيف عذاب والدينى
روايت اولدى كيم فخر دو عالم
يازاركن هم قلمله اسم الله
رسول انى كره كوردى بغايت
دخى مكروه اولوبدر بو محقق
بو ايشدن بزى نهى ايتدى پيامبر
كه ماء طاهر ايله لوحى غسله
باس يوق لوحه اسم اللهى يازموق
بو جائزدر ان ايچسه انى كر

پيامبر نهى ايدوب انى بغايت
يازلميشجه سين اسنانى حتى
ولى اسنان سينى يازمديلر
نيچون يازماديغنى بيلديره‌لر
هلاكى موجب اولان يره جانا
انى رفع ايده نه يرده بولورسه
بو مضمونه موافق هم مؤيد
ايچنده اولسه بسم الله بر سر
دخى اجلال ايچون اول ذو الجلالك
اولور صدّيقلرك هر زمره‌سندن
دينلدى وصل ايله لو مشركينى
قلم الوب مبارك دستينه هم
قلمك ظلى دوشدى اسمه ناكاه
پس اندن ايلدى ترك كتابت
كه اسم اللهى توكلك ايله يازموق
دخى امر ايلمشدر اى برادر
اگر حاجت وار ايسه بويله ايله
يويوب صو ايله استشفا اولنمق
مشاهيرده بو ايش اولمادى منكر

غفر الله له وقال عليه السلام
لمعاوية وهو يكتب بين يديه
الق الدواة وحرف القلم وانصب
الباء وفرق السين ولا تعور الميم
وحسن الله ومد الرحمن وجود
الرحيم وفي رواية نهى النبي
صلى الله عليه وسلم ان تمد
الباء حتى تكتب السين وكتب
بعضهم بسم الله ولم يكتب فيها
سينا فامر عمر رضي الله عنه
بان يضرب سوطا ولا يلقى شيئا
من القرآن في مضيعة من الارض
ويجب رفعه حيثما كان من
الارض ففي الحديث من رفع
قرطاسا من الارض فيه بسم
الله الرحمن الرحيم اجلالا
لله عن ان يداس كتب عند الله
من الصديقين وخفف عن
والديه العذاب وان كانا
مشركين وفي بعض غرائب
الاخبار ان النبي صلى الله
عليه وسلم اخذ قلما ليكتب
فكتب اسم الله فوقع شيء من ظل
قلمه على نقش الاسم فكره ذلك
وترك الكتابة ويكره محو اسم الله
بالبزاق

لاشعاره التهاون وقد نهى النبي صلى الله عليه وسلم عن ذلك وامر بغسل اللوح والماء الطاهر ان وقعت الحاجة الى ذلك ولا باس بان يكتب اسم الله في اللوح ثم يغسل ويستشفى بغسالته وقد ثبت ذلك في مناهب الاخيار ومن السنة تعظيم المكان الذي فيه القرآن وفي الحديث ما في الارض بقعة احب الى الله بعد المساجد من البقعة التي فيها الكتاب واذا بلي المصحف وخرق فانه يدفن في مكان نظيف طاهر ولا يطأ احد ولا يصيبه قذر ولا ياخذ على تعليم القرآن اجرا ولا على الصلاة فان النبي عليه السلام نهى عن بيع القرآن وقيل وثمنه وبيع العلم وثمنه وقد سئل معاذ بن جبل ان اقواما يكتبون المصاحف ويبيعونها فقال انما يبيعون عمل ايديهم انما بيع ذلك بيع الورق وعمل ايديهم انما بيع القرآن ان يعلم سورة بجعل معلوم واجر مشروط

فصل في سنن الطهارة قالوا ان الوضوء شطر الايمان

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر بو تکریم — کتاب اللهه اولان موضعی تعظیم

حدیثده واردر اولمشدر بو معنی — ایشیت جان قولاغیله ای رعنا

بچوا اصلنسه بر مصحف برادر — ایچنده یازو محو اولسه سراسر

قویه ای برادر بر ایچنه — دخی دفن ایده بر اری زمینه

اکا نجس ایتمیه اصلا اصابت — آیاق بصمیه اول موضع البت

هم اجرت قول ایدوب ایتمیه ای جان — که غیره ایتمکه تعلیم قرآن

بیان مبر بیع قراندن ثمندن — بغایت نهی ایدوبدر بزی اندن

دخی بیع علمدن ای برادر — بهاسندن ده نهی ایتدی مقرر

معاذه ایتدیلر بوندن سؤالی — نیه واردر بو اقوامک مآلی

شولر کیم دائما مصحف یازارلر — پس اندن صکره غیره بیع ایدرلر

جوابنده بیورمشدر او سلطان — یازوب صاتمق دگلدر بیع قرآن

مصاحف یازمده زحمت چکرلر — آل امکن صاتوب کاغد صاتارلر

دیدیکیم اکا دیرلر بیع قرآن — که تعلیم ایلیه اجرتله هر آن

دخی هم اجر و جعلی اوله معلوم — دخی مشروط اوله بو اولدی مفهوم

الفصل السابع فی تفصیل سنن الطهارة

وضوء اولدی محقق نصف ایمان — صلاتک دخی مفتاحیدر ای جان

مطهردر تنی وزر و اثمدن — گناهی ریدر ایدر [illegible] سمدن

ای نصف الصلوة وانه مفتاح الصلوة ومطهر البدن عن الآثام ومن مات على الوضوء مات شهيدا ومن بات طاهرا بات في شعاره ملك يستغفر له فالمحافظة على الوضوء سنة الاسلام والتطهر لكل صلوة سنة النبي عليه الصلوة والسلام والتسمية عند وضع الثياب ستر دون اعين الخوافي وان لا يرفع ثوبه حتى يدنو من الارض ويستتر عند التخلي ما استطاع وان لا يبول عريانا ويرتاد مكانا نشفا ولا يستقبل القبلة ببول ولا غائط ولا يستقبل بهما شمسا ولا قمرا وان يستنزه من البول ما استطاع ويكشف راسه عند ذلك حياء مما ابتلي به ويدفن ما خرج عنه من اذى وينزع عنه ما كان اسم الله عليه مكتوبا ويتعوذ عند دخول الخلاء فان النبي صلى الله عليه وسلم محتضرة فاذا اتى احدكم الخلاء فليقل اعوذ بالله من الخبث والخبائث ويغرب

اگر مؤمن طهارتله اولمش اوله — شهید اولومن اولور بیلمش اوله

کیجه‌یله طاهرا یاتسه برادر — شعارنده بیله در بر ملک هم

انکله بیله اولور کیجه قائم — انکچون ایدر استغفاری دائم

هم اسلامک سنتندن اولدی ای یار — دوام اوزره وضو هر آن و هر بار

دخی هر وقت ایچون ایتمک وضو هم — رسولک سنتندن اولدی محکم

خلایه کیتمکی ایتسه اراده — که ثوبن قویه اول اولا آراده

قویجق ثوبن بسم الله دیمک — حجاب اعین اولور بویله ایتمک

اوتورمایجه رفع ایتمیه ذیلن — یره یاقلشمدن سر ایتمیه اتکن

تخلی وقتی بورونه بغایت — که قادر اولدیغی مقداری البت

دخی عریان ایکن ایتمیه بولی — ایشیده جان قولاغیله بو قولی

صقنه بول و غائط ایتمیه هم — که یعنی قبلیه قرشو دمادم

تبولچون یومشاق یر آرایه — دخی طورمیه قارشو کونه آیه

تنزه ایلیه هر دم بولدن — که منهیدر خلاص اوله هولدن

تخلیده باش اورتمک ایده هم — حیادن اولچقانی کوم اولدم

دخی هم فص خاتمده قازلمش — وارایسه انده اسم الله یازلمش

چیقاره کیرمیه بیله خلایه — وزردر اوغرامیه بر خطایه

خلایه کیرمک استدکده آدم — تعوذ ایلیه اندن کیره هم

قاقه صاغ آیاغن ایدوب قیامی — طاغلسون دیو انده اولان هوامی

کیریجک دبلنی چمره یه طوره — صول آیاغ اوزره میل ایدوب اوتوره

تنفس ایتمیه بول اوزره زنهار | چیقان نجسه نظر ایتمیه زنهار
دخی بقمیه فرجنه هم اولدم | دخی سمکرمیه توکرمیه هم
که بول وغائط اوزره ای برادر | بولاردر زمورث نسیا مقرر
قیام ایتمیه فارغ اولمینجه | یرندن قالقمیه کسلمینجه
اوزانمایه جلوسی هم خلاده | قومیه کندوبی رنج وعناده
چوقا وتورمق ایدر ایجاب باسور | اوبر علتدر معروف ومشهور
جلوس حالنده سویلمیه قطعا | که مقت ایجاب ایدر ایتمیه زیرا
ایاغ اوزره دخی بول ایتمیه هم | انی نهی ایلمشدر فخر عالم
دخی صب ایتمیه یوکسک مکاندن | که بولی اسفله صاقنه اندن
دخی هم اورته پارمغیله جانا | قبلله دبری بیننی اووه حتی
بولدن هرنه وارسه نازل اوله | بقیه سی خروجه مائل اوله
صولی الیله یاپشه الیتنه | انی المایه هرکز صاغ الینه
اکر ممکنسه سوره برجداره | دکلسه برحجره سوره واره
خلادن چیقیجق دیلیه غفران | که یعنی ایده استغفاری اولان
دخی حمد ایده حقک نعمتینه | سپاس ایلیه وحدانیتنه
علی فور الفراغ ابدستلر هم | یا اولکیشی تیمم ایده اولدم
تبول ایلر ایکن اخر ای یار | فراغ ایتمزدن اوک منع ایتمه زنهار
اکر قطع ایلسه بولی ضرر وار | که بونی قطع ایدنلره ضرر وار
کسه کسه تبول ایتمیه هم | خصوصا کیم کیجیله بیش وکر کم

کیجه

رجله الیمنى على الارض لينفرغ عنه الهوام وشمر ثيابه تشميرا ويميل على شقه الايسر ولا ينفس وينصب رجله اليمنى ولا ينظر الى ما يخرج على النعل ولا ينظر الى فرجه ولا يمتخط ولا ينزف عليها ولا يتقدم حتى يفرغ عنه كل الفراغ ولا يطيل الجلوس ولا يتكلم فانه يورث الباسور ولا يبول عليه فانه يوجب المقت ولا يرمي ببوله من اعلى مكان قائما ويدلك عجانه باصبعه الوسطى وذلك رفقا باليد ذكره بيمينه ولا يمسح بوله ويستغفر الله بعد الفراغ ويحمد على نعمته ويتوضأ على فور الفراغ او يتيمم على احد ولا يقطع البول لا سيما باليد ولا يفرق بوله ولا ينغمس في الماء الراكد ولا يبول في جحر ولا في ماء ولا على قارعة الطريق ولا في مستحم ولا يقضي حاجته ولا يستنجي في شجرة مثمرة ولا في ضفة نهر جار ولا على باب احد

کیجیله طالمه یه صویه برادر | دخی بول ایتمیه سوراخه یرییر
دخی هم کورسه ایدک ماء ساکن | تبول ایتمه ای یار اکا صقین
یول اورتاسنده هم کیجیله جانا | تبول ایتمیه صاقنه قطعا
دخی بول ایتمیه هم مغتسلنده | موسوس اوله بول ایلین انده
قضاء حاجت ایتمیه صقنه | یمشلی اغاجک هرکز دیبنه
دخی کولکه لنن تحت شجرده | که بول وغائط ایتمیه اویرده
کنار نهر جاریده دخی هم | بومقوله ایشی ایتمیه آدم
دخی غیرک قپوسینک اوکنده | هم ایتمیه طریق عام اولنده
اولین دیرسه لعن الله مظهر | بونهی اولنلری ایشون برادر
دخی مسجد اوزرنده برادر | ایدرسه بول وغائط ضرر وار
دخی مرعی اولان یرلرده جانا | دخی چایر چمن اوستنده حتی
نیچون نهی اولدی دیرسک ای برادر | بونهیک وجهی غایت اولدی اظهر
اولنجه فارغ اندن سیلینه هم | یا اوچ طاشله یا ارتق ولا اولدم
ولیکن قاچ اولورسه ایده ایتار | که یعنی تک اولور جفت اولمز ای یار
سیلنمیه کمکله روثله هم | کمورله هم قروا وتلقله هردم
چناق پاره سی هم شیشله ای یار | سیلنمیه دخی بونلرله زنهار
دخی اتباع ایده احجاره صویی | که غسل اوله مسجدن صکره خوبی
که زیرا ذکر اولان اتباع برادر | امانا ولور بواسردن مقرر
سیردن صکره فرجک امنی ایچون | فواحشدن دخی تحصینی ایچون

ولا على طريق عام ولا على ظهر مسجد ولا في كلاء و خضرة ويستنجي بعد بثلثة احجار او ازيد ويوتر الاحجار ولا يستنجي بالعظم والروث والفحم والحشيش والخزف والزجاج ويتبع الحجارة الماء فانه امان من الباسور ويحصن فرجه الله بعد الستر بتحصين فرجه من النفاق و يدلك يده بالتراب ولا يستعين باحد في امر الوضوء

دخی تطهیره قلبنی نفاقدن / که زائل اولمامغیچون وفاقدن
دعا ایدوب جناب کبریایه / نیاز ایلیه یلواره خدایه
ترابیله اووه دستن پس اندن / قوقوسی زائل اوله تا الندن
دخی ابدست الورکن هم تمامت / غیردن ایلمیه استعانت
اگر بر کیمسه اولورسه موسوس / اگا گر وسوسه اولورسه مونس
صوسر بر ایچ طونی ایچنه جانا / که اندن قطع اوله وسوسه حتی
وضوده ایده استقبال قبله / دینلمز انده دنیا امری جمله
پس اندن ذکر اسم الله ایده هم / که یعنی دیه بسم الله اولدم
الین غسل ایده اوچ کز ابتداده / طوته مسواکی اول اول اراده
که مسواک اولدی مؤمنک مهمی / وضو سنتلرینک اك اهمی
پس اندن مضمضه ایلیه جانا / که اوچکز بیقار اغزین یعنی حتی
اول اثناده اگر بولمزسه مسواک / ایده مسبحله ابهامیله پاك
هر اویاندیقجه اویقودن طوته هم / که استعمال ایده مسواکی اولدم
توضی ایتمیه توجله باقردن / قاچار زیرا ملك قوقولریندن
غسلده اوله صوی صاع واحد / دخی فضل اولسه شرع اولور مساعد
دخی ابدست اله بر مد صو ایله / که مسرف اولمیه اسرافی بیله
دکلدر چو قصودوکمك امر دیندن / که اسراف اولدی وسواس لعیندن
توضی دخی غسل ایتمیه هردم / کونشده قصد ایتمش صوده هم
دخی غسل اولماسی فرض اولان اعضا / اوچر کز غسل اولور هر بری حتی

ویرش داخل ازاره بالماء
قطعا للوسوسة ویستقبل
القبلة فی وضوئه ولا یتکلم
فی امر الدنیا ثم یذکر اسم الله
ویبدأ فیستاك فانه اهم
سنن الوضوء وانبتها
او یشوص فاه بالابهام
والسبحة ان لم یجد سواکا
ویستاك عرضا
کلما استیقظ من نومه
ولا یتوضأ فی اناء صفر
ولا نحاس فان الملئکة
تنفر من ریحها ویتوضأ
بمد ویغتسل بصاع
ولا یسرف فی الماء فانه
من وسوسة اللعین
ولا یتوضأ بما المسخن
بالشمس ویغسل ثلثا و
ثلثا ویمضمض
ویستنشق ویبالغ فیه
برفق ویبدأ
فی ذلك

پس اندن مضمضه ایلیه ای یار / که اوچکز بیقار اغزین یعنی هر بار
کذلك ایده استنشاقی بو ایله / که یعنی بکی بکی اوچ صو ایله
ککزه راس حلقه اوله صو بالغ / ایکیسنده دخی اوله مبالغ
بو مذکورلرنده بدأ ایده صاغندن / خلالده بدأ ایده لیکن صولندن
مغابن غسلنه هم اوله ساعی / توضیده غسلده اوله مراعی
دخی تحریك ایده وار ایسه خاتم / غسلده هم وضوده بیله محکم
دخی مسح ایلیه هم جمله راسن / دخی اتباع ایده اذنین غضونن
که یعنی مسح ایده اذنینك ای یار / باشن مسحندن آرتان صو ایله هر بار
اطاله اولنه غره ایله تحجیل / دخی نصف عضدی ساقی تطویل
بویه اعضای غسل ایدوب اراده / که هر فرضك محلندن زیاده
دخی هم لحیه سن ایلیه تخلیل / دخی پرمقلرن بنجه ایسه تفصیل
حدیث ایچره بو معنی اولدی تصریح / وضودن صکره اوله لحیه تسریح
بیوردی بیره بو قولی پیامبر / بو نفی فقر ایدر پس در مقرر
دخی هر عضوی غسل ایتدیکجه البت / که اسم اللهی ذکر ایده تمامت
تمام ایدوب وضوئی کله اوبه / که یعنی ایده استغفار وتوبه
ایاغ اوزره ایچه ابدستی صوین / سیله بر خرقه ایله ابرویز
دخی قبله ایکی رکعت نمازی / وضودن صوکره ایده حقه نیازی
دخی اویانجق ابدست احدن / دخی مس ذکرده مستحبدر
دخی بر عورته الله یا پیشسه / کذلك مستحب ابدست النسه

بیامنه ویتعهد المغابن
ویحرك الخاتم فیهما ویحکم
ویمسح بالراس کله ویتبع
غضون الاذنین کلها
ویطیل الغرة والتحجیل الی
الجبهة ونصف العضد
والساق ویخلل الاصابع
واللحیة وفی الحدیث
تسریح اللحی ویذکرو
اسم الله فی جمیع ذلك
ویستغفر ویتوب بعد
الفراغ ویشرب من فضل
وضوئه قائما ویجفف
بخرقة ویتطوع برکعتین
بعد ویستحب الوضوء
من النوم ومس الذکر
والمرأة ومن اکل
ما مسته النار

تمضمض ایده بیسه یاغلی برشی — کریه مسنده ال ایقایه درنی

الفصل الثامن فی سنن الغسل والتیمم

دخی اسلام ایچنده اولدی تمامت — صلوة جمعه ایچون غسل سنت
دخی بیرام کوننده ایده غسلی — عرفه کونی دخی سنت اصلی
حجامت ایسه غسل ایتمک احبدر — هم اسلامه کلنه مستحبدر
صورارسن سنت غسلی مکمل — دیه یم سکا تفصیلن مفصل
دیه بسمله ایده غسله نیت — یدین غسل ایده اوچکز تمامت
پس اندن فرجی پاک ایده آذادن — صلوة ایچون وضوء ایلیه اندن
دوکوب باشینه صوی ایده اجرا — دخی سائر بدن پاک اوله حتی
اوچر اوچر ایده هر بر سنده — صاغندن باشلیه هم جمله سنده
بدن پاک اولمغیچون هم احبدر — انی بر خوشجه اوغمق مستحبدر
دخی غسل ایلدکجه صوی نسوان — باشنده اوچکز ایده صبی ای جان
اگر اصلنسه صاچی دیبی جانا — اوکا فیدر صاچن چوزمیه حتی
ضرر ویرمز انک یوقدر خطاسی — صاچک اصلنمسه اوچی راسی
غسل ایدن بریندن ایریله هم — پس ایکی یاغن غسل ایده محکم
تمامنده تجفف ایلمکدر — که برشیله یاشن سیلمک دیمکدر
جنب صو بولسه غسلی بوله ایده — نه ایستر یا صوی بولمزسه دکله
مباح اولور تیمم ایتمک ای یار — غسلده و وضوده اکا هر بار

بیم

٦٠ ویتمضمض من اکل الدسم ویغسل یدیه عن الرائحة الکریهة
فصل
فی سنن الغسل والتیمم قد سن فی الاسلام غسل یوم الجمعة والعیدین وعرفة ویستحب الغسل بعد الحجامة والغسل لمن اسلم وسنة الغسل ان یغسل یدیه ثم فرجه من الاذی ثم یتوضأ ثم یصب الماء علی راسه وسائر جسده ثلثا ثلثا بادیا بالایمن منه ثم بالایسر ویدلک جسده دلکا منقیا للبشرة والمرأة تحثی علی راسها فکفیها ثلث حثیات وتنقض ضفائرها ان لم یبلغ الماء اصول شعرها وینتحی عن مغتسله ویتنشف بشیء ان کان به ومن لم یجد الماء فقد ابیح له التیمم وهو ضربتان ضربة للوجه وضربة للیدین ویتیمم لذکر الله تعالی ولکل خیر ولرد السلام ونحوه
فصل

تیمم ضربتان اولدی محقق — بری وجهه یدینه بری انجق
تیمم ایده ذکر الله ایدن هم — دخی هر خیر ایچونکه ایدر آدم
دخی رد سلام ایچون احبدر — تیمم بویله یرده مستحبدر

الفصل التاسع فی تفصیل سنن الصلوة

عباده فرض اولندن اکمل اولان — نمازدر بعد توحید افضل اولان
صلوة اولدی هم ایمانه علامت — انکله فرق اولور کفر و هدایت
دخی هم نور مؤمندر برادر — دخی مفتاح جنتدر مقرر
نماز اولدی دخی دینک حیاتی — یقین بالله قوت بیل صلاتی
برادر سنتی چوقدر نمازک — دیه یم بیلمکه وارسه نیازک
بیلوب اول وقتن آخرین هم — بو ایکی وقت ایچنده قیله هر دم
غلسدن یعنی اصفاره وارنجه — صلوة فجری قیله آغارنجه
غلسدن (قرا کولق) بدأ ایده یعنی (اغرمغه) نمازی — بتوره اصفرار ایله نیازی
اولورهم منتظر قومه تمامت — قلیل اولورسه مسجدده جماعت
قیله فجری قیشن ایچره صبح اولورکن — که ناسک طاقتی مقداری ارکن
یازک ایلر صلاة فجری اسفار — کیجه لر قصر اولدیغیچون ای یار
دخی قیلار تراخی ایدوب ابراد — که صیفک اصیسنده ظهر ابراد
دخی عصری قیله وقتی کیریجک — که مادام کونشی بیضا کوریجک
کونشک صفرتنی بکلمیه — صلاتینه کراهت اکلمیه

فی تفصیل سنن الصلاة
الصلوة افضل بعد ما فرض من التوحید وهو علم الایمان ونور المؤمن وحیوة الدین وقوة الیقین وسننها کثیرة اولها ان تجری ها ما بین اول الوقت الی اخره فیصلی الفجر ما بین الغلس والاسفار او ینتظر اجتماع القوم قلیلا ان کان فی مسجد جماعة او یغلس به فی الشتاء فقد ربما یطیق الناس ویسفر فی الصیف لقصر اللیل ویبرد بالظهر فی ایام وهج الحر ویصلی العصر والشمس بیضاء ولا ینتظر صفرة الشمس

بلا مهل قيله اخشامى اى يار ... عذرسز ايتميه تاخيرى هر بار
آداده ايتمسون نيسويه تدبير ... انى ايده ثلث ليله تا خير
مكر اغزكله بو اوچ فقيره ... ضعيفه خسته يه سينا كبيره
برادر اوچ وقتده طالب اولمه ... نماز ايتمغه طالب راغبا اولمه
برى شمسك طلوعى وقتى جانا ... كه رمحينه ترفع ايتميه تا
برى نصف نهار اولدقده اى دل ... نماز ايتميه شمس اولنجه زائل
بريده احمرار شمس اولنجه ... افقدن قرص تا غيبت ايدنجه
بو وقت ايچره ولى قبل عصر يومى ... عذرله قيلسه ايتمز كيمسه لومى
شو كيم ايدر جماعتله تعبد ... اگر كلمزسه اولورا ولى تفقد

الفصل العاشر في سنن الاذان

آذان اوقومده واردر فضيلت ... زياده بونده ليكن غيره نسبت
اذان مكتوبه يه سنتدر انجق ... دخى جمعه نمازينه محقق
يوجه يرده اوقومقلق اذانى ... اذانك سنتندندر بيل انى
مكانى مرتفعدن صوتا على ... امد اولور ينجه موضعه زيرا
طوته اذنينه ايكى پرمغين هم ... بلاله بويله ديدى فخر عالم
اذان اوقور ايكن دخى مؤذن ... كه اتعاب ايتميه اول كندى نفسن
هم استيه خدادن اجر واجل ... اولور اول صبر ايله عقباده حاصل
اذانه باشليجق ايده نيت ... كه ايدر طاعته بو خلقى دعوت

ويصلي المغرب بعد تغيب
الشمس بلا مهل ويؤخر
العشاء الى ثلث الليل الا
ان يشق على قلب الضعيف
والكبير والمريض فيعجلها
ولا يجزي للصلاة ثلث اوقات
حين تطلع الشمس الى ان
ترتفع مقدار رمح ورمحين و
عند قيام الظهيرة وحين
تغيب الشمس حتى تتوارى
بالحجاب ويتفقد من غاب
عن جماعة الصلاة

فصل
في سنن الاذان الاذان
سنة فائقة وهو من امر
الاخيار ونجاة من النار
ومن سننه ان يؤذن في
ارفع مكان فانه امد لصوته
ويجعل اصبعيه في اذنيه
ولا يجهد نفسه ويحتسب
في الاجر الآجل دون المال
العاجل وينوي به دعوة
الخلق الى الطاعة

امانت قويلانى كندوسنه ... اذا ايدرانى اول مؤمنينه
مؤذن مؤتمندر ناسه زيرا ... اينانورلر اكا اوچ شيده جانا
نه دمده كيم صلاتك وقتى كلور ... ايشيدنلر نمازه حاضر اولور
دخى شول كيمسه لر كه صوم ايدرلر ... بولر صومى اذانيله اچارلر
سحور ايتمك مراد ايتدكده صائم ... اذانيله ايدر امساكى دائم
مؤذن اختيار ايدوب دمادم ... كوزه ده مستحب اوقاتى هر دم
حلال اولمز مؤذن اجرت اله ... اذانه اجرتيله واره كله
اذان اوقور ايكن دخى مؤذن ... كه ميل وتحويل ايده وجه وعنقن
يمينا حي على الصلاة اوقيه ... شمالا حي على الفلاح ديه
اذان اوقوركن ايتمز استداره ... مكر طورديغى يراوله مناره
ترسل ايليه دائم اذانده ... كلماتين فصل ايليه انده
اقامت ايلرليكن ايده سرعت ... محصل فصل اولنميه اقامت
اذانيله اقامت بينى جانا ... شو مقدار ايده مكثى انده فرضا
كه اكل وشربدن اولنه فراغت ... قضاء حاجت اولنه تمامت
حضرده نيجه اوقورسه مجاوز ... سفرده اويله اوقور هم مسافر
كرك قيلسون جماعتله نمازى ... كركسه منفرد ايتسون نيازى
اذانى اوقيان ايده اقامت ... اذاندن ازيد اولور اجرى البت
اقامت ايتمك استرسه كر اخر ... مؤذن اذنى لازمدر مقرر
اهلسه مسجدك بانيسى جانا ... اقامته اذانه اولدر اولى

ويؤدي في الامانة فانه
مؤتمن على الناس في الصلاة
والصوم والفطر فيتحرى
الاوقات المستحبة ولا
يشترط على الاذان اجرا
ويلوي عنقه عند حي على
الصلاة والفلاح يمينا
وشمالا ولا يستدير
الا ان يكون في منارة
ويترسل في الاذان ويحدر
في الاقامة ويمكث بينهما
مقدار ما يفرغ عن الاكل والشرب
وعن قضاء الحاجة وكذا
يؤذن في السفر سواء كان
في جماعة او منفردا ويؤذن
الاذان والاقامة واحد
ويؤذن واحد ويقيم آخر
باذن الاول وباني المسجد
اولى بالامامة والاذان
اذا كان اهلا

هم ارض خالیه ده یول اذانی
انکچون مستحب ایتمك اذانی

اذانی صبحك اولمق مستحب هم
صباحك بر چاغا رزدن مقدم

اویویان کیشی قائم اوله حتی
تهجد ایلیان اویویه فرضا

نومدن قائم اوله دخی انلر
سحور ایده مریدی صوم اولنلر

اذان اشیدنه بو اولدی سنت
مؤذن قولنه ایده اجابت

ایدیجق حی علی الصلاة او قائل
دیه سامع اشیدیجك حوقله (لا حول ولا قوة الا بالله)

بس اندنصکره ایلیه رجانی
وسیله ایله رسوله قیل دعانی

اقامتله اذان بیننده جانا
نوافلدن قضادن قیله ماشا

اذان اشیدیکی ساعتده دائم
جماعته او سامع اوله قائم

علی الفور ایلیه سامع قیامی
وضودن صکره کر وارسه دوامی

الفصل الحادی عشر فی فضیلة المساجد

بقاعك بر یوزنده اك الوسی
مساجددر حقك بك سوکلوسی

مواضعی مساجددن دخی هم
اك افضل موضعی قبله در اکرم

دخی مسجد بنا ایتمکده سنت
زخارفدن بری اولمقدر البت

تصاویر و نقوشی اولمیه جانا
دخی هم کنکره (کوشك) ایتمیه قطعا

تفاخر ایلیمان مسجدله زیرا
اولور اشراط ساعتدن بو معنی

باس یوقدر بیاض اولسه درونی
کرجله یعنی دیوار و ستونی

کلیتله میه کر مسجدی هر دم
مجسم صورتی یاصمیه کر هم

ویستحب لمن ضل الطریق فی ارض قفر ان یؤذن ویستحب الاذان قبل الصبح لیقوم النائم ویتسحر الصائم ویتهجد ویجب الاذان بمثل ما یقول المؤذن الا عند حی على الصلاة والفلاح فانه یحوقل عندهما ثم یدعو ویجوز الاذان والاقامة بین ... ویصلی على النبی صلى الله علیه وسلم ویدعو له بالوسیلة ویدعو بین الاذان والاقامة بما شاء ومن سمع الاذان یقوم الى الجماعة على الفور ولم یشتغل بذلك حتى یکون متوضئا فی الحال

فصل فی فضیلة المساجد

واحب البقاع الى الله المساجد وافضل موضع منها القبلة والسنة فی بناء المسجد ان یبنی صافیا عن الزخارف والنقوش والتصاویر ولا شرفة له فان التباهی بالمسجد من اشراط الساعة

صوندن اوله نمطدن دخی جانا
اوله مسجد بو شیلردن مبرا

بناسی مسجدك مستحکم اوله
جراید و لبنله محکم اوله

دخی مسجد ایچینی دوشیه لر
سراسر قوم ایله فرش ایلیه لر

ولی حیثمایه اندن یرشی اصلا
که یعنی دوشدکدنصکره جانا

ولی قیلمق تراب اوزره نمازی
حصیرسز افضل اولور اول نیازی

ایده بانیسی مسجدك تعاهد
سراج و قندیل ایله تقید

یاخود بانی ولی قیلدیغی کیمسه
تحفظ ایده انده نه کورکسه

سپوره اذی سپورکه ایله هرکون
دیمیه یاربن ایدم اولدی یادون

نیلر مرقدی غیری مشاهد
که زنهار اولمیه انلر مساجد

نوافعالیه ودن اولدی ای یار
صقین شرك خفی وار بونده زنهار

الفصل الثانی عشر فی سنن الخروج الی المسجد

بری مسجدده وارسیدی نمازه
حساب اولور ادیمی تازه تازه

که یعنی هر ادیمك اجرین الور
حسابنجه ثوابن اله کلور

اوکیم ممشی یونندن ابعد اوله
دخی ادم یونندن ازید اوله

او کیمسه بیل ثوابا اجزل اولور
دخی هم اجر اعظم اکمل اولور

سکینت اوزره کیده هم نمازه
وقار ایله واره کیتسه نیازه

کیدرکن مسجده برمقلرینك
صقشدیرمیوب ایلیه مشبك

دخی کولمیه اوینامیه اولدم
کلامی لغوه مشغول اولمیه هم

ولا باس بتبییضه وتجصیصه عن النقوش والصور الاغلاظ ویجعل بناءه ما استطاع باللبن والجرید والعیدان وامر النبی صلى الله علیه وسلم ببناء المسجد فی الطائف حیث کانت طواغیتهم بعد نضح ذلك المکان بالماء ویفرش فیه الحصى ثم لا یخرج منه الحصیر والصلوة على الحصیر من غیر حاجز افضل ویتعهد المسجد بانیه او من یولی ذلك بالقندیل والسراج ویکنسه کل یوم ... ولا یتخذ مشاهد الصلحاء والانبیاء مساجد ای متعبد فانه من فعل الیهود

فصل فی سنن الخروج الى المسجد

ویحتسب خطاه فی الخروج الى المسجد على قدرها فمن کان ابعد ممشى واکثر خطوة فهو اجزل ثوابا واعظم اجرا ویاتی الصلوة على سکینة

کیدرکن هم ایده حمد وثنای — غنیمت بیله ممشاده دعای

دیلیه لطفی ایله ربا اکبر — جهات ستیتن ایلیه منور

ایده مسجدده نعلینینی اخفا — سیله طبراقله بخشی وارسه جانا

دخی ثوب وبدنن ایلیه پاك — صقنوب کیرمیه اولورسه ناپاك

وضو ایده هم ایلیه تجمل — ایده توبه ایده حقه توکل

واریجق فکری اولمیه خلافه — کیریجك ایده نیت اعتکافه

دخی ذکر ودعایه ایده نیت — تورع ایلیه مکروهدن البت

بصرله خاشعا کیره نمازه — درونی خائفا وارە نیازه

دخی پیغمبره اوله مصلی — دخی حقدن رجا ایلیه فضلی

کیریجك مسجده چیقمیه الا — نماز ایده یا ذکر ایلیه جانا

دخی مسجدده حفظ ایلیه کندین — تکلم ایلمیه دنیا امورین

دخی مسجدده صنعت اشلمیه — دیکوب سوکوب بر اینه باشلمیه

رسول اللهدن اولدی بویله فرمان — قومیه مسجده مجنون وصبیان

ایده عقد نکاحه اجترای — ولی ایلمیه بیع وشرای

دخی هم رفع صوت ایتمیه ای یار — صقنوب سل سیف ایتمیه زنهار

دخی مسجد ایچنده ایتمیه عداوت — که بر کیمسیله ایتمیه خصومت

اکر جانی ایده بر فعل بعد — اکا مسجد ایچنده اورمیه حد

ایده هر جمعه کون مسجد تجمیر — که عود وعنبر ایله یعنی تبخیر

دخی تنظیفا ایده بابن دنسدن — بری اولمیه تطهیری کنسدن

ووقار ولا يشبك اصابعه
في الخشوع ولا يلعب
ولا يضحك ولا يلغو ويقيم
الدعاء في نشأه ويسال الرب
الذي رزقه نورا من خلفه وقدامه
ويمينه ويساره ...
ونعله على باب المسجد فيمسح ما يتلف
بالتراب ولا يدخله متنعلا
وينظف في بدنه وثوبه ويتجمل
وينوي بدخوله الاعتكاف
والذكر والدعاء والتورع
ويدخل خاشعا
عما كره الدين ومصليا
على نبيه راجيا لفضله
خائفا حامدا الله
ولا ينام في المسجد بعد دخوله
الا بعد ذكر او صلوة ولا
يتكلم فيه بامر الدنيا ولا
يحترف فيه ويجنب منها
المساجد الصبيان والمجانين
ولا يبيع فيه ولا يشتري
لا يسل سيفا ولا يرفع
صوتا ولا يخاصم فيه احدا
ولا يقيم حدا في المسجد ويجمرها
كل جمعة وينظفا العابد
ويقول

اوبك یلدن مساجدده تجارت — هم اولکیم بیلك انشادینه رغبت

بری ایچون دیه لا اربح الله — اوبرینه دیه لا ردها الله

نه سمکره توکره انده جانا — نه ارضنه نه حصیره یعنی فرضا

انی ممکن ایسه اله ثیابه — والا دفن ایده زیر ترابه

اگر بلغم کلورسه انی بونه — لاجلال المساجد بویله ایده

جسده صحت اولسون دیو حتی — دخی قوت ایچون کندویه جانا

انی رمی ایلیه ممکن اولورسه — که مسجد خارجنه یول بولورسه

دخی مسجددن اخراج ایتمیه شی — حصیرندن حشیشندن ایدوب طی

مساجد ایچره کرچور چوب کورسه — انی اخراج ایده انده بولورسه

دخی مسجدی ایتمیه توطن — که یا توب فا لقمیه هر کیجه هر کون

صوغان وصرمساق ییوب بر ادم — بو قوله مسجده وارمیه اولدم

اولد تطهیره توزدن انی طالب — بوزاهم وار ایسه نسج عناکب

وطن قبر ایتمه مسجدی برادر — هم ایلمه عذرسنی معبر

فصل في فضيلة الصلوة مع الجماعة

نمازك هم مصلی بیله البت — جماعتله اداسی غنیمت

مدام اوله اکا هر مکلف — ثوابی اولور اضعاف مضاعف

غنیمتدر جماعت اوله اکاه — ورحمة ورضوان من الله

حدیث ایچره بیان اولدی بو معنی — روایت بویله اولدی بونده جانا

لم يجيء فيه لاربح الله تجارته
ولمن ينشد فيه ضالة لا ردها الله
عليك ولا يبزق فيه ويدفنه
بالتراب ولا يمخط فيه
بالنخامة ويزدرد ما يجد
منها اجلالا للمسجد لكن
صحة لجسده وقوة لدنه
يرمي به خارج المسجد ولا
يخرج شيأ منه وما يوجد
منه ولا يوطن وطنا للابله
ويريد رائحة الثوم والبصل
وينظف المسجد عن الغبار
ونسج العناكب ويطيبه كل
وقت ولا يتخذ المسجد بيتا
ولا مقبرا ولا معبرا
فصل
في فضيلة الصلوة مع الجماعة
ويغتنم الصلوة في جماعة
المسلمين فانها اضعاف
مضاعف غنم ورحمة من الله
تعالى ورضوان ...
اعظم المساجد بناء
واكثرها جمعا ...
لمن مع ... الجماعة

جماعتسز قلنا ذ نمشیندن … جماعتله قلینان بریك اندن
هم اعظم اوله مسجدی بناء … جماعاتی هم اکثر اوله جمعا
اذان اشیده نه اولمادی رخصت … بلا عذر ایده ترك جماعت
جماعت یوق نسا قسمنه اصلا … نسایه قلمق افضلدر فرادی
نسایه اولدی افضل مساجد … که اوله قعر بیتی حجره عابد
قله هم صفا اولده نمازی … امامك صاغ یاننده ایده نیازی
محاذی اولوب اولدمده امامه … برابر طورمق افضلدر انامه
امام اولان دوزه اول صفوفی … ایده یرلو یرنده هم صفوفی
پس انده نصکره تکبیری نمازه … بو ایشدن صکره باشلیه نیازه
تمام اوله صف اول هم ای جان … مؤخرده اولا اولورسه نقصان
صف اولده فرجه یوغیکن هم … باصوب ناسی دیمیه انده وارم
دخی ناس ایده لر صفده تلاصق … ملاصق طورمه ده اوله توافق
صف اردنده یالکز قیلمیه هم … مکر آخر کسی اکا اوله منضم
یالکز برطرفده ایدوب قیامی … که صفدن منقطع اولمیه نامی
دخی هر کیم ایسه اعلم سنت … اوکیمسه اولیه ناسه امامت
پس اندن اقرء قرءان ذی شان … امامته اوکسدر الیق اولان
پس اندن هجرة هر کیم ایسه اقدم … امام اوله حق اولدر ناسه هردم
پس اندن هر کیم ایسه سنا اکبر … اوشخص ایده امامتی برادر
امامت ایتمیه مضیافه مهمان … مکر اذنیله ایده اکا ای جان

ورع

ولا جماعة للنساء وافضل
مساجدهن قعر بیوتهن
ویبادر الصف الاول على
یمین الامام ومحاذاته افضل
ویسوی الامام الصفوف ویتم
ثم یدخل فی الصلوة ویکمل النقص
فی الصف المقدم ولا یتخطی رقاب
الناس الی الصف الاول
ویتراص الناس فی الصف
محاذین بالاعناق والمناکب
ولا یقوم احد خلف الصف
ولا منقطعا فی طرف منه
ویقدم الناس اعلمهم بالسنة
ثم اقرؤهم للقرآن ثم
اقدمهم هجرة ولا یقدم الرجل
فی سلطانه للامامة
ویقدم للامامة بالناس کل ورع
تقی ویخفف الامام فیه
الصلوة فی تمام یقتدی الناس
باضعفهم حالا وینتظر
قلیلا لانه وقت
ویدعو للمقدم

ورع هم متقی کیم ایسه ای یار … اوزر لایق امام اولمغه هر بار
خفیف قیله امام ناسه نمازی … ولی ایده تماملة نیازی
امام اولان قیله بیله جوازین … که حالا اضعفا ولانك نمازین
امام اولان ظهرده ناسی کلو … که بر مقدار زمانجق ای برادر
که اولدم وقتی اشغال اولدی جانا … یتیشیلسون جماعته دیو تا
امام ایلر دخی قومه دعای … نماز دن صکره خیر ایله ثنای
صلاته بدا ایدرکن اولسه پیدا … که بول و غائط اولورسه تقاضا
مقدم دفع ایدوب اولقدی تازه … وضو ایدوب کیره اندن نمازه
طعام حاضر اولوب و دنایه کلسا … صلاته اولمحلده قامت اولنسه
اکر انك اولورسه جوعی غالب … طعامه بدا ایده اولوب اکا طالب
اگر مشتد دکلسه جوعی فرضا … صلاتی اکا تقدیم ایده جانا
نمازی برشی ایچون ایتمه تاخیر … بو درجانا محصل حق تعبیر
نمازه بدا اولنمزدن مقدم … خلا لیله دیشی ایتله یه هم

فصل فی اداب المصلی

قمیص ایله فیلا رسه کر نمازی … که شد و عقد ایدوبا ایده نیازی
کیه فرجه سز اولمیه دیسلر … که یعنی بکلرین بیره مطوك
نماز ایتمیه ثوب معلم ایله … بو مشتبتدر حدیث معظم ایله
سکی ثوب او نور ایسه کر معصفر … نماز ایتمیه انکله برادر

بالخبز بعد الصلوة ولا
یصلی وهو حاقن ولا
حاقب ولا حازق حتی
یخفف ویبدأ بالعشاء
ان لم یملك نفسه فان ملکها
قدم الصلوة ولا یؤخرها
لشیء ویخلل اسنانه قبل
الشروع فیه
فصل فی اداب المصلی
ویزر قمیصه وثوبه الذی
یصلی فیه ولا یسبل
ازاره ولا یصلی فی
معلم ولا مصبوغ بعصفر
ولا بأس بخیط فی عنق
المصلی

پاس بو قدر کر اولورسه عباده   نماز قیلدقده بو نیتده قلاده
دخی سجاده اوزره قیلسه جائز   دخی غیری شی اوزره اوله فائز
صعید طیب اوزره ایتمک نمازی   ثوابا اجزل اولور بیل نیازی
زمین انبات ایدر شی اوزره قیلمق   ولی اولی و افضلدر محقق
نماز ایتسه خلائق آراسنده   اودمده ستره قویه قرشوسنده
یقینلغی اوله ستره یه حتی   آرادن کچه بر شاة انده فرضا
اوکنه بر چبق چیزه اوطولا   اگر ستره بولنمازسه حالا
اوله ستره ذراع مقداری جانا   قالنلغی اوله بر پرمقجه حتی
یاخود طولی اوله انک برادر   که راکب کیشی راسنه برابر
دیکه ستره یی قرشو حاجبینه   یا صول قاشینه طوغری یا یمینه
ورای ستره دن کچلسه یوق ضرر   مصلی آراسیله ستره دن کر
بو وضع ستره دن صکره برادر   کچرسه مار اگر اندن مقرر
مصلی یه بودر لازم اولان هم   انی دفع ایلیه جهدرندن اولدم
یا راسیله ایده اکا اشارت   یا تسبیح ایله دفع ایده تمامت
انی شیطان دیدی زیرا پیامبر   صلاته کرچه ویرمز کچمسی ضرر

فصل فی آداب الصلوة

مصلی ایلیوب تعدیل ارکان   نماز حقنه رعایت ایده هر آن
ایدوب سنتلرین مرعی صلاتن   تمامت اوزره ایده واجباتن

ويصلي على الخمرة وعلى
كل مصلى والصلاة على
الصعيد الطيب من غير
حائل اكثر ثوابا واشد
تواضعا ويصلي على ما
تنبت الارض من قطن او
حصير ويتخذ سترة قدامه
فيما لا يمر الناس ويقرب
الى السترة حتى يكون بينه
وبين السترة ممر شاة وان
لم يجد سترة يخط بين يديه
خطا ويجعل السترة ذراعا
او مقدار مؤخرة الرحل
ويجعلها على حاجبه الايمن
ثم لا يضره مرور شيء وراء السترة
ولا يمر احد بين يدي المصلي فانه
وليدفع المار في نحره
ان قول الرسول عليه السلام
شيطان وان كان مرور شيء لا يقطع
فصل
الصلوة ويعد
آداب الصلوة تعديل
اركان الصلوة وتتميم
الواجبات والسنن

نمازه طوغریلوب چون ایده تدبیر   صلاته قائم اولوب ایده تکبیر
اوله تکبیر ایدیجک قلبی حاضر   که ذکر اللهی تعظیمه مکثر
گناهندن رجوع و توبه ایلر   عمل لله ایدوکن ایده مضمر
چیقه قلبندن انک امر دارین   ایده فرضک اداسن کندویه دین
دخی قلبیله شویله دیرکه حتی   که انک آخر صلاتیدر بو فرضا
شروع ایدر اولوب قلبیله خاشع   اوله جمله بدنله اکا خاضع
بو وجه اوزره اوله همتله مقبل   صوله صاغ اولمیه بقمغه مائل
حقی کورر کبی قیله نمازی   حقه عرض ایده یوز یعنی نیازی
مصلی هم یقینا بویله بیلور   عیانا حضرت اللهی کورر
بیله اطوارینی اوزره حق مشاهد   نه طوری کیم مصلی اوله موجد
ایچنه طیشنه حق مطلعدر   بصیر افعالنی قولن سمیعدر
قراءت ایتدیکن ایده تأمل   نه ایسه ذکر و قرآندن تعقل
سکون اوزره اوله هر عضوی جانا   دلالتدر خشوع قلبه زیرا
تمایل ایلمیه دخی ای یار   یهود افعالیدر ایتمیه زنهار
دخی ایده سکینت و وقاری   هم ایلیه خضوع و انکساری
دخی هم ایلیه خفض مناکب   تمسکنه اوله اولدمده راغب
دخی اوکسرمیه سمکرمیه هم   صاغنه صولنه باقمیه اولدم
هر اسنمیه امساک ایده کندین   اگر مضطر ایسه کظم ایده اغزین
کوزین دیکوب سمایه بقمیه هم   اشارت ایتمیه صاقنه محکم

ويعتدل قائما عند التكبير
ويحضر قلبه عند التكبير
بذكر الله فيعظمه ولجلاله
ويستشعر اخلاص عمله لله
وحده ويتوب الى الله عما
سلف من ذنوبه ويفرغ
قلبه عن امر الدارين لانه
الفريضة وليكن على بال
انه آخر صلاة يصليها
فيشرع فيها خاشعا بقلبه
خاضعا ببدنه مقبلا عليه
بهمته ولا يلتفت يمينا
وشمالا كانه يرى الله عيانا
او يعلم انه يراه ويشاهد
على اطواره ويطلع على
ما فيه من خير وشر ويعقل
ما يجري على لسانه من
ذكر وقرآن ويسكن اطرافه
ولا يتميل تميل اليهود وليكن
عليه السكينة والوقار
والاستكانة والانكسار
ويخفض منكبيه ولا يتنحنح
ولا يتمخط ولا يلتفت ولا
يتثاءب فان غلبه فليكظم
ولا يرفع بصره الى السماء

سجودی موضعنه ناظر اوله   که یعنی عینی اکا قاصر اوله
صول آل اوزره اوله صاغی وضع   که بوندن حاصل اوله لر هم تواضع
نه تفریج ایده رجلینن نه ملصق   ایکیسینی برابر باصه مطلق
قیامنده اکوب بوینی ای یار   براقمیه باشینی شیمدی زنهار
نه غایت جهر اوله قرآن نه اخفا   اوقنه رتبهٔ وسطی ده جانا
ایدرکن آیت رحمت قرائت   وقوف ایدوب دیلیه انده جنت
اوقورسه کر عذاب آیاتنی هم   جهنمدن تعوذ ایده اولدم
اوقورکن کلسه اسم الله اکبر   اودم تسبیح ایده حقی برادر
قرائتله رکوع بیننی بوله هم   که بر تسبیحه مقداری بجه هردم
رکوعده اعتدال ایده سراپا   نه قالدیره نه اکه راسی جانا
قیامنده تثاقل ایتمیه هم   قعودنده کذلک خفت الزم
رکوعندن باشن رفع ایلدکده   قیام تام ایده البته انده
هر عضوی دولنه یرلو یرینه   الم کلمیه اعضانک برینه
ایده سجده دخی استقامت   کتوره یرینه هر نه ایسه سنت
دخی ایتمز وجودین ارضه ارسال   ایده زیرده تباعد هم هر حال
عضدین جنبنه ایتمیه الصاق   طوته قولتوغنی جنبندن ایراق
بتشدرمز دخی فخذینه بطنن   بعید ایلر بوندن یعنی قرنن
یدی عضو اوزره ایلر سجده تیشی   که ایکی هر یدینی رکبتینی
ایکی آیاغینک برمقلری هم   بولار اوزره اولور سجده هردم

دخی

ولا یوی ویری بطرفه الی موضع سجوده ویضع یمینه علی شماله لانه ابلغ ولا یراوح بین قدمیه ولا یفرج بینهما ولا یلصقهما ولا یطاطئ راسه فی القیام ولا یجهر بالقرآن ولا یخفضه ویقف علی آیة الرحمة فیسال وعلی آیة العذاب فیتعوذ وعلی ذکر الله تعالی جلاله فیسبح والرکوع بسکتة بین القرائة والرکوع ... نفسه ... خفیفة حتی یتراد الیه ... فی رکوعه بعد ان ... القیام والقعود ... ویخفف ... الراس من الرکوع ... ویقوم بعد رفع ... حتی یطمئن کل عضو فی مکانه ویعتدل فی سجوده ویتجافی علی الارض ویتجافی عضدیه عن جنبیه ولا یلصق بطنه بفخذیه ویکون سجوده علی سبعة آراب جبهته ویدیه ورکبتیه واطراف قدمیه ولا یکف ثوبا ولا شعرا ویدعو فی سجوده

دخی دوشرمز اطراف ثیابن   غباری قومیه دیو ترابن
صاچن عقد ایتمز انی ایلر ارسال   هر عضویله ایدر سجده یه اقبال
ایدوب قلبیله سجده ده دعای   اهم حاجتیله ایلر رجایی
که زیرا سجده اولوب جای قربت   دخی وقت کرامت وقت رحمت
سلکلک عادتیدر زاهد برادر   که مسرور اولسه بر شیئله اکثر
سجود ایدوب جناب حقه اولدم   دخی تسبیح و حمد ایلردی محکم
پس اندن ایلیوب تکبیری جانا   سجوددن رفع راس ایلردی حتی
جلوس ایدوب مصلی قعده ده هم   صول آیاغی اوزره بعد الفرش اولدم
دیکه یارمقلرینک لیکه صاغن   که یعنی قبلیه قارشو آیاغن
دخی قور رکبتینه هر یدینی   اچیق وضع ایلر اکا ایکی الین
تشهدده دیه الا الله ای یار   صلوات بارمغین قالدیره یکبار
تشهدی ایده هر یرده اخفا   فرائض و سننده یعنی جانا
دخی هم ایده ویرمیوب سلامی   ایکنجی شفعه تعجیل قیامی
شو دکلو ایده تعجیل که طورمش   کاناسی طاش اوزره اوتورمش
قیامه قالقیجق همده بیله   طیانماز دین یدینه طوره کله
مصلینک وار ایسه ضعفی جانا   طیانوب قالقسه جائز اکا فرضا
تشهد آخیردن صکره مطلق   صلاة ایلر رسول اوزره محقق
پس اندن ایده نفسیچون دعای   عموما مؤمنه ایده دعای
صیغنه نار عذابندن کریمه   دخی قبرک عذابندن رحیمه

باهم ما یرید فان مقام القربة ومستجاب الرحمة والکرامة وکانوا اذا جاءهم امر یسرهم سجد واشکرا الله تعالی ویجلس فی اخر الرکعتین علی رجله الیسری ویضع الیمنی نصبا ویضع القاعد یدیه علی رکبتیه مبسوطة ویرفع مسبحته الیمنی عند قوله لا اله ویضع عند قوله الا الله ویخفی التشهد ویعجل القیام الی الشفع الاخر کالسهم علی الرضف وینهض علی صدور قدمیه ولا یعتمد علی یدیه عند النهوض الا لضعف ویصلی علی النبی صلی الله علیه وسلم بعد التشهد ثم یدعو لنفسه خاصا وللمؤمنین عاما ویتعوذ بعد الدعاء من عذاب النار والقبر وفتنة المحیا والممات

دخی هم فتنهٔ محیادن ای یار
هم اولوم فتنه سندن آخر کار

دخی دجال ملعون فتنه سندن
تعوذ ایده حقه جمله سندن

بو وجه اوزره بولوب قعده تمامی
ایکی جانبنه ویره سلامی

سلام ویردکده شول مرتبه دونه
که خدینک بیاض یری کورینه

امامه رد ایده دخی سلامی
دونه صولنه دوندکده امامی

امام اولان قلیجق فرض هم بیل
تطوعچون مکانن ایده تبدیل

صلوة فجری قیلدقده مصلی
کونش طوغنجه بکلیه اول محلی

رمح مقداری چیقدقده کونش هم
ایکی رکعت نمازی قیله اولدم

قیام ایده پس اندن کسب وکاره
نه ایسه حاجتنی کوره واره

مصلی فرضی ایتدکده اداسی
غنیمت بیله اولدمده دعاسی

نه ایسه دیلیه حقدن رجاسی
که زیرا مستجاب اولور دعاسی

قیام ایده جکینی کیمکه بیله
اووترینی کیجه آخرنده قیله

قیامه اعتمادی یوقسه جانا
اووترینی قیلمیا یاتمیه تا

نه یرده قیلسه وتری جائز البت
اوینده قیلماده واردر فضیلت

عشائین اوزتا سنده ایدوب نیازی
قیله نافله اوابین نمازی

فصل فی فضیلة النوافل

نوافل اوزره اولور مؤمن عازم
کیجه کوندز اوله جانله ملازم

نوافل اولدی مفتاح محبت
نوافل اولدی هم مفتاح قربت

ومن شر فتنة المسيح الدجال ويحول وجهه عند السلام حتى يرى صفحة خده الى الجانبين ويرد على الامام بنيته ويرد على يساره وينصرف الامام على يمينه فانه اكثر ما ثبت من فعل النبي صلى الله عليه وسلم ويتحول الامام للتطوع بعد صلوة الفريضة ويمكث بعد صلوة الفجر في مصلاه حتى تطلع الشمس ثم يصلي ركعتين ثم يقوم لحاجته ويغتنم الدعاء فانه مستجاب بعد المكتوبة ومن يستيقظ آخر الليل يوتر في آخره ومن لا يثق ينام على الوتر ويوتر في اخره لا يقوم ويتنفل بين العشائين والصلوة فيها صلوة الاوابين سنة حميدة

فصل في فضيلة النوافل وذكر بعض انواعها ويواظب على نوافل العبادة لا فانها مفتاح يستجلب منها محبة الله تعالى وقربته وعفوه

نوافل مؤمنه مژده کلوبدر
سرور رجاء هم صدیقین اولوبدر

فرائض اکسک اولسه یوم میزان
نوافلله اولنور جبر نقصان

تطوعدر مکمل نقصی جانا
صلوة لیل اوله اندن خصوصا

تهجد هم صلاح مفلحیندر
تهجد داب شان صالحیندر

هم اولدی سیئاتی ستره وارد
دخی نائی بدندن اولدی طارد

تهجد اولدی ناجی مسلمینی
ایمدن هم وزردن مؤمنینی

نوافل قیلمغه کیم اولسه طالب
نشاط وطیب نفسله اوله راغب

ملال ایله تطوع ایلسه کر
اولور ایمی انک نفعندن اکثر

دخی تعیین وقته اولمیه طالب
که برشی نفسه ایتمیه انده واجب

هم اتعاب ایتمیوب نفس علیلی
اکا یوکلتمیه حمل ثقیلی

رمضان ایچره قیله هم تمامت
وتردن ماعدا یکرمی رکعت

بتون شهرک تراویحنی ای یار
تمام ایدنجه ایده ختم قرآن

رمضانده قیلاردی جمله اصحاب
تراویح ختمله یا اولی الالباب

قیلورلردی تراویحی هم انلر
طلوع فجرله اولوب منصرفلر

قیله وقت ضحاده ایکی رکعت
اوز ایکی یه وارنجه اولدی سنت

قیلورلرکن بونی ایلیوب ادای
اوقی والشمسله هم والضحایی

ضحی وقتن سؤال ایلرسن ای دل
نهارک ارتفاعی وقتیدر بیل

طویاد اولادناقه ای برادر
که حر شمسی اوله وقت اینجه اکثر

نوافلدن نه کیم قیلنسه ای یار
اونده قیلمق افضل اولدی هر بار

الصديقين وانما جوزت لنقصان الفرائض لا سيما صلوة الليل فانها داب الصالحين ومكفرة للسيئات ومطردة للداء عن البدن ومنهاة عن الاثم ويجب نشاطه وطيب نفسه للنوافل ولا يتطوع على ملال فان اثمه اكثر من نفعه ولا يوقت على نفسه شيئا من العبادة ولا يحمل نفسه ما لا تطيق ويتطوع في ليالي شهر رمضان بعشرين ركعة سوى الوتر ويختم فيه القرآن فقد كانت الصحابة رضي الله تعالى عنهم يفعلون ذلك وكانوا لا ينصرفون الا في بزوغ الفجر ويتطوع عند الضحى بركعتين او اربع او اكثر ويقرأ في الركعتين سورة والشمس وسورة الضحى تعالى ذكرها وقت الضحى حين ترمض الفصال عن الظهيرة

نوافلدن قیله تسبیح نمازی
یا هر جمعه یا هر کون واجوازی

یا ایده بر قیله یا ییلده جانا
یا عمرنده قیله بر کره فرضا

اولو بدر هم صلوة توبه سنت
صلوة استخاره ایکی رکعت

ایدیجك استخاره نك آداسن
پس اندن نصکره اوقیه دعاسن

قیله جانا صلاة والدینی
دخی یغمور یاغمجق رکعتینی

سفره کتمکه استیدی نیت
خروجنده قیله هم ایکی رکعت

قیله سرا ایکی رکعت نمازی
نفاقی دفع ایچون وار در نیازی

کیروب چیقدیغی وقتن منزلنده
ایکی رکعت نماز قیله او حینده

اناسی نفل ایدر کن اتسه دعوت
نمازین نقض ایدوب ایده اجابت

بدر اولسه اودمده ابن داعی
جوابه نقضنه هم اولمیه ساعی

الفصل الثانی عشر فی تعظیم صلوة الجمعة

بیوردی یوم جمعه ایچون پیامبر
اوده زیرا ملك اولوسی او سرور

جناب حق تاننده اولدی اعظم
انك تعظیمی هم واجب هم الزم

که لازم مؤمنه دنیادن البت
ایده عقبا امور ایچون فراغت

خلوص قلبله هر جمعه دائم
صباح اولمزدن اول اوله قائم

اوکون سنتدر ایده اغتسالی
که یوم جمعه ایچوند زمالی

کله اخلاص ایله صدق ایله اوبه
ایدوب جرمندن استغفار و توبه

قمو اثم و خطا و اعتسافی
وهفته هر نه ایسه اقترافی

وتطوع الرجل فی بیته افضل واصح ما جاء من نوافل الصلاة صلاة التسبیح فیصلیها العبد کل یوم او جمعة او شهرا او سنة او فی العمر مرة وصلاة الاستخارة سنة وکذا صلاة الوالدین ویصلی رکعتین عند نزول الغیث ورکعتین للضحی وعند السفر ورکعتین فی السر لدفع النفاق ویصلی حین یدخل بیته وحین یخرج رکعتین عن فتنة المدخل والمخرج ویجیب اذا کان فی صلاة النافلة دعاء امه دون ابیه

فصل فی سنن الجمعة

ویعظم یوم الجمعة فانه سید الایام بالتفرغ فیه عن اشتغال الدنیا بالامور الاخرة فیقوم من منامه قبل الصبح ویغتسل ویستغفر الله تعالی عما اقترفه فی الاسبوع ویکثر الصلوة علی النبی فیه ویحفظ عن جمیع الاثام فیه فان الاثم فیه مضاعف

دخی جمعه کونی اولدقده ای یار
رسول اوزره صلاتی ایده اکثار

دخی اولکونده کندین حفظ ایده هم
گناه اشلمه دن یعنی دمادم

گناه اتسه اوکونده گر مکلف
خیر کبی اولور اول صوچ مضاعف

صلوة ایچون گیده جامعه اولکون
که بیع ایده زواله وارمدین کون

تطیب ایده اولکون طوته مسواك
کسه بیغی طرناغن ایده پاك

هم عید و جمعه ایچون اوله ای جان
ثیاب بذله سندن غیری ثوبان

گیه اعیاد و جمعه کونلرنده
صارنه هم عمامه هر برنده

عمامه ایله قلنان افضل اندن
عمامه سز قلنان یتمشندن

یا جمعه کونی یا لیلنده البت
جماع ایلسه اهلینه تمامت

جماع ایتمك اوروزشبده هر بار
حرام بقمه دن حفظ ایلر ای یار

ثوابه نائل ایلر کندی غسلی
دخی غسل ایلیجك کندی اهلی

اوقیه هم دخی حم و دخانی
شب جمعه ده ورد ایلیه انی

دخی قبل الزوالی ایده تمامت
که روز جمعه ده کهفی تلاوت

اوله هر جمعه ده وردی بهر حال
که تا اثر ایتمیه تا شر دجال

دخی وارد قده باب مسجده هم
خدایه یلواروب دیه دمادم

بنی قیلسا که یارب مقرب
تقرب ایلیندن دخی اقرب

یقین اوله امامه هم سماعه
که یعنی خطبه سنی استماعه

رقاب ناسی چینمیه ای یار
که صف اوله وارمغه هر بار

مکر اولمسه که یولده طوره
سعت وارکن یولا و سنت اوتوره

کالخیر ویبکر الی الصلاة تبکیرا قبل الزوال ویستاك ویتطیب ویقص شاربه ویقلم اظفاره ویتخذ لعیده وجمعته ثوبین سوی ثوب مهنته ویلبس ذلك فیهما وفی الحدیث جمعة بعمامة افضل من سبعین صلاة بلا عمامة ویجامع اهله یوم الجمعة او لیلته لانه اغض للبصر وارفع للنفس وینال ثوابا بغسله وغسلها ویقرأ لیلة الجمعة سورة الدخان وقبل الزوال سورة الکهف لیعصم من شر الدجال واذا اتی باب المسجد دعا الله ان یجعله من اقرب من تقرب الیه ویدنو من الامام لاستماع الذکر ولا یتخطی رقاب الناس ولا من قعد علی الطریق وفیه سعة ولا یفرق بین اثنین فان غلبه النعاس فی موضعه تحول عنه

ایروب صفده هم ایکی جلسی
ارایه کیروب ایتمه جلوسی

هم اوقیو کلسه دوشوب اضطراره
اویردن قالقه امر ینه واره

اودم بو مقلریله دره حتی
که باشن صاغ یانن اوجکره جانا

قعودن ایلیه اول یرده اثبات
پس اندن سنت اوزره ایده انصات

امام ایدوب صعود ایجوز قیامی
که یعنی منبره چیقسه امامی

تکلم ایتمیوب قیلمز نمازی
حرام اولور بولارده یوقدر جوازی

جلیسکه دیمه بو قوللی کوش ایت
خطیب منبرده ایکن کا انصت

سکوت ایتسون دیو یدله برادر
اشارت ایتمه دخی کا وارضر

واراتلر مسجده صفده طوره لر
که یعنی قبلیه قرشو اوتوره لر

نماز وقتنده اول اره اره
که مسجدده ایتمیه لر استدار

امام خطبه اوقورکن رکعتین
دیکوب یره قومیه رجلین

دخی جمعه نمازندن مقدم
مسافر اولمیه اولکونده هردم

امامک منبره چیقدیغی وقت
بیله اول وقت میمونی غنیمت

اووقتده دیلرنه ایسه رجاسی
که زیرا مستجاب اولور دعاسی

نه تخصیص ایده یومنه صیامی
نه حصر ایلیه لیلنه قیامی

دخی جمعه کوننده اجغه ای یار
صلوتا ایده رسوله ذکری بسیار

صلوة جمعه ایتمامی صوکنده
قیلنجه عصری مکث ایلیه انده

اولور دیرسه اکرا اولمایه زایل
ثواب حجه وعمره یه نائل

صلوة جمعه دنصکره نیچه لر
که قیلوله تغدی ایلدیلر

ویضرب باطراف اصابعه جانب راسه الایمن ثلوثا اذا خرج ثم یجلس وینصت ولا یصلی الامام ولا یتکلم ولا یصاحبه معه ولا یقول لصاحبه لیسکت ولا یشیر الیه ولا یتخلف القوم فی المسجد قبل الصلوة ولا یبیت فیه فی الصلوة ویغتنم الدعاء عند خروج الامام فان الساعة المرجوة فی بعض الحدیث بصیام یوم الجمعة بل یخص ولا یخص لیلته بقیام ولا الصلوة ویمکث للذکر والصلوة حتی یصلی فی المسجد بعد الفراغ العصر فینال ثواب حجة وعمرة وکان بعضهم یتغدی بعد الجمعة وبعضهم یقیل اول النهار فهو من سعة منه

دخی قیلوله یی بعضیلر ای یار
نهارک اولنده ایتدی هر بار

ترخصدر ولی جمعه قیلنلر
دیلدکلری وقت ایدرلر انلر

الفصل الثالث عشر فی سنن العیدین

ایکی عیدک کیجه سن ایتمک احیا
که بیرام سنتدن اولدی جانا

محقق بیلکه بو احیا مقرر
حیات قلب اولور بدر ای برادر

حدیثده کلدی هرکیم ایته احیا
ایکی عیدک کیجه سن یعنی حتی

قلوب اولدقده مائت قلبی اولمز
بونک معناسینی هرکشی بیلمز

ایکی بیرامده دخی ای برادر
سحرده اغتسال ایتمک کرکدر

اک اعلی ثوبنی کیه اوکونده هم
تطیب هم تنظف ایده محکم

دخی چیقمیه یوم الفطر جانا
مصلی یه برشیء حتی

اگر خرمادن اکل ایلرسه ای یار
انی وتر ایده ایلیوب افطار

ولی یوم النحرده ایمیه البت
مصلادن دخی ایتمیجه عودت

یه اضحیه سندن ای برادر
که زیرا بویله ایکردی پیامبر

دخی هم راکبا چیقمیه ای یار
مصلایه ایکی بیرامده هربار

کوچی بیرام اولیجق ایده هردم
بلند اوازیله تکبیری محکم

کرک منزلده درکرکسه در سوق
کرک اولسون مصلاده جوق جوق

یقین اولمالی خطبه سماعه
که یعنی خطبه سن برخوش سماعه

امام تعجیل ایده یوم نحرده
تاخرله خروج ایده فطرده

فصل فی سنن العیدین ومن سنن العیدین ان یحیی لیلتهما فان ذلک لتحیوة القلب وفی الحدیث من احیی لیلتی العیدین لم یمت قلبه حین تموت القلوب ویغتسل فیهما بکرة ویلبس احسن ثیابه ویتطیب ویتنظف ولا یخرج الی المصلی یوم الفطر حتی یطعم طعاما ویاکل من التمر وترا ولا یطعم یوم النحر حتی یعود ولا یخرج فیهما راکبا ویخرج فی النحر ماشیا ویرفع صوته فی المنازل والطرق والاسواق وفی المصلی بالتکبیر ویدنو من المنبر لاستماع الذکر ویعجل الامام الخروج فی النحر ویؤخر فی الفطر قلیلا

دخي تذكير ايده ناسه امامي   دخي هم قنده اوله خاص وعامي
تصدق ايتمكه اطعامه جانا   مساكيني ايده لر اولكون اغنا
شهرلرده اولان اركك ونسوان   مصلايه چيقالر عبد وصبيان
كه تكثير ايتمكه اسلام سوادين   بيله لر اهل اسلام ازديادين
ولكن حائضلر ايده اعتزالي   مصلاده نمازده ايكن اهالي
اوله لر حاضرون ذكر ودعايه   معا يلواره لر جمله خدايه
مصلادن ايدنجك بيته عودت   تفنن في الطريق ايليه البت
مصلايه نه يولدنسه ذهابي   اورهدن غيريدن اوله ايابي
تسابق ايليه اول كون ديلرسه   اگر كه راكبا مشيا ده اولسه
سلاح ايله اويونه اولدي رخصت   كه وار ازدر ديمزده اكا وسعت
باقوب غافل بونا سه اي برادر   مصلاده نيجه جمع اولدي انلر
كان قوپدي اول كونده قيامت   كه عالم مقبره دن ايدي بعثت
كه افواجا كلوب محشر يرينه   عجيب هيئت ويريلور هر برينه
دخي ناسك صفوفن اي برادر   قياس ايده صفوف اهل محشر
حضور حقده بونلر عرض اولورلر   كه اعمالندن انلر صوريلورلر
باقه عبرتله طاغلدقلرينه   صانه كيدنلري ولي اوينه
جنان اهلي كيدوب دار نعيمه   جهنم اهلي كيدرلر جحيمه

الفصل الرابع عشر في سنن الاستسقاء والدعاء في الخسوف والكسوف

ويذكر الناس ويحثهم على الصدقة واطعام المساكين واغناء الفقراء عن المسئلة فيه ويخرج كل من احاط ... حتى الصبيان والعبيد والنسوان غير الحيض ليكثر سواد الاسلام ويشهدن ... يعتزلن المصلى ويحضرن الذكر والدعاء ويرجع ... في غير طريق اتاه ... الناس في الخروج الى المصلى ... الناس ... صفوف ... وكذلك الى المنازل ... مقبول ومردود
فصل في سنن الاستسقاء والدعاء والكسوف والخسوف

عباد الله بيله شمسك كسوفن   دخي معلوم اوله ايك خسوفن
اني برخوش بيله اكليه مؤمن   بر ايتدر من آيات المهيمن
قولك ايقاظ ايچون الله هادي   بولرله قورقودر دائم عبادي
دكلدر كيمسه موتنه دلالت   نه خود اولور حياتنه اشارت
وقوعنده عباد ايده رجائي   عذابندن دعايه التجائي
دخي توبه واستغفار اي يار   تصدقه صلوة ايدوب اكثار
ندا ايدوب منادي ديه اولدم   صلاة حاضر اولك جمع اولكهم
خلائق ايليه لر اجتماعي   او مسجدده كه اوله اتساعي
تضرعلرله ايليوب دعائي   جناب حقه ايده لر رجائي
خضوع وابتهال اشليه لر   خضوعده بذل مقدور ايليه لر
رجادن خالي اولمايه لر البت   اولنجه منكشف حتى علامت
بودر سنت كسوفه اولدقده هر دم   ايكي ركعت نماز قيله امام هم
قيامي ليكن اوله غايت اطول   ركوعي هم سجودي انك اكمل
اذان وخطبه سز اوله نهايت   دخي ايتميه لر اكا اقامت
قرائتده امام جهر ايتميه تا   ايكي ركعتده بيله ايده اخفا
خسوف ايچون قلينا نه ايكي ركعت   فرادى اولنور جهرا قرائت
كسوف ايچون قلندقده نمازي   خسوفك (يا اكثر) ايرسه اتمامه نيازي
دعا ايده تضرعلرله حتى   اولنجه منجلي شمس وقمر تا
قيله لر سائر آياتده جانا   خلائق ركعتيني هم فرادى

وليعلم العبد ان كسوف الشمس وخسوف القمر آيتان من آيات الله يخوف الله بهما عباده ليس ذلك لموت احد ولا لحيوته فليفزع الناس عند ذلك الى التوبة والاستغفار والصدقة والصلوة فينادي منادي الصلوة جامعة حتى يجتمع الناس في اعظم المساجد وافضل البقاع فيبتهلون بالدعاء ويصلون ويفعلون من التضرع والاستكانة ما استطاعوا الى ان يكشف الله عنهم ذلك الفزع والسنة ان يصلي الامام بهم ركعتين باطول قيام وركوع وسجود ويخافت القراءة فيهما ويدعو ويتضرع بجهده حتى تنجلي الشمس والقمر ويصلون في سائر الافزاع فرادى ويعتقون الرقاب

قوللر زاد ایلیه وار ایسه فرض — که خیرات ایله دفع اولور بلایا

دخی اولورسه کرسائر مخاوف — هبوب ایتسه دیفضا ریح عاصف

تعوذ ایده شرندن خدایه — صغنه اول جناب کبریایه

اشتدکده دخی هم صوت رعدی — حقی تسبیح ایده اولدم عبادی

پیامبر ایکی دیزاوزره کلوردی — قتی یل اسسه هم بونی اوقوردی

اللهم اجعلها رحمة ولا عذابا اللهم اجعلها رياحا ولا تجعلها لنا ريحا اللهم لا تقتلنا بغضبك ولا تهلكنا بعذابك وعافنا قبل ذلك

شهابه باقمیه تا طولنجه — بونی اوقیه کوزیومه کورنجه

ما شاء الله لا حول ولا قوة الا بالله

چیقوب ناسیله صحرایه امام هم — ایکی رکعت قیله استسقایه هردم

قیله بیرام نمازی کبی اما — قراءت جهر ایله اولور بونده حتی

ثیاب بذله ایله ایده تواضع — دعا تکبیر ایدوب ایده تضرع

ایدوب قلب ردائی اویله کلور — صاغن صوله صولن صاغه چویرر

الین قالدیروب آنلر بذل مقدور — که یعنی اول محلده بونی اوقور

اللهم امرتنا بدعائك ووعدتنا اجابتك فدعوناك كما امرتنا فاجبنا كما وعدتنا اللهم فامنن علينا بمغفرة ما قارفنا واجابتك في سقيانا وسعة رزقنا

امام چیقدقده استسقایه جانا — چیقه صالحلر ایله انده اما

ويتعوذون بالله تعالى عند هبوب الرياح العاصفة من شرها وشر ما فيها و يسبحون الله تعالى حين يسمعون الرعد وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يجثو على ركبتيه عند هبوب الرياح ويقول اللهم اجعلها رحمة ولا تجعلها عذابا اللهم اجعلها رياحا ولا تجعلها لنا ريحا ويقول اللهم لا تقتلنا بغضبك ولا تهلكنا بعذابك وعافنا قبل ذلك ولا يتبع النجم اذا انقض واحد بصره ويخرج الامام بالناس الى الصحراء للاستسقاء متواضعا ويدعو متبذلا ويكبره ويتضرع اليه الله ويصلي بالناس ركعتين يجهر فيهما ويحول رداءه فيجعل عطافه الايمن على عاتقه الايسر وعطافه الايسر على عاتقه الايمن ويجتهد في الدعاء رافعا يديه ويستسقي

فقیرین جمع ایدوب هم خیرلیسز — شفیع عد ایلیه هم هر بریسز

دخی توبه به ناسی ایده دعوت — ایده لرتا که اللهه انابت

دخی ایتمکه استغفاری اکثر — خطایای سلفدن هر نه کیم وار

صوسز اولان دوابی ایده ارواء — صواره یعنی حیوانا تی جمعا

ضعیف واج اولان اطفال دخی هم — قوسی جمع واحضار اوله اولدم

اوله که بونلرك یوزی صوبینه — خلایقده مطرله سقی اولنه

اگر یغمور یاغارسه کاری ناسز — ایده هر بری اولدم کشف راسز

نته کیم یوم استسقا پیامبر — کذلك بویله ایتمشدر برادر

الفصل الخامس عشر في سنن الذكر

اولوبدر نفسه ذکر الله اعلا — که اعمالك اشقی کا جانا

دخی اعمالك اجرا اکملیدر — دخی هم اول قلوبك صیقلیدر

ذکر اولدی هم ایمانه علامت — نفاقدن دخی اولمشدر برات

عبادتلبی در دخی مقرر — نجاحك اولدی مفتاحی برادر

خدانك ذکریاکی سنتندر — برسی در حضور قلب اندر

او مؤمن که اوله ذکر الهی ذاکر — ایچی اری اوله هم قلبی طاهر

ایده ذکر لسانی هم خفا — که افضل ذکر جهریدن اوزیرا

دخی ذکر خفی بیلمز الا — بیلینور ریح طیبیله جانا

بو ذکره واصل اولانك برادر — اولور انفاسی انك مسك اذفر

بصلحاء الناس وخيارهم وضعفائهم وفقرائهم ويدعو الناس الى التوبة والانابة الى الله تعالى والاستغفار عما سلف من الخطايا ويستقي الدواب الحائمة والانعام السائمة والاطفال الصغار فلعلهم يسقون ببركتها ويحسر راسه عند انصباب الغيث كما فعل رسول الله صلى الله عليه وسلم

فصل في سنن الذكر وذكر الله تعالى اشد الاعمال على النفس واعظمها اجرا وانه صقال القلوب وعلم الايمان وبراءة من النفاق ومخ العبادة ومفتاح النجاح ومن سنته حضور القلب وخلوص السر له ومنها اخفاء الذكر فانه يفضل على الذكر الظاهر بسبعين ضعفا ولا يعرف الذكر الخفي الا بالريح الطيب ويفتح افضل الذكر وافضل الشهادة

دخی افضل اولان ذکر اوله مختار — کلمهٔ شهادتدر او ای یار
اکر صدق قلبله مؤمن اتسه تهلیل — کرکدر صوتن ایده مد و تطویل
شویله کلو اوله انک مدی جانا — که هر عضوی نصیبن اله فرضا
اوکیم کوررز ذکردن غافلینی — اودم ذکر ایده رب العالمینی
دخی هر مزدحم موضعده البت — بیله اولدمده ذکری اول غنیمت

الفصل السادس عشر فی الصلاة علی سید الخلائق صلی الله علیه وسلم

بو دخی اولدی اسلامه بجره سنت — رسوله چوق صلوة ایتمك بغایت
شفاعتنی موجبدر بو کثرت — دخی صحبتی جنتده البت
رسولك یاد اولنسه ذکر پاکی — یاکلسه قلبه ذات تابناکی
صلوة ایده رسول باصفایه — اودمده ذات پاك مصطفایه
دخی اولسیدی کراسمی کتابت — صلاتیله سلامی یازه البت
صلاة ایده دعانك اولنده — دخی هم اوسطنده آخرنده
صلاة اتسه رسول باصفایه — هم ایده جمله سائر انبیایه
صلاتیله ایده جمله یه تعظیم — رسول اللهی لیکن ایده تقدیم
صلاة ایدوب رسوله اولسه قائل — اوله هم اهل بیتی انده داخل
بیله ازواج واصحاب کرامی — رسوله اتسه صلاتیله سلامی
عطاس اتسه بنی اسمی اکلمز — ذبیحه ده تجیده دینلمز

فصل فی سنن الاستغفار

ويمد بها صوته حتى يأخذ كل عضو منه حظه ونصيبه ... وفي الذكر بين الغافلين وفي مسالك من الاسواق
فصل في الصلاة على سيد الخلائق صلى الله عليه وسلم ومن سنن الاسلام كثرة الصلوة على سيد الانام فانها توجب شفاعته صلى الله عليه وسلم وصحبته في دار السلام فيصلي عليه صلى الله تعالى عليه وسلم متى جرى ذكره او خطر بباله ويسلم ويكتب عند ذكره في الكتاب قوله الصلاة عليه مع السلام عليه ويصلي عليه صلى الله عليه وسلم اول الدعاء واوسطه وآخره ويصلي معه على سائر الانبياء وعليهم السلام ويقدم الصلاة على سيدنا محمد صلى الله عليه وسلم ويدخل في الصلاة عليه اهل بيته واصحابه وازواجه ولا يذكره عند العطاس وعند الذبيحة

بو دخی سنت اسلامدر ای یار — که دائم ایده استغفاری اکثار
دوام اوزره اولان استغفار هم — کبیره یی صغیره یی آلیر دمادم
دخی مستغفری انواع غمدن — خلاص ایلر بیچه درد والمدن
ایرر مستغفر اولنلر مراده — که ایدر مالن اولادین زیاده
دخی کوندن کیجه هر بار درده — نبی یوز کره استغفار ایدردی
هم ایلدکجه استغفاری دائم — ایده توبه یی استغفاره تقدیم
دخی هر امر واطوارنده البت — ایده کندویه استغفاری عادت
بودر سید استغفار ای یار — که استغفار ایده نه اوله مختار

استغفر الله العظیم الذی لا اله الا هو الحی القیوم واسئله التوبة

الفصل السابع عشر فی سنن الدعاء

بو دخی دین اسلام سنتیدر — دعا ایتمك خدانك نعمتیدر
عبادت مغزیدر جانا دعا هم — دخی مؤمن سلاحیدر دمادم
دخی ارض و سما نوری دعادر — دعا هم موجب لطف خدادر
بیچه سنتلری دابی واردر — قبول اولماغه چوق اسبابی واردر
حلال اولمق کرك ماکولی هردم — لباسی طیب اوله هم دمادم
قبول اولور بو تقدیرجه دعاسی — والا رد اولور اکا رجاسی
تیقظله اوله دائم دعا هم — حضور قلبله اوله رجا هم
اجابته یقینی اوله حتی — قبول اولدی بیله البته جانا

فصل في سنن الاستغفار ومن سنن الاسلام الاستغفار على الدوام فانه يجعل الكبيرة صغيرة وانه يخرج عن الكروب ومنماة للمال وكان النبي صلى الله عليه وسلم يستغفر في اليوم والليلة مائة مرة ويقدم التوبة على الاستغفار ويعود الاستغفار في جميع اموره واطواره ويجيء سيد الاستغفار استغفر الله العظيم الذي لا اله الا هو الحي القيوم واتوب اليه
فصل في سنن الدعاء ومن سنن الاسلام الدعاء فانه مخ العبادة وسلاح المؤمن ونور السماء والارض وعماد الدين وللدعاء سنن وآداب منها طيب اللقمة والكسوة والا رد عليه دعاؤه ومنها احضار القلب والايقان

ایدوب اوّل رجوعن صدقی تأیید خطایادن ایده توبه‌یی تجدید
دعا ایتدکده داعی صبر ایده بیل طلبده ایتمیه مسئولی تعجیل
دعاسی کچ قبول اولمدی دمیه قبول اولمادی دیو غم یمیه
دخی قول وارکه الله قوللرندن قبول ایدر دعاسن دللرندن
معیّن اکا وقت ایتمکله تقدیر ایدر مسئولنی اعطاده تأخیر
دعاده حقّی تأخیر ایلمیه دیلرسن ویردیلرسن آل دمیه
دعایه دائما اوله ملازم برنده اولمزسه غیره اوله عازم
ایده بری بر ارادتجه دعایی یدی یه دک ایده حقدن رجایی
رخاده هم دعایی ایده اکثار دخی نعمتده انی ایده تکرار
نجاح دعوته تا که اوله نائل بلادن قورتیلوب فوزه اوله واصل
مقدّم ایلیوب حمد و ثنایی هم ایده تصلیه اندن دعایی
دخی نفسنه ایده ظلمه اقرار خلوصیله ایده توبه‌یی اظهار
اکا هپ اهل اسلامی دعاده جمیع احیا و امواتی ثناده
نه امالی وار ایسه اوله طالب دیلیله استیه نه ایسه مطالب
دخی هم ایلیه تعظیم و رغبت که سهل عد ایتمیه مسئولی البتّ
دیه زعمیله مسئولم عظیمدر انی تسهیل ایدر الله کریمدر
که زیرا شی دکل قاتنده دنیا اکا بر شی تعاظم ایتمز اصلا
دعاده سجعه هم اولمیه طالب سؤالی دخی اولمیه غرائب
دخی مشروعدن ایتمیه تجاوز بولاز منهیدر ایلیه تحرّز

دلیه

ومنها تجدید
بالاجابة
التوبة عن الخطايا والآثام
ولا يعجل في طلب المسئول ولا
يستبطئ الاجابة ولا يمل من
الدعاء فان من العباد من
يسمع الله تعالى تضرعه
ويؤخر اعطاءه ليزداد رغبته
ربه في الاجابة فيقول اعطني
كذا ان شئت واغفر لي
ان شئت ويواظب على الدعاء
ويواليه مرة بعد اخرى
الى سبع مرات ويكثر من الدعاء
في النعمة والرخاء لينال النجاح
في البلاء ويقدم على الدعاء
الحمد لله والثناء عليه
الصلوة على رسوله
ثم بالظلم على نفسه
ويعترف بالتوبة ويعمم
ثم يخلص اهل الاسلام
بالدعاء جميع وسؤاله
ويستغرق بدعائه ويعظم
جميع مطالبه واعماله
الرغبة في حاجته فان الله لا يتعاظمه
شيء يعطيه ويتجنب السجع في الدعاء
وغرائب السؤال ولا يعتدي
في نحو

دیمیه بکا یا ربّ جناننده شو قصری ویر یا خود بو قصری انده
جناب حقدن استیه دما دم خیردن قلبنه نه اولسه ملهم
دخی قلبی غافلکن برادر اوقومایه دعا صورتن ازبر
حذر ایده تمنّیدن دعاده صقینه بویله شیلردن رجاده
مباشر اولمادن اسبابه یعنی که بر شی ایتمیه حقدن تمنّی
توضّی ایلیه وقت دعاده یا خود غسل ایلیه حین رجاده
چویروب قبله‌یه یوزینی طوره دعاده قبلیه قرشو اوتوره
اک اوّل ایده نفسیچون دعایی ایده هم والدینیچون ثنایی
دخی همّت ایده رفع یدینه یدینک رفعی وارره منکبینه
یوزینه قرشو طوته بطن کفّن یقین طوته دخی کوکسنه الین
مثالی شویله اوله ای برادر او مسکین کیم طعام استر الحاد
اوتوره ایکی دیزی اوستنه هم دیلیه حاجتن او چکره محکم
دخی الحاح اوله صوتی دعاده تأدّبله خشوع ایده رجاده
دعا ایده بو وجه اوزره تمامت الین یوزه سوروب ایده فراغت
دعا ایدن دعاده دیه آمین دعا آدابنک بریسی تأمین
قبول اولوب دعاسی اولمسه رد سپاس و حمد ایده مولایه بحد
دعا ایتسه اجابتدن تأخّر ینه حمد ایلیوب ایده تشکّر
ایده اوقات و ساعاتن هم ای یار دعایه افضلینی داعی ایثار
ندا وقتنده جمعه کونی جانا ویریلدکده اذانی ثانی حتّی

ان يقول اللهم اعطني قصرا
كذا في الجنة ويدعو الله
بما يليهم من الخير ولا يستظهر
صورة الدعاء فيدعو به من
غير رقة واستكانة ويجتنب
التمني في الدعاء وهو ان
يسئل ما فوض اليه سلوك
طريقه ويتوضأ ويغتسل
حين يدعو الله بمهام امره
ويستقبل القبلة ويبدأ
بالدعاء لنفسه ويرفع يديه
الى المنكبين ويجعل باطن
كفيه مما يلي وجهه ويجثو
على ركبتيه ويسئل ما
يدعو به ثلثا ويضم يديه
الى صدره في الدعاء
كاستطعام المسكين ويخفض
صوته بالدعاء ويمسح بهما وجهه
بعد الفراغ ويؤمن على دعائه
ويحمد الله تعالى اذا احس
الاجابة ويحمد الله تعالى
اذا ابطأت الاجابة ويختار
للدعاء افضل الاوقات و
الساعات وقت النداء
يوم الجمعة واخر ساعة
من الجمعة

اذانیله اقامت بینی البت … بریسی همدخی وقت اقامت
ظهرله عصر اراسی اوله دعاده … برادر یعنی یوم الاربعاده
دخی سائر کونک وقت زوالی … دعا ایتمک اوله اولدمده حالی
لیالینک دخی جوف اخیری … اول اوقاتک قبیل صبح یری
دخی هم جمعه نک یومی ولیلی … دخی اول کون غروبینک قبیلی
هم اول جمعه سنک لیلی ای یار … رجباینده غافل اولمه زنهار
دخی هم نصف شعبانک شبنده … برات کیجه سی یعنی اون بشنده
قدر کیجه سی یوم عرفه هم … ایکی بیرام کیجه سی دخی محکم
محصل اولمیه روزوشبی خالی … دعا اوله ایشی کوجی مالی
اورج اچدقجه بیله دخی البت … دعایی اولحظه ده هم غنیمت
دخی کوکلی یومشق اولدیغی وقت … که یعنی قلبنه کلدکجه رقت
جله لیله تیقظ وقتی جانا … دعا ایده تضرعلرله حتی
مرض حالنده دخی ای برادر … دعایه ایلیه دستینی برتر
دخی اهلندن ایرو دوشدیکی دم … وطندن دخی دور اولسه دمادم
دخی هم فرضی ایتدکجه ادایی … تمامنده ایده لابد دعایی
دخی هم ایلدکجه ختم قرآن … دعا ایده هم اول آنده ای جان
دخی اوقوبجق اخلاصی جانا … نه ایسه حاجتی ایده تمنا
جماعات ایچره اولدقجه هم ای یار … که انلر یوز قدر و اراسه هر بار
دعا ایچون طلب ایلیه هر دم … بقاعک افضلیدر ایسه هم

عند الاذان وعند يوم الجمعة وعند الاضحى وبين الاذانين وعند اقامة الصلاة وما بين الظهر والعصر من يوم الاربعاء ووقت الزوال من كل يوم وجوف الليل الآخر والسحر وليلة الجمعة ويوم الجمعة وليلة اول ليلة من رجب وليلة النصف من شعبان وليلتي العيدين وليلة القدر ويوم عرفة ولا يخلي يوما وليلة من دعوة ويغتنم الدعاء عند الافطار وعند رقة القلب وعند التيقظ فانها رحمة من الله وعند المرض وعند الغربة عن الاهل والوطن وادبار الصلوات المكتوبات وعند ختم القرآن وبعد قراءة سورة الاخلاص وفي جماعة المسلمين يبلغون مائة ويتحرى للدعاء افضل البقاع وعند التقاء الصف في سبيل الله

ایکی صفحنکه اثنسه التقایی … غزا کوننده ایلیه دعایی
فتی یغمور یغار کن هم بغایت … دخی کعبه یی اول کوردیکی وقت
دخی باب و مقام اورته سی ای یار … دخی رکن و مقام بیننده هر بار
دعا ایتمکده طالب اوله اهلی … دعانک ذکر اولنلردر محلی
مطالبدن اهمن ایده ایثار … او عفو و عافیتدر دخی ای یار
معافات و یقین و دخی رحمت … بو ذکر اولنلر النمدر بغایت
دعاسی اوله اجمع اعتبار در … که لفظی از اوله معناسی اکثر
که یعنی هر کیم ایلرسه دعایی … دعاسنده اوقویه ربنایی

ربنا اتنا في الدنيا حسنة وفي الاخرة
حسنة وقنا عذاب النار

بونک امثالی نه و ار ایسه ای یار … دیه داعی دعا ایتدکده هر بار
کقوله اللهم اعطني كل خير واعذني من كل شر
وامثال ذلك

دعانک افضلی هم ای برادر … دعایی کیمکه نفسی ایچون ایلر
اتانک و غوله اوغلک اتایه … بیله مقبول اولور رد یوقدر دعایه
دخی بر قرداشینه مؤمنیندن … دعا ایتسه بریسی مسلمیندن
ولی اولسه غیابنده دعاسی … امیددر بیز قبول اوله رجاسی
احب اولان بودر رب عباده … قولی بو بیله دیه دائم دعاده

اللهم اغفر لامة محمد رحمة عامة

وعند نزول الغيث وعند رؤية البيت وما بين الباب والمقام وبين الركن والمقام ويختار من المطالب اهمها وهو العفو والعافية والمعافاة واليقين والرحمة ويختار للجوامع من الدعاء نحو قوله تعالى ربنا اتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار وقوله صلى الله عليه وسلم ونحو اللهم اعطني كل خير واعذني من كل شر وافضل الدعاء دعاؤه لنفسه فليغتنم ذلك ودعاء الوالد لولده والدعاء للوالدين ايضا مغتنم والدعاء للاخ بظهر الغيب مرجو اجابته فاسرع وقت واجابة الدعاء الا انه تعالى قول العبد اللهم اغفر لامة محمد صلى الله عليه وسلم رحمة عامة ودعاء المريض

دخی هم خسته کشینک رجاسی مرض حالنده مقبولدر دعاسی
قبول اولور امام عادلک هم دعاسی عدل حالنده دمادم
دخی صائم اوروجن اچدیغی وقت مسافر هم سفردن تا اسه رجعت
دخی اول غازینک کیم تجردن رجوع ایدوب کچن کلسه سفردن
دخی مظلوم دعاسندن صقینه تحرز ایلیه حقه صغینه
دخی هم بد دعا ایتمیه کیمسه نه اوغلینه نه اهلینه نه نفسه
بونی ایتمیه جائز که مکلف اوله وقت اجابته مصادف
اولورسه بد دعاسی کر اجابت ینه کندی چکر اندن ندامت
خلاف نقد ندر ایدن اتقائی که ظلم ایده نه ایتمز بد دعایی
نفع وار ظالمه بو بد دعاده خفیف اولور عذاب روز جزاده

الفصل الثامن عشر فی سنن الزکوة والصدقة

اولور مالک زکوة حصن حصینی صلاتک اولدیغی ایتدکده قرینی
معا مرفوع اولورلر حقه جانا قبول اولمز برینسز بری حتی
زکوة مالی اولان غیره قارشمز هلاک ایدر انی اصلا الشمز
پس امدی بونده سنت اولدی لازم برادم نصب ایده سلطان اعظم
اوجمع ایده زکاتی اغنیادن فقیر اولنلره ویره عطادن
بو یولده ایتدیکیچون تک و تازی اوساعی یه ویریلور اجر غازی
زکاتی دخی اخذ ایتدکده ساعی اوله اوساط مالی اخذه ساعی

وكذلك فى دعاء يرغب فيه الامام العادل والصائم حين يفطر والمسافر حين يرجع والغازى حين يقفل ويتقي عن دعوة المظلوم ولا يدعوا احد على نفسه واهله واولاده كي لا يوافق وقت اجابة فيقع ذلك على نفسه ومن الناس من يتقي الدعاء على ظالمه فان ذلك يخفف عنه

فصل في سنن الزكوة والصدقة الزكوة حصن المال وهي قرينة الصلوة بالاجر لا يرفع احداهما الا بالاخرى ولا يخالط الصدقة مالا الا اهلكه فالسنة ان ينصب السلطان الاعظم من يجمع الصدقات من الاغنياء ويفرقها الى الفقراء ولهذا الساعي اجر الغازي في سبيل الله ويأخذ المصدق من اواسط المال دون الكرائم والرذال

نه یک اعلاسینه ایلیه رغبت نه ادناسین اله انک بغایت
ایده دخی اولور بدر سنت دیر زکاتی ویرمکه بر ای تعیین
زمانی کلیجک ایده تحرز زکاتن ویره ایتمیه تجاوز
بخلسز ویره طیب خاطر ایله که ساعی داخی راضی اولمش اوله
الور ساعی زکاتن اغنیانک منازلنده نه ایسه بولنانک
مکانینه بولاری دعوت ایتمز زکاة ویرن اداینه اندن کیتمز
کلنه طیب خاطر ایله ساعی دعاء خیر ایله اوله اکا ساعی
قبول اولان دیرسه بولمق حسن حالی تصدق قیلمیه دنا ولمیه خالی
کناه نارین صدقه ایدر اطفا سوئیدر زرینه کیلم نشی ما
صدقه قورتارر کیشی بی ضردن اولم وقتینده یتمش درلو شردن
حدیثده وارد اولمشدر که جانا تصدقا ایتمکله یعنی حتی
تدارک ایلکز کچمش غمومی دخی انیده کلن همومی
که کشف ضر ایدوب اول رب حکمت ایدر اعداکزه ازره سزه نصرت
دخی عند الشدائد حق تعالی ایدر اقدامکز تثبیت و مولی
بیوردی هم حدیث اخرده بو اوچ خصلت کرا اولسه برنده
بری اولور اوکسی حرص و بخلدن اوکیشی قورتیلور لابد اوذلدن
زکاة مالنی اخراج ایدوب هب اداسنده اوله نفسی مطیب
ایکنجیسی نزول ایتدکده مهمان مضیف اولا ذابده اطعام و احسان
اوچنجیسی فقیر اولنلره تا شداید حالنده ایده اعطا

ويعلم صاحب المال زكوته شهرا لا يجاوزه ويطيب الدافع باداءها دفعا للشح ويرد الساعي راضيا ويأخذ الساعي فرائضهم عند بيوتهم ولا يدعوهم الى حيث كان ويدعو لهم بالخير اذا جاؤا بالزكوة واما نفل الصدقة فانه يطفئ الخطيئة ويدفع سبعين ميتة من السوء وفي الخبر تداركوا الغموم والهموم بالصدقات يكشف الله عنكم ضركم وينصركم على عدوكم ويثبت عند الشدائد اقدامكم وفي حديث آخر ثلث من كن فيه فقد برئ من الشح من ادى زكوة ماله طيبة بها نفسه وقرى الضيف واعطى في النوائب ويقوم بها اعانة العاجز على الطاعة

زكوتی ویرجك هر ایده نیت | ضعیفه طاعت ایتمكه اعانت
زكاتی ویرجك جهد ایده جانا | كه مالك اطیبندن ویره حتی
زكاتی ویردیكی مؤمنده البت | اوله هم اهل تقوی اهل عفت
اگر بعد الطلب ویرسه برینه | باس یوقدر اگر فرضی سرینه
كیم استرسه زكوتی اكا ویرسون | او طالب دخی كیم اولورسه اولسون
اگر قپویه كلسه بر دلنجی | كو اتلی ایسه ده ویره ردله رنجی
كه بر حالیله رد اولنمز او البت | انی رضایه وارسه انده قدرت
مكرر ده جمیل ایله اوله رد | یاخود شئ یسیر بذلیله هر بد
دخی ویرمیه غیره از ده اولورسه | ویره نفس وعیالدن كر قالورسه
تصدقده دخی ایده تحرز | كفافن بذلیله ایتمیه تجاوز
سدادِ اهلنی بذل ایدوب ای یار | حیاءً قومیه انلری زنهار
سحر لله اوله برشیء دافع | بلا دفع اولمه ده اولور مسارع
صباح وقتی ویریلور صدقه
دخی ویردیكنی ایلیه اسرار | كه یعنی ایتمیه اعلان واظهار
تصدق ایتدیكی شیئك دمادم | ثوابن والدینیچون قیله هم
قپودن زجر ومنع اولورسه سائل | نیاز زاجر جهنم ایچره بیك ییل
دیه برشی ویره جك یوقسه ناگاه | سكا ده بیزه ده رزق ویره الله
سؤالی سائلی قطع ایتمیه هم | اكا برشی ویروب رد ایده هر دم
یا لطف رد ایله اولوب خطابی | كه ویره قول لینله جوابی
سؤالی سائلی بیله غنیمت | كه قاصر اولمیه شكرنده البت

ویتحری لذلك اطیب ماله
ویتحری لها اهل الورع
والتقوی والعفة من
المؤمنین فان اعطی ناسا
بعد طلبه فلا باس بان یعطی
كائنا من كان فللسائل حق
ولو جاء علی فرس ولا یرد
السائل بحال ما ولو برد
جمیل او ببذل شیء یسیر
فلا یعطی احد الا ما فضل
عن نفسه وعیاله ولا یعنف
فی الصدقة ببذل كفافه
وسداد اهله ویبكر بالصدقة
ولا یعلنها ویسرها
ویبادر بتصدق به سائلا
ویجعلها بتصدق فی النار
عن بابه فیعذب فی النار
الف سنة ویقول انا الله یجیب
شیئا ولا یقطع علی سائل
سؤاله بل یرد بذل ونعتنم
او بلطیف رد وعلی بابه فیفهم
سؤال السائل الطف
من كان یتبیح بانه سائل
بنفسه اذا لم یاته ای
او نزیل او زائر

ولا یحصی علی السائل ما
یعطیه ولا یتوقع منه بصدقه
علیه جزاء ولا شكرا ولا ثناء
ویعطی السائل بیده بلا
واسطة ویغتنم اصدقه
علی من رق له القلب
فانه علم صدق السائل
ویمضی ما میزه ولا یحبسه
فی ماله ویعطی القانع من
المؤمنین وهو من لا یسترد
علی ما اعطی ولا یتصدق
بما یعاف اخذه من غیره مما
یختاره لنفسه ولا یسترد
ما تصدق به بعوض ولا
بغیر عوض بابتیاع ولا هبة
ولا یمن علی الفقیر بما یعطی
ولا یحتقر ما عنده من قلیل
بل یعطی ما تیسر
فصل
ویغتنم انواع الصدقة
فلیست هی نمطا واحدا
فارشاد الضال الی الطریق
صدقة واماطة الاذی
عن الطریق صدقة

نیجه كر سوء ظن ایلردی نفسه | سؤاله كلمسه قپویه كمسه
یاخود كلمسه اكا بر مسافر | یاخود اولماسه انی كیمسه زائر
دخی سائله ویردیكن بیانا | انی عد ایتمیه اكا امتنانا
ویروب اومیه سائلدن جزائی | دعاء مدح وشكر ایله ثنایی
نه ویرسه سائله ویره الیله | انی ویرمیه هركز واسطیله
كورنجه قلبنه كلورسه رقت | تصدقی اكا بیله غنیمت
اكا ویرمك تصدقی اهمدر | كه رقت صدقنه انك علمدر
تصدقچون نه ایرسه فقیره | انی مالنده حبس ایتمیه ویره
صدقه یی او شخصه اوله دافع | كا وله اول ویردیكنه نیسه قانع
تصدق ایتمیه مكروه اولانی | ویرلسه كندویه الماز دی انی
تصدق ایده اول شیئكه ای یار | انی نفسی ایچون ایتمشدر ایثار
تصدق ایلدیكی شی هر نه ایسه | انی ویرن كیرو المایه كیم ایسه
عوضله كر عوضسزده اولورسه | شرا ایله یاخود باغشلنورسه
فقیره ویردیكی شیئله انی | اكا ایتمیه قطعا امتنانی
حقیر عد ایتمیه شئ یسیری | ویره بوش قومیه دست فقیری

فصل

صدقه بیل دكلدر نوع واحد | انك انواعی وار بیل ایتكه جد
یول ازان كیشی یه ایلیوب امداد | صدقه در طریقه انی ارشاد
طریقدن موذی یی ایتمك ازاله | صدقه در قولق طوت بو مقاله

لسانندە بریلك اولسە لكنت — تكلم ایتمكە اولماسە قدرت
انك اولوب بریسی ترجمانی — صدقەدر اكا ایتسە بیانی
صدقە نیتیلە نە كە ایشلر — صدقە یازیلور جملە او ایشلر
كە فرضا ایلسە تسبیح وتهلیل — صدقە اولور انك جملەسی بیل
حلال اولان نسایە ایتسە قربان — تعففچون صدقەدر اولای جان
دخی حقا قایدوب عدل ایلمك هم — ایكی شخصك اراسندە دمادم
یاخود برنا توانك ای برادر — یوكن الوب طوارینە قوسە كر
یا بر كیمسەیە ایو سوز دیسەیدی — انك خاطرینی خوش ایلسەیدی
كولوب باقسە یوزینە بر كیشینك — كە بر مؤمن موحد قرداشینك
نماز ایچون یوریسە ای یوزی آق — دخی هم اهل ونفسنە ایتسە انفاق
اغاج دیكمك دخی زرع وزراعت — بیە محتاج دیو ایتسە نیت
دخی اوكرتمك علم نافعی هم — دخی صو یولن ارتمق دمادم
دخی صوقیوسی قازمق كە ایچەلر — بناء مسجد ایتمك هم مقرر
دخی مصحف قوماق ردیجە جانا — قرائت ایتمك ایچون وقف ایدە تا
دخی ترك ایلمك تلمیذ واولاد — كە روحن ایتمكە استغفار ایلە شاد
دخی هم ایتمك استغفاری ای یار — كە اسلام اهلنە هر آن وهر بار
فوغە ویرمك دخی عاریە هم — دخی اصلاح ذات البین دمادم
صلوة ایتمك رسولە وزە همارە — دخی ایقربغا ایتمك اعارە
دخی حمل ركوب ایچون مرتب — كە ویرمك فی سبیل الله مركب

یوقا

وفضل البيان على الارث صدقة وكل ما ينوى به صدقة كتبت له صدقة وتسبيحة وتكبيرة وتهليلة صدقة وحلال للتعفف صدقة امراة وان يعدل بين اثنين صدقة وان يعين رجلا في حمل شيئ على دابته او رفعها عنها والكلمة الطيبة صدقة وتبسم في وجه اخيه صدقة والخطوة الى الصلاة صدقة وانفاق الرجل على نفسه واهله صدقة وغرس غرس وزرع زرع صدقة باكل منه العافية وكذا تعليم العلم النافع وكرى نهر او حفر بئر يستسقى منها او بناء مسجد ومصحف يخلفه وولد يستغفر له بعد وفاته والاستغفار لاهل الاسلام صدقة والصلاة على النبي صلى الله عليه وسلم واطراق الفحل واعارة الدلو والحمل على الدابة في سبيل الله صدقة واصلاح ذات البين

یوقارودن برو ذكر اولنانلر — صدقەدر قموسی حفظ ایت انلر
حدیثدە وارد اولمشدر مقرر — بو اوچ ایشی كیم ایشلرسە برادر
انی ایشلیە حقە اعتمادا — ثواب حقدن اومور باعتقادا
جدیر اولور جنابنە عطاسی — بودر وعد كریمك اقتضاسی
معین اولە انی ایدە نە مولی — مبارك قیلە اكا حق تعالی
اولە ساعی فكاك كندە رقابی — اومە الله تعالیدن ثوابی
نكاحیلە دخی هم السە عورت — زنادن ایتمك ایچون یعنی عفت
دخی ارض مواتی ایتسە احیا — معین اولور ایدە نە حق تعالی
صدقەنك بو اولدی افضلی هم — قرابتی اولانە ویرە هر دم
دخی بوندن افضلدر مقرر — اولە ذی رحم محرم ای برادر
تصدق ایلمك صحتدە جانا — مرضندە ایتمدن اولی واحری
تصدقدە دخی افضل بو بذلا — مقل قوتنی ایثار ایدە طوعا
صدقەنك خیرلیسی برادر — غنی ظهرندن اولاندر مقرر
صدقە اولنان شی یعنی ایدك — حوائجدن اولا فضلە بونی بیل
كە بوندن نصكرە اندە اولە قدرت — ویریلان شیئە حكمیە ندامت
مالی كیمسنە غنی یە هم اعانت — ایلە بر اقچە ویرمكی غنیمت
اكا بر اقچە ویرمك منالی — كە غیرە ییمسن ویرمك مثالی
تصدقدن دخی افضل برادر — كە ویرمك غیرە قرض اقچە مقرر

صدقة وفي الحديث ثلث من فعلهن ثقة بالله واحتسابا كان حقا على الله ان يعينه ويبارك له من سعى في فكاك رقبته ومن تزوج ومن احيا ارضا ميتة وافضل الصدقة على القرابة و افضل منه على ذي الرحم الكاشح والصدقة في الصحة افضل منها في المرض وافضل الصدقة جهد المقل اذا كان عن طوع وخير الصدقة ما كان عن ظهر غنى لئن يخاف عند منازعة النفس وبعثت حاجة الغنى وصدقة درهم عليه مثل سبعين درهما على غيره والقرض افضل من الصدقة وهو بثمانية عشر لانه يقع في كف المحتاج

تصدق قده بره اوندر حسابی | که قوضك اونسکز اولور ثوابی
دخی نذر ایتمیه برشی یاذر | تصدقدن صیمدن اوله حاذر
که شاید قادر اولمیوب وفایه | اودین ایله واره روز جزایه
سؤالك سنتن اذابك ای یار | نه ایدوکین بیله یمدی سه هربار
سؤالدن دائم ایلیه تکفف | اك اول واجبی انك تعفف
سؤال ایتمکدر اك آخر مکاسب | اولور مذموم عالم اگا طالب
وار ایکن قوت لیلیسی خصوصا | یا قوشلق یا مسا قوتی اولورسه
یاذی قوة اوله اول کسبه قادر | سؤاله اولمیه انلر مباشر
اگر کتم ایلیوب برکمسه حالن | که تفویض ایتسه اللهه مالن
کرککه آکاده الله تعالی | که برسیلق حلال رزق ویره مولی
سؤال ایله اگر ایتسه ترخص | بوکاره نفسی ایلرسه تخصص
حلال اولمز سؤال ایتمك بغایت | مصیبا وله اگا اگر برافت
یا اولکیمسیه که ایتدی تکفل | دیتدن یا غرامتدن تحمل
فقیر اولوب یا غایت اوله بیکانه | یا بر دم موجینه اوله کرفتار
سؤال ایدوب ایدرسه عرض حاجت | دیلیه صالحیندن شهدن البت
ایده یا اهل قراندن سؤالی | یا ذو احسانه ایده عرض حالی
ویرن ویرمیش اوله ظهر غنادن | یا خود ویره سماحتدن خطادن
شو شیکیم جر اولنمادین ویریله | اله رد ایتمیه حق ویردی بیله
سؤال ده اولنیه الحاح و ابرام | دیلیه رفقیله ایتمیه اقدام

سؤالر

ولا ينذر الرجل المسلم لشيء من الصدقة والصيام فلعله لا يفي
فصل
واما سنن السؤال وآدابه فالتعفف عن السؤال هو الواجب الاول فان السؤال آخر المكاسب لا سيما اذا كان عنده قوت ليلة او غداء او عشاء او كان ذا مسة فان كتم حاجته سوى الى الله كان حقا على الله تعالى ان يفتح له وافضى حلال رزق سنة من حلال فان ترخص بالسؤال فلا يحل الا لمن اصابته جائحة او تحمل حمالة فقر مدقع او دم موجع ولا يسئل الا سلطانا او رجلا ذا حاجة صالحا او من اهل القرآن او من اولي الاحسان اذا كان يعطي عن شرف او سماحة ويأخذ ما اعطى من غير سؤال ولا اشراف نفس فانه رزق ساقه الله تعالى اليه

سؤال ایتسه دی برشی غیریدن هم | لوجه الله دیلمیه اول دم
باس یوق عادت اوزره ویرعورت | که زوجی منزلندن برشی البت
دخی مالی زکاتی متقیلر | که ناسك کیریدر اولمیه لر
اولوب هر متقی من آل احمد | حلال اولمز زکوة الموء مؤبد
قایرمز متقی اکل ایتسه جانا | فقیرك کندویه اولانی معطی

الفصل التاسع عشر فی فضل الصیام وسننه

صوم الله ایچون اولورسه ای جان | جهنمدن اولور صائم قلقان
اولور هرشی ایچون بر باب البت | صیام اولدی دخی باب عبادت
زکوتیدر وجودك ای برادر | که عصیاندن اولور انکله مطهر
کیدر صومیله قالماز کبر و شهوت | دخی زائل اولور نسوانه شهوت
دخی ایلر خشوعی هم زیاده | ثقیل ایلر دخی وزنی عباده
چوغ ایلر حور عین ازواجی جانا | صراط اوزره مروری ایلر آسان
صحیح ایدر وجودی ای برادر | که قلبی عقلی هم ایلر منور

ومن السنة

دخی صائم اولانه اولدی سنت | کیجه دن صومنه ایلیه نیت
دخی هم قهر نفسه اوله قاصد | ایده هم قطع شهوت قصد نجد
دخی ایتمیه لغوه اشتغالی | رفث فحش اولمیه هم قیل و قالی
دخی ترك ایده ما لا یعنی هم | اوله مشغول ذکر الله اول دم

فلا يرد على الله رزقه ولا يلح في مسئلة ولا يبرم ويترفق فيها ما استطاع ولا يسئل بوجه الله تعالى احدا شيئا ولا باس للمرأة ان يتصدق من بيت زوجها شيئا غير مفسدة ويتنزه التقي عن اخذ الصدقة فانها من اوساخ الناس ولان كل تقي من آل الرسول صلى الله عليه وسلم لا تحل الصدقة الا له ولا باس باكل ما يهدى اليه الفقير مما تصدق عليه
فصل في فضائل الصيام وسنته
الصوم لله تعالى جنة من النار وانه باب العبادة وانه زكوة الجسد يذهب بالكبر وشهوة النساء ويزيد الخشوع ويثقل الميزان ويكثر الازواج من الحور العين ويسهل الجواز على الصراط ويصح البدن وينور القلب والعقل ومن سنته اذ نيته لصيام ويقصد به قهر النفس

دخی شتم ایتمیه کیمسه‌یه ای یار
دخی اورشمه کیمسه‌یله زنهار

معارض اولسه اکا برسی کر
اکا بن صائمم دیه برادر

خشوع وصمته اوله اعتباری
هم الزام ایده کندویه وقاری

تعرض ایلسیدی بری اکا
کره کوزدیکی شیلر ایله جانا

ویره انک جوابنه سلامی
اکا بیلدیره ایندیکی صیامی

تعرض ایتمیه صافنه اندن
فساد صومنی موجب اولاندن

حجامت کبی یا حمامه کیرمک
حلال لله لعب یاخود اوینمک

ومن سنن صوم الشهر

رمضان صومنک سننیدر بیل
مقدم ایتمک استعدادی تحصیل

خلوصیله کله شعبانده اوبه
کناهندن ایده صدقیله توبه

ذنوبندن ایده هم انتزاعی
دخی ارضاء خصمه اوله ساعی

ایده استحلال اکر وارسه مظالم
اولورسه کرها الیسینی عالم

اوله مانعی خیر اولانی تارک
ایو نیتله اوله خیراته سالک

ومن سننه

دخی شعبانک اخر کونی حالی
تفقد ایده اول اخشام اهالی

حریص اولماغیچون خیراته البت
دخی طاعات واذکاره بغایت

دخی هم حین رؤیتده هلالی
اوجر تکبیر وتهلیل ایده عالی

اوجر کرم دیدیکدن صکره جانا
بونی دخی دیه اوجکره حتی

هلال رشد وخیر امنت بالله الذی خلقک

الامارة بالسوء وقطع شهوتها ومنها ان لايغفو ويرفض كل ما لايعنيه ولايرفث ويرفض الى المكروه ويكف سمعه عن الاصغاء ولايقابله فان ولايشاتم احدا فاذا عارضه احد يقول اني صائم وليكن عليه السكينة والوقار والخشوع والصمت فان تعرض احد بما يكرهه يقول سلام عليكم اني صائم ولايتعرض لما يخاف منه فساد صومه من نحو حجام او حجامة او تقبيلها امراة او مباشرتها او نظر اليها فصل ومن سنن صوم الشهر ان يستعد له من شعبان بالتوبة ونزاع عن الذنوب وارضاء الخصوم وتحليل المظالم ورفض الاسباب الشاغلة عن الخير وتحسين النية للخيرات كلها والاقبال عليها ومن السنة تفقد الهلال عشية اليوم الاخير من شعبان حرصا على الطاعة والذكر والتكبير فاذا راى الهلال كبر ثلاثا

الحمد لله الذی ذهب بشهر کذا وجاء بشهر کذا

بس اندن اوقیه هم بو دعایی
خلوصیله ایده حقدن رجائی

اللهم احلله علینا بالامن والامان والسلامة والسلام

فحکم یوم شکه واصل اوله
تلوّمله صباحه داخل اوله

تلوّم ایندوکین بیلمه‌سی لازم
نه فطر ایده نه صوما اوله عازم

رمضاندن اولورسه ایده صیامی
والا اکل ایده اولکون طعامی

تطوعا دیلرسه صائم اولور
که یوم شکی صومه قائم اولور

فائده اولنله ایلیوب مواخاة
ایده هب اهل اسلامه مواساة

جمیعا ناسه ایده لطف وانعام
ایده خیراته دائم سعی واقدام

اسیری وارایسه ایلیه اطلاق
ایده مملوکنی تحریر واعتاق

نفقه حالن اولکون ایده تدبیر
عیال ونفسنه توسیع وتوفیر

ویره مدیوننه اولکونده مهلت
ایده خدامنه تخفیف خدمت

دخی هم ایلیه تهلیل وتکبیر
ایدوب توبه واستغفاری تکثیر

دیلیه ذی المنندن دخی جنت
صیغنه حقه طامودن بغایت

دخی ترک ایتمیه جانا سحوری
بیله اول نعمت رب غفوری

یه انی کیجه‌نک اخرنده
ثوابا ومه بولارک هر برنده

سنن انبیادندر بوتا خیر
صیامه قوت اولور هم اولور تیسیر

دخی تعجیل ایده افطاری جانا
قیله اخشام نمازین صکره حتی

دخی طاتلی شیله ایده افطار
فطوری اولسه خرما افضل ای یار

ويقول هلال خير ورشد امنت بالله الذي خلقك ثلاثا الحمد لله الذي ذهب بشهر كذا وجاء بشهر كذا اللهم اهلله علينا بالامن والايمان والسلامة والاسلام ويصبح يوم الشك متلوما او يصوم تطوعا ويواسي بما عنده اهل الايمان ويحسن الناس كافة ويطلق الاسير ويعتق الرقاب ويوسع النفقة بيسر على غريمه ويخفف على مملوكه ويكثر من شهادة ان لا اله الا الله ومن الاستغفار ومن سؤال الله تعالى الجنة ومن الاستعاذة به من النار ولايترك الغداء المبارك وهو السحور ويؤخره الى اخر الليل فانه من سنن الانبياء عليهم السلام ويعجل الافطار ولايصلي المغرب قبل الافطار ويفطر على حلاوة والاولى ان يكون الفطور

اگر بولمازایسه طاتلی فطوری
اچه صو بیله ایچه ماء طهوری

روایتدر رسول الله اگرهم
اچاردی صومنی اوچ خرما ایله هردم

دخی بعضیلری دیدیکه ای یار
یازین هب صو ایله آیلردی افطار

قیشین صومنی اچاردی تمر ایله هم
بو معتاد اوزره ایدی فخر عالم

اچیجق صومنی ایلیه رجائی
اهم حاجتیله ایده دعائی

ییجک اولی لقمه نی دیه
اودمده صدقیله بونی اوقیه

یا واسع المغفرة اغفر لی الحمد لله الذی
اعاننی فصمت ورزقنی فافطرت

بری بر مؤمنک صومنی چانا
طعامیله مفطر اولسه جانا

انک اجرینجه اجره نائل اولور
تعبسز اول ثوابه واصل اولور

ایکی اوینده ییدوکی طعامی
اوروج اچدیغیه ییمیه تمامی

اجردن اولمیه محروم حتی
که صومنک نفعی اولمیه تا

صومدن قهر نفس ایتمکه قصدی
بو حرص ایله یا قصدی فنده قالدی

باس یوقدر اگرچه صائم ای یار
دیلدیکنی یرسه بعد الافطار

حدیثده کلدیکه روز قیامت
بو اوچدر لو طعام صورلمز البت

بری اوروج طوتن کشی طعامی
سحوردر بربیسینک دخی نامی

بری دخی قونوغه طعام اولانعم
صورلمز بونه دکلو یرسه ادم

تطوع صومنی طوتنلر اکثر
طوته لر صوم داودی برادر

ایدردی حضرت داوود ای یار
کوننک برین طوتوب برینی افطار

فان لم يجد فعلى ماء طهور
وكان النبي صلى الله عليه
وسلم يفطر بثلاث تمرات او
شيء لم تمسه النار وقيل
كان يفطر في الصيف على الماء
وفي الشتاء على التمر ويدعو
عند الافطار باهم حوائجه
ويقول عند اول لقمة اللهم
يا واسع المغفرة اغفر لي
ويقول الحمد لله الذي اعانني
فصمت ورزقني فافطرت
ويفطر صائما من اهل الايمان
لينال مثل اجره ولا يجمع بين
الاكل الغداء والعشاء عند
الافطار فيعدم ثواب الصيام
ويبطل فائدة الصوم وهو
قهر النفس ولا باس بتناول
الشهوات للصائم ففي الحديث
ثلثة لا يسئلون عن نعيم
المطعم والمتسحر المفطر و
الذي يكرم صاحب الضيف
التطوع في الصوم يختار
افضل الصيام صوم داود
فانه كان يصوم يوما
ويفطر يوما

یاخود هر آیده اوچ کون اوله صائم
طوته ایام بیضی یعنی دائم

ایلک اوننا وچنی اوندر دنی هم
دخی اون بشنی طوته دمادم

رسول الله بو صومی ایتدی ایثار
تطوع ایده نه بو اوله مختار

طوترسه یوم اثنینی احدر
دخی یوم الخمیسی مستجددر

دخی ذی الحجه عشرین اوله صائم
محرم عشری صومنده اوله قائم

طوته عاشوره کونن دخی هر بار
بیلک کفارتیدر اولکی ای یار

بونی دخی بیله لرکیم پیامبر
طوتاردی اوروجی شعبانده اکثر

تمام طوتمازدی برانی او سلطان
روایتدر سوی شهر رمضان

رمضانی قرشولیه
یابریا ایکی کون صوم ایلمیه

مکر اول کونلرک صومی مطابق
بونک معتادینه اوله موافق

بری بر هفته ده صوم ایتسه دائم
که بر قاچ کونی اولسیدی صائم

کلهسی هفته طوته ای برادر
مقدم طوتدوغندن غیر کونلر

رمضان کلدی کندی دینمز البت
مکر شهری ایده اکا اضافت

ایکی کون صومنی وصل ایتمیه هم
کیجه سی اچمادین صومنی هردم

دخی بر سنه نک صومنی ای یار
که یعنی کاملا طوتمیه زنهار

که زیرا ایلده بش کون اولدی منهی
او بش کون صائم اولسه وار کناهی

اوروج طوتمایالر یوم فطرده
دخی ایام تشریق ونحرده

تکلف ایتمیه صومه مسافر
مکر زحمتسز اوله وسعی ظاهر

تکلفله ایدوبده صومی الزم
مشقت ویرمیه اصحابنه هم

او صام ثلثة ايام من كل شهر
وهي ايام البيض فانه اختار
نبينا محمد صلى الله عليه وسلم
ويستحب صوم يوم الاثنين
والخميس وصوم عشر ذي
الحجة وصوم المحرم وصوم
يوم عاشوراء كفارة سنة
وكان اكثر صيام نبينا
في شعبان ولا يتقدم رمضان
بصوم يوم او يومين الا
ان يوافق وردا صومه ومن
يصوم كل اسبوع اياما
فانه يصوم في كل اسبوع
غير ما صام في الاسبوع
الماضي ولا يقولن احد
جاء رمضان او ذهب
رمضان ولا يواصل احد
في الصوم وهو ان لا يفطر
بين يومين بافطار ولا
يصوم احد الدهر ولا يصوم
يوم الفطر ولا يوم الاضحى
ولا ايام التشريق ولا يتكلف
الصوم في السفر الا ان تطيقه
ولا يصير كلا على اصحابه
بلا يصوم

يوم الجمعة وحده الا ان يقرنه بصوم يوم قبله او بعده ولا يصوم يوم السبت وحده الا ما افترض عليه ولا يستحب قضاء رمضان فى عشر ذى الحجة والصائم المتطوع يجيب الى الطعام يدعى اليه بعد ان يخبر انه صائم فان الح عليه الداعى بالافطار افطر وقضى يوما مكانه ومن زار قوما او اضافهم فلا يصوم من الا باذنهم ولو جهل الصوم النفل افطر ايضا وقضاه ومن السنة اعتكاف العشر الاخير من الشهر والاجتهاد فيها وقيام ليلة القدر وهى سبع وعشرين تضوع اكثر الاخبار ولكن الدعاء فى هذه الليلة بالعفو والمغفرة وقيل يلتمس ليلة القدر فى هذا العشر فى الاوتار منها ولا يعتكف خارج الشهر الا بصوم وهو فى مسجد الجماعة وفى اعظمها افضل وينوى بالاعتكاف التشبه بالملئكة

يا لكن جمعه كونى اولميه صائم / خميسى سبتى بيله طوته دائم
يا لكن سبتى صائم اولميه هم / مكر او سنته اوله فرض والزم
رمضانك قضا سيجون احدن / كه ذى الحجه نك عشرى مستجدن
تطوع صوم ايدن اولنسه دعوت / اورجلى يم ديه ايده اجابت
اورجنى جماعه ايتسه لر ابرام / بيوب ايده قضايه صكره اقدام
اكر بر قومى ايلسه زيارت / يا خود بر كيمسه يه ايتسه ضيافت
اوروج طوتميه انلردن اذنسز / اوكوز صوم ايتميه اول دستورسز
تطوع صومنى ايدركن اداسن / ضعيف اولسه بيوب ايده قضاسن

ومن سنة الاعتكاف

بيله سنتدر ايده اعتكافى / رمضانك اخير عشرنده صوفى
اوله هم عشر اخيرده مجاهد / قدر كيجه سن احياده ايده جد
يكرمى يدسى كيجه سى جانا / صلوة قدرى قلوب ايده احيا
او كيجه ده اوله اكثر دعاسى / خدادن عفو و مغفرت رجاسى
نيجه لر قدر دير كيجه لرنده / او مه عشر اخيرك تكلرنده
اكر غيرى زماننده ايتسه صوفى / صومسز ايليه اعتكافى
دخى هم معتكف ايليه البت / ملئكه اوزره تشبيهه نيت
ذكرده بكزه يه انلاره هر دم / بشر عادتلرين ترك ايتمه ده هم
دخى بيرام كونى فطره سى جانا / نمازه چيقمادن اوله مؤدى
تمام اولدقده شهر الله اعظم / زياده يى تعرف ايده عكسه

فى الذكر والكف عن العادات البشرية ويؤدى الفطرة يوم الفطر قبل الخروج الى الصلوة وليتعرف الزيادة فى نفسه بعد خروج الشهر فان وجدها فليفرح بالقبول والرحمة والا فهو رد عليه

فصل فى الحج

ومن وظائف الاسلام حج البيت الحرام من استطاع اليه سبيلا فان حجة واحدة افضل من عشرين غزوة فى سبيل الله وفى الحديث حجوا البيت فان الحج يغسل الاثم كما يغسل الماء الدرن والسنة فى اخلاص النية فيه وانفاق المال الطيب عليه وان لا يشوبه بتجارة او بشئ من مقاصد الدنيا وان يصلح شانه من قضاء ديونه ورد مظالمه وارضاء خصومه واخلاص التوبة الى الله تعالى عما سلف من ذنوبه ويرى انه يخرج من الدنيا الى الاخرة ويتفكر الحاج بتوجه

خلوصى وار مى صومنى اداده / عبادن طاعت اولديمى زياده
بولورسه كر زياده يى اويلسون / قبول و رحمت حقله سونسون
اكر بولمازسه ايسون نفسه لومى / علامتدر بيله رد اولدى صومى

الفصل العشرون فى الحج وسننه

دخى اسلام وظائفندن اى يار / كوجى يترسه حجه وار يك بار
كه بر حج ايلمك عمرنده جانا / يكرمى غزوه دن افضل وحتى
حديثده بيتى حج ايلك بيوردى / كه زيرا حج كناهى يور ديدى
نته كيم غسل ايدر صو كيرى ياسى / كذلك حج آريدر جرم ناسى
دخى حج ايتمه ده بو اولدى سنت / مقدم ايده اخلاصيله نيت
اوله حج لقمه سى كسب حلالدن / يدوكى ايجديكى اطيب مالدن
دخى خلط ايتميه حجه تجارت / هر امر دنيادن بر شئ البت
كيدنلر ايده اصلاح شؤونى / قضا ايليه لر وارسه ديونى
دخى رد ايليه وارسه مظالم / ايده ارضاء خصم اولورسه عالم
سلفده ايتديكندن كله اوبه / ايده اخلاصيله اذنابه توبه
دخى فكر ايليه بو اوله ظن / كيده يور اخرت سمتنه يعنى
دخى فكر ايده كيم نره كيدر / بو حجه كيتمك ايله كيمى ديلر
كتوره حجه اولوسن كوجسز / كوجى يترسه مملوك صبى سز
كتوره بونلرى حجه ثوابا / رضاء الله ايده احتسابا

ایدە یولداشلر ایله حسن صحبت طریقجه دوستلر ایله نهایت
دخی اوده قالان ایله وداعی ایده اولادملکدن انقطاعی
پیامبر بر حدیث ایچنده دیدی که حج ایلک غنی اولک بیوردی
مسافر اولکز صحت بولک هم که بن فخر ایلرم سزلکه هردم
که یعنی کثرتکز له دیمکدر سفره حجه ترغیب ایلمکدر
کیدرکن طوتمیه هم دخی محمل اولام دیرسه صواب راهه نائل
دخی ایتمیه هودج اوزره قبه دخی هم ایتمیه تحسین جبه
کیده همدخی مسکین هیئتنده کرکتمیه غنیلو صورتنده
اویویوب ویرمیه مرکبه زور اذی ویرمیه تا کندی حضوری
مکاری ایتمیه مرکبنه بیله که قولندن زیاده یوکی تحمیل
کهی مرکبدن اینوب مشی ایده هم مکاری قلبنی خوش ایده هردم
کیدرکن ایتمیه فسق و معاصی رفقله صاقنه اولمیه عاصی
دخی کبر ایله یاسیله کیده هم تطیب ایلمیه یولده بر دم
کیدرکن موتنی بیله غنیمت اجر یازیلور اکا تا قیامت
کذلك ذاهبا فوت اولسه جانا غزاده عمره ده ده بویله حتی
تشبه ایده محرمه حقنجه اوندن تا که میقاته وارنجه
دخی شرعك حرام ایتدکلرندن صقنه هر نه ایسه هر برندن
دخی کیمسیله ایتمیه خصومت مماراة ایتمه دن قاچه بغایت
شروع ایتمیه امر باطله هم محصل احتراز اوزره اوله محکم

ومن یرید بهذا العملات ... بالمملوك واتصبی استطاع ... وبحسن صحبة الرفقا احتسابا ... فی هذا السفر ... والاخوان ... ویقطع قلبه عن الاهل اخوانه ... والولد والوطن وجاء ... فحدث ... فاستغفوا ... ولا یتخذ محملا ... ولا ... یخرج ... علی هیئة ... الاغنیاء ولا ینام علی الدابة ... فانه یوذی الدابة ... ولا یحمل علیها من ... اکثر ما اشترط ... ویحیا القلب عنها ویمشی ... ویجتنب الفسوق والرفث ... المکاری ویخرج ... وفی الطریق ... ویغتنم الموت فی الطریق ... تقلا ... فانه یکتب له اجره الی قیام الساعة ... المحرم حین یخرج من بیته الی ... ان یصل الی المیقات ... عما حرمه الشرع ولا یمارس ... ولا یجادل

دخی حجه کیدرکن ایده نیت رسولک قبرک ایتمکه زیارت
کاندی حی بیلوب اول شاه دینی زیارت ایتمکه کیدر بو یعنی
زیارتکیم بو یوزدن حاصل اوله شفاعت دولتینه نائل اولور
مقید اوله لبیککی اداییه اینوب چیقدقجه وادی علاییه
ایده تلبیه ایله یعنی نیت زیارت دعوتینه ایدر اجابت
او دعوتکیم بو آراده اکلدی خلیل الله لسانی ایله اولدی
فراغ ایتدیکی دم بیتی بنادن خلیل الله دیدی اولدم علاودن
بیلیکز ربکز ای ناس مامور بنا ایتدی سزکچون بیت معمور
کلك حج ایلك اول بیتی پس امدی خلیل الله او دمده بویله دیدی
مجیبا تلبیه ایتدی ایدنلر او دم اصلاب اباده اولنلر
نه دکلو تلبیه ایتدیلر اثبات اکا کوره اولور اعداد حجات
رکوبدن یک بیله مشی مکلف مشی موجبدر اجر اوله مضاعف

ومن السنة

دخی تعظیما اولدی سنت ای دل حجر الاسودی ایلیه تقبیل
نته کیم بوس ایدر بر قول برادر اولور پادشاه دستین مقرر
مکر کیم قورقه مسلمی اذادن مزاحم اولمغه انجه خطادن
انی تقبیله اولمایجه قدرت حجر قرشوسینه ایدر اشارت
حجره قارشو کفینی طوته اول پس اندن بطن کفن بوس ایدر اول
حجر قاتنده هم ایلر بکاجی تذکر ایلیوب قالوا بلی یی

ولا یخوض فی باطل وینوی زیادة قبر المصطفی صلی الله علیه وسلم فانه کان ... وینال به الشفاعة منه ویکثر التلبیة فی الطریق کلما هبط وادیا او علا شرفا ینوی بذلك اجابة الله حین دعاه الی زیارة البیت علی لسان خلیله حین قال ما فرغ من بناء البیت ... بنی لکم بیتا فحجوه فلبی من کان ... فی اصلاب ابائهم مرة او مرتین او مرارا ... علی اعداد الحجات والمشی افضل من الرکوب ویجب الاجر المضاعف ومن السنة ان یقبل الحجر الاسود تعظیما کما یقبل الخادم ید الملك المعظم الا ان یخاف ان یوذی مسلما او یزاحمه فیشیر الیه ولا یقبله ویبکی عنده ویذکر المیثاق الذی اخذه الله علی عباده ویقول

انی بوسن ایندیکی دم بویله دیه | دعا ایدوب بونی یمنی اوقیه

اللهم ایمانا بك وتصدیقا بكتابك ووفاء بعهدك

دخی ایلیه تعظیم حرم هم | که وسعنده اولا قدرتله هر دم
کتورمیه سلاحی هم حرمده | جنایت ایتمیه قطعا او دمده
دخی مسلمه ایتمیه اذای | صقنه ایتمیه غیره جفای
مراد ایتسیدی اکل وشربی البت | قضای حاجتی وارسه بغایت
کوجی یترسه چیقوب حله وارا | مرید اولدیغی نیسه اندم کوره
دخی چوق طورمیه مکه ده زنهار | ملول ایدوب انی طورماسی ای یار
حقوقن ویرمه ده ایتمیه تدبیر | که تعظیمنده شاید ایده تقصیر
اوپوب تعظیم ایده رکن ومقامه | نمازی ایچون طوره انده قیامه
نمازی قیلیجق ایده دعایی | خدادن دیلیه نایسه رجایی
ایچه زمزم شفا نیتنه هم | دوکه باشینه اعضاسینه محکم
دخی قصدی بو اوله ایچسه زمزم | ظفر بوله جمیع مقصوده هر دم
حدیثده وارد اولدی زمزم ایچون | نیه ایچلسه اول اولور انکچون
دخی بیوردی کیم ایچن طویونجه | بریا ولور نفاقدن اول اولنجه
اله زمزم صوییدن کر دیلرسه | کتوره کیده هر قنده کیدرسه
حرم حرمتلرندندر مقرر | قوپارمیه انك خارن برادر
مقید اولمیه تنفیر صیدده | دوشوکین المیه دوشمیه قیدده
اکر تعریفا ایچون الورسه جائز | دخی حفظ ایچون السه اوله فائز

وتقبيله اياه اللهم ايمانا بك وتصديقا بكتابك ووفاء بعهدك ويعظم الحرم بالمبالغ فيه ولا يحمل فيه سلاحا ولا يجني فيه جناية ولا يؤذي مسلما واذا اراد ان ياكل او يقضي حاجته خرج الى الحل ان استطاع ولا يطيل بها جواره او يقصر المقام ويعظم الركن والمقام فيقبلهما ويصلي عندهما ويدعو باهم حوائجه عندهما ويشرب من ماء زمزم مستشفيا به ويصب منه على راسه وسائر جسده ثلثا وعلى قصد متبركا به ويشرب له فقي الحديث ماء زمزم لما شرب له وفي الحديث التضلع من ماء زمزم براءة من النفاق ويحمل من ماء زمزم الى حيث شاء ومن حرمة الحرم ان لا يعضد شوكه ولا يلتقط لقطته ولا ينفر صيده ولا يصيد فيه صيدا

حرم صیدین دخی صید ایتمیه هم | نبات رطبنی کسمیه هر دم

ومن السنة

بوده سنتدن اولدی ایده تکریم | مدینه رسول اللهی تعظیم
مدینه مهبط وحی اولدی زیرا | رسولك هجرتی موضعیدر تا
حرم مکه ده نایسه حرمت | مدینه ده ایده انی رعایت
حبیب اللهی کورنجه ایدردی | مدینه یی ایراقدن کورسه ایدی
دوه سین قندیر یردی اودکندن | مدینه بغایت سودیکندن

ومن السنة

دخی سنتدن اولدی اوروطورمق | کلن حجاجه یعنی قارشو وارمق
که استقبال ایدوب حجاجه جانا | دیه لر مرحبا اهلا وسهلا
مصافحه ایده لر هر بریله | تبرکا کوروشه بر بریله
دخی کیرمزدن اول اولرینه | دعا امر ایلیه لر هر برینه
دعا ایلیه لر حجدن کلنلر | بولرچون ایده استغفاری انلر

ومن السنة

دخی سنتدن اولدی بیله هرکس | زیارتا ولنه بیت المقدس
بیوردی حضرت سلطان ذیشان | که بیت المقدس حقنده ای جان
خلائق نشر اولوب انده دریلور | که محشر یری هم انده قوریلور
قیلن بیت المقدسده نمازی | بری بیکه کچر ایدك نیازی

ولا يختلى خلوها ومن السنة تعظيم مدينة الرسول صلى الله عليه وسلم فانها مهبط الوحي ومهاجر سيد المرسلين فلا ياخذ شيئا مما لا ياخذ من حرم مكة ومن السنة ان يتلقى الحاج بالتحية ويصافحه بتركابه ويامره ان يستغفر له قبل ان يدخل بيته ومن السنة زيارة بيت المقدس ففي الحديث بيت المقدس ارض المحشر والمنشر ايتوه فصلوا فيه فان صلوة فيه كالف صلوة

فصل في سنن يوم عاشوراء

الفصل الحادی والعشرون فی سنن یوم عاشوراء

دخی اسلامڭ اولدی سنتندن / که عاشورا کونی تعظیمی اندن
هم عرشی کتورن اولو ملکلر / بیلوب حرمتنی تعظیم ایدرلر
نجات اولوبدر اول کون انبیایه / قمو هم انبیایه اصفیایه
ویرکوندیر اوکون خلق اولدی جبرئیل / دخی میکائیل اسرافیلی بیلك
دخی عرشیله کرسی و قلم هم / دخی کوکلر دخی بو ارض محکم
دخی اول کونده خلق اولندی جنت / دخی اول کون قوپسردر قیامت
بو کونڭ صومی سنت مستحبدر / که اول کون صائم اولق کی اجدر
سلف اول کونده ایدرلردی صومی / که ویرمزلردی صبیانه طعامی
رسول الله مبارك ریقنی تا / صبیلر اغزینه آلیردی القا
مبارك ریقی تأثیریله ای جان / مسایه دك یمك یمزدی صبیان
دیلدی دخی اول کون جانورلر / که طاغلرده کزرلر اوتلمزلر
محرمڭ طقوزنجی کونی هم / دخی اوننجی اون برنجی هر دم
بو اوچ کون صائم اوله استینلر / اجوره نائل اوله بن دینلر
طوته لر اون برنجی کونی رغما / یهودی قومنه یعنی خلافا
دخی هم یوم عاشوراده جانا / اگر خصمی واراسه ایده ارضا
اوکونڭ حرمتن قدرین بیلنلر / صلهٔ رحم ایده قاطع اولنلر
تصدق ایلیوب اولکونده ای جان / بولناندن فقیره ایده احسان

ومن سنة الاسلام تعظيم يوم عاشوراء فان حملة العرش يعرفون حرمته لانه يوم نجاة الانبياء عليهم السلام وهو يوم خلق فيه جبرائيل وميكائيل واسرافيل عليهم السلام والعرش والكرسي والقلم والسموات والارض والجنة وفيه تقوم الساعة وصوم هذا اليوم سنة مستحبة وكان السلف رحمهم الله تعالى لا يطعمون الصبيان فيه شيئا وكان النبي صلى الله عليه وسلم يتفل في فم الصبيان يوم عاشوراء فلا يطعمون الى آخر النهار وقيل ان الوحش لا يرتعي يوم عاشوراء ويصوم التاسع من المحرم ويوم عاشوراء والحادي عشر مخالفة لليهود ويرضي خصماءه في هذا اليوم ويصل ذوي ارحامه ويتصدق على الفقراء بما يجد

واره ذکر الله اولان مجلسه هم / سلام ویره بوله مسلم اوزادم
صو ویروب دخی ایده ناسی اطعام / دخی کیدیره چپلاقی خاص اگر عام
یتیمی و خستایه ویره نواله / اذا اکی اکلیه یولدن ازاله
دخی هم اهل اسلامڭ اورتاسنده / اوکون باریشدیره کوسولوسنده
جنازه وارسه حاضر اوله طوره / دخی هم خسته نڭ حالنی صوره
مصافحه ایده هم دوستلریله / محبتچون کوریشه بر بریله

الفصل الثانی والعشرون فی سنن الاضحیة

دخی اسلامڭ اولدی سنتندن / ایکنجی بیرامده قربان ایتمك اندن
مرید تضحیه اولان کسی البت / ایده الله ایچون اخلاص نیت
ایده نیت دیه امر خدادر / که یعنی نفسم ایچون بو فدادر
نه کیم حضرت اسمعیله هم / فدا اولدی اکا بر کبش اعظم
دخی اضحیه یی ذبح ایچون ای یار / ایده افضل اولان اوقاتی ایثار
اودر افضل اولان وقت ابتدادن / که عیدڭ ایلك کونیدر اول مقرر
دخی ذبح اولنان اضحیه نڭ هم / کبیر اوله انڭ قرننی محکم
سلیم اوله انڭ الا یاغی / صحیح اوله دخی کوزی قولاغی
دخی هم انثیاده ایده کبیرین / ایری کوزلی سمیننی نظیرین
محقق ذبح ایدوب بر قوچ پیمبر / انڭ وصفنی بو ایدی ای برادر
سیاه ایدی الا یاغی بطنی / سواد ایدی دخی هم ایکی عینی

ويحضر مجالس الذكر ويسلم على عشرة انفس من المسلمين ويسقي فيه ويطعم الناس ويفطر الناس ويكسو العاري ويمسح فيه رؤوس الايتام ويميط الاذى من طريق المسلمين ويصلح بين اهل الاسلام ويشهد الجنازة ويعود المريض ويصافح الاخوان جاههم وكرامة

فصل في سنن الاضحية

ومن سنن الاسلام التضحية بالانعام بالجذع وبالثني فصاعدا ومن الابل والبقر مطلقا ويخلص نيته لله تعالى وينوي بها فداء نفسه كما صار الكبش فداء اسمعيل عليه السلام ويختار افضل الاوقات وهو اليوم الاول من ايام النحر بعد صلوة العيد ويختار من الشاة الكبش الابيض او الاملح الاقرن السليم الاطراف السليم العين والاذن والسمين العظيم الخصيتين الاعين

اوله بنفسه ذبحه مباشر | اگر اولورسه کندی ذبحه قادر
اگر ذبحی کوزل ایتمزسه اولبید | که غیره امر ایدوب ایلیه توکیل
وکیلی ذبح ایدرسه جائز اعلی | مصلیده ولی ذبح ایتسه اولی
دخی اضحیه دن کیمه ویرسه | کوکل خوشلغی ایله ویره کیمسه
وجوبا نفسی ایچون ایده قربان | اجیدر ایتسه اولادیچون ذای جان
دخی ذبح ایده بر قوچ وارسه قدرت | رسول ایچون بولمدیرسه کرامت
بوغازلوکن دخی قربانی جانا | ایاغن باغلیه رفقیله حتی
سکون اوزره چکه مذبحه لطفا | انی جر ایتمیه جرا عنیفا
دخی کسکین بچاقله ذبح ایده هم | جفا ایلمیه صاقنه محکم
ذبیحه نک کوزینه قرشو ای یار | بیلمیه بچاغنی اوزنهار
ایده قربانی استقبال قبله | بونی دیه بونی اوقیه جمله

بسم الله والله اكبر اللهم هذا منك واليك
ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين
لا شريك له وبذلك امرت وانا اول المسلمين
اللهم تقبل من فلان ابن فلان

دخی ذبح ایلدکده صکره جانا | یاپشمایه صوو ماینجه حتی
پس اندن صکره سلخه اوله مقدم | سکونسز سلخله اولمیه مولم
نحر کوکی یمدین دخی شیء | انک لحمیله ایده اکله بدئی
ذبیحه دن یووب صو ویندن ایچسون | او نفسندن کرک غیریدن اولسون

وقد ذبح رسول الله صلى الله عليه وسلم بكبش ينظر في سواد ويمشي في سواد ويأكل في سواد ويتولى ذبح الاضحية بنفسه فان لم يحسن ذلك امر غيره بذلك ويشهد ذبحها والذبيحة بالمصلى اولى ويطيب نفسا بما ينفق فيها ويضحي عن نفسه واولاده ... ولا ... بالاضحية عند ذبحها ولا يجرها الى المذبح ... ولا يذبحها والشاة تنظر اليه ويستقبل بها القبلة ويقول بسم الله والله اكبر اللهم هذا منك ... ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين اللهم تقبل من فلان بن فلان ...

دیلرسه هر ندن کلوبیه انی | فقیره ویره اول باقی فلانی
مرید تضحیه یوم نحرده | که ذی الحجه انی اولی عشرده
بدندن اول کیشی برقیل کیدرمز | دخی طرنقلرین بر بیچ کسمز
ایچون ایدر ایلیه تنبه | کان محرمه ایلر تشبه

الفصل الثالث عشر في طلب الحلال

حلالیندن کفافه طالب اولمق | تعففا انی فرض اولدی بولمق
اوطیب رزقی دخی اولدی سنت | قازانمق کسب مشروعیله البت
کشی دیرسه اوله ماکولی اطیب | که کسبیله اولانندر اکا انسب
جمیعا انبیا کسب ایدوب ابت | قمو اولمشلر ایدی اهل صنعت
اولدنبیتی کسبیله تکفف | ایده ناس احتیاجندن تعفف
دخی یک ایتمیه کسب اوزره اقبال | ایده ذکر و عملدن شاید اشغال
مکاسبک انک افضلی عباده | که وارمق فی سبیل الله جهاده
جهاد ایله ایدوب توحیدی اعلاء | ایده لر اهل کفری قهر و افنا
صباح اولدقده اولوب دخی حاضر | اوله تحصیل رزقه هم مباشر
سحر وقتنده وار در انده مطلق | نجاح و برکت لا بد محقق
غزایی هم فضلده ایدر تعاقب | تجارت و دخی اوزره اولان تکاسب
شروطی وار انک بری امانت | بری صدق و بری دخی نصیحت

ومن سننه

فيأكل من لحمها والسنة ان يأكل من كبدها اولا ويتصدق منها ... على الفقراء ... يوم النحر ... العشر ... يقلم ظفرا ولا شعرا ... المحرم

في طلب الحلال فصل ... لا يكتسب ... الكسب ... وكان الانبياء صلى الله عليه وسلم يكتسبون بالاكتساب ... السؤال ... عن الخلق ... والجهاد في سبيل الله ...

دخی سنندن اولدی بو ده ظاهر ۞ جسور اولمق تجارتنده تاجر
قچن برشیده ایسه فائده کر ۞ اوشیئی هر اله هم صاته اکثر
دخی برشیده آلیلوب تجارت ۞ اله صاته انی اوچ کره البت
اوشیده فائده کورمزسه جانا ۞ آلوب صاتمیه انی غیری حتی
تجارتده بو اوله اعتقادی ۞ جناب حقه ایدوب اعتمادی
توقع ایده حقدن رزق فضلی ۞ توکل اوزره اوله حسن حالی
حریص اولمایه رزقه اوسته جانا ۞ ورع یوزینی حرص ایتمیه اطفا
او رزقی کیم خدا ایتدی مقدر ۞ حریصک حرصی انی آلمز جر
انی هم کره کاره آلمز رد ۞ کلنجک کاور ایشه ایتمیه جهد
هم ایتمیه بیله تاجر بورایی ۞ مبیعن مدح ایدوب ذم مشترایی
دخی سوقا ایچره برشی صاتمیه هم ۞ مکر کیم علم حالی بیله محکم
متاعن حلف ایله بیع ایلمیه ۞ بلی والله لا والله دیمیه
حذر ایده یمین ایتمیه جانا ۞ نه یلانه نه کرچک یره قطعا
صدیقه صاته برشی اصی قومق ۞ مروتدن دکلدر اصی اومق
دخی کتم ایلمیه بیع ایدرکن ۞ متاعی عیبنی یعنی صاتارکن
بیاعاتنده ایتمیه خیانت ۞ دخی غش ایتمیه مسلمه البت
دخی آلداتمیه بیع وشراده ۞ ایدوب تلبیس وتزویر اول آراده
دخی ارتورمیه بری الورکن ۞ مرادی هم انی آلمق دکلکن
بری برشیئی بازار ایتمش ایکن ۞ انی ارتورمه اولوب بیتمش ایکن

فی طلب الرزق فان الغد و برکته ونماءها فانه الفضل والتجارة ثم یلیه فی الفضل النصیحة بشرط الامانة وان یکون والصدق ومن السنة فاذا رزق جسور فی التجارة فی شیء فلیلزمه وان اتجر فی شیء فلم یرزق منه فلیتحول الی غیره ثلث مرات ویعتمد فی التجارة علی الله متوقعا منه الرزق والفضل ولا یحرص علی الرزق حرصا یطفی نور ورعه فان رزق الله لا یجره حرص حریص ولا یرده کراهة کاره ولا یمدح ما یشتری ولا یذم ما یبیع ولا یبیع فی السوق ما یبیع ولا الا من یعلم نفقته فی العلم ولا ینفق سلعته بالحلف لا صادقا ولا کاذبا ولا یروج سلعته علی صدیقه شیئا فانه لیس من المروة ولا یدلس عیبا ولا یخون فی البیاعات ولا یغش مسلما ولا یغبنه فی بیع ولا شری ولا یزید علی سوم المسلم فیمنع عن الخیر ما کتبه الله تعالی من رزقه

تصدق ایده هر اهل تجارت ۞ اولور حلف وخطاسینه کفارت
سهولتله ایده بیع وشرایی ۞ خشونت ایتمیوب ایده سخایی
تمام اولدقده عقد بایع ایلر ۞ کرمله مشتریسینی مخیر
ایدرسه مشتریسی استقاله ۞ طیانمیوب ایده بایع اقاله
ویره سیه ویره بیع ایلسه هم ۞ شرا ایتسه اله نقد ایله هردم
بیعده بایعه اوله بو عادت ۞ دیه یوقدر خلافت هم خیانت
ویره چکنده اولمایه مماطل ۞ غنی ایسه اوله حقنده قائل
اگر مدیون ایده دینن احاله ۞ بو داینده قبول ایده حواله
دخی مدیونه ایتمیه تعجیل ۞ انی مهال ایدوب آلیه تأجیل
فقیر ایسه تجاوز ایده ای جان ۞ یا حط ایله ایده دیننی نقصان
دری دخی الینمزدن مقدم ۞ ویره موجرینه اجرتنی هم
اودنج آلدیغنی کوچک اوده یه ۞ نه خوش اذ ایمش داین بوده یه
اگر وزن اولنان شیء ایسه دینی ۞ ادا ایتدکده اول دیننی یعنی
ویره داینه آلدیغی وزندن ۞ اغرطوته ویره ویردیکی اندن
بیعده آلیلوب جهد تمامی ۞ حسابنده ایده لوا هتمامی
بری برشیئ بیع ایتسه دینار ۞ اوکسک ایتمیه آلداتمغله بازار
که زیرا اولمدی مغبون ومعذور ۞ دکلدر اول کیشی محمود ومأجور
ایده محتاج اولورسه استدانه ۞ دخی محتاجه آلیه اداسنه
قضاسنی ایله الله دینی ۞ درونینده اوده ملک اوله یعنی

ولا یستام علی سوم اخیه ویتصدق بشیء عند التجارة کفارة لما یجری فی البیع من حلف ولغو ویساهل فی البیع والشری فیخیر بایعه فی المجلس بعد الوجوب ویقیل البیع ان استقاله ویبیع بالنسیئة ولا یشتری الا بالنقد ویقول لا اخلاف ولا خیانة ولا یماطل بالثمن مع الغنی ویقبل الحوالة بالمال ویؤجل غریمه الی اجل ولا یؤاخذ علی عسرة ویعجل اجرة الاجیر قبل ان یجف عرقه ویحسن قضاء الدین فیقضی احسن مما علیه ویتجاوز عن المعسر او یضع له ویزن ویرجح مما کان علیه من الموزون ولا یماکس فی البیع ولا یبیع بغبن فاحش فان المغبون لا محمود ولا ماجور ویستدین عند الحاجة علی نیة القضاء ویدعو للحوائج

١١٤
لانه من حقوق الدین وانما
یستدین فی ثلث فی ضعف
قوة فی سبیل الله او تکفین
فقیر مات عن قلة وفاقة
او فی نکاح یستعفه عن فتنة
العزوبة فیستدین متوکلا
علی الله تعالی فی هذه الثلثة
فان الله تعالی یقضیها ولا
یستکثر من الدین ویتوقی
فی التجارة الربوا وما یشبهه
من قرض یجر نفعا او انتفاع
بالرهن وما یحتال للربوا
فان ادنی الربوا مثل ان تنکح الرجل
امه ولا یطعم الربوا ولا
یشهد علیه ولا یقرض احد
احدا شیئا علی شرط المنفعة
له ولا باس بالبیع بان یزید
ولا یقبل شیئا من مستقرض
وان قل ولا یشتری شیئا
من ظالم او سارق او غال من الغنیمة
یجتنب الکاسب الخبیثة
ککسب الحجام بالشرط
واجر الکاهن
وثمن البغی
وضراب الفحل

دخی قرض اقچه ویرمك غیره ای یار — حقوق دیندن اولمشدر او هر بار
اودنج اقچه اله اوچ شیده ادم — که ناسه بیلمك اولدیغانی الزم
کشی یه عارض اولسه ضعف قوت — که طاعت ایتمکه اولماسه قدرت
فقیر عن قلة فاقیله اولسه — انك تکفینی ایچون بورجلی اولسه
اوچنجیسی بودر بر ازکن ادم — عزوبت فتنه سندن خوف ایدر هم
تأهل ایتمك ایچون بورجه کیرسه — صیغنوب حقه اودنج اقچه السه
اوده ر تیز وقت ایچنده انی مولی — قضا ایدر انی الله تعالی
دخی محتاج اولان کشیده ای یار — دیندن خوف ایده ایتمیه اکثار
تجارتده صفقه هم ربادن — تجارت ایلین قورقه خدادن
دخی قاچه ربایه تکرزه ییندن — شو قرضدن که کیم نفع جر اوله اندن
یا خود کندویه قونان رهنله هم — کا نکله منتفع اولمق دمادم
هم اول شیلکیم ربا اوله مالی — ربایه ایدر انکله احتیالی
ربانك هم اك ادناسی مثالی — زنا ایتمك کبیدر امه حالی
حذر ایده یمیه هم ربایی — طانق اولمیه اکا بیله خطایی
دخی هم منفعت شرطیله جانا — اله قرض ایتمیه برشیء قطعا
باس یوق بونده جانا مستفیده — اگر برشیء صاتسه من یزیده
اگر ازاه لسه ده مستقرضندن — قبول ایتمیه مقرض برشی اندن
دخی ایتمیه هم بیله خطایی — نه ظالمدن نه سارقدن شرایی
دخی مال غنیمت خائنندن — که صاتون المیه برشی اندن

ایده

١١٥
وهدیة الشفاعة وکسب
الصغیر ولا یاخذ مال
انسان حتی یرضیه بالثمن
ومن السنة ان یعامل
الناس بالرحمة والنصیحة
ولا یشتری شیئا مما یحتاج
الیه الناس یتربص الغلاء
فان احتکار والمحتکر ملعون
ولا یتجر فی الطعام وحده
فانه ربما یسلم من الاحتکار
ولا یسعر الامام شیئا علی
الناس ولا یبیع الطعام
من اهل البادیة باغلی
الاسعار ویمنعه عن
اهل المصر ولا یتلقی
الرکبان فیشتری
منهم المیرة بالرخص قبل
ان یعلموا بقیمتها فی
البلد ولا یتحول من تجارة
فی التجارة ولا یستبق الی
السوق دخولا ولا یتاخر
عنهم خروجا ویعوذ
بالله

ایده کسبك خبیثندن تحرز — او کونه کسبی ایتمیه تجوز
مثالی مشروط اولان کسب حجام — دخی زانیه اجرتی او بدنام
دخی رمال و کاهن اجرتی هم — دخی کلب اقچه سی بونلره منضم
بغا سن ایقوبن اقچه یله چکك — خبیثا ولور بو کونه کسبی ایتمك
جری دخی هدیهٔ شفاعت — صغیرك دخی کسب ایتدیکی اجرت
صقین بر کمسه مالن المه جانا — انی اقچه یله ایتمینجه ارضا

ومن السنة

بو دخی سنتك بریدر ای یار — معامل اولسه کو خلقیله هر بار
نصیحتله ایده هم مرحمتله — معامل اولدیغنی مکرمتله
دخی قحط اوزره اولان شیء قضا — غلاده صاتمغه المایه قطعا
که زیرا ایتمش اولور احتکاری — اولور ملعون ایدن بو کسب کاری
اولوب صاتمیه یالکز طعامی — انی بیع ایدیجی اولمیه نامی
طعامدن یالکز ایتمك تجارت — که اولمز احتکاردن سالم البت
امام نرخ ایتمیه برشیئه اصلا — تعدی ایتمدکچه اهلی حتی
شهر خلقی دیلرکن بر طعامی — شرادن منع ایده اولخاص و عامی
قرا اهلنه بیع ایتمیه زنهار — زیاده نرخله صاحبی ای یار
تلقی ایلیوب رکبانه اول — طعامی اکسکه المایه محصل
طعامن قیمتن بیلمزلر ایکن — اوجوز المیه انی المرندن
تجارت ایچون سفر ایتسه دی بره — تحول ایلمیه سمت بحره

مقدم كيرميه سوقه كيرندن — تأخر ايتميه كيرو كيدندن

صقينوب فتنه سندن حقه ای یار — بونی دیه واریجق سوقه هربار

اللهم اني اعوذ بك من شر هذا السوق ومن شر ما فيها ومن الكفر والفسوق

ایده سوقا بجره ذکر اللهی تکثیر — دخی تهلیل وهم تحمید و تکبیر

محقق بو جزیل اولور ثوابی — قتی افزون اولور بو قدر حسابی

هم اصلی ایچون الدیغی طعامده — انی صاتمایه الدیغی مقامده

کتوره غیری صاته اندن — انی نقل ایده الدیغی مکاندن

ومن السنة

سنندندر مساکینی شریک قیل — قاتنده بولنان طعامه هم بیل

ایدر طعامی بو تشریک مبارک — نماسن اکثر ایدر حق تبارک

تجارت فضلنی ایلسن تعاقب — بو حرفتلرله ایلیه تکاسب

محقق بیل قموسی انبیانک — که اهل صنعت ایدی اصفیانک

دخی خیاط ایدی ادریس پیامبر — دموردن زره ایدوب داود او سرور

خلیل الله ایکن کندی اکردی — حصادده ایلک ایچون الجری

دخی هم بزده ایلردی تجارت — که بزاز ایدی اول صاحب سعادت

دخی نساج ایدی ادم پیامبر — اک اول بز طوقیاندر او سرور

اکر نساجی خور کورسه بر ادم — بیله خور کورمش اولور حضرت ادم

دخی عیسی نبی باشمق دیکردی — یمایوب اسکیسن اصلاح ایدردی

عند دخولها من فتنتها وشر ما فيها فيقول اللهم اني اعوذ بك من شر هذا السوق ومن شر ما فيها ومن الكفر والفسوق ويكثر ذكر الله في السوق بالتهليل والتحميد والتمجيد فقد ورد فيه الثواب الجزيل والاحصاء الذي يربح على الطعام الذي ولا يبيع الطعام في مكان اشتراه للاسترباح ومن سنن الاسلام واحد ومن سنن المسلمين ان يشرك فقراء المسلمين فيما عنده من الطعام ليبارك فيه في التجارة في الفضل فيه يلي التجارة في المشروعة هذه الحرف فيما منها فقد عمل بكل واحد منها نبي من الانبياء عليهم السلام فقد كان ادريس خياطا يخيط الثياب وداود يعمل الدروع من الحديد وكان الخليل ابراهيم عليه السلام [illegible] يزرع ويحرث له

دخی نجار ایدی نوح نبی هم — عبا ایشلردی صالح الله هر دم

کرهبه کوروردی پیغمبر برادر — کفن صاتیجی اولمغین مقرر

دخی هم احتکار حنطه بیعز — دخی قصابه حیوانات ذبحن

دخی قویجلغی ای برادر — جواری صاتوب المغی مقرر

غنم رعی ایلمک دشت و قضادن — سلفده اولدی داب انبیادن

غنم رعی ایلدی فخر الثقلین — دخی کلمزدن اول شاه کونین

بو قاردن برو ذکر اولان صناعت — فضلده ولی ایدر انی حراثت

رسول اللهک اصحاب کرامی — حراثتله ایدرلردی قیامی

که مالک افضلیدر هم حراثت — انی بر کیمسه ایلرسه اقامت

شو نهج اوزره کرکدر کم اوله حالی — فرائضدن انی ایتمیه اشغالی

دخی بذل ایتمیه صاقنه جانا — امور دنیا ایچون دینی فرضا

توکلی صحیح اوله خدایه — که راضی اوله ایشدیکی عطایه

انی کیم دیکدیکندن حاصل اولور — یاز رعیله یتشوب نائل اولور

حراثنده توکل کیمسه بولنماز — بیله شرک خفیدن قورتلنماز

فقن شرک خفیدن اولسه مسلم — توکل صحتیله یعنی سالم

مکاسب فضلندن اولور البت — بنی ادم معاشیدر حراثت

دیه اول دمده تخم ایره صاحبان — الهی سکا تسلیم ایلدم بن

دخی غرسیله نفعن ایدن نیت — وحوشه وطیوره ناسه البت

فقن رفع ایلسه محصولی جانا — انی هم نقل منزل ایسه حتی

وكان يتجر في البز ايضا واول من نسج ابونا ادم عليه السلام وكان عيسى عليه السلام يخصف النعل ويرقعها وكان نوح عليه السلام نجارا وكان صالح عليه السلام ينسج الاكسية [illegible] يبيع فقد كره النبي صلى الله عليه وسلم الرجل اذ يكون سببا او حناطا او جزارا او قصابا او حكاكا او نخاسا يبيع الناس وكان رعي الغنم من داب الانبياء عليهم السلام وكان نبينا صلى الله عليه وسلم رعى الغنم لاهل مكة على قراريط [illegible] هذه الحرف في الفضل الحراثة وقد كان للصحابة تجارة من الحرث وهي افضلها الا اذا قام عليها الرجل بسنن الدين وهو ان لا يشتغل بها عن الفرائض ويبنى على دينه ويكون التوكل صحيحا عليه لم يسلم من الشرك الخفي فاذا سلم [illegible]

مساکینه فقیره ویره اولکاه … برازینی تصدق ایده لله هو

تصدق تا ایتمکیچون اندنای یار … انی کیجیله رفع ایتمیه زنهار

برکت ویرمزا کا حق تعالی … یاخود اهلاك ایدر اولشئ مولی

نیه کیم اوغرادی اصحاب جنت … اله اتا بلکونا دن او عبرت

اوکوزه بنمیه ایلیه عاری … دخی هم قوشمیه چفته حماری

بیله هر نوعی حیواناتك ای یار … حق ایدوب هر برین برایش ایچون وار

کو امر اللهی تغییر ایتمیه هم … خلافندن حذر ایلیه محکم

ایده اشجاری هم تطییب وتلقیح … مزارعنی ایده سرکیله تصحیح

دیلرسه فضله صوین جاری اندن … دریغ ایتمیه ویره استیندن

صوبك منع ایتسه فضلی بحق … ایکی عالمده اندن منع اید رحق

بو دخی مکسبك اعلاسی ای تر … که صاغمق قویونی الوب طوته هر بار

سوندن منتفع اولوب صاغه لکن … دخی انی دول ایچون بسلیه لکن

اورتمچون طوته جانا دجاجی … منافعیله دفع ایده احتیاجی

که رزقن غنمده بیدی الله تعالی … تناسل نعمده ایتدی مولی

تناسل نعمده اولدی سنت … سیاه اوله کیمی اق اوله البت

دخی نسل ایچون ایلی طوتمیه هم … انی وصف ایلیوب اول فخر عالم

بیوردی انده وار اخلاق شیطان … صولتدن بینیلور زیرا که هر ان

سودی صاغلسه صولدن نحلب اولنور … تناسلی ایچون سبب اولنور

دخی بعض حدیثده ایلدی بیله … غنم رعیلن ابل رعینه تفضیل

رعایتك سنتدن اولدی جانا … رعایت ایده اکا ایدوب اصغا

که رعی ایتدکده حیوانلر ادر … که طاشلی یرده اوتلمیه اکثر

دخی لین اولمیه مرعای انعام … که تا بلکورمیه اتا ر اقدام

بوده راعی اولانه اولدی سنت … غنم رعی ایتمیه حر اولسه مستند

ومن السنة

دخی سنتدر ایدوب ذکر نشری … اکا فصل ربیعده یوم حشری

چمن باغچه زیب ارضه یرپر … چورمشکن نبا تاتی سراسر

نیجه ایتدی تحرك بونجه اشیا … نیجه اولدی احیا بونجه موتی

باقه دقتله ارضه اله عبرت … بو ایاتی ایدر اکا شهادت

که قادر ایدر الله تعالی … قیامت کونی هب موتایی احیا

باقوب ازهار کونا کونه هردم … که کوزدکجه ریاحینی دیه هم

سبحان من تعزز بالقدرة والبقا وقهر العباد بالموت والفنا

الفصل الرابع والعشرون في سنن الأكل والشرب

کفافنجه بودر فرض اولانه ای یار … حلال طیب اوله اکل هر بار

حلال اکل ایلمك دینه لازمی در … فرایضکده غایت اعظمیدر

حلال هر خیرك اولمشدر قوامی … مورث اصفیندن ترقیاتی

دخی هم حل طیب ای برادر … برانسیله اولور باطل مقرر

حلال وطیبه اولمز کمسه طالب … تمیطله مکر فقهی اوله غالب

سلم عن الشرك الخفي وصح توكله كان من افضل المكاسب ويقول لانه معاش بني آدم على الارض عند القاء البذر على الارض الضعيف الهي انا عبدك هنا فبارك … وصلى على النبي صلى الله عليه وسلم فانه تعالى يحفظ هذا الزرع من الآفات … من الناس والطير والدواب …

والشفع فان عشر من الخصال … الرزق في … الانعام والسنة ان يتخذ في صنف مختلطا من السواد والبياض ولا يتخذ ابلا للنسل فان النبي صلى الله عليه وسلم ذكر انها على اخلاق الشياطين … ومن السنة الراعي … ومن السنة ان ينظر الى … في الربيع … على احياء الموتى … ويقول عند رؤية الازهار والرياحين سبحان من تعزز بالقدرة والبقاء وقهر العباد بالموت والفنا … في سنن الاكل والشرب … اما فرض الاكل …

حلاله اول كسب ايلين اهتمامى / كمال عقلله اوله جهد تامى
دخى هم اكل وشربك على جانا / عبادت بيلدن اقدم اوحق
كه اكل وشربله اولور عبادت / نماز اولماز كوا اولمزسه طهارت
هم اولدى انبيانك سنتندن / كه اربه اتمكين اكل ايتمك اندن
كه دينى يابنده ايدوب اهتمامى / بو ايدى انلرك اكثر طعامى
رسول الله دخى سومزدى سيرى / طو بيخه يمكدى خبز شعيرى
براز ايتكين مؤمن اولان هم / يا بغداى ايدر اربه يه منضم
انجق اهل بيتى ايله هر بار / ولى خلط ايتميه بيع اتسه زنهار
حديثده وارد اولدى دخى حتى / بركت وار ايدى اوچ شئده جانا
اول اوچدن برسى بودر اك اول / ويره سيه وبروب صاتمق مؤجل
دخى قرص اتمك وبر مكدر ايكنجى / شعيرى حنطه‌له يمكدر اوچنجى
دخى يوفقه يميه اينجه بشمش / دخى شول خبزى كيم اينجه النمش
بودينده كيم اك اول اولدى بدعت / ايتلانمش النمش بويله اتمك
دخى غسل ايتميه بغداى جانا / بركاتن كيدرر غسل زيرا
شعيرى برى كندى اوكيده هم / طواريله اوكيمه دمادم
يميه ايكى كره ايدن انصاف / كه بركون بركيجه ده اولور اسراف
اته چوق بايه اولمه مواظب / كه مقت وقسوتى اولور اوموجب
دخى وار لحم ايچون جانا ضراوت / نته كيم وار خبرده اويله عادت
لحومى يغلى ولان شيء حتى / يميه مك ايتميه فرق كونه دك تا

الحلال الطيب ومقدار الكفاف
وانه من اعظم الفرائض لان قوام
الخير كله وهو من اصعب الامور
لان الحلال والطيب يطلب ادراكه
ولا يطلب الحلال الا فقيه
شيء اعتنى بكل عمله وعلمه
منفقط الاكل والشرب
ويجب علم العبادة لان
مقدم على علم ... كالصيام
العبادة تقوم بها ومن
والصلاة بالطهارة والسلام
سنة الانبياء عليهم اكثر
اكل خبز الشعير فذلك صلى الله
طعامهم وكان نبينا منذ ثلث ليال
عليه وسلم لا يشبع الا منه او
متواليات فلا وا بالاكل ابنا عائشة
يخلط البر بالشعير عليه
رسول الله صلى الله فيهن ثلث
وسلم وفي الحديث المقارضة
البركة البيع الى اجل لا
وخلط البر بالشعير للبيت لا
للبيع ولا بالاكل ... ولا
لا فاول بدعة حدثت
منخول التبيع وهنه
في الاسلام ... نبينا عليه السلام
المناخل ... ولا الانخل ولا يغسل
بالكل نقيا ... بركته
القمح فانه يذهب ولا يطحنه

يمسه فرق كونه دك ضعيف بولور / كه اولور خلقى طبعى فاسد اولور
اوفاجق پاپه اتمكى دمادم / يوغورده هم خميرى قاتى محكم
بركله بشوش ايلسون فقيرى / كه زيرا قاتى يوغورمق خميرى
يشلر طويه جق مقدارى قضا / قويه هم اتمكى سفره يه جانا
دخى اسراف اولور البته مقرر / تهاوندر زياده قورسه اكر
رسول با صفايه اول اچيدر / طعامى يره قومق مستحبدر
ولى يرا اوزره اوله سفره اما / پس اندن سفره اوزره قونجانا
ملوكك كاريدر هر بار وهر آن / يمك يمك سنتيدندر دخى اى جان
كوا اويله در عجمك خاص وعامى / يمك منديل اوزرنده طعامى
بولارك بويله در دابى دمادم / طعامى سفره اوزره يرعرب هم
كه اول مطره ده در ابليسى زيرا / بقول احضا ايده سفره يه جانا
يا طپراقدن يا اغجدن اناملك / اوله ظرفى يدى كلوى طعامك
كه ايثار ايتميه فعل حرامى / يميه سيم وزر قابدن طعامى
قلاى اولميا زقزل يا قردن / دخى مكروه اولور يمك صفردن
كه برقابدن يمك جمعه احبدر / كلوب بريره ناسك مستحبدر
دخى الفسه اجلبدر قلوبى / دخى چوقدر انك جانا ثوابى
بركت يوق طيورمز اول انامى / اوفاق قابلاره قوميه طعامى
اياغنه كتورميه انامه / دخى كندى واره اكل طعامه
تعظيمه ركيدر بوغايت / كه واردر بونده بيلكه استهانت

الشعير والبر بيع ولا يطحنه
على الدواب ولا ياكل في اليوم
والليلة مرتين فانه من الاسراف
ولا يواظب على اللحم والمرقة فانه
يوجب المقت والقسوة وللحم
ضراوة كضراوة الخمر ولا
يواظب على ترك اللحم والدسم
والمرقة اربعين ليلا فيتغير طبعه
ويسوء خلقه ويصغر الخبز
ويكثر العجين ... فانه يزداد
على شدة الملك ويضع على
المائدة مقدار ما يشبع الاكلة
فان الزيادة عليه تهاون به
واسراف فيه ويضع الطعام
على الارض احب الى رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم على
السفرة وهي على الارض والاكل
على الخوان فعل الملوك وعلى
المنديل فعل العجم وعلى السفرة
فعل العرب ويحضر البقول
على المائدة فانها مطردة
للشيطان وليكن قصعة الطعام
من خزف وخشب ويحرم الاكل
في الذهب والفضة والصفر
والنحاس ويجتمع الناس
على القصعة الواحدة

چیقاره پشمغین پرکن طعامی   طعامه ایده غایت احترامی
طعامه مستجد اوله حتی   نبیلر اسمی ایله پر مسمی
تواضعله اوتوره سفره یه هم   طعامه قارشو اکله دمادم
صقنه اضطجاع و اتکادن   علی وجه التمکن استوادن
دخی هم صول ایاقی وزره اوتوره   وهم صاغ ایاغنی دیکه طوره
جلوسنده اولورسه محقق کور   او جائز اویله ایلردی پیامبر
چوکوب دیز اوستنه پرسه دوادر   پیغمبر اویله ایتمشدر سزادر
رسول الله ذی شان دائما ای یار   بن اللهک قولی یم دیردی هر بار
طعامی نیجه یرسه غیری قوللر   بن اویله اکل ایدرم دیردی سرور
جلوسی نیجه ایلرسه عبیدی   که اویله اوتورر هر بنده دیدی
طعام اکل ایلر ایکن برقاچ ادم   چیقه کلسه بریسی ناگاه اولدم
سلامی ویرمیجه کلن البت   طعامه اول کسی اولنیه دعوت
طوق ایکن یمیه اج اولمایجه   که غایت اکله محتاج اولمیجه
طعام اکل ایلمک طوق ایکن ای یار   ملکلر بغضنی موجب وهر بار
نته کیم کوندز اولمز نومی دائم   مکر وقت سحر اولمیه نائم
مداوم اولمیه طوقلغه هم دم   کیم اج اولمغی عادت ایدینه هم
اج ایده نفسی حورا صحبتینه   جنانک درلو درلو نعمتینه
ندکلو اج اولورسه برکشی کر   طعامک لذتی اویله طویار
انکچون ایده هم جوعله انسی   قاتنده اولمیه جوع اهلی منسی

واکثر ثوابا واجلب للالفة بين القلوب وللبركة في القصاع والصغار ويتقدم الاكل على الطعام ولا يامر بتقديمه اليه فانه استهانة وترفع ويخلع نعليه عند الطعام ويستحب ان يكون على الطعام جلسته جلسة المتواضعين على الطعام ولا يعتمد ولا يضطجع ولا يتكئ على شيء ويجلس على رجله اليسرى وينصب اليمنى نصبا فانه جلسة النبي صلى الله عليه وسلم وهو من فعل ... مستوفزا فان جثى على ركبتيه فقد فعل ذلك وكان صلى الله عليه وسلم ... الاكل فقد فعل العبد عند الاكل آكل كما ياكل العبد يقول انا عبد الله ولا يدعو واجلس كما يجلس العبد ولا ياكل الطعام حتى يسلم احدا الى الطعام فانه يورث القسوة من غير جوع فانه ... ولا ينام من غير عجب كالاستعجال من غير سهر بالليل ولا نهارا من غير شبع ونفسه يجوع ولا يدوم على الشبع ويعالجه العزوبة ما استطاع الاكل فان الجوع ... على ...

ایدر هم جوع انک عقلن مصفی   اولور قلبی منور هم مجلی
صباح اکلنی ارکن ایده غایت   اگر کندنده وارسه استطاعت
که زیرا بونده واردر چوق فوائد   یه نک جسمنه طبعنه عائد
یبوب ایچمیه اشرار ایله بر دم   یرامزلرله صحبت ایتمیه هم
یبوب ایچدیکی اوله اهل تقوی   هم اهل علم اوله اعلی و ادنی
بولرله یبوب ایچوب ایسه صحبت   ایدر انلرله انس ایراث حکمت
دخی شول نعمته اولمیه حاضر   که شرب خمر اوله اول یا آخر
طعام ایسی ایکن یمیه جانا   تمام بر خوش صوومایجه حتی
صوویجه انی اوزره قویه هم   برکتن ایدر ستر انک اعظم
دخی هم ازبیه کیجه اولنجه   یمیه انی لیکن تا طوییجه
کیجه اکلنی ترک ایتمیه زنهار   اولور ترکنده انک ضعف بسیار
سنک دوشسه اشه طالدیره محکم   انی دخی ایلیوب اشی یییه هم

ومن سنن الاکل

یمک یید کده دخی سنت اولدی   الینی یقامق دولت اولدی
ییسنک غسل اوله خاطرنده   طعامک اولنده اخرنده
بریسی نفی فقر ایلر ادر   بری نفی لمم ایلر مقرر
اکر اصلا نسه چشم اول بلادن   امین اولور انی ایدن علتدن
دخی ذکر ایلیه اسم خدایی   ایده خیر و برکتله دعایی
سوز اولنسه یید وکی انک برادر   دعاء خیری ایده دخی اکثر

ولذلك يستحب الجايعين وليصفو عقله وينشرح صدره ويستنير قلبه ويباكر الغداء ما استطاع ففيه فوائد للبدن والطبع ولا يواكل مع الاشرار ولا يشاربهم ويواكل مع اهل التقوى فانه يورث الحكمة ولا يقعد على مائدة يدار عليها الخمر او يشرب بعدها ولا يتناول من الطعام الحار حتى يبرده ويغطيه بشيء حتى يبرد فانه اعظم بركة ويتعشى بشيء فلا يترك العشاء فانه مهرمة ويقل الذباب الواقع في الطعام ثم يستخرجه وياكل الطعام ولا يستقذره ومن سنن الاكل ان يغسل يديه قبل الطعام لنفي الفقر وبعده لنفي اللمم وصحة البصر ومن سننه ان يذكر اسم الله عند الاكل ويدعو بالخير والبركة فيه فانه كان دلنا فانه يدعو الله بالزيادة

بودر تعظیمی رفع ایده کوررسه — اگر نان پاره‌یی یرده بولورسه
بیه اکراما انی ای برادر — که ماجوز اولمسی آیاق مقرر
ایکی الیله قیره اتمکی هم — قرق وارکن بتون قیرمیه بردم
چاناغی اتمك اوستینه قومیه — که توقیر ایتمش اولمز ایلمیه
بقه ماکوله اوکه ینسه حاضر — صاغنه صولنه اولمیه ناظر
دخی کوچك ایده لقمه‌یی البت — دخی چینیه هم انی بغایت
دخی قالدیرمیه باشینی ای یار — پك انجیمیه دخی غربیی زنهار
یا پشمیه ثیابه کوده سینه — سببدر غیره مکروه کورمسینه
اگر اوکسورسه انی بیلکه جانا — طعامدن یوزینی دوندوره جنبی
الك لقمه سنه اولمیه ناظر — بچاقله اولمیه هم خبزی کاسر
الك سیلمیه اتمکله برادر — قایرمازصکره یرسه اتمکی کر
طعام حاری افافله صووتمه — صوومادین هم انی دخی یوتمه
یرکن همدخی قوقمه طعامی — که کندیدن اوصاندرمه انامی
طعامدن کورمیه برشی مکروه — دیمیه تا جلیسی اکا معتوه
مگر اوله اوشیکدن ضررلی — یا یانمش اوله یا خود اوله کفلی
یا قوقمش اولسه اول ماکولی ای یار — کره کوربیمیه انی زنهار
طعامدن اتمیه برشی البت — صقینه ایمیه انی اضاعت
تضییعی بو طعامك ای برادر — یمکدر انی چوق چوق حدن اکثر
ثقیل اولوب طعامك کثرتندن — عبادتدن ایدر منع قرینندن

اولهم میکائیل علیه السلام الذی یکیل الماء من خزانة الرحمة ولحرمتهم للخباز ومن اکرامه ان یلتقط الکسرة من الارض وان قلت فیأکلها تعظیما لنعمة الله ویکسر الخبز بالیدین ولا یکسر الصحیح من الرغفان ما وجد مکسورا ولا یضع القصعة علی الخبز ولکن بصره الی ما یأکل بین یدیه ولا یلتفت یمینا ولا شمالا ویصغر اللقمة ویمضغها مضغا بالغا ولا یرفع راسه ولا یفتح فاه فتحا بالغا ولا ینفض شیئا من جسده ولا ثیابه فاذا سعل او عطس حول وجهه ولا ینظر الی لقمة اصحابه ولا یقطع الخبز بالسکین ولا یمسح یده بالخبز ولا ینفخ الطعام الحار ولا یشمه ولا یکره منه شیئا الا ما یضره من محترق او منتن او ممزوج ولا یطرح منه شیئا ولا یضیعه وتضییعه الا یستکثر حتی یتثقل بدنه ویمنعه عن العبادة ویخبث طبعه

اوله بسم الله اول خاطرنده — دیه اونتسه انی آخرنده
طعامدن ایدیجك دخی فراغت — اوقویه سورهٔ اخلاصی البت
دیدی بعضیلر اول لقمه‌ده هم — دیه بسم الله انجق اوله اسم
ایکنجی لقمه‌یه الكن صوڭیجه — بوکز ضم ایده الرحمن انجه
دیه اوچنجیسنده الرحیمی — رعایت ایده بو آداب کریمی
طعامی گر حرام اولسه‌یدی اولدم — نه تسمیه ایده نه حمدله هم
حسن مختاری بودر ای برادر — که لعن ایجاب ایدر دیدی او سرور
طعامه طوزله ایده ابتدایی — بولور ایدن مرضلردن شفایی
یمه ده اینجه ده بدا ایده هردم — یمینا صاغ الیله دمادم
دخی اوچ پرمغیله یه جانا — مسبحه وهم ابهام و وسطی
ایکیسیله یالکز یمیه هم — مسبحیله ابهامیله بردم
دخی یمیه بش پرمقله قطعا — طمعدندر دیدیلر انی زیرا
نبی خبزی صاغ الله اکل ایدردی — دخی قاوونی صول الله طوتردی
کهی بطیخی که یردی خبزدن — ایدردی کلی احیانا بویوزدن
باس یوقدر اگر وار ایسه حاجت — ایده صاغنه صول الیله اعانت
دخی خبزه ایده اکرام و توقیر — که مقدوری قدر توقیر و توقیر
که هر لقمه که یر انسان ای یار — انك هم اوچیوز آلتمش صانعی وار
انك میکائیل اولدی اولکی هم — الك آخر صانعی جبار عالم
خدانك کنج ابر رحمتندن — صوینی میکائیل اولچر قدرتندن

وان نسی التسمیة فی اوله فانه یقول فی آخره حین یتذکر بسم الله اوله وآخره ولیقرأ سورة الاخلاص اذا فرغ ویقول بعضهم فی اول لقمة بسم الله وفی الثانی بسم الله الرحمن وفی الثالث بسم الله الرحمن الرحیم والمختار المستحسن ان لا یذکر اسم الله علی الطعام الحرام فی اوله وحمد الله علیه فی آخره فانه یوجب اللعنة ویبدأ بالملح فانه شفاء من سبعین داء ویأکل بیمینه ویأکل ویشرب بالمسبحة والابهام والوسطی ولا یأکل بالابهام والمسبحة او بثلاث اصابع التی تلیها ولا یأکل باصابعه الخمس وکان النبی صلی الله علیه وسلم یأخذ الخبز بیمینه والبطیخ بیساره ویأکل من هذا ومن هذا اخری ولا بأس بان یستعین بیساره عند الحاجة ویکرم الخبز باقصی ما یمکن فانه یعمل فی لقمة یأکلها الانسان ثلاثمائة وستون صانعا

کلوب اولدکثرتیله قلبه قسوت
که حتی فوت اوله امر عبادت

طعام افنا ایدر که نشاط ایلر
که سیر اولان کناهه جرأت ایلر

طعام اکرامیدر ایلیه البت
یدکده امتثال امره نیت

ایده هم نیتا صلاح ابدان
اکا راکب قمو انسان و حیوان

اوکیم بو نیت اوزره اوله عارف
شبع مقدارینه اولور ملازم

دخی هم غافل اولماز اول ذکردن
دخی ایرلمانا اول حمد و شکردن

سلامی ویرمدکجه اخر البت
طعامه کیمسه یی ایتمیه دعوت

طعامه دعوت اولنمجه طوره
کرام ایدرسه صاحبی و توره

دخی ایثار ایله اکل ایده ای یار
که راجح کوره غیری نفسه ای یار

تمکدن خوفله تا لقمه بغایت
ییده کی شاید اوله وزره الت

نو شبعان اولمغیله اولوب معاتب
جیاع امتیله اولوب معاقب

دخی فکر ایلیه طول سؤالی
جوابن ویرمه ده نیجه اوله حالی

ایده اکلک صوک امرینی تدبر
کنیف اوله جعن ایده تفکر

انی نفسه بلا عهد ایده حکذر
رجا ایدوب خلاص استیه حکذر

ومن السنة

بوده سنتدر ایلیه تحرز
اوکندن ییوب ایتمیه تجاوز

جلیسنک اوکندن هم یمیه
ادب کوزلیه بونی ایلمیه

یمیه قصعه نک هم ذروه سندن
که تعیین اول طعامک اورته سندن

برکت ذروه سندن نازل اولور
بوزولیجق برکت زائل اولور

ویقسو قلبه ومن افساده … ان یعمل بعد الشبع فی معاصی الله … ومن اکرامه ان ینوی به اصلاح نفسه … امر الله وینوی به … فمن کان من شبع ولا ینفعل عن ذلک … مقدار الشبع … ولا یدعو احد … وجمع وشکره فیه … الی الطعام حتی یسلم علیه … فیجلس علی الطعام بالامر … بالایثار ویقوم عنه … ان یؤاخذه الله تعالی … اقر محمد صلی الله علیه وسلم … ویخاف ان یکون ما اکله … ویخاف طول السؤال … فی المعصیة … واحتیاجه الی الکنیف … ان عاقبة امره الکنیف … الخلاص منه … ومن السنة ان یاکل مما یلیه ولا یتناول مما بین یدی جلیسه ولا من ذروة القصعة فان البرکة تنزل من اعلاها ولا ینظر … فی وجوه القوم عند الاکل … لانه کلما یشتهیه … من السرف

براکن بالقمه قوعلک یوزینه
که مشغول اوله اول کندوزینه

دخی هم اشتها ایتدیکن ای یار
براوکنده یمیه انی هر بار

براوکنده یمک انی سرفدر
حذر ایلیه اندن اول تلفدر

دینلدی بذل اوله بر شی که لله
سرف اولمز اکر چوقده اولسه هر کاه

خدادن غیره بذل اولان سرفدر
اکر ازده اولسه جانا اول تلفدر

طعامی حرص و شهوتله یمیه
اوزه حکمتی تجربه ایلمیه

طعام اکلنه اولدقده مهیا
کوزل اداب ایله قیلینه حتی

اکا بد ایده سنا اکبر اولان
یا خود علما ورعا اکثر اولان

هم اخر شخص افراطیله جانا
طعام اکلنه قندرمیه حتی

باس یوقدر طعامدن صاحبی هم
اذن ویرسیدی اکله غیره اولدم

معا اوتورمیوب مهماتیله اول
قیام خدمت ایده جانله اول

خلیل اللهک اولدی ای برادر
نته کیم عادتی بویله مقرر

جماعتله طعام ییرکن هر ای یار
طویارسه ده الن چکمیه زنهار

چکلمیه دیمیه قرنی طویدی
که حق رفع اولمایجه قومک ایدی

یمزسه ده کرکدر اکا البت
که یرکبی ایده قومه ارائت

الین چکمک یا اولوسی کچیسی
که تخجیل ایلمکدر اول جلیسی

نبی بر قومله یمک یسیدی
اوقومک اکلدا اول اک اخریدی

یمک اوزره دخی هم سویلیه
کریه یا خود مخوف بر سوز دمیه

اولوم کبی مرض کبی برادر
جهنم هم بونک امثالی شیلر

وقیل ما کان لله فلیس بسرف وان کثر وما کان لغیره فهو سرف وان قل ولا یاکل شیئا بشهوة نفسه فیجری الحکم علی نفسه … اجوع فلکن ادبه فی الاکل احسن ولا یبدأ بالاکل الا الاکبر سنا والافضل علما وعلا وورعا ولا یبعث علی الاکل احدا ولا باس بان یاذن صاحب الطعام لغیره فی الاکل ولا یجلس هو مع الاضیاف کما هو فی قصة الخلیل صلوات الله تعالی علیه ولا یرفع الاکل فی الجمع یده عن الطعام وان شبع حتی یرفع القوم ایدیهم ولیوهم انه یاکل لان ذلک یخجل جلیسه وکان النبی صلی الله علیه وسلم اذا اکل مع قوم کان آخرهم اکلا ولا یذکر علی المائدة امرا ما تکره ولا ما یتقذر طبع من ذکر الموت والمرض والنار ولا ینظر الی … الذکی …

دخی اول جانبه اولمیه ناظر که یمک اول طرفدن اوله حاضر
دخی بر لقمه یوتمزدن مقدم بر آخر لقمه یی قالدرمیه هم
دخی سسلمه میه قیوبی جانا قونقدن کیتمک ایچون ماکولی حتی
طعامی ییه هم بر اوغوردن که غیره ویرمکیچون حصه اندن
دخی بر امره ایتمیه قیامی طویینجه ییمدکجه چق طعامی
قیام ایتمیه بعضی حاجتی ایچون طعامه صکره یه تخفیفی ایچون
طعام اوزره بولنجا ایتمیه البت صلاته گر اولورسه ده اقامت
مگر اولکیمسه ایچون اوله جانا جماعت فوتی خوفی ایده فرضا
دخی هم سفره دن قالقمیه طورر اکلدن فارغ اولنجه اوتوره
قیام ایتمیه اکل ایدکده اشین اوتوره بکلیه اول سفره باشن
اوکندن سفره آلنه قالقه ای یار پس اندن صکره اکل قالقه هر بار
طعام ییرکن اگر آخر کلورسه قیام ایتمیه اول هرکیم اولورسه
مسافر اولمیه غیره مناول مگر انکا اوله صاحبی قائل
یا یولده یا اوروده یا خود گذرکن یمک ییمیه بونلری ایدرکن
بچاقله کسمیه لحمی برادر ییه اطرافی اسنانله اکثر
بو اهنادر بونک نفعی عظیمدر بو منوال اوزره نیاندن منهضمدر
ییه اتمکی برسه چوره سندن انی ییه جانا اورتاسندن
دخی قصر ایده بردرلو طعامه بودر مسنون اولان هب خاص و عامه
ویا ملذوذ اولاندن اشیاء جانا طعام ویا شرابا و لبسه او فرضا

منه الطعام ولا يرفع
لقمة قبل ابتلاع الاولى
ولا يتبع همسا الكيتم طعاما
ولا يجعل الطعام اكلة واحدة
لئلا ايثار كه فيه غيره ولا يقعد
عن الطعام الى امر حتى يقضى
حاجته من الطعام ولا يقعد
وبه بعض الحاجة وان اقيمت
الصلوة الا ان يخاف فوت
الجماعة ولا يقوم عن المائدة
بعد الفراغ ولا ينبغي حتى يرفع
المائدة من بين يديه ثم يقوم
ولا يقوم احد لاحد على المائدة
ولا يناول على مائدة غيره احدا
شيئا الا باذن صاحبها
ولا يأكل على الطريق ولا قائما
ولا ماشيا فانه دنائة ولا
يقطع اللحم بالسكين ولكن ينهش
نهشا فانه اهنا وامرأ ولا
يأكل من وسط الرغيف
ويقتصر على طعام واحد
ولا يتبع انواع الملذوذ والشهوات
من الطعام والشراب
تحذيا للباجات التي تدعو عليه في قتناع

ییمیه انک انواعن برادر تتابع ایله بر مجلسده اکثر
طعام انواعنی اولدقده واحد انی قیل لونی واحد نوعی واحد
محققدر زیرا بو اکل الوان که فساق عادتندن اولدی ای جان
دخی چوق ایتمیه هم اکل و شربی اولور اسراف موجبدر موت قلبی
دخی هم مقتی موجبدر بغایت دخی ایراث ایدر جوعی قیامت
دخی طوقلق هر امراضک باشیدر نته کیم جوع دوانک یولداشیدر
قفسن برسه هرکیم اتمکی کر او علت کورمیه هرگز برادر
مگر کیم علتی اول موت اولیسر که هرگز انکا چاره اولمیسر
ادب بودر ییه اچ اولسه البت دخی هم طویمادن ایده فراغت
برادر اکل و شربک قلتنده بودر ادنی درجه رتبتنده
محاسبه یه چکوب کندی کندین دخی هم اوچ بلوک ایلیه قرنین
قیله بر ثلثن اکله مخصص ثلث دیگرین هم شربه مخصص
نفس ایچون قاله اوچنجی البت الوب ویردکجه ایده استراحت
ایکنجی درجه قلتده جانا ایکی بخش ایلیه بطنی فرضا
که تنصیف ایلیوب بطنن برادر انی اکله و شربه مخصص ایلر
بودر درجه علیاء قلت مریض اکلی کبی ییه تمامت
غریقک نومی کبی اوله نومی که بویله ایدن اتمز نفسه لومی
طوق ایکن ییه برشی اصلا حرام اولور اوزاید اکا قطعا
برص ایراث ایدر دخی مقرر دخی امراض بلکه ای برادر

فاذا اكل الالوان من الطعام
من طعام الفساق ولا يستكثر
من الطعام والشراب فانه
اسراف وتنعم وموت للقلب
ويوجب المقت عند الله ويورث
جوع القيمة والشبع اصل
كل داء وقيل من اكل الخبز
بحتا بادب لم يعتل الا بعلة
الموت قال ادبه ان يأكل بعد
الجوع ويرفع يده قبل الشبع
فالدرجة الدنيا في قلة الاكل
والشرب ان يجعل ثلث بطنه
للطعام وثلثه للشراب
وثلثه للنفس والثانية
وهي ان يأكل ويشرب
نصف بطنه والدرجة
العليا ان يكون اكله
اكل المريض ونومه نوم
الغريق ويجتنب الاكل على
الشبع فانه حرام وانه يورث
البرص ولا يعيب ما قدم
اليه من طعام وشراب
وحكى انه اشتهاه الحلاوة
تركه ولا يتبع طعامه
الواحد عن الاثنين

دخی اوکنه کلنز اکل و شربه | انی رد ایتمیه نسبتله عیبه
اگر دیلرسه طبعی انی بیه | والا ترك ایده برشی دیمیه
برادم بیه جك مقداربنی هم | ایکیدن انی منع ایتمیه هر دم
ایکی کشی بیه جك شیء فرضا | انی منع ایتمیه درت کشیدن اصلا
آگر کافی ایسه درده طعامی | اولور حاصل سکز شخصك مرامی
برادم طویه جق اولان طعامك | ایکی شخصك کفافیدر انامك
ایده جك وارسه ایکی شخصی اشباع | اولور دردك کفافی اولمه مناع
دخی اسمیه برشیء قطعا | مضیفندن مسافر اولان اصلا
دیلیه طوز یا صو اولورسه حاجت | محصل اقتیاجی بوقا جازت
مضیف ایده دخی مهمانه تکریم | که کندی الی ایله ایده تلقیم
اوله حسن معاشرته عازم | که مضیافلك اکا اکرامی لازم
مضیف ایلیه هم ضیفینه ایثار | که کندی اشتها ایتدیکن ای یار
بغایت سودیکی اخوانینه هم | یدیرمکه انی شوق ایده محکم
دخی هم سفره دن ساقط اولانی | درروب بربر قوییه سفره یه انی
النددن دوشسه برلقمه یره کر | انی رفع ایلیوب بیه برادر
بو رفعك حسنی البت باهر اولور | که اولادنده صکره ظاهر اولور
انی رفع ایتیوب ترك اتسه جانا | انی اکل ایدر بس شیطان حتی
تمام اتسه طعامی بودر لازم | بلاییه بولشن اوچ پرمغی هم
انی برخوش یلامق لازم البت | که شاید بولاشنده وار برکت

فانه يكفيهما ولا يمنع طعام الاثنين عن اربعة وطعام اربعة عن ثمانية فان شبع واحد كفا فالاثنين وكذا الى الثمانية ولا يطلب ضيف من مضيفه الا الملح والماء وليلقم رب البيت الضيف بيده فانه من حسن المعاشرة واكرام الضيف ويؤثر بما يشتهي الضيف ويؤثر ذلك بما يقع في فم عينه ويؤثر احب اخوانه اليه ويرفع ما سقط من الخوان فان بركته ذلك سقط من ... فان ترك تطهير واعقابه فان ترك ذلك اكله الشيطان وليلعق اصابعه الثلث بعد الفراغ فربما يكون البركة بما يلعق ثم يمسحها بالمنديل او يغسلها بالماء وليلحس القصعة ايضا

سیله مندیله اولا اوچ پرمغی | صوایله بیقایه یاخود ایچنی
بیشانله یلایه چناغی هم | ولی بویله کیم ایلرسه دمادم
رسول الله بیوردی انکیچون | که استغفار ایدر چناق انکچون
چناغی بیقایوب صوایله جانا | ایچه اول صوبی اندن جمله حتی
کرنه کورمیه مؤمن ارتوغن هم | سوردی نقلی پیغمبر دمادم
طعامدن صکره هم ایلیه تخلیل | خلال ایله ایده اسنانی تخلیل
که زیرا بو ایدر تصحیح اسنان | دخی جلب ایدر ارزاقی هم ای جان
بیله مرسین اغاجی نار اغاجی | خلال ایله اولمیه بونلره راجی
قمشله قورجی بوبجه ایله هردم | سپورکه ایله دخی بلغونله هردم
دخی ریحان ایله همرای برادر | تخلل ایتمیه لابد جکر ضرر
طعامدن صکره غسل ایده یدین | ایدر نفی لحم غسل ایتمك الیین
طعام صاحبینه ایده ثنایی | ایکدن صکره دیه بو دعایی

اللهم بارك له فيما رزقته ويسر له ان يفعل منه خيرا وقنعه بما اعطيته واغفر له وارحمه واجعلنا واياه من الشاكرين

پس اندن صکره هم اوصاحبندن | خروجه ایده استیذان اذن
الی واغزنده وار ایکن دخی هم | که لحمك رائحه سی یعنی اولدم
اویومیه که ایتمیه اصابت | که اولکمسیه شیطاندن برآفت
غمردن پاك اوله هر کاه وهر آن | کذلك غسل اوله یدین صبیان
بنجه بیقارسه اکل ایدن یدین | دخی غسل ایده اغزین شفتین

فان القصعة تستغفر لاحسها ثم يغسلها بالماء ويشرب ذلك الماء ولا يعاف ما اساره الآكل المؤمن فانه عليه السلام كان يحب الثفل وهو ما بقي من الطعام ويخلل اسنانه بعد الطعام فانه يصحح الناب ويجلب الرزق ولا يتخلل بالآس والرمان والقصب ولا بالقت والطرفاء والكنسة ولا بالريحان ولا بالبردي ويغسل يديه بعد الطعام فانه ينفي اللمم ويدعو لصاحب الطعام اذا اكل بالبركة والرحمة والمغفرة ثم يستأذن بالخروج من بيته ولا ينام وفي الفم ريح اللحم او في يده غمر لئلا يصيبه آفة من الشيطان وكذا يغسل ايدي الصبيان من الغمر

کذلک غسل اید دستن قمز هم   دسومت ولسه مشروبنده اذلنه
دخی حمد ایلیه حقه بغایت   اوقیه بو دعاء هم تمامت

الحمد لله الذی اطعمه وسقاه وجعله من المسلمین
وجعل للاکل مساغا ومخرجا

فراغنده طعامی ایده البت   صلوة وذکر ایله انی اذابت
مبارک اللرین غسل ایدوب ای یار   پیامبر اول بالله دخی هر بار
مبارک وجهنی هم غسل ایدردی   دخی راس و ذراعینه سورردی
دخی بویله اولور ابدستی دیدی   که نار مس ایدیکی شیدن بیوردی
اویومایه طعامک صکره سنده   که موجب قسوت قلبی بسنده
دخی قیله ایکی رکعت نمازی   که شکر الله ایلیه نیازی
تذکر ایلیوب یوم الحسابی   تدبر ایلیه روز جزایی
سؤال اتسه گرک الله ذی شان   نعیمندن انکا هم یوم میزان
بیله کیم اکل خبز بر نعیمدر   انی احسان ایدن رب کریمدر
دخی کولکه ده اویومق برادر   دخی صوق صو ایچمک هم مقرر
دخی امنیله صحت هم کذلک   نعیمدندر دخی امثال ذلک
طعام صباحه قویمه ایتمه عزمی   صباحه چیقماغه اوله جزمی
انی اولجه الوب صاتدقده البت   که ذاهب اولماسون دیرسه برکت

الفصل الخامس والعشرون فی الاطعمة والفواکه والاشربة

حدیثده واردر اولمشدر انی بیل   رسول اللهه امر ایلدی جبریل
هریسه یمک ایله ای برادر   که تا کیم برک اوله ظهر پیامبر
قیام لیل ایچون تا کله قدرت   ایده مولای ذی المنّه عبادت
پس اندن اکل ایدیجک فخر عالم   زیاد ایتدی او دکلو رب ارحم
بطشده هم جماعده قدرتنی   رسوله ویردی قرق ار قوتنی
طعامک ازک اجتی مصطفایه   قتقدر او رسول باصفایه
ویریر زیرا قباق اشی بغایت   که ذکر الله ایدن قلبنه قوت
عدس چورباسی ارپه اتمکی هم   نبیلر لقمه سندن اولدی هر دم
ایکیسین دخی ایلدی مبارک   عباد ایچون جناب حق تبارک
لحم قوتن ارتر قولاغک   مزید ایلر کوزک دخی دماغک
دخی یمش قدر قوت زیاده   ایدر غیری طعام ایتمز عباده
لحومک اطیبی ای جان مادر   که ارقه لحمیدر غایت مقرر
دخی تلبین اشنک نفعی جانا   ایدر محزون اولاندن حزنی افنا
دخی بر نفعی انک ویرر البت   همارة خسته نک قلبنه راحت
قتقلرک زیاده نافعی هم   عباد اللهه سرکه دردر مادم
قاتقدر بعضیلر قاتنده خرما   عنب دخی قاتقدر لیک جانا
انکا فاکهه در دخی یمشلره   که معنای تفکّه اندن اظهر
مرازم اولمغی ایدینه عادت   عنب یمک خبز له اولدی سنت
رسوله بر هدیه اولسه اهدا   یا طاتلو یا قوقولو اولسه فوضا

كه طاتلوسن قومازدی طاتمانجه — دخی براقمازدی طبعی قوقماینجه

بری بر مؤمنه طاتلو یدرسه — قیامت اچسین طاتماز ایدرسه

رسول الله دیدی بر کیمسه ارکن — یدی عجوه یسه یعنی سحردن

تضرر ایلمز او کونده ای یار — نه زهر ایلر نه سحر ایلر اکا کار

دخی بر کیمسه تک تک یسه خرما — غدا اولور ضرر ویرمز او قطعا

تمر اکل ایلسه کاهی پیاز — بو منوال اوزره یردی ای برادر

جکردکن چیقاروب دخی شانی — قویوب سبابه یه وسطایه انی

ایدردی رمیله یا بانه جانا — مبارک بر معنددن انی القا

ومن السنة

بو دخی سنتدر ولدی یه هردم — که تمر ایله بلح اکل ایده ادم

زبیب ایله معا یه عنبدن — قو شیطان اولمسون خالی غضبدن

دخی هم رطب و جوز لوزی جانا — معا یابسلر ایله یه حق

بو منوال اوزره یمک ایدر ایجاب — ایدر شیطانی اولملعونی غضبان

جماعتله یسه تمری بر ادم — ایکیسین دفعة جمع ایتمز اولدم

یمز تمرینی غیره اولسه مقرون — شریکندن مکر کیم اوله ماذون

عسلله ایدر امراضه شفائی — مبارکدر انکله ایده دوائی

دعا ایلدی بیمش انبیا هم — عسل اوله مبارک تا که هردم

فواکهدن رسوله کی احبدر — که هم بطیخ و هم جانا رطبدر

قیونک باشی جانبک سوردی — باشی جانبه اولان لحمی یردی

من تصبح بسبع تمرات عجوة لم يضره في ذلك اليوم سم ولا سحر ومن اكل التمر وكان غداء له وكان صلى الله عليه وسلم ياكل التمر على سبابته وسطاه فيرمي بها

ومن السنة ان ياكل البلح بالتمر واللوز والجوز والزبيب بالعنب يابسها فان ذلك يغضب الشيطان ولا يقرن الرجل التمر في الجمع بين التمر من جميع الامراض العسل من جميع الامراض فانه مبارك قد بارك عليه سبعون نبيا عليهم السلام وكان احب الفواكه الى نبينا صلى الله عليه وسلم الرطب والبطيخ واحب الشاة الى النبي صلى الله عليه وسلم مقدمها فانه اقرب من كل دواء

خیرلودر اول اقرب هر دوادن — دخی ابعددر اول جمله اذادن

رسول الله دخی بکرک سوردی — قیونک پاچاسن کتفینی یردی

دخی طبع شریفی اولجنابک — سوردی باردی حلوک شرابن

هر ایده اوج صباحک لعکله جانا — یلوسیدی عسل بر کیمسه فرضا

اولی ایجره اصابت ایتمیه هم — امین اولور بلالردن او ادم

دخی برنج اشیا اکل ایتسه ای یار — رسول اوزره صلاتی ایده اکثار

او بر جوهردن اولدی نور حضرت — او جوهر ایچره قونمشدی امانت

او نورا بر بلیجو جوهردن ای یار — او جوهر شق اولوب حبه اولدی تکرار

حدیثده واردر و کنشدرکه بیله — بر ادم بقله یه فشری ایله

انک مثلنجه اخراج ایده مولی — انک امراضنی الله تعالی

چورک اوتی جمیع دایه دوادر — اولمدن غیر امراضه شفادر

او شونیکیم کندی معراجه او سلطان — تعقدجون زمینا ولدقده کریان

کبره اوتی اولدم نابت اولدی — بو منوال اوزره اولدم ثابت اولدی

جبن لجوزی اکل ایتمک دوادر — ولی تبشقه یمک انلره یاء دردر

اگر کیم نشقه بشقه بر سه جانا — ایدر تصدیع اولور هم سده حتی

قوری اوزومی اکل ایتسه بر ادم — سکرلوی اولور غایتله محکم

کیدر روار ایسه امراضی جانا — ایدر اغزی قوقوسین طیب حتی

کسر وار ایسه بلغمی ای برادر — دخی لونی وجوهی کوکجک ایلر

جکر دکلین اتا یمیه هر بار — که انده ذا مقر ایتمیه انکار

والابعد من كل ذي داء واحب اللحم اليه صلى الله عليه وسلم الكتف والذراع واحب الشراب اليه صلى الله عليه وسلم الحلو البارد ومن لعق من العسل ثلث غدوات من الشهر لم يصبه بلاء ويكثر الصلوة على النبي صلى الله عليه وسلم اكل الارز فانه من جوهر اودع نور نبينا صلى الله عليه وسلم فيه فلما فارق النور وفضا رحيا وفي الحديث من كل فوقه بعثرها اخرج الله منه الداء مثلها والحبة السوداء شفاء من كل داء الا الموت والاصف نبت حين نبتت الارض لفقدها النبي صلى الله عليه وسلم ليلة اسرى به دواء واكل الجوز بالجبن داء وكل واحد منهما دواء والزبيب يشد العصب ويذهب بالوصب ويطيب النكهة ويقطع البلغم ويصفي اللون فليطرح عجمه فانه داء

فائدة
ويأكل العنب حبة حبة فانه اهنأ وامرأ والسفرجل يجلو ويذكي الفؤاد عن الطخاء فان [illegible] ويشجع الجبان ويحسن خلق القلب [illegible] الولد [illegible] ما من رمان الا وفيه حبة من ماء الجنة فيستحب ان لا يشرك فيها احدا ولا يضيع من الرمان شيئا وان يأكل الرمان بشحمه فانه دباغ المعدة واكل التين امان من القولنج ويرق القلب وتبرك بالبطيخ فان فيه قطرة من ماء الجنة فيأكله كله ولا يطرح شيئا من قشره وشحمه وبذره ما استطاع [illegible] ولا يصيب ماءه [illegible] فما من طعام في الجنة الا وفيها [illegible] وفي ذلك الطعام وشراب [illegible] طعام [illegible] ريحان واشنان ويكثر ماء الظهر

عنب اکل ایلسیدی یعنی عاقل	برر بر زینیه اولدقده اکل
که بویله یمه نك نفعی عظیمدر	بیدوکی دخی اکا منهضمدر
جلا ویرر قلوبه دخی ایوا	دخی تطهیر ایدر انی سراپا
شجیع ایلر دخی قلب جبانی	بها دیر ایدر ابو الابدانی
سفرجلدن اگر اکل ایتسه حبلی	کوزل اولور ولدك خلقی حتی
حدیثا بچره کلوبدر ای برادر	که نار حقنده بیوردی پیامبر
که رماندن بری یوقدر که البت	ایچنده وار در انك ما جنت
یالکزجه یمك انی احبدر	شریك ایله یمك مستحبدر
که فوت اولمیه تاکیم ما جنت	تقیدله یمه رمانی غایت
انی شحمیله یمه بیش وگرگم	تضیع ایلمیه برحبه سن هم
دیمشلردر دباغ معده انی	که شحمز اکل ایدن کورمز زیانی
دخی انجیر یمك خوشدر بغایت	ویرر اکل ایدنك قلبنه قوت
دخی معتاد اولوب کیم یرسه انی	بولور قولنج مرضندن امانی
مبارك کوره بطیخی قاتنده	که وار جنت صوینذن قطره انده
قوسینی کل ایده قادرسه حتی	که ضایع اولمیه بر قطره فوضا
بیانا تمیه شحمیله قشرین	صوینی صب ایتمیه هم طرح بذرن
طعامدن بر بینك یوقدر جنانك	قاوندن اولمیه لذتی انك
حدیثده کلدی کیم بطیخ طعامدر	دخی امراضه نافع نفعی عامدر
شرابدر دیدی هم بطیخ جانا	ایدر انسانی زیرا آجی اروا

ويكثر ويقطع الابردة ويحيي البشرة ويطيب النكهة ويسكن الصداع ويذهب العطش ويجلو البصر ويسبح في البطن اذا ذكر اسم الله عليه ويشهي الطعام ويقتل ديدان البطن ويخرج من بطن الانسان سبعين داء ويدخل الشفاء [illegible] شرائه فليقل فذبحوها وما كادوا يفعلون فان الله تعالى يطيبها ومن السنة ان ياكل القثاء بالملح والجوز بالتمر ويبدأ من اسفل القثاء فاذا اتى الرجل بالباكورة فالسنة ان ياخذها ويضعها على فمه وعينيه ويدعو بالبركة فيها ثم يعطيها اصغر الولدان عنده ويستكثر من الفواكه في اقبالها ويجتنبها في ادبارها ويأكل من الفاكهة

دخی ریحاندر کیم شم اولنور	هم اشناندر نفعی انده بولنور
مثانه یی دخی هم بطنی بیقار	دخی ماء منییی اکثر ایلر
دخی تکثیر ایدر جانا جماعی	دخی تسکین ایدر وارسه صداعی
دخی هم جلد انسانی اریدر	مثانه ده اولان طاشی اریدر
دخی اغز قوقوسنی خوش ایلر	صوسزلغی کیدرر ای برادر
دخی کورمکده تیز ایلر عیونی	کتورر اشتهایه هم بطونی
قطعده ذکر اولورسه اسم مولی	بطنده اولده تسبیح ایده حتی
بطنده حاصل اولان قوردی بربر	قوماز قتل ایلر انلاری مقرر
دخی یتمش مرض اخراج ایدر هم	شفا ادخال ایدر زیرینه هر دم
اگر بطیخی ایلرسه اراده	بو آیت اوقنه حین شرده

بسم الله ان البقر تشابه علينا وانا ان شاء الله لمهتدون

انی کسمك مراد ایتسیدی حتی	بو آیت اوقنه اولدقده جانا

فذبحوها وما كادوا يفعلون

ومن السنة

دخی سنتدر اولشدر مقرر	خیاری طوزله یمك ای برادر
دخی خرما ایله هم جوزی یمك	خیاری اسفلندن بدا ایتمك
قچن طرفنده بر شی کلسه جانا	بودر سنت انی کوردکده حتی
انی اخذ ایلیوب بوس ایلیه هم	ایکی کوزلرینه مسح ایده اولدم
برکتله ایده اولدم دعایی	که حقه شکر ایدوب ایده رجایی

ویره اولادیلک انی بریه ... ولیکن ویره غایت اصغرینه
فواکهلک زماننده اوکنده ... که یعنی چوقجه یه اولنده
صوکنده انی یه چوق دیمیه ... محصل اخرنده چوق یمیه
یمش یدکده تک تک یه جانا ... ضرر ویرمیه اکلی اکا حتی
رسول الله یر ایدی بادنجانی ... دخی فضلنی اولوب سویلردی انی
بیوردیکیم که داءدر دیو یرسه ... اکا دائدر مقرر اوله دیرسه
اوکیمسه یه دوادر نیتی ایله ... دوا اولور اکا اول همتیله
نه بیوردی ایشت سلطان دینی ... نه کوزلدر دیه رک بادنجانی
بیوردی طبخ ایدوب تلیین ایدیکز ... اکا زیتی قویوباندن بیکز
که اشجار ابخره زیرا کیم محصل ... اودر ایمان کتور تحفه اول
دخی ایلر هم اول ایراث حکمت ... دماغی دخی ترطیب ایلر البت
دخی قاوغه ویرر تقویت هم ... چوغ ایدیر رجاعی دخی محکم
بقولک احبی اولدی جانا ... رسول باصفایه یعنی معنا
کرفس اوت که مشهور اولدی نامی ... که اولدر خضر والیاسک طعامی
کرفس هم ایدر ایراث حکمت ... دخی حفظه معین اولور بغایت
ازیدر قلبی پاک ایلر دمادم ... جنون ایله جذامی نفی ایدر هم
ویرر اشتیاق دماغه دخی قوت ... زیاده اولور عقل انکله البت
که منی دن ندر دیدیلر دخی مانع ... کوزه صوینی شفادر رائحه ادر
ابو هریره صوینی صقاردی ... کوز اغریسنه انی کحل ایدردی

انی چشم علیله کحل ایدوب هم ... بری اولوردی مکحول ولاادم
دخی ماننارک اعلاسی بر ادر ... سیاه اولان ایدر غایتده اکثر
صوغانی چیک اکله اولدی ترخیص ... اکا کیم وارە غیری شهره البت
صوغاننددن یه یوقدر خطاسی ... که تاثیر ایلمز اکا وباسی
صوغان یینه یوقدر دیندی باسی ... صوغانک اوستنه یرسه کرفسی
که اذهاب ایدر اول قوقوی زیرا ... کیدر قالمازقوقواثاری قطعا
باس یوقدر یسه صوغان مسنون ... اکر پشمش اولور لرسه محقق
ایکیسنکده چیکندن یمیه ... ملکلره اذادر ایلمیه
دخی ابن عمر نومی مسنون برادر ... دیزردی انی برخیطه اوسرور
انی قیدرایچره قویوب قیادردی ... که نومی طرح ایدوب صونیردی

ومن السنة

دخی نبی یه نه اولدی سنت ... اصرمدک اول انی البت
رسول اللهی یا دایم برادر ... قوقوسی ولمسون دیرایسه بر تر
صقنه یمیه قطعا ترابی ... انی یمکدن ایده اجتنابی
شیشیرر بطنی هم وجهی ضرردر ... جماعن قوتن کسر ضرر در
اوکیمه معنا اولور طراغی اکا ... معین اولمش اولورکندو بی قتله
حدیثده واردر اولمشدر نوای جان ... اکر بر کیمسه ویرلسه ریحان
اله رد ایتمیه یوکه قولیجه ... انی قوقه که خوشدر قوقولیجه
حدیث اخرنده دیرپیامبر ... اکر بر کمسه قوقسه ورد احمر

وترا كيلا يبصره [illegible] النبي صلى الله عليه وسلم ويذكر فضله [illegible] الباذنجان [illegible] من اكله على انه داء كان داء ومن اكله على انه دواء كان دواء [illegible] نعم البقلة هي [illegible] شجرة [illegible] تورث الحكمة وتقوي المثانة وترطب الدماغ [illegible] وكان احب البقل الى نبينا صلى الله عليه وسلم [illegible] والقلب [illegible] والجذام [illegible] وكان ابو هريرة رضي الله عنه [illegible]

يبصر ما فيها فيكحل به من الرمد غير المكحول به واطيب الكمأة اسودها وقد رخص اكل البصل [illegible] ابن عمر رضي الله عنه [illegible] والسنة [illegible] ومن اكل الطين فقد اعان على قتل نفسه وفي الحديث من عرض عليه الريحان فلا يرده فانه خفيف المحمل وطيب الريح

صلوة ایتمسه اولدم بكا مطلق / جفا ایتمش اولور بكا محقق
بیورمشدر بنه اول فخر عالم / فرح بولور بو اوچ شیئله آدم
بریسی خوش قوقولو اولان اشیا / بریسی ثوب لین لبسی حتی
عسل شربتن ایچمکدر بری هم / فرح بولور بولارله جسم آدم

الفصل السابع والعشرون في سنن الشرب وما يتعلق به

اوانی ایچره شربه افضل اولان / اغاجدن دخی الچقدن دوزولن
تواضعه بو زیرا اقرب اولدی / قمو مؤمنلره بو انسب اولدی
سوردی ایچمکه صرچه انادن / همیشه ابن عباس ایچیه مادن
بقه بقه ایچردی هم او سلطان / كاولوردی صودنه وارسه نمایان
هم ایدی مؤمن اولان اجتنابی / یا زر یا سیم اولورسه كر صو قابی
دخی هم یوب ایچمیه صفردن / قلایلی اولمیان قبل باقردن

ومن السنة

صو قابی اولسه سنتدر مخمر / كه یعنی اورتولو اوله برادر
اغزله ایچمیه کیمسه نهردن / نه حوضدن ایچه نه خود غیردن
دخی قربه فمندن ایچمیه هم / چناغك كسری سمتندن دمادم
وسخ مجمعیدر زیرا بو ادر / النهی ایلیوبدر هم پیامبر
دخی ایچمیه قولبندنکی جانب / اوتورر مقعدیدر انده شیطان
دخی کیجه اولیجق بغلیه لر / كه یعنی قربه اغزین بغلیه لر

ويشم في حديث اخى الورد الاحمر ولم يصل من شم الورد في حديث على فقد جفاني وفي حديث ابن ثلثة يفرح بهن الجسد ريح عليه الطيب ولبس الثوب اللين وشرب العسل

فصل في سنن الشرب وما يتصل

افضل الاواني من الخزف والخشب لانه اقرب الى التواضع ولم يكن شيء شرب فيه الى ابن عباس رضي الله عنه احب من الزجاج لانه يبصر ما فيه ويجتنب المؤمن اواني الذهب والفضة والنحاس والصفر ومن السنة ان يكون الاناء مخمرا ولا يشرب احد من فم النهر و الحوض كرعا ومن ثلمة الاناء فانه مجمع الوسخ ولا من عروته فانه مقعد الشيطان ويخمر الاناء ويوكي السقاء بالليل ويخفف الابواب بالليل

كلید لیوب قپو ارتیق ای دل / دخی اطفا اولیور شمع وقندیل
بیوته جمع اید صبیانی جانا / برنیسی قالمیه خارجده قطعا
اگر بر کمسه بولمزسه صو قابی / كه افضلدر ایچه اوچیله ابی
مرید شرب اولان قوللانه صاغی / یمینیله طوته یعنی چناغی
ایچه امره ایدوب اول امتثالی / اوله بسم الله انك ایلك فعالی
دخی دیه بو صویی حق تعالی / حیوة وبركت طهر ایده مولی
دخی هم اوچ نفسله ایچه صویی / بو منوال اوزره ایچمك اوله خوبی
آك اولدم ایده شكر خدانی / اگا كندوسنه اولان عطانی
ایکنجیده اوموب عون رحیمدن / صیغنه حتی شیطان رجیمدن
اوچنجی مرده ده بو اوله حالی / شفا اولمغیچون ایده سؤالی
ولی هر مرده ده حمد ایده البت / بو تفصیله ایدرسه كر رعایت
اوصو بطننده تسبیح ایده حتی / اوكسر غیری صو ایچنجه جانا
دخی مختاری اوله ماء بارد / عطش وارایسه اولور انی طارد
سوردی غایتیله ای برادر / صوق طاتلی اولان صویی پیامبر
آیاغ اوزره ایكن صو ایچمیه هم / اگر ایچرسه قی ایلیه اولدم
باس یوقدر ایچلسه ماء زمزم / آیاغ اوزره ایكن جانا دمادم
دینلدی هم وضودن فضله جانا / دخی بعد الدوا مشروب اولان ما
بو اوچ صو سبیل آیاغ اوزره ایچیلور / ایچنلر دخی اندن نفع بولور
دخی آچ قرننه ایچمیه صویی / كر عادتسه ترك ایده بو خوبی

ويطفئ المصابيح ويكفت الصبيان الى البيوت لئلا ويسمي الله تعالى بالبركة ويدعو الله ان يجعله طهورا وحياة وبركة يتنفس في الاولى ويحمد فيما انعم عليه وفي الثانية يتعوذ بالله من الشيطان الرجيم مخافة ان يشترك فيه وفي الثالثة يسئل ان يجعله الله شفاء له ويحمد الله في آخر كل مرة فمن فعل ذلك يسبح ذلك الماء في جوفه الى ان يشرب ماء غيره ويختار ابرد الشراب فانه انفع للغلة وابعث على الشكر وكان احب الشراب الى النبي صلى الله تعالى عليه وسلم الحلو البارد ولا يشرب قائما فان شربه قائما استقاء ولا بأس بشرب ماء زمزم قائما وفضل الوضوء والماء الذي يشرب بعد الدواء قائما يشربان قائما

کشینک قوتن نقص ایدر ای یار / حذر ایده بونی ایتمیه زنهار

صوره صوره ایچه هم دخی آبی / که بیدله ایچمیه اید اجتنابی

اگر عِلّه ایچرسه صویی حتی / جگر اغریسینی ایلر او پیدا

دخی فوزمیه جانا شرابی / تنفس ایلیه ایچدکده آبی

دیلرسه کر تنفس اله ویره / صوقابی اغزندن ایره

تنفس ایلیوب بر خوشجه البت / پس اندن شکره نوش ایده تمامت

صویی ایچمیه حیوان شربی کبی / بر اوغوردن دواب ذابجی کبی

انی بیلکیم ایچر ای جان مادر / ایکی مصه یا خود اوچ مصه اکثر

ایده تسمیه اول مره ده هم / که اخر مرة ده حمد ایده هردم

که زیرا هضما اول اقوی واشفی / دخی ابرا واروی دخی اشهی

تبرک ایده مسلم ارتوغنی / خصوصا کیم شیوخک ایچدیکنی

صوا استرسه اکر بر قوم ای یار / مسن اولنله بدا ایلیه هر بار

پس اندن قومی سقی ایده سراسر / تمام ایتدکده قومی ساقی ایچر

ویریجک ساقی اول صویی کباره / ایچه نک صاغ یاننه ایده اداره

صولنده اولنه ویرمیه البت / مگر صاغنده اولان ویره اجازت

ویرلسه بر کشی یه ماء زمزم / انی رد ایتمیه ایچه اول دم

نته کیم کاویرلسیدی ریحان / انی رد ایتمیوب الوردی ای جان

فراغ ایتدکده جانا بونی دیه / که یعنی بعده بونی اوقویه

الحمد لله الذی جعله عذبا فراتا برحمته ولم یجعله ملحا اجاجا بذنوبنا

حدیثده

١٤٢ ولا یشرب ماء علی الریق فانه ینقص من القوة ویوهن البدن ولا یمص الماء مصا ولا یعب عبا فانه یورث الکباد ولا یتنفس فی الشراب ولا ینفخ فیه فان تنفس فلیبن القدح عن فیه ثم یتنفس ولا یشرب الماء دفعة واحدة فانه من شرب الدواب ولیبدأ بالتسمیة واحمد فانه اهنا وامرا واشفی واروی وابرا ویتبرک بسؤر الکبار واذا استسقاه قوم فلیسقهم ولیبدأ بالشیوخ وآخر القوم هو ویدیر القدح علی الایمن فالایمن ولا یعطیه من علی الیسار الا باذن صاحب الایمن ولا یرد ماء زمزم والطیب کالاید بعد الفراغ عن الشرب الحمد لله الذی جعله عذبا فراتا ولم یجعله ملحا اجاجا بذنوبنا

حدیثده وارد اولمشدر قریب سو / ذنوبی چوق اولان ناسه صویو

الفصل السابع والعشرون فی سنن اللبس

رسوله سو کولی ثوب ای برادر / حدیثده کلدی کوملکدر مقرر

رسولک کوملکینک کیمی جانا / بیلکه دک کلوردی طولی جانا

کیردی کاهی بر کوملک پیامبر / که طولی فوق کعبینه برابر

مساویدی دخی کیمی فرضا / الک بر مقلری اوجیله حتی

که معلوم اولدی بوندن اوله البت / ثیابک هر محلده قصری سنت

او زون ایتمک قمیص ایله ردایی / که بدعتدر ایدن ایدر خطایی

امارات کبردندر بو تطویل / قبول ایتمز انک تطویلی تاویل

اولوبدر انبیانک سنتی بیل / کشی کیمک اتاغینه سراویل

رجاله ونسایه ای برادر / ثیابک استریدر اول مقرر

سراویلی کین جانا الک اول / خلیل الله کیمشدر محصل

انکچون کیدی اول سرور سراویل / زمینله بعض عضوه اوله حائل

دخی امر ایلدی ایتدکده رحلت / کفن فوق السراویل اوله البت

صویه کیرسیدی چوق کیمسه جاندن / تستر ایتمکه سکان مادن

کیررلردی سراویل ایله جانا / بو وجه اوزره صقنورلردی حتی

دلیل اولدی باشه کیمک عمامه / وقاره هم دخی حلم اتامه

عمامه اولدی تیجان عربدن / که کیمک اولدی سنتدن ذا بربدن

١٤٣ وفی الحدیث من کثرت ذنوبه فلیسق الماء فصل فی سنن اللباس وآدابه ذکر فی الحدیث ان احب الثیاب الی النبی صلی الله علیه وسلم القمیص وکان کم فیه الی الرسغ وکان النبی صلی الله علیه وسلم یلبس قمیصا کمه الی الرسغ ویلبس قمیصا ذیله فوق الکعبین الکعبین باطراف اصابعه فعلم هذا تقصیر الثیاب والکعبین سنة والازار والقمیص فانه من اعلام الکبر والخیلاء ولبس السراویل سنة وهو من استر الثیاب للرجال والنساء واول من لبس خلیل الله لیکون حائلا بین عضوه وبین الارض وامر ان یغسل فیه ویکفن فوقه وکان الحسن والحسین وعبد الله بن جعفر رضی الله عنهم یتعاطون فی الماء وعلیهم السراویل تستر عن سکان الماء

شرف واردر هم فضل لبسنده انك / حدیث وارد حقنده انله قیلانك

عمامه سز اولان بیمش نمازدن / انکله بر نماز یکرکدر اندن

عمامه کینه سنت بو حالت / اوجینی ایلیه کتفینه ارسال

صقنه اقتعاطی ایتمیه هم / رسول الله انی نهی ایتدی محکم

عمامه نك اوجینی یعنی المق / بوغازك التندن انی صاغ صالمق

بو دخی سنت اولدی وار ثوابی / مرقع هم خشن اوله ثیابی

حدیثده کلدی شولکیم یعنی کبر / دیدی دینی رقیق اولور پیامبر

خشن ثوبك بودر نفعی عباده / دری الور خشن اولان زیاده

دخی قلبه ویرر ارتق خشوعی / اولور زیاده کیه نك خضوعی

دخی صوف ایله یوك کیمك برادر / نبیلر سنتندندر مقرر

دخی کیمشدر انی جمله ابرار / اما زانی تواضعدندر ای یار

عبا کیمك بغایت مستحبدر / تواضع صاحبینه کی احبدر

عبایی انبیا ایچره محصل / سلیمان نبی کیمشدر الداول

انکله تا که نفس ایده تنبه / هم ایتمکچون مساکینه تشبه

بیاض دخی جمله الوانك احبی / دخی اولدر لباسك مستحبی

یشیله باقمده کوزنوری ارتار / نبی کیدی محصل برد اخضر (یشیل خرقه)

پس امدی اولدی بزه شمدی سنت / تبرکا یشل کیمکلك البت

رجاله ایتمیه ایده اجتنابی / یا قیرمزی یا خود صاری ثیابی

باس یوق زعفران سورمکله ای یار / تأهل ایده نه نکاحه اشعار

ولبس العمامة حلم ووقار وقد لبس النبي
العمائم تيجان العرب صلى الله عليه وسلم عمامة
سوداء ويسدل طرفها بين كتفيه ونهى النبي صلى الله عليه
وسلم عن الاقتعاط وامر بالتلحي
وسنة الاسلام لبس المرقع
والخشن من الثياب وفي الحديث
من رق ثوبه فقد رق دينه
والخشن اشغف للعرق وافتح
للقلب ولبس الصوف سنة الانبياء عليهم
السلام والشعر من سنة الانبياء وانه اقرب للتواضع
ولبس العباءة ايضا مستحب
واول من لبسها سليمان عليه السلام
تشبها بالمساكين والنظر
الى الالوان البياض يزيد في البصر
والخضرة وقد لبس النبي صلى الله عليه
وسلم البرد الاخضر فلبسه
سنة ويجتنب الرجال من الثياب
الاحمر والصفر
ولا باس بتطلية الزعفران
في نية اشعار المتزوج بالنكاح

دخی هم کیمیه دیبا و زیبا / حریر ایله طوقنمش ثوبی قطعا

دخی تطهیر ثوبی اولدی سنت / انکله نفی اولور حزن و قساوت

حدیثده وارد اولمشدر که مولی / سور اول وصفی که الله تعالی

ایده بر قولنه بر نعمت احسان / هم اول قول دخی ایده شکر یزدان

کیوب ثوب نظیفن ایده نیت / که یعنی ایلیوب اظهار نعمت

سروریله ایده کندویه تزیین / تصدق اومه تا اندن مساکین

دخی هم کهنه کیمك اوله کاری / تواضعدندر اول وارکن یساری (غنی)

کهی اولوردی که ثوب پیامبر / دوزردی ثوب زیبا تر ادر

رثاثتده کیوب ثوب بلاوجی / تزهد ایلیوب ایتمك ریایی (زینت یاغی صاحبی)

حسن حالنده کیوب ثوب فاخر (اسکی) / تکبر ایلیوب اولمق مفاخر

بو مکروه اولدی بونی ایلمیه / لباسی هر کشی حالنجه کیه

لباسی هم کیجك ایده نیت / که حتی ستر اوله عیب و عورت

دخی بو نیتا و سنته کیه / تودد ایتمك ایچون مؤمنینه

بو نیتله گیرسه ثوبی جانا / کدورتدن اولور عقل مصفی

دخی صاغدن کیه کیسه لباسی / چیقاردقده صول اوله ابتدایی

کیجك ثوبنی حمد له کیه / اول اثناده بونی دخی اوقیه

اللهم لك الحمد انت كسوتنيه أسألك من خيره
وخير ما صنع له وأعوذ بك من شره وشر ما صنع له

خدادن دیلمه تقوی لباسن / که هر فعلنده استیه رضاسن

ولا يلبس الديباج ولا الثوب
المكفوف بالحرير وتطهير
الثياب سنة وانه ينفي الهم
والحزن وفي الحديث ان الله
تعالى يحب ان يرى اثر نعمته
على عبده ويلبس الخلق مع
اليسار من التواضع فانه
ربما كان ثوب النبي صلى الله
عليه وسلم كان ثوب زياد
ولباس الشهرة في الرثاثة
والحسن مكروه وينوي
بلبس الثياب ستر العورة
والعيب والتزين بها تودد
الى اهل الاسلام فان ذلك
يصفي العقل ويبدأ بالايمن
في لبس الثياب وبالايسر
في خلعه واعوذ بك من
شره وشر ما صنع له ويسمي
الله ان يلبسه لباس العفو
ويذكر اسم الله عند لباسه
ففي الحديث ان الجن يستمتعون
بثياب الانس ومتاعهم
فمن اجد منكم ثوبا او قميصا
فليقل بسم الله

فان اسم الله له طابع وكان
النبي صلى الله عليه وسلم اذا
استجد ثوبا البسه يوم الجمعة
ثوبا جديدا الجليل له البس
جديدا وعش حميدا ومت
شهيدا ويقرأ بفاتحة الكتاب
حين يلبس ثيابا بذلته و
ينوي بلبس الازار تحصين
فرجه عن الحرام ويقرأ عند
ذلك بسورة الفتح ويرفع
ازاره فوق كعبيه الى
نصف ساقيه فان ازاره في الكعبين
القاطع ولا حق بلا ... الا
ولا يجر ثوبه بطرا واختيالا
فانه من الكبر ومن سنة الانبياء
عليهم الصلوة والسلام اوليس
القميص قبل السراويل قاعدا
ويلبس السراويل قائما
لئلا يصيبه بعضا في الناس ولا ينزع
او لا يصيبه آفة ولا ينزع
ثوبا حتى يرفعه ويكسو المنزع
فقيرا ليكون في حرز الله حيا
وميتا ولا يتخذ الا ثوبا
واحدا

بتوردکده سؤال وحمده کارن ... اوله بسمليه لبسی مقارن
حديثده وارد اولمشدرکه چلو ... ثياب نسی انلر قولله نورلو
قچن تجديد ايدوب کيسه لباسی ... دیه بسم الله اوله ابتداسی
بو اسم الله اولور اول ثوبه خاتم ... امين اولورا وجنلودن دمادم
رسول الله يکی اتسه لباسی ... کيردی جمعه کونی ابتداسی
يکی کيدکده بر مؤمن دیه لر ... دعاء خيری بويله ايليه لر

البس جديدا وعش حميدا ومت شهيدا

ثياب بذله سنی کيسه جانا ... اودمده فاتحه اوقيه حتی
ازارين کيجك هم ايده نيت ... حرامدن فرجی تحصينه تمامت
مجد اوله دخی اولدمده فرضا ... اذا جاء سوره سين اوقيه حتی
طپوقدن يوقاری رفع اوله ايجه ... ازاری نصف ساقينه وارنجه
کعبده بيله حقی يوق ازاری ... بومنواله اوزره اولسون اعتباری
دخی جرايتميه ثوبن بطردن ... ايدن خالی دکل خوف وخطردن
کبردندر ديديلر انی حتی ... وعيده مظهر اولور ديدی جانا
نبيلر سنتندندر محصل ... کيه کوملکی ايچ طوننددن اول
صواولی کيه هم اوتوررکن ... صقنه کيميه طوغرو طوررکن
که ناسك اولميه مبغوضی جانا ... هم ايرميه برآفت اکا حتی
چيقاروب اتميه اسکی قبای ... چقاورميجه اوستنه يمانی
يمالو اکننه تا الما يجه ... براقمازانی بر فاچ کيمينجه

فاذا اجتمع له ثوبان وهبه
احدهما الفقير ويطوي ثوبه
كلما نزعه لئلا يلبسه الشيطان
ويحكى عن لسان اللباس انه
يقول زيني بالليل ازينك
بالنهار ويجتنب الموشى
ولا سيما ما كان عليه تماثيل
بالابريسم فمن لبسه في الدنيا
لم يلبسه في الآخرة ولا تلبس
المرأة رقيق اللباس الذي
يصف ما تحته فانه يوجب
اللعنة وترخي ازارها اسفل
من ازرة الرجل شبرا السبتر
ظهر قدمها وتزرقه ولو
بشوكة ولا يلبس الرجل
المعصفر ولا المزعفر من
اللباس ولا ما عليه تطرح
من حلوف ولا يتخذ من الفرش
فوق ثلثة فراشه وفراش
لها وفراش الضيف وليكن
الفراش متوسطا بين اللين
والخشونة فانه اقرب الى
السنة لقد كان فراش
رسول الله صلى الله
عليه وسلم

بس انده نصکره اسکيسنی ويره ... که حفظ اللهه نيل ايچون فقيره
دخی براوله ثوبی ای برادر ... ايکی ايسه بر يسين هبه ايلر
چيقارنجه لباسن لفايده هم ... که شيطانن کيمسون انی دمادم
ثياب اغزندن اولندی شکايت ... کشينك ثوبی بويله دیرمش البت
کيجه اولدقده تزيينات بنی سز ... سنی تزيين ايده بن کوندوزين بز
منقش طوندن ايده اجتنابی ... مصور اولميه يعنی ثيابی
خصوصا لابسك اوستنده آی جان ... لباسنده اوله تصوير حيوان
دخی هم کيميه قطعا حريری ... اويوب نفسنك اولميه اسيری
که بلکه کيميه اول ثوبی البت ... اوله ابريشم ايله اول خياطت
بوفانيده حريری کيسه ای جان ... کيه مز باقيده اولور پشيمان
رقيق اولميه نسوانك لباسی ... طويل اوله ازاری هم قباسی
حذر اوزره اوله نسوان البت ... رقيق اولمق ايدر ايجاب لعنت
اوله برشبر اوزو ازردن ازاری ... قدم ظهرينی اورتمق اوله کاری
ازارين بغليه همدخی نسوان (قارينو) ... ولو ديکله اولسون عقده ای جان
رجل کيميه هم ثوبی معصفر ... لباسی اولميه دخی مزعفر (زعفران)
دوشك اوچ لازم اولمشدر عباده (بويا) ... فراشی اولميه اوچدن زياده
بريسی نفسی ايچون اوله جانا ... بری خاتوننه ايچون اوله مهيا
اوچنجيدم يانه کلورسه مهمان ... اکر دردا اولسه ياتور انده شيطان
دخی خانه فراشی بويله کرك ... نه غايت يومشق اوله نه خود برك

دوشه کی یصندیغی فخر جهانك که حشوی لیفدن ایدی مصطفانك
رجال اولان کیه چوق چوق نعالی اگا داکب اوحاملدر رجالی
دخی سنتله ثابتدر دمادم نبی خف کیدی حربده غیریده هم
حدیثده واردر اولمشدر محقق اگر بر کمسه کیسه صاری پشموق
سروری کیتمز ایلك ای برادر که مادام گیرانی اول مقرر
دخی هم پشمغین کیسه برادم صاغندن بدا ایدوب کیه دمادم
چیقارسه صولدن ایده ابتدائی طحاله گرایدم دیرسن دوائی
دخی هم خف جرموقنی ای یار اوتوررکن کیه بونلری هر بار
دخی تك پشموق ایله گزمیه هم دخی هم خف واحدله دمادم
قچان اخراج ایده کمدن یدیکن چیقاره صولدن اولجه صاغ الیکز
رداسن منکبینه اتسه ارسال ایده صاغدن انی ارساله اقبال
دخی کیدکده خفن سلکه صره دوشه ایچندن حتی موذی وارسه
یالنز ایاق یوریه دخی گاه گاه تواضع ایلمك استرسه لله
رسول الله بونکله امر ایدردی تحفی ایلکز گاهیجه دیردی

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر محقق ویره بر مؤمنه یا خف یا پشماق
ثوابی بکزر اول لله عطایه که بر غازی یه ات ویرمش غزایه
دخی هر بر اوتوردقچه همان یانینه قویه نعلینی چیقاره
تختم ایده فضه یا عقیقی اگر حکامدن ایسه اولحقیقی

الذی ینام علیه ادیما حشوه لیف وکذا کانت وسادته ادیما ویستکثر من النعال فانها مراکب الرجال وقد ثبت بالسنة ان النبی صلی الله علیه وسلم لبس الخف فی الحرب وغیره وفی الحدیث من لبس نعلا صفراء لم یزل فی سرور مادام لابسها ویبدأ فی لبس النعل والخف بالجانب الایمن وینزعهما بالایسر قاعدا ولا یمشی فی نعل واحد وخف واحد وعلی ذلک اخراج الیدین من الکم وارسال الرداء علی احدی المنکبین وینفض لئلا یکون فیهما شیء یؤذیه ویحتفی احیانا تواضعا لله تعالی وکان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یامر بذلک احیانا ولا یحمل اخاه المسلم علی نعل او خف فان ثوابه کمن حمله علی فرس فی سبیل الله ویخلع نعلیه

دخی خاتم طاقنسه ای برادر صولك کوچکینه طاقه مقرر
باس یوقدر گر اولسه نقش خاتم یا حکمتدن یا غیریدن دمادم
ولی اولی اولان خاتمده جانا کموشدن اوله یکباره او حتی
تختم ایلدکجه فخر عالم کفی ایچره طوررردی فص خاتم
قیله هم خاتمنی قدر مثقال کیمز اسرافدن صقنه اولبهر حال
عقیق ایله رسول الله بیوردی تختم ایلکز دیو بیوردی
اصابت ایلمز که زیرا الاهم او خاتم اوستکزده اولدقه مادام
دخی بیوردی هم اول فخر عالم زمردله تختم ایلکز هم
که فقری نفی ایدر دیدی و سلطان بو قوله معتقد اول جانله ای جان
بیوردی بر حدیثنده دخی هم ذهب مشرك زینتیدر او هر دم
کمش حلیه مسلمدر بیوردی دمور اهل جهنم زینی دیدی
حکومت صاحبی اولمیان آدم دکل جائز طاقنمایه دمادم

ومن السنة

تطیب بیله سنتدر برادر تعطر ایلمك مسکله اکثر
ویریلن قوقولویه یوق دیمیه قبول ایدوب قوقه رد ایلمیه
اوشیله تطیب ایده ارلر اوله لوندن خفی قوقوسی اظهر
تطیب ایلیه انکله [illegible] اوله ریح خفی لونی نمایان
دخی سرمه چکمك اولدی سنت ایده اول امتثال امره البت
بیوردی اکتحال ایدك یا مبر که یعنی اثمد ایله ای برادر

حین یجلس ویضعهما بجنبه والتختم بالفضة والعقیق سنة ولکن لذی سلطان ویتختم فی خنصر الیسار ولا بأس بان ینقش علیه شیئا من الحکمة وغیرها والاولی ان یکون حلقة الخاتم وفصه من فضة فان النبی صلی الله علیه وسلم کان یفعل ذلك وکان صلی الله تعالی علیه وسلم یجعل فص الخاتم مما یلی کفه ولکن الخاتم اقل من مثقال وفی الحدیث تختموا بالعقیق فانه لا یصیبکم غم ما دام علیکم وفی الحدیث التختم بالزمرد ینفی الفقر وفی الحدیث الذهب حلیة المشرکین والفضة حلیة المسلمین والحدید حلیة اهل النار ولا یجوز التختم الا لذی سلطان ومن السنة التطیب والتعطر بالمسك ولا یرد طیبا یعرض علیه و یتطیب الرجل بما یظهر ریحه ویخفی لونه والمرأة بضد ذلك والاکتحال سنة

بصرا اولور مجلّی دیدی زیرا   دخی کرپك بتوررایدر اعلا
دخی سورمه چکنسیدی بر آدم   که هر بر کوزه اوچکز چکه هردم
حدیثده واردر اولمشدر که کیمسه   که عاشورا کونی اول سرمه چکسه
اوکس کورمیه عمرنده رمد   اغرمیه ایکی کوزی مؤبّد
صاچینی یغلق ایتمك اوکون هم   بولاز سنتدن اولمشدر دمادم
حدیث اخرنده بویله دیدی   بری بر کره یاغ سورنسه دیدی
سوره ابروسنه دهنی اولا اوّل   صداعی دفع اوله دیرسه محصّل
دخی بعض حدیثده وار روایت   پیامبر ادهان ایتسه یدی البت
کف یسراسی اوزره قورردی دهنی   پس اندن مسح ایدردی حاجبینی
بیغه دیشه صکره دهن ایدردی   مبارك باشینه اندن سوررردی
مبارك ریشنه دخی پیامبر   کوناشوری طراردی انی اکثر
بیوردی ایشه کر بر کیمسه امرار   طراغی قاشینك اوستندن ای یار
امین اولور وبا رنجندن البت   که بویله دیدی اول شاه نبوت
دخی بر کیمسه ریشینی دوزرکن   الم نشرح لك اوقیه چوزرکن
روایت بوندن بویله اولدی تصحیح   رسول ایدردی کاهی شعر تسریح
خضاب ایتمکی بیله سنت اولدی   که قولاً فعلاً اول هم مثبت اولدی
حدیثده واردر اولدی وار ثوابی   پیامبر دیدی ایدك اختضابی
که مؤمن خضابیله ملکلر   بری بر [illegible] انی مشتولرلر
حدیث اخرنده هم پیامبر   بیوردی ایشت ای جان مادر

وفي الحديث اكتحلوا بالاثمد فانه يجلو البصر وينبت الشعر ويكحل في كل عين ثلثا وفي الحديث من اكتحل يوم عاشوراء لم ترمد عيناه ابدا والادهان والترجل سنة وفي الحديث من كان له شعر فليكرمه وفي الحديث اذا ادهن احدكم فليبدأ بحاجبيه فانه يذهب بالصداع وفي بعض الحديث كان النبي صلى الله عليه وسلم اذا ادهن صب الدهن في راحته اليسرى ثم بدأ بحاجبيه ثم يمسح شاربه ثم يمسح راسه ويرجل شعر لحيته غبا وفي الحديث من امر المشط على حاجبيه عوفي من الوباء وكان صلى الله تعالى عليه وسلم عند تسريح لحيته يقرأ سورة الم نشرح والخضاب سنة ثبتت قولا وفعلا وفي حديث اختضبوا فان الملئكة تستبشر بخضاب المؤمن وفي حديث خير ما غيرتم به الشيب الحناء والكتم وكان

بیاض ریشی تغییره محصّل   حنا ایله کتمدر دیدی افضل
بو یاردی ریشینی صدیق اکبر   حنا ایله کتمله انی اکثر
سیاهله ایلمیه اختضابی   ندربله خطا ایله صوابی
سواده دیدی پیغمبر وعیدی   سیاهه بویامالحیه یی دیدی
بویا لحیه سن دیلرسه فرضا   صاریله یا قزلله ایده جانا
بیاضینه صقالك ایده تعظیم   کرینه کورمیه ایده اکا تکریم
اقن یولمایه ایده اعتباری   که مؤمنك اودر نوری وقاری
ورع اولنلرك دکله بو حالی   صقال باشندن اق اوتو صقالی
اکر راسك مقدمی اغرسه   کرهدر اول یاکر اغرسه اکسه
بیاض اولسه قفادن ابتداسی   اکا لوم اولور انك انتهاسی
بیقی اغرسه اول ای برادر   فحشدر دیدیلر انی مقرر
ایکی بولك ایده هم شعر راسی   اوله ناصیه دن بللی اراسی
رجاله سنت اولمشدر که باشی   قیلی کلدکجه ایلیه تراشی
که بعض راسی حلق ایدوب ای یار   انك بعضیسنی قومیه زنهار

ومن السنة الراتبة

دخی سنتدن اولدی قص شارب   اوله هم عانه شعرین حلقه راغب
بوله هم قولتوغنی ای برادر   بولاز راتب سنتدندر مقرر
فاسق حلقن وصیتدن زیاده   که ترك ایتمیه قرق کوندن زیاده
کذلك شاربی احفاده جانا   اولا یجق قرق کونه دك ایده احفا

ابو بكر الصديق يخضب بهما ولا تخضب بالسواد فقد جاء فيه وعيد عظيم ويخضب بالصفرة والحمرة ويوقر الشيب ولا يكرهه ولا ينتفه فانه نور المؤمن ووقاره وقيل الشيب في الصدغين ورع وفي مقدم الراس وفي الكرم وفي القفا لؤم وفي الشارب فحش ومن السنة فرق شعر الراس والصدغين وان يحلق شعر الراس كله لا يترك منه قزعا في الجوانب ومن السنة الراتبة قص الشارب وحلق العانة ونتف الابط ولا يترك ذلك فوق اربعين وكذا احفاء الشارب واعفاء اللحية فانه كان ياخذ من عرضها وطولها ويفعل في الخميس او الجمعة ولا يدعها ذلك كل اسبوع كان افضل وفي الحديث

دخی الدرمیه چوق چوق صقالی — انی ازالدیررسه یوق وبالی
که طول وعرضی ریشنی پیامبر — خمیس وجمعه ده الوردی مقرر
بودر افضل اوله ای یار دلشاد — بولاری ایتمکه هر هفته معتاد
کسه طرنقلرین جمعه کونی هم — دوشن ظفری قیلی دفن ایده محکم
بولارله تا که سحر ایتمیه ساحر — دخی مکر ایتمیه ابلیس ماکر
دیشیله کسمیه طرنغی زنهار — انی مقراض ایله قطع ایده هر بار
دیشیله کسمک اظفاری ضرردر — برص ایراث ایدر تحذیری واردر
حدیثده کیمکه امن استردر وندن — رمددن هم برصدن هم جنوندن
خمیس کونی دخی بعد العصر هم — کسه طرنقلرین اولکسه دمادم
صولک کوچکنی قطع ایده اول — رعایت ایده ترتیبه محصل
ایده بر مقلرک مفصللرین پاک — وسخله قالمیه کرتا که ناپاک
دخی هم پاک اوله اطراف اسنان — ایده هب تنقیه انلری ای جان
صماخینک فمن پاک ایتمه ده هم — وسخدن بذل مقدور ایده هردم
بولارده جمع اولان اوساخ زیرا — ملکلری ایدر تنفیر جانا

ومن السنة

دخی سنتدر اولمشدر مقرر — که ازکک سنتا ولمق ای برادر
ختان اولدی نسایه مکرمت هم — کذلک بویله دیدی فخر عالم
دخی هم نوره استعمالی البت — حدیثک بعضیسنده اولدی مثبت
دخی بعض حدیث ایچره مقرر — تنور ایتمدی اصلا پیامبر

من قلم اظفاره يوم الجمعة ليسبقها انامله ويدفن قلامة اظفاره وشعره لئلا يلعب به السحرة ولا يقعد الشيطان على ما طال منها ولا يقلمها بالسن فانه تورث البرص بل بالمقراض وفي الحديث من اراد ان يأمن من الجنون والبرص وعمى العين فليقلم يوم الخميس بعد العصر ويبدأ بالخنصر اليسرى ... وينقي البراجم والرواجب والصماخين والصماغين ما استطاع فان الملئكة تنفر من الوسخ ومن السنة الختان هو للرجال سنة وللنساء مكرمة والتنور في بعض الحديث انه صلى الله عليه وسلم كان لا يتنور فاذا كثر شعره حلقه والحناء سنة للنساء ويكره لغيرهن لانه تشبه بهن وكذا تشبه المرأة بالرجل مكروه

کثیر اولسیدی شعر عانه جانا — حدید ایله تراش ایلردی حتی
حنا المق نسایه اولدی سنت — نسانک غیریه مکروه بغایت
حنا یاقمق تشبهدر زنانه — انی ایتمک دکلدر عاقلانه
کذلک بکزمک نسوان رجاله — بو مکروهدر زایدن کیرر وباله
رجاله بکزدن زن کندوی هم — اکا لعن ایلمشدر فخر عالم
دخی وصل ایتمیه غیرک صاچن هم — که کندی صاچنه ایتمیه منضم
دخی بولمایه عورت زن یوزینی — دخی بولدرمیه کندی یوزینی
دخی وشر ایتمیه ایتدرمیه هم — نوشلرینه ایتدیره دمادم
ازار ایله کیره حمامه ارلر — که رخصت ویردی انلاره پیامبر
که زیرا اکدر حمام جحیمی — صویی تذکیر ایدر ماء حمیمی
که حس ایتدکده حرین اکا ناری — حمیمی هم طوییجق ماء حاری
دخولنده چیقاریجق ثیابی — تذکر ایلیه روز حسابی
جهنمدن ایده کندین اعاذه — که دائم حقه ایده استعاذه
دونه دیواره بقمیه انامه — که واقع اولمیه کوزی حرامه
اره کیرممک اولی در زیرا اودر — ولی خسته اولیجق کیره مکر
نسا منع اولنه حمامدن ای یار — که زیرا فتنه در اندن ضرروار
دخی چیقدقده حمامدن برادر — صوق صو ایله کیم رجلینی یقار
بوله باش اغرسیندن اول امانی — امین ایلر دخی نقرسدن انی
دخی اینیه بر یاتمق دمادم — نکاه ایلمک ایسه صافیه هم

فان النبي صلى الله عليه وسلم لعن الرجلة من النساء اي المتشبهة بالرجال ولا تصل امرأة شعر غيرها بشعرها ولا تنمص ولا تتنمص ولا تشر ولا تأتشر ولا تستوشم ورخص صلى الله عليه وسلم الحمام للرجال في الازار لانه يذكر النار فيستعيذ بالله فيه من النار اذا احس بحره ومن حميم جهنم حين يصب الماء الحار ومن تجرده يوم القيمة حين يتجرد من ثيابه ويجعل وجهه الى الجدار ويغض بصره عن الناس تحرزا عن وقوعه على عورة او محرم ما حرم الله ولان لا يدخل الحمام الا من سقم كان او ... ويمنع النساء من دخول الحمام فانه فتنة وغسل الرجلين بالماء البارد عقيب الحمام امان من الصداع والنظر الى المرأة اوفق الماء الصافي

دوزوب بر شیء ایدوب اصلاح هیئت	بوجائزدر که زیرا اولدی سنت
ییقن یا قدقده آیینه یه دیه	بونی یاشدن یاشه جمله اوقیه

الحمد لله الذي سوى خلقي وحسنه فعدله وكرم صورة
وجهي فحسنها وجعلني من المسلمين اللهم
كما حسنت خلقي فحسن خلقي

الفصل الثامن والعشرون في سنن المسكن والبنا

بنا یاپمقده جانا اولدی سنت
یا التی ارشوندر اوله یا دخی دون
زیاده یاپسه ارتوغی البت
بونیتدن دخی اولمایه زائل
بو منوال اوزره اولماز ایسه نیت
بنایه صرف ایده شیء یسیری
خیر یوقدر شو مالدن ای برادر
بناده سنتا ولان دخی جانا
بنای دفعه یاپمیه زنهار
خلیل الله واسمعیل پیامبر
یاپارلر دیکه هر بر کونده بر صاف
حرام لقجله یاپمیه بنا هم

که انجق یاپه مقدار کفایت
محصل اولمیه بوحدن افزون
کتوروب کله اول روز قیامت
اوله یا یدیغی حجره برده حائل
وبال اولور اکا روز قیامت
اکا خرج ایتمیه مال کثیری
طاشه طپراغه خرج اولنه اکثر
دوزه بر صره کریچ کونده حتی
تا انی ایله یاپه لنه یاپسه هر بار
نته کیم یاپدیلر کعبه نی انلر
دوزرلردی دری دیواری صنف صاف
اساسیدر خرابلغ اول دمادم

بناسن ایتمیه تنقیش وتصویر
صور یاشسز اولورسه یاس یوقدر
فنای بیتنی پاک ایده البت
رسول الله دخی کیرمزدی جانا
اولیجیطا بنی فخر النبیین
دخی فرش ایتمیه هم منزلنه
ویره هم اهل بیتنه سلامی
اکر یوغیسه کر بیتنده ادم
بو ایکی شیء که ذکر اولندی ای یار
کیروب چیقدقجه اسم الله اوقیه
ایده تسمیه هم ایجاف درده
سراج واتشی هم ایده اطفا
دخی السیلدیکی نیشکیری ای یار
یالکز یاتمیه بر اوده تنها
یانندە حائطی اولمیه انک
حذر ایده دخی یاتمایه البت
دخی طوتمیه منزلده کلابی
کونشه قرشو یاپمیه بنایی
کونشه ارقاسین ویرسون یانک

ملککلر اولمیه انلرله تنفیر
ولی هیچ اولمه نک لطفی یوقدر
که ایماندندر زیرا نظافت
منقش پرده اولان بیته قطعا
ثیابله ایتمدی هم ستر وتزیین
سباع دریلرین هر کز اوینه
اوه کیردکجه ایتمدین کلامی
اوقویه سورۂ اخلاصی اولدم
غنای جلب ایدر البته هر بار
دلیله یعنی بسم الله دیه
کیجه ارسال ایده وارسه پرده
پس اندن نوم ایده لیل ایده حتی
قومایه یاتدیغی بیت بحره زنهار
شو سطح اوزره اویومایه که رضا
که وارمحذوری اندن اویوبانک
قوسی اولمیان اوده تمامت
مکوبکلیه اغنامی یابانی
اکر کیمه کورمیم دیر ایسه ذاتی
اکر نفعن کورم دیرسه دوانک

ولا ينقش فيه ولا يصور فان ذلك ينفر الملئكة فان قطع اعناق الصور ... ويطهر فناء البيت فان النظافة من الايمان وكان النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ...

ويقول اذا نظر فيها الحمد لله الذي سوى خلقي فعدله وكرم صورة وجهي فحسنها وجعلني من المسلمين اللهم احسنت خلقي فحسن خلقي ... فصل في سنن المسكن والبناء السنة ...

روایتده دخی فی بعض الاخبار | کیجه‌ له‌ چیقمایه‌ قویاده‌ اغیار

وفی سنة البناء

بنانك سنتندندر دخی هم | که منزل یاپسه بر مرحاض ایده ضم (خلا)
دخی بر مغتسل یاپه برادر | وضو ایچون مهیا ایده بر یر
دخی بر مستقل بیت ایده حاضر | که اندن قونه کوچه هم مسافر
حدیثده وارد اولمشدر برادر | که هر شیئك زکوتی وار مقرر
زکاتی منزلك بودر تمامت | یاپیله مستقل بیت ضیافت
دخی تبخیر بیت ایتمك احدندر | که عود و عنبر ایله مستجددر
دخی هم ایتمیه جانا توطن | که یعنی ارض حربه ایچره تمکن
حدیثده دیدی سلطان کونین | که تهدید ایلیوب فخر الثقلین
ایده کفار ایچنده کیم اقامت | بریئم بن او مسلمدن تمامت

الفصل التاسع والعشرون فی سنن المشی وآدابه

اوکدن چیقیجق ای یار هرگاه | دی بسم الله توکلت علی الله
دخی هم آیة الکرسی یی اکثر | اوقو لا حول ایله ای برادر
صیغن ذل وضلالتدن خدایه | ظلمدن هم جناب کبریایه
آوه آوه یوریه مشیتنده | اوکنه میل ایده هم سرعتنده
یوریرکن ایتمیه دخی تبختر | صالنوب ایتمیه یعنی تکبر
ایکی زن آره سندن کچمیه هم | یولك اطرافنی قویوب دمادم

وفی حدیث علی قال النبی صلی الله علیه وسلم یا علی لا تستقبل الشمس واستدبرها فان فی استقبالها داء وفی استدبارها دواء وفی بعض الاثار لا یخرج احدکم الی الصحیحة ومن سنة البناء ان یبنی فیه مرحاضا للغائط والوضوء وان یبنی فیه موضعا للغسل وفی الحدیث ان لکل شیء زکوة وزکوة البیت بیت الضیافة وتبخیر البیت بالبان وغیره مستحب وفی الحدیث انا بری من کل مسلم مقیم بین ظهر المشرکین ولا یتوطن فی ارض الحرب

فصل فی سنن المشی وادابه اذا خرج الرجل من منزله فلیقل بسم الله وتوکلت علی الله ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم ویقرأ آیة الکرسی والفلق ویتعوذ بالله من الزلة والضلال والظلم والجهل وعاد الحیة وسیرع کلما خرج ولا یبطئ فی المشی متکفا کانه یتخطی من صبب فانه ابعد من الزهو

طریقك ویره اطرافن نسایه | اویا قول رسول با صفایه
ازاله ایلیه یولدن اذایی | اوماضمننده هم حقدن عطایی
دخی مائل بنا التندن البت | مرور ایتدکجه غایت ایده سرعت
اوتورمیه دخی اسواقده ای جان | که حاجت یوغیکن هرگاه وهر آن
که زیرا سوق ایدر انسانی اشغال | کوزل اعمالی دخی ایلر ابطال
تحدث چونکه قورسه ایده جانا | حقوقنی ادا ایده سراپا
بیله بغتمیه مکروهه خطانی | دخی هم بیلیه کفا اذانی
سلام ویره دخی جانا انامه | مجدا اوله دخی رد سلامه
دخی معروفیله امر ایده اکثر | چالیشه ایلیه هم نهی منکر
ایده مظلوم اولان شخصه اعانت | یول آزان کشییه ایده دلالت
ایتك بولدقده دخی ایده تعریف | ویره صاحبینه ایلرسه توصیف
نیرده کورسه بلغم یا نخامت | اذا در ستر ایده انی بغایت
تکرمیه اوکنه صاغنه هم | تکره زیر پایه صوله هر دم
حدیثده کلدی بر کیمسه دیلرسه | نجاتی قبر عذابندن او مارسه
حذر ایتسون تکرمسون بیورده | که یعنی حول مسجد ایچره دیدی
یوریوب کندی راکب بولوب اکرام | بیان یوریمیه یانجه خدام
یومنوال اوزره سیرچی ای برادر | تکبردر ضرر وار دیدیلر
عصا ایله یوریمك پیرلره هم | که مؤمنلر نشانیدر او هر دم
دخی هم انبیادن اولدی سنت | محصل حسن چوقدر انك بغایت

ولا یتبختر ولا یختال فانه علامة الکبر ولا یتمطی فی مشیته ولا یمشی بین المرأتین ویترک حافات الطریق للنساء ویمیط الاذی عن طریق المسلمین فانه مکثر للحسنات ویسرع فی المرور تحت البناء المشرف ولا یقعد فی الاسواق من غیر حاجة فانها ملهیة عن الامور المهمة فان قعد فیها للتحدث ادی حقوقها وهی غض البصر وکف الاذی ورد السلام والامر بالمعروف والنهی عن المنکر واعانة الملهوف وارشاد الضال وتعریف الضالة وستر الاذی من النخامة والعذرة ولا یبزق بین یدیه ولا عن یمینه ولکن یلقی عن شماله او تحت قدمیه ولا یسیر راکبا وخلفه المشاة والمشی بالعصا للشیوخ علامة المسلمین وسنة الانبیاء فان رای فی الطریق اعمی یاخذ بیمینه مع الیسری

اگر ناگاه کورسه یولده عمی / صول الینه یا بشوب صاغله جانا
دیلدیکی قدر ایده دلالت / هر ادیمه باشینه یازیلور البت
عتق ایتمش قدر بر قول ثوابی / بو خیره ایلیه ذاتم شتابی
دلالت ایلمیه کافره هم / کنیسایه اگنای یا رهمدم
مصافح اولمیه کافرله هربار / ایدرسه کر الن غسل ایده ای یار
سلامی ایلیه مسلمه افشا / که یعنی ویره اکا آشکارا
بلیشی اولسون اولمسون اول البت / سلام ویره انکله اولور محبت
سلام ویره مسلمانه کرارا / بولوشورسه اکا کونده مرارا
سلام ویروب دولشسه بر جدارا / ینه عود ایدنده ایلیه کرارا
که رخصتدر اکا تجدید تسلیم / ایده مسلم [illegible]ن مسلمه تکریم
سلام ویرمیه هر جمع نسایه / که دوشمیه او فتنه یله خطایه
اگر عورت تاره ویرسه سلامی / علیکن ایله رد ایده کلامی
خفی رد ایتملی عورت سلامن / اشتدیرمیه انلره کلامن
اشتدیره سلامی دخی ای یار / اوله ارباب مجلس هب خبردار
دخی اسماع ایدن رد ایلیه هم / که واجبدر اکا اسماعی اولدم
سلام ویردکده بوکنیت ایلر / کا نعهد اسلامی یکیلر
اذا ایله تعرض ایتمیه هم / انک عرضینه مالینه دمادم
سلام ویروب برینه کلسه قاله / حرام اولور تناول عرض و ماله
کیمه اوغرارسه ایتمدین کلامی / بوبدا ایده ویره اکا سلامی

ویقوده مقدار ماشاء ولهبکل ذراع عتق رقبة ولایشیع کافرا الی متعبده ولایصافح کافرا وان صافح اعاد الوضوء ویفشی السلام فیهم علی اهل الاسلام من عرف ومن لم یعرف فانه یزید فی الانس والمحبة ویسلم علی الاخ المسلم اذا لقیه فی النهار مرارا وان حالت بینهما شجرة وکذا ان جدار یجدد السلام علیه اوجبا فان ذلک یوجب الرحمة علیه ولایسلم علی جمیع النساء ویسمع وکذا یسمع اهل المجلس وینوی بالسلام السلام جواب السلام ان یجدد عهد الاسلام فی عرضه لاینال اخاه باذی علی اخیه وماله فاذا سلم علی عرضه وماله حرم علینا تناول عرضه ومن لقیه علیه السلام ویسلم وبیدا بالسلام قبل الکلام فانه جاز منها حین یدخل علی اهل بیته فیه فان دخل بیتا لیس احد

سلام ویره هم اهل بیته جانا / اوینه کیردیکی اثناده حتی
یوغیسه کیردیکی منزلده ادم / کیرنجه بویله دیه انده اولدم

السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین

اولورانک سلامینی ملکلر / اگر یوغیسه انده رد ایدنلر
ملکلر ردیله اولان برکت / زیاده هم اتم اولیسر البت
فجی بر قومه کر اولسیدی لاحق / سلام ویره دخی اولسه مفارق
سلامه کر بوبوزدن اولسه سالک / نه خیر ایشلرسه قوم اولور مشارک
دخی بر مسلمه ویرسه سلامی / اکا بویله دیه بودر تمامی

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

کذلک مسلمه رد ایتسه مسلم / ثلثه کلمات ایله متمم
که نقص ایتمیه لائق بو عباده / دخی ایلمیه بوندن زیاده
سلامی مسلم ایتدکده اقامت / کف ویر مقله ایتمیه اشارت
نصاری عادتیدر قول اول / یهودی دابیدر ثانی محصل
دخی مسلم اولان بدا ایتمیه هم / سلام ایله کتابی یه دمادم
ایده انلاری کوردکجه اهانت / یولک طاریرینه صیقه بغایت
ایدوب ابن عمر بر کون خرامی / که ویردی بر یهودی یه سلامی
یهودی اولدیغین بیلمزدی اما / بلیجک دیدی صکره اکا حتی
بکا رد ایله ویردیکیمی دیدی / سنه رد ایلدم دیدی یهودی
سلام ویرسیدی مسلم ذمی یه هم / بو منوال اوزره ویره اکا اولدم

فلیقل السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین فان الملائکة ترد علیه السلام ویسلم علی القوم حین یدخل علیهم وحین یفارقهم فمن فعل ذلک شارکهم فی کل خیر عملوه بعده فتمام السلام ان یقول السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته وکذلک یرد علی المسلم علیه ولاینقص من ذلک ولایزید ولایشیر المسلم بالاصبع فانه من آداب الیهود ولا بالکف فانه من عادة النصاری ولا یبتدئ المسلم اهل الکتاب بالسلام ویضطرهم الی اضیق الطرق وسلم ابن عمر رضی الله عنه علی یهودی لم یعرفه فلما علم رجع فقال یا یهودی رد علی سلامی فقال قد فعلت فمن سلم علیه احد من اهل الذمة فلیقل وعلیکم

١٦٠

ولا يغير عليه شيئا فان سلم عليهم احد فليقل السلام على من اتبع الهدى وكذلك يكتب في الكتاب اليهم ولا باس بالسلام على جمع فيهم مسلم واهل الذمة ويسلم على الصغير والكبير وعلى القليل والكثير والماشي والراكب ويؤدي سلام الغائب على الغائب فانه امانة عنده على الفور وقد وصفان ولا يخص بالسلام المعارف ويصافح الاخوان ذلك من اشراط الساعة من لقي من الاخوان بعد السلام من تمام التحية وترتيب فانها من تمام المحبة ولا ينزع يده من يد صاحبه حتى يكون هو الذي ينزع ولا يصافحه فانه من الجفاء ومن السنة ان يعانق القادم من سفره ولا يقبله ولا ينحني له ولا يتقدم على الكبير في المشي فانه يورث الفقر ويقدم القرشي في المشي والجلوس

السلام على من اتبع الهدى

دخی کفاره‌گا غدیا زسه البت / بونی مکتوب ایچنده ایده کتابت
دخی بر جمع ایچنده اولسه برادر / کیمی مسلم کیمی کافر انك گر
اوجمعه ویرسه جائزدر سلامی / بلرس یوقدر ویرسه خاص وعامی
سلام ویره صغیره هم کبیره / دخی ویره قلیله وکثیره
گرك راکب گرك ماشیدر ای یار / سلام ویره جواب کتمیه زنهار
سلام کوندرسه غائب غائبه هم / انی تبلیغ ایده فوراً دمادم
اما نتدر سلام انك قاتنده / ادا ایلیه انی ساعتنده
بلیشه ایتمیه تخصیص سلامی / سلامده بر کوره هب خاص وعامی
که زیرا ذلك التخصیص هرآن / امارات قیامتدندر ای جان
ملاقی اولدوغی اخوانه صالح / سلامدن صکره هم اوله مصافح
تحیتك تمامندندر اول هم / محبتی مزید ایلر دمادم
دخی اول یاری صالیویرمیه / الن چکمیه اول قویویرمیه
الی چیقارمدین کمدن هم ای یار / جدا ندر مصافح اولمه زنهار

ومن السنة

دخی سنته اولمشدر موافق / سفردن کلنی اوله معانق
اوپمك ایتمیه بیله خطائی / تواضع ایتمك ایچون انحنائی
ولویه ایتمیه مشیا تقدم / که فقری مورث اولور بو تعظم
قریشی یه ایده کندویه تقدیم / ایده مشی وجلوسده اکا تکریم

١٦١

ولا يضيق طريقا ولا منزلا على احد من المسلمين والسنة عند لقاء الاخوان كيف اصبحتم ومرحبا بكم او اهلا وسهلا فيقول له صاحبه في خير وعافية احمد الله عليه والسنة في الاعياء ما قال النبي صلى الله عليه وسلم اذا اعيى احدكم فليخبب ومن خدرت رجله فليذكر احب الناس اليه يذهب

فصل في سنن الكلام وآدابه افضل خصال المؤمن الصمت وفيه تسعة اعشار العافية والبلاء موكل بالمنطق وكان ابو بكر الصديق رضي الله عنه يضع حجرا في فمه كذا وكذا سنة ليمنع عن الكلام نفسه فمن اراد ان يتكلم فليختر ما لا يعنيه وما الا ... الصمت فاذا اراد ان يتكلم وقف ساعة فان كان لكلامه ثواب نطق

دخی بر مسلم اوزره ویرمیه ضیق / طریق ومنزلی ایتمیه تضییق

ومن السنة فی لقاء الاخوان

دخی ای یار صادق اولدی سنت / ملاقی اولدیغی اخوانه البت
کوریجك کیف اصبحتم دیه جانا / یاخود دی مرحبا اهلا وسهلا
دیه فی خیر اولده سکا هرکاه / دیه فی عافیة احمد الله
بورولان شخصه سنتدر مقرر / رسولك دیدیکی شیء ای برادر
قچن بورلسه سزدن برکز هم / دیدی بیلسن اوکس مشینده اولدم
کیمك رجلی بیوردی او بوشرسه / که یاد ایدلر سورین کیمی دیرسه
انك دردی انکله اوله ذاهب / کوررز اثاری ینی ولان مجرب

الفصل الثلثون فی سنن الکلام وادابه

دخی هم مؤمنك افضل خصالی / سکوت ایتمك اوله هرکاه حالی
آکر اونجشه بولنسه سلامت / انك بر بخشی نطقه اولدی قسمت
سکوتنده در نطقو نجشی برادر / سلامت ابسط ولمقده در اکثر
بلا نطقه مؤکدر سکوت ایت / سکوتك زاهی اسانا ول یوکه کیت
فمنه طاش الوب صدیق اکبر / کلامدن نفسنی منع ایچون برادر
تکلم ایتمك استرکیم که ای یار / اونطق اوله کانك یانینده مختار
که انده اوله ذکر الله اکبر / یا اوله امر معروف نهی منکر
دخی صقینه مالایعنیدن هم / که انده فائده یوق بیش وکم

ایدردی صمتی پیغمبر اطاله ‏ مرید اولسیدی ایتمکه مقاله
وقوف ایلردی بر ساعت او سرور ‏ او نطقنده ثواب اولورسه اکر
انی سویلردی او سلطان ذیشان ‏ والا ساکت اولوردی او سلطان
بو وجه اوزره تکلم ای برادر ‏ اویا نقلر کوزی اچقلر ایلر
دینلمشدر لساندن کیمکه صقلر ‏ عیوب نفسنی اول جمله اورتر
سهل عد ایلمه هر نطقی جانا ‏ قلیل اولورسه ده ندکلو حتی
نیجه مهلک نطق واردر که ای یار ‏ قایرمز سویلر انی کشی هر بار
او سوزیله دوشوب ناره برادر ‏ که یتمش ییل جهنم بحره یانار
دخی حمد یله بدا ایده کلامی ‏ رسوله ایده هم صلاتیله سلامی
تعوذله ایده تسمیه هردم ‏ پس اندن صکره بشلیه سوزه هم
تکلمده اولونی ایده تقدیم ‏ هم علما افضل اولان بوله تکریم
قچن لحن وغلطدن دخی جانا ‏ کلامی اوله تصحیفدن مبرا
لغاتک افضلینی ایده ایثار ‏ عربیتدر اولان افضل ای یار
اودر زیرا کلام اهل جنت ‏ قمو السندن افضلدر تمامت
صقنه غیری السن سویلمیه ‏ دخی فرسی تکلم ایلمیه
بو مذکور اولان السن ای برادر ‏ جحیم اهلی لغاتیدر مقرر
دخی پست دیه سویلرسه ای جان ‏ که صوتک ارفعیدر منکر اولان
ایده چوق سویلمه دن اتقایی ‏ بیله سوزده صوابیله خطایی
که چوق سوز خالی اولمز اول خللدن ‏ دخی سالم دکلدر هم زللدن

والا سکت فهذا اداب
الایقاظ الضراء وقیل
من حفظ لسانه فقد ستر علی
نفسه جمیع عیوبه ولا ینبغی ان
یتکلم وان قل فرب کلمة مهلکة
لا یری بها صاحبها باسا فیهوی
بها فی جهنم سبعین خریفا
ویفتح الکلام بحمد الله والصلوة
علی النبی صلی الله علیه وسلم و
التسمیة والاستعاذة
ویقدم فی الکلام اکبر الناس
سنا وافضلهم علما ویجتنب
اللحن والغلط والتصحیف
ویختار افضل اللغات
فی الکلام التی هی کلام
وهی اللغة العربیة
اهل الجنة ویجتنب الرطانة
والفارسیة فانها لغة اهل
النار ویخفض للتکلم صوته
فان انکر الاصوات ارفعها
ویتقی من کثرة الکلام فان
کثیر الکلام لا یسلم عن السقط
ولا یحدث بکل ما سمع ویتکلم
بفصیح الکلام دون مبهمه
ویجتنب التفیهق

هر اشتدیکی سوزی سویلمیه ‏ اثم واردر انی هرکز دیمیه
فصیحیله دیه هردم کلامی ‏ خبر ایده سوزندن خاص وعامی
تکلم ایتمیه مبهم سوزی هم ‏ کرکسه اولسون اول سوز بیش وکم
صقنه ایتمیه جانا تفیهق ‏ تشدق ایتمیه دخی تعمق
اکوب بوکمک ایله اغزینی ای یار ‏ کانا اول فصاحت ایدر اظهار
دریک سویلمیه سویلسه انی ‏ کلامنده کوزل ایده بیانی
تکلم ایلدکجه فخر عالم ‏ انی کلار دی هر ایشیدن آدم
بری صانسیدی کر انک کلامن ‏ اکا صانمق اولوردی انی ممکن
کلامن دکلینه ایده تفهیم ‏ که مشکل سوزو ارایسه ایده تعلیم
رسول الله سلام ویرسیدی ای یار ‏ انی ایلردی هم اوچکره تکرار
دخی هر بر تکلم که ایدردی ‏ محقق اول سوزی اوچکره دیردی
کلامنده تساهل ایده اکثر ‏ تسامح اوزره اوله ای برادر
کلامی ایتمیه کلفتله منظوم ‏ مسجع اولمیه زیرا او مذموم
پیامبر نهی ایدردی انی زیرا ‏ بیورمشدر انک حقنده حتی
که بز هم امتمک اتقیاسی ‏ تکلفدن بریدر اولیاسی
لسانیله کلامی چینمیه ‏ صغیر اولوغی برکبی یمیه
کلامن مؤمن اولان ایده ایثار ‏ پیامبره صلاة ایتمکله هر بار
دخی ایلیه استغفار وتکبیر ‏ بولانرله سیئاتی اوله تکفیر
حدیثک نقلن ایلرکن خصوصا ‏ اونتسه خاطره کلمسه فرضا

والتشدق والتعمق فیه
ویرتل الکلام ترتیلا ویبرده
سردا وقد کان کلام نبینا
محمد صلی الله علیه وسلم فصلا
یفهمه کل من سمعه ولو عاده
العاد لاحصاه ویفهم السامع کلامه
فانه کان اذا سلم سلم ثلثا
واذا تکلم تکلم ثلثا
فی کلامه ویجوز
النظم والسجع ولا یتکلف
ذلک فان النبی
صلی الله علیه وسلم نهی عن
ذلک وقال انا واتقیاء امتی
براء من التکلف ولا یتخلل
الکلام بلسانه کما تتخلل البقرة
الکلاء بلسانها ویکثر
فی کلامه من الصلوة علی الرسول
صلی الله علیه وسلم فانه یصلی علی النبی صلی الله
علیه وسلم فربما یتذکر ما
نسیه او یکون ذلک عوضا
عن حدیثه فاذا اراد ان
لا ینسی حدیثا فلیقل الحمد لله
مذکر الخیر

صلوٰة ایدر رسول اللهه اودم / تذکر ایده منسیء اول آدم
یا خود اول تصلیه ایدر برادر / عوض اولور او منسیدن مقرر
حدیثی کرا اونتماین دیسه هم / بوڭا او قوته اونتمایه هردم

الحمد لله مذکر الخیر وفاعله

خبر ویرسه یا وعد ایتسیدی ای یار / دخی مستقبل اولسه وقت هر بار
دیسه کیم ایشلرین بن بوگی یارین / یا خود فلان کسه شونی ویریرن
بو سوزلری دیدکجه اوله آگاه / که هر برنده دیه ان شاء الله
کلامنده اوله هر صدقه طالب / که قادر اولمدیغنجه اوله راغب
اگرچه هرده اولورسه هلاکی / صدقدن دونمیه اولمیه باکی
صدقده در نجات ای یار غمخوار / هلاک کذبده در نته که هر بار
رسول اللهه هر اینه هر بار / کذبدر ابغض اخلاق ای یار
کال بعده بو سوزده مناسب / کذب زیرا که ایمانه مجانب
بلا نجیدن بعید اولوب قچارلر / اغزی قوقوسندن هب ملکلر
صبی یه دیمیه اغلر کن ای جان / سکا بر شی الایم اولمه کریان
الیویرمزسه موعودین برادر / کذب یازیلور اوستنه مقرر
بیله سویلرکن اقسرسه غنیمت / حدیثده واردر اولمشدر تمامت
دیدی سویلرکن اقسرسه برکن / که شاهد عدلدر اول مقرر
ولحا وجه یرده اولدی کذبه رخصت / رجل کذب ایتسه جائز اولدی وسعت
بریسی حربه ایدرکن کافر بیله / که زیرا خدعه در حرب اولیله بیله

وفاعله ويستثنى في كلامه فيما يخبر او يعد في مستقبل الوقت من نفسه نحو قوله افعل كذا غدا ان شاء الله او اعطي فلانا كذا ان شاء الله ويتحرى الصدق في كلامه ما استطاع وان رأى فيه النجاة فان فيه النجاة واعلم ان الكذب ابغض الاخلاق الى نبينا صلى الله تعالى عليه وسلم وانه يجانب الايمان وان الملك يتباعد من الكاذب ميلا من نتن ما جاء به ولا يقول لصبي تعال اشتري لك كذا اسكت حتى فيكتب ذلك عليه كذبا ونفتنم المعطسة عند الحديث فهي الحديث شاهد عدل ورخص الكذب في ثلث الرجل يكذب في الحرب والرجل يكذب بين الرجلين يصلح بينهما والرجل امرأته بذلك

ایکنجیسی ایکی آدم میانن / کذب سویلیوب اصلاح ایتسه بیتن
اوچنجی عورتی رضایه شوهر / بلادن سویلیسه جائزدر ای برادر
باس یوقدر ایدر اولورسه باللذت / کلامنده تعاریض وکنایات
برینه نته کیم دیدی پیامبر / کوروب اکننده بر ثوب معصفر
بو اکننده اولان ثوبك نولیدی / سنك تنور اهلنده اولیدی
که یعنی ثوبله اونده صا توناسن / خبز ایدوب انی تنورده صالسن
سکا ثوب معصفر دندخی هم / خیرلی ایدی ایتسیدك مقدم
قریبی کوندروب فاروق حیدر / انی تزویجه تعریضاً او سرور
قنم وار حضرت فاروق بندن / دیه سین حله یه راضی میسن سن
بو تعریض اولدوغن بیلوب او سرور / دیدی حله یه راضی ین مقرر
نته کیم بعضیلر امر ایتدی جانا / لسان شاعری قطعیله حتی
دیدی بخشش ویرك بیلسون او شانم / دیدی شاعرده قطع ایت دلسانم
تعاریض وکنایاتده هم ای یار / کذبدن هم سعت وار هم غنی وار
کلامده دخی واردر بر قاچ اشیا / صقینه ایتمیه انلاری قطعا
جدال ایله مرادر بعضیسی هم / معارض اولمیه کیمسه ایله هردم
اودر زیرا که مفتاح ضلالت / ایدر هم دخی ابواب ضلالت
دخی هجو ایتمیه کیمسه یی البت / که تا اندن قلوب ایتمیه نفرت
او ستر اللهی کشف ایتمکدر ای یار / صقینه ایتمیه بو سری اظهار
غیبا بنده دخی بر مسلمك هم / کرکه کوردیگی شیئله ایتمیه ذم

ولا باس بالمعاريض في الكلام كما قال النبي صلى الله عليه وسلم لرجل رأى عليه ثوبا معصفرا لو كان هذا في تنورك اي لو اشتريت به دقيقا لخبز في تنورك لكان خيرا لك وارسل علي رضي الله عنه ... الحمر رضي الله عنه يعرضها عليه وقال لها قولي له هل رضيت الحلة فقال رضيتها امر بعضهم بقطع لسان الشاعر فقال قطعت لسانه هذا ولنا كثيرة في كلام النبوة فقيها عن الكذب ويجتنب في الكلام عدة اشياء المراء والجدال فانه مفتاح الفتنة والعداوة ومنها الهجو وهو ما ينفر قلب الرجل عن اخيه المسلم فان ذلك كشف ستر الله بينهما ومنها الغيبة وهو ان يذكر الرجل اخاه بما يكره

صریح اولسون او ذم اولسون کنایت ‌ ‌ اشارتله ده اولسون بیله غیبت

یا غیرک عیبنی دیمکه جانا ‌ ‌ بر بینی قندیروب کندی ایشته اصغا

بر بینی غیبت ایلرکن یا مغتاب ‌ ‌ تعجبله انی ایلسه اعجاب

کلوب مغتابه حتی کیم جرآءت ‌ ‌ ایده غیبتله عرض مسلمی سبت

اشد اولور زنادن غیبت ای یار ‌ ‌ که بر خیری نته کیم ودنی نار

قولق طوتمایه مغتابه برادر ‌ ‌ شریک اولور اثمده اکا مقرر

حذر یوق فسقنی ایشته تذکر ‌ ‌ که تا کیم ناس ایده اندن تحذر

دخی عند الظلم اولسه مذکور ‌ ‌ یا عند الاستغاثه اولدی معذور

یا خود ذکر اولسه بر فاجر معلن ‌ ‌ که عار ایتمز اگر ذکر اتسک عیبن

بیله کفارتیدر غیبتک هم ‌ ‌ که استغفار ایده تفسیحون اولدم

هم ایده دخی مغتاب ایچون ای یار ‌ ‌ دگلسه ممکن استحلالی هر بار

صفتنه اولمیه همدخی نمام ‌ ‌ نمیمه نک ایدر معناسی ابهام

ایدوب زیدک عمره سرینی افشا ‌ ‌ که بر شخصه دیه کیم انی ما

بغایت زید او شخص اشتدیکندن ‌ ‌ آلم چکه او سری بیلدیکندن

حدیثده وارد اولمشدر که نمام ‌ ‌ که کیرمز جنته اصلا او بدنام

بو معنای حدیث ایلر کفایت ‌ ‌ وعید اولماغه نمامه بغایت

سکانم ایلین آخردن ای یار ‌ ‌ که سندن ایدر اولغیره هر بار

حدیثده دخی کلمشدر که جانا ‌ ‌ سعایت ایلمز ناس ایچره الا

ولد زنا اولان ایلر سعایت ‌ ‌ یا اولکیم وار زنادن بر شی البت

قوله بصریح بیان ذا و اشارة او کنایة او بعینا احدا علی خو او بعیب بمن بغتاب معایبه او بیدا د جراءة علی عرض اقسا نا النبی اشد من اخیه فالغیبة الزنا وانما تاکل الحسنات ولا یستمع الی المغتاب فان المستمع شریک المغتاب فالاثم الا ان یذکر الفاجر بما فیه لیحذره الناس او عند التظلم او الاستغاثة او فاجرا معلنا الا بانقعن سماع مثالبه وکفارة الاغتیاب الاستغفار للمغتاب ومنها النمیمة وهی ان ینهی سر احد الی من یکره سماعه وفی الحدیث لا یدخل الجنة نمام وعیدا وقیل من نم الیک نم عنک فلا وفی الحدیث لا یسعی بین الناس الا ولد بغی او من فیه شیء منه ومنها ذکر القبیح والشتم کما قال عیسی علیه السلام

قبیح اولانی ذکر ایتمیه قطعا ‌ ‌ دخی شتم ایتمیه کیمسه یه اصلا

نته کیم حضرت عیسی بیوردی ‌ ‌ که بر خوکه یوری امزایله دیدی

سؤال اولندی بو قولیله عیسی ‌ ‌ بوسوز خنزیره میدر دیندی حتی

بیوردی بن کریه کورر ایکن البت ‌ ‌ لسانم شر ایدنمکی عادت

کچرکن حضرت عیسی بن مریم ‌ ‌ بولی بر لاشه کلبه اوغرادی هم

که بدبختدن انک بر جماعت ‌ ‌ کلوب عیسایه ایتدیلر شکایت

او قومه حضرت عیسی بیوردی ‌ ‌ نه کوکجکدر بیاض سنی دیدی

دخی لعن ایتمیه منهی عباده ‌ ‌ نه انسانه نه حیوان و جماده

هم عادت ایتمیه لعنی برادر ‌ ‌ که اثم اوزره تعود اثم دیگر

که لعنت ایلمک مؤمنه جانا ‌ ‌ اثمده بیل قتل کبیدر حتی

دخی لعان اولان محشرده مطلق ‌ ‌ شفیع اولماز شهید اولماز محقق

کهی اولور که ایلر لعن رجعت ‌ ‌ که یعنی لاعنه کلور اول لعنت

دخی لعن ایتمیه هم ملک و ماله ‌ ‌ برکاتن ایدر لعنت ازاله

دخی اول شخصه کیم اوله کنهکار ‌ ‌ یا حد ایجاب ایدر انک صوچی وار

ولی اکا بودر اولان ملایم ‌ ‌ انکچون ایده استغفاری دائم

اگر لعن ایتسه خلق اللهه ای جان ‌ ‌ تدارک ایلیه اول لعن لعان

دعا ایتمکله انکچون البت ‌ ‌ دخی رحمتله خیریله تمامت

اللهم اجعلها له رحمة وقربة

دخی مملوکینک ابن عمر هم ‌ ‌ که سهوا لعنت اتسه بر بنده هم

لخنزیر مر بسلام فقیل له فی ذلک فقال اکره ان اعود لسانی الشر ومر علی کلب میت فی جماعة فجعلوا من معایبه شیئا فقال ما احسن بیاض اسنانه ولا یلعن شیئا من خلق الله ولا یعود اللعنة فان لعن المؤمن کقتله واللعان لا یکون شفیعا ولا شهیدا فی المحشر وربما یرتد اللعنة علی اللاعن وربما یلعن شیئا من ماله فتنزع منه البرکة ولا یلعن من رکب خطیئة او اتی بما یوجب حدا من حدود الله تعالی وینبغی ان یستغفر الله له فان لعن شیئا من خلق الله تعالی تدارک ذلک بان یدعو له بالخیر والرحمة فیقول اللهم اجعلها له رحمة وقربة وکان ابن عمر رضی الله تعالی عنه لا یلعن مملوکا الا اعتقه ولا یرمی احدا بکفر ولا فسق

انی اولساعت اول عتاق ایدرده / انی ملکندن اول طلاق ایدرده

دخی قذف ایتمیه کیمسه جانا / نه فسقیله نه کفریله که زیرا

اگر مقذوف بری ایسه برادر / بنه قاذفه رد اولنور انلر

اوحبس اولور رجالدک طینتده / صدیدا اهل نارک روعتنده

دخی صلبا وغلنه قذف ایتمیه هم / زنا لفظیله صاقنه دما دم

یازیلور اوستنه آذناب بیحد / نه حد اوله اوزاره نه خود عدد

اگوب برکمسه نک عیبنی ای یار / یانینه دشمانینک ایتمه اظهار

عدو اطعام ایدم انی دیوتا / یا اکا کسوه ویروب ایدم اکسا

طعام وکسوه اشد اولوب هب / قیامتده اولور انکله معذب

دخی بهتانیلک جرمنی ای یار / باشنه قاقمیه کوردکجه زنهار

حدیثده دیدی لاتمک جزاسی / اول اولمز اولمایینجه مبتلاسی

دخی چوق چوق یمین ایتمیه زنهار / که تعریض وتهاون ونذر ای یار

یمین فاجره لابد برادر / خراب ایلر دیاری اوله مقرر

یلاذن یره یمیندن فاجره غایت / که بر صوچدر اکا یوقدر کفارت

تحکم له یمین ایتمیه ای یار / بومنوال اوزره الله اوزره زنهار

نحو ان یقول والله لیفعلن الله کذا ولو اقسم
ولی الله لابره الله تعالی

ولی الله اولان حلف ایلسه کر / بو وجه اوزره انی حق صادق ایلر

بو تصدیق اولوری اکا حقدر البت / ولی حقنده بو اولور کرامت

فان ذلك يرتد عليه ان كان المرمي بريئا ويحبس الرامي في طينة الخبال ولا يغفر ولا تصلب بالزنا ولا يغفر له الذنب بعدد فيكتب عليه من الذنب والرمال والاوراق وعدد النجوم ولا يعيب رجلا عند عدوه لو كله طعمة او يكسوه كسوة فان طعام ولباس ذلك من النار ولا يعير انسانا بذنب وفي الحديث من عير اخاه بذنب قد تاب منه لم يمت حتى يعمله ولا يكثر الحلف بالله فانه تعرض اسم الله للتهاون واما اليمين الفاجرة فانها تدع الديار بلاقع وقد عدها النبي صلى الله عليه وسلم من الكبائر التي لا كفارة فيها وفي الحديث لا يحلف احد وان كانه على جناح بعوضة الا كانت وكتة في قلبه ولا يتالى على الله بشيء نحو ان يقول والله ليفعلن الله كذا

ولی تصدیقنه اولوبدر مغرور / که اخر ایتمیه اولمز او معذور

حدیثده وارد اولمشدر که مطلق / یمین ایدن یمین ایتمز محقق

اکا ادخال کذب ایسه ای یار / بعوضه نک جناحی مثلی مقدار

سیه بر نقطه قلبه داخل اولور / انک قلبنه وکنت حاصل اولور

مراد ایلرسه هرکیم حلف صادق / حلف بالله ایده حلفا کالایق

یمین ایتمک خدادن غیره زیرا / بیله شرک خفیدندر اوحاشا

باباسی باشینه حلف ایتمیه هم / حیاتنه دخی غیرک دمادم

بری اولایین اسلامدن دیمیه / دخی هم کعبه یه حلف ایلمیه

اگر صادقسه حلفنده او مسلم / رجوع ایتمز ینه اسلامه سالم

اگر کاذبسه حلفنده او حالف / کفر خوفی وار اندن بک مخالف

یمین اتسه خیرلی بر ایشه هم / انی ایتمیه بن دیرسه بر آدم

او خیر ایشی ایده طورمیه زنهار / ایده کفارتینی صکره ای یار

دیمیه برسوزی برکمسه جانا / انی صدرنده اصلاح ایده حتی

که حق طوغرو ایدوب چکه جفاسن / اله خالصنی قوییه قتاسین

دیمیه دخی مالایعنیی هم / که زیرا عقل نقصان ایلر او هردم

ازاولور که وبال اولور برادر / که یکرکدر سکوت اندن مقرر

دیمیه شعری خلقک خاص وعامی / مکر حکمتده نظم ایده کلامی

یا اسلام نصرتنده اوله منظوم / ثنای حق یا تعظیمله اوله مرسوم

نبی قیلدی سنندن شعری تغییر / که بر لفظ اول ایکن ایتدی تاخیر

ولو اقسم ولي الله لابره الله فذلك من كرامته ولا يجترئ احد على مثل ذلك اعتمادا او منزلا ان يحلف صادقا فليحلف بالله او ليصمت فان الحلف بغير الله تعالى من الشرك الخفي ولا يحلف بابيه ولا بحياة احد ولا بالكعبة ولا بالبراءة من الاسلام فمن فعل ذلك صادقا لن يرجع الى الاسلام سالما وان كان كاذبا خيف عليه الكفر فان حلف احد على شيء ورأى غيره خيرا اتى ما هو الخير وكفر يمينه ولا يتكلم رجل بكلام حتى يجيء في صدره ويقيمه اوده ويأخذ صفوه ويدع كدره ولا يتكلم بما لا يعنيه فان ذلك ينقص من عقله وربما يصير وبالا عليه ويجتنب الشعر الا قليلا من كلام منظوم في الحكمة او

يقول مثلا في قول ابي قيس بن طرفه

ستبدي لك الايام ما كنت جاهلا ۞ ويأتيك بالاخبار من لم تزود

ستبدي لك الايام ما كنت جاهلا ۞ ويأتيك من لم تزود بالاخبار

يعني غيره رسول الله بتأخير بالاخبار ليخرج عن وزن الشعر

بلا قصد رسولدن اولدي صادر ۞ اراجيز شعردن نظم مشعر

مثل قوله صلى الله عليه وسلم انا النبي لا كذب انا ابن عبد المطلب

قصص كيم سركذشت اولين در ۞ كيمي كرچك كيمي كذبه بغيندر

ثبوتينه يوغيسه اعتمادي ۞ دكلسه اتعاظ عبرت مرادي

او مقوله دن ايده احترازي ۞ تكلم ايتميه يوقدر جوازي

بو وجه اوزره قصص كيم ذكر اولنه ۞ كه بدعتدر فتنده حادث اولدي

وجاها كيمسه يي مدح ايتميه هم ۞ كه چوق محذوري وار دربش وكم

ذبحدر ديديلر مدحي محقق ۞ كه مهلك نيجه شئ وار انده مطلق

دخي مدح ايتميه فاسقي زنهار ۞ رسول الله ديدي دكله اي يار

تچنكيم مدح اولنسه مرد فاسق ۞ غضب ايدر او مداح اوزره خالق

دخي دترر ديدي عرشي پيامبر ۞ حذر لازمدر اندن اي برادر

بني منع ايليوب هب ناسه ديردي ۞ مدحدن كندوي اول نهي ايدردي

قولوميز بن رجام اللهه درهم ۞ كه اندن قورقار ايدي حق دمادم

پيامبر بويله ديردي ناسه هر بار ۞ مبالغ اولماكز مدحمده زنهار

نصرة الاسلام او الثناء على الله فان النبي صلى الله عليه وسلم كان يتمثل في قوله ستبدي لك الايام ما كنت جاهلا ويأتيك من لم تزود بالاخبار وربما كان ينشد من الاراجيز مثل قوله انا النبي لا كذب انا ابن عبد المطلب ويجتنب القصص وهي حكايات الاولين من غير ثقة بثبوتها ولا اعتبار ولا اتعاظ بها فقد ذكر ان القصص بدعة حدثت في الفتنة ولا يمدح احدا في وجهه فقد قيل المدح ذبح ولا يمدح فاسقا فقد قيل اذا مدح الفاسق غضب الرب واهتز العرش وكان صلى الله عليه وسلم ينهى عن مدحه ويقول انا عبد الله فلا تطروني كما اطرت النصارى عيسى ابن مريم فان مدحه انسانا في وجهه ارجوه واخافه

مسيحه نته كيم قوم نصارى ۞ كه افراط ايتديلر مدحنده حاشا

وجاها بر بني مدح ايتسه اخر ۞ ديمم دوح اولان بوني بركدر

اللهم اجعلني خيرا مما يظنون واغفر لي بما لا يعلمون

ولا تؤاخذني بما يقولون فانك تعلم ما في نفسي

وهم لا يعلمون

مزاح ايتميه چوق چوق دخي هر باز ۞ وقار اسقاط ايدر لاغ ايتمك اي ياز

دخي براثت ايدر هم افتضاحي ۞ محصل ايتميه چوق چوق مزاحي

لعقودن صافا اولوب ايتمز سه اكثار ۞ باس يوقدر مزاح ايلرسه اي يار

دبله دي بور يلوب بر مرد ناچار ۞ نبيدن نيمكه بر مركب اي يار

بيوردي ديلكن سكا ايدم بيم ۞ ولد ناقه اوزره يوكلدم بيم

مزاح ايدي او سلطانك مرادي ۞ بعيره حمل ايدي انك فؤادي

پيامبره كلوب بر قوجه عورت ۞ ديلرم ديدي ربم ويره جنت

بيوردي جنته كيرمز عجايز ۞ كيرر ابكار اولوب جمله فايز

مزاح ايدوب بيته فخر الثقلين ۞ انسه ديدي بر كون يا ذا الاذنين

كوريدي ابن عباس ديردي البت ۞ كه بزمنده اولنلرده ملامت

مزاحه اذن ايدوب ديردي انامه ۞ شروع ايدك لطيفا ولان كلامه

علي ايدك قلوبي ديدي ترويج ۞ مزاحه ايتدي اذن بويله تصريح

قلوب اولور ملالتده اوزره اي جان ۞ ملول اولور يوريلور نته ابدان

ديدي ابن عيينه هم تمامت ۞ مزاح ايتمك اولوبدر كرچه سنت

قال اللهم اجعلني خيرا مما يظنون واغفر لي بما لا يعلمون ويجتنب كثرة المزاح فانه يسقط المهابة ولا بأس بالمزاح الصافي عن اللغو كقول النبي صلى الله عليه وسلم لرجل استحمل رسول الله اني حاملك على ولد الناقة اي على بعير وقال لعجوز انها لا تدخل الجنة عجوز واراد بها انك تعود بكرا يوما وقال لانس يا ذا الاذنين وكان ابن عباس رضي الله عنه يقول لمن عنده اذا انس فيهم سآمة احمضوا اي خوضوا في ملح الكلام وقال علي رضي الله عنه اجموا هذه القلوب فانها تمل كما تمل الابدان وقال ابن عيينة المزاح سنة لكن الشأن فيمن يحسنه ويضع مواضعه ويرعى دقائق الادب في كلامه كما قال رجل عند النبي صلى الله عليه وسلم

وَلی شول کمسه حقنده که ای جان — ملیح اولان سخنله ایده احسان

مواضعنه وضعه اوله ساعی — دقائق وادبه اوله مرعی

بری پیغمبرک قاتنه کلدی — حضورنده انک هم بویله دیدی

مَنْ یُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ وَمَنْ یَعْصِهِمَا فَقَدْ غَوٰی

رسول ایتدی انک بو قولن انکار — که بویله سویلیه شویله دی هرباز

مَنْ یَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ غَوٰی وَمَنْ یُطِعْهُمَا فَقَدْ رَشَدَ

بریدن دیلدی برشیء صدیق — جوابنی بو یوزدن ایتدی تحقیق

فَقَالَ لَا اَعْفَاكَ اللّٰهُ

بیوردی بو دکلدر حسن تعبیر — سکا لازم ایدرسن لافی تغییر

حدیث ابحره دخی وارددر ورود — رسول الله انی بویله بیوردی

لَا یَقُولُ الرَّجُلُ مَا شَاءَ اللّٰهُ وَشَاءَ فُلَانٌ

فَلْیَقُلْ مَا شَاءَ اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیكَ لَهُ

شر اولمز ناسه دیو سویلمیه — فلان کس ایچلرنده ایکن دیمیه

دخی بر کمسه فوت اولدقده هرباز — دیمیه شرلی کیشی کیتدی ای یار

دیه مشرکه ایسه میت یا قاتله — هم عاق والدینه اوله قاتل

دیمیه بری غائب اولسه جانا — خیرلو سیدی خلقک کیتدی ایوا

که خلقک اک خیرلوسی برادر — رسول الله ذی شاندر مقرر

دیمیه هم خلقک یوق قالدی حق — که سندن صکره اهلک قالیره حق

دیمیه همد نجی ای یار صادق — بو منهیدر دکل شرعه موافق

[Handwritten margin note:] من یطع الله ورسوله فقد رشد ومن یعصهما فقد غوی فقال صلی الله علیه وسلم قل ومن یعص الله ورسوله [illegible] وسئل الصدیق رضی الله عنه عن شیء فقال لا عافاک الله [illegible] فقال قل عافاک الله ولا [illegible] وفی الحدیث لا یقول الرجل ما شاء الله وشاء فلان ولیقل ما شاء الله وحده لا شریک له ولا یقول [illegible] ولا یقول لمیت [illegible] شر مفقود [illegible] او قاتل نفس بغیر حق او عاق [illegible] ولا یقول لاحد [illegible] ولا یقول ما بقی فیهم [illegible] ولا تفعل [illegible] ویلک

خیردن زائل اولماز اهلک اصلا — بولاره بیله سن مادام حتی

یا خود ناسک قموسی خیریله در — فلان باقیدر انلرله بیله در

صقندم حقه هم سکا دمیه — حذر وارددر بو سوزی سویلمیه

دخی سب ایتمیه دهره همارة — بلا کلسیدی یعنی روزکاره

بلای منزل اولان بیله زیرا — هب احوالی مقلب حق تعالی

دعا ایدوب برینه سویلمیه — اطال الله بقاک دیی دمیه

که مشرکلر تحیت ایسه لردی — که بیک بیل یاشیه سن دیرلر ایدی

بونی ظالمه هرکیم دیمش اولور — حقه عصیانه راضی اولمش اولور

کلام منده صقنه سویلمیه — یراماز اکلنه جق سوز دمیه

ادی قوس سما ایکن مثلا — انی قوس قزحله ایتمه مسمی

قزح شیطان ادیدر ای برادر — اضافتده حذر وارددر مقرر

مسبحه دینن برمغنه هم — اکا سبابه دیمیه دمادم

اوزومه هم کرم دیمیه ای یار — دیه حدائق الاعناب هرباز

شامتله تشأم ایلمیه — خبیث اولدی بنم نفسم دمیه

خباثتدن تنزه ایلیوب هم — تغیر ایتدی طبعم دیه اولدم

کیدرکن برکون اول فاروق سرور — که بر قوم اوزره اوغرادی برادر

هم اتش یاقمشیدی قوم اولدم — کوریجک قومی فاروق مکرم

عمر ویردکده بونلره سلامی — بولاره اهل ضوء ایتدی کلامی

دیمدی اهل نار انلره جانا — جحیم اهلی دیمک کلمتیه تا

[Handwritten margin note:] ولا یسب احد الدهر عند نزول البلاء والمکروه فان منزل البلایا ومقلب الاحوال هو الله تعالی ولا یقول لاحد فی الدعاء اطال الله بقاک فانه تحیة المشرکین حیث کانوا یقولون عش الف عام وقیل من قال لظالم ذلک فقد رضی بان یعصی الله فی الارض ویجتنب فی کلامه ما یوهم سوء او ما یتشأم به نحو ان یسمی قوس السماء قوس قزح فان القزح شیطان ویقول للمسبحة السبابة والعنب الکرم بل حدائق الاعناب ولا یقول خبثت نفسی بل تغیر طبعی ومر عمر رضی الله عنه علی قوم اوقدوا نارا فقال السلام علیکم یا اهل الضوء وقال النبی صلی الله علیه وسلم یا ابا بکر انا اکبر او انت قال انت خیر منی واکبر

ابوبكره ديدي بر كون پیامبر
ديديكيم يا رسول الله بندن
بن اولدم ليك سنا سندن اقدم
خلفادن دخی بعضيكز اي يار
بودر سنت اولان جانا سماعه
كه فهم و ذهنني جمع ايده ادم
دخی انصات ايده عند القرائة

كه بنمی اكبرم يا سنمی اكبر
هم اكبر سن دخی خير ليسن سز
ديدي بن ياشلويم اي فخر عالم
نثل تسميه ايتدي روشنه هر بار
كه قران و حديثي استماعه
محدثك كلامن فهم ايچون هم
اولندي منصت ايچون و عدر حمت

قال الله تبارك وتعالى واذا قرئ القرآن
فاستمعوا له وانصتوا لعلكم ترحمون

ومن السنة

دخی ابسم طوره الى يا اخي
كوزي كنديده اوله قلب جازم
دخی حقك قيامه ايده نيت
بومذكوري ايدن اولور محقق

سكون اوزره اوله هم صوتي صاغي
عمله اوله مسموعيله عازم
خروجه عهده سندن قيله همت
عمله حقنا بغايه موفق

ومن السنة

بريسي بر سوزي سويلر كن اي يار
بتورمينجه قائل هم جوابي
تمام ايتدكده قائل سويليه هم
اگر بر شبهه ايلديسه اخر

سوزين اورتا ليوب بحث ايتمه هر بار
كه اخر كمسه ايتميه خطابي
سوزي نه دن ايسه كورنيش وكوكم
باس يوق بحث ايدرسه اي برادر

واذا اقدم سنا وكان عمر بن عبد العزيز رحمه الله يسمي الرعوث شبابا والسنة في الاستماع للحديث والقرآن انتهيم الرجل فهمه وذهنه لكلام المحدث وينصت له فان الله وعد الرحمة للمنصت عند القرائة قال الله تعالى واذا قرئ القرآن فاستمعوا له وانصتوا لعلكم ترحمون وقال في القلب اى حاضر القلب وهو شهيد ومن سنته سكون الاطراف على البصر وعقد القلب وغض البصر وفي فعل القيام بحقه والعمل به وانقياد نفسه للعمل به ومن سنته ان لا يبحث حتى ياتي القائل على تمامه فان بقيت له شبهة فلا باس بالبحث عنه وترك البحث والسؤال اقرب الى التوقير كانت الصحابة رضي الله عنهم

ولي كيم بحث ترك ايتمك انامه
رسولك صحبي بحث ايتمزدي اي يار
كلوردي باديه اعرابي جانا
رسوله ايلديكچه اول سؤالي
كه دينده لازم اولاني زياده
سؤاله جرات ايلرسه برادر
غرائبدن فضولدن نصور هم
نته كيم صورديغي جبريلك اي يار
سؤال ايتدكده سائل بو نيكطوره
نته كيم بعض اصحاب پیامبر
ديرايدي يا رسول الله هردم
كه محتاج اولديغني عرض ايدردي
دخی هم اولكشيكيم اي برادر
دخولده اذنله اوله وارة بابه
دخی صوره سؤاله الله دستور
نته كيم ايتدي استيذان جبريل
اولورله مخاطبه ده اي يار
دخی صديق اكبر هم بغايت
رسول ايله تكلم ايتسه هر بار

ديديلكو اقرب اولدي احترامه
كه بر شيدن رسول اللهه هر بار
مكارمدن بعيد اولمقله حتى
صحابه اخذ ايدرلردي مالي
ايدرلردي اوجيده استفاده
امورك الا مهمك صوره اكثر
كه محتاج اولديغي صوره دائم
علامتدن ايدي دينك اي يار
ادبله ايكي دیز اوزره اوتوره
ادبله هب سؤال ايدرديدي اكثر
ابو بيم فدا اولسون سكا هم
ادبله هم تأني ايله ديردي
اولور مجلسنه كيرمك استر
ايسه اذندن هم جلوس واقترابه
سؤال ايده اگر اولورسه معتذر
جلوس ايله سؤاله يعني اي دل
خفي سويليه چاغرميه زنهار
نزول ايلديكنده نصكره ايت
سوزين ايلردي هم اخفا واسرار

لايجثون عن شيء يحتاجون الاعرابي الجافي منا هل البادية فيسئل فيقتبسون عنه ذلك مما يحتاجون اليه فان تجرا على السؤال فلا يسئل عن معالم الدين ويجثو على ركبتيه كما كان بعض الصحابة رضي الله عنهم اجمعين يجثو عند السؤال ويقول فداك ابي وامي يا رسول الله ما كنا وكنا والاولى ان يستاذن ثم يجلس من الاقتراب ... للسؤال ايضا كما فعل جبرائيل عليه السلام ويخفض صوته في مخاطبة الكبراء فان الصديق رضي الله عنه بعد نزول قوله تعالى ولا تجهروا له بالقول كان يكلم النبي صلى الله عليه وسلم كاخي السرار فان استفهمه الاستاذ شيئا

قوله تبارك وتعالى ولا تجهروا له بالقول

گرایلرسه استفهام استاد ... صورارسه امتحانا ایدوب ایراد
رسول ایتدکجه اصحابه خطابی ... نیجه ویردیسه اصحاب جوابی
جوابی بوده اولیه ویره هربار ... مجیب اوله اومنوال اوزره هربار
صحابه نك جوابی بوایدی هم ... اکا الله ورسولیدر اعلم
جوابی بویله دیرلردی سؤاله ... اگر واقفده اولسه‌لر ما له
غضب ایتمیه عالم سائله هم ... که تشدیدی سؤال اتسه‌ده محکم
شرایعنه اسلامك برادر ... بر اعرابی یمین ویردی مقرر
رسول الله دخی ایتدی یمینی ... غضب ایتمدی کور سلطان دینی
برندن برسوز اشتسیدی فرضا ... امانتعدایده اوسوزی جانا
انی فاش ایتمیه کیمسه‌یه زنهار ... مگر افشایه ماذون اوله ای یار
اگر اعلانیه اولسیدی ماذون ... کلامی احسن ایله ایده مشحون
ایوسینن سویلیه مسموعینك هم ... براما زسوزلرین کتم ایده هردم
اشیدوب برکشی سوزینی یعنی ... اکا ایتمیه هرکز سوءظنی
خیردن محملن بولدقجه مادام ... انك تأویلنه ایلیه اقدام
دخی هم کولمکی ایتمیه اکثار ... که ضحك ایلر اماته قلبی هربار
دخی هم نور وجهی ایدر اذهاب ... جنون ایلر عجب‌سز کولمك ایجاب
هم ایتمك تشمیت عاطسی هر آن ... که اسلامك حقوقندندر ایجاد
بری اغنسر دیغن کوش ایتسه آدم ... انی تشمیت ایتمك اکا الزم

عطس کندوسی دیر الحمد لله ... که سامع دیر اکا یرحمك الله
بعید اولورسه‌ده عاطس بغایت ... که سامع یرحمك الله دیر البت
حدیثده کلدی کیم عاطس محقق ... احق اولور اودم تشمیته مطلق
قچن اقسررسه گر ایلرسه حمدی ... دخی سامعده کوش اتسیدکندی
قچن سامع دیه یرحمك الله ... دیه عاطس اکا یهدیکم الله
دخی یصلح بالکم دیه هم ... کلام عاطسه بو اوله منضم
دیر ایدی عاطسه فاروق هرگاه ... که حمد ایتدك ایسه یرحمك الله
حدیثده وارد اولمشدر برادر ... اگر اقصررسه بر مسلم مقرر
توالی ایله اوچکره هم اولان ... انك قلبنده ثابت اولدی ایمان
ایکی کز اقسررسه گر برادم ... ایکیسنده بیله تشمیت الزم
اوچنجی اقسرشده دیه هربار ... زکام اولمشسکز دفع اوله ای یار
دیدی بعض حدیثده اولغالب ... اوچنجیده ده تشمیت اولدی واجب
اگر اوچدن زیاده اقسررسه ... انی تشمیت ایده سامع دیلرسه
دخی بعض حدیثده کلدی ای جان ... یهودك بعضیسی عمدیله هر آن
رجاء تشمیت ایچون حضرتنده ... نبینك اقصررلردی فاتنده
یهودیلر عطاس ایتدکجه هرگاه ... بیوروردی نبی یهدیکم الله
ویصلح بالکم له ایدردی تکمیل ... ایدوب تشمیتی بووجهله تبدیل
نبی اقسرنجا اولحینده ناگاه ... یهودی سویلدی یرحمك الله
هداك الله دیدی اکا پیامبر ... بومنوال اوزره اولدی ای برادر

امتحانا فجوابه ما كان تزيد الصحابة عند النبي صلى الله عليه وسلم حين استفهمهم الله ورسوله اعلم اذا علموا ذلك او لم يعلموا ولا يغضب العالم على السائل وان شدده في المسألة فان الاعرابي حلف النبي صلى الله عليه وسلم على شرائع الاسلام وكان يحلف له ويعيد وكان يحلف اخوه امانته الذي حدثنا ولا يفشيها لغيره الا داه اذا حدث باذنه احد احد على احسن وجه ولا يحملوا ماسمع ولا يسيء الظن بكلام احد ما وجد في الخير محملا ولا يكثر الضحك فانه يميت القلب ويذهب بنور الوجه والضحك من غير عجب جنون وتشميت العاطس من حقوق الاسلام فعلى من سمع العاطس ان يشمته فيقول

الحمد لله ويقول السامع يرحمك الله وان كان ذو العاطس سبعة ابحر وفي الحديث ان العاطس انما يستحق التشميت اذا حمد الله عند عطسته واذا شمت صاحبه فليقل يهديكم الله ويصلح بالكم وقال عمر رضي الله عنه للعاطس يرحمك الله ان حمدت الله وفي الحديث من عطس عطسا متواليات كان الايمان ثابتا في قلبه وتشميت العاطس مرتين فاذا عطس الثالثة فليقل انك مزكوم وفي بعض الحديث يجب التشميت في العطسة الثالثة وان زاد العاطس على ثلث مرات فان شئت فشمته وان شئت فلا وفي الحديث كان اليهود يتعاطسون عند النبي صلى الله عليه وسلم فقال صلى الله عليه وسلم يهديكم الله

یهودیکن کلوب اسلامه اول کس — قیلوردی راسن اقسرسه منکس
اکیله یوزین اورتردی دخی هم — که صحرا میه بر کمسنیه نم
عطاس ایتدیکجه چاغرمیه هر بار — حمقدر رفع صوت ایتمیه ای یار (توکرك)
حدیثده وارد اولمشدر دخی هم — اگر سویلرکن اقسرسه برادم
کواه عدلیدر صدق کلامه (شاهد) — بو واقع اولور اکثر خاص و عامه
دیمیه اقسر کذاب یا اشهب — که زیرا اسم شیطاندر بولارهب

الفصل الحادی والثلثون فی سنن النوم وادابه

خشن ایتمک فراشی اولدی البت — جناب مصطفیدن بیزه سنت
دخی ابدست الوب عند النوم هم (سنت) — اویومق طاهرا سنتدر الزم
اگر ابدستله یاتورسه جانا — یاتور اول عابدا دینلدی حتی
عروج ایدر انک روحی سمایه — سجوده اذن اولور اکا خدایه
اولور اولکشینک رؤیاسی صادق — اولور کوردیکی واقعه مطابق
دخی عند النوم طوتونه مسواک — اویانوب ایده اغزین هم دیشن پاک
ایدوب قبلیه قرشو اضطجاعی — اوله صاغ یانه یاتماغه ساعی
سکون اوزره یاته هر که یاتنلر — انی میت قیاس ایده کورنلر
بناغی التنه قویه الینی — که یعنی یاصتنه کف یمینی
دخی ذکر الله ایده هم لسانی — قومایه اویویجه دلدن انی
سپوره هم ازار ایله فراشی (یاتاغی) — آکا ویرمیه تا برشی خراشی (اذیت)

وقد عطس عند النبي صلى الله عليه وسلم رجل يهودي فقال الحمد لله فقال له يهديكم الله [illegible] ويكبس راسه [illegible] اليهودي [illegible] ويخمر وجهه عند العطاس ويخفض صوته فان التصرخ بالعطاس حمق وفي الحديث العطسة عند الحديث شاهد عدل ولا يقول العاطس ابى الشهب فانه اسم للشيطان

فصل في سنن النوم وادابه ومن السنة ان يكون الفراش خشنا وان ينام طاهرا [illegible] فمن نام طاهرا بات عابدا [illegible] الى السماء [illegible] رؤياه صادقة [illegible] وينام مستقبل القبلة على شقه الايمن [illegible] ازاره

دخی عند النوم ایده وصیت — نته کیم موت وقتی ایده البت
بو جائزدر که نوم اوزره هم ای یار — که بعثت اولمیه نومنده تکرار
دخی ناس ایله استحلال ایده هم — تخرج ایده اندن بیش وکم
ایده توبه خیانتدن حسددن — سلف ایتدیکی حقد و ظلم بددن
دخی هر لیله ده اوقیه قرآن — اوچ ایتده کفایت ایدر ای جان
ایده تسبیحله تهلیلی اکثار — دخی نومه واریجه ایده تکرار
کشی کیم یاتدیغی شیئله قالقار — نه ایله فوت اولورسه اویله قوپار
دخی اخلاص اوقویه یاتوب آدم — دخی معوذتینی معا هم
انی کفینه اوفوره برادر — سوره باشینه جسمینه سراسر
اولوردن دخی بو اولدی سنت — برینک بر مهمی اولسه البت
توضی ایده عند النوم اول آدم — فراش طاهر اوزره اویوره هم
اوقیه سورة الاخلاصی سه بار — دخی والشمس ایله واللیل ای یار
دخی والتین اوقیوب صاف دیلله — اوقویه هر برینی بسملیله
یدی کیجه ده بویله اتسه جانا — قضی ایدر مهمن حق تعالی
یاخود نومنده انک کوستررکر — نیجه ایتمک دیلرسه کوستررکر
یا اول کیجه ده یا اوچنجیسنده — بیان اولور یاخود بشنجیسنده
توضی ایلدکجه نومه هر بار — صلوة ابدستی کبی اله ای یار
کلیجک چشمنه (کوزینه) انک منامی (اویقو) — اوقویه بو اوله آخر کلامی

رب قنی عذابک یوم تبعث عبادک

ويوصي عند نومه كما يوصي عند موته فلعله لا يبعث من نومته ذلك ويتحلل الناس ويتوب عما اقترف من ظلم وحقد وحسد [illegible] من القرآن كل ليلة [illegible] والتهليل ولا ينام على غير التسبيح [illegible] على ما بات عليه [illegible] سورة الاخلاص والمعوذتين [illegible] بهما راسه ووجهه وسائر جسده [illegible] من كانت له حاجة [illegible] عند نومه [illegible] والشمس والليل والتين [illegible] كل سورة ببسم الله الرحمن الرحيم [illegible] قضى الله حاجته [illegible] للصلوة ويقول [illegible] يوم تبعث عبادك

اَللّٰهُمَّ اِنّى اَسْلَمْتُ نَفْسى اِلَيْكَ وَوَجَّهْتُ وَجْهى اِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ اَمْرى اِلَيْكَ وَاَلْجَاْتُ ظَهْرى اِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً اِلَيْكَ لَا مَلْجَاَ وَلَا مَنْجَا مِنْكَ اِلَّا اِلَيْكَ اٰمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذى اَنْزَلْتَ وَرَسُولِكَ الَّذى اَرْسَلْتَ

رسولى كورمك استين دوشنده — صلوتى چوق ويراكا هر ايشنده
اوقيوب بونى هم اوله ملازم — پس اندن صكره اوله نومه عازم

اللّٰهم ربّ البلد الحرام والشهر الحرام والحرم والحرام والركن والمقام اقرأ على نبيّنا محمّد عليه الصلوة والسلام منّا السلام

دخى ذكر ايتميه بعد العشا هم — امور دنيادن كربش وكركم
مكر دينك اوله امر مهمى — قايرمز سويليه اويله كلامى
منامندن اويانسه دونكه جانا — خلوصيله بونى اوقيه حتى

لا اله الّا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كلّ شىء قدير وسبحان الله والحمد لله ولا اله الّا الله والله اكبر ولا حول ولا قوّة الّا بالله العلىّ العظيم

پس اندن بو اوله حقدن دعاسى — كه رحمت مغفرت اوله رجاسى
اووقت مستجاب اولور نيازى — صلوة اشه قبول اولور نيازى
دخى اويومه براوا ايچره تنها — اويوميه اشيكده دخى قطعا
اويومه السده وار ايكن هم — لحم سمك قوقوسى بيش وكركم

فان اراد ان يرى جمال النبوة فى منامه فليكثر من الصلوة عليه وليقرأ هذا الدعاء والشهر اللهم رب البلد الحرام والحل والحرام والركن والمقام اقرأ على روح محمد منا السلام ومن السنة ان لا يذكر شيئا من امور الدنيا بعد العشاء الآخرة الا ان يكون امرا مهما فى الدين فلا باس على من لم يسم فان استيقظ فى الليل فيقل لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير وسبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم فان ثم يدعو الله بالرحمة والمغفرة فانه يستجاب له البتة فان توضا وصلى قبلت صلوته ولا ينام الرجل فى بيت وحده ولا على اسكفة الباب ولا ينام وفى يده غمر

محوط اولميان سطح اوزره اى يار — حذر ايده منام ايتميه زنهار
برينايدوب بلا اتسه اصابت — كه كندى كنديه اتسون ملامت
دخى ترك ايده قبل الصبح منامى — چاليشه اركن ايليه قيامى
زمين ايلر دخى حقه شكايت — طوروب اوچ نسنه دن هر دم نهايت
بويسى غسل زانيدن برادر — حرام قان دوكمه دن برى معرد
برى دخى اوعالمدن كه اى يار — صبحدن صكره نوم ايليه هربار
حديثده منع رزق ايلر بيوردى — كيم اويورسه صبحدن صكره ديدى
نومدن قالقيجق قلبيله ادم — كه ذكر الله ايده رك قالقه هر دم
وضو ايدوب قبله اولدم نمازى — اوكوز طيبا وله نفسن نيازى
محارمدن اوله تقوايه عازم — تورع ايتمكه هم اوله جازم
كونك خيريله ايده ابتدا هم — ايده ختمن ايو عملله هر دم
كوكلدن دخى نيت ايده حلمه — نه ظلم ايده نه قصدى اوله ظلمه
الك اول ذكر ايله ايدوب ابتدايى — بونى ورد ايليوب ايله دعايى

اَصْبَحْنَا وَاَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلّٰهِ وَالْعَظَمَةُ وَالْكِبْرِيَاءُ وَالْخَلْقُ وَالْاَمْرُ وَاللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَمَا سَكَنَ فيهِمَا كُلُّهُ لِلّٰهِ تَعَالٰى وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ اَصْبَحْنَا عَلٰى فِطْرَةِ الْاِسْلَامِ وَكَلِمَةِ الْاِخْلَاصِ وَعَلٰى دِينِ نَبِيِّنَا وَعَلٰى مِلَّةِ اَبِينَا اِبْرٰهِيمَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَوَّلَ هٰذَا النَّهَارِ صَلَاحًا وَاَوْسَطَهُ فَلَاحًا وَاٰخِرَهُ نَجَاحًا بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

وعلى سطح غير محوط فيفعل ذلك فاصابه بلاء فلا يلوم الا نفسه ويقوم من منامه قبل الصبح فان الارض تشتكى الى الله من غسل الزانى ودم حرام يسفك عليها ونوم عالم بعد الصبح والصبحة تمنع الرزق ويستيقظ ذاكرا لله تعالى بقلبه ويتوضأ ويصلى على فوره لتكون طيب النفس ساير يوم ويختم بالخير اعماله ولا ينوى ظلم احد من عباد الله تعالى واول ما يبتدأ من الذكر اصبحنا واصبح الملك لله والعظمة لله والكبرياء لله والامر لله والليل والنهار وما سكن فيهما كله لله لا شريك له اصبحنا على فطرة الاسلام وكلمة الاخلاص وعلى دين نبينا محمد صلى الله تعالى عليه وسلم وعلى ملة ابينا ابرهيم عليه الصلوة والسلام حنيفا اللهم اجعل اول هذا اليوم لنا

اویاندقده بو اوله فکری جانا — قبردن شمدی بعث اولندی فرضا
کان یکیدن روحی ویرلدی — که محشره جزا اولمغه کلدی
که زیرا نایمک حالی برادر — که میت حالی کبیدر مقرر
تیقظ ایتمسی نومندن ای یار — دیرلدی میت ایکن یعنی تکرار
بو فکر ایله اوله قلبنده باکی — حرام اولمیه تا انهماکی
دخی کوندز اویومق اولدی سنت — مرید ایسه قیام لیلی البت
بیله قیلوله وقتی هم اوده — کونک نصفی کونش اورتایه واره
بیلندی وقتی یوق حاجت سؤاله — یقین اوله کونش یعنی زواله
حدیثده وارد اولمشدر محقق — کون اولنده اویویان ذر احمق
کون اورتاسنده اویومق لطیفه — که اول خلق حسندر هم شریفدر
کون اخرنده خرق دیدی منامی — رسولک بویله وارقعدر کلامی
دخی نوم ایتمیه بعد العصر هم (عقله ضرر) — او وقت احتراز ایده دمادم
رسول اللهی اتعاب ایتسه جانا — قیام لیلی انی کاهیجه فرضا
صباح اولمزدن اولجه اویوردی — دیکوب دیرسکنی هر یره قوردی
مبارک باشینی قویوب براز — کفی اوزره سهل اویوردی اکثر
چیقاردی اویانوب صکره نمازه — واروردی مسجده حقه نیازه

وهو من سنة الابرار

هم ابرارک بو دخی سنتیدن — تهجد جوف شبده اولدی اندن
نمازه ایچون ایده کیجه قیامی — توضی ایده ایدوب اهتمامی

صلاحها واخره بنجاحها برحمتك يا ارحم الراحمين وليخطر بباله انه بعثت من قبره للحساب والجزاء فان حال النائم كحال الميت فليبعثه كالانبعاث بعد الموت فليغتنم ولتيفكر لعله لا ينهمك في محارم الله تعالى والقيلولة سنة لمن اراد قيام الليل ووقتها نصف النهار حين تقرب الشمس من الزوال وفي الحديث النوم في اول النهار خرق وفي وسطه خلق وفي اخره حمق ولا ينام بعد العصر وكان النبي صلى الله عليه وسلم اذا اتعبه قيام الليل نام نومة قبل الصبح فينصب ساعده نصبا ويضع راسه على كفه ساعة لطيفة ثم يخرج الى الصلوة ومن سنة الابرار التهجد وهو ان يقوم في جوف الليل ويتوضا ويصلي تطوعا يفعل ذلك مرارا

صلوة ایده تطوعا کرارا — قیله بر لیله ده انی مرارا
اگر بر شئ کورسه دوشده دیه — انی بر عالمه و ناصح کشییه
دوشن سویلمیه جاهله ای یار — انی دیمیه هم نسوانه زنهار
حدیث ایچره بو معنی اولدی تقریر — اوددش کیم اولمیه مادام تعبیر
که طائر رجلی اوزره در او رؤیا — معلق شی کبیدر یعنی کویا
کورنه بر شی اندن ثابت اولمز — که تعبیر اولمایجه حکم بولمز
قچن رؤیاسی کر اولسه معبر — وقوع ایلر علی وفق المفسر
که تعبیر اولدیغندن صکره رؤیا — وقوعه منتظر اولسون کرک تا
اگر رؤیاسی حلیادن اولورسه — دوشنده یعنی مکروه شی کورسه
دیمیه او مقوله دوشی هر بار — که تحریض ایده ابلیسک او ای یار
منامنده دخی کوردیکی اشیا — گرکه کوردیکی شیلردنسه فرضا
صولنه اوکلشی اوچکز تو کوره — صیغنه کوردیکندن حقه طوره
تحول ایلیوب بر جانبندن — دونه اخر یانینه تا که اندن
دیمیه اول دوشی کمسیه جانا — امین اولم حذردن دیرسه حتی
قیام ایده صلاته صکره البت — وضو ایدوب قیله هم ایکی رکعت
تصدق قایده برشی دفع ایده تا — اوددشن شرین اندن حق تعالی
نیجه کوردیسه اویله سویلیه هم — یلاندن قاتمیه اکا بیش و کم
یلاندن ضم ایلسه شاید که ای یار — گرکه اوله انک تاویلی ناچار
او منوال اوزره تعبیر ایده عالم — ضرردن اولمیه شاید که سالم

والسنة لمن يرى في منامه شيئا ان يقصه على عالم او ناصح ولا يقصه على جاهل ولا على امراة وفي الحديث الرؤيا على رجل طائر ما لم تعبر فاذا عبرت وقعت فينتظر وقوعها بعد العبارة ولا يقص بكل ما يرى من الاحلام فيولع به الشيطان فان راى ما يكرهه فليبزق عن يساره او ليتفل ثلثا ثم ليتعوذ بالله من شر ما راى ثلثا وليتحول عن جنبه ذلك ويتصدق بشئ فان الله يصرف عنه شرها ويقص الرؤيا على وجهها لا يكذب فيها شيئا فلعله يزيد فيه ما يكره تاويله فيقع على ما عبر به العالم كما قضى لصاحب يوسف عليه السلام وفي الحديث الرؤيا الحسنة من الرجل الصالح

نته كيم واقع اولدی ای برادر / كه تعبير ايتديكی يوسف پيامبر
رسول الله حديثنده بيوردی / كه صالح كمسه نك رؤياسی ديدی
اوله اجزاء نبوتدن بر بيدر / كه قرق التی بلوكدن بر جزئيدر
دوشك الك كرچكی ديدی خبرده / اوده شودر كوريله وقت سحرده
حديثا كرچكيكز دير پيامبر / كه رؤيا اصدقيكز در مقرر
مشايخدن ديديلر اهل تعبير / ايدوب هم اصدق ازمانی تقرير
ديديلر اصدق ازمان رؤيا / انلك تأويل و تعبيريچون تا
ايكی وقت اولدی انچون مقرر / ربيع فصلی بريسی ای برادر
بلوغی وقت زبری ثمارك / خريف اوانی يعنی روزكارك
ايكی كز روز شب بريله جانا / برابردر بو ايكی وقتده زيرا
قچن دوش تعبيرين ايتسه معبر / اوله تأويل احسنله مفسر
اكر قورقولو دكلسه او رؤيا / كوزل تعبير ايده بوآنی حتی
اكر قورقولو ايسه ای برادر / مجيب اوله بو وجه اوزره مقرر
ديه كر خير ايسه دوشك تلقاه / دخی هم ديه شر ايسه توقاه
دخی ديه بزه چون خيری كوردك / دخی اعدامز ايچون شر كوردك
رسول اللهه كلدی هم بر عورت / كه ايده كورديكی دوشی حكايت
ديدی رؤياده بكا كوستردی / ستونی بيتمك يعنی قرلدی
نبی ديدی خيردر ان شاء الله / كتورر غائبكی سكا الله
رسول الله ديديكی كبی اولدی / سفرده غائب ايدی زوجی كلدی

جزء من ستة واربعين
جزء من النبوة وفي الحديث
اصدق الرؤيا ما كان بالاسحار
وفي الحديث اصدقكم رؤيا
اصدقكم حديثا وقال
اهل التأويل اصدق الازمان
للتأويل وقت انفتاق
الانوار وينع الثمار وذلك
عند تقارب الليل والنهار
ويرد العابر رؤيا كل مؤمن
الى احسن تأويل وان كانت
الرؤيا هائلة فليقل خيرا
تلقاه وشرا تتقاه
خيرا لنا وشرا لاعدائنا
فان امرأة قالت لرسول الله
صلى الله عليه وسلم رأيت
في المنام كان جائز بيتي
انكسرت فقال صلى الله
عليه وسلم خير ان شاء الله
تعالى يرد الله عليك غائبك
فكان كذلك وقصت
مثل تلك الرؤيا على ابي
بكر وعمر رضي الله تعالى عنهما
فقالا يموت زوجك
فكان كذلك

ينه اول عورتك زوجی برادر / سفر ايتمشيدی ينه مكرر
ينه رؤياده اول زن كوردی جانا / شكست اولدی ستون بيتی حتی
بو كز تعبير ايچون رؤياسن عورت / ابوبكر و عمره ايتدی حكايت
بولر عورته بويله سويلديلر / اكا زوجك اولور سنك ديديلر
حقيقتده زنك هم زوجی اولدی / نتيجه تعبير اولندی اويله اولدی
رسولی دوشده كورمك حقدر ای يار / مكر كه اهل بدعت ايده انكار
حديثده وارد اولمشدر برادر / محقق بيل بو معنای مقرر
بنی هر كيم دوشنده كورسه ديدی / او تحقيق بنی كورمشدر بيوردی
تمثل ايده مز زيرا كه شيطان / نه شكل كعبه يه نه بكا هر آن
دوشنده قورقولوسی دفعه صالح / كه قول ابن سيرين اولدی راجح
اويانوب اولديغنده اتقوا الله / كه دوشده كورديكندن قورقمه هر كاه

الفصل الثاني والثلثون في سنن السفر وآدابه

ايشيت كل بو حديثی ای برادر / سفر حقنده نه ديدی پيامبر
سزلك ظاهرده ابدانكز البت / حركتله صحيح اولور تمامت
دخی اديانكز باطنده هر دم / صحيح اولور ديدی عبرتيله هم
ملاقی اولديغكز عالميندن / فضل كسب ايلك اولك غنيمتدن
حديثی اخرنده ديدی جانا / عليكم بالسفر بيوردی حتی
مسافرعون حقده در محقق / كر كسه راكبی ماشيسی مطلق

ويصدق برؤية النبي صلى الله
عليه وسلم في منامه فانه لا يكون
الا مبتدع وفي الحديث من
رآني في المنام فقد رآني
فان الشيطان لا يتمثل
بي ولا بالكعبة وقال
صلى الله عليه وسلم من
رآني في المنام فسيراني
في اليقظة اي يراني على
الصفة التي عرفني بها
او احسن حالا وهيئة منها
والوجه الصالح لدفع المنامات
الهائلة ما قال محمد بن سيرين
اتق الله تعالى في اليقظة ولا
تبال ما رأيت في النوم
فصل
في سنن السفر وآدابه في
الحديث سافروا تصحوا
وتغنموا ويروى وترزقوا
قيل تصح ابدانكم بالحركة و
اديانكم بالاعتبار وتغنموا
بالفضل وفي حديث آخر
عليكم بالسفر فان المسافر
في عون الله تعالى راكبا
كان او ماشيا

بو تفصیل اولدی اولکمسیه ناظر | که علم ایچون اوله لله مسافر
یا انکچون سفر ایلیه البت | ایده تا نفسنی تحصیل ریاضت
یا خود بر فتنه دن ایده بو فراری | سفر ایلیه انکچون اضطراری
نتکیم بر حدیثده دنچی دیدی | سفر حقنده پیغمبره بیوردی
سفر ایدوب بری دینیله قاچسه | که بر یردن بر آخر یره قاچسه
دیدی شبر آگده اولورسه یا اغبر | سزای جنتا اولور اول مقرر
خلیل اللهك اولور هم رفیقی | رسول اللهك اولور اول صدیقی
سفر ایده نه بو در سنت اولان | بو سنتی گوزه ده امت اولان
سفر ایچون خروج ایتدکده ای یار | خمیس اوله یا اثنین اوله مختار
امیر المؤمنین یعنی علیدن | روایت اولنور هم اول ولیدن
ایلك آخری اولدقده انی بیل | ای عقرب بورجنه انسیدی تحویل
سفر ایتمکی سومزدی او سرور | دنچی عقد نکاحی ای برادر
کیم استرسه سفر ایتمکه فرضا | نهارك اولنده چیقه حتی
نهارك اولنده وار برادر | نجاح و برکت انده مقرر
حدیثنده دیدی اول فخر عالم | سفر انسیدی سزدن بریکز هم
قیله بیتنده اول کس ایکی رکعت | ایکی دنچی رجوعنده تمامت
چیقیجق منزلندن بونی دیه | سراپا بو دعایی هپ اوقیه

بسم الله آمنت بالله واعتصمت بالله وتوکلت علی الله
لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم ※ اللهم

اللهم انی اعوذ بك من وعثاء السفر وکآبة المنقلب
وسوء المنظر فی الاهل والمال اللهم انت الصاحب
فی السفر والخلیفة فی الاهل اللهم اطو لنا الارض
وسهل لنا الطریق وهون علینا السفر اللهم
زودنی التقوی لی زادا واغفر لی ذنبی ووجهنی للخیر

اینما رجعت ※

دنچی بونلری سوره اوله قرائت | دیه هر برینه تسمیه البت
سورة الکافرون ۱ سورة النصر ۲ سورة الاخلاص ۳ معوذتین ۴ ۵

ومن السنة

مسافره بو دنچی اولدی سنت | وداع ایده هپ احبابیله البت
اکا احبابی ایتدیکی دعاده | حق ایلر خیری انکچون زیاده
چیقنجه منزلندن هم اول آدم | که دیه اهلی ایچون بویله هر دم

استودعکم الله الذی لا یضیع ودائعه

مسافر کاهلنه بونی اوقیه | مقیم اولان کشیده بویله دیه

واستودع الله دینك وامانتك وخواتیم عملك
زودك الله التقوی ووجهك للخیر

دنچی اولکمسه کیم اوله مسافر | یانینجه بر قاچ اشیا اوله حاضر
کوزه دهنی قارورهٔ انی | کوزه شانه ایله سرمه دانی
بیله سنجه اوله ابینه مسواك | انکله ایده اغزینی دیشلرین پاك

وهذا لمن یسافر لله فی طلب علم دینیا او لریاضة نفس او فرارا من الفتنة کما قال فی حدیث آخر من فر بدینه من ارض الی ارض وان کان شبرا استوجب الجنة وکان رفیق ابراهیم ونبیه محمد علیه السلام ... عن علی رضی الله عنه ... النکاح ... بسم الله آمنت بالله وتوکلت علی الله واعتصمت بالله ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم

اللهم انی اعوذ بك من وعثاء السفر وکآبة المنقلب وسوء المنظر فی الاهل والمال اللهم انت الصاحب فی السفر والخلیفة فی الاهل اللهم اطو لنا الارض وهون علینا السفر اللهم زودنی التقوی واغفر لی ذنبی ووجهنی للخیر اینما توجهت ... بسم الله الرحمن الرحیم ... ومن السنة ... استودعکم الله الذی لا یضیع ودائعه ... استودع الله دینك وامانتك وخواتیم عملك زودك الله التقوی ووجهك للخیر ...

دخی تیر و کمانی اوله حامل ... طاقنه قلبجی همچون حمائل
عمامه هم آیاق قابی چوالدز ... ایرسیه یانندن اکنه هم بز
دخی بلکسز ایسن کتمیه هم ... اله مقراضی غایت اکا الزم
یا نفسیچون یا اخرجون برادر ... کتوره ادویه‌دن نیجه شیلر
مخاوفدن امین اولمغیچون هم ... نزول ایتدیکی منزلده دمادم
اوقیه اون بر اخلاصی ای یار ... دخی هم آیت الکرسی‌یی بار
اقیه هم بو ایتی برادر ... صلوة ایده رسول اللهه اکثر

وما قدروا الله حق قدره والارض جميعا قبضته يوم القيمة والسموات مطويات بيمينه سبحانه وتعالى عما يشركون

رسول الله اگر خوف اتسه حتی ... عدوسندن بونی اوقوردی جانا

اللهم انا نجعلك فی نحورهم ونعوذ بك من شرورهم

رکوبنده نزولنده مسافر ... که ذکر الله ایده صدقیله وافر
فراموش ایتسه ذکر اللهی ای جان ... رکوب ایده معا انکله شیطان
اکا امر اولنیوب دیر ایت تغنی ... خوش ایتمزسه اکا ایت دیرتمنی
رکابه قویجق آیاغنی هم ... دیه بسم الله اندن باصه اولدم
دخی سرج اوزره اوتوردقده هرگاه ... سپاس ایدوب دیه الحمد لله
یوررسه مرکبی اولوب سواری ... بو آیتی اوله اولدمده قاری

والمدی والمکحلة والسواك والمقراض والمراة والقوس والسيف والسكين والعمامة والغداء والاسفی والمخرزة والسلة والابرة والخيوط ويحمل من الادوية ما ينتفع به او غيره ويعوذ نفسه من المخاوف بسورة الاخلاص فی كل منزل احدى عشر مرة منه ويقرا اية الكرسی حق ويقرا وما قدروا الله حق قدره اذا خاف العدو وقال اللهم انا نجعلك فی نحورهم ونعوذ بك من شرورهم ويذكر اسم الله عند الركوب والنزول عنها فمن نسی الله عند الركوب ردفه الشيطان فقال له تغنه فان لم يحسن الغناء قال له تمنه فيقول بسم الله فاذا استوى عليها يقول الحمد لله واذا سارت الدابة يقول سبحان الذی سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين

سبحان الذی سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وانا الی ربنا لمنقلبون

هم اسبه طاقتنجه اوره حملی ... زیاده اورمیه حملی ثقیلی
دوابك یوزینه اورمیه زنهار ... اوچ ادم بنمیه دفعة ای یار
اول اوچ کشی آراسندن برادر ... اوکنده بینن اولور لعنه مظهر
تحدث ایتمك ایچون غیرله هم ... یا بر امر ایچون انتظاره هردم
دوابی ایتمیه کرسی و منبر ... بنوب اوستنده طورمیه برادر
نزول ایده تحدث ایتسه جانا ... بر امره منتظر اولسیدی فرضا
رکوب ایچون براتدی انی مولی ... دخی هم حمل ایچون وار ایتدی زیرا
اتینك کر آیاغی قایسه زنهار ... هلاك اولسون دیمیه شیطان ای یار
تعاظم ایدر اول قولیله شیطان ... طرحته بقوتی دیر ای جان
اودم بسم اللهی دیرسه برادر ... اولور شیطان سنکدن دخی اصغر
صنعیته حقه شرندن لعینك ... اوله لاحول تسبیحی دلینك
حدینده صدر راسبه دیر حقدر ... رکوبته انك مالك احقدر
ترادفله بینن غیرك اتینه ... اوکنه صاحبی اذنیله بنه
باس یوقدر بنرسه بر طواره ... تعاقبله اگر اوچ کس حماره
بوله یولداشلغه بر صالح ادم ... سفرده اوله انکله یار و همدم
مثلدر راسته بول اول رفیقی ... پس اندن صکره طالب اول طریقی
رفقانك خیرلیسی محقق ... دینلمشدر که درت کوکنه اشقی

وانا الی ربنا لمنقلبون ولا يحمل على الدابة فوق طاقتها ولا يضرب فی وجهها ولا يردف ثلثا على دابة فان المقدم ملعون ولا يتخذ كرسيا ولا منبرا لحديث وانتظار امر بل ينزل فان الله سخرها للركوب والحمل لا غير واذا عثرت الدابة فلا يقل تعس الشيطان فانه يتعاظم ويقول صرعته بقوتی ويقول بسم الله فانه يتصاغر حتى يكون اصغر من الذباب ويتعوذ بالله من شره ويقول لاحول ولا قوة الا بالله العلی العظيم وفی الحديث صاحب الدابة احق بصدرها فلا يتقدم على دابة اخيه الا باذنه ولا باس بتعاقب اثنين او ثلثة فی ركوب دابة ويطلب لسفره رفيقا صالحا فقد قيل الرفيق ثم الطريق وقيل خير الرفقاء اربعة واذا خرج الجمع سفرا

نه دم اولسه مسافر بر جماعت
بر عاقلی امیر ایده لر البت

اوله لر جمله سی امرینه راضی
اوقومه فعل و قولی اوله مرضی

بو اطیبدر قلوب قومه زیرا
دخی اخلاقه احسندر بو حتی

او مرکبکیم اوله بطؤ اوزره سیری
انک مالکیدر قومک امیری

مسافر یولده ایاغن سوررویه
ضعیفلرک ایاغنجه یوررویه

رسول الله سفرده چوق اوکوردی
رفیقن تکلیوب کیرو قالوردی

دعا ایدردی انلره ایچون البت
ایدردی هم ضعیفینه رعایت

دخی یولداشینه خدمت ایده هم
اوله مقدوربنی بذلیله هردم

رفیقه بذل ایده ارتوقسه زادی
سماحت ایلیه وارسه زوادی

همرات ویره ضعیفا اولان عباده
وار ایسه کرحولنجدن زیاده

بنوب ایتمه ده نصرت ایده البت
یوکین یوکلتمه ده ایده اعانت

کهیجه مرکبنی صالیویره
فضاده اوتلاده قرنن طیوره

اکر چایر چمن وقتیسه جانا
نه یب کیده نه سرعت ایده حتی

علف قحط ایسه جانا بنزجه کیده
که منزله وارنجه سرعت ایده

کوزل خلقیله دیرنوب برادر
رفقایه تبصبص ایده اکثر

ایده انلرله کاهیجه لطیفه
مخالف اولمیه شرع شریفه

دخی انلرله ایلیه همار به
سفر امرنده چوق چوق استشاره

بولاره خنده رو کوستره دائم
اوله تنشیط ایچون اول امره قائم

دخی منع ایتمیه انلردن ای یار
نهی وار ایسه فاضل ویره هر بار

۱۹۰ امروا واحدا عالما عاقلا ویجب لانیجا الفونه فی امره وسنجم لا خلاقهم وفی الحدیث علیکم بالدلجة فان الارض تطوی باللیل ... الدابة القطوف فامیر علی الرکب وان یسیر علی قدم اضعفهم وکان صلی الله علیه وسلم یتخلف فی السیر عن الرفقة فیرعی الضعیف ویدعو لهم ویتولی خدمة رفقائه بما استطاع من بذل الزاد والاعانة وفضل الظهر والرکوب والنزول عند الحمل والرکوب علی ملاوة الارض ویحل المرکوب علی ... وان کانت فی الخصب والعشب فلیقصد الارض مخصبة وان کانت مجدبة فی السیر واسرع فان ذلک من احد واسمح ویعامل الخوان الرفق والرحمة والمزاح فی غیر معصیة الله ویکثر استشارة بحسن الخلق ویکثر الرفقاء فی امر السفر ولا یمنع النبسم فی وجوههم عنهم فضل ماله وقوته وما عنده ویعاونهم ویعاونهم

مباح اولاندن یولداشینه هردم
خلاف ایلمیه اویه دمادم

هم اندن برشی استینه جانا
ویره دیلدیکنی دیمیه لا

اجابت ایده کیم ایلرسه دعوت
که یاردم استینه ایده نصرت

دخی ناکاه کم ایتسه لر طریقی
قمو حیرتده قالسه یدی رفیقی

نزول ایده قموسی برآرده
فرسدن اینوب اوله لر پیاده

ایده لر بر بریله مشورتلر
که ایثار ایده لر بر سمتی انلر

بر آدم کورسه لر یا لکز ای یار
طریقی صورمیه لر اکا زنهار

یولداشا دینه ظالب اولمیه لر
طریقی بیزه کوستر دیمیه لر

تجسسیچون طوروب اولدیولده ناکاه
لصوصی ایلیه شاید که آگاه

یا خود بیله که حیرت ویروب او الان
طریق ضلاله ایدن اولدر او شیطان

صلاتی قومیوب تاخیره البت
قیله لر وقتی کلسه اولوب جماعت

ادا ایدوب اوله لر مستریحون
قضا ایتسه تنه کیم دینی مدیون

سوار اولیو مایه که حادث اولور
یا غر اولماسنه ات باعث اولور

نزول ایتدکده نفسندن مقدم
علف بیدا ایده اسبینه اولدم

علفلی لین اوله قوندیغی یر
اتینه کندویه رفقا برادر

ملاولی کیتمک ایچون قیله البت
جلوس ایتمزدن اول ایکی رکعت

بو ایکی اوقیه ای برادر
که هر بر منزله قوندقجه یر یر

اللهم انزلنی منزلا مبارکا وانت خیر المنزلین
اعوذ بالله من الاسد والاسود ومن شر والد

۱۹۱ فکل مباح ویجیب داعیهم ویستغیث مستغیثهم ویقول لسائله لا وانتحروا فی الطریق نزلوا وتوامروا فان راوا شخصا واحدا لم یسئلوه عن الطریق ولا یسترشدوه فربما یکون عینا للصوص او هو الشیطان الذی حیرهم ولا یؤخرون صلوة حضرت عن اول وقتها بل یقضونها و یستریحون منها فانها دین الله تعالی ویصلونها فی جماعة ولو علی فرج ولا ینام احد علی دابة فان ذلک سریع فی دبرها واذا نزل عنها بدا بتقدیم طعام ویتخیر من الارض لنزوله الیها ترابا واکثرها عشبا و یصلی رکعتین قبل ان یقعد لیذهب کلاله ویقول اللهم انزلنی منزلا مبارکا وانت خیر المنزلین اعوذ بالله من الاسد والاسود ومن شر والد وما ولد

اعوذ بكلمات الله التامات كلها من شر ما خلق

طعام اكل ايتميه كر خاص وكر عام — كه بر محتاجى ايتمدكجه اطعام
مسافر راكب ايكن دخى مادام — كه قرآن اوقومغه ايده اقدام
انك كنديلك قيدين كوروركن — كه تسبيح ايليه زارين بولوركن
خلاص اولوب بولاردن اولسه خالى — دعا ايتمك اوله اولدمده حالى
او منزلدنكه قالقوب ايده رحلت — قيله منزل وداعى ايكى ركعت
وداع ايليه بقعه اهلنه هم — سلاميله ديوب بو قولى اولدم

السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين

كه بكلر اهلى وار در هر مقامى — ملكلر در نايده انلره سلامى
هم ايلك احتشام بو رومية مسافر — خطروار انده جندا اوله حاذر
كيجه نك نصفى كجدكده برادر — او وقت ارتحال ايليه اكثر
يوروركن كيجه ايچره هر بار — مسافر رفع صوت ايتميه زنهار
لصوصه هم سباعه كندى اى جان — نه يرده اولدبغنى ايلر اعلان

ومن السنة

دخى سنتدن اولدى بوده هردم — قچن كيتسه بالاسنه هم
ايده تكبير ايدوب تكبيرى بربر — اينيشنده ايليه تسبيحى اكثر
حديث ايچره بودخى اولدى تقرير — كه بحرك ساحلندن ايتسه تكبير
ولى كونش باتاركن ايتسه اما — او تكبير ايله ايتسه صوتى اعلا

اعوذ بكلمات الله التامات كلها من شر ما خلق ولا يتناول من الطعام حتى يطعم محتاجا ويقرا كتاب الله مادام راكبا ويسبح الله مادام عاملا ويكثر الدعاء مادام خاليا واذا اراد الارتحال ودع منزله بركعتين ويسلم على اهل تلك البقعة فان لكل بقعة اهلا من الملئكة ولا يسير الرفقة منازل الليل فانه خطر الا من الجنة ويتحون دون نصف الليل ولا يرفعون اصواتهم فانه يؤذون اللصوص والسباع بمكانهم ومن السنة ان يكثر التكبير على كل شرف والتسبيح في كل غور منخفض وفي الحديث من كبر على ساحل البحر واحات عند غروب الشمس رافعا بها صوته كتب الله له بكل قطرة حسنة ونفوق عند ركوب السفينة

حق ايدوب اكا لطف بى حسابى — او بحرك قطره سنجه اوله ثوابى
سفينه يه ركوب ايتدكجه جانا — بو ايكى ايتى اوقويه حتى

بسم الله مجريها ومرسيها ان ربى لغفور رحيم
وما قدروا الله حق قدره والارض جميعا قبضته
يوم القيمة والسموات مطويات بيمينه سبحانه

وتعالى عما يشركون

يول اوزره قونميه كيجه له هربار — او حيات وسباع ماواسى زنهار
قوسى برمكانه قونه لر هم — كه بعضى بعضيسنه اوله منضم
بولارك اوستنه بسط اولسه فرضا — قموسن بورويه بر ثوب حتى
دخى ليللك دخولنده مسافر — اقيه بونى هر شب بولكجه دير

يا ارض ربى وربك الله اعوذ بالله من شرك وشر
ما فيك ومن شر ما دب عليك ومن شر كل اسود
واسد وحية وعقرب وشر كل ساكن البلد

ومن والد وما ولد

قرالتى كيم كيجه له ظاهر اولور — كه خوف ايتميه انلر كيم اولور
سوادك خوفى انده دخى بودر — انك قورقوسى قورقندن اشددر
مجاهد ديدى وير وب قلبه شادى — قچن كورسك كيجه بر سوادى
سواد ينك سز اولسه اخوفى هم — انك قورقوسى سنده دخى محكم
رفيقا ولمايه اول قومه كيره زنهار — كه انلرك ايچنده چيقراق وار

بسم الله مجريها ومرسيها ان ربى لغفور رحيم وما قدروا الله حق قدره والارض جميعا قبضته يوم القيمة والسموات مطويات بيمينه سبحانه وتعالى عما يشركون ولا يعرس على ظهور الطريق فانها ماوى الحيات والسباع والجن ومدرجة السباع ويتنزل القوم جملة في مكان ويضم بعضهم الى بعض حتى لو بسط عليهم ثوب لعمهم ويقول عند دخول الليل يا ارض ربى وربك الله اعوذ بالله من شرك وشر ما فيك ومن شر ما دب عليك ومن شر كل اسود وحية وعقرب ومن شر ساكن البلد ومن شر والد وما ولد ثم يقول وله ما سكن في الليل والنهار وهو السميع العليم سواد يفرق من الانسان اذا رايت سوادا بالليل

دخی ساحر و کاهن وار ایسه هم … یا انلره منجم اولسه منضم

نعمدن عذره اکل ایلر اولورسه … رفیقی اولمایه اول قوم بولورسه

جرس حقنده پیغمبر بیوردی … که شیطانک اودر مزماری دیدی

ملک یا قلشماز اول قومه دیدی هم … جرس کلب اولسه انلر ایچره هردم

اوزاتمایه سفرین دخی ای یار … طلب مال ایچون مکروه زنهار

حریص اولوب او دنیا اوزره جانا … که حرصی شدتندندر او زیرا

مجاهد دیدی مکروهدر مقرر … سفر ایتمک کمیله ای برادر

غزا و حج ایچون اولسه کوزلدر … رکوب ایتسه سفینه یه محلدر

سفینه یه کیرن شخصه احدر … بقه شدتله بحره مستحبدر

که آیات جلالندندر اولهم … نظر ایلیه عبرتله دمادم

که تحجج بحر ایلر کیلری یار … اکا واسع اولور جنت او مقدار

(دقتله باقیق)

سفر ایتمیه اوچ کونلک یولدن … اولورسه زوجی یا ذی رحم احسن (روا)

یول اولسه مشتبه قوم برادر … حدیث ایله عمل لازم مقرر

قچن یول مختلف اولسه ای جان … که صاغ یانه کیدک دیدی او سلطان

که صاغده بر ملک وار اسمی هادی … دلالت ایلر اول خیره عبادی

دخی اهل سفر بولدم بور اولسه … فتور آل ویرسه سستلک عارض اولسه

او قومه عدو کسلور اول دم چاره … یله کر یعنی سرعتله همارہ

تتابع نفس دفع اولور اول دم … طریقک بعدینی قطع ایلر اولهم

سفرده فلیحق فخری پیامبر … دوه سن یدیکه الوب او سرور

يفرق من الانسان اشد من
فرقة منه قال مجاهد اذا رايت
سوادا بالليل فلا تكن اجبن
السوادين فانه يفرق منك
اشد ما تفرق منه ولا تصحب
رفقة فيها جرس ولا منجم
ولا ساحر ولا كاهن وفي
ولا جلالة من النعم وفي
الحديث لا تصحب الملئكة رفقة
فيها كلب ولا جرس وفي
الحديث الاخر الجرس مزامير
الشيطان ولا يبعد السفر
في طلب المال فانه مكروه وانه
من شدة الحرص على الدنيا قال
مجاهد يكره ركوب البحر الا في غزو
او حج او عمرة ويستحب لراكب
البحر ان يتفكر فيه فانه من
جلائل آيات الله تعالى وفي ذلك
فتح له في الجنة بقدر ذلك ولا
تسافر امراة ثلثة ايام
الا مع ذي رحم محرم
فصاعدا وفي بعض الحديث مسيرة
يوم وليلة واذا اشتبه الطريق
على الرفقة ففي الحديث اذا
اشتبه الطريق فعليكم بالتيامن
اليمين فان عليها ملكا

بر از زمان یا یان یوریردی جانا … نبی بویله ایدردی اکثریا

دخی کیرمیه اول شهر ایچره ای جان … که نه والی اوله انده نه سلطان

کیروب اولمیه هم بر ارضه مقرون … یا فتنه اوله یا خود اوله طاعون

دخی بر یرده طاعون اولسا اکثر … فرار ایچیقمیه اندن برادر

دخی بر بلده یه اولدقده داخل … اوقیوب اوله اولدم بونی قائل

اللهم انا نسئلك من خير هذه القرية وخير ما فيها
ونعوذ بك من شرها وشر ما فيها

مسافر ایتدیکی یرده قوناغن … یبه اول بر صوغانن صر مساغن

نه بولورسه یبه اول یر نباتن … بقولندن نه ایسه خضرواتن

ضرر ویرمز اکا آب و هواسی … که تأثیر ایلمز دخی وباسی

سفر ایچون ایشت شاه جهانی … عذابدن دیدی بر قطعه در آنی

تمو حاجاتنی ایتدکده تکمیل … رجوعه منزلینه ایده تعجیل

ایدوب اهلی ایچون بر شی پیدا … رجوعنده سفردن اید اهدا

کیجه ایله داخل اولمیه سفردن … که اهلنه دکل خالی کدردن

کورر شاید یا بر امر شنیعی … یا بر مکروهه اولور اطلاعی

که تا کیم زوجه سی اولوب مهیا … چکه دوزن ویره کندویه حتی

نته کیم کیجه کلدی اهلنه هم … که رجعتده سفردن ایکی ادم

که انلر طوتمیوب نهی نبی یی … زنیله بولدیلر انلر اجنبی یی

هم اخشام یقین کلمک احدر … اکر قوشلق کلورسه مستحبدر

يسمى هاديا واذا اعيى القوم
فيسلم النسلان وهو
العدو والتشديد فانه يذهب
البهر ويقطع البعد وفي الحديث
انه صلى الله عليه وسلم كان
اذا صلى الفجر في السفر اخذ
بعقود راحلته ثم يمشي فيهما
ولا يدخل بلدا ليس فيها سلطان
ولا سائس ولا ياتي ارضا
فيها طاعون او عذاب وفتنة
وان وقع ذلك بارض لا يخرج
منها فرارا عنه واذا دخل قرية
او بلدة فليقل اللهم انا نسئلك
من خير هذه القرية وخير ما فيها
ونعوذ بك من شرها وشر ما فيها
ويستحب ان ياكل من بقل كل
ارض ياتيها اي من نبتها وبقلها
وبقولها فلا يضره ماؤها ووباؤها
ويعجل الاوبة الى اهله بعد
قضاء حاجته فان السفر قطعة
من النار ويهدي لاهله شيئا
من سفره ولو كان حجرا ولا يدخل
على اهله ليلا كيلا يعثر
على مكروه او
يطلع

وبی ولی اولان بودر عباده — کله اهلینه اول وقت ضحاده
کلنجه مسجدینه واره البت — قیله نافله انده ایکی رکعت
رجوع ایتدکده اهلینه مسافر — که تکبیری اوله کلنجه مکثر
قچن شهرینه داخل اولسه ای یار — بو توحید شریفی ایده تکرار

لا اله الا الله وحده لا شریك له له الملك وله
الحمد وهو علی کل شیء قدیر آیبون وتائبون
وعابدون وسائحون لربنا حامدون

سفردن کلسه اول سلطان ذیشان — اکا قرشو چیقاردی نیچه صبیان
که یعنی اهل بیتندن برادر — کیمن ارداف ایدوب کندویه اکثر
تلطف ایلیوب اول فخر عالم — الوب اوخشاردی هر بریسنی هم
رسول الله سفردن کلسه هر بار — مدینه شهرینی کوردکده ای یار
بوغزلردی پس انده بر دوه هم — ایدردی بونی اکثر فخر عالم
بونحری دیر مشایخ مستحبدر — سفردن کلوب ایده نه احبدر

الفصل الثالث والثلثون في آداب الصحبة والمعاشرة

خلائقله کچنمك اولدی سنت — شفقتله نصیحتله تمامت
نوافل قلمقچون ای برادر — تحلیدن بو افضلدر مقرر
دخی هم محله اصعبدر ای یار — دخی اعظمدر اجرا اکا هر بار
تمام حقین قیامه عالم اوله — هم آفاتندن انك سالم اوله

علی امر شنیع وحتی تتهیأ له المرأة فتمتشط وتستحد وقد طرق رجلان في عهد النبي صلى الله عليه وسلم فوجد كل واحد منهما مع امرأته رجلا فيستحب للمسافر ان يدخل على اهله غدوة او عشية ويبدأ بالمسجد فيدخل ويصلي فيه فالاولى وقت الضحى ان يدخل على اهله ويكثر التكبير عند الرجوع الى اهله فاذا دخل بلده قال لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير آيبون تائبون عابدون ساجدون لربنا حامدون وكان صلى الله عليه وسلم اذا قدم من سفره تلقي اليه الصبيان اهل بيته فتلطف بهم وربما يردف بعضهم وكان اذا قدم المدينة نحر جزورا ويستحب للمشايخ ذلك بعد السفر او بقدم الوطن فصل في ادب الصحبة والمعاشرة والشفقة معاشرة الخلق بالنصح سنة وهي افضل من النوافل والتخلي

حقوقی چوقدر انك بغایت — انی بالجمله بیلمك لازم البت
قاریشه خلقله ظاهر عمللە — مفارق اوله لکن دین و دیلله
خیردن نه ایسه نفسنه محبوب — کذلك خلق ایچون اول اوله مطلوب
خلائقه اوله کاری نصیحت — هر امر ظاهر و باطنده البت
همیشه خیر اوله خلقه مرادی — نصیحت اولدی هم دینك عمادی
خلائقك کیدره ظاهرندن — اذا ایجاب ایدنی هر برندن
دخی اعمال خلقدن نیسه ای یار — که وعظ و زجر ایله منع ایده هر بار
معامل اوله خلقیله دمادم — که شفقت مرحمتله ایده هردم
دخی بر کیمسه یی هر کیمسه ای یار — یرامزلقله ذکر ایتمیه هر بار
موکل بر ملك وار عبده زیرا — دیرسه غیره اکا رد ایده تا
حذر ایده سوکمیه هم ای جان — که مکر و حیله غیرك کاز من کاز
دخی سودیره کندین ناسه ای یار — که احسان ایتمکله یعنی هر بار
عموم اوزره ایده هم انی ای جان — دیمیه بر و فاجر ایده احسان
گرك احسانه اهل اولسون اولادم — گر کسه اولمسون ایده دمادم
ایده خلقك اذاسینه تحمل — جفا و شتمی و برمیه تزلزل
انی عفو ایلیه جان و کوکلدن — حلاولق دیله مدن شاتم اندن
دخی دیمیه هم قورتولو بیلسم — اذاسندن بو خلقك سالم اولسم
محال اولدی بو امنیه محالی — همان امنیه در زیرا مآلی
منزه ایکن لسانی خلقی هر کاه — که قطع ایلمدی نفسندن الله

العرب واصعب تحملا واعظم اجرا لمن قام بحقها ومن حقوقها انها كثيرة منها ان يخالطهم بظاهره ويباينهم بقلبه ودينه ويحب لهم ما يحب لنفسه من الخير وينصحهم في ظاهر الامر وباطنه فان النصيحة عماد الدين ويبطل الاذى عن ظاهرهم واعمالهم ويعاملهم بالموعظة والزجر ويعاملهم بالرحمة والشفقة ولا يذكر احدا بما يكره فان ملكا وكل بالعبد يرد عليه ما يقول لصاحبه ولا يستبشر بمكروه احد كائنا من كان ويتودد بالاحسان اليهم برهم وفاجرهم والى من هو اهل والى من هو ليس باهل ومنها ان يحتمل الاذى ويجعل من شتمه وجفاه واذاه في حل ولا يطمع السلامة منهم فانه محال فان الله لم يقطع لسان الخلق

يا پنجه قورتيلور مخلوق اولنلر
خلائقك لسانندن پس انلر

ايده ناسك مؤنتن تحمل
كه طوعا ايليه اني تكفل

دخي حاجات ناسه اوله قائم
امورلرنده سعي ايليه دائم

كه كورسيدي بر بينك خدمتني
كه سعي ايده‌رب بتورسه حاجتيني

موافقسه رضاء الله حاجت
او مسلمچون دخي وارسه صلاحت

اوساعي معصيت ايتمكسزين بيل
كان خدمت ايتدي حقه بيك يل

فقير حقنده ايده‌رب حسن تدبير
اداسي كوچ اولاني ايده تيسير

دخي مكروبي تفريج ايده هرباز
سونديره دخي مغمومي هرباز

او قوللكيم عون مسلمده اوله مادام
انك عوننده در الله علام

بيله غفراني موجبدر مقرر
كه مسلمي سونديرمك برادر

دخي بر مسلم ايتدكده جنايت
اني مجني دن ايليه شفاعت

اوله اصلاح ذات البينه ساعي
زياده سوزلده اولورسه مرعي

كذب جائز بارشدر مقصد جانا
صدقه افضلندندر او زيرا

دخي بر مسلمك عرضنده اي يار
كه منع ايده قبيحي وسعي مقدار

غيابنده دخي هم ايده نصرت
نه يرده كيم ايده‌لر هتك حرمت

حديثده دير احب الناس الى الله
اوكس كيم انفع اوله ناسه هرگاه

دخي ظلم ايلينه عفو ايده هم
او ظلم اولسون كرك بيش و كرك كم

دخي هر كيمكه ايتسه اسائت
مسيء اولانه احسان ايده البت

دخي هم خلقه اوله حسن ظني
صفتنه سوء ظن ايتميه يعني

عن نفسه فاني يسلم الخلق عن شره ويتحمل مؤن الناس طوعا شكرا لله النعم عليه ويقوم بحوائجهم ويسعى في امورهم وحاجة الناس ففي الحديث من سعى في حاجة لاخيه المسلم فقضيها او رضا وله فيها صلاح فكانما خدم الله الف سنة لم يقع في معصية طرفة عين ويسعى على المعسر ونفس عن المكروب ويفرج عن المغموم فان الله في عون العبد مادام العبد في عون اخيه المسلم وفي الحديث ان من موجبات المغفرة ادخال السرور على قلب اخيك المسلم وتشفع للجاني الى المجني ويسعى في اصلاح ذات البين ولو بزيادة كلمة فانه افضل من صدقة ويذب عن عرض اخيه المسلم وينصره بظهر الغيب

صلهٔ رحم ايده قاطعسه جانا
اگا ويرميه اول ايده اعطا

سرقه ايلرايكن هم برادم
دخي كوردي اني عيسى بن مريم

سرقه‌مي ايدرسن ديدي عيسى
يمين ايده‌رب اول ادم ديديكيم لا

انا ندم حلف بالله‌ه بيوردي
كوزم كاذب اولوبدر بونده ديدي

وبنه برشي احسان ايتسه مولى
حسد ايلميه اول شخصه قطعا

تمني ايتميه اندن زوالي
هم ايتميه زواله احتيالي

سخي نك عفو ايده‌رب هردم كناهن
بلا مكث بغشليه جناحن

دخي جاني اولورسه ذو مروت
اگا قصد ايتميه كه ايده عقوبت

اگر موجب دكلسه ذنبي حدي
عقوبت ايتمكه ايتميه جهدي

وفا ايده اگر وعد ايتسه اي يار
بلا تأخير انجاز ايده هربا

عطيه دردين در وعده زيرا
نفاق اولور محقق خلفي حقي

تتبع ايتميه ناسن عيوبن
كه محزون ايتميه خلقك قلوبن

برينك ناكاه اولا عيبن كورسه
اني ستر ايده اول هرنه اولورسه

دخي ايلميه كيمسه‌يي تعيير
كه يعني سرزنشله اني تشهير

دخي توبيخنك اخر جزاسي
اولور اول شيئك اولكس مبتلاسي

برندن اوكسه كر بر زله حاصل
بو اوله ايتمش عذريله مؤول

اگر عذر ايده‌جك بولمزسه البت
عمي ايله ايده نفسيني تهمت

قاتنده حمل ايده وجه رشيده
كه قلبن ايتميه انك رميده

بو ذكر اولانه قولكيم وار محصل
كه داب صالحيندر بزدن اول

حيث ينتهك حرمة وفي الحديث احب الناس الى الله من هو انفع للناس ويعفو عمن ظلمه ويحسن الى من اساء اليه ويصل من قطعه ويعطي من حرمه ويحسن الظن بهم فان الظن اكذب الحديث ورأى عيسى عليه السلام رجلا يسرق فقال اسرقت قال لا والذي لا اله الا هو فقال عيسى عليه السلام امنت بالله وكذبت عيني ولا يحسد احدا على ما اتاه الله ولا يتمنى زوال نعمته ويتجاوز عن ذنب السخي ويتجافى عن زلة ذوي المروة ما لم يكن حدا وفي الحديث اقيلوا ذوي الهيئات عثراتهم وينجز الوعد فان العدة عطية دين ولا يتتبع عورة احد بل يسترها ولا يعير احدا بما يعلم فربما يبتلى بمثله لزلة اخيه سبعين عذرا فان لم يجد اتهم نفسه بالعمى وحمل امره على ... عنه

دخی وعد ایتسه بر شیء غیره هرگاه — عسی دیه یا دیه ان شاء الله
ولیکن نیتی اوله وفایه — که قلبندن مجدا اوله ادایه
بو تقدیرجه اولور اثم اولمز ای یار — اگر کیم خلف وعد ایلرسه ناچار
بر ایشده اتسه بر مسلم تحکم — تحکمندن ایتمیه تألم
تحکمن قبوله ایدوب مقابل — ایده مقصودینی هر نیسه حاصل
تحکمله نبی یه بری کلدی — که سکسان قیون استیوب دیلدی
شبانیله معا استدی اولهم — رسول الله دیدیکین ویردی اولدم
دخی هم ایتدی موسی یه بر عورت — که قبر یوسفی اکا دلالت
تحکمله دیدی موسی یه اول زن — دعا ایله دیدی کنج اوله یم بن
اوله یم جنته سنکله داخل — او دولتده اوله یم سنده واصل
قبول ایدوب انک موسی رجاسن — دیلدیکی کبی قیلدی دعاسن

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر مقرر — که خلق الله ده که شیدن برادر
ایده قطع طمع اندن دمادم — محبت ایلیه تا ناس اکا هم
عدوسیله ایدوب هردم مداراة — که نفسن منع ایده ایتمیه مجازات
مدارا ایتمکی خلقیله هردم — صدقه در دیدی اول فخر عالم
بیورمشدر دخی سلطان ذیشان — مدارا حقنه یعنی او سلطان
فرائضه نیجه بن مأمور اولدم — مدارا ایله اویله امر اولندم
مدارانک دخی معناسی ای یار — ابو الدرداء دیدیکی اولدی مختار

هذا داب الصالحين ولا يعد
اخاه المؤمن او غيره كالذمي
وعدا حتى يقول عسى او ان
شاء الله تعالى ومن نيته
الوفاء واذا وقع الخلف
في وعده تمكين عليه الاثم
ويقابل تحكم اخيه المسلم
عليه بالقبول ولا انجاح
بالحبيب فقد احتكم رجل
على نبينا محمد صلى الله عليه
وسلم ثمانين دابة واعطا
هي لك ودلت امراة موسى
عليه السلام على عظام
يوسف عليه السلام
احكاحكمت عليه ان يردها
شابة وتدخل معه الجنة
ومن السنة
فضل
ان يزهد فيما في ايدي الناس
لكي يحبه الناس ويكف
نفسه عن مكافات العدو
وفي الحديث بمداراة الناس
كما امرت باداء الفرائض
ومعنى المداراة ما قال
ابو الدرداء رضي الله عنه

بز اقوامک وجوهنه کلهرز — ولی انلره قلبدن بغض ایدرز
کذلک ناس ایچون جانا دمادم — که تلیین ایلیه قولنی هردم
ایده هم بعضی تعظیمی اظهار — که دفع شری ایچون ناسه هر بار
بو معنای مداراة اولدی جانا — مضرة عدوی دفع حتی
دخی حسن معاشرتله اکثر — مخالط اوله ناس ایله برادر
بیوردی حضرت عیسی ابن مریم — سفیهک (الحق) بر سفاهتینه هردم
تحمل ایلکز ایدوب تجارت — بولکم دیر سکز اول تندن سلامت
دخی ظلم ایلسه بر ظالم ای یار — اکا شتم واذا ایتمیه زنهار
دعاء غیر اولور اول بد دعاسی — که تخفیفا اولور عقباده جزاسی
حلیم اوله نه ایتسه اکا خلائق — حلیمدر مؤمنک شانینه لایق
اولوب عند الغضب نفسینه مالک — طریق اقویایه اوله سالک
قچن نار غضبا ولسیدی مشتد — توضی ایلیه اول ساعت البت
جلوس ایده اگر قائمسه اولدم — جلوسیله ده کیتمزسه غضب هم
پس اندن صکره ایده اضطجاعی — رسولک امری بودر اوله ساعی
اگر بر مسلم ایتسه اکا جفایی — او قصد ایلمیه اکا جزایی
بیله اول سوء فعلندن انی هم — دخی تقصیرینه حمل ایده هردم
دخی هجرانی حمل ایده البت — که احداث ایتدیکی ذنبه تمامت
دخی هر شخصه ایلیوب رعایت — که ایده رتبه سنجه اکا عزت
نته کیم سویلیه اول شخصه ای یار — او شخصک عقلی یتشدیکی مقدار

انا لنكشر في وجوه اقوام
وان قلوبنا لتلعنهم و
كذلك يلين لهم القول
فيظهر لهم التعظيم دفعا
لشرهم وكان معنى المداراة
دفع مضرة العدو وان
يحسن المعاملة معهم
وقال عيسى عليه السلام
احتملوا من السفيه واحد
كي تربحوا عشرة ولا يخفف
عن عقوبة الظالم بشتمه
واذائه والدعاء عليه
ويحلم عن جميع الناس فيما
فعلوه به ويملك نفسه
عند الغضب فان ذلك
من شأن الانبياء فاذا
توقدت نار غضبه يتوضأ
فان كان قائما يجلس فان
ذهب عنه الغضب فبها
والا اضطجع ويحمل
جفاء اخيه المسلم
اياه على سوء فعله
وتقصيره ويحمل هجرانه على
ذنب احدثه وينزل كل احد
منزلته كما كلم
احد على قدر عقله

دخی دین اولورسه کر جلیسی — اکا اکرام ایده غایت انیسی
دنیا نتده اولورسه ناقص ای جان — بو دخی ایده اکرامنده نقصان
دینلدی رفع اولنسه قدر انسان — اونودوب نفسنی ایلر او طغیان
اگر قدرندن ایتسن انی تنزیل — عداوت اولور باعث او تذلیل
اوناسه عدل منصفا اوله دل صاف — او خلقدن دیلیه عدل وانصاف
مخالط اوله هر صنفیله جانا — ولیکن انلرک خلقیله اما
نه دکلو فاجر ایسه ده برادر — او حسن خلقه راضیدر مقرر
ولی مؤمنله واجب بوکه عاقل — خلوص قلبله اوله مجامل
مدارادر بونک معناسی ای یار — انی کندویه عادت ایده هر بار
کریمی قوم اولانه ایده تعظیم — نیه اهل ایسه اوله ایده تکریم
محصل اولمیه اکرامده قاصر — اگر مکرم اولورسه دخی کافر
کیم ایتسه مسلمه اکرام اقدام — کانّ ایتمش اولور حقه اکرام
تکبر ایده نه ایده تعظم — تواضع ایده کیم ایتسه تکرم
تواضعک بودر معناسی هردم — خیرلو بیله غیری کندیدن هم
ملول اوله مدح اولدقده جانا — که تقوا ایله ده ذکر اولنسه حتی
علامت تواضعدندر ای یار — عصا ایله یوریمک بیرا اولنلر
طعامی اکل ایده خدامیله هم — اذایی رفع ایده یولدن دمادم
ویره صبیانه کوردکجه سلامی — بولارله در تواضعک تمامی
فقیرلرله طوره اوتوره دائم — اوله هم خدمت درویشه قائم

غنم

ویجالس الرجل علی قدر دینه وقیل من رفع انسانا فوق قدره فقد اطغاه وانساه نفسه ومن انزله دون قدره فقد اجتر عداوته وینصف الناس من نفسه ولا ینتصف کیلا یعد فی الظلمة ویخالق کل صنف منا اهل الدنیا والآخرة بخلقهم فان الفاجر یرضی من الرجل بحسن الخلق ومخالصة المؤمن واجبة ویکرم کریم کل قوم بما هو اهله وان کان کافرا وفی الحدیث من اکرم اخاه المسلم فکانما یکرم ربه و المتواضع من الناس یتواضع لمن فوقه واخلاق المتواضع علی متکبرهم وحمل العصا والاکل مع الخادم ورفع الاذی عن الطریق والسلام علی الصبیان ومجالسة الفقراء واعتقال الشاة للحلب

غنم حلب ایلمک اولسیدی حالی — بنفسه ایده اول اعتقالی
رکوب ایلیه دخی هم حماره — او حسن خلقدن اولمشدر هماره
بازاردن هرنه ایتسه اشترایی — که کندی کتوره اول مشترایی
یا بنجه خادم اوید زمیه بردم — کتورمیه پشنده یعنی ادم
پیامبر یالکز یوردی هر بار — یورتمزدی پشنده کیمسه ای یار
رسولک عادتیدی مشیسنده — یوروردی دائم اصحابک پشنده
بو استتباع اولور تابعه زلت — اولور متبوعه دخی فتنه البت
اولولاره ایده توقیر وتکریم — علمایه ایده هردمده تعظیم
ضعیف اولنلره هم ایده نصرت — ایده ساداته اکرام ومحبت
حوایجده بونلرک دمادم — نیه محتاج لر ایسه سعی ایده هم
لسانیله دخی قلبیله البت — ایده اشرافه دائم اول محبت
دخی تقدیم ایده ساداتِ نفسه — امورک جمله سنده هرنه ایسه
صقالی اق اولندن ایده شرمی — بیله اکرام ایدوب هم قدر هرمی
انک عهد نبی یه قوبجا یجون — هم اندن معرفته سبقی ایچون
بیله کیم طاعة اللهی مقرر — که ایتدی بیر اولنلر اندن اکثر
حدیثده کلدی اوچ اولماز مذلل — اولورلر دائما بلکه مبجل
اول وجدن بریسی زدیدی شراح — که ذی شیبه دیو ایتدیلر انصاح
ضعیف اولنلره رحم ایده هردم — صغیر اولنلره دخی دمادم
دخی هم ناسی ایتدکده زیارت — اولودن بشلیه تعظیما البت

ورکوب الحمار وحمل السلعة من السوق ولا یستتبع احدا من الناس فکان النبی صلی الله علیه وسلم لا یطا عقبه رجل وکان صلی الله علیه وسلم یسوق اصحابه ولا یخلو ذلک عن فتنة ویوقر الکبراء ویعظم العلماء وینصر الضعفاء ویعظم اولاد الرسول صلی الله علیه وسلم ویسعی فی حوایجهم ویحبهم بقلبه ولسانه ویقدمهم علی نفسه فی کل شان ویستحیی من ذی الشیبة المسلم ویوقره لقربه زمانا من عهد النبوة وسبقه ایاه بمعرفة الله تعالی و کثرة طاعته لله تعالی وفی الحدیث ثلثة لا یستخف بحقهم الحدیث ویترحم علی الضعفاء والصغار ویبتدئ بالزیارة باکبر الناس سنا تعظیما له ویبدأ فی اعطاء شیء باصغرهم سنا لقلة صبره

خلائقه گر ایتسه بر شی اعطا ... الك اول اصغرینه ویره جانا
صغیرا اولانه یوقدر صبره طاقت ... انی تسلیه لازم اول البت
هم ایده تربیه ذاتم یتیمی ... دخی هم ایلیه مسکینه رحمی
دخی رفق ایلیه مملوکنه هم ... اگا اول قصه فاروقی هردم
غنی اولمیه قاتنده مکرم ... غناسی ایچون تواضع ایتمیه هم
ثلثانی کیدر دینك برادر ... که زیرا بو ایله بیوردی پیامبر
مهان اولمیه هم یانده زنهار ... که فقر ایندن اوتوری مؤمن ای یار
دیدی هر کیم حدیثده اولدی تقریر ... غناسیچون غنی یه ایتسه توقیر
فقیره ایتسه فقر ایچون اهانت ... قبول ایتمش اولور اول کیمسه لعنت
دخی نصرت ایده ظالمه هردم ... ظلمدن منع ودفعیله انی هم
دخی مظلومه ایلیوب اعانت ... که اندن ظلم دفعه ایده نصرت
هدیه سن اله احبابدن ای یار ... عوض ویره ولی ایکی او مقدار
ایده اهدا چالشه فضلی بوله ... هدیه ویرن اول کندی اوله
ایده مهدی یه خلقی بجره تشکر ... دعا ایله ثنا ایله تذکر
دخی مرضایی ایلیه عیاده ... عیاده ایدن بولور فضلی زیاده
جنازه یه واروب حاضر اوله هم ... مصابی تعزیت ایده دمادم
ینیکن مؤمنك ایلیه ارشاد ... که یعنی صاحبینه ایده ارشاد
دخی هم اغنیا ایله برادر ... اوتوروب طورمیه قطعا برابر
دخی ظالملر ایله بکلر ایله ... مخالط اولمیه اصلا بریله

وسرعة جزعه ويؤوي اليتيم ويرحم المسكين ويرفق بالمملوك ولا يوقر غنيا ولا يتواضع له لغناه فذهب من دينه ثلثاه ولا يحقر مؤمنا لقلة ذات يده ولا يحتقر ففي بعض الآثار ملعون من اكرم بالغنا واهان بالفقر ... ينصر الظالم بمنعه عن الظلم ويدفع الظلم عنه ويقبل الهدية ويكافي باكثر منها عن صاحبها ويرى له فضل الابتداء والسبق ويشكر نعمته له بالدعاء والثناء عليه ويعود المريض ويشهد الجنائز ويعزي كالمصاب ويرشد ضالة المؤمن ويتقي مجالسة الاغنياء والظلمة والامراء فانها فتنة وبلاء ويجتنب مجالسة اولاد الملوك وابناء الاغنياء

بولر ایله

بولر ایله اوتوروب طورمق بلادر ... محصل فتنه در رنج و عنادر
شاه اولادیله هم ایتمیه صحبت ... غنی وغلمانندن قاچه البت
بولاره ایتمیه طول نظر هم ... صقنه فتنه در بونلر دمادم
بقه هم اغنیایه مرحمتله ... نگاه اندازه اوله هم شفقتیله
بعقوب قالمایه یوزلرینه هر بار ... ایدوب زینتلرینه طرح انظار
بو فعل ایجاب ایدر زیرا اهانت ... که یعنی کندولی اولور حقارت
بولشدقده هم اهل فسقه جانا ... کولر یوز انلره کوسترمیه تا
کوکلدن فاسقه بغض ایده هرگاه ... انك تفویض ایده امرینی الی الله
اگا لعن ایتمیه هم بد دعایی ... رجوعیچون ایده حقدن رجایی
دخی ظالمه اولمیه مساعد ... شریکی اولمامقده ایلیه جد
یقین اولمیه هم باب امیره ... که شاید انکیچون ناره کیره
اگا تسلیم ایده یم دیو هر بار ... توجه ایتمیه اول یکا زنهار
مخالط اولمیه انلرله بردم ... که دیرسه اولمسون یرم جهنم

الفصل الرابع والثلثون في سنن المواخاة

خصال مؤمنیندن بودر افضل ... که حب لله بغض في الله محصل
بو حب للهك اکلیه مالن ... اول ایجاب ایلر ایمانك کمالن
اولورهم طعم ایمانه او واصل ... اودر هم اخلص اعمالی عامل
چوغالدك دیدی اخوانی پیامبر ... حبیب در عبده اول رب اکبر

وطول النظر اليهم فان ذلك فتنة وينظر الى الاغنياء بعين الشفقة والرحمة ولا يمد عينيه اليهم والى زينتهم فانه يوجب المهانة ولا يلقى اهل الفسق والمبتدع بوجه طلق ويلقى الكافر والمبتدع بوجه مكفهر ويبغض الفاسق لفسقه ويكل امره الى الله ولا يدعو عليه ولا يلعنه ويرجو انابته ولو بعد حين ولا يساعد ظالما في امره ولو بخطوة ولا يقرب باب الامير القاسط ولا يمشي متوجها اليه للتسليم عليه ولا يخالطه فيقرنه في نار جهنم

فصل في سنن الموالاة والمواخاة
افضل خصال المؤمن الحب في الله والبغض في الله وانه يوجب كمال الايمان ومحبة الله تعالى وبه ينال مؤمن طعم الايمان

حیا ایدیجی

وهو من خالص العمل لله وفي الحديث اكثروا من الاخوان فان ربكم حيي كريم يستحيي ان يعذب عبده بين اخوانه يوم القيمة وقال صلى الله عليه وسلم اكثروا من المعارف فان لكل واحد شفاعة يوم القيمة وقال النبي صلى الله عليه وسلم ما احدث عبد اخا في الله الا احدث الله له درجة في الجنة وقال صلى الله عليه وسلم مثل المؤمن كمثل الروح من الجسد ومن السنة ان لا يواخي الا من يثق بدينه وامانته ويعرف صلاحه وتقواه فان المرء مع صاحبه وان لم يلحقه بعمله فان الله تعالى ربما يرى في قلب وليه انسانا فيرحمه فليكن عنده الرفقاء اربعة ويكون واحد ويخير من كلهم احب من عباد الله بحسب اياه فان القلوب تتعارف وتتناكر ويسأل حبيبه عن اسمه وعن اسم ابيه وممن هو فان ذلك يؤكد المحبة ولا يغلو في الحب والبغض فيكون حبه كلفا وبغضه تلفا

قولنه دوستلری ایچنده البت   عذابه شرم (عار) ایدر روز قیامت
آرایوب صالحینی دیدی هربار   ایدک اول زمره دن احبابی اکثار
که انلر ایدر یسر روز قیامت   محب اولدقلری شخصه شفاعت
رسول الله بنه بیوردی جانا   که قول برقرداش احداث ایتمز الا
آکا بر درجه احداث ایدرهم   انکچون جنتا یچره رب ارحم
مثالی مؤمنک مؤمنله دیدی   جسدله روحه بکزر اولبوردی

ومن السنة

دخی دوست اولدیغی کشی هر ای یار   قوی اوله دیانتده او هر بار
امانتی اوله هم دخی محکم   صلاحه میلی اولدیغن بیله هم
کشی عقباده دوستیله قوپیسر   عملده آکا یتمزسه ده اول کر
کشینک دردا اوله یولداشی جانا   بر اوله جمله سینک سوزنجه حتی
کیمی سوسه عباد اللهدن ای یار   انی سودیکین ایده آکا اخبار
قلوب ایدر تعارف حبی زیرا   که قلبدن قلبه وار یول دیدی حتی
دخی یولداشی اولدیغی عبادن   صوره باباسی اسمن کندی ادن
قبیله سن یرین هم صوره جانا   مؤکددر بو معنی حبی فرضا
بغضنده حبنده دخی هم برادر   تجاوز ایتمیه حدندن اکثر
که تا کیم اولمیه حبی کلف هم   دخی ایتمیه بغضینی تلف هم
ایده اول بغض و حبده (عشق) اعتدالی   کوزتمک اوله حد شرعی حالی
کله باقه یوزینه حبا انک   یوزین شوقیله کوره دوستانک

ويكون مقتصدا فيهما فينظر في وجه اخيه حبا له وشوقا اليه ففي الحديث نظر المؤمن الى المؤمن عبادة وتبسم الرجل المسلم في وجه اخيه اخاه يحط الخطايا عنهما ويتورع عما يوجب الفرقة بينهما ففي الحديث ما تحابا اثنان فتفرق بينهما الا ذنب يصيبه احدهما ويتكلف خالصة الود ففي الحديث ثلاث يصفين لك ود اخيك تسلم عليه اذا لقيته وتوسع له في المجلس وتدعوه باحب اسمائه اليه ويوافق اخاه فيما اباح الشرع فان ذلك خير من الشفقة عليه ويحمله على حسن نيته وان لم يساعده العمل ويفرح بما يرى عليه من نعمة ويغتم بما يلقى من كربة وغمة ويسعى في تفريجها عنه ويستعمل معه بشاشة الوجه ولطف اللسان وسعة القلب وبسط اليد وكظم الغيظ واسقاط الكبر وملازمة الحرمة

حدیثنده رسولک اولدی وارد   بو معنای مؤیدهم مؤکد
عبادتده باقا مؤمنه مسلم   خطایادن اولور ایکیسی سالم
بیورمشدر رسول رب اعلا   سوشمز ایکی بیلور اثنان الا
برینک برکناهی حادث اولور   او فرقته او ذنبی باعث اولور
تورع ایلیه هردمده البت   او شیلردنکه ایجاب ایده فرقت
خلوص اوزره اوله حبی همواره   خلاف ایتمیه اصلا یار غاره
حدیثده وارد اولمشدر که جانا   که حبی اوچ شی ایدر دیدی اصفی
سلام ویره ملاقی اولیجق هم   برین مجلسده توسیع ایده هردم
ایده سودیکی اسما ایله دعوت   بو اوچ اصفی ایدر حبی بغایت
موافق اوله احبابه همیشه   بو اوچ اشیاده ایده وفقی پیشه (عادت)
که شفقتدن خیرلیدر آکا بو   موافقتی ایده کندویه خو
آکا بر دوستی ایتسه حسن نیت   آکا حمد ایده بولمزسه ده غایت
توجه ایتسه بر نعمت او یاره   فرحناک اوله بو آکا همواره
اگر دوستنه بر غم اولسه مقرون   انک حزنیله بو ده اوله محزون
اوله تفریجنه هردمده ساعی   اخوت حقنی اوله مراعی
آکا هم کوستره روی بشاشت   لسان لطفیله ایلیه عزت
خلوص قلبن آکا ایده اظهار   یاننده وقعنی بیلدیره هربار
کیدروب غیظ کبرین دخی ای جان   آکا جود و سخا ایلیه هر آن
حضورنده غیابنده تمامت   ایده دائم ملازمت حرمت

اكا عذر ایتسه اول یار موافق
قبول ایده کرك کاذب یا صادق
کیجه کچورمیه اوله ملاقی
صداقتده اولوب دائم و باقی
بولشسه کوستره اکا مودت
کورشسه عرض ایده هردم کرامت
دیه هم ما رأیتك این انت
یا خود دیه که بعدی کیف انت
بری بریله بولشدقده اصحاب
معانقه ایدردی جمله احباب
مصافحه ایدرلردی هم ای یار
بری برندن ایرلدقده هر بار
اودم اللهه حمد ایدرلر ایدی
هم اندن مغفرت استرلر ایدی
مرارا التقا اولسه فرقت
اگر بر کونده بیله بو ایدی عادت
اوزینه صاندیغندن کندی یاری
بوصانه فضل و حقی اکا اشری
دخی دوستینه اهدا ایده اکثر
هدایادن نه ایسه ما تیسر
ویره اول طیب نفسله بولنانی
رضاسیله ویره نه ویرسه انی
اله دوستی نه کیم ایلرسه اهدا
از ایسه ده قبول ایلیه حتی
بو انی چوق کوره قلبیله ای یار
زیاده اوله حبی اکا هر بار
بو دخی جد و جهد ایلیه بالذات
خیرلی شیئیله ایده مکافات
دخی شکر ایلیوب ایده ثنایی
جزاك الله خیرا اله دعایی
جوابی خیر ایله ایده ثناده
بو سوز ابلغ اولور زیرا دعاده
دخی مهدایی هم ایتمیه اخفا
انی اظهار و نشر ایلیه حتی
خیرلیسی بودر مهدانك ای جان
کلام و حکمت اوله انده هر آن
طعام و کسوه دن بولدیغن ای یار
که نفسی اوزره دوستن ایده ایثار

وقبول المعذرة الکاذبة
والصادقة وان لا یمر علیه
اللیلة حتی یلقی اخاه ویلقاه
بود وکرامة ویقول کیف کنت
بعدی وکان اصحاب رسول
الله اذا تلاقوا تعانقوا واذا
تفرقوا تصافحوا وحمدوا الله
واستغفروا الله عند ذلك
فان التقوا وافترقوا الی الیوم
مرارا ویری لاخیه من الحق والفضل
علی نفسه اکثر مما یری له اخوه
المسلم
ویهدی الی اخیه وحسن
تسیر له عن طیبة نفس
رضاء ویقبل ما یهدی الیه
وان قل ویکثره ویزداد له حبا
ویکافیه بخیر من ذلك ان وجد
ویشکر له ویثنی علیه خیرا
ویدعو له ویقول له جزاك الله
خیرا فانه ابلغ فی الثناء والدعاء
ولا یکتم صنیعه ویظهر ما
یهدی الرجل لاخیه المسلم
الکلمة من الحکمة ویوثر
بما یجد من الطعام واللباس
اخاه فی الله ولقد اهدی
بعض الصحابة

ایدوب اصحاب ایچنده بعضی جانا
که بر قیونی باشینی غیره اهدا
قبول ایتدکده اولده ایدوب ایثار
که بر آخره اهدا ایتدی تکرار
دولشدی راسی شاتك یدی منزل
قرار ایتدی یدنجیسنده کامل
اوراسی مرجعی جانا محصل
که اولدی عاقبت معطیء اول
هم انعام ایده نك کندویه ای جان
صقینه بد دعاسندن او هر آن
که زیرا منعمك هرکاه رجاسی
که منعم اوزره مقبولدر دعاسی
دخی دوستك زیارت ایلیه هم
کون اشوری کون اشوری دمادم
مزور اولانه کلمزسه ملالت
او هر کون ایلیه انی زیارت
زیارت ایلدکجه انی هرکاه
ثواب و خیر اوله دائم من الله
زیارتچون قپویه وارسه جانا
او دستور استیه کیرمکه حتی
واروب قپویه طورمیه مقابل
ایکی رکنك برینه طوره مائل
درونه اطلاع ایچون اولا دم
قپونك اراسندن بقمیه هم
دخی دستوری اوچ کرد یلیه
که هر بر مرهده هپ بویله دیه

السلام علیکم یا اهل البیت

فلانه وارمیدر کیرمکه دستور
اولورمی کیرسه ایچرویه معذور
کم هر بر مرهده مکث ایده ای یار
یمك ییوب فراغی وقتی مقدار
یا مکث ایلیه اول کس اله ابدست
یا تخمینا قیله اول درت رکعت
اذن اولورسه اکا اوله داخل
اگر اولمزسه اول کس اذنی قائل
دونوب منزلنه ایلیه رجعت
ولیکن ایتمیه کین و عداوت

راس شاة لاخر فنا وله سبع
ابیات حتی رجع الی الاول
ویبتغی دعاء من انعم علیه
بالشر علیه فان دعاء النعم
علی المنعم علیه مستجاب
ویزور اخاه المسلم غبا
ان خاف سآمته او کل
یوم اذا من ذلك ویحتسب
فی ذلك جزیل الثواب من الله
فاذا اتی باب اخیه استاذن
للدخول علیه ولا یقوم قبالة
الباب بل بین احد رکنیه ولا
یطلع ای لا ینظر من صیر الباب
ویستاذن ثلث ویقول
فی کل مرة السلام علیکم
یا اهل البیت
ابدخل فلان ثم یقول
کل مرة مقدار ما یفرغ
الاکل والمتوضی والمصلی
باربع رکعات فان اذن له
دخل والا رجع سالما
عن الحقد والحسد والعداوة
ولا یحب الاستیذان
علی من ارسل الیه

اولورسه دعوت صاحبله عازم دگلدر اولكسه دستور لازم
وارنجه قپویه كیمدر دینلسه دیمیه قپوده بنم و كیمسه
دییه بلكیم فلانه وارمی دستور اگر دیرسه كه یوقدر كیرویه طور
رجوع ایدوب كیده اندن او مسلم ولی كین وغیظدن اوله سالم
بودخی اولدی بل سنت اسلام زیارتچون كلنه اوله اكرام
ایده التنه القاء وسادت قیام ایدوب نایسه ایده خدمت
بودر زائره اولانه واجب لزوم مزور اكرامی ایله اوله مكرم
انك رد ایتمیه اكرامك اصلا نهاوندر انی رد ایتسه زیرا
حدیثده كلدی اوچ شی رد اولنمز وسادت دهن ولبن كیرو دونمز
مكرر زائره تواضع ایده لله اوتوره انك ایچون یره اولگاه
اوله هم كیف اصبحت ایله سائل یا كیف حالك ایله اوله قائل
اودخی مؤمنا دیه برادر یا خیر وعافیتده یم مقرر
دیه الحمد لله صوك كلامی كه رب العالمین ایله ختامی
جلوس ایتدكده هر نه كیم بولنه طعامدن ما حضر تقدیم اولنه
مزور فاقتده اولمیانجا نا تكلف ایتمیه زائرچون اصلا

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر كه جانا كیدیجك دوستنه اوله مهیا
دوزنوب قوشانوب ایده تجمل كیه ثوب نظیف ایده تجمل
هم ایده خوش قوقولرله تطیب تمشط ایلیوب ایده تأهب

واذا نودی من البیت لا یقول انا من علی الباب بل یقول فلان فانه لیس بجواب فان قیل لا یدخل فلان فلیرجع سالما ومن سنة الاسلام القاء الوسادة والقیام بخدمته وعلی اكرام الزائر ان یوسد كرامة المزور ختنه فانه نهاوند فیجب علی المسلم الزائر ان لا یرد علیه وفی الحدیث ثلاث لا ترد الوسادة والدهن واللبن فیجلس ان یتواضع الزائر لله ثم یقعد على الارض ثم یقول لصاحبها كیف اصبحت او كیف حالك فیقول له صاحبه مؤمنا بخیر وعافیة والحمد لله رب العالمین ثم اذا استقر بالمكان قدم الیه ما حضر من طعام وشراب ولا یتكلف له شیئا لیس عنده ومن السنة ان یتهیأ للقاء الاخوان ویتجمل لهم فیلبس ثوبا من انظف الثیاب ویتطیب ویتمشط ویتوضأ وضوءه للصلاة

صلات ایچون وضوءده هم ای یار تزین ایلیه اول وسعی مقدار
چیقوب اندن كیده دوستنه وار بو منوال اوزره ایلیه همار

ومن آداب السلف

بودخی اولدی آداب سلفدن كلن راعی اوله انی خلفدن
بیلوب حجتی قدیمك قدرین ای جان كوكلده حفظ اوله اسرار اخوان
كسب الله صدیقندخی ای یار كه مال وجانله نفسی اوزره ایثار
دخی هم صحبت ایتمیه بر انسان حیاسی اولمیان شخصیله بر آن
دخی هم انقباضی اولمیانله كه دائم منبسط اولوب كزنله
كیشینك بویله اولمز بلاسی كه اوله بویله دوستك مبتلاسی
كه برگن انقباضی اولمیوب هم اوله اول انبساط اوزره دائم
ایدلك اخوانكزه دینده اقبال ایدلك مؤمنلره اكرام واجلال
دخی رد ایلیك دینلدی هردم كه كفر ایله اولنلری دمادم
ایكیسی بیننی الله تعالی مشیتنده قیلمشدر او مولا

إن الله لا يغفر أن يشرك به ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء

سلف بولسیدی بر یاری شفیقی صداقت صاحبی مؤمن صدیقی
اكا بك یا بشرلردی مقرر قومازلردی انی الدن برادر
بیلورلردی بولنمز یار معقول اوخود كبریت احمردن مقبول
سلفك التزامیدی بو البت صدیقیله ایدن كمسه صداقت

ویتزین ما استطاع ثم یخرج الیهم وایثار الاخ علی نفسه بالمال والروح و رفض صحبة من لا یستحیی ولا یحتشم حتى قالوا ما وقع من وقع فی بلیة الا بصحبة من لا یحتشم وكانوا اقبلوا الخوان بالایمان وردوهم بالكفر فان الله جعل ما بین ذلك فی مشیته وكانوا اذا ظفروا بمن یصلح للصداقة تمسكوا به ویصبعون علی بان الصدیق الصدوق اعز من الكبریت الاحمر وقد كانوا التزموا فی الصحبة ان یشاركوا الرجل اخاه فی المكروه والمحبوب ولا یتلون ویستصغر ما یضیع الحاجة من الالطاف

اولور مكروه محبوبه مشارك ‏ آنلوڭ ايليوب اولمزدی تارك

صديقينه نكم ايدرسه احسان ‏ بسيز عدايدر اول انعامی هران

نه كيم اشلر صديقی كاه هردم ‏ بونك يا ننده اولدر امر معظم

اولر موتنه دك نجنده دائم ‏ پس اندن اولدر اولادبله قائم

اراده ضايع اولسه برشی ای يار ‏ صديقندن سؤال اتميه زنهار

بيننده ملك مختص اتميه ‏ بونم بوسنك غيرك ديميه

ديميه بن سنكچون اولدم اما ‏ سن اولمادك بنچون دخی اصلا

بوسوزلر امتنانی مشعر الست ‏ دخی ايراث ايدر دوستده ملالت

دخی ديميه بونكله ايدرين بن ‏ قريبا اولور كه بوايش اوله احسن

ديميه بونكله ايتمزين كه هر بار ‏ كه ظن ايتم بوكا بونكله اولا ای يار

ديرايسه قم بنا هيچ سوكليه ‏ قيام ايدر الی اين ديميه

ديميه استسه برشی نيدرسن ‏ ويره صورميه نمقدار ديلرسن

ايدر هم امتزاجی شونكله محكم ‏ اولالر نفس واحد كبی هردم

صديقی يسه برشی دمنده ‏ بوبوله لذتن كندی فمنده

سلفنده كورسه لركی كر برادم ‏ صديقه كيف اصبحت ديسه هم

بتورمسه انك حاجتن ای يار ‏ سوزك سخريه دردير لركه هربار

صديقنه ديسه اهلا كلامن ‏ اكا ايتمسه كندی اهتمامن

بو سوزينه سلف ديرديكه ير يادر ‏ نفاقا اولور كلامی هب هبادر

صديقه ايتميه دخی عتابی ‏ تجاوز ايليه وارايسه عيبی

ويستعظم ما يصنع اخوه اليه ويوافق له في حيوته وبعد وفاته ومن الوفاء ان لا يصاحب عدو صديقه ... واذا قال له اخوه قم بنا لا يقول الى اين واذا سأل من ماله شيئا لا يقول كم تريد ... وان يكون امتزاجا كنفس واحدة حتى يجد في فيه لذة ما يأكل اخوه ... كيف اصبحت ... قال لاخيه اهلا مرحبا واهلا ... ونفاق ... ولا يعاتب اخاه

قبول ايتميه عمار بن سوزين هم ‏ مكر اوله شهود عدلی ولدم

سكوب فاقيه برشخصی جانا ‏ كه برغيرك كلامی بله حتی

برينه اشسه ناحق برده ازاز ‏ اكا توبه ايدوب عذر ايدر هر بار

هم استحلال ايده اندن برادر ‏ عذر ردده ايليه تعجيل اكثر

بولشديغی كيشی به بولدك هردم ‏ كيشی قندن كلورسن ديميه هم

سؤال ايتميه يا قنده كيدرسن ‏ ديميه انده وارمحق نيدرسن

كه شايد اولميه اخباری ممكن ‏ كذب ايتمكه محتاج اوله مؤمن

دخی اخوان دينك ولنله هربار ‏ معامل اولميه مكروهدر ای يار

امور دنيادن برشيده هردم ‏ نكاح كبی بيع كبی سفر هم

فصل في المجالسة

اونوروب ايتسه اخوانيله صحبت ‏ بيله سنلريني ادا ابن الست

وضو ايدوب اوتوره بونلر ايله ‏ كوزل هيئتله كوچك طونلر ايله

بيوك اولانی سنا ايده تقديم ‏ عمده افضله ايليه تكريم

حديثده كلديكه خير المجالس ‏ اودركيم قبله به اولورسه جالس

بری برنه توجه ايتسه ای جان ‏ اكا توسيع ايده يربخا اولان

(مجلس) اذن شرع ايكی شخصی ايروب هم ‏ اوتورميه كيروب ارايه همدم

حلقه اورتاسنده ای برادر ‏ اوتورميه كه لعن ايتدی پيامبر

اكر كيروب ميانه بركيمسه ای يار ‏ اوتوره بولديغی بوش يرده هربار

يرندن قالديروب غيری ای جان ‏ انك يرينه اوتورميه بر آن

... ولا يقبل قول واش على احد الا ببينة عادلة ولا يحجب احدا ولا يبغضه بقول احد ويعتذر الى من اساء اليه ولا يسأل من لقيه في الطريق من اين جئت واين تذهب فربما لا يمكنه اخباره ويكره معاملة الاخوان الذين في شيء من امور الدنيا كالبيع والمبايعة والمناكحة والسفر

فصل

في سنن المجالسة وسنن المجالسة وآدابها كثيرة منها ان يجالس الاخوان على الوضوء واحسن هيئة واجمل لباس ومنها ان يقدم الاكبر في السن والافضل في العلم ... الحديث خير المجالس ما استقبل به القبلة ويوسع المكان لمن يريد الجلوس ولا يجلس بين اثنين ولا يفرق بينهما الا باذنهما ولا يجلس في وسط الحلقة

جلوس ایچون قیام اتسه‌یدی آخر / اوتورمیه بو اول یره برادر

هم اهل بزمه ایتمیه تصدر / اویوب نفسنه قیلمیه تکبر

اوتورمغه نه یرده بولسه بویر / اوتوره اول مکانده اوله بوتر

مگر کیم اهل مجلس ایده تقدیم / یا صاحب خانه ایده آکا تکریم

کونشله کولکه اورتاسنده نشان / اوتورمیه که اول یرجای شیطان

اوتوره بر مکانده صف صف اخوان / متفرق جلوسی ایتمیه خلان

محققدر اولور بونکله مقرر / قلوبک اجتماعی ای برادر

اوتوروب طورمغه هر بار ای یار / فقیری اهل اسلام اولدی مختار

اوله اهل ورع هم اهل ایمان / قرین اوله هم اهل علمه هر آن

اوکسه جالس اولکه ایده توقیر / انی کورمک ایده مولایی تذکیر

مشایخ کبار ایله اوتورمق / بلیندن دخی علم دینی صورمق

دخی علم متین صاحبلرین هم / حدیث ایله دیله ملکا اولدی الزم

عملده منطقی ایلر زیاده / عملی قیلدرر ذاتی عباده

که یعنی قائلیه تعلیم ایده هم / دخی حالیله نصح ایلیه هردم

هم ایتمیه کیمسه نک سرینی افشا / امانته خیانتدر او حاشا

تناجی مؤمنه زیرا اذادر / دوشورر سوء ظنه اول خطادر

کذلک کلام

یرندن قالقمغا استرسه برآدم / جلیسندن اذن اله مقدم

کیدن یرینه اوتورمیه آخر / کله جکی بیلنسه ای برادر

بری برمه کلوب ویرسه سلامی / اکا بر کیمسه ایتمیه قیامی

ومن لم يوسع له احد في جنبه فليجلس في اوسع مكانا تجده ولا يقيم احدا عن مجلسه ثم فان قام له احد عن مجلسه لم يجلس فيه ولا يتصدر في المجلس بل يجلس حيث ينتهي اليه الا ان يقدمه اهل المجلس او صاحب البيت ولا يجلس بين الظل والشمس فانه مقعد الشيطان ويجلس الاخوان في مكان واحد متراصين غير متفرقين فان ذلك من ائتلاف القلوب ويختار في المجالسة فقراء الاسلام واهل الورع والايمان والعلم ففي الحديث جالس الكبراء وسائل العلماء وخاطب الحكماء ويجالس من يذكر الله رؤيته ويزيد في علمه منطقه ويرغبه في الاخرة عمله ويحفظ امانة المجالس وفي الحديث انما يتجالس المتجالسان بامانة الله فلا يحل لاحدهما ان يفشي على اخيه ما يكره ولا يفشي سر اخيه فانه من الخيانة ولا يتناجى اثنان في المجلس دون الثالث لانه يؤذي المؤمن

اعاجم سنتندندر او ای یار / انی ایتمیه مکروه اولدی زنهار

ومن السنة

دخی مجلسده سنت ای برادر / که ذکر و موعظه اوله سراسر

کرشی مجلسلرینک بوندن اوک / انک کفارتیدر بو محصل

لغو مجلسلری روز قیامت / اولور اربابنه حسرت ندامت

خبر ویروب ثنا ایده هم ای یار / خیردن کوردکیله دوسته هربار

بو اخبار و ثنا ایلر زیاده / صدیقک رغبتک خیر و رشاده

دخی ثوب صدیقندن برادر / اذای رفع ایده هر نسنه اولکر

دخی رفع ایدیجک ایده اراءت / پس اندن طرح ایده یبانه البت

دعا ایدوب صدیقی رافعه هم / دیه نالت یداک خیرا اولدم

یاخود دیه خدمتک بنولک / دخی ضم ایلیه بنوبنی لک

دیه رافعده زادا الله وفالک / ولا اتخذت سوء یداک

دعاء ثانیه ایدوب مقابل / اذا رفع ایدن اوله بونی قائل

حفظک الله بنی وبنیک عن العقوق لک

هم اول مجلسکه ایرشوب تمامه / مرید اولسه‌یدی ارباب قیامه

اوقیه لر بونی وجکره اولدم / ذکر مجلسنه اولور بو خاتم

دخی کفارت اولور ای برادر / لغو مجلسلری ایچون مقرر

سبحانک اللهم وبحمدک اشهد ان لا اله الا انت وحدک لا شریک لک استغفرک واتوب الیک

او يبتلى بالظن بهما او يستاذن جالسه القيام عن مجلسه ولا يجلس احد في مجلسه بعده فاذا عاد فهو احق به ولا يقوم بعضهم لبعض فانه من سنة الاعاجم ومن السنة ان يكون المجلس كله ذكرا وموعظة فانه كفارة لما يجري السوء قبله ومجلس اللغو حسرة وندامة يوم القيامة ويخبر الرجل اخاه ويثني عليه بما يرى عليه من خير ورشد فانه يزيد رغبة في الخير ويرفع الاذى عن ثوب اخيه ويريه ثم يطرحه فيقول له اخوه نالت يداك خيرا او يقول خدمتك بنوك وبنو بنيك فيقول له صاحبه ولا اتخذت يداك سوءا او شرا او يقول حفظك الله بنيك وبني بنيك عن العقوق لك ويقول اهل المجلس عند القيام ثلثا سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرك واتوب اليك فان ذلك طابع على مجلس الذكر

صديقی مسلمه کوسمیه ای یار … که اوچ کوندن زیاده اگا زنهار
کوسیدی کر ایکی کیمسه محصل … خیرلیسی سلام ویرندر اول
کناه ایدوب صدیقی ولسه مهجور … باس یوق هاجره اولور او معذور
اگا سویلیه کلنجه اوبه … که حتی ایمدیکجه ذنبه توبه

ومن السنة

صدیقی غائبه ایدوب دعای … ایده خیر وسلامتله ثنایی
اگا مکتوب ایده کاهیجه ارسال … اوله مخبر نه منتج ایسه احوال
مقدم بیلدیره اول کندی حالن … یازه پس غائبک حالی عیالن
صوره حالنی صکره غائبک هم … امورنده نه ایشده در اول ادم
کتابه ابتدا ایتدکده اول … بو وجه اوزره یازه انی محصل

من فلان الی فلان اما بعد فانی احمد الله الذی لا اله
الا هو واصلی علی رسوله المصطفی وحبیبه المجتبی

دخی ایلر صلاتیله ثنا ده … دیلرسه ذکر وتسلیه زیاده
مهمندن نه شی اولورسه ظاهر … انی تفصیل ایدوب اولور محرر

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر کتابی … اگا افشان ایدر یر تراب
یا وضع ایده یره مکتوبی درحال … پس اندن طی ایدوب ایلیه ارسال
صحابه یازدیغی مکتوبده هربار … نصیحت موعظه ایدی اول ای یار
امور مسلمین ایدی دخی هم … امور دین ایدی کربیش وکرکم

وکفارة لمجلس اللغو ولا یهجر المسلم اخاه فوق ثلثة ایام وخیرهما الذی یبدا بالسلام ولا باس بان یهجر اخاه لذنب ارتکبه حتی یعلم انه احدث منه توبة نصوحا ومن السنة ان یدعو الله لاخیه الغائب بالمغیب ویکتب الیه الکتاب بالسلامة ویخبره بحاله بعد ما انتهی الیه واولاده مخبرا ولحوال اهالیه والاطوار عما هو فیه من الامور فیکتب من نفسه ویبدا فی الکتاب بنفسه فیکتب من فلان بن فلان الی فلان بن فلان اما بعد فانی احمد الله الذی لا اله الا هو واصلی علی رسوله المصطفی ویزید فی الثناء علی الله ورسوله ما شاء ثم یکتب ما بدا له ومن السنة ان یذر التراب علی کتابه او یضع علی الارض ثم یرسله وکانت کتب الصحابة فی النصیحة والموعظة والانذار ومصالح المسلمین وکانت تخالف عن اللغو والکذب وزخارف القول وکانت مقصورة علی النافع

یوغیدی قول باطل انده اصلا … بری ایدی کذبدن غیریدن تا
ایدرلردی مصابی تعزیت هم … بولوردی تهنیت کیم اولسه منعم
کوروردی مرتکب اولانی عتابی … چکردی ایدیکی صوچدن حجابی
نه ایسه امر دیندن فرض ومسنون … اگا مقصور ایدی هپ جمله مضمون
خبرده کلدیکه جانا مفصل … که خیرک بعضی بعضدن اوزره مفضل
که بر والدینیله دیدی بیل … سفرده ایتسک انکچون نیجه میل
صله ایت رحمکی بیوردی هر دم … سفر ایتسک انکچون بر سنه هم
دیدی هم ایله مرضایی عیاده … اگر بر میل اولسه اول اراده
دخی میت نمازین قیل بیوردی … اگر درت میل بعید اولورسه دیدی
که بر والدین اولدی مفضل … صله رحم ایتمدن اولدخی افضل

الفصل الخمس والثلثون فی طلب الحوائج

دیدیلر بعضیلر بر کیمسه هرگاه … که خلقدن ایسه استغنا بالله
او کیمسه شبهه ایتمسون محقق … خلایقی اگا محتاج ایدر حق
پس امدی مؤمنه بو اولدی الزم … اگر بر حاجتی اولسه دمادم
تعففا ایلیوب هرگاه وهربار … انی استمیه خلقدن او زنهار
جناب حقه ایدوب اعتماد دی … که اندن استیه نیسه مرادی
بیوک فتنه بلیه در بو غایت … که مؤمن ناسه ایتمک عرض حاجت
که حاجت دیلمک احراره بودر … اوبلکه موت احمردن اشددر

المهم من امر الدین واعمال المسلمین کالتعزیة والتهنیة والشکر والعتاب والاعتذار والاستشارة والشفاعة والاستفهام ونحو ذلک وجاء فی الخبر تفضیل اعمال الخیر بعضها علی بعض وهو قول النبی صلی الله علیه وسلم بر والدیک ولو سافرت فی ذلک سنتین وصل رحمک ولو سافرت فی ذلک سنة وعد المسلم المریض ولو علی میل وصل علی الجنازة ولو علی اربعة امیال

فصل فی طلب الحوائج قال بعضهم من استغنی بالله عن الناس احوج الله الیه الخلائق ثم وان احق ما یلزم المؤمن المتقی ان یتعفف عن طلب الحوائج الی الناس فانه فتنة عظیمة وبلیة جسیمة وهو اشد من الموت الاحمر علی الاحرار وفی الحدیث من استعف اعفه الله ومن استغنی اغناه الله عنهم

حدیثنده بیوردی فخر عالم — سؤال ایتمسه غیریدن بر آدم
اوکس مرزوق اولور عفتله هردم — مناهیدن دخی محفوظ اولور هم
کیم استغنا ایدر خلقدن معزز — حق اغنا ایدر آنی دیر پیامبر
ایدوب ثوبانه پیغمبر وصیت — سؤال ایتمیه بر کیمسه دن البت
که فاقه انده بولمشکن کمالی — بنه ایتمدی کمسه دن سؤالی
سؤال ایتمیه مؤمن ای برادر — دیلدیکی یسیر اولورسه ده گر
اگر مؤمن ایده مزسه تعفف — خلائقدن دیلکدن تکلف
اومؤمنه اودر اولدمده سنت — وضو ایدوب قیله هم ایکی رکعت
خشوعیله ایده اندن مناجات — ایده پروردکاره عرض حاجات
خمیس کونی سحرده چیقوب ای جان — اوقیه خاتمهٔ آل عمران
اوقیه آیة الکرسی دخی هم — اوله هم سورهٔ القدر اکا منضم
دخی حمد و ثنا ایده خدایه — صلوة ایده رسول باصفایه
اوقیوب بونلری ایتسه تمامی — ایده هم فاتحه‌یله اختتامی
اوله پس ناسک اتقاسنه قاصد — واره اورعنه اولورسه واجد
والا واره ناسک اکرمنه — حسب نسب بولنندن افخمنه
اگر بولمزسه انی ای برادر — سماحت صاحبنه واره اکثر
والا قصد ایده وجهی حسانه — یوغیسه واره اول ارحم اولانه
قضاء حاجت ایلمزسه اول آدم — بشاشتله قضا ایلیه هردم
اگر رد ایلسه حاجاتن ای یار — تعبسله رد ایتمیه انی زنهار

ولقد اوصی رسول الله ثوبان ان لا یسئل احدا فکان یشتد به الفاقة فلا یسئل احدا ادنی شیء ثم لا یستعفف عن طلب الحاجة فالسنة فیه ان یتوضأ ثم یصلی رکعتین ویرفع ... یوم الخمیس بکرة ویقرأ خاتمة سورة آل عمران وآیة الکرسی وام الکتاب ثم انا انزلناه ثم یحمد الله ویثنی علیه بما هو اهله ثم یصلی علی النبی صلی الله علیه وسلم ثم یقصد اتقی الناس ... والا فاکرم الناس حسبا ونسبا ان وجد والا فاسمح الناس کفا ... الناس ... وارحمهم قلبا ان قضی الحاجة قضاها بوجه طلق ... وان ردها ردها بوجه طلق ... یؤذی فیه فان رجع بالنجاح حمد الله ...

فجق ایتدکده قاصد عرض حاجت — که اخفا ایله عرض ایده بغایت
تواضع ایلیوب مدح ایتمیه هم — که افراط ایتمیه تعظیمه محکم
طلبده ارتکاب ایتمیه جانا — صفتنه معصیتدن بر شی اصلا
دخی مسلمه قیلمیه جفای — که الحاح ایله ایتمیه آذای
نجاح اوله رجوع ایلرسه ای یار — جناب حقه ایده حمدی اکثار
قضایه هر کیم ایلرسه تولی — دعاء خیر ایده اکا اوجانا
زیاده شاکر اولا نحقه مطلق — که ناسه اشکر اولاندر بحقق
رجوع ایلرسه مایوس اولا آدم — بنه حمد ایلیه الله‌ه اولدم
کو کلدن اولمیه مایوس و مغموم — یاننده اولمیه صاحبی مذموم
قضاء حاجتنه ایده امهال — مقدرینسه اول اولور بهر حال
کیم بر مسلم ایشه عرض حاجت — روا ایتمکی اول بیله غنیمت
ویریلور سعی مقداری حسنات — انکچون رفع اولور عالی درجات
ندکلو یرکه یعنی ولدی بویاذ — اویروزنجه اولور اکا احسان
اگر بر زحمته اوغرارسه فی الحال — ملول اولمیه طاریلوب اودر حال
فرجدر صبر ایده انک و راسی — یسر در عسرک البت انتهاسی
تسلی ایلیوب کندین اول آدم — دیه الصبر مفتاح الفرج هم
فرجه انتظار ایتمک تمامت — که صبر ایتمک ایله اولور عبادت
حدیثک بعضیسنده اولدی وارد — که بو مضمون مذکوری مؤید
بری عسرت چکوب کر اولسه محزون — یا خود بر دینله اولورسه مدیون

فان اشکر الناس لله اشکرهم لله وان رجع بالخیبة حمد الله ولا یذم صاحبه ویثنی الحاجة علی ذلک ویغتنم قضاء الحوائج للاخوان فانه یعطی بوزن ما مشی علیه حسنات ویرفع له درجات ولا یضیق ذرعا بما نزل علیه من شدة وعسر فان وراءه فرجا منتظرا او فرجا قریبا وان مع العسر یسرا قال اذا تضایق امر فانتظر فرجا فاضیق الامر ادناه الی الفرج والصبر مفتاح الفرج وهو ورد فی بعض الحدیث الا من عسر علیه امر او حل دین فقال ... ولا قوة الا بالله العلی العظیم

دییه لا حول‌ه یی بیلك كز بیوردی | اكا تسهیل ایدر حق نیسه دیدی

ومن السنة

دخی سنتدن اولدی مشورت هم | عقل صاحبلری ایله دمادم
مهماتنده ایدر استشاره | هلاك اولمز بیله اول كس هماره
دخی هم مشورتدن صكره ای یار | اوكمسه یولدن آزماز دخی هربار
هم اصحابیله دائما پیامبر | ایدردی مشورت چوق چوق اوسرور
اون عاقل كمسه ایله ایدی همواره | برامر ایچون اولورسه استشاره
اكر اون عاقلی بولمزسه اخر | بر عاقل ایله اولور كز مشاور
بولوردن كمسه بولمزسه فرضا | كله منكوحه سینه صكره حتی
اتكله مشورت ایده تمامت | خلافن ایلیه نه دیرسه البت
خیر واردر بركت واردر ای یار | خلافنده خلافن ایده هربار
دخی انفاق مال ایتمكده ادم | بخیل ایله مشاور اولمیه هم
جبان اولان كسیله حربده ای یار | نصیحتده حسود اولنله هربار
مقدم ایلیه هم استخاره | پس اندن صكره ایده استشاره
دخی هم استخاره ایچون البت | صلوة ایلیه یعنی ایكی ركعت
دیلیه حق تعالیدن هم اولدم | امورك ارشدین تیسیره محكم
دخی قرعه ایدی جانا اداره | یاترك قرعه ایلیوب همواره
مرید اولدیغنه ایدی شروعی | اوله تدبیر ایله یعنی وقوعی
كورورسه انده رشد و استقامت | انی امضا ایده اولكشی البت

ومن ذلك سن صلی الله علیه السنة مشاورة ذوی العقول فیما اعترض من المهمات فانه لن یهلك امرؤ ولا یضل عن سواء السبیل وكان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم یكثر مشاورة اصحابه ویستشیر فی امر واحد عشرة من اهل اللب والحنكة والدین او یشاور رجلا منهم عشرا فان لم یجد ذلك فلیرجع الی المرأة ولیشاورها ولیجتنب العوام ولا یشاور بخیلا فی انفاق مال ولا جبانا فی الحرب ولا حسودا فی نصیحة ویقدم علی الاستشارة استخارة الله فیصلی ركعتین ثم یسئل الله ان یرشده لارشد اموره ویدبر الامر الذی یبتدیه ان یباشره او یأخذ القرعة علی تركه و یأخذ بما یلیه فاذا رأی رشدا امضاه والا امسك

والا نفسن ایلر اندن امساك | انی ترك ایلیوب اوله فرحناك
اولامره رفیقله اوله مباشر | دخی حلم و وقار ایله اوله حاضر
دخی افراط و تفریط ایتمیه هم | تجاوز ایتمیه حددن دمادم
اكا بعد الشروع یوزطوتسه امراز | ایدر هر قنقیسی اولورسه اسان
بریدر فتنه دن زیرا كه ایسر | خطردن ابعد اولورهم مفر
دخی قلبنده ایده یكنده اضمار | دخی اقوال و افعالنده هربار
سؤال ایلیه حقدن خیره هردم | صلاح دینی ایله عافیت هم
تعوذ ایده الله عظیمه | صعنه شردن اول رب رحیمه
هر ایشده ایلیه تسمیه ای جان | عون واردر جمیع خیر اوزره هر ان
كه زیرا استعاذ ذیله بر اولدر | اولوردفع بلا و فتنه و شر
مرید اولدیغی ایش اولورسه حاصل | بونی دییه اولیجق اكا واصل

الحمد لله الذی بنعمته تتم الصالحات

مراده كر ظفر بولمزسه ای یار | بو منوال اوزره حمدی ایده تكرار

الحمد لله علی كل حال

الفصل السادس والثلثون فی ضیافة الاخوان

بیلنمك لازم اولدی هم بو سنت | كه اسلام سنتندندر ضیافت
حدیثده واردر اولمشدر برادر | كه مهمانه حقنده دیدی پیامبر
نصیبیله كلور مهمانه مضیاف | مضیفه هم اولور كندی كه غفران

ویباشره بالرفق والاناة ویقتصد فیه ولا یغلو فاذا استقبله امران اختار اهونهما وایسرهما فانه ابعد من الخطر والفتنة ویسئل الله الخیر والعافیة وصلاح الدین فی كل ما یقول ویفعل ویضمر بقلبه ویتعوذ بالله من شر كل امر ویقول بسم الله الرحمن الرحیم ففیه عون علی كل خیر ویقول اعوذ بالله من الشیطان الرجیم فان فیها دفعا لكل بلاء وفتنة فاذا حصل الامر علی مراده قال الحمد لله الذی بنعمته تتم الصالحات وان لم ینجح قال الحمد لله علی كل حال

فصل فی ضیافة الاخوان وسننها وادابها الضیافة من سنن الاسلام وفی الحدیث الضیف ینزل برزقه ویرحل وقد غفر [illegible]

بیورمرشدینه اول فخر عالم
او مضیافه اوزره کیم هر صبح و شام
بنه بیوردی او سلطان ذی شان
ملائك کیرمز اول بیته مقرر
ضیافت ایلین ضیفی اك اولك
قونغه مائل اولمغله بغایت
براو یاپمشدی ابرهیم پیامبر
اچیلوردی ایکیسی شرق و غربه
مرید اولسیدی اکلی ایدوب اقبال
قونغه فارشو استقبال ایدردی
بودر سنت ضیافتده هم ای جان
کله کله طوتیه انك الینه
اکا وسعی قدرنجه ایلیه اکرام
نه وارسه مدخر بیتنده ای یار
انك دعوتنه ایتدوکین اجابت
انی احسانیله اوله مقابل
ایده هم ماحضری نیسه تعجیل
معا اوتورمیه سفره یه اما
طعامندن ندکلو اولسه کثرت

ملائك ایلر استغفاری هردم
که سفره سی قورلمش طوره مادام
که قنقی بیته کیم کیره مهمان
محقق بویله بیوردی پیامبر
خلیل الله ایدی جانا محصل
ابو الضیفان ایله اولندی کنیت
انك درت قپوسی واریدی مقرر
شماله بریسی بری جنوبه
سوارا اولوب چیقاردی برقاچ امیال
که صومنی مسافرله اچاردی
چیقوب قارشولیوب مهمانی هربار
بشاشتله کتوره منزلینه
تلطفله بوله اول مجلس انجام
که اندن بذل ایدوب ایلیه احضار
تقبل ایده بیله جانه منت
کلام لطفیله هم اوله قائل
اوکنده قویه لطفن ایده تکمیل
خلیل الله نته کیم ایتدی حتی
سرف عد ایلمیه انی البت

وفي الحديث تصلي الملائكة على الرجل ما دامت مائدته موضوعة وفي الاخر حق الضيف حق واجب على كل مسلم وان اصبح بفنائه فهو دين عليه ان شاء اقتضاه وان شاء تركه وفي حديث اخر ان بيتا لا يدخله الضيف لا تدخله الملائكة واول من اضاف الضيف خليل الله يعني ابرهيم النبي عليه الصلوة والسلام وكان يكنى ابا الضيفان وكان لبيته اربعة ابواب الى اطراف الارض وكان يركب في طلب الضيف اميالا وكان لا ينقطع الضيفان مع الضيف ويتلقاه بالخدمة بنفسه وينزله المنزل مستبشرا ويكرمه بالبشر والبشاشة بما استطاع من الرفق واللطف وبذل ما يجده ويعرف حقوق اجابته ويعد نعمة عظيمة

فيه ذلك

طعام ایتمیه تقدیر قیمت
قونغه اولنان تقدیم و احضار
دخی احسن اوله جمله اوانی
تکلف ایتمیه ضیفه برادر
تضیف ایدوب تکلف ایلمیه
که شاید بغض ایدوب مضیاف مهمان
او کیم بغضی دوشه ضیفی بردم
دخی اولکیمسیه اوله ضیافت
قاتنده اولانی ایلیوب احضار
اولورسه ده مضیفك قوتی مطلق
هم ایتدکده مضیف اولان ضیافت
ضیافت امرینی اضمار ایلمیه
اعز شیئی هر نیسه قاتنده
خلیل الله نته کیم ایتدی ای یار
باس یوقدر ایده اضیافه اخبار
مهیا ایتدیکی الوانی بر بر
اوله هر برینك دلده صفاسی
دخی تقدیم اولوب جانا سراپا
قره اتمکی سفره اوزره جانا

اولا تا بخلدن بغایت
طعاملك اوله اك اصفاسی مختار
کوزل قابلر اوزره قویه یعنی انی
اکلده طاقتندن اکا اکثر
محصل اوجدنا رتق کل دمیه
بونك محذوری وار در بیله ای جان
جناب حقی ابغاض ایدر اولهم
اوله مؤمن تقی اولکیمسه غایت
که ضیفی نفسی اوزره ایده ایثار
که برکون برکیجه یه لا فی الحق
قونغه کندوسی ایلیه خدمت
که اهل بیته تفویض ایلمیه
انی قویه اك اول ضیف و کیده
بو اوچ شیء قونوقه اولنه هر بار
طعامی طبخ ایدن طباخ ای یار
نه کیم طبخ ایلیوب ایتدیسه حاضر
بیه ندن دیلرسه اشتهاسی
طعام و شرب و بقل اوله مهیا
عظامندن ایره لحمی حتی

ويعجل له ما حضر من طعام وشراب ويضعه بين يديه ولا يجلس مع الضيف كما فعل ابرهيم الخليل عليه السلام ولا يعد كثرة ما يقدم الى الضيف اسرافا ولا يقوم ما ينفق على الضيف فيه فانه من البخل ويختار للضيف اصفى الطعام وازكاه ويقدمه في احسن الاواني ولا يتكلف للضيف تكلفا فيبغضه ومن البغض الضيف بغضه الله ولا يضيف الا كل مؤمن تقي ويؤثر الضيف على نفسه بما عنده وان لم يجد الا قوت يوم وليلة ويخدمه بنفسه ولا يكل الى اهل بيته وبيدا باعز شيء كان عنده كما فعل الخليل عليه السلام ولا باس بان يخبرهم الطباخ بما هيا لهم من الالوان ليختار كل واحد شهوته ويقدم كل شيء من المطعوم والمشروب والبقول للضيف فهو مهنا ومصلحا كالملح المكسور

کتوره ملحی مدقوقا دخی هم — ثریدی لقمه لقمه ایده محکم
مروتدن دکلدر دیدی اشراف — که استخدام ایده ضیفنی مضیاف
دخی تنك وضع اوله سفره یه رغفان — ویرز وتری سور یعنی سبحان
معا اوتورسه کر صاحب ضیافت — مضیفه صونمق اولا ولدی سنت
ختمده اکلون اولان آنا مددن — بوصکره رفع ایده دستن طعامدن
دخی حث ایده ایتمیه قصوری — اکلده کیمده کورورسه فتوری
هم اعتقاد ایده ضیفن مهمن — دکل الا علی الله المهیمن
انی عد ایتمیه نفسی اوزره زنهار — بو منوال اوزره بیله انی هربار
اوقومیه طعامه کیمسه البت — ایده الله ایچون الا که دعوت
تجانب ایلیه ذاتم ریادن — صقنه هم مباهات و مرادن
قونقلق ایتمدیکی شخصی ای یار — انی جمع ایتمیه انکله هربار
ضیافت ایتمیه مخصوص غنی یه — ایدرسه هم ایده بایه گدایه
براودن ایتسه برکمسه یه دعوت — یالکز ایتمیه بر بن ضیافت
اجا چاغره عاقل اوغلی ایله — دخی دعوت ایده قرداشی ایله
گر ایتسه دعوت تخصیص جانا — که ایحاش ایدر اول سائری حذر
دخی دعوتده دائم ایده تقدیم — که علما افضلنی ایده تکریم
دخی پس اوقیه سنا کبیرن — پس اندن چاغره دخی صغیرن
صقنه ایتمیه مهمانی هردم — خلاف سنت اولان شیله مکرم
دخی ایتمیه اولشیله ضیافت — چکه مهمان اولان انکله زحمت

والعجم المخلص عن العظام والملح المدقوق والثريد بالمرق وليس من المروة استخدام الضيف ويضع الرغفان على المائدة وترا والسنة ان يكون رب البيت اول من يضع يده في الطعام اذا قعد وآخر من يرفع يده عنه ويحثهم على الاكل اذا راى منهم توانيا ويرى ان مؤنة الضيف على الله ولا يدعو احدا الى الطعام الا لله ويجانب الرياء والمباهاة ولا يدخل على الضيف من لا يوافقه ولا يخص بضيافة الاغنياء فيجب الفقراء ولا يدعو من دار واحد الا واحدا دون الابن والاخ اذا كانا كبيرين فان ذلك ايحاش ويقدم الافضل علما والاكبر سنا ولا يكرم الضيف بما يخالف السنة ولا بما يشق عليه

قونق اوله مضیف قاتنده مادام — صلاتن وقتن ایده حفظ و اعلام
کیجه اولدقده دخی ایده احضار — سراج و شمعه جنسندن نه کوار
دخی نعل و سواکی ایده حاضر — هم ابدست المغیچون صو مسافر
مسافر ظانشمیه دخی هم — کتوره ماحضر هر نسنه اولدم
دیدیلر وار ایسه استیذانه رخصت — مضیف اولان انی ایتمیه البت
طعامی ایتمیه تقدیم الا — ایده غسل ید ایچون صو مهیا
کتوره غسله صو بدا ایده صاغدن — که یعنی صاغ طرفده اوتوراندن
بو غسله بدا ایده اول کوچکلر — طعامه یقسون دیو بیوکلر
ایتمکدن صکره غسل ایده اکابر — تاخر ایلیه بوکز اصاغر
قونقدن ایتمیه بر وقت غیبت — قیام ایده نه واقع اولسه خدمت
ایلکه بعضه ایدوب بر شی اعطا — که محزون ایتمیه غیری بی حتی
تناجی ایتمیه بعضیله ای یار — سکوتی همدخی ایتمیه اکثار
مضیفا و لان کشی صاقنه غایت — بوکرله و یرمیه اضیافه زحمت
تکلم ایده دائم اول کلامی — دیه ضیفه مضیف هم نفعی عامی
ایدوب خدام اهل بیته غلظت — قنق یانده ایتمیه خشونت
عبوس ایلمیه وجهنی اول هم — اگر مستی ده اولورسه اولدم
عتاب ایلمیه کیمسه یه جانا — قنوغك قلبی انجنمیه حتی
قاون کسسه طاده گندوسی اول — کتوره سفره یه اندن محصل
طعام اوزنایه کلدکده هم ای جان — صوکره اکلنمیه بر لحظه بر ان

ويحفظ عليه وقت صلاة ما دام عنده ويقدم اليه بالليل ما يحتاج اليه من السراج والوقود والسواك والنعل والوضوء ولا يستاذن الضيف في تقديم شيء اليه فانه من اللؤم ولا يقدم طعاما الا قدم بعد ماء الوضوء ويبدأ بمن هو على الايمن ويبدأ بالاصغر في الانتهاء ويبدأ بالاكبر منهم ولا يغيب عن الاضياف لحظة ولا يناول بعضهم دون بعض ولا يناجي بعضهم دون بعض ولا يكثر السكوت عندهم فانه وحشة ولا يتكلم الا بما ينفعهم وينفعه ولا ينغاظ على خادم ولا على احد من اهل بيته ولا يعبس في وجهه وان قيل له قبيل ولا يصر باحد منهم ولا يعاتبه واذا قطع القثاء او البطيخ ذاق اولا ثم قدم اليهم واذا احضر الطعام لم يحبسهم عن تناوله

تمكدن اتسه اضيافى فراغت   رجوعه انلره اذن ايده همت
دخى تشييع ايده بابه وارنجه   دخولده كله اضيافك اوكنجه

ومن السنة

بيله مؤمن بو دخى اولدى سنت   غريبه ايليه اوچكون ضيافت
اگر اوچكوندن اولورسه زياده   صدقه اولور اول جانا عباده
غريبه ويره بركونلك ازق هم   كه بركون بركيجه تا اوله بى غم
وداع ايده كه رب بيته اضياف   بونى ديه اودمده دخى مضياف

اكرمتمونى جزاك الله تعالى عنى

حديثده وارد اولمشدر بو معنى   كه سنتدندر انى ديدى حتى
كه تشييع ايليوب ضيفى هماره   مضيف اولانچقه چق باب داره
ايده مدمم ديه ظنيله توقير   حقوقن ايلدم ايفاده تقصير
ايدرسه ده نه كلو بذل نعمت   بوظن اوزره اوله مضياف البت
دخى من ايتميه اضيافه اى يار   دخى شكر وجزا ايتميه زنهار

ومن حقوق الاسلام اجابة الدعوة

اجابت ايليه اولنسه دعوت   كه اسلام حقلرندندر اجابت
حديثنده بيورمشدر پيامبر   اجابت ايتمسه دعوتا ولانكر
كه عاصى اولمش اولور اول محقق   هم الله ورسول الله مطلق
دخى بر مؤمنك دعوتن اى يار   اجابت ايده رد ايتميه زنهار
هنيئا لك ديمه غيره وارضه   هنئ اهل جنانكدر مقرر

واذا فرغوا من الطعام اذن لهم بالرجوع وشيعهم الى باب الدار وفي الدخول يتقدمهم ومن السنة ان يضيف الغريب ثلاثة ايام فان زاد على ذلك فهو صدقة ثم يعطيه والفقير جائزته يوم وليلة ويقول للاضياف حين يفارقهم اكرمتموني جزاكم الله مني خيرا وفي الحديث ان من السنة ان يخرج مع ضيفه الى باب داره ويرى تقصيره من نفسه في ايفاء حقوقهم ولو صب الدنيا عليهم ولا يمن عليهم ولا يطلب منهم جزاء ولا شكورا ومن حقوق الاخوة اجابة الدعوة وفي الحديث من لم يجب الدعوة فقد عصى الله ورسوله فلا يرد احد دعوة اخيه ولا يقول له هنيئا فان الهنئ لاهل الجنة ويقول اطعمنا الله واياكم طيبا ولا يعيب

جوابنده اوله طيبله مطلق   ديه سزى بزى طعام ايده حق
اولنسه دعوت اول بيت بخيله   اجابت ايتميه نهى اولدى بيله
رسول الله بيورديكيم دوادر   طعام اجودى ديدى شفادر
طعام من ديدى مرضدر بخيلك   حديثده اكا يقين وار دليلك
دخى وارمه اكا كه اوله مصنوع   كه ناسن انى كوره يا اوله مسموع
دخى شول سفره يه اولمه كه حاضر   كه انده خمر اوله اول يا اخر
طعام فاسقه اولنسه دعوت   صقنه ايتميه اكا اجابت
اولنجق دعوته مهمان قائم   بو اوله نيتى قلبنده دائم
جناب حقه ايلر اول اجابت   اجابت ايتمه ده هم ايده سرعت
سرور مؤمن ايچون كيده جانا   كه حظ نفسى ايچون كيتميه تا
انى بره اجلاس ايتسه مضياف   اوتوره اول محلده اوله دلصاف
مضيفك منزلنده ضيف ولانهم   كوروب برشيء عيب ايتميه اولدم
حرام اوله مكر اول شى برادر   كه تعييب ايتسه منهيا يوق ضرر
فنوق صورميه انك مرتبتن   كه شايد اولميه اخبارى ممكن
صاغنه صولنه تقيميه اى يار   قناعت ايده هرنه ايتسه احضار
مضيفه زور اولا نى استميه   شونى كتور بونى كتور ديميه
طلب ايده مكر كيم ملح ايله ما   باس يوق بونلرى استرسه قصدا
طعامه ديميه چيكدر يا كه بشمش   يا طوزسزدر يا طوزى حددن اشمش
طعامدن ايتميه برشيء تحقير   حقير ايسه ده اكا ايده توقير

وفي الحديث طعام الجود دواء وطعام البخيل داء ولا يحضر طعام صنع رياء وسمعة ولا الى ما فيه منكر او الخمر او بعدها ولا الى طعام الفاسق ولكن عليه الاجابة الا ان يكون فينهض الى الدعوة لسرور المؤمن لا لشهوة ويجلس حيث اجلس ولا يغير شيئا الا ما حرم الله ولا يسئله عن شيء من امره وبغض بصره ولا يلتفت يمينا وشمالا ولا يخففون عليه ولا يشتهي عليه شيئا الا الملح والماء ولا يعيب طعاما قدم اليه ولا يحقر شيئا منه وان كان حقيرا

آكا شیر ایله طیب اولنسه تقدیم — اله رد ایتمیه ایلیه تكریم
یا یصدق ویرسه یا كرماء زمزم — قبول ایده برین رد ایتمیه هم
تحكم ایتمیه مضیافه مهمان — خروجه ایده استیذان ای جان
الیقومایه ایشنده مضیفی — مصاحبته طوتوبانی ضیفی
بوددر اوتوا ولان مهمانه ای یار — بیه بیتنده اندن واره هر بار
كه ارباب ضیافت ایجره ای جان — مواكله یی حتی ایده احسان
طعامه وضع ید ایتمیه الا — مكر صاحب ضیافت اذنی اوله
اذنسز ایتمیه بر شیء اعطا — كه غیرك سفره سندن غیر جانا
دیدی بر كیمسه كتسیدی پیامبر — اوقیمادق طعامه او كیشی كر
اكا اول سارق اكیر بیوردی — مغیر اگیچیقسر اندن او دیدی
ضیافته اوقونانكیم ایسه هم — معا اویدرمیه یابنجه ادم
مكر صاحب طعامك ای برادر — اولورسه اذنی جائزدر مقرر
دخی هم سفره دن باقی قلانی — اذنسز المیه مهمانانی
ضیافت اكل ایچون اولور هماره — اجازت یوقدر انی ایدخاره
دخی كیم اولسه ماشی ضیافت — عجله ایتمیوب ایده سكینت
بری بنی دعوت اتسه یعنی شخصان — كه باباگا اقربنه واره ای جان
اگر كه داعیان اولسه برادر — كه بابا اقرب اولمقده برابر
واره هر قنغیسی غایت سوررسه — اجابته اودر اولی كیدرسه
بیه بیتنده كه مقداری اضیاف — بوددر ضیف و مضیفه كوره انصاف

ولا یرد اللبن والطیب والوسادة وماء زمزم ولا یأتیا على رب البیت ویستاذن للخروج الا انكیه رب البیت والاوثق ان یاكل فی بیته شیئا الجبز مواكلته ولا یضع یده فی الطعام الا باذن الضیف الطعام ولا یناول او مثل احدا شیئا على مائدة غیره ویخرج مغیرا ولا یذهب باحد الى الضیافة ولا یرفع شیئا من المائدة فانها وضعت للاكل دون الاخذ ویمشی الى الضیافة هونا من غیر عجلة وشره واذا دعا اثنان فعن الحدیث اذا اجتمع داعیان فاجب اقربهما بابا اخوهما فالجیران انا استوت فالاوفق ادیم وذا مراتبهم والا بالایجاب ویاكل ومحبة اولى بالاجابة فی الضیافة مثل الضیف فی بیته فانه الانصاف ما یاكل فی بیته او فوقها یاكل فی بیته فانه تفضل منه

دخی

دخی فضله ده یسه جائز البت — اگر اكسلك یسه اولور خیانت
دخی ضیفا یده مضیافه دعای — بو منوال اوزره ایلیه ثنای

اَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ وَاَكَلَ طَعَامَكُمُ الْاَبْرَارُ
وَزَارَتْكُمُ الْمَلٰئِكَةُ بِالرَّحْمَةِ ۞ اَوْ یَقُولُ نَزَلَتِ الْمَلٰئِكَةُ بِالرَّحْمَةِ

اَلْفَصْلُ الرَّابِعُ وَالثَّلٰثُونَ فِي حُقُوقِ الْجَارِ

دخی معلومك اولسون ای برادر — امورك اك مهمیدر مقرر
كشی جهد ایلیوب یوقومشی بوله — ولیكن اوله غایت صالح اوله
حدیثده استكز ای قومشی دیدی — صاتون المزدن اول و بیوردی
بولك اول مناسب بر رفیقی — ذهابه استه كز اندن طریقی
هلا ایسه صالح اولان جاره اكرام — دیدیلر انی من سنة الاسلام
رسول الله دیدیكیم حرمت جار — انا حرمتی كبیدر او هر بار
هم اوجب قیلدی حق جاری بی شك — كه هر بر جانبندن قرق اوه دك
دخی اكرام جاردندر مواخاة — انكله ایلیه دائم مواساة
كیجه یا غمیه بو بیتنده شبعان — كه جاری اج و محتاج ایكن ای جان
نه رزق ویرسه اكا ای یار جلالك — انك فضلنده ایده جاری اشراك
صقنه جاره ایتمیه جفای — بیله حرمتن ایتمیه اذای
دخی ایمانك اولمشدر شعاری — كه شرندن اوله امن اوزره جاری
حدیثده دیدی اللهه اینانماز — او كیم قومشوسی اندن امن بولمز

فان نقص فذلك خیانة ونفاق ومن السنة ان یدعو الضیف للمضیف بعد الفراغ فیقول افطر عندكم الصائمون واكل طعامكم الابرار وزارتكم الملائكة بالرحمة او نزلت علیكم الملائكة بالرحمة

فصل فی حقوق الجار

على الجار ان من اهم الامور طلب الجار الصالح وفی الحدیث التمسوا الجار قبل الدار والرفیق قبل الطریق واكرام الجار من سنة الاسلام وفی الحدیث حرمة الجار كحرمة الام ومن اكرامه ان یواسیه بما امكنه ولا یبیت شبعان وجاره طاو ویشركه فی الفضل الذی رزقه الله ویجتنب اذاه وجفاه وما یكرهه وفی الحدیث ما امن بالله من لا یامن جاره بوائقه

آگر ذمی ایسه ده جاری فرضا … بولنان نیسه از چوق ایده اهدا
دخی هم منزل جارینه ای یاز … اذنسز بقمیه زنهار وزنهار
آگا بردن سکفده بعضیسی هم … که قرقوردر دیو اصحابی هردم
یمیندن شمالندن برادر … دخی خلف وامامندن سراسر
کوزه دوب حرمتی جیرانی حتی … ایدردی انلری انفاق واکسا
دخی هم عید اضحا اولسه ای جان … بولاره کوندررردی لحم قربان
دخی دیردی کیمك استر فؤادی … تزوج ایتمك اولورسه مرادی
بکا ایلسون اول احوالنی اعلام … قصورین ایده یین هرنیسه اتمام
اذاء جاره ایتمکدر ستن ترك … جدار بیتنه ایتمك تبول
طاش اتمق کلب جاره ای برادر … ضررسز اول اذادندر مقرر
کله جکن بیلورکن جارینك هم … قپوبی قپامق اولدمدن محکم
دخی اکرام جارندندر البت … که تلطیف ایلمك اوغلن بغایت
دخی غسل ایده جاری اوغلی یوزین … سله پاك ایلیه وار ایسه توزین
دخی درتنه انك راسینه یاغی … باشینه مسح ایده هم صولی صباغی
آگا برشی جاری ایتسه اهدا … حقیر عد ایتمیه هرنیسه فرضا
دخی جاره ملاقی اولدیغی وقت … کولر یوز کوستره ایده بشاشت
دخی طبخ اتسه برشی بیش وکرکم … ویره قومشوسینه اندن دمادم
ویره جاره او ذبح ایتسه اراده … مریض اولسه انی ایده عیاده
ایدرسه جاری اندن استغاثه … مضیقنده بو دخی ایده اغاثه

اصابت

ويهدى للجاره ما يجد
قالوا وكثر وان كان ذمياً
ولا ينظر في دار جاره بغير
اذنه وكان بعض الكبار
ينفق على اربعين جارا
يمينه وعلى اربعين جارا
عن شماله وعلى اربعين
جارا عن امامه وعلى اربعين
جارا عن خلفه وكان
يبعث اليهم بالكسوة
والاضاحي للذبح في الاعياد
وكان يقول من اراد
ان يتزوج منكم فليعلمني
حتى اصلح من شانه ومن اذى
الجار ان يبول في جدار داره
وان يرمي كلب جاره ومن
اذاه ان يغلق بابه دون حاجته
ومن اكرامه ان يلطف ولده
ويغسل وجهه ويديه
ويمسح على راسه
ولا يحقر ما يهدى
اليه جاره ويلقى الجار
طلق الوجه ويعرف له من مرقته
غرفة ويقرضه اذا

اصابت ایتسه جاره بر مصیبت … واره تعزیت ایده انی البت
آگر برشیله جاری اولسه مسرور … ایده تهنیتنده بذل مقدور
جنازه سی اولورسه حاضر اوله … اعانتده او حاضر ناظر اوله
سفره کتسه جاری غائب اولسه … امور بیتنی کوزه نه ایسه
آگا توصیه ده ایتمزسه اهلن … ینه بو کوره کوزه ده عیالن
ولو برحالله ایتمیه البت … که اهل بیت جارینه خیانت
مصائبدن بری اتسه اصابت … واره جارینه ایلیه اعانت
یا بر نکبت ایرشسه آگا ای یار … انی سعی ایده دفعه چار وناچار
جذع وضع ایتسه دیوارینه جاری … مساعد اوله بو ایتمیه زاری
یا اجرا ایتسه میزابندن انی … یا طرح ثلج ایدوب اتسه ترابی
اوله جارینه بونلرده مساعد … که توسیع ایده اولمیه معاند
بو اوکل ویره هم جاره سلامی … اطاله ایتمیه لیکن کلامی
تکلم ایلیه حاجتی مقدار … سؤال حالنی ایتمیه اکثار
دخی اشغال وامرین صومیه هم … موآخاتك بودر آدابی هردم
دخی چوق بقمیه جاریه سینه … بقه هم قدر حاجت جمله سنه
دخی طبخ ایلسه بر قوقولو شی … ویره جارینه پشسه دخی دخی
هواسن منع ایچون همسایه نك بیل … بناسن ایتمیه بیتی اوزره تطویل
آگر جاری ویررسه آگا دستور … که تطویل بنایه اوله معذور
دخی طرفنده برشی السه فرضا … ویره جارینه اندن ایده اهدا

استقرضه ويعوده اذا
مرض ويغيثه اذا استغاثه
ويعزيه عن مصيبته
ويهنيه لخير اصابه ويشهد جنازته
ويحفظ غيبته اهله ومنزله
ولا يخونه ولا يديم النظر
الى خادمته من الجواري
وغيرها ولا يؤذيه بقتار
قدره الا ان يهدى له منها
ولا يطول بناء عليه ليحجب
عنه الريح الا من طيب نفسه
ويهدى له من فاكهته يشتري
او لا فيدخلها بيته سرا
ولا يخرج بها ولده ليغيظ
بها ولد جاره ويرى تقصير
نفسه في ابقاء حق الجار
واذا باع داره عرضها
على جاره

اگر اهدا یه یوقسه انده اقبالك | انی بیتنه سز ایده ادخالك
انی صبیانی نالینه ویرمیه هم | کورب جارینك اوغلی چکیه غم
دیه ایدمدم قومشویه توقیر | که حقنده ایلدم ایفاده تقصیر
اوین صاتمغ مراد ایتسه دی واره | الك اول عرض ایده اول دخی جار
سفرده اولوب اگر غائب ایسه جار | انی کلنجه ایده انتظاری
اجانبله اولمیه بیع و شراسی | مگر جارك اوله اذن و رضاسی
دخی منع ایتمیه جاری همارة | خشب وضع ایتمدن انی جداره
ویره بخل ایتمیه آتش و صوییه | دیلرسه جاری ویره توز و مایه
جوار مسلمی صالحی البت | بیله بو نعمتی حقی غنیمت
حدیث ایچره بیوردی فخر عالم | او سلطان نبوت خیر آدم
دیدی بر مسلم صالح او لانك | صلاحی حالینه اکرامًا انك
بلای دفع ایدر الله تعالی | که یوز بیك بیت جارندن سرایا
غیردن ایتمدیکی تقبل | انی جارندن ایلیه تحمل
نه ایسه کندویه محبوب اولا ذهم | او وجه اوزره معامل اوله هر دم
امیر المؤمنین فاروق دیدی | بر ینك جاری حمد ایتسه بیوردی
دخی شکر ایتسه اندن ذو قرابت | دخی اولسه رفیقی شاکر البت
صلاحنده انك سز ایتمه کز شك | او حالدن اولمیه مادام منفك

ان حاضرا وينتظر بها اذا كان غائبا ولا يبيعه اجنبيا الا باذنه ورضاه ولا يمنع جاره ان يغرز خشبة في جداره ولا يمنع الماء والملح والخبز ونحوها ونعيم جوار المسلم الصالح ففي الحديث ان الله ليدفع بالمسلم الصالح عن مائة الف بيت من جيرانه البلاء ويحمل ما لا يحمل عن غيره ويعامله ما يحب ان يعامل به قال عمر رضي الله عنه اذا حمد الرجل جاره وذو قرابته ورفيقه فلا تشكوا في صلاحه

فصل في سنن النكاح وفضائله وحقوقه

الفصل السابع والثلاثون في فضائل النكاح وحقوقه

دخی امر نکاح اولدی ما لاگ | سننك اثقلندندر او حمله گه
حقوقك اصعبندندر قضاسی | امورك لیك اعمیدر او نفعا
فضیلتی بیوکدر اجرا انك | بیوك نعمتیدر خلقه خدانك
ایدر مؤمن انکله دینی تحصین | نکاحیله ایدر اخلاقی تحسین
دخی جالبدر اول رزق و غنایی | اگا راغبا و لان کورمز عنایی
رسولا و لدی نکاحیله مفاخر | اودر مفضی اولان افنای سائر
نکاح ایدر دخی اسلام تأیید | کثیر اولور سواد اهل توحید
دیدی اولسه رسول رب قادر | نکاح مسلمه بر کمسه حاضر
اولوب بر کون خلوص دلله قائم | کان فی سبیل الله صائم
هم اول کونجون رسول الله دیدی | یدی یوز کوندر اول بر کون بیوردی
بنه دیدی او سلطان سعادت | بیوردی اولدر افضل شفاعت
وسیله اولوب اوله رابطه دخی | که زوجی زوجه نك بیننده ساعی
نکاح ایچون دخی چوقدر فضائل | سنن بیلمه دن اولمایه زائل
دخی واجبلری وار در انك هم | حقوقن جمله بیلمك اولدی الزم
اودنج اقچه الوب عورتدن السز | انك جانا قایرمه سز اداسز
ادا ایدر حقنی ای برادر | خزانه عطاسندن مقرر
تزوج ایلین خوف ایتمیه هم | که فقر و فاقه دن ای یار همدم
تعففسه تزوجدن مرادی | تحصنه گر عازم ایسه فؤادی
کیم ایلرسه زن الماغه عزیمت | اوله الدوغی زن صاحب دیانت

اعلم ان النكاح من اثقل السنن عملا واصعب الحقوق قضاء واعم الامور نفعا واجزل الفضائل اجرا فانه يوضع للخلق وتحصين الدين وتحسين الخلق ومباهات سيد الرسل صلى الله عليه وسلم وستر العورة والمعونة للآفات وجلب الرزق والغناء وفي الحديث من شهد املاك امرء مسلم فكانما صام يوما في سبيل الله سبع مائة يوم وفي الخبر افضل الشفاعة ان تشفع في نكاح بين اثنين ولم فضائل وسنن وحقوق فمنها ان يستقرض المال للنكاح ولا يبالي بالحرج اداء فان ضمان ذلك على الله تعالى ولا يخاف العسرة والفقر اذا كان من نيته التعفف والتحصن ويختار ذات الدين فان المرأة الصالحة خير من متاع الدنيا

که زیرا صالحه خاتوندن ای یار | متاع دنیادن یکدرک هر بار
عریقه اوله مختاری نسبده | اصیله اوله یعنی و لحسبده
صلاح مؤمنه دیدی پیامبر | که یمنش صدیق اعمالینه بکزر
اولورهم فاجره نك فسقی بیله | که بیك فاجر فجورینه مقابل
اصیل اولانلرك اله عیالن | طمع ایتمیه انك رزق ومالن
الورسه عز وحسنی ایچون عورت | زیاد اولور فقر ذلت دنائت
دخی الدیغی اوله کندیدن دون | که مال وعز وحرمتده اوله وارون
بو وجه اوزره تزوج ایدن آدم | اولور جمله فتندن اولکس اسلم
اوزون بویلی ارق اولمیه جانا | دخی چیرکین قصیر اولمیه حتی
دخی هم یاشلو ای المیه زنهار | تزوج ایتدیکی اولمیه مکثار
تزوج ایتمیه اوغلانلی عورت | یرامازخو بلیسندن قاچه غایت
تاهل ایدن یمر دینه هر بار | رسول الله دیدیکی اوله مختار
قره یاغز اولوب طوغوران عورت | طوغورمایان کوزلدن یکدرک البت
الك بیوردی ابکاری پیامبر | که اعذبدر دیدی افواها انلر
زنك دخی اوله مختاری ای جان | اوله وار دینی آزدین مسلمان
دخی هم حسن خلقی اوله جانا | سخی و موسر اوله دخی حتی
صقنه فاسقه ویرمیه ای یار | غنی جومرد ده اولسه دخی زنهار
اولولردن دیدیلر بعضیلر هم | قزینی فاسقه ویرسه بر آدم
اوبنته ایتمش اولور جور وظلمی | هم ایثار ایتمش اولور قطع رحمی

ویختار العریق النسب والحسب والدیانة فان العرق نزاع وفی الحدیث بر المراة المؤمنة کعمل سبعین صدیقا وفجور المرأة الفاجرة کفجور الف فاجر ویجتنب خضراء الدمن ولا یتزوج امرأة لغرض مالها وجمالها فانه لا یزداد بذلك الا ذلا ودناءة وفقرا ویخطب الی من دونه فی المال والعز والحرمة فان ذلك اسلم من الفتنة ولا قصیرة طویلا مهزولة ولا مکثارة دمیمة ولا مسنة ولا سیئة الخلق ولا ذات ولد ولا ... ویختار ما جاء فی الحدیث قال رسول الله صلی الله علیه وسلم سوداء ولود خیر من حسناء عقیم وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم بالابکار فانهن اعذب افواها وانتق ارحاما وارضی بالیسیر والمرأة تختار من الرجال الرجل الدین

پدر ویره قزین غایت سعیده | که تا کیم مظهر اولمیه وعیده
حکما بونده دیدیلر که ای جان | تاهل ایده نه لایق بوهران
تزوج ایلدیکی زوجه حتی | اوله درت شیده زوجندن کیم ادنی
اراکسینی اوله عورتدن اکثر | زنك قدی اوله زوجندن اقصر
دخی جانا حسبده هم غناده | قموده زوج اوله زندن زیاده
بو منوال اوزره المارسه کوعورت | ایدر اول دائما زوجه حقارت
دخی اول عورته آر اوله طالب | که درت شیده اوله زن اکا غالب
حسنده زوج اوله زوجندن احسن | مؤدب اوله زوجندن دخی زن
دخی خلق ورعده ای برادر | اوله زن شوهرندن دخی برتر
صقنه ویرمیه لر شخص پیره | که تازه دخترین شیخ کبیره
دخی ویرمیه چرکین شخصه زیرا | که خوف فتنه واردر انده حتی
تزوج ایتمیه دخی جواری | که حره یه واریکن اقتداری
امه الماعی کورمز بعضی جائز | که طول حره در اولمز مجوز
زنا ایدوب بخور ایدن زنی هم | تزوج ایلمیه انی بر آدم
بیوردی ابن مسعودی کرمورد | زنا ایتسه بر آدم بر زنه کر
زنخ ایتسه تزوج صکره اولر | مؤبد زانیاندر دیدی انلر

ومن السنة

دخی قبل النکاح مخطوبه یی هم | که سنتدر کوره اله جق آدم
زن المقی استدکم ای برادر | که ام سلیم امر ایتدی پیامبر

لحسن الخلق الجواد الموسر ولا تنکح فاسقا وقال الشعبی من زوج کریمته فاسقا فقد قطع رحمها وقالت الحکماء ینبغی للمتزوج ان تکون الزوج دونه باربع سن والطول والمال والحسب والا استحقرته وتهاونت به وان یکون فوقها باربع الجمال والادب والخلق والورع ولا یزوج الرجل ابنته الشابة شیخا کبیرا ولا رجلا دمیما فانه یخاف علیها الفتنة ولا یتزوج الرجل امة مع طول الحرة ولا یتزوج زانیة قال ابن مسعود رضی الله عنه اذا زنی الرجل بامرأة ثم تزوجها فهما زانیان ابدا ومن السنة ان ینظر الی المخطوبة قبل النکاح فانه داعیة للالفة وامر النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ام سلیم

زنك خدّيني شم ايده واره　　بقه هم عقبينه همّاره

نسادن اختيار ايده كه بوله　　مؤنا خطبه دن آنسر اله

ديدي خاتونك ايوسي پيغمبر　　تزوج چون طلبده اولاندر ايسر

دخي اولدر كه مهري اوله آسان　　دخي تيز طوغوراندر ديدي اي جان

پس ايده خطبه دن صكره هم اهدا　　زنه خوش قوقولو اشيايي حتى

تطيب ايده زن انكله هر بار　　دخول ايتدكده زوجا كا اي يار

نكاحده هم اوله مرعي كفائت　　رجالدن زن واره كفوينه البت

كفائت دين ايله اولور محقق　　حسب ومال ايله اولور هم انجق

طلب ايتسيدي كفو بنت خاطب　　پدر تا خيرينه اولميه طالب

اولور بر فتنه نك اول ابتلاسي　　فساد اولور رصولك اوجي مقتضاسي

كفودرهم نقي مسلم ديديلر　　زنه شول شرطيله كه اي برادر

زني سودكده ايتسه اكا اكرام　　غضبده ايلمزسه ظلمه اقدام

وليدر حق تزوجه احق هم　　صغيره ده كبيره ده دمادم

ولي اذنيله اولميانه هر حال　　رسول الله او عقدي ايتدي ابطال

كبيره ثيبه ده اولسه عورت　　اذن لازم وليدن عقده البت

مهرده سنت اولان اي برادر　　روايت اولنان شيدر مقرر

قزي فاطمه يي اول فخر عالم　　عليه تعيين زوج ايتدكده دم

دخي ازواجنه اول سرور دين　　كه بشيوز درهم اوزره قيد كابين

بو تفصيلي بيلوب لائق بو اي جان　　تجاوز ايتميه كركا زوجان

حين خطب امرأة ان تشم
هى ام سليم عوارضها و[illegible]
ارادوا بالعوارض الاسنان
ارادوا بالعقب [illegible]
وتنظر الى عقبيها وخطبته وفي
الناس مؤنة وخطبتها ان تيسير
الحديث من المرأة ان تيسير رحمها
وتيسير صداقها من الطيب بعد
ويهدي لها [illegible] عند
الخطبة و [illegible] ولا تنكح المرأة
الدخول بها [illegible]
الا الكفو من النسب والحسب
والكفاءة بالدين و[illegible] تزويج
والمال ولا [illegible] الكفو
ابنته اذا خطبها [illegible]
فانه يبتلى بفتنة وفساد [illegible]
والكفو كل مسلم تقي ان يحبها
اكرمها وان ابغضها [illegible]
وحق التزويج لوليها في الصغيرة والكبيرة
وقد ابطل النبي صلى الله
عليه وسلم نكاحها بغير
اذن وليها وان كانت
كبيرة عاقلة ثيبة والسنة
في الصداق ما روي
النبي صلى الله عليه وسلم

زنه مهريني كامل ايده ايفا　　اگركه اقتداري وار سه جانا

اگر ايفايه مهري يوقسه قدرت　　اني ايفايه ايده باري نيت

اگر ايتمزسه مهرين اكا ايفا　　كه حشره زانيا كلور او حتى

مماطل اولميه مهرين اداده　　مگر زوجي فقير اوله زياده

يا زوجه طوعا ايدوبا كا تسهيل　　اداء مهرين ايده زوجه تأجيل

دخي بر مسلمك مخطوبه سي هم　　اني ايتميه خطبه غيري ادم

نكاح ايلمزسه ثاني جائز البت　　ولي ايتمش اولور جور وخيانت

ومن السنة

دخي هم بو البناته اولدي سنت　　بناته زيب وزيور ويره غايت

حلي له جوهريني ايده تزيين　　كورنلر رغبت ايدوب ايده تحسين

تماما مهريني ويرمزسه اول　　براز بيني ويره باري معجل

نكاح ايچون وقتدن اوله مختار　　كه صديقه بيوردي بني اي يار

كه زيرا ديدي عائشه مقرر　　بكا شوالده عقد ايتدي پيغمبر

دخول ايتدي دخي شوالده ديدي　　ديديلر عائشه بونله بيوردي

نكاحده سنت اولان دخي اي جان　　ايده ناسه اني اظهار واعلان

كه تا كيم فرق ايده بيني نكاحك　　انك بينيله هم بيني سفاحك

حديثده ديدي او سلطان ذي شان　　نكاح مسلميني ايلك اعلان

ايدك اني مساجدده ديدي هم　　دخي دف چال ليكن بيوردي اولدم

نكاحه حاضرون اولانه سنت　　حديثده ذكر اولنان شي تمامت

زوج فاطمة رضي الله عنها عليا
على اربعمائة مثقال فضة
وكان صلى الله عليه وسلم
يصدق نساءه اثني عشر
اوقية ونشا وهو نصف
اوقية وذلك خمسمائة
دراهم فلا يجاوز من
ذلك المقدار ويوفيها
صداقها كلا او ينوي
ذلك فمن نوى ان يذهب
بصداقها جاء يوم القيمة
زانيا ولا يماطل مهرها الا
ان يكون فقيرا او توكله المرأة
طوعا ولا يخطب احد على خطبة
اخيه فان ذلك من الجفاء و
الخيانة ومن السنة تحلية البنات
بالحلي والحلل ليرغب فيهن
ويعجل الرجل لها شيئا من
الصداق وان لم يوفها كله
ويختار للنكاح من الاوقات
ما قالت عائشة رضي الله عنها
ان النبي صلى الله عليه وسلم
تزوجني في شوال وبنى بي في
شوال والسنة في النكاح
الاعلان ليقع الفصل
بينه وبين السفاح

نكاحه درت كشى اولمزسه حاضر — زنا در اويوردى انى مخبر
برى خاطب برى عورت وكيلى — ايكيسى دخى شاهدين عدلى

ومن السنة

بودر سنت اره يا خود وكيله — اودم حمد ايده الله جليله
ثنا ايليه وصف لايقيله — ايده تسبيحى قلب صادقيله
صلوة ايده رسول باصفايه — سلام ايليه روح مصطفايه
دخى قراندن اوقيه بر آرشى — نكاح ايده مسمى اوزره درجى

ومن السنة

دخى نثر ايليه شكرله بادام — كه زوجك باشى اوزره ايده اكرام
تبركا قاپشه قوم حاضر — وليكن لوز وسكر اوله وافر
بو آثار يله ثابتدر مقرر — دخى اخبار يله دراى برادر
كذلك هم وليمه اولدى سنت — كه يعنى عرس ايچون اوله ضيافت
اوجائز لحم وشاة وخبز اولورسه — سويق وتمر ايله ده اولور بولورسه
دخى مؤمن اولنلر بيله البت — طعام عرسى اولدمده غنيمت
كه وارجنت طعامندن اى يار — طعام عرسده بر مثقال هر بار
بركله طعام عرسه اى جان — دعا ايتدى ايكى سلطان ذيشان

خليل الله وحبيب الله عليهما السلام

ومن السنة

زنك آياقلرين غسل ايليوب آر — صاچه درت كوشه بيتنه برير
كه لطفا ومو بجناب كبريادن — بركت داخل اوله تا اوصودن

كيه مزفوفه هم فاخر ثيابى — تكحل ايدوب اوروه خضابى
دخى تمشيط ايدوب كيسولرين زن — تطيب ايليه اولوب مزين
دخول ايتدكده مزفوفه يه البت — قيله هر برى بشقه ايكى ركعت
زنك الينى صاچن طوتوب اى يار — اوقيه بو دعاى انده بكبار

اللهم بارك لى فى اهلى وبارك اهلى فى اللهم ارزقنى منهم وارزقهم منى اللهم اجمع بيننا ما جمعت فى خير وفرق بيننا اذا فرقت فى خير *

مريد اولسه جماعه زنله شوهر — اوقيه بو دعاء اى برادر

اللهم باسمك استحللت فرجها وبامانتك اخذتها اللهم مما قضيت شيئا من رحمها فاجعله بارا تقيا واجعله مسلما سويا ولا تجعله مفسدا شريكا للشيطان

تأهل ايده نه كلسه صديقى — زيارت ايتمكه يار شفيقى
بركله اكا ايده دعاى — بونى اوقيوب ايليه ثناى

بارك الله لك وبارك عليك واجمع بينكما فى خير

رفا ايله بنين ايله هلى يار — حذر ايده دعا ايتميه هر بار
اودأب جاهليتدر برادر — انى نهى ايتدى امتدن پيامبر
جماع ايلمه نك هم دخى اى يار — انك سنتلرى آدابى بسيار
مريد اولسه جماع ايتمكه البت — حرامدن ايده فرجى حفظ نيت
دخى تفريغ نفسه اى برادر — كه فاسد ماده دنكه طشره آلر

ایده هم لذتیله طبعی تعلیك / قوی اولوب ایده کسب فضائل

ایده هر بری برکرباسی حاضر / که فرجن مسح ایده بر آلیله طاهر

اعوذ بیه دخی بسمله‌یه هم / اوقویه بسمله‌یله بونی اولدم

اللهم جنبنا الشیطان ما رزقتنا

اگر ولد اولورسه حاصل ای جان / ضرر ایتمیه اکا شر شیطان

دخی هم سورة الاخلاص اوقیه / پس اندن صکره بو دعایی دیه

اللهم ان ترزقنی من هذه الوقعة ولدا اسمیه محمدا

جماعدن اول بونی ایده ایراد / امید اولدر ویره حق ارکك اولاد

دخی شوهر جماع ایتمزدن اوك / ملاعبه ایده زنله مفصلا

زنی قبل الملاعبه وطی هم / جفا اولور او وطی اکا دمادم

روا ایتدر بیورمشدر پیامبر / جماع ایتسه بری خاتوننه کر

خروس کبی بنوب ایتمیه فوری / بو یوزدن ایتمیه خاتونه جوری

براز اوستنه مکث ایتسون اولادم / جماعدن لذت آلسون زنده اولدم

زن انزال ایتمدین ایتسه فراغت / تحیرله اوکون سست اولور عورت

جماع حالنده ایتمیه هم ای یار / کلامی جماع ایلیان اکار

جماعده چوق کلامی ایتمیه خو / ولدی دلسز اولماغه سبب بو

حذر ایده نکاه فرج زندن / ولد اعمی اولور دیدیلر اندن

جماع اوزره زنی ایتمیه تقبیل / صمم ایراث ایدر اولادینه بیله

دخی چوق بقمیه ماء منی‌یه / ذهاب عقله باعث دینی‌یه

صاقنه

صاقنه حایضه قربندن البت / اولوبدر حرمتی قرآنله مثبت

خطاء حایضه ایلرسه قربان / دم حایض اولورسه قرمزی قان

او شخصه مستحبا اولورکه جانا / تصدق ایده بر التونی حتی

دم حایض اولورسه اگر اصفر / نصف دیناری ویره ای برادر

کیه کهنه لباسی حائض البت / اکا ایتمیه حتی زوجی رغبت

ومن السنة

زنی حیضنن کوره نه بودر انسب / یاته قالقه بیله ایچه بیله هب

بو سنتدر مجوسی‌یه خلافا / بو شرع وعد ردیدیلر اتفاقا

ولیکن ایتمیه زنهار قربان / حرام ایتدی انی آیات قرآن

جماع اذا ایلنك بر یده جانا / جماع اولان یر اوله تك وتنها

جماع ایتدیکی خلوت یرده انسان / بهیمه اولمیه هم دخی صبیان

جماع ایتمکه یوقا اول یرده دستور / که انده مصحف اوله غیر مستور

هر ایلك اون بشنجی کیجه‌سی هم / زنه وطی ایتمیه صاقنه هردم

دخی هم غره کیجه‌سنده اکثر / جماع ایتمیه صاقنه برادر

دخی هم احتلامدن صکره ای جان / مشارك اولمیه وطیده شیطان

یا فرجن غسل ایده یا بول ایده هم / جماع ایلرسه اننده ایده هردم

نه وطی ایلین دبرندن انك / قبول ایتمش اولور لعنتن خدانك

لواطتك اودر صغراسی جانا / نظر ایتمز ایده نه حق تعالی

بورور بونی ایده ایتدکن جماعی / تستر ایله ایده یعنی وقاعی

ولمباضعة سنة وآداب وسنن المباضعة كثيرة منها ان ينوي تحصين فرجه ... عن المادة الفاسدة وتفريغ الطبع بالالتذاذ ليتقوى وتعديل المكروه واحراز على تحصيل الفضائل ما ذكرنا من الفضائل منها ان يتخذ كل واحد منهما خرقة يمسح بها عن الاذى ومنها ان يتعوذ بالله من الشيطان فيقول اللهم جنبنا الشيطان وجنب الشيطان ما رزقتنا فان قدر لهما ولد لم يضره شيطان ويقرأ سورة الاخلاص ويقول اللهم ان ترزقني من هذه الوقعة ولدا فارزقه اسميه محمدا ومنها ولدا ان شاء الله ومنها ان يبدأ بالملاعبة قبل الوطء فان الوطء قبل الملاعبة جفاء ومنها ما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا جامع الرجل فلا ينزو نزو الديك وليلبث على بطنها حتى تصيب منها مثل الذي يصيب منها فانك اذا فرغت قبلها ... اعكسلة

ومنها ان لا يكثر الكلام في الوطء فانه يورث خرس الولد ولا ينظر الى فرجها حالة الوقاع فانه يورث العمى ولا يقبلها في تلك الحالة فانه يورث صمم الولد ولا يديم النظر الى الماء فانه يذهب بالعقل ويتقي قربان الحائض فانه حرام بالقرآن فان قربها خطأ فان كان الدم عبيطا احمر تصدق بدينار وان كان اصفر تصدق بنصف دينار وللحائض ان تلبس اخلاق ثيابها فيها ومن السنة ان يضاجع الحائض ويواكلها ويشاربها مخالفة للمجوس ومن آداب المواقعة ان يخلو بها ولا يجامعها في ليلة النصف ولا في ليلة الهلال من الشهر لان الجن يكثر غشيانها في هذين الوقتين ولا يجامعها بعد الاحتلام لئلا يشاركه الشيطان فيها ولا يأتيها في دبرها فان ذلك هو اللواطة الصغرى ويستتر عند الوقاع

جماعی چوق ایلوب فخر ایلیه
نه کوزل عورتم و آرزدمیه

دخی ترك ایتمیه چوقدم جماعی
دوام اوزره او کیم ایتمز وقاعی

منیسی اولکسینك ذاهب اولور
نیجه امراض او شخصه غالب اولور

قچن بر قیودن چکلسه صو
صویی ذاهب اولور معنا دیدر بو

وطئدن صکره هم بول اولدی واجب
تبول ایدن اولور انده صاحب

اگر بول ایلمزسه ای برادر
دواسز دایه اوغرار اول مقرر

وطئدن صکره نوم ایلیه براز
که ترویج ایله ایده نفسی اعزاز

جماعی عود ایده بن دیرسه بی باك
بدینن فرجن اول ایلیه پاك

بو تنظیفی ایدرسه کر اراده
جماع عودینه شوقی اولور زیاده

اولور ماء منی اجمع و اقوی
نشاط اوزره بولور لذتی انجانا

زنا کراهیله اولنسه جماعی
اری نحو نفیله ایتسه وقاعی

اگر حامل اولورسه زن برادر
پلید اولور ولد اولسه مقرر

قبلنده دخی ظهرك هم ای جان
جماع اولنسه بر زن اولدم اول آن

دخی ای اول وقت سحرده
اگر وطی اولنسه زن کلدی خبرده

اگر حامل اولوب ایتسه ولادت
طوغان اوغلان نجیب اولور نهایت

اوکیم مولودیله اولور مبشر
اکا سنت بودر کیلدی برادر

ذکر اولسون طوغان اوغلان کر انثی
بو مژده ایله فرحناك اوله جان

بیله اول نعمت حقی غنیمت
که هر شخصه نصیب اولمز او نعمت

رسول الله ولدك ریحی دیدی
که جنت قوقوسندندر بیوردی

ولد

ولا یفتخر بکثرة الجماع
ولا تقول ما اجمل امراتی
ولا تقول بعد الوطی
ویجب ان یبول لئلا تبقیة المنی فیکون
ولا ترد منه بقیة وینام بعد
منه داء لا دواء له ولو اراد
الوطی نومة خفیفة فانه انشط
العود فلیتوضا واوعب للباء وتقال
للعود اذا غشیت امراة مکروهة
منه عورة فحملت جاء بولد
لا یطاق ذهنا وکیاسة
واذا غشیت المراة قبل الظهر
واول السحر عند انفجار
الصبح فحملت نجبت فالسنة
لمن بشر بالمولود ان یستبشر
بروایة نغمة انعم الله بها
علیه وفی الحدیث ریح الولد من
ریح الجنة وقال صلی الله
علیه وسلم الولد فی الدنیا
نور وفی الاخرة سرور
ولا ینفی الولد الذی یولد
علی فراشه فان الله یفضحه
یوم القیمة ویزداد فرحا
بالبنات

ولد دنیاده نور اولور مقرر
سرور در دیدی عقباده پیامبر

فراشندن اولان اولادی ای یار
انی نفی ایتمیه زنهار و زنهار

ایدرسه حق جزاسن ویرر البت
انی تفضیح ایدر روز قیامت

بنات احسان ایدرسه حق عباده
سروری اوله ارککدن زیاده

فرحناك اولمالیدر اندن اکثر
خلاف جاهلیتچون برادر

برکت نسادندر مقرر
قیز اولمق ایلك ولد دیدی پیامبر

بیوردی اشتمدکمی یزدان
اناثی اول اکدی یعنی سبحان

قوله تعالی یهب لمن یشاء اناثا ویهب لمن یشاء الذکور

حدیثنده بیوردی فخر عالم
بناته مبتلی اولسه بر آدم

بناته ایلسه احسانی کثار
جهنمدن انکچون ستر اولور

اناثك فضلی حقنده برادر
که اخبار کثیره وار مقرر

رسول الله بنات دیدی حتی
مجهزاتیله ایتدی مسمی

نفا لا یمنا بناتی
اکا ضم ایتدی لفظ مونساتی

بیوردی دخی اللهدن دیلدم
مونسنز ویره بکا ولدم

بکا احسان ایدوب ویردی بناتی
او خالق کیم یراتدی کائناتی

ولدك کندویه اب شبهن البت
انی حقندن بیله بر اولور نعمت

قچن دنیایه کلوب طوغسه اوغلان
صاره کر بر بیاض کر پاسه اول آن

ولکن لف اوله ای مرد چالاك
صاری اولمیه هم اولمیه ناپاك

نفسا اولیجق زن دخی جانا
یدیره کر اکا اولمیه خرما

مخالفة لاهل الجاهلیة
الم تسمع قوله تعالی یهب
لمن یشاء اناثا ویهب لمن
یشاء الذکور بدا بالاناث
وفی الحدیث من ابتلی من هذا
البنات بشی فاحسن الیهن
کن سترا من النار وفی
فضل الاناث اخبار جمة
والنبی صلی الله علیه وسلم
سماهن المجهزات المونسات
وقال صلی الله علیه وسلم
سئلت الله تعالی ان یرزقنی
ولدا بلا مؤنة فرزقنی
البنات وبعد الابشر
بالولد نعمة من الله
ویلف المولود فی خرقة
بیضاء نقیة ولا یلف
فی خرقة صفراء ویطعم النفسا
اول کل شی رطبا او تمرا
ثم یؤذن فی اذنه الیمنی ویقیم
فی اذنه الیسری ویحنکه
بالتمر

ولدك صاغ قولاغنه اوقويه
آذانی تا تمام اولنجه دیه
دخی صول كوشینه ایده اقامت
انی دخی بتورن ایده تمامت
دخی مضغ ایلیوب تمری برادر
ولدك اغزینه انكله اچه كز
رسول الله دخی بونی اوقوردی
كه اسلامده طوغانه بویله دیردی

اللهم اجعله برا وانبته فی الاسلام نباتا حسنا

عقیقه مستحب مولوده ای یار
ولادتدن یدنجی كونده هربار
دیدی حقدن رسول الله بالذات
عقیقه اولهار كلكدن ایكی شاة
اوله جاریه دن بر شاة دیدی
عقیقه حقنه بویله بیوردی
عقیقه ایتدی نفسندن پیامبر
پس از بعثت ایدوب انی پیامبر
دخی عند الذبح بونی اوقویه
قبیل اضطجاعده بویله دیه

اللهم هذه عقیقة فلان بن فلان دمها بدمه ولحمها بلحمه وعظمها بعظمه وجلدها بجلده وشعرها بشعره اللهم اجعلها فداء لابنی فلان من النار

عقیقه نك كمكن قیرمیه هم
آبه یه جك ویره بربودین اولدم
یاخود قطع اولمدین مجموع اعضا
كه یعنی دفعة طبخ اوله حتی
كه كسر اتمیوب اول مطبوخ اولانی
تصدق ایلیه بالجمله انی
عقیقه ذبحی دخی ای برادر
اولور یدنجی كونده اولا اكثر
یا اوندردنجی كونده اولور البت
یاخود یكرمی برده ایده تمامت
تراش ایده باشن مولودك ای یار
یدنجی كون تمام اولدقده هربار

وكان النبی صلی الله علیه وسلم
اذا اتی بالمولود فی الاسلام
قال اللهم اجعله برا وانبته
فی الاسلام نباتا حسنا
ویعق عن المولود فی الیوم السابع
من الولادة وفی الحدیث
العقیقة حق عن الغلام شاتان
وعن الجاریة شاة وقد عق
النبی صلی الله علیه وسلم
عن نفسه بعد ما بعث نبیا
ویقول عند ذبح العقیقة
اللهم هذه عقیقة فلان
دمها بدمه ولحمها بلحمه وعظمها
بعظمه وجلدها بجلده
وشعرها بشعره اللهم
اجعلها فداء لابنی فلان من
النار ولا یكسر للعقیقة عظم
ویعطی القابلة فخذها
او یطبخ جدولا ولا یكسر
منها شیء ویتصدق بها
وذلك فی الیوم السابع
او فی الرابع عشر او فی الحادی
والعشرین ویحلق رأس المولود
فی السابع ویتصدق

صاچی اغرلغی مقداری برادر
تصدق ایلیه یا سیم و یا زر
دخی اسلام اوائلنده انی
ایدرلردی یدنجی كون ختانی
ولد سنتلی طوغسه اولسه مسرور
تیمن ایلیوب آب اوله مسرور
كوبكی كسلش معناسنه
قمو پیغمبران كه بعث اولندی
كوبكلری كسیك سنتلی طوغدی
هم اكرام ایتدی انلره او قادر
كه كیمسه اولمیه عورته ناظر
خلیل الله ولیكن ای برادر
او نفسن كندی ختن ایتدی مقرر
كه تا كیم سنتین طوته بیلنلر
امتدن ختن ایده صكره كلنلر
بودر مسنون وهم عقله ملایم
آناسی امزیره اولادی دائم
حدیثده كلدیكیم آناسودندن
ضرر یوقدر صبیه هركز آندن
یاخود كیم صالحاتدن بر اصیله
ولدی ایده ارضاع اول جمیله
كه سارید ر مقرر شیر حمقا
ولدده اولور حمقا اثاری پیدا
هم اوغلان امزیرن خاتونه جانا
آری وطی ایتمیه اول حالده حتی
بكا ایدوب رضیع ایتدكجه كریاز
آنا بابا ملول اولمیه اولان
اوكریه ذكر و تهلیلدر انك
كه حمد و شكرین ایلر اول خدانك
آنا بابایه ایلر اول دعانی
هم استغفار ایدوب ایدر ثنانی
پدری اوقویجق ابنه جانا
كوزل اسمیله ایلیه مسمی
اولیسر در ولد روز قیامت
پدر و كندی اسمی ایله دعوت
ولده ادقودقده ابتدادن
قویه اسماء پاك انبیادن
كوزلدر اسمن عبد الله دیرسه
بونك امثالی دخی هرنه وارسه

وكذلك كانوا یختنون
فی بدء الامر الیوم السابع
فانه اطهر واسرع نباتا
للحم ویتمنی من یولد مختونا
مسرورا الا ابراهیم خلیل الله
فانه ختن نفسه لیستن بسنته
من بعده والسنة ان یتولی
الام ارضاع الولد ففی
الحدیث لیس للصبی خیر من
لبن امه او ترضعه امرأة
صالحة كریمة الاصل فان
لبن المرأة الحمقاء یتعدی
وان اثرها یظهر یوما ولا
یطأ امرأة التی ترضع ولدها
لان ذلك ربما یضر بالولد
ولا یضیق ذرعا ببكاء
الرضیع فان ذلك
ذكر وتهلیل وحمد لله
ودعاء واستغفار
لابویه ویحسن اسم ولده
فانه یدعی یوم القیمة
باسمه واسم ابیه ویسمیه
باسم من اسماء الانبیاء
علیهم السلام واحبها
یسمی الولد عبد الله

رسول ایتدی قبیح اسمایی تغییر
کوزل اسمایه تبدیل ایله تقریر

که اصرم کن بر بنك ادی دیدی
آکا زرعه دیو تسمیه ایتدی

بر بنك مضطجع دی اسمی ای جان
پیامبر منبعث ادقویدی اول آن

دخی هم دختر فاروقی جانا
اول ابدی عاصیه اسمیله مسمی

که تبدیل ایدوب اسمن ای برادر
جمیله دیدی ادقودی پیامبر

غلامه ادقومه اولمیه کاری
نجیح ایله رباح ایله یساری

دخی یعلی و افلح دیمیه هم
برکت ادقومقدن قاچه هردم

بو اسمادن تفال سه فوادی
ازا اولور منقلبا اولور مرادی

بری صورسه برکت وارمی سنده
که شاید یوق دیه سین کیم اوبنده

حسن اولمازدید یکر بو تفال
بو معنی اوزره ایدم لر تامل

دخی ذکر اولنان اسما هب ای یار
بو معنی اوزره ممنوعدر نکه وار

دخی ادقومیه اسمی حکیمی
ابوالحکم دیمیه اوله سمی

بولاردن صاقنه اسمی خدادر
که غیره لایق اولمز اول خطادر

ابو عیسی قومیه ای برادر
اشیدیجك کریه کوردی پیامبر

فلانك قولی دیمیه هر ای یار
رسول الله انی نهی ایتدی زنهار

غلامه ادقومیه هم امینی
رشیدی هم بونك امثالی یعنی

رسولك اسمی ایله کنیتینی
نبی نهی ایلدی جمعیتینی

محمد احمد ادلو اولان البت
ابو القاسم آکا اولمیه کنیت

دخی هم انبیا اسمیله جانا
ملك اسمیله هم اولان مسمی

وعبد الرحمن ونحو ذلك وكان النبي صلى الله عليه وسلم يغير الاسم القبيح الى الحسن جاءه رجل يسمى اصرم فسماه زرعة وجاء آخر واسمه المضطجع فسماه المنبعث وكانت لعمر بنت تسمى عاصية فسماها جميلة ولا يسمي الغلام يسارا ولا نجيحا ولا رباحا ولا بركة ولا افلح ولا يعلى فيقول الانسان أثمة هو فيقال لا فيقول ... ولا يسميه حكيما ... الاسماء ولا ابا عيسى ولا ابا الحكم ولا يسميه ولا عبد فلان ولا الرشيد بما فيه تزكية ونحو والامين ونحو ولا يجمع بين اسم النبي صلى الله عليه وسلم وكنيته نحو ان يسمي محمدا و ابا القاسم واذا سمي الولد باسماء الانبياء والملائكة لم يجز ان يلعنه او يشتمه او يصغره الا ان ... فيقول المسمى ... انا اسمها

آکا لعن ایلمك لك جائز اولمز
هم انلر شتم اولوب تصغیر اولنمز

مکرم حاضر اولوب اول شخص مزبور
معاب اوله اسمی غیر مذکور

محمد ادقوسه کز ابنه سز کر
آکا اکرام ایدلك دیدی پیامبر

دخی مجلسده یر ایدك آکا سز
ترش رو آکا اظهار ایلمه کز

دخی نهی ایلیوبدر فخر عالم
انك کیم قویه اسمی بر ادم

ولد بنك محمد صکره حتی
که شتم ایلیه لعن ایلیه آکا

امیره هم لقب ایلمیه لر
که املاك ملیکی دیمیه لر

دیمیه سید الساداتی ای یار
که منهیدر بو سوزلرده حذر وار

دخی برادمه اولنسه کنیت
اوله اك بیوك اولادیله البت

ولدی طوغمادق برادمه هم
آکا کنیت اولنمیه مقدم

طوغنجق اوغلی انك ای برادر
انکله اکتنا ایدر مقرر

بیوردی اول رسول رب قادر
اوللك اولاده کنیتده مبادر

که کنیت ایلکز سز بونلره اوزره
لقب قونمازدن اول انلره اوزره

حقوقندندر اولادك برادر
که دایم والدین اوزره مقرر

قویه اولادینه عند الولادت
نه ایسه احسن اسمایی البت

که تعلیم ایتمکه اولدقده قابل
اوقودوب یازدیره قلمیه جاهل

هم اوکره ده فرائض سننی
دخی تعلیم ایده آداب دینی

آکا تعلیم ایده اوله شناور
اوق آتمق اوکرده و بایده دلاور

قیز ایسه کرولد ایلیه تفهیم
آکا غزل قطن ایلیه تفهیم

ففي الحديث اذا سميتم الولد محمدا فاكرموه ووسعوا له في المجلس ولا تقبحوا له وجها ونهى النبي صلى الله عليه وسلم ان يسمي الرجل ولده محمدا ثم يلعنه او يشتمه ولا يلقب الامير بملك الاملاك ونحو سيد السادات ويكنى الرجل باكبر اولاده ولا يكنى الرجل قبل ان يولد له واذا ولد الكنية وفي الحديث بادروا اولادكم بالكنى قبل ان يغلب عليهم الالقاب ومن حقوق الولد على الوالد ان يسميه عند الولادة احسن الاسماء ويعلمه الكتاب اذا عقل وما يحتاج اليه من الفرائض والسنن وآداب الدين ويعلم السباحة والرمي والمرأة الغزل ولا يرزقه الا طيبا ويزوجه اذا ادرك

وان لم يوجد فاحد ثم احد فالاثم بينهما والجملة في ذلك ان الولد امانة الله تعالى عنده اودعه اياه طاهرا مطهرا على فطرة الاسلام الى الله فصيانته فيؤدبه ويبذل الجهد حتى يعبد عنه ودينه عضو ويؤدبه باداب الله ويعلمه من كثير من الخير فان ذلك عن غفلته مسئول فانه يعلم الغرب ومؤاخذ به فاذا تكلم الصبي فانه يعلمه الكلمة لا اله الا الله يلقنه ذلك سبع مرات ويلقنه هذه الآية فتعالى الله الملك الحق لا اله الا هو رب العرش الكريم ويلقنه آية الكرسي وآخر سورة الحشر هو الله الذي لا اله الا هو الى هو العزيز الحكيم ومن فعل ذلك لم يحاسبه الله يوم القيمة ويعوده على فعل الخير اذا عرف يمينه عن شماله فان ثواب ذلك له ولا يكلف عليه

ولدی بسلیه طیبله هر دم | یدرذکی حرامدن اولمیه هم
ولدحد بلوغه وارسه جانا | انی اولندیره کر اوز کر انثی
اورمزسه کناه ایتسه ولد کر | انك اثمنده آبا اولور برابر
وبالجمله ولدکیم طوغه البت | اوحقدن عندالاب اولدی امانت
ابه ایداع ایدوب طاهر مطهر | که اسلام فطرتیله رب اکبر
بنه واجبا اولان اولدرکه حتی | اولا اول طاهر احقه مؤدی
آب ایده حفظ دیننده بذل مقدور | که عندالله اوله حتی که معذور
عباداته انی حث ایلیوب هب | ایده آداب طاعتله مؤدب
بوتادیبی خیرلو دراکه هم | نوافل کثیره دن دمادم
بوتادیبی کرایتمزسه تمامت | یدر مسئول اولور روز قیامت
صبی اتسه تکلم دخی ای جان | اکا تعلیم ایده توحیدی اولا
بدی کزا کا تلقین ایده جانا | بواپتا وقوده صکره حتی

فتعالى الله الملك الحق لا اله الا هو
رب العرش الكريم

اوقویه آیة الکرسی یی البت | دخی هم آخری حشری تمامت
پدر اوقوتسه بونلری مرتب | قیامت کونی اولماز محاسب
صاغن صولن ولد بیلسه تمامت | خیرلو ایشلری ایتدیره عادت
ولد اتسه خیرلو ایشلری جد | تمام نائل اولور اجرینه والد
بوتادیبی پدر اولمزسه تارك | شرور ولده اولماز مشارك

من عمسا ويشئ ويامره بالصلوة اذا بلغ سبعا ويضربه عليها اذا بلغ عشرا ويقوم على اليتيم الذي في حجره بمثل ما يقوم على ولده فانه مسئول عنه يوم القيمة ويفرق بين الصبيان في المضاجع اذا بلغ عشر سنين ويحول بين ذكور الصبيان والنسوان وبين الصبيان والرجال فان ذلك داعية الى الفتنة ولو بعد حين ويسوى بين اولاده في النحلى والهدية والاحسان ويبدأ بالاناث فانهن ارق قلوبا ويعاشر الاولاد باللطف والرافة وهش بهم في الكلام واللعب المباح وكان النبي صلى الله عليه وسلم يدلع لسانه للحسين بن علي فاذا رأى الصبي حمرة لسانه بهش عليه ويعلم الولد حرفة [illegible] فان الحرفة امان من الفقر

یدی یاشنده ایتمیه تردد | نماز امریله ایتدیره تقید
فجق اون یاشنه وارسه ولد هم | نماز قیلمزسه ضرب ایلیه محکم
بیله اوغلی کبی ذا آثم یتیمی | که مسئول اوله حقده زاید بیمی
دخی اون یاشنه وارد قده صبیان | فراشی بشقه بشقه ایده ای جان
ایره دیشی یی ارککدن ای یار | که حائل وضع ایده ما بینه هر بار
قومیه ایتمکه ایده احتیاطی | رجال ایله صبیلرك اختلاطی
بولار هب فتنه داعیه در هم | کوزه ده بعد حینده اولسه محکم
هدیه ده هبه ده هم بنینی | برابر کوره احسان ایتسه یعنی
اگر بر طرفه شئ السیدی جانا | انی اولادینه ایتدکده اهدا
اناثه ویره اندن اول البت | که یوقانلرده زیرا صبره طاقت
اوله اولاده شفقتله معاشر | که لطف مرحمتدن اولمیه قاصر
دخی تقبیل ایده اولادینی ای یار | که رحم ورأفتن ایلیه اظهار
دخی صبیانه ایلیه هشاشت | که یعنی کوستره روی بشاشت
دیه اوخشایی اوخشایی کلامی | مساعد اوله لعب ایسه مرامی
لسانینی حسینه ولع ایدردی | رسول الله انی غایت سوردی
لسان پاکده کیم حمرت کورندی | حسینی انی کورب غایت سونردی
دخی اولاده تعلیم ایده حرفت | ولیکن غایت اعلا اوله صنعت
سلفك سنتندندر عیاندر | که حرفت فقر و فاقه دن اماندر
ولده خیر ایله ایده دعایی | صلاح و رشد ایله ایده ثنایی

حدیثده وارد اولمشدر بو معنی رسول الله بیوردی انی جانا
قبول اولمقده نیجه ایسه تپینك دعاسی نفعی ایچون امتینك
که اولیله در دعاسی والدك هم ولد ایچون قبول اولمقده هردم
بد دعیمیه عرامتینه صبینك سوء خلق وشدتنه
دلالتدر کبیر اولدقده البت که انك عقلی چوقا ولور بغایت
دعا ایتمیه شرله دخی ای جان ولده صکره اولمیه پشیمان
دخی بر مسلمك اوغلنه ای یار یرامز لعنله قصد ایتمیه زنهار
که شرعی ذلك القصد تمامت بنه صلب اوغلنه ایلر سرایت
دینلدی حضرت یوسفه ای جان که اکا هر نه ایتدی ایسه اخوان
ضرر اولدی اوغللرینه بیا یدی فرعونده اولدیلر اساری
پدر صالحك هم باهر اولدی برکتی ولدده ظاهر اولدی

کما قال الله تبارك وتعالی وکان ابوهما صالحا

یتیمی کورر هر قنده بی تاب باشن مسح ایتمك ایدر قسوت اذهاب
یتیمك کوزی یاشندن دخی هم دخی مظلوم دعاسندن دمادم
حذر ایلیه تاثیرندن ای جان خصوصا شبده اوله افغان
بامر الله بناتی فوت اولنلر که سنت اوزره دفن اولنسه انلر
دفنکیم اوله بر منوال سنت خلاف دفن قوم جاهلیت
اودشنی عد ایدرلر یعنی اکرام که حقدن کنه لر اولدی انعام
بناتی حیا ایدرلردی دفنی بو ایدی جاهلیت دفنی یعنی

وذلك مع سنة السلف
ویدعو لولده بالخیر ففی الحدیث
دعاء الوالد لولده کدعاء النبی
لامته ولا یدعو علیهم [illegible]
[illegible]
القلب ویبقی دمعة الیتیم
ودعوة المظلوم فانهما [illegible]

دخی کوچك ولان اولادینك هم انك فوت بلوغندن مقدم
بیله عقباده انی اجر اجرك دخی میزان اجر ایچون مثقل
شفیع بیله دخی روز قیامت که اولدر یعنی مقبول الشفاعت
هر انفاق ایلیه دائم یتیمی جزا جنت ویره رب کریمی
یتیمه اوله احسان وعطاسی انك جنت اولور البت جزاسی
حدیثنده بیورمشدر پیامبر یتیمك کافلی هم بن مقرر
دیدی ایدوب ایکی برمق اقامت مسبحه ایله وسطایه اشارت
بنمله بیله اولیسر اول ادم بو ایکیسی کبی جنتده هردم
یا مسکین کورسه یاخود دخی نسوان ایده هر بر یتیمه انفاق واحسان
بو سعینده ثواب اولور زیاده اوکزر فی سبیل الله جهاده
اولور کوندز صیامنه معادل دخی کیجه قیامنه مقابل
دخی هم حسن خلقیله تمامت بحیمك اولدی اهلی ایله سنت
دخی ناسك خیرلیسی اولانلر هم خیرلو اولانلر اهلینه دمادم
خیرلو دخی اولکسدر مقرر عیاله اوله نفعی انك اکثر
جهاد مرأه در دیدی او سلطان زنك ارله معاشرتی ای جان
دخی هم غیرت زوج اوزره هردم که صبر ایدوب ثواب اوره دمادم
محقق بیل زنك بودر جهادی بونکله منشرح اولور فؤادی
رسول اللهك عهدنده برادر وار ایدی بر زن پاکیزه اختر
که زوجی کلیجك قرشو چیقاردی افندم دیو استقبال ایدردی

ویعول الیتیم ویحسن الیه
فانه یعود به الجنة وفی الحدیث
انا وکافل الیتیم کهاتین
فی الجنة واشار بالسبابة
والوسطی والساعی علی الارملة
والمسکین فانه کالمجاهد فی
سبیل الله وصیام النهار
وقیام اللیل واما حسن
المعاشرة بین الرجل واهله
[illegible]

کرینا بندن الوب هر درد اسن
اگر زوجنی کورسیدی او محزون

دیر ایدی آخر نیچون ایسه بو غم
اگر دنیا ایچون اولدیسه غمناك

اشیدوب فخر عالم بو کلامی
خبر ویرك اکا بوندن او نورایی

دخی هم زن قیله بش وقت نمازی
زنادن حفظ ایده فرجن بغایت

طوته آمر اتسه ده زوج اکا ای یار
اوندن طشره زن چیقمیه قطعا

چیقوب زوجی فراشندن زن ای یار
دخی زوج اوزره ادخال ایتمیه هم

دلنده اولمیه هم لفظ لعنت
دیمیه یعنی زن زوجینه جانا

قومیه زوجه ایده اجتنابی
دخی منع ایتمیه نفسنی عورت

دوزونوب قوشونوب اولوب معطر
نذکلو زانیه اولسه کنهکار

زنا ولدی طعام اصلاحی و حب

چیقاروب باشمغن سیلردی یاسز
صورار ردی حزینی اولوب جگر خون

زیاده ایلیه حقانی هر دم
خدا دفع ایلیوب ایده فرحناك

دیدی بندن ایدك اکا سلامی
اکا ویر بشهیدك نصف اجری

طوته هم صوم و فرضی ایده نیازی
ایده زوجینه هر دمده طاعت

جبلدن بر جبله نقل احجار
که زوجی اذنی اولمیا دخی جانا

یالکز بشقه یا تمامیه اوزنهار
دخولی زوجه مکروه کیم ایسه هم

ارینه اولمیه کفران نعمت
که سندن کورمدم بر خیر قطعا

که زوجك غیری بیتندن ثیابی
انی قاتنه زوج ایتدکده دعوت

که طشره چیقمیه بویله برادر
بو زنك وزری هم اویله در ای یار

انك اصلاحنه زنا ولدی طالب

لدنیاك فکفاك الله فقال
النبی صلی الله علیه وسلم
یا فلان اقراها منی السلام
واخبرها ان لها نصف اجر
الشهید فهذا ما للزوج علی
زوجته وان تصلی خمسها
وتصوم شهرها وتحفظ فرجها
وتطیع زوجها ولو امرها
ان تنقل الحجر من جبل ولا
تخرج من بیتها الا باذنه
ولا تهجر فراشه ولا تدخل علیه
ولا تکثر اللعن ولا
من یکره وهو الزوج
یکفر العشیر وهو الزوج
فتقول ما رأیت منك خیرا
قط ولا تضع ثیابها فی غیر
بیت زوجها واذا طالبها
بالطاعة ولا تخرج من البیت
عطرة متبرجة فان علیها
ما علی الزانیة وعلیها
اصلاح الطعام وان تقدم الطست
والسراج والمندیل الیه ویوضئه
وفی حدیث اخر حق الزوج
علی الزوجة یکفی علیکم
فمن ضیع حق الزوج

سراجی هر شب اکلمك اناره
دخی تقدیم ایدوب هم طشت و مندیل

حدیثنده پیامبر بیوردی
انی تمثیل ایدوب بیوردی سز ده

او زن کیم حق زوجی ایدر اضاعت
چاغرسه هر نه دم زوجی زنی بیل

تأخیر ایتمیوب ایده اطاعت
اره من ایتمیه مالیله ای یار

ضرورتسز طلاق قاسمیه هم
بر او ضایع ایدرسه زوجنه زن

دخی زن اکلیه بیله خطایی
نفقه کسوه ایچون ای برادر

دخی ما لا یطاق اولانی ای یار
دخی ایلرسه ده زوجك سیلاز

لسانیله اکانی انف و قمدز
یدینیله هم ایدوب زوجه تعظیم

ایده مدم دیه زعمیله توقیر
ایده زوجنه اظهار مودت

دخی زن عطریله اوله معطر

زنه لازمدر اولدخی هماره
بدنه انی زن صب ایلیه بیل

که زوجه اوزره زوجك حقی یدی
بنم حقم کبی در او ستکرده

او حق اللهی ضایع ایلر البت
حیضله طاعته ایتمیه تعلیل

دوه صرتنده اولسه ده ایده اجابت
که دلکیر ایتمیه زوجنی زنهار

ترش رو بقمیه زوجینه بر دم
سخط ایلر اکا الله ذی المن

دلیله زوجه ایتمیه آزای
که غمکین ایتمیه زوجنی اکثر

که تکلیف ایتمیه زوجنه زنهار
که انفندن فمندن کر اریك قان

یلارسه کرزنخ اول قیح و دمدن
طبیخی و شوی ی ایتسه تقدیم

که ایتدم خدمت زوجمه تقصیر
نه دکلو وارسه حتی استطاعت

اوله ریحی صفی هم لونی اظهر

فقد ضیع حق الله ولا تعلل
حین یطلبها بالطاعة
بالحیض ولا تؤخر الاجابة
ولو کان علی ظهر قتب ولا تمنع
علیه بما لها ولا تسئله
الطلاق من غیر باس وفاقة
ولا تکلح فی وجهه فیسخط
الله علیها ولا تؤذیه بلسانها
ولا تدخل علیه غما من النفقة
ولا تکلفه ما لا یطیق وتری
تقصیرها فی خدمته
وان طبخت من انفه دما
وقیحا ولو قدمت احدی
یدیها طبخا والاخری
شویا وتودد الی زوجها
بما استطاعت من الملاطفة
وتعطر له بعطر یخفی ریحه
ویظهر لونه وتتزین له
وتختضب بالحناء وتکتحل
کل یوم ولا تخرج الی
الحمام وان اذن لها
زوجها

تزيين ايلميوب ياقنه خنا — مكحل اوله ذاتك چشمى جانا
خروج ايتميه حمامه هر آى يار — اذننده ويرسه آكا زوجى هر بار
محصل ذكر اولنان مراة حالى — زنى صالحه نك اولدى خصالى
ديدى تفصيل ايدوب اهل حقيقت — صلاح زوجه يه بودر علامت
كه حقدن خشيتى اوله كاريجه هركاه — انك حسنى اولوبدر خشية الله
قناعت اوله هم ذاتم غناسى — اوله عفت حلى بى بهاسى
زنه بعد الفرائض بو عبادت — كه زوجنه ايده اول حسن خدمت
دخى هم همتندندر نسانك — كه مؤنة اوله استعدادى انك
دخى اخلاق زوجه دن احق — عليك ديديكيدن مستحق
بيوردى بكيم خيرلوسى نسانك — كه فرجنده عفيف اولاندر انك
دخى زوجنه ايدنه اطاعت — كه مشروع اولا امرنده تمامت
اراچون واجب اولان حقدر انى يار — كه زوجه اوسنه هر آن وهر بار
نه وارسه داخل بيتنده اعمال — مباشر اوله زن آكا بهر حال
نه كيم زوج اولورجانا مباشر — كه خارجده اولان اعمالى برر
ثيابن غسل وطبخ ايده طعامى — ايده بونلر كبى فعله قيامى
حريص اوله اراده بيتنه عورت — اولنجه بكليه چقمايه البتة
ارينك مالن افساد ايتميه هم — كه مشروع اولميان يرلرده هردم
ولدن صاقنه جور وكدردن — بو اردن اوتنوان اولكر غيرى اردن
دخى رفع ايتميه اوازنى زن — ارينك صوتنا وزره فاچه اندن

وهذه خصال المراة من النساء وعلامة الصالحة عند اهل الحقيقة ان يكون حسنها الزوجة الصالحة مخافة الله وغناؤها القناعة وحليها العفة وعبادتها حسن الخدمة للزوج وهمتها الاستعداد للموت ويجب لاخلاق الزوج ما قال على رضى الله عنه خير نسائكم العفيفة فى فرجها العلمة المطيعة لزوجها ومما يجب عليها ان تتولى اعمال منخفضة كما يتولى الزوج داخل البيت من الطبخ وغسل اعمال خارجة والطحن والخبز الثياب وبحب ان تلزم بيتها من حين زفت الى بيته الى قبرها ولا تفسد ماله فى باطل ولا تخفض على ولدها منه ولا ترفع صوتها فوق صوته وتجيئه بالقول ولا تترو والديها ولا اقرباءها

يوغيكن ايتميه اردن اجازت — قربين والدينى زن زيارت
بولارك كر اولورسه دها اولو — كوچك ولسون كرك اولسون اولو
خروج ايتمز جنازه سيچون اى يار — كه وارمز تعزيتچون دخى هر بار
زنك زوج اوزره حقندندر هم — انى حفظ ايلمك ناس اوزره الزم
زنى اطعام ايده هر يبدوكندن — انى كسا ايده هم كيدوكندن
دخى ترك ايتميه زوجنى شوهر — كه بوخانى والحجره اى برادر
زنى ضرب ايلميه زوجى ناحق — ولى بش بر ده ضرب ايده محقق
اره وسعت ويريجك رب قادر — زنى انفاق ايده اردخى وافر
زنه خير ايله ايليه وصيت — مدارا ايده رفيقيله عادت
ضلعدن خلق اولنمش كج مزاجى — مقرردر نسانك اعوجاجى
قالمزده اسيرا اولوبدر انلر — نكاحى رق بيورمشدر پيامبر
مدارا ايليوب نسوانه دائم — هر امرين اوله اوزره صلاحه قائم
سلفدن اولولردن بعضى اى يار — زنك كم خلقنه صابر دى هر بار
اوسوء خلقنه صبرندن صورلدى — بو صبره باعث وبادى نه اولدى
ديدى تطليقى ايدرسم انى كر بن — بوخوفم واره غيره صكره اول زن
زنك زوجى بونى ايتدم تامل — اذاسينه ايده ميه تحمل
اوزن كيم شوهرينه اوله غالب — اومقوله اره اولدى بو واجب
كه نفسه ايده اول كس سوء ظنى — ديه لوم ايليوب نفسينه يعنى
اكرسن مائل اوليدك صلاحه — اولوردى زن دخى طالب فلاحه

من اقربائها الا باذنه وان كان منهم من حضر منه الوفاة ولا تخرج فى جنازة ولا تشهد معزاه ومن حقوق المراة على الزوج ان يطعمها مما ياكل ويكسوها مما يلبس ولا يهجرها ولا يضربها ويتوسع النفقة عليها اذا وسع الله تعالى عليه ويستوصى بها خيرا ويداريها برفق فانها مخلوقة من ضلع لا يستمتع به الا وبه عوج وانهن اسيرات عندنا احلهن الله لنا لنقوم عليهن بالسياسة وكان بعض الكبراء يصبر على سوء خلق امراة فقيل له فى ذلك فقال اخشى ان يتزوجها من لا يصبر على اذاها ويجب ان يسيئ الظن بنفسه ويقول لنفسه لو صلحت صلحت هذه المراة ويرى صلاح الزوجة وعفتها نعمة جسيمة

بیله هم صالحه خاتونی جانا ... اری اول نعمتی غایتله عظمی
ندکلو حمد ایدرسه اولمز مکافی ... ندکلو شکر ایدرسه اولمز مساوی
یرامازخویلی زنه دیه هردم ... اکا عرض محبت ایلیوب هم
قتمده بکا سندن سوکلم یوق ... سنی سوورم انجق دیه چوق چوق
علمادن دیدی بعضیسی جانا ... بونی سن کوش جانله ایله اصغا
نسانك بر اذاسینه تحمل ... یکرمی یه صبر درایت تأمل
وکد چکمز طپانجه دن اذایی ... قدر بولور قلقدن رهایی
بوزاغی قورتیلور دخی کوتکدن ... هم اولمز کوتکه ممنوع اشمکدن
خرقدن قورتیلور دخی ثیابی ... قولمز ضیفا ولا نجکمز عتابی
اذایی مراه دن همد خلی یار ... بو ذکر اولنلره بکزر زنه لروار
فجن بولسندی غیظم اشددن ... اکا غالب اولیجق سوء خلقت
الن کتفینه اوروب زنك آر ... اودمده بونیله دیه ای برادر

أيها الرجس النجس المخبث اخرج من جسد طيب

بونی بویله دیجك بیله ای جان ... چیقار قلبندن انك مكر شیطان
امورك اکثرنده دخی ای یار ... مطیع اولمیه زوجی اکا هربار
او شوهر کیم زنه ایلر اطاعت ... مقرر در چکر صکره ندامت
مشاور اولمیه زوجه یله شوهر ... خلافن ایلمیه نه دیرسه زن ار
حذر ایده خیانت ایتمه سندن ... زنك هم مکری ایله خدعه سندن
دلیل استرسن ای یار مکرم ... یتر اول قصهٔ حوا و آدم علیهما السلام

لا یکافیها شکر ویعامل سیئة الخلق بما یجد الیها انها احب الخلق الیه وکان بعض العلماء یقول الاحتمال من المرأة احتمال من عشرین فیه نجاة الولد من اللطمة والعبد من الکسر والقدر من الزجر والثوب من الخرق والضیف من الضرب والهرة من الرحیل فاذا اشتد غضبها وغضب علیها سوء خلقها فلیضرب کفه بین کتفیها فلیقل ایها الرجس النجس الخبیث المخبث اخرج من جسد طیب فان الشیطان یخرج منها ولا یطیعها فی اکثر الامور فان الطاعة للنساء ندامة ولا یشاورها الا لیخالفها ویحذر خیانتها وخدیعتها ومکرها فقد وقع ابونا آدم صلی الله علیه وسلم فی الزلة بدعوة زوجته حواء رضی الله عنها

زنك ار بعضی عیبنه برادر ... نظر ایتمیه عفو ایلیه اکثر
اکر کیم معصیت اولمزسه جانا ... دکلسه اثم فاحش دخی فرضا
زنك هم ناس ایچنده زوجی هربار ... صقنه هتك ستر ایتمیه ای یار
دخی هم زوجه سیله زوجی هردم ... معاشرت ایده معروفله هردم
کوله اوینایه زنله هم لطیفه ... مخالف اولمیه شرع شریفه
دخی سلطانمز فخر دوعالم ... مزاح ایلردی ازواجیله هردم
که زوجلك زوجه ایله اوینی زیرا ... دکلدر لهو باطلدن او جانا
بلکه لهو حقدر ایدر اقدام ... انی ناهی دکلدر دین اسلام
دخی صدیقه ایله هم پیامبر ... مسابقه ایدیشدیلر مقرر
رسولی کچدی صدیقه که بردم ... ایکنجیده کچجك فخر عالم
دیدی یا عائشه کل اولمه محزون ... مساوی بر بیمزا اولمدی دون
وقار اوزره اوله هم قول و فعلی ... تأدب ایلیه تا اندن اهلی
حدیثنده بیورمشدر پیامبر ... عصا رفع اولمسون اهلندن اکثر
دیدی قورباجکی ایله معلق ... کوره هب اهل بیتك انی مطلق
تأدیب ایتسه اهل بیتی جانا ... انی رفق ایله ایده تیك حتی
زنی شرعیله تأدیب ایلسه کر ... جماع ایتمیه اولکون ای برادر
اکا کوسترمیه اولکون انبساطی ... ایده کونخته دك احتیاطی
که شرعیله اولان تأدیبك ای یار ... هبا اولمیه فائده سی زنهار
هم اهل بیتی ایچنده همیشه ... سکوتی ایلیه کندویه پیشه (عادت)

ویغض عن بعض مساویها ما لم یکن اثما فاحشا ولا یهتك سترها بین الناس ویعاشرها بالمعروف ویلاعبها ویداعبها لا اثم فیه وقد کان النبی صلی الله علیه وسلم من افکه الناس مع نسائه وان ملاعبة الزوجة لیس من اللهو الباطل الذی نهی عنه الدین بل هو من الحق وقد سابق النبی صلی الله علیه وسلم عائشة مرة فسبقته وسابقها اخری فسبقها وقال هذه بتلك یا عائشة ولیکن علیه ابهة ووقار بین اهله لیتأدبوا بسنته ففی الحدیث لا ترفع عصاك عن اهلك وعلق سوطك حیث یراه اهل البیت ویرفق فی تأدیبهن فاذا ضربها باذن الشرع تأدیبا فلا یباشرها ولا ینبسط الیها

حدیثده کلدیکیم نسوانه مطلق ‏ ضعفدن خلق اولندیلر محقق

صقنوب اونمکز نفس و هوایه ‏ سکون ایله اولوک غالب نسایه

دخی ستر ایدلک انلرک عیوبن ‏ که اودن طشره چیقا زمان ذنوبن

زن اولمیه جائز داخی اوزره اسکان ‏ رجال ایله اطلاع ایتمیه ای جان

دخی تعلیم اولنمیه کتابت ‏ انک محذوری وار زیرا نهایت

آکا ایلک اکرمک ایدی تعلیم ‏ بونک امثالنی ایلیه تفهیم

دخی قرآندن ایدی آکا اقرا ‏ اوقویه سورة النوری سراپا

زنه کیدرمیه بیتنده هم آن ‏ لباس فاخرینی ای برادر

که شاید اولوب انکله مفاخر ‏ خروجه اوله بیتندن مباشر

خروج ایتسه‌دی اذنیله آرینک ‏ قریبندن زیارته بهنیلک

کیه کهنه لباسنی بغایت ‏ کیدوب ایده قریبنی زیارت

اریله خلوت اولمیه هم اول زن ‏ اول ابنله که اولدی غیر آردن

ولدا کنیجه اول کندی بابانز ‏ انکله آرحکر انک اذا سن

طلاقی ضره سن زن دیلمیه ‏ ارینه اورتاغم بو شادیمیه

انک اورتاغنه ایسه مقدر ‏ بو شوهردن منافع ای برادر

اول استیفا ایدرانی محقق ‏ اویوق یره کناه ایتمیه انجق

کوزل کچنه زنله زوجی ای یار ‏ کذلک زوجله زن دخی هر بار

اولور ازواجی اولان زن تمامت ‏ جناندە خلقا احسنیله آنت

زنک وافقا اولورسه زوجی جانا ‏ زنا یا فسق و یا کذبینه فرضا

الآخر ذلك اليوم فانه يبطل وائنة الادب ويكثر السكوت عندهن ففي الحديث ان النساء خلقن من ضعف فاعلموا ضعفهن بالسكوت واستروا عوراتهن ولا يسكن المرأة غرفة ولا يعلمها الكتابة ويعلمها الغزل ونقراها من القرآن سورة النور ويصرفها من فاخر الثياب لئلا تلزم بيتها ولتخرج باذنه الى ذوى قرابة منها ولا فانها تلبس معا وزوجها ولدها تخلو بزوجها مع ولدها من ولد غيره فانه يقف زنيه ولا تسأل المرأة طلاق ضرتها فان لها ما قدر وتحسن الخلق مع زوجها فان والرجل ايضا معا زوجها المرأة لاحسن ازواجها خلقا في الجنة واذا وقف ونعانق من زوجته على فجور ولا فانه يطلقها الا ان يصبر عليها

انی تطلیق ایده اولورسه صابر ‏ طورن صبر ایتمکه اولمزسه قادر

جمیله نک اولورسه زوجی چرکین ‏ اوزن صبر ایده ایتمیه اکا کین

ننه کیم شکر ایدر زوجی او آی یار ‏ جمیله در دیو حقا تونی هر بار

پس اولمدی شاکر و صابر برادر ‏ که جنتده اولیسرلر مقرر

بو دخی مستحبا اولدی دمادم ‏ که تألیف ایلمک زوجینی هردم

که بر زن عهد پیغمبرده زیرا ‏ که بغض ایلردی ذاتم زوجینی

کتوروب ایکیسین دخی برابر ‏ بولاری یاشن باشه شیدی پیامبر

دخی وضع ایتدی زوجک جبهه سن هم ‏ زنک الننه بر ایوجه اولدهم

پس اندن اولدی بونی تمامت ‏ که تألیفا ایچون اول کان مروت

اللهم الف بينهما وحبب احدهما الى صاحبه

بونی اوقویجق شاه نبوت ‏ زنا ایتدی زوجینه صکره محبت

زنی صالحه اوزره زوجی زنهار ‏ تأهل ایتمیه مال ایچون ای یار

زنی اولی خلوقا اولوب خصوصا ‏ معاشرتده کوچک اوله حتی

دخی منع ایتمیه زوجی زنا البته ‏ الورسه کندودن غیری اوج عورت

اره دردت عورت المقلغی زیرا ‏ حلال ایتمشدر الله تعالی

ولیکن ایچلرنده ای برادر ‏ عدالت شرط اولمشدر مقرر

دخی بر عورتک دنیاده هر بار ‏ بامر الله اری فوت اولسه ای یار

دخی غیریه وارمسه احبدر ‏ آکا عاذبه اولمق مستحبدر

اولین دیرسه انکله ملاقی ‏ انکله تاکه جنتده اوله باقی

فيمسكها وتصبر المرأة الجميلة على الزوج الدميم لما يشكو الزوج لها فانت الصابر والشاكر في الجنة ويستحب التأليف بين الزوجين فان امرأة كانت تبغض زوجها فاخبر بذلك رسول الله فادنى راسيهما الى الآخر ووضع جبهتها على جبهة زوجها ثم قال اللهم الف بينهما وحبب احدهما الى صاحبه فاحبته حبا شديدا ولا يتزوج الرجل على زوجته الصالحة امرأة اخرى لمالها الا ان كانت الاولى تعسر معاشرتها والمرأة لا تمنعه عن نكاح ثلث سواها فان للرجل ذلك بشرط العدل ويستحب لها ان لا تتزوج بعد وفات زوجها زوجا آخر لتكون مع زوجها في الجنة واذا تزوج الرجل

ولور زيرا كه جنت ايچره عورت | كه اخر زوجى ايله وار روايت
اگر شوهرلرى اوزره اولنورسه | اگر الديغى انك قيز اولورسه
فصلينسز ثانيه قانسنده البت | يدى كون انده اكليه اقامت
اگر ثيبسه صكره الديغى كر | اقامت ايده اوچ كون انده شوهر
پس انده صكره اولا سنده اى يار | اقامت ايده انده ده او مقدار
بونك معناسى بودر كيم محصل | كه ثانيسنده نايد ربدء اول
پس انده قسم ايچون اوله مباشر | بينده عدل ايده بما وليه نادر
نسا بينده قسم ايدوب پيامبر | تمام عدل ايليوب ديردى هر بار

اللهم هذه قسمتى فيما املك فلا تؤاخذنى بما تملك ولا املك

حديثنده بيورمشدر پيامبر | كيمك كيم اولسه ازواجى مكرر
برينه اول كمسنه اولسه مائل | قسمده اولكشى اولمسه حائل
كه حشره يارسى ساقط كلور اول | قيامتده جزا بويله كورر اول
ضرائر غيرتندن نا اصابت | ايدرسه مرأه بر صبر ايده البت
بو صبر ايچون اومه حقدن ثوابى | ايده دائم دعاى مستجابى
نه كيم ايتدى ازواج پيامبر | ضرائر غيرتنه صبرى اكثر
كه ويردى نوبتنى سوده حتى | مسنه اولنجق صديقه يه تا
بو خوفيله كه اولميوب قبولى | كه تطليق ايتميه ديو رسولى
زنانك بريله جمع اولسيدى حتى | اشتميه انك صوسنجى اخرى
بو منهيدر انى ايتميه شوهر | الحاقى ايلدى زيرا پيامبر

دخى منكوحه زن عزل ولماراى يار | اذنسز ايتميه بو فعلى هر بار
ثلاثا بته ايتميه تطليق | زنى بر دفعه ده وار بونده تحقيق
وطهرنده كه وطى ايتمز زنه ار | انى تطليق ايده برله برادر
كذلك طهر اخرده بينه هم | طلاق ثالث برينى دخى ايده ضم
وحيضى طهر بنك ايچنده حتى | انى بر دخى تطليق ايده جانا
بودر موطوءه ده سنى مشهور | فروعده در بونك تفصيلى مذكور
دخولدن اول طلاق وير اولسه كرزن | كراهت بونده ذكر اولاندن ادون
عيب بولسه ايدرلردى زرد محصل | پيامبر كشف رودن مسدن اول
دخى مسبيه يى صاتون الورسه | كه استبرا اگركد زوطى اولور
اگر حملى وار ايسه انك اى يار | او حملن تاكه وضع ايتميه زنهار
اكا وطى ايليه اى برادر | فروعده در بونك تفصيلى اكثر
بامر الله ولد فوت اولسا اى جان | جنابت حقدن اومه اجرى زوجان

الفصل التاسع والثلاثون في سنن شتى في مصاحبة الاجنبيات

بيورمشدر رسول الله ذيشان | نسا طائفه سيدر دام شيطان
نسا امرى بتر ذا سمو بال له | كه فتنه وبلا اولمق رجاله
بودرلر اى جان مادر بونده سنت | ارادم تاكه هان كورسه بر عورت
بوسه اولدقده اچميه كوزنى | انك كورمسه بردخى يوزنى
كه نفسچوندر اول نظره اولى | وبال اوزره اولور ثانيه اما

اوکیم زن کوریجک کوزی یومش اولور / عبادتله او مرزوق اولمش اولور
نظر اتسه کوزین یومیوب اول آن / او نظره قلبنه کیمز شهوت اکر
ایدر او نظرهٔ ثانیه البت / بلاو فتنه اولمغه کفایت
دخی خوش قوقولو عورته جانا / حذر ایده یقین اولمیه قطعا
یاپشمیه انک الینه ای یار / مکالمه مزاح ایتمیه زنهار
اوکیم نامحرم ایله لاغ ایده بیل / بجیمده بر سوزه حبس اوله بیل
بر ار قوجشسه نامحرم زن ایله / اوریلور زنجیره شیطانله بیله
بجن شیطان جهنمه سوریلور / اوکسر انکله بیله امر اولنور
کذلک زن دخی یومه کوزین هم / رجالی کوریجک بقمیه هر دم
زنک اوتوردیغی یره برادر / اوتورمیه صوومانجه او یر
بر ار بر اجنبیه کورسه جانا / او شهوت اکلسه نفسنده حتی
جماع اتسون اوکسر اهلیله البت / که تاکیم دفع اوله انکله شهوت
دخی بر یاذار ایله یا دعورت / بری بری ایله اولمایه خلوت
اولور انلرک اوچنجیسی شیطان / حذر ایلیه لر هرکاه و هر آن
نسا اوستنه کیرمیه ار آدم / اوکورسه ده ارینک اقربی هم
دخی کیرمیه اول زنه زنهار / که زوجی غائب ایکن اکا زنهار
ولد اناسی اوزره دخی جانا / که تعظیما اذنسز کیرمیه تا
دخی ثوب رقیقی کیمیه زن / کورنمیه انک ماتحتی اندن
دخی غیرک صاچن وصل ایتمیه هم / که زن کندو صاچینه انی منضم

والسنة ان یغض بصره عنها الا النظرة الاولی لان الاخری علیه ومن غض بصره عن اجنبیة رزق له عبادة یجد حلاوتها والنظر تزرع فی القلب شهوة وکفی بفتنة ولا یقرب امرأة عطرة ولا یمس یدها ولا یکلمها ولا یکلمها ولا یفاکهها فقد امر لم فی الحدیث من فاکه امرأة حبس بکل کلمة الف عام فی النار ولا یحل له ولا یمازحها ولا یجالسها وقال صلی الله علیه وسلم من التصق امرأة حراما قرن مع الشیطان فی سلسلة ثم یؤمر به الی النار وتغض المرأة ایضا بصرها عن الرجال ولا یجلس الرجل فی مجلسها حتی یبرد وانا وقع بصره علی اجنبیة فاحس فی نفسه شیئا فلیات اهله فان ذلک یسکن ما به ولا یخلو الرجل بامرأة فان ثالثهما الشیطان علیها ولا وان قیل حموها ولا یلج علی المغیبة

دخی زن ایتمیه هم نتف شعری / صقنه ایلمیه دخی اشر
رجاله ایتمیه زنلر تشبه / تکلم ایلمکده ایده تنبه
کذلک بکزمیه زنلره ار / که اقوالنده یعنی ای برادر
دخی زن کیمیه ثوب رجالی / آرا اولمیه دخی عورت مثالی
مخنث اولمانی زیرا مقرر / که اخراج ایتدی بیتندن پیامبر
اکا لعن ایلدی فخر الثقلین / اولور ملعون زیرا که اول فریقین
خماری اورته هر باشینه نسوان / رجالدن اوله کوزعایتله پنهان
نسا محرمسز اولمیه مسافر / مسیرهٔ سفرسه کیتدیکی یر
یاقوب بر مرآیه بر زن برادر / یاپشوب یا بر عضونیه انک کر
انی وصفا ایتمیه کندی ارینه / که تا باقشحه اوله هر برینه

الفصل الاربعون فی حقوق الوالدین

انا بابایه ایلکی محصل / قوبدن اولدی عند الله افضل
حدیثده وارد اولمشدر بو معنی / انی جان قولاغیله ایله اصغا
ایدک باباکزه ایلکی دیدی / سزه بر ایده ابناکز بیوردی
روایت اولنور کیم حق تعالی / بیوردی حضرت موسی یه مولی
کیم اتسه والدینه اکر بر نه / عقوق اتسه بکا دیدی اوقادر
عقوقی عفو ایدوب یازیلور اولباد / اوبرک حرمتینه دیدی غفار
بکا بر اتسه بر قولم دخی کر / عقوق والدین اتسه مقرر

ویستأذن علی والدته الذی علیها ولا تلبس المرأة ثیابا رقیقا تصف ما تحتها ولا تصل شعرا بشعرها ولا تنمص ولا تاتشر ولا تتشبه بالرجال ولا یتشبه بالنساء وقد سبق کل ذلک وامر النبی صلی الله علیه وسلم باخراج المخنث من البیت ولعن النبی صلی الله علیه وسلم الرجل الذی یلبس لبسة المرأة والمرأة التی تلبس لبسة الرجل وتخمر المرأة وتستتر بالغ الجهد عن الرجال ولا یبدو بها الا ذو رحم محرم ولا تباشر المرأة المرأة فتصفها لزوجها کانه ینظر الیها

فصل

فی حقوق الوالدین والسنة فاما منها بر الوالدین من افضل القرب عند الله تعالی والله قرن ذلک بعبادته تعظیما لشانه وفی الحدیث روی ابروا اباءکم یبرکم ابناؤکم وروی ان الله تعالی قال لموسی علیه السلام من بر والدیه

بیوردی اول جناب رب رزاق — عقوقیچون یازارین بن ابی عاق
دخی هم حق والدن دمادم — اولوبدر حق مادرده اعظم
بسن امدی بر مادر اولدی او [تخمیه] — انک بری اوله اولاده مطلب
انی قرآنده تصریح ایتدی مولی — که بر مادر ایله ایتدی ایصا
حدیثده امهاتک دیدی جنت — آیاقلاری التنده در البت
که یعنی جنته کیرمک استر — او مادرینه خدمت ایتمک استر
انا بابا حقوقندندر هم — تملق ایلمک انلره هردم
ابوینه اوله اولاد خدام — پدر مادر که حییّن اوله مادام
اوله بر مرتبه خدمتده فرضا — ایکیسیده دخی اوله اندن ارضا
دخی القاء مکروه ایتمیه هم — ابوینه ولد کوربیش وکرکم
بولاردن صوتی اوزره صوتنی یا[...] — یوجه ایتمیه ولد زنهار و زنهار
کلامن بونلره جهر ایلمیه — خفی سویلیه قاتی سویلمیه
ایده هم والدینه اطاعت — اوشیده کیم مباح ایده شریعت
بیله حقک رضاسی هم محقق — پدر مادر رضاسنده در البت
دخی خشمی خدانک ای برادر — بولار خشمنده در جانا مقرر
ولد هم والدیندن ایدوب عار — که منسوب اولمیه بر غیره زنهار
ایدرسه کندوئی اول غیره نسبت — ایدر بو نسبتی ایجاب لعنت
دخی مالندن انفاق ایده جانا — ولد بونده محاسب اولمز اصلا
دخی بعضی اولولردن برادر — ابونیله اکل ایتمزدی اکثر

ایدوب

لوالديه وعضى كتبته بارا
منيعق وعق والديه كتبته
عاقا وحق الوالدة اعظم
من حق الوالد فبرها اوجب
فان الله تعالى اوصى بها
الولد في كتابه تصريحا
وفي الحديث الجنة تحت اقدام
الامهات فمن حقهما ان يتملق
لهما ويخدمهما ما احبا
حتى يبلغ في ذلك رضاهما
ولا يلقيهما مكروها وان قل
ولا يرفع صوته فوق صوتهما
ولا يجهر لهما بالكلام ويطيعهما
فيما اباح الدين فان رضاء
الرب في رضاهما وسخطه في
سخطهما ولا ينتمي الى غير والده
استنكافا منهما فانه يستوجب
اللعنة وينفق عليهما من
ماله ولا يحاسب على نفقته
وكان بعض الكبار لا
يأكل مع ابويه مخافة سبق
اليه ... الادب وينظر اليهما بالود والرأفة
والرحمة وله بكل نظرة حجة مبرورة

ایدوب سوء ادبدن احترازی — ایدردی هم او یولده تک و تازی
دخی هم واجب اولدی ای برادر — پدر و مادر اوزره بو مقرر
بر ایشه اشلمیه بونلر که حتی — عقوقه ابنه باعث اوله فرضا
ولد اتاسینه اناسینه هم — محبتله بقه شفقتله هردم
بولاردن هر نظرده اولدیغچه منظور — ولد بولور ثواب حج مبرور
دخی ترک ایلیوب بونلری ای یار — قویوب کتمیه اخریره زنهار
طلب مال ایچون دوشوب هوایه — طلب علمه یا حجه غزایه
بو مجموعندن اولمشدر محصل — که والدینه خدمت ایتمک افضل
حدیثده برکشی دیدی یا مبر — آیاغن اوپسه ایدی مادرک گر
اشیکن جنتک اوپمش اولور — رضای امی اول کس کورمش اولور
بو معناده کلوبدر بر روایت — ابو هریره اولکان مروت
اناسی اولمیجه ای برادر — اوسلطان کیتمدی حجه مقرر
دخی اول هر صباح ایتمشدی معتاد — کلوب مادر قبوسنه اودلشاد
سلام ویروب ایدردی هم نوازش — دعا ایلردی ایلیوب ستایش

جزاک الله عنی خیرا کما ربیتنی صغیرا

ایدوب مادر دخی اصغا کلامن — دعا ایدوب دیرایدی الوب سلامن

جزاک الله عنی خیرا کما بررتنی کبیرا

ابوهریره آیاغن اوپردی — که هر کون مادرین تعظیم ایدردی
تواضع ایلیه بونلره دائم — اوله پابوس مادر اوزره قائم

ولا يتركهما للغزو والجهاد
طلب علم او مال فان خدمتهما
افضل من ذلك كله قال النبي
صلى الله عليه وسلم من قبل رجل
امه فكانما قبل عتبة الجنة
وكان ابو هريرة يتعهد والدته
باب بيتها فيقول السلام
عليك يا اماه ورحمة الله
وبركاته جزاك الله عني خيرا
كما ربيتني صغيرا فتقول
كما بررتني كبيرا ثم يخرج
ويرجع ويقول مثل ذلك
ويعظم امرها ويتواضع لها
ويقبل رجلها تواضعا له
الحسن من عقل الرجل ان
لا يتزوج وابواه في الحياة
ويتولى خدمتهما
بيده

دیدی سلطان بصری اول کرمود ... بو قولی ایلدی تأویل او سرور
صاغ ایکن والدینی ایلر تعقل ... او دعا قیل که ایتمیه تا اهل
بنفسه ایده خدمتلرین هم ... انی اصمارلمیه غیره بردم
پدرک تعظیمندندر تمامت ... کیم اوغلی ایتمیه اکا امامت
پدردن افقه اولورسه ده ای یار ... ولدا اکا امام اولمیه هر بار
اچ اولسه لر ایده انفاق وطعام ... ایده عریانلغی کسایه اقدام
ایده خدمتلرندن ایتمیه عار ... اگر مشرکده اولورلرسه زنهار
پس از موت ایده حقلرین رعایت ... کوره تجهیز وتکفینی تمامت
دخی دفن ایلیه بر وجه مسنون ... تجاوز ایتمیه حدندن افزون
ایده مشرکلر ایسه احترازی ... جنازه لرینه قیلمز نمازی
حیاتده اولدقجه ایلیوب رجائی ... هدایتله ایده انلره دعائی
اگر فوت اولسه لر کفر ایله ناگاه ... امرلرین ایده تفویض الی الله
خلیل الله نته کیم ایتدی آیان ... اوقی قرآنی ول اندن خبر دار
پدر مادر اوکنجه یوریمیه ... بولاره هم تصدر ایلمیه
چاغرمیه هم ادلاریله هر گاه ... دیه یا امتاه ویا ابتاه
نته کیم کلدی قرآنده مقرر ... خلیله دیدی اسمعیل پیامبر
زنا وکفر وبهتان ایله هر دم ... ابوینه غیرک سوکمیه هم
اودخی سب ایده شاید که جانا ... پدر ومادری سبابه زیرا
بولاره اولمیه برشنده سابق ... دکل خشمیله باقمق اونه لایق

ولا يكلمهما الى غيره ومن تعظيم
الابان لا يؤمر للصلوة وان
كان افقه منه ولا يترفع عن
خدمتهما وان كانا مشركين
ويصاحبهما في الدنيا معروفا
كما امر الله تعالى ويرعى حقهما
بعد موتهما فيكفنهما ويدفنهما
ولا يصلي عليهما اذا كانا كافرين
ويدعوهما بالخير ما حييا
ثم يكل امرهما الى الله تعالى
كما جاء في قصة الخليل عليه السلام
ولا يمشي امام الابوين ولا
يقعد عليهما في المجلس ولا
يدعوهما باسمهما بل يقول كما جاء
يا اماه ويا ابتاه ولا يسبق عليهما
في القرآن ولا يحد النظر اليهما
بشيء ومن حقوقهما بعد موتهما
ان يصلي عليهما اذا كانا
مؤمنين ويستغفر لهما وينفذ عهودهما
ووصاياهما ويكرم
اصدقائهما

پدر مادر حقوقندندر هم ... نمازین قیله فوت اولدقده اولد
اگر مؤمنلر ایسه انلر ای یار ... بولار ایچون ایده استغفار بسیار
ایدوب عهدینه انلرک رعایت ... دخی تنفیذ ایده وارسه وصیت
صدیق والدینه ایده اکرام ... ایده ارحامنه احسان وانعام
حدیثده کلدی برکمسه سوره ... ابه احسان ایده قبرنده دیرسه
پدردن صکره اخوانه اسوت ... صدیق والدی ایله خوش ولسون
برینک والدینی فوت اولوب کر ... ولدهم غیر بار ایسه برادر
صاغ اولدقجه ایده استغفار بسیار ... پدر مادر ایچون هرآن وهربار
تصدق ایتمه ده ایدوب شتابی ... ابوینه ویره جمله ثوابی
اگر بویله ایدرسه اول کسی ای یار ... اولور اول کمسه والدینه بار
دخی کورنه دیدی سلطان دینی ... قچن برکمسه قبر والدینی
که هر جمعه کونی ایسه زیارت ... اوکمسه اولنور بار اکا کتابت
تصدق ایلدیکی شینک هر بار ... ابوینه ایده نیت ای بار
انک اجرندن اولماز ذره نقصان ... اولور اجری قدر انلره احسان
اولورلردن دخی بعضیلری هم ... طریقدن بر طاشی الوردی هر دم
صاغندن رمی ایدوب انی تمامت ... ایدردی والدندن انی نیت
صولندن رمی ایدوب برسنک دیکر ... ایدردی مادرندن نیت اکثر
دخی کظم ایتسه ایدی غیظی فرضا ... دیلردی بر والدینی حتی
بو ذکر اولانده وار رجا نا دلالت ... قمو خیر ایتنی قول ممکن البت

ولا يسب والدي رجل فيسب
ذلك الرجل والديه ولا يسبق
عليهما في شيء ولا يحد النظر اليهما
ومن حقوقهما بعد موتهما ان
يصلي عليهما اذا كانا مؤمنين
ويستغفر لهما وينفذ عهودهما
ووصاياهما ويكرم اصدقائهما
ويصل رحمهما واهل ودهما
ففي الحديث ان من البر ان
تصل صديق ابيك وفي
الحديث من احب ان يصل
اباه في قبره فليصل اخوان
ابيه من بعده ومن مات
والداه وهو لهما غير بار
وهو حي فليستغفر لهما
ويتصدق لهما حتى يكتب
بارا لوالديه وفي الحديث
من زار قبر ابويه كل جمعة
كتب بارا وينوي بما
يتصدق من ماله عن ابويه
فانه لا ينقص من اجره شيء
ويكون لهما مثل اجره وكان
بعض الاكابر يرمي حجرة في
الطريق عن يمينه وينوي
عن ابيه وباخرى عن يساره

وكان يكظم الغيظ يريد برها وينوي عن امه ففيه دليل على ان جميع حسنات العبد يتبرو الديه ويصلي لهما في صدر النهار قبل ان يتغدى ركعتين فانه يصل اليهما اجر ويرى نقصانه في ايفاء حقهما فان لم يجعل النبي صلى الله عليه وسلم الا اعتاقهما عن الرق جزاء لهما من الولد ويقطع لسان الشاعر اذا هجاهما ومن يشتمهما بشيء من ماله فانه من البر فصل في تحقيق ذوي الارحام في صلة الرحم وفي الحديث تزيد في العمر وفي حديث لا تنزل الملائكة على قوم فيهم قاطع رحم وفي بعض الحديث ان الله يصل من وصل رحمه ويقطع من قطعها وعن عبد الله بن عمر رضي الله عنها قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الواصل هو الذي اذا انقطعت رحمه وصلها فصلة الرحم واجبة

قیله بری پدر و مادرندن / بنه نقص اولمیه هم اجر اندن
تغذی ایتدیندن دخی تمامت / قیله صدر نهارده ایکی رکعت
که اندن نه اجر کیم حاصل اولور / پدر و مادرینه واصل اولور
ایده مدیم دیه زعمیله توقیر / که ایتدم حقلرین ایفاده تقصیر
اگر کیم والدین اولسه رقیقین / شرا ایتمک ولدا وزره اولور دین
پیامبر بونلرک حقینی حتی / که رقدن عتقله قیلمشدر ایفا
پدر و مادرک هجو ایتسه آخر / یا شتم ایلرسه انلره بری کسر
لسانن قطع ایچون مالندن اولادن / ولد بر شی ویرسه بردن ای جان

الفصل الحادي والاربعون في حقوق ذوي الارحام

صلهٔ رحم واجبدر عباده / که زیرا اولنا یدر عمری زیاده
دیدی هم بر حدیثنده پیامبر / اگر کیم بر قوم ایچره مقرر
که انده قاطع الرحم اولسه دیدی / ملك اینمز او قوما اوزره بوردی
دخی هم بر حدیثنده پیامبر / بیورمشدر او سلطان کرمور
صلهٔ رحم ایدنه حق تعالی / صله ایلر اکا رحمتله مولی
دخی هم قطع رحم ایدندن البت / بیوردی قطع اولور اندن عنایت
پس اندن دیدی او سلطان ذیشان / که اولدر وصلی معتد اولان انسان
قریبا ولان اول کسدن تمامت / که قاطع اولمشیکن نیجه مدت
قریبنه او کشی اوله داخل / دیدی سلطانمز اول شخصه واصل

ولو بسلام وتحية وهدية وذكره بعض الكبراء انه يجاور الاقرباء فانه يرفع الحرمة والهيبة فيفضي الى التقاطع وتزور ذوي الارحام غبا فان ذلك يزيد الالفة والحب بل يزور الاقرباء في كل جمعة او في شهر ويكون كل قبيلة وعشيرة يدا واحدة في التناصر والتظاهر على من سواهم ولا يرد بعضهم حاجة بعض لانه من القطيعة وينزل العم والاخ الاكبر والخال منزلة الوالد والعمة والخالة منزلة الام وذلك في التوقير والاحترام والخدمة والطاعة في الحديث حق كبير الاخوة على صغيرهم كحق الوالد على ولده واذا وجد قريبه مملوكا يشتريه ويعتقه فان ذلك من تمام الصلة والبر

صلهٔ رحم واجبدر بیلورسه / سلام ایله تحیتله ده اولورسه
اولور اولوردن دخی بعضیلر ای یار / کرنه کوردی مجاورتی هربار
زیارت ایچون واریله اقربایه / مجاور اولوبن طونمه اذایه
مجاور اولمق ایدر رفع حرمت / دخی هم ایدر اول اذهاب هیبت
نیجه محذوری مفضیدر مقرر / تقاطعه سببدر ای برادر
ذوی الارحام اولنلر دخی البت / کون اشری اولنورلر زیارت
محقق ذلك جانانا آراده / که حب و الفتی ایلر زیاده
ولیکن اقربا ده اولور امسان / زیارت هفته ده ایده برای جان
دخی هر بر قبیله هر عشیرت / قموسی متحد اوله تمامت
تعاونده تظاهرده برادر / معین اوله بری برینه اکثر
ایدرسه بعضی بعضنه عرض حاجت / انی رد ایتمیه ایلیه البت
بیله عمی بیوك قرداشی خالی / که کندویه اب مشفق مثالی
دخی خالته سن عمته سن هم / بیله ام منزله سن ده مادام
که یعنی ایلیه خدمت و توقیر / اطاعت ایتمه ده ایتمیه تقصیر
حدیثده کلدی کیم دیدی پیامبر / بیوك قرداشك حقی مقرر
کوچك قرداشك اوزره مثالی / ولدا وزره پدر حقی مآلی
قریبی کور رقیقا اولورسه جانا / شرا ایدوب ایده اعتاق حتی

اوکیم بو قوله اویوب طوتمش اولور
صلهٔ رحمی بری ایتمش اولور ❊

الفصل الثاني والاربعون في حقوق المماليك وآداب معاملتهم

مماليكه اولان انعام واحسان ... يمنده ر ديدي مالكه او سلطان
ديدي هم انلره اولان اساءت ... اولور مالكه اول نقص وشامت
ايدوبدر نبيل او سلطان سعادت ... صلاتيله مماليكي وصيت
شرا ايتسه چون مملوكي جانا ... بودر سنت اولان اولدمده حتى
طوتوب النی صاحب ایده ثنایی ... برکتله ایده اکا دعایی
الذ اولکم طتلو ایله ایده اطعام ... یا قاتنده اولان اطیبدن انعام
نه یرسه ویره اکا یدیکیدن ... هم اکسا ایده معروفیله اندن
دخی مملوکه تکلیف ایتمیه هم ... که طاقت یتمدیکی شی هردم
اگر تکلیف ایدرسه امر شوکار ... قندیسی اعانت ایده هربار
بر ایش تکلیفن ایتمیه که قوله ... که کله اول ایکی کس له حصوله
اوله مولاسنک بو دخی همی ... اکا جمع ایتمیه ایکی مهمی
معا امر ایتمیه خبز ایله طبخی ... ایکیسی آراسنده اوله تراخی
یا طبخیله غسل امر ایتمیه هم ... بو بین برین بیوره اکا هردم
دخی برکونله بر کیجه ده ای یار ... انک یتمش صوچن عفو ایده هربار
پس اندن صکره تادیب ایده جانا ... مصر اولورسه اول جرمده حتی
انی ضرب ایتمیه حال غضبده ... خطاء قومیه کندین تعبده
دخی ضربدن مراد اوله تادیب ... غلامی ایتسون دیو اخلاقی تهذیب

فصل في حقوق المماليك والخدم وقال ... في حقوق المماليك وآداب المعاشرة معهم ... حسن الملكة يمن وسوء الملكة شؤم وكان مما اوصى به النبي صلى الله عليه وسلم في خطبة الوداع الصلاة وما ملكت ايمانكم فاذا اشترى الرجل مملوكا فالسنة ان يأخذ بناصيته ويدعو له بالبركة ويطعمه اولا من الحلو او اطيب طعام عنده ويطعمه مما يأكله ويكسوه مما يلبس بالمعروف ولا يكلفه من العمل الا قدر طاقته فان كلفه ما لا يطيقه فليعنه ولا يجمع امرين صعبين كالخبز والطبخ او الغسل ويعفو عنه في اليوم والليلة سبعين مرة ولا يضربه على غضبه ولا يزيد على ثلث الا تاديبا وتهذيبا

دخی ضرب ایتمیه اوچدن زیاده ... قصاص اولسه کرک روز جزاده
غلامندن نه بر ینک برکز عثمان ... قولاغن چکدی هم اولدی پشیمان
غلامه امر ایدوب اول وقت اوسزدن ... چکه قولاغنی اوله برابر
تادیب ایچون بایتمدی قول اول کاه ... اکا تا بوردو دینجه ایتدی اکراه
دخی اصحابدن ایچنده نیجه لر هم ... اذا ایتسه قوله بر شیده اولدم
اذا سینه اولوب فی الحال پشیمان ... ایدر ذی اول قولی اعتاق اول آن
حدیثده بر کیشی دوکسه غلامی ... که ضربه حد ایچون ایتسه قیامی
صوچی چون اولماسه عبدک فعل شرده ... انی ایتمسه اول نفس الامرده
یا خود لطم ایتسه عبدی ناکهان ... طپانجه ایله اورسه یعنی انی
انک کفارتن دیدی پیامبر ... انی اعتاق وتحریردر مقرر
بودر مولایه الیق کیم فوادی ... بونک اوستنه اوله اعتقادی
غلامی خدمتنده ایتسه تقصیر ... انک تقصیرینی بویله ایده تعبیر
بن ایتدم خالقه تقصیر خدمت ... بو عصیانمدن ایتدی بکا نشأت
اولورلردن نیجه لر دخی ای یار ... غلامینه غضب ایتدکجه هربار
عجب بکزه درک سیده دیدی ... او معنی کندوسنه لوم ایدردی
دخی تعلیمدر آداب دینی ... که عبده لازم اولنلری یعنی
هم ایده سوره یوسفی تعلیم ... ایده معناسنی هم اکا تفهیم
چون ضرب ایلسه عبدینی مولی ... قول ایتسه ذکر باکی حق تعالی
ودم امساک ایده نفسنی سید ... انی عفو ایتمه ده درحال ایده جد

فانه قصاص يوم القيمة وقد عرك عثمان رضي الله عنه اذن غلام له ثم ندم فامر الغلام ان يعرك اذنه ووجهه اكرهه على ذلك ومن الصحابة من كان يعتق خادمه اذا اذاه بشيء فندم عليه وفي الحديث من ضرب غلاما له حدا لم يأته او لطمه فان كفارته ان يعتقه والاحق ان يرى تقصير رقيقه في خدمته من تقصيره في خدمة خالقه تعالى وكان محمد بن المنكدر اذا غضب على غلام قال ما اشبهك بسيدك ويجب ادب مملوكه اي يعلم من ادب الدين ما لا بد منه ويعلم سورة يوسف واذا ضرب مملوكه فذكر الله ليمسك عنه ويذكر قصاص يوم القيمة

دخی فکر ایلیه سید بو رایی | قصاص اولور اکا روز جزایی
غلامم اولمزسه راینه موافق | عذاب ایتمک دکلدر اکا لایق
ومقوله غلامی ای برادر | انی بیعیله آخره ایتدی پیامبر
غلامی خوف ایدرسه کر زنادن | نکاحیله الیویره اکا زن
ایدرسه حدی موجب بر جنایت | افندیسی ایده حد اقامت
وحدله منع اولنمز ایسه جانا | ثمن نا قصده اولسه صاته حتی
طعامی ایلیوب عبدی مهیا | قوسه اصلاح ایدوب دیمش مولی
بودر مولاسنه اولدمده سنت | معا اجلاس ایده صفره سنه البت
کر ایتمزسه انی اقعاده تصمیم | یدوکندن ایده بر لقمه تلقیم
قیوب کفنه انک ایدوب اعطا | شونی اکل ایله دیه اکا حتی
سوار اولدقچه ارداف ایده انی | یورتمیه ایدوب پیلک دوانی
نه بیلور بلکه مملوکی محصل | که عند الله اوله کندندن افضل
جلوس اتسه یا اکل ایتسه طعامی | قیام ایتدیرمیه قرشو غلامی
تکبردر بولا رای جان مادر | حذر ایتمک کرک بونلردن اکثر
چناق کسر اتسه دوکسه هم ای جاز | باصادر اولسه اندن زلهٔ نسیان
اکچون ضرب ایدرسه بیله البت | مؤاخذ در اوکس روز قیامت
غلام وجاریه سویلیه | قولم سن جاریه مسن سن دیمیه
غلامنه فتا دیه برادر | امه سنه فتاتی دیه اکثر
حذر ایده قول اولان سویلیه | افندی مسن یا ربمسن دیمیه

فان لم یوافقه المملوک لم یعذبه ولکن یبیعه ویزوجه امرأة اذا خاف علیه عنت الزنا ویقیم الحد علی مملوکه اذا اتی حدا فان لم ینزجر باعه ولو بثمن بخس ومن السنة اذا اتاه المملوک بطعام قد هیأه واصلحه ان یقعده معه علی الخوان فان لم یقعده فلیرفع له لقمة مما یأکل هذه علی لقمة ویؤتیها ... اذا ارکبها علی الدابة فانه یردفه خلفه ولا یمشی ... لعله من التکبر ولا یدری لعله افضل عند الله منه ولا یتبرم ان یقوم بین یدیه ولا یغضب علی کسر الاناء ونسیان ولا علی زلة وهفوة ولا یؤاخذ بذلک یوم ... فانه ... ولا یقول النصیحة ... که عبدی وامتی بل یقول فتای وفتاتی ولا یقول المملوک للسید ... ربی

ولیکن سید مسن دیه هر کاه | که زیرا رب ولا ناحق هو الله
که اولدر سید و مملوکی خالق | عبید بیدر انک جمله خلایق
دخی مملوکی ایتسه طول مدت | که سیدی یا بنم اکا خدمت
انی تخلیص و اعتاق ایده رقدن | امید اولدر که جانا بو عتقدن
هر عضوی عضوینه اولوب مقابل | جهنمدن عتیق اولور اوکس بیل
انک عتقیله مالک بوکا مامول | حقوقندن انک اولمیه مسؤل
غنیمت بیله عبد ایام رق | اکر راجحده کورسه رقه عتقی
بیورمشدر دخی اول فخر عالم | اکر بر خیر ایده حر اولان آدم
برینه حر اولانده اون یازیلور | رقیق ایسه بری یکرمی اولور
بو اول قولدر ایده کوکچک عبادت | خلوص ایله ایدوب مولایه خدمت
ایده هم سیدی ایلیوب اقدام | ورع اوزره اولان مملوکه اکرام
روایت اولنور ابن عمر هم | تمالکنده برین کورسه محکم
صلاتنی کوکچک ایدوب ایتسه دقت | انی اعتاق ایدردی اول وساعت
جناب حقه اول قوللق ایدرکن | دخی هم قوللغن احسن ایدرکن
که استحیا ایدەین دیردی زیرا | بنا استخدامه اول مملوکی حتی
تمالکندن ازاد ایتدیکین هم | انی ایتمیه استخدام بر دم
دکلدر انی قوللغه وفادن | اولور بلکه دنائتدن جفادن
دخی مملوک ایده زیندن تنبه | یاقوب احراره ایتمیه تشبه
مهیا اولسه شرا عبدی ای یار | اوکه رومیسی انک خریدار

ولکن لا یقال سیده فان الرب هو الله وحده وللخلائق کلهم عبیده وامائه فان طالت مدة المملوک فی خدمته یعتقه عن الرق فلعل الله یعتق بکل عضو منه عضوا منه من النار او لعله ینجو من عودة کفافا ویعتقه العبد ایام رقه ففی الحدیث حسنة الحر بعشرة وحسنة المملوک بعشرین یضاعف له الحسنة وهذا لمن احسن عبادة الله وطاعته ونصح لسیده ویزید السید فی اکرام من کان اکثر ورعا وابن عمر اذا رأی من ممالیکه من یحسن صلاته اعتقه ویقول استحیی ان استخدم من یعمل عبادة ربه عز وجل ولا یستخدم المحرر من ممالیکه فانه من الجفاء والدناءة ولا یتشبه المملوک والمملوکة بالاحرار فی الزی والهیئة وفی الحدیث ... صلی الله علیه وسلم ... وعبد لا بق

٢٧٤

صقنه المیه اول عبد زنجی | اگر چکمیه بن دیرسه او زنجی
بد اخلاقا اولور انك ای برادر | قصیرا اولور دخی اعماری اکثر

الفصل الثالث والاربعون فی حقوق سائر الخلائق

خلائقدن تغافل ایلمك هم | اولور بدر قلبه اروح دینه اسلم
ایشت سلطانمز کورنه بیوردی | بلا مخصوص اولور اول شخصه دیدی
که ناس احوالنه اولوبا وعارف | بیلیشوب هم اوله اسراره واقف
دخی اول کیمسه ایتدی استراحت | که ناسی بیلمیوبا اولا ایتدی عزلت
پس ایمدی اولدی سن ده دخی هم | خلائقدن وفا ایتمیه هردم
دخی ایتمیه ناسه اعتمادی | کمال مرتبه اولوبا عتقادی
باقوب هم ظاهر انسانه ای یار | که مغرور اولمیه انکله زنهار
درونی حالنه اولنجه واقف | چوق اولمایجه اسرارینه عارف
بوناسی تجربه ایدن محقق | قمویه بغض واعراض ایتدی مطلق
غنا اظهار ایده وسعنجه جانا | که ادنا شیده ده اولورسه حتی
خلائقدن ایده نفسنی تبعید | محصل ایلیه ایثار تجرید
بوناسی چوق چوقا تمکله زیارت | که حتی نفسنه ایتمیه اهانت
سؤالی هم ایدوب انلردن اکثار | مهان ایتمیه کندی کندینی ای یار
نه کیم وارد اولدی ای برادر | حدیثنده دیدی شاه کرمود
بیوردی اولماکز اول شخصی زائر | که حرمت ایتمیوب بیلمز مقادر

اذا ابق العبد لم تقبل له صلاة وقال صلی الله علیه وسلم ایما عبد ابق فقد برئت منه الذمة ویختار من العبد الرومی دون الزنجی فانا اخلاقهم سیئة واعمارهم قصیرة

فصل فی حقوق سائر الخلائق التغافل عن احوال الخلائق ... للقلب وفی الحدیث واسلم للدین ... [illegible] ... البلاد لمن عرف اهل ... واستراح من الناس وعاش فیهم ... فالسنة ان یحترس من الناس فلا یعتمد علیهم بسوء الظن ولا یفتن بهم ... کل الاعتماد فان من جرب الناس قلاهم فلا یغتر بظاهر انسان حتی یعرف سره ... ویستغنی عنهم ما استطاع ولو فی ادنی شیء ... نفسه فیکون فی عزلة ولا ... وکثرة السؤال عنهم ... کما قال النبی صلی الله علیه وسلم ... [illegible]

دخی اول زمره دن اولمیه ای یار | بو اوله انلرك سوزلری هر بار
دیه لر کیم ایدرسه بزه احسان | بز اکا ایلرز احسانی ای جان
دخی هر کیم بزه ایتسه اسائت | ایده رز بز دخی آکا حقارت
دیلرسه هر صنفدن دخی ای یار | انی دیلیه فایده نه کیم وار
که زیرا کل صنفا ولدی محقق | معادن زر و سیم کبی مطلق
طلب ایلمیه عالمدن الا | علم اشتیه اندن انجه جانا
قویدن برشی اشتمیه مطلق | همان قوت دیلیه اندن انجق
دخی حکم ایتمیوب کیروب وباله | که هر بر صنفی غی ایله ضلاله
دخی ایتمیه ناسه سوء ظنی | ضلال اهلی قیاس ایتمیه یعنی
جدال ایلمیه ناس ایله البت | خلائق ایله ایتمیه خصومت
دخی فخر ایتمیه ناس اوزره هردم | عمل و علم و مال و دین ایله هم
بولارله افتخار ایتمیه البت | بوزیرا اولدی فعل جاهلیت
خلائقده کورسه شیء منکر | بولا رجون ایده استغفاری اکثر
ضعفایه تقربده اوله قائم | فقیرلرله طوره اوتوره دائم
کبردن هر کیم ایسترسه برائت | بو کاری پیشه ایلیه تمامت
قموا عمالك انلر اکملیدر | ثوابا هم جمادرك افضلیدر
مساکینه ایده دائم محبت | بو حب اولور بیله مفتاح جنت
ایده پیرا ولنه تبجیل و تعظیم | بیله اجلال حقدندر بو تکریم
دخی احوال ناسی ای برادر | تفتش ایلمیه ضرر مقرر

من احسن الینا احسنا الیه ومن اساء الینا اسئنا الیه ولا یطلب من کل صنف الا ما عندهم فانهم کمعادن الذهب والفضة فلا یطلب من العالم الا العلم ومن القوی الا القوة لا غیر ولا یحکم علیهم بالغی والضلال ... ولا یسیء بهم الظن ولا یجادلهم ولا ... ولا یفتخر علیهم بدینه وعلمه وماله فان ذلک من فعل الجاهلیة ویستغفر الله لهم مما یجری علیهم من قول الزور والمنکر ویتقرب الی الضعفاء ویتردد الی الفقراء فانه براءة من النفاق والکبر وهو افضل الجهاد ویحب المساکین فان حبهم مفتاح الجنة ویجل المشایخ فانه من اجلال الله ولا یفتش عن احوال الناس ولا یتوقفن ... [illegible]

خلائقدن نفع ضر اومه زنهار / بولار اسنان مشطه بکزر ای یار
برابردر قمو محتاج الی الله / که ضر و نفع حقدندر اول آگاه
بودخی هرکسه هم اولدی البت / بیله ناسک تفاوتن غنیمت
اوله مافوقنه باقدقجه صابر / باقوب مادوننه هم اوله شاکر
نبی دن راوی اولدی بونی قائل / خیردن البت اولمازناس زائل
تفاوت اوزره اوله ناس مادام / هلاک اولور مساوی اولسه اقدام
دخی کیمسیه ایتمیه اطاعت / معاصیدن اولان اشیاده البت
اوکیمسه گر اولورسه والدینی / اطاعت ایتمیه عصیانده یعنی
بر ایش کیم خشم حقی اوله موجب / رضاء غیری انده اولمیه طالب
اولان اول اوکس حقنده مادح / دونوب اولور بوگره انی قادح
دخی ظلمن بیلوب ظالمله ای یار / انکله کتمیه برخطوه زنهار
انکله یوریمک ذنبی عظیمدر / حذر ایلیه غایت جای بیمدر
دخی اهل معاصی یه هم ای جان / بولاره ایتمکیله بغض و عدوان
که حقک دوستلغینه اوله طالب / بوجدیله اوله مرضاته راغب
بعید اولمقله انلردن دخی هم / تقرب ایلیه اللهه هردم
معاصی اهلینه ایتسه تلاقی / ترش رو انلاره اوله ملاقی
ملاقی اولسه هم اهل کتابه / اشد اوله تعبس اول کلابه
کولر یوزله بولیشه مؤمنینه / کوزل خلق عرض ایده هم مسلمینه
دخی قورقوتمیه کیمسه ای یار / نکاه خشمیله ده اولسه زنهار

فان الناس کاسنان
المشط و نعنم تفاوت الناس
فی الدین والدنیا ففی الخبر
لن یزال الناس بخیر مالم
یتساووا فاذا تساووا هلکوا
ولا یطیع احدا فی معصیة الله
وان کان اقرب الخلق الیه
ولا یطلب رضاء احد من الناس
بسخط الله فهو حاملها مع الظالم
ولا یمشی مع ظالم خطوة فعلیه
جرم عظیم ویتجنب الناس
ویطلب بغض اهل المعاصی
رضاء الله تعالی ببغضهم
ویتقرب الیه بالبعد عنهم
ویلقاهم بوجه مکفهر
ویلقی الکافر بوجه عبوس
ویخالف المؤمن
بخلق حسن وتلین وبرفق
وملاطفة ومناصحة
ولا یروع احدا من الخلق
ولو بنظرة او صیحة
تهدید

دخی تصریح ایدوب ایتمیه تهدید / که یعنی ایتمیه تخویفی تأکید
دخی ایتمیه ایده احترازی / خلائقدن بریله اعتزازی
ایدر زیرا که حق اول شخصی اذلال / اولور خلق ایچره قدری پست و پامال
قمو خلقک رضاسی اوزره ای یار / رضاء الله فائتدر اوله مختار
دخی بر کیمسیه ایتمیه البت / اذندن غیری القابیله دعوت
لقبایدن کیمسنه ای برادر / ملائکک لعنتینه اوله مظهر
دخی جنک ایتمیه مسلمله زنهار / دخی شتم و نزاع ایتمیه هربار
دخی ظلم ایتمیه ذمییه زنهار / اشدر مسلمه ظلمندن ای یار
دخی ذمییه تکلیف اولمیه هم / که وسعندن زیاده شیء هردم
اذنسز کیمسه نک المیه مالن / حرامدر بیله اکلیه مالن
دخی ذمییه هم اهل کتابه / مدحله کتمیه ایتمیه کلابه
دمیه بو الخیر یعنی برادر / دخی بونک مثالی نیجه شیلر
اولور بوکنیه زیرا انی تعظیم / حذر وار انلری ایتمکده تکریم
کورورسه کافر ایلمایه البت / ایده حتی انی اسلامه دعوت
کچرسه مسلمک سوقندن ای یار / که سیف و رمحیله سیفیله ای یار
تیمورک الی ایله ایده امساک / برین ایتمیه تا کیم جرح و اهلاک
وار ایکن غیر النده سیف عریان / الیله انی اخذ ایتمیه ای جان

فصل فی حقوق البهائم والطیور

ولا یسمی احدا
ویدعو بغیر اسمه تعالی
علی جمیع الناس ولا یدعو
احدا بغیر اسمه فلعنه الملئکة
ولا یحارب مسلما ولا یشاتمه
ولا یلاحیه فان لاحاه
فان کفارته رکعتان یرکعهما
ولا یباشر الخاصم بسلاح
ولا یظلم الذمی ولا یکلفه
فوق طاقته ولا یأخذ
مالا بغیر اذنه ولا یأخذ
ولا احدا من اهل الکتاب
فان فی ذلک کرامتهم
فاذا لقی کافرا فلا یفارقه
حتی یدعوه الی الاسلام
ولا یمر فی سوق المسلمین
بنصال یعنی بنبل تعلیق
بحفنة کی لا یعقر احدا
ولا یتعاطی الرجل من غیره
سیفا مسلولا

فصل
فی حقوق البهائم
والطیور

اوکیم نیل استیه عفو غفوره / ایده رحمی بهائم و طیوره
دوابك اورمیه وجهنه ای یار / عذاب ایتمیه هم حیوانه زنهار
بلا وجه اولمیه عصفوره مقتول / قیامتده اولور قاتلی مسؤول
ایدر ذکر قاتله ایدوب خطابی / نیچون ذبح ایمدك دیو عتابی
دخی بر فرد آتشله بیرادر / عذاب ایده نه واردر دیدی صدر
عذاب ایتمك قمویه اوذله هر بار / جناب حقه مخصوص اولدی ای یار
دخی حیوانه مثله ایتمیه هم / دخی داغ اورمیه وجهینه هر دم
بهایمك سیله وارسه غبارین / تمامت اوزره کوره جمله کارین
علف صو عرض ایده هم اکا هر روز / که یتمش کره ایتسه اوله فیروز
دخی دستن اوروب تیر و کمانه / اکا حیوانی ایتمیه نشانه
دخی هم ایلمیه قتل نمله / عسلچون دخی اولدرمیه نحله
دخی قتل ایتمیه هدهدانی / دخی اولدرمیه الا طوغانی
دخی غوکك صغارین هم کبارین / حشرات زمینك هم صغارین
کیجیله صید ایدوب وار اوزهاندن / که اوزکوتمیه طیری آشیاندن
طیورا یچون امان اولدی شب ای یار / قرارکاهندن اوزکوتمیه زنهار
دخی قتل ایتمیه حیوانی آدم / که ظفر غیر منزوعیله هر دم
دخی بوغمایه حیوانی برادر / خنقله انی اولدرمیه وار ضر
ایکی حیوانك ایدوب بینن اغرا / دوکشدیرمه بری بریله جانا
و یا قتل ایده عقربله ییلانی / نه یرده بولسه ویرمیه امانی

ویرحم کل شیء من البهائم و
الطیور فمن فعل ذلك نال
الرحمة والرأفة من الله تعالی
ولا یضرب دابة علی وجهها
لأن الوجه مجمع اعضاء
حیوانا ولا یقتل عصفورا
فانه یسأل عنه یوم القیامة
لم ذبحه ولا یعذب شیئا
بالنار فانه لا یعذب بالنار
الا ربها ولا یمثل بشیء من
الحیوان ولا یسمها علی وجهها
وینفض البهائم ویحبس
التراب عنها ویعرض علیها
العلف والماء کل یوم سبعین
مرة ولا یجعل شیئا من الحیوان
غرضا للرمیة ولا یقتل النملة
والنحلة والهدهد والصرد
والضفدع والحشرات التی
فی الارض ولا یطرق الطیر
فی اوکارها فان اللیل لها
امان وقرار ولا یقتل الحیوان
بالظفر ولا یقطع قطعة
الی قطعتین ولا یحرش بین
البهائم ویقتل العقرب
والحیة

بکا ایدردیمیه انتقامی / جبان اولمیه قتله ایده قیامی
نبی بیوردی قتل ایلك ییلانی / ولی قتل ایتمکز ابیض اولانی
اکر کورسه سوط سیمه اولمار / صغیر اولورسه هم غایتله زنهار
حلالدر قتلی قتل اولنسه ای جان / حرمده حلده هم بشدرلو حیوان
پیامبر ایلدی سنوره زیرا / انکچون بر جناغی ایتدی اصغا
بری فاره بری عقربله چیلاوق / الا قارغه دزانك بری انجق
بشنجی عقر ایدن کلبی برادر / بو بش حل و حرمده قتل اولوردر
دخی مشی ایلدکجه هم بهر حال / دواب ارضی ایلمیه پامال
بیله مسؤل اولور انکچون البت / تحکیم اولیسر بروز قیامت
وزغه کورسه یا خود کورسه زنبور / ایده قتل ایلمه ده بذل مقدور
وزغه قتلنك بوقدر وبالی / اجردن بللکه ده اولمیه خالی
او نفخ ایتمشدر نار خلیلی / که واجب قتلی وار اجر جزیلی
کوره نه مسکننده مار البت / بونی وچکز دیمکلك اولدی سنت

انا نسئلك بعهد نوح وسليمان عليهما الصلوة والسلام الا تؤذينا ولا تخرج علينا ❊

اکر دردنجی ده ایلرسه عودت / انی قتل ایتمه ده ایلمیه سرعت
قولاغن طوتماسون سوقانه شانی / انی کوداندن اخذ ایده رعاتی
هم اولمیه بقر جنسینه راکب / اکا حمل اورمغه اولمیه راغب
شیلورتنه کیم جانا حماره / اوزر حمل اولمغه شایسته باره

ولا یخاف انتقامهن فان من
لجبن وفی الحدیث اقتلوا الحیات
الا الجان الابیض فانه قضیب
من فضة ویستحل قتل خمسة
من الحیوان فی الحل والحرم
الفارة والعقرب والحدأة
والغراب الابقع والکلب
العقور ولا یطأ شیئا من
الحیوان بقدمه فانه یسأل
عنها یوم القیامة ویقتل
الوزغة والزنبور فانه
لا یخلو عن ثواب جزیل
فالوزغ کان ینفخ فی نار
ابراهیم علیه السلام فقتله
واجب وهی من ذوات
السموم والسنة لمن یری
حیة فی مسکنه ان یقول
لها انا نسئلك بعهد نوح
وسلیمان بن داود علیهما
السلام الا تؤذینا ولا
تخرجی علینا فان عادت
فی الرابعة قتلها ولا یجر
باذن الشاة حین یسوقها
ولا یمسك بسالفتها ولا یرکب
البقر ولا یحمل علیه کالحمار
ویرکب علی الحمار

قمو حیوانك اصنافی كزیده | بو را مر ایچون اولدی آفریده

نه ایچون خلق اولندیسه او ای یار | اول امر ایچون اوله انجق او دركار

انك كسمیه الینی صاحبی هم | یله سن قویر وغن دخی دمادم

بو ذكر اولنلری ایتمك برادر | فرسه مثله ایتمكدر مقرر

ایده بیتنده طوافانه اقدام | سنانیر وكلابی یعنی اطعام

پیامبر ایلدی سنوره زیرا | انكچون برچناغی ایتدی اصغا

حدیثنده دیدی شاه نبوت | معذب اولدی هره ایچون بر عورت

كه امساكنده ایدوب انك اقدام | ولیكن ایتمدی سنوری اطعام

هم ارسال ایتمدی سنوری قطعا | حشراتدن ایده بر ییجی پیدا

هلاك اولدی اجندن كربه آخر | هلاكنه سبب زن اولدی ظاهر

دخی سب ایتمیه دیك سپیده | صلاته داعیدر انی مریده

دخی لعن ایتمیه برغوسه جانا | صلاة صبح ایچون بردفعه حتی

رسوله ایتدی تنبیه نبیهی | انكچون اولدی اندن لعن منهی

دوابنه دخی لعن ایلمیه | لعن منهیدر انی سویلمیه

حدیثده وارد اولمشدر بو معنی | ایدوب بركسه ناقه سینه یعنی

رسول الله بیوردی كا اولان | دیدی ای ناقه سینه لاعن اولان

چیقار اول ناقه یی بزدن بعید اول | مجاب اولندك لعنده نا امید اول

هم استهزا ایدوب برشیئی جانا | انی مسخره المابه حتی

دخی برشیئه تعییب ایلمسه | قبیح المنظر اولسه بد دمیه

فان كل صنف خلق لامر فلا يجاوزه ولا ينقص منه ولا علمها ولا اذنابها الفرس ولا مثلة وتغيير خلقتها فان ذلك مثلة ويطعم هذه السنانير وطوافات البيت فان النبي صلى الله عليه وسلم كان يصغى لها الاناء وفى الحديث عذبت امراة فى هرة فلم تكن تطعمها ولا ترسلها فتاكل من خشاش الارض حتى ماتت من الجوع فلم يسب الديك الابيض فانه يدعو الى الصلاة ولا يلعن برغوثا فانه نبه نبيا لصلاة الصبح ولا يلعن شيئا من دوابه ففى الحديث ان رجلا لعن ناقة له فقال النبى صلى الله عليه وسلم ايها اللاعن ناقته اخرجها عنا فقد اجبت فيها ولا يسخر من شئ ولا يعيب شيئا بدمامة منظر فكانما يعيب خالقه فان من عاب شيئا خلقه الله على الله وانه اعظيم

اوشیئه عیب ایدن كمسنه هرگاه | كانه خلقن عیب ایلر علی الله

بو فعلی ترك ایده امر عظیمدر | حذر وار بونده غایت جای بیمدر

الفصل الرابع والاربعون فی سنن الامر بالمعروف والنهی عن المنكر

اوكیمسه كیم قاریشه ناسه هردم | اولو واجب بودر اول شخصه ایدهم

اوله اول امر بالمعروفه ساعی | كه ندبه وواجبه اولوب مراعی

غضب لله ترك ایتمكله ای یار | عمل للهك اولماز نفعی هربار

قچنكیم امر بالمعروفی اكثر | خلایقك انی ترك ایتسه مقرر

هلاكه ایتمش اولورلر شتابی | عموم اوزره اولور حقلرنده عقابی

دعا ایلسه لر اولمز اجابت | هم انلردن اولور ممنوع بركت

خدا منع ایلر انلردن نجاحی | بریسی بولماز انلردن فلاحی

اولورلردن بری كوزنه بیوردی | بلال بن سعد ایشیتنه دیدی

قچنكیم معصیت اولنسه اخفا | جكر صاحبی ضرربن انده حتی

قچنكیم معصیت اولنسه اعلان | قمو ناسه ایریشور قهر یزدان

امام ثوری قچنكیم كورسه منكر | انی تغییره قادر اولمسه كر

انك ضربنی ایشدیكجه تامل | ایدردی خشیتندن دم بول

بودر لایق اولان هر مسلم هم | چكه دین غیرتنی اول دمادم

حمیتده اوله ثوراوش ای یار | صلابتده اكا بكزه یه هربار

خلایقه بیچ سوسن دبو مؤمن | اولامز دینده اولمیه مداهن

فصل فی سنن الامر بالمعروف والنهی عن المنكر اعظم الواجبات على من يخالط الناس الامر بالمعروف ولا ينفع عمل لله مع ترك الغضب لله وهلاك الناس اذا تركوا الامر بالمعروف فيعمهم الله بعقاب ولا يستجيب لهم دعاءهم ويحرم الله تعالى البركة والنجاح وقال بلال بن سعيد ان المعصية اذا اخفيت لم تضر الا صاحبها واذا اعلنت ضرت العامة وكان الثورى رحمه الله اذا راى منكرا ولا يستطيع ان يغيره بال دما فحق على كل مسلم ان يكون فى الحمية والغيرة والصلابة بهذا المكان ولا يتحبب الى الناس بالمداهنة ولا استحيا ولا ضربا

اوله امر ونا هی بوکا قائم | انی قورقوتمیه هیچ لوم لائم
هیچ عذ ایلیه شتم وضرب ناهی | قالدن اولمیه بلکه هراسی
دیدی سزدن بریکزی او سلطان | بوناسك خوفی منع ایتمیه هر آن
تکلم ایلمدن حق کلامی | که زیرا امره ایتمکله قیامی
مقرر اولکیشی وغزا ایذایه | اذا اولدی نته کیم انبیایه
او فاجر که اوله فعلیله مباهی | اول اولماز ناهینك نهیله منهی
تجاوز ایتمیه اول شخصه هرگاه | دیه کوردکجه انی اتق الله
شه جائر قتنده بیله البت | کلام حقی دیمکی غنیمت
بیله حق سوز دیمکی اکبر ادر | جهادك افضلیدر اول مقرر
گرکدر ناهی منکر محصل | انی فعلیله تغییر ایده اول
یدیله اولماز ایسه منعه قادر | انی منع ایلسه قولیله ظاهر
اکا ده قادر اولمزسه گرای یار | انی قلبیله مکروه کوره هربار
ولیکن قلبیله انکاری غایت | ایدر اول ضعف ایمانه دلالت
دخی هم وجه فاسق کورسه هربار | که شدتله عبوس ایده اظهار
یوزینه بقمیه اول شدتندن | اولور ذلك ایمان غیرتندن
بیله سن امر بالمعروفك ای جان | انك اوچ فرضی واردر ایله اذعان
بو اوله نیتی کیم ایده جانا | کلمة شهادتی اول اعلا
بیله مامور و منهینك دلیلن | اوله صابر چکه قهر ثقیلن
بو اوچ حد نصکره دخی اولدی فرض | اوله اوچ خصلته امر مصاحب

ولا قلاء ففي الحديث لا يمنعن احدكم مخافة الناس ان يتكلم بحق فان الامر بالمعروف يوذى كما اوذي الانبياء عليهم السلام ولا يجاوز الفاسق الذي لا يخاف حتى يقول له اتق الله ويغتنم كلمة الحق عند الامير الجائر فانها من افضل الجهاد ويغير المنكر بفعله وان لم يستطع فبقوله او كرهه بقلبه وذلك اضعف الايمان ويكفهر في وجه الفاسق فان ذلك من غيرة الايمان وشرائط الامر بالمعروف ثلثة وهي صحة النية فيه ان يريد به اعلاء كلمة الله ومعرفة الحجة والصبر على ما يصيبه من المكروه ويجب ان يكون فيه ثلث خصال رفق فيما يأمر وينهى عنه فانه ادل لفطنة

که غلظت ایلسه اول بو اراده | فسادی ایلر اول غلظت زیاده
حلیم اولمق گرکدر دخی امر | که اول عما یقال اوله صابر
فقیه اوله که اولمیه برادر | که تا کیم امر بالمعروف منکر

ومن السنة

دخی سنت بودر امر محصل | که اوله مؤتمر کندوسی اول
دخی نهی ایتدیکندن ناهی ای یار | که اول کندی منتهی اوله هربار
بو منوال اوزره ایتمزسه قیامی | که تأثیر ایلمز غیره کلامی
بو تقدیرجه ینه ده قورتلماز | اول امر ونهی اندن ساقط اولمز
اگر ایتمزسه ده اول جمله خیری | یا منهی اولمیوب ایشلرسه شری
برادر زیرا که امر ونهی مطلق | ابد ساقط دگلدر بو محقق
مقرردر ولی آخر زمانده | که وعظ وزجرك اولمز نفعی انده
هوای نفس اولوب غالب عباده | قلوبك قسوتی اولور زیاده
دخی نفس حریص اولوب مقرر | قمو لذات دنیایه برادر
کوریجك منکرات عالمی هب | صبوردر امر وناهی یه اوجب

ومن السنة

هم ایتمك والدینه اولدی البت | که بر گز امر بالمعروف سنت
قبول ایلرلر ایسه انی ای یار | نه کوچك خصلت ایدر انلر اظهار
کریه کوررسه قولن والدینی | سکوت ایلیوب دیمیه غیری یعنی
بدزماده ایچون قیله دعایی | هم استغفار ایلیوب ایده رجایی

لا تزيد الا فسادا وحلم في ذلك عما يقال له وفقه كي لا يصير امره منكرا ومن السنة ان يبدا اولا بنفسه فيأتمر فيما يؤمر به وينتهي اولا عما ينهى عنه فان لم يفعل ذلك لم ينجع كلامه في القلوب وعلى ذلك لا يسقط الامر بالمعروف والنهي عن المنكر وان لم يعمل الخير كله ولم ينته عن الشر كله ولا يسقط الامر بالمعروف ابدا ولكنه لا ينفع الوعظ والزجر في آخر الزمان حيث تقسو القلوب وتولع الانفس بلذات الدنيا فصبر النفس في ذلك الزمان اوجب ومن السنة في امر الوالدين بالمعروف اذ يأمرهما به مرة ان قبلا وان كرها سكت عنهما واشتغل بالدعاء لهما والاستغفار لهما فان الله يكفيه ما يهمه من امرهما

بولاره اشتغال ایله ایدك اقدام … جناب حقه ایدر مقصودین اتمام

دخی معروفیله مأموره واجب … اولا امره امتثاله اوله راغب

دخی مأموره دینسه اتق الله … زمینه وضع ایده روینی اوله آگاه

تواضع ایلیه ربّ کریمه … ستایش قیله اول حیّ قدیمه

دخی توقیر ایچون اسلامی جانا … تواضع کوستره اولدمده حتی

ذنوبك اکبری بودر که هرگاه … دینلسه بر کشی یه اتق الله

جوابنده دیه علیك نفسك … بکا یا سنمی قالدك امر ایده جك

الفصل الخامس والاربعون فی حقوق القضاة والامرا

قضا امرینه راضی اولمز عاقل … قضا امری اولوبدر امر مشکل

اوکیم قاضی قیلندی یعنی مطلق … بچاقسز ذبح اولندی اول محقق

حدیثده قاضی عدل بیوردی … کتوررلر قیامت کونی دیدی

کوریسر اولقدر شدتکه حتی … اوشدتدن ایدیسردی تمنا

ایکی کمسه آراسنده نولیدم … ایکی خرما بیله فصل ایتمیدم

قضای ولی ایدن دخی خطرده … امارت امریدر جانا حذر ده

حدیثنده بیورمشدر پیامبر … زمان آتیه ده سز مقرر

حریص اولوب دیلرسکز امارت … سزه اولور جزاده اول ندامت

نه کوچك مرضعه اولور امارت … که دائم باقی اولدقجه اول عزت

نه چرکین فاطمه دیدی انی هم … که موت وعزله کوره فخر وعالم

امارت

امارت امرینی همدخی جانا … خطرده ولی ایدوبدر انی فتوی

حدیثنده بیوردی فخر عالم … که اولکان مروت خیر آدم

جهنمه آلنجه یکزدر بغایت … که مفتی اولمغه ایدن جرائت

محققا اولدی ظهر مفتی زیرا … جهنم اوزره ناسك جسری حتی

حلاله حل ایله فتوی ویره اول (اورقه سی) … حرامه حرمتیله کوستره یول (کوپری)

خطرده ولی ایدن فتوای هربار … عرافت امری اولمشدر بیل ای یار

حدیثده وارد اولمشدر مقرر … عرافتچون دیدی حقده پیامبر

پس امدی لازم اولدی قومه سید … موریده بولارك ایلیه جد

رئیس قوم اولنلر اکثریا … جهنمده اولورکر دیدی حتی

کیشی یه هذه الاعمالده سنت … که طوعا انقیاد ایتمیه البت

تقلد ایلمیه هرکز اصلا … رضاسیله قبول ایتمیه حتی

وعید ایله اولنورسه کر اکراه … قبول ایدرسه ناچار ایده اول گاه

بو اعمالدن امام ایتمیه تقلید … اکا کیم طالب اولوب ایلر امید

اکا هرکیمکه طالب اولسه یعنی … انك امرنده حق اولمز معینی

ولی اکراهیله اولان مقلد … اولور حق جانبندن اول مؤید

امیر وقاضی یه واجب که ای یار … که بر قاچ خصلت اوله انده هربار

برسی بونه ایشه کیرسه جانا … قبول ایده انی کرهیله فرضا

ایکنجیسی صحیح العزم اوله هم … دخی هم اوله انك رائی محکم

قلیل الغفله اوله ای برادر … تیقظ ایلیه هر شیده اکثر

شدید اوله ولی من غیر عنف　　اوله لین ولی من غیر ضعف
سخی اوله ولی من غیر سرف　　بخیل اوله ولی من غیر وکف
امورنا سن ایچنده هم مقرر　　تصرف صاحبی اوله برادر
ولایتینی حلم اوله مؤید　　ورع اوله انك زین مؤکد
اولوب هم ظاهرنده حسن سیرت　　اوله باطنی مرضی السریرت
اهالئ ولایت کوره ای جان　　که اندن قولیله فعلیله احسان
بولارك ایده اموالینی توفیر　　حیلله المیوب آلیه تکثیر
ضعیفا ایچون ایده دائم قیامی　　قویدن الیویره انتقامی
دخی اهل ولایت ایچره دائم　　اوله انصاف وعدل ایتمکده قائم
نقی القلب اولوب هم اوله باذل　　بو ایکیله اولور البته حاصل
رعایانك صلاحی ای برادر　　که غیر شیئله اولماز میسر
اوله ناصح رعایاسی ایچون هم　　رحیم ومشفق اوله هم دمادم
دخی هم محتجب اولمیه ای یار　　که ذو حاجات اولنلردن اوزنهار
قیوب قبولره یعنی که بواب　　منعله ایتمیه فاقه اهلن اتعاب
که روز وشبده ویرمیوب فواصل　　مصالح کورمه‌دن اولمیه زائل
رعیت امرینه ایدوب قیامی　　دوام اوستینه ایده اهتمامی
کرك نائم کرك اولسیده یقظان　　سفرده وحضرده بلکه هر آن
عدالده تسویه ایدوب برادر　　رعیت بیننی کوره برابر
شرفله ایتمیه اصنافی تکریم　　بریسن برینه ایتمیه تقدیم

بخیلا من غیر وکف وان یکون سائس ولایة العلم وزینتها ومؤیدها الحلم وان یکون حسن السیرة مرضی السریرة الورع ویبسط یدیهم بالمعروف وینصف علیهم اموالهم ویوفر ویعدل للضعیف من القوی کریم بینهم ویکون نقی القلب والکریم للخلق فان النقی الرعیة وکان بها صلاح رعیتها بهم ویکون ناصحا لهم رحیما بهم مشفقا لهم ولا یحتجب عن ذوی الحاجات والفاقات لیلا ونهارا ویکون دائم الاهتمام بامر الرعیة فی النوم والیقظة فی الحضر والسفر ویسوی بین اصناف الرعیة فی العدل ولا یقدم احدا لشرفه ولا لماله ویعدل القاضی بین الخصمین فی لحظته

دخی عدل ایلیوب قاضی برادر　　ایکی خصم اره سن کوره برابر
اشارت ایتمه ده دخی نظرده　　اوتوروب طورمه‌دن یعنی مقرده
هم استعمال ایده انلرله حلمی　　که دائم خوایده کندویه سلمی
دخی عفوی ایده انلره اکثار　　تجاوز ایده تقصیراتی هربار
دخی جانی جنایت ایلسه بیل　　عقوبت ایتمه ده ایتمیه تعجیل
اوله جانی ایچون مخرجه داعی　　عقوبتدن خلاصه اوله ساعی
دخی جانی دن ایدوب جد وجهدی　　ایده شبهیله اولنده درء حدی
انکچون اوله بر مدفعه طالب　　خلاصینه محصل اوله راغب
عفوده اولان خطایی والی مطلق　　عقوبتده اولاندن یك محقق
کریه کوره قیامی بیناتی　　عقوبت ایتمکه یعنی جنانی
دخی زانیه هم ایتمیه البت　　که تلقین ایتمیسنجه حد اقامت
ایده بر حجة دافعه تبییز　　که یعنی مخلص ایده اکا تلقین
کتوردیکی رسول الله زیرا　　سرقه ایلمش بر مؤنه حتی
أسرقت اکا دیو صورار ردی　　اکا انکار یله تلقین ایدردی
اوغرلمادك اوله دیر ایدی هم　　سنی سرقه ایتدی ظن ایتم
زنا ایتدم دیه نی رد ایدردی　　یا مس ایتدك یا اوپدك بلکه دردی
سنك عقلکده وار ایجه فسادك　　جنونك وارکبی بوقدر سددك
رعایانك هر امرین ایده تیسیر　　که وسعنجه انی ایتمیه تعسیر
دخی انلاری تنفیر ایتمیه هم　　که تخویف ایتمکیله یعنی هردم

والاشارة ومقعده وکلامه ویستعمل معهم الحلم ویکثر عنهم العفو والتجاوز ولا یعجل بعقوبة الجانی ویطلب عن الجنایة مخرجا ویدرأ الحد عن الجانی بشبهة ویطلب له مدفعا فان خطأه فی العفو خیر من خطأه فی العقوبة ویکره قیام البینة علی عقوبة الجناة والوالی ولا یقیم الحد یلقن الزانی حجة دافعة للحد فانه صلی الله علیه وسلم کان یقول للسارق أسرقت قولی لا ما اخالك سرقت وکان صلی الله علیه وسلم یقول للمعترف بالزنا لعلك مسستها او قبلتها ابك جنون ویسر الامر علی الرعیة ما استطاع ولا یعبس ولا ینفرهم ولا یعرضهم للمکروه ولا یعد احدا منهم

رعایایی صیقنه دخی ای یار — که عرضنه ایتمیه مکروه هر بار
بریله ایلسه کو عهد و پیمان — انی نقض ایتمیه صاقنه هر آن
دخی قیلمایه بیت المالدن هم — که مختص نفسنه بر شیء هر دم
قضا ایده تجزا ولدقده ریان — که خصمین بیننی هم اولسه شبعان
غضب حالنده ایتمیه قضایی — که نفسنده بولنیجه تا رضایی
امیر اولان رعیتله هم ای یار — تجارتده شریك اولمیه زنهار
مکاسبده زراعتده دخی هم — دخی حرفتده غیریلرده هر دم
امیر ایله شریك اولمق رعیت — بو شرکت دیدیلر اولور دنائت
امیر و قاضینك اکلی برادر — که بیت المالدن اولمشدر مقدر
انك مقداری دخی بو که جانا — تزوج ایده جك مقداری قضا
ایده خدمت ایچون بر عبد شاری — دخی بر اسب الوب اوله سواری
دخی صاتون الوب کندویه مسکن — امیر و قاضی یه الحق بو احسن
اکر بو ذکر اولاندن اولسه اکثر — اولورلر خائن و سارق برادر
دخی المیه کیمسه دن هدایا — بودر احوط اولان تقوایه حتی
انی دعوت ایدرسه کر رعیت — اکا ایلمیه هرکز اجابت
رعایایه عدلدن صکره جانا — بودر واجب امیر اولانه فرضا
ایده انلری اول حفظ و حراست — شب روز اوله لر تا موز تمامت
صدقاتی ایدوب تفریق هر دم — فقرایه مساکینه ویره هم
خراجی ویره غازیلره حتی — مقاتله اولان کملره فرضا

فقرا

ولا یستخلص شیئا من مال بیت المال ولا یقضی بین خصمین الا وهو ریان شبعان راض غیر غضبان ولا یشارك الرعیة فی التجارة والزراعة والمکاسب والحرف فانه من الدنائة وضرر ذلك لا یخفی وطعمة القاضی والامیر فی بیت المال وهو نفقتهما بما یتزوج به زوجة ویشتری خادما ودابة ومسکنا فان اصاب اکثر من ذلك فهو سارق ولا یقبل هدیة من احد ولا یجیب دعوة احد من الرعیة ویجب علی الامیر بعد انصاف الرعیة ان یحرس ویفرق الصدقات علی الفقراء والمساکین والخراج علی المقاتلة ولا یدع فقیرا فی ولایته الا اعطاه ولا مدیونا الا قضی عنه ولا ضعیفا الا اعانه

فقرادن دخی کیم وارسه ای جان — برین ترك ایتمیه ایلیه احسان
دخی وارسه ولایتده مدیون — اودیه دیننی قومیه محزون
ضعیف اولنلره ایده اعانت — دخی مظلومه دائم قیله نصرت
ظلمدن منع ایده ظالملری هم — دخی عریانی اکسا ایده هر دم
طمع ایتمیه مال غیره زنهار — مکر انی بحق اله ای یار
حدودی ایده زانیه اقامت — دخی هم شارب الخمره تمامت
اقامت ایده سارقه دخی هم — دخی قطاع اولنلره دمادم
زنا ایله سوکوب ایده نه عنفی — ویره اول قاذفه هم حد قذفی
بولار ثابت اولوب بولسه ظهوری — اقامت ایده ایتمیه قصوری
بیورمشدر او سلطان سعادت — ویرده حد که اولنه اقامت
خبرلیدر بیوردی اول مطردن — که قرق کون یاغه اول یرده سحردن
امیر المؤمنین فاروق و سرور — نه دم کوندرسه عامل او کرموز
اکا درت نسنه اول شرط ایدردی — بریسی بو که اتا بنمه دیردی
ایکنجی دیردی یمه خالص اکمك — دخی بواب ایدنمه دیردی بك بك
بودر دردنجی تنبیه و خطابی — یمشق ایچه اولمیه ثیابی
سریری اوزره هم نوشروانك — بولندی بویله بر مکتوبی انك
امارتله اولور ملکك دوامی — رعیتله اولور انك قیامی
بو خود اولمز اولور اموالیله هم — عمارتله اولور اموال دمادم
عمارت عدلیله اولور دینلمش — او مکتوب ایچره بویله جه یازلمش

ولا مظلوما الا نصره ولا ظالما الا منعه ولا عاریا الا کساه ولا یطمع فی مال احد الا بحق ویقیم الحدود علی الزناة وشارب الخمر وکذا السراق وقطاع الطریق والقذفة ولا یسامح احدا فی حد الله بعد اثبات وفی الحدیث حد یقام فی ارض خیر من مطر اربعین صباحا وکان عمر رضی الله عنه اذا بعث عاملا شرط علیه اربعا ان لا یرکب البرذون وان لا یاکل النقی وان لا یتخذ بوابا وان لا یلبس لینا ووجد فی سریر انوشروان الملك لا یکون الا بالامارة والامارة لا تکون الا بالرجال ولا یکون الرجال الا بالاموال ولا تکون الاموال الا بالعمارة ولا یکون العمارة الا بالعدل

بودر قاضی و والی سننده‌ن / بولارك اولدی کوچك خصلتندن
اوتوره اهل علم و فضلیله هب / بولادی کندویه ایده مقرب
بوله هم اهل عقلی هم علیمی / دخی صالحلر اوله هم ندیمی
دخی قاضی و والیه اسا فلك / یقین ولمیه انلره آرا دلك
که ذکر اولنلر ایله ایده صحبت / قبول ایده ایدرلرسه نصیحت
بیور مشدر دخی صدیق اکبر / اوشاه اتقیا بوبکر سرور
رسول الله ذی شان خلقه مطلق / قضا ایدردی وحی ایله محقق
بیله سنجه وار ایدی بر ملك هم / انی ارشاد ایدردی حقه هردم
محقق وار بنمچون دخی شیطان / بنی اغوا ایدر هر کاه وهر آن
غضبمده قاچك بندن بیوردی / ایرشمسون ضررم سیزه دیردی
حکومتده ایدرسم استقامت / اوده‌مده ایلکز بکا اعانت
خطا ایله اگر حقدن دونرسم / بنی طوغرلدیکز کر میل ایدرسم
امیر و قاضی نصب ولنمیه هم / که هرگز حالی بلنمیانلر آدم
وار ایسه کرکا دین و امانت / قضا و بریله آکا هم امارت
امیر و قاضی بیله علم دینی / امورنده اوله عقلی معینی
اگر قاضینك علمی بو آرادە / که غیر علمندن اولمزسه زیاده
اوقاضینك اودر لابد جزاسی / اولور ثواب سوءك مبتلاسی
دخی هم غیرك عقلندن برادر / امیرك عقلی اولمزسه کرا کثر
اولور اول مبتلی البته ای یار / یرکما زبر و زیره یعنی هربار

ومن سنة القاضی والوالی ان یقرب اهل الفضل والعلم والعقل والعلم والادب ویکره مجانسة السفلة والاوباش قال ابو بکر الصدیق رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یقضی وکان معه ملك وان لی شیطانا یعتربنی فاذا غضبت فاجتنبونی لا اوثر فی اشعارکم وابشارکم فان استقمت فاعینونی وان زغت فقوموني ولا یستعمل علی الخلق قاضیا ولا امیرا الا من عرف دینه وامانته ولا بد للامیر والقاضی من علم الدین وعقل التدبیر وان لم یزد علمه علی علم غیره ابتلی بحکم السوء وان لم یزد عقله علی عقل غیره ابتلی بوزیر السوء ومنها فساد الرعیة وکان یقال

بوقوم سوء ایدر مختل بلادی / بولاردندر رعیتك فسادی
کرك والی کرك قاضی برادر / که حاکم اولسه اول شخص مقرر
اول اونه حاکم و والی اونه‌مز / که علم و عقلی بونلرجه که اولمز
اوله تدبیر و حکمه ماخذ البت / کتاب و سنت و اجماع و امت
ظفر بولمزسه بو اوچدن صریحه / پس ایده اتباع رای صحیحه
اورای اوله بو اوچ اصله موافق / مخالف اولمیوب اوله مطابق
اگر رأیندە اولمزسه اصابت / انکچون اون حسنه وارد ر البت
کر ایتسه اجتهادنده خطایی / بر اجر ایله کورور اول کس جزایی
حوادثدن نه اولسه آکا القا / علیم اولان جلیسی ایله حتی
انکله استشاره ایده حاکم / اوله اول مشورتدن صکره حاسم
جلوس ایلیجك قاضی قضایه / بونی دیه نیاز ایده خدایه

اللهم انی اسئلك ان افتی بعلم واقضی بحلم
واسئلك العدل فی الغضب والرضا

دخی قاضی اولان کوده بو رایی / برینه ایتمیه خصمك قضایی
کلامی اخری اولدمده جانا / که اول اشتمنجه انی حتی
که تا وجه قضایی بیلمنجه / دیمز حکمت بونله اولمنجه
دخی والی حقوقندن ای یار / که ناس اوزره بیله سن انی هربار
مباح اولانه اویا دینده جانا / که سمعا طاعة دیوب رعایا
ولو عبد سیاه اولورسه والی / مطیع اولمق کرك آکا اهالی

لا یحکم ولا یولی علی عشرة الا من زاد عقله وعلمه علی عقل عشرة وعلمهم لا یجاوز القاضی والوالی فی الحکم والتدبیر کتاب الله وسنة رسوله واجماع الامة ثم اذا لم یجد یتبع رایه الذی لا یخالف هذه الثلثة فان اصاب فله عشر حسنات وان اخطا فله اجر واحد وینشاور جلیسا من اهل العلم فیما یلقی الیه من الحوادث ویقول حین یجلس للقضاء اللهم انی اسئلك ان افتی بعلم واقضی بحلم واسئلك العدل فی القضاء حین الغضب والرضاء ولا یقضی لاحد الخصمین حتی یسمع کلام الاخر ویفهم علی وجه لیعرف وجه القضاء اما من حقوق الوالی علی الناس فا ولها الطاعة والسمع له فیما اباح الدین وان استعمل علی الرجل عبد حبشی

قیله لر جمعه عیدینی حتی   که والی اولانك خلفنده جانا
اویوب قیلمق گرکدر ای برادر   گر کسه اولسون اول فاجر گرکبر
محصل قیلدی نوب رنج و عنایه   بیله سنجه وارة گر هم غزایه
مفوضدر بولار سلطانه دائم   اطاعتده اوله لر اکا قائم
بو درت اشیا اولوب سلطانه مخصوص   حدیثیله اولوبدر یعنی منصوص
بری حکم اولدی انلك ای برادر   بری مال غنیمتدر مقرر
صلاة جمعه در اوچنجی جانا   غزادر بیله سین دردنجی اشیا
حدیثده کلدی سلطانك هم ای یار   امامتینی هرکیم ایتسه انکار
دیدی زندیق اولور انی پیامبر   ظفردنصکره قتل اولور مقرر
برین سلطان اولان گر ایتسه دعوت   اگر اولکیمسه ایتمزسه اجابت
محقق مبتدع اولور اول آدم   اکا بویله بیوردی فخر عالم
دخی شو کیمسه دعوتسز وارهم   محقق بوکه جاهلدر اول آدم
اگر جاهلسه ده ایتمیه اکثار   که اتیان در سلطانه هر بار
بو مشهوردر جهاندر قرب سلطان   که بر بحر و حریقه بکزر ای جان
دخی هم بحر مغرقدر مقرر   بونی فکر ایدن عاقلدر برادر
رعایادن زکوة استرسه والی   اکا ویره زکوتی هب اهالی
قیله لر عهده سن بوینده انك   امورك اول کورر زیرا غزانك
دخی ابن عمر ایشیت نه دیدی   ویرك مالك زکوتنی بیوردی
امرایه دخی اول مالله گرز   ایدرلرسه ده شرب خمری انلر

ویصلی خلفه کل بر وفاجر
من الولاة الجمعة والعیدین
ویجاهد معهم اعداء الدین ففی الحدیث
فان ذلك الی الوالی ان
اربع من امر السلطان الحکم والفیء
بروا وان فجروا والجهاد فیسلم ذلك
والجمعة والجهاد وفی الحدیث من انکر
کله لو وفی الحدیث فهو زندیق
امامة السلطان فاقتلوه
ومن دعاه مبتدع ومن
الیه فهو مبتدع فهو جاهل
اتاه بغیر دعوة الا ان الجاهل
ولا یکثر الجاهل الاتیان الی
باب السلطان فانه کالحریق
المحرق والبحر المغرق
ویدفع زکاة الاموال
الیه ویجعل عهدها فی عنقه
قال ابن عمر رضی الله عنه
ادفعوا زکوة اموالکم الی
الامراء وان شربوا بها الخمر
ویعظم الوالی ویکرم
ففی الحدیث السلطان
ظل الله من اهانه
اذله الله

دخی والی اولانه ایده تعظیم   که اکرام ایتمکیله قیله تکریم
حدیثده بیورمشدر پیامبر   دیدی سلطانه ظل الله او سرور
اگر سلطانه کیم ایتسه اهانت   خدا اذلال ایدر اول شخصی البت
ینه سلطان ایچون ایشت نه دیدی   او ظل الله فی الارضدر بیوردی
اودر ملجا ضعیفوره اکا مظلوم   نه ایمش رتبه سنی ایله معلوم
فلاح ایله ایده اکا دعایی   دخی هم خیر ایله قیله ثنایی
اکا جوری ایچون اولمیه لاعن   دخی ظلمی ایچون اولمیه طاعن
ولاة ایله اصلاح ایتدیکی حق   امور مسلمیندن نه ایسه مطلق
بو اکثر اولدی زیرا کندوزینك   بنفسیه فسادندن اوزینك
اولورلردن نیجه لر دیردی ای جان   گر اولسه دعوتم مقبول یزدان
بن انی پادشاه ایچون ایدردم   که مخصوص انی انکچون ایدردم
امام اولورسه صالح اهل تقوی   فسادندن امین اولور رعایا
نه خیر ایشلرسه عهدنده اهالی   شریکی اوله هر برنده والی
رعایایه اگر جور ایتسه سلطان   جزا بیله انی هر بری ای جان
علی ما قدمت ایدیهم تا   عذاب انزال ایدردی حق تعالی
نیجه اولورسکز دیدی پیامبر   قیلینور بریکز والی مقرر
اولورسکز اگر سز صالحیدن   اولور والیده صالح مؤمنیدن
اولورسکز اگر سز غیر صالح   قیلینور سزه ده والی طالح
دیدی حجاج بر کون خلقه حتی   ابی ذر کبی ایدك زهد و تقوی

وفی الحدیث الاخر السلطان
ظل الله فی الارض یاوی
الیه کل مظلوم ویدعو له
بالفلاح والخیر ولا یلعنه
علی الجور والظلم فان
ما یصلح الله علی ایدی الولاة
اکثر مما یفسدون
قال بعض الکبراء لو کانت
لی دعوة واحدة لم اجعلها
الا فی الامام فانه اذا اصلح
الامام امن العباد وهو
شریك رعایاه فی کل خیر
عملوا فی عدله ویری کل
رعیة جور السلطان عذابا
من الله نزل علیهم جزاء
علی ما قدمت ایدیهم من
الخطایا وفی الحدیث
کما تکونون یولی علیکم
وقال الحجاج تبارزوا
نعم کلکم فعلی کل واحد
من المسلمین

عمر عدلی کبی تا قافدن قاف　　ایده یم بنده سنزه عدل و انصاف

دخی هر مسلمه واجبدر ای یار　　تضرع ایلیه اللهه هربار

ظلم بولندقجه بین الناس شهرت　　ایده استغفار و توبه ایله انابت

کذلك ظاهر اولوب ایلر البت　　که جور و ظلمی هر شیئه سرایت

خصوصا کیم شجرده هم زرعده　　مکاسبده ثمرده هم ضرعده

دنیلدی ملك اولور دین ایله باقی　　دخی دین ملك ایله بولور ترقی

کورنسه والیده کر شیء منکر　　اکا نصح ایتمك اولمزسه میسر

انی قلبی ایله ایلیه انکار　　دلیله ایتمیه دیر اضر رواکار

مقاتل اولمیه والیله مادام　　صلوتی قیلمغه ایدرسه اقدام

صلاتی مستحلا اولسه تارك　　مقاتله یه اندن اوله سالك

ایده اولدمده والیله قتالی　　فدا ایده بو یولده نفس و مالی

دخی صبر ایلیه جور امیره　　ایرر دیرسه اکر اجر کبیره

جماعتدن مفارق اولمیه هم　　که مقدار شبرده اولسه بردم

جماعتدن مفارق اولسه زیرا　　ضلالت اوزره اولور موت حتی

الیله ویره والینك حقوقن　　طلب ایتمیه اندن کندی حقن

امام جائره اولدقده داخل　　اوقیوب بونجه اولدم اوله قائل

اللهم رب السموات السبع ورب العرش العظیم * کن لی جارا من فلان *

اوقودیغه دعائی بو ارادة　　امامك اسمنی اکا دعاده

والی

التضرع لله والانابة الیه تعالی عند فشو الظلم وشمول الجور وکذلك یظهر جور الوالی وعدله فی الضرع والزرع والاشجار والاثمار والمکاسب والحرف وقیل الملك بالدین یبقی والدین بالملك یقوی ویری ما یتعاطی الوالی من المحارم منکرا ویکرهه بقلبه اذا لم یر فیه مساغا بالنصح والعظة ولا یقاتل الوالی ما اقام الصلوة فان لم یصل واذا ترك الصلوة ونصب المقاتلة له ونفسه ولا یفارق الجماعة شبرا فیموت میتة جاهلیة بل یؤدی الیه حقه ولا یطلب منه حقه ویقول حین یدخل علی الامام الجائر اللهم رب السموات السبع ورب العرش العظیم کن لی جارا من فلان

والی قیلمیه بر قومه عورت　　که زیرا فائز اولمز قومه البت

اوقومك کیم اوله زن پادشاهی　　فوز بولمز رعایاسی سپاهی

نسانك عقل و دینی ای برادر　　که نقصاندر اوزره در دائم مقرر

الفصل السادس والاربعون فی سنن الجهاد وآدابه

بیله سنت اسلامدن جهادی　　بونك اوستنه اوله اعتقادی

نفیر اولمیجق بای و کدایه　　جهاد اولور اودم فرض کفایه

جهادك دین اسلامده مثالی　　سنامك ذروه سی کبی او عالی

حدیثنده رسول الله نه دیدی　　غزاتك حقنه کورنه بیوردی

صباح کتسه غزایه اولسه مقدم　　یا خود بعد الزوال اولسه عازم

خیرلودر دیدی دنیادن بیامن　　دخی دنیاده اولاندن سراسر

کلوبدر بر حدیث اخره دخی هم　　عبادك جمله اعمالی دمادم

که اعمالی مجاهدلك قاتنده　　مشابهدر شوکه انلر یانده

بیوردی فخر عالم که پرسبو (قرلنغج قوشی)　　دکزدن اله منقاری له صو

بنه دیدی جهاده کوره فرضا　　قمو اعمالی بر دکلدر الا

اوتفله یه مشابهدر که دیدی (توکرك)　　که القا اولنه بحره بیوردی

حدیثده بنه فرمان اولندیکه　　مجاهده ایدك مشرکلر ایله

قمو اموالکز انفسکز له　　جهاده قدرتکز دللریکزله

جهاد ایله دخی ایلیه نیت　　که دین اللهه ایتمکلکه نصرت

ویسمی الوالی باسم الناصح ولا تولوا علی قومکم امرأة ففی الحدیث لن یفلح قوم امرتهم امرأة علیکم وانما قال ذلك لنقصان عقلها ودینها

فصل فی سنن الجهاد وآدابه

الجهاد من سنة الاسلام فهو فرض کفایة وانه من دین الاسلام کذروة السنام وفی الحدیث غدوة فی سبیل الله او روحة خیر من الدنیا وما فیها وفی حدیث آخر ما جمیع اعمال البر عند الجهاد الا کتفلة تلقی فی بحر لجی وفی حدیث آخر ما جمیع اعمال العباد عند المجاهدین فی سبیل الله الا کمثل خطاف اخذ بمنقاره من ماء البحر وفی روایة ابی هریرة رضی الله عنه الا کتفلة تفلها الرجل فی بحر لجی وفی حدیث آخر جاهدوا المشرکین باموالکم وانفسکم والسنتکم وینوی بالجهاد نصرة دین الله

دخی ایتمك ایچون توحیدی اعلا   دخی باطلی حزبی قهره حتی
دخی نیت ایده نفسن خداده   که بذل ایتمکه مرضاة خداده
سؤال اولندی شاه انبیایه   جهادك افضلندن مصطفایه
کسیله اتنك آیاغی دیدی   دوکیله هم دخی قانك بیوردی
بو سنتدر که اولوب اول عابد   که نفسی طاعة اللهه مجاهد
پس اندن غیر ایله ایدوب وعایی   ایده اعداء دین اوزره جزایی
تعلم ایلیه رمی و رکوبی   که سنتدر بیله داب حروبی
حدیثده رمی ایدك دیدی اول سلطان   رکوبیله دخی هم ایتدی فرمان
رکوب ایلمکدن مستحبدر   دیدی قائمده رمی ایتمك احبدر
دیدی هم بر کسن اوکرنسه اوق آتمق   پس اندن ترك رمی ایدوب اونتمق
رمی بر نعمت ایکن اولور البت   اوکمسه ترك ایله کفران نعمت
حدیثنده بیورمشدر پیامبر   او اشیا کیم انکله مسلم اوینر
قموسی باطل اولوبدر سراپا   ولی اوچ شی دکلدر باطل الا
بریسی قوسله رمی اولدی هردم   فرس تادیبیدر بری دخی هم
بری اهلیله کولوب اوینامقدر   بو اوچ شی اولدی مشروع یعنی حقدر
غزایه کیده پنجشنبه کوننده   خروجی مستحبدر هم او حینده
باسی یوقدر غزایه کتسه نسوان   که سقی ایچون مداواة ایچون ای جان
سحرده کوندررایدی هپ پیامبر   غزایه هر نه دم بعث ایتسه عسکر
حدیثنده پیامبرنه بیوردی   تشبه ایلکز اول قومه دیدی

واعلاء کلمة الحق وقمع الباطل
وخزیه وبذل نفسه في مرضاة الله
فقد سئل النبي صلی الله علیه وسلم
من افضل الجهاد فقال صلی الله
علیه وسلم ان یعقر جوادك
ویهراق دمك ومن السنة
ان یجاهد نفسه في طاعة الله
اول مرة ثم ینعطف علی غیره ویتعلم
بالمجاهدة والمحاربة ففي
الرمي والرکوب سنة
الحدیث ارموا واركبوا وان
ترموا احب الي من ان ترکبوا
وفي حدیث اخر من ترك الرمي
بعد ما علمه فانها نعمة کفرها
وفي الحدیث کل شيء یلهو به
المسلم باطل الا رمیه
بقوسه وتادیبه فرسه
وملاعبته اهله فانهن
من الحق ویستحب الخروج
الی الغزو یوم الخمیس ولا
باس بخروج النسوان
لسقي الغزاة ومداواة
الجرحی وغیر ذلك وکان
النبي صلی الله علیه وسلم اذا
بعث جیشا او سریة

ایدرلر عیش و زینده انلر خشونت   اولك سن دخی انلر کبی البت
مسابقه ایدك رمیله هردم   اولکز انتضال اوزره دمادم
اولك بیوردی هم اول شاه ذی شان   نعلدن عاریات الارجل ای جان
که تا معتاد اولوب رنج و عنایه   الم چکمیه سن امر غزایه
نکیم چکسه غزا یولنده زحمت   بیله هر برینی غازی غنیمت
غزا امرینه ایلیوب شتابی   اوم چکدیکی شدتدن ثوابی
ثواب و اجر اولور ایشت بو قولی   علف مرکبی هم روث و بولی
کرك نوم ایلسه کر اولسه بیدار   قموسی اجر اولیسر هر نه که وار
دخی اهلندن اطفالندن ای جان   که فارغ اولمادیغجه بر مسلمان
دخی هم والدینی خدمتندن   فراغت ایتمدکجه تا که اندن
اوکیمسه چیقمیه جانا جهاده   غزادن بونلرك فضلی زیاده
غزادن اولدی هپ بونلر مقدم   جهادك افضلیدر بلکه الزم
خروج ایدن غزایه کان من کان   اکا توقیر و اکرام اوله ای جان
او ذاتك اولنه خدامی تعظیم   تجار ایچون ده کتسه بو که تکریم
موفقا اوله هم جمله دوابی   کر اولورسه مواشی کر کلابی
بولر چون واردر عند الله مراتب   اوله هر برینه توقیره راغب
که هر صنفك بیله لر حرمتینی   اکا کوره ایده لر عزتینی
ایده وسعنجه غازیلره خدمت   محاربه ده ایلیه اعانت
رسول الله اولیسر دیدی البت   که بر اوق ایله اوچ کس اهل جنت

بعثها اول النهار وفي حدیث اخر
تمعددوا واخشوشنوا وانتضلوا
وامشوا حفاة عراة لتعتادوا
علی ذلك في الغزوات ویجتنب
الغازي في طریقه کل السعة
ونکبة وعنة فان ذلك کله
له اجر وثواب وکذا لعلف
دابته وروثه وبوله في میزان
حسناته وکذلك نومه
ویقظته ولا یخرج الی الجهاد
الا من کان فارغا عن الاهل
وعن خدمة الوالدین فان
ذلك مقدم علی الجهاد بل هو
افضل الجهاد ویعظم کل من
خرج الی الغزو کائنا من
کان ومن کان یخدم الغزاة
ولو کلبه وماشیته ودابته
فان کلا من ذلك عند الله
بمکان ویخدم الغازي
بما استطاع ویعینه علی
المحاربة بما امکنه ففي الحدیث
ان الله تعالی یدخل بالسهم
الواحد الجنة ثلثة
نفر

بری صانع بری اولان معینی / اوچنجی رمی ایدندر انی یعنی

دخی تجهیز غازی اولدی سنّت / هم ایتمک اهلنه خیر ایله خدمت

حدیثده کلدی کر اولسه معاون / که غازی فی سبیل اللهه مؤمن

او مؤمنکم اعانت ایتدی مطلق / غزا ایتمش اولور بیله محقق

دخی غازینک اهل بیتنه کیم / بتوره حاجتن اولوب مداوم

او کیمسه حقنه دیدی پیامبر / غزا ایتمش اولور اول کس مقرر

دخی غازی اولان ایدوب دعای / که حقدن بونیله ایلیه رجای

دیه یا رب فتح و نصرت بنه / فقرانک دعاسی حرمتنه

بو عاجزه نصیب ایت فتح و نصرت / ویر اعدا اوزره اهل دینه فرصت

غزایه گتسه نته کیم پیامبر / دعا ایتدکده بونیله دیردی اکثر

مهیا اولمیجه جمله آلت / توجه ایتمیه میدانه البت

ایو اولمق گرکدر آت و سلاحی / جلادتک اوله جنکده صلاحی

غزایه بسلیوب اسب بهادر / اکا شفقت کوزیله اوله ناظر

خیری دیدی رسول رب معبود / نواصی خیلده اولدی معقود

دیمکدر یعنی کیم اجر و غنیمت / خیلده در الی یوم القیمة

جهاد ایچون مهیا اوله ادهم / دخی اقرح اوله هم اوله ارثم

یا خود ادهم اوله اقرح محجّل / بیاض اولیه صاغنده محصّل

کمیتی بسلیه یا خود جهاده / سیاه اوله یله قورق زیاده

خیلده فحل احب اولدی غزاته / جهاد ایچون بنرلر ایغرات

صانع المهدیة والرامی به فی سبیل الله وتجهیز الغازی وخلافته علی اهله من السنة ففی الحدیث من جهز غازیا فی سبیل الله فقد غزا ومن خلف غازیا فی سبیل الله بخیر فقد غزا ویستفتح الغازی بالفقراء والصعالیک من اهل الاسلام کما کان النبی صلی الله علیه وسلم یستفتح بصعالیک المهاجرین ولا یتوجه الا اذا کانت له آلات الخیل وصلاحه من کراع وسلاح بالامتناع من فرض الجهاد وینظر الی الخیل معقود ففی الحدیث الخیل معقود فی نواصیها الخیر الی یوم القیمة الاجر والغنیمة ویختار من الخیل ما اختاره سید البشر کما اذا هم اقرح ارثم او اقرح محجل طلق الیمین ومن الکمیت علی هذه الشیة والفحل من الخیل احب الی الغزو لانها اجری واقوی

که زیر الخیل اولور اجرا و اقوی / غزایه گیدن اکا بنه حتّی

کرینه کوردی رسول الله شکالی / نجابت یوق دیدیلر بو مالی

قوائمک اوچی اوله محجّل / برنده اولمیه تحجیل محصّل

یا خود انک محجّل اوله صاغی / اوله هم مطلق اللون اوچ آیاغی

یارشدرمق خیولی اولدی سنّت / ایو سن بیلمک ایچون کمدر البت

نبی یارشدرردی خیلی مطلق / ایو سنی کمندن ایتمکه فرق

یارشدرردی تا حیفادن انجه / ثنیّه وداعه دک وار نجه

ایکیسینک صورارسن بعدینی یار / که الی میل قدر ما بینی یر وار

رسول الله بیورمشدر بیله هم / یارشدرمق اولور جائز دمادم

اکا تعیین ایدوب اوچ شی بیوردی / فرسده و دوه و اوقده دیدی

رسولک بر دوه سی واردی جانا / انک دیرلر ایدی نامنه عضبا

انکله بر عرب اولدی مسابق / دوه سی اولدی عضبایی سابق

که ناسه کلمدی خوش انی گچمک / که مسبوق اولمامشدی شمدیه دک

رسول الله ملول اولماڭ بیوردی / که برشی یوقکه بو دنیاده دیدی

یوجلتمدی انی الله تعالی / انی البته آلچق ایتدی مولی

ومن السنة

غزا ایچون هماره بسلمک آت / دخی حرب ایچون حاضرلمق آلات

برادر اولدی بو افعال سنّت / غزادن عد اولور بونلر تمامت

رسول اللهک اصحابی برادر / اوق آتشوب یاریشرلردی اکثر

وقد کره النبی صلی الله علیه وسلم الشکال فی الخیل والقوائم الثلث محجلة والواحدة مطلقة او علی العکس والمسابقة علی الفرس لامتحان کرمه وعرقه من السنة فان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم سابق بین الخیل من الحیفاء الی ثنیة الوداع وبینهما ستة امیال وقال النبی صلی الله علیه وسلم لا سبق الا فی نصل او حافر او خف ای الرمی والبعیر والفرس وسابق اعرابی ناقة رسول الله صلی الله علیه وسلم وهی التی تسمی العضباء فسبقها فاشتد ذلک علی الناس اذ کانت لا تسبق فقال رسول الله ان حقا علی الله ان لا یرتفع من امور الدنیا شیء الا وضعه ومن السنة ارتباط الخیل فی سبیل الله فانه من الجهاد وهو اعداد للخیل وتعاهدها لیوم اللقاء وکانت الصحابة یترامون

محاربه ایچون همواره البت ایدردی هر بری استعمال آلت
دخی ابن عمرو او مرد ذی شان که کوچك رمح ایدردی هرگه ای جان
هدفه سهمی اتسیدی اصابت دیرایدی بزه مختصدر بو خصلت
که یعنی اور مغیله اول نشانی تفاخر ایلرایدی اورسه انی

ومن السنة

بودر سنت قولق طوت بو مقاله حریص اولمیه غایتله قتاله
قتالی ایتمیه هرگز تمنی خطر وار انده فکر ایلیه یعنی
دیلیه عافیت دائم خدادن خیر اومه جناب کبریادن
قچن اعدا قتاله اولسه قائم بو استقبال ایده اعدایی دائم
عدونك ضد دینه اولوب مقابل اوله کسکین سلاح ایله مقاتل
دخی هم صدق و عزم ایده طغرو محصل بویله واره اکا قرشو
قتال اوزره ثبات ایلیه انلر نته کیم ثابت اولدی مدح اولنلر

كما جاء في كتاب الله تعالى في قصة الربيين فما وهنوا
لما اصابهم في سبيل الله وما ضعفوا وما استكانوا
والله يحب الصابرين وما كان قولهم الا ان قالوا ربنا
اغفر لنا ذنوبنا واسرافنا في امرنا وثبت اقدامنا
وانصرنا على القوم الكافرين

بولشمغه عدو ایله پیامبر تمنا ایتمه کز دیدی او سرور
ملاقی اولسه کز اعدایه دیدی ثبات اوزره اولك غایت بودیدی

وتينا ضلون وكان ابن عمر يرمى قال انا بها انا بها يعني يفتخر باصابة الهدف ومن السنة ان لا يكون شديد الحرص على القتال ولا يتمناه فان فيه خطرا عظيما وباسا شديدا ويسئل الله العافية واذا نهض العدو تلقاه فحينئذ باشد سلاح وانفذ عزمه ويسئل الله الثبات على القتال كما جاء في كتاب الله في قصة الربيين قال الله تعالى وكاين من نبي قاتل معه ربيون كثير فما وهنوا لما اصابهم في سبيل الله وما ضعفوا وما استكانوا والله يحب الصابرين وما كان قولهم الا ان قالوا ربنا اغفر لنا ذنوبنا واسرافنا في امرنا وثبت اقدامنا وانصرنا على القوم الكافرين وفي الحديث لا تتمنوا لقاء العدو فان لقيتموهم فاثبتوا

دخی دیدی رسول رب غفار ایدنك اولدمده ذکر اللهی اکثار
ایدرلرسه اگر صیحه و صوتی سز الزام ایلکز اولدمده صمتی
قتال اوزره ایکن اصحاب ذیشان کریه گورر لرایدی صوتی اول آن
ینه دیدی رسول رب بیچون عدو ایلرسه گر سزی شبیخون
دیك حم ایله لا ینصرونی شعار ایلیکز اولدمده بونی
بو اشیا گلمیه قلبه اوله دون زن و مال و وطن مولد دخی بون
اگر گلورسه قلبینه بو اشیا فتور ایراث ایدر اولدمده جانا
قتاله ایلیوب نفسن مهیا جهاندن قطع امید ایده حتی
دیلرسه کیم جنانه داخل اوله شهدا منزلینه واصل اوله
قتاله ابتدا اولدقده سنت حدیثده وارد اولاندر تمامت
قچن بعث ایلسه بر پیر عسکر بونی تنبیه ایدوب بر دی پیامبر
که بسم الله ایله ایدك غزایی ایدك هم فی سبیل الله وغایی
دخی کافرله جنك ایدك بغایت غنیمت مالنه ایتمك خیانت
دخی ثابت اولك عهد اوزره هربار انی نقض ایتمه کز زنهار زنهار
دخی قتل ایتمه کز انلرله نسوان دخی اولدرمه کز انلرله صبیان
هم اولدرمك دخی شیخ کبیری قتاله قادر اولمزما ندم پیری
قچن اتسیدیکز بر شهری تضییق که غالب اولسه کز اهلینه تحقیق
اهالیسن ایدوب اسلامه دعوت کتورسه لر کلمهٔ شهادت
بنم کبی اولورلر نفع وضرده بودنیاده هر امر معتبرده

فاكثروا ذكر الله فان لم يلقوا وصيحوا فعليكم بالصمت وكانت الصحابة كذلك يكرهون الصوت عند القتال وفي حديث آخر ان بيتكم العدو فليكن شعاركم حم لا ينصرون ويكف عن ذكر النساء والاولاد والاموال والوطن والولد فانه يفتره ويوهنه عن القتال ويهيئ نفسه للقتال والخروج عن الدنيا الى منازل الشهداء في الجنة والسنة في الابتداء ما جاء في الخبر انه صلى الله تعالى عليه وسلم كان اذا بعث جيشا اغزو بسم الله وفي سبيل الله وقاتلوا من كفر بالله لا تغلوا ولا تغدروا ولا تقتلوا امرأة ولا وليدا ولا شيخا كبيرا واذا حاصرتم اهل مدينة واهل حصن فادعوهم الى الاسلام فان شهدوا ان لا اله الا الله واني رسول الله فلهم ما لكم وعليهم ما عليكم

ایدرلرسه کر انلر امتناعی اولکز انلره جزیه یه داعی
خراجه کرمقر اولورسه انلر انی تحقیر ایله السونلر انلر
اکر جزیه یه اولمزلرسه قائل مقاتله ایدك اولك مقابل
که فاصل بینی رب العالمیندر قمو مخلوقه خیر الحاکمیندر
دیدی کوزابشیت سلطان دینی که قتل ایلك شیوخ مشرکینی
اکر انلرده وارسه استطاعت قتال ایدوب ایدرلرسه اعانت
کتاب یازمقدر اهل حربه سنّت که خالد یازدیغن ایدر کتابت

انّ خالد بن ولید کتب الی اهل فارس
بسم الله الرحمن الرحیم من خالد بن ولید الی رستم
وبهرام الکائنین فی ملأ فارس سلام علی من اتّبع الهدی
امّا بعد فانّا ندعوکم الی الاسلام فان ابیتم فانّ معی قوما
یحبّون القتل فی سبیل الله تعالی کما یحبّ الفارس الخمر
السلام علی من اتّبع الهدی

ومن السنّة

دخی روز وغاده اولدی سنّت سحرده ایتمك جنکه اقامت
کونش طوغنجه ایتمیه وغایی پس اندن جنکه ایده ابتدایی
کونش پس واریجق اولکوز زوالی مقید اولمیه اولدم قتاله
پس اندن صکره کونش اوله زائل اوله اعدا ایله ینه مقابل
ایده لر جنکی حتی عصر اولنجه ینه امساك ایده عصری قیلنجه

ماعلیکم فان ابوا فادعوهم الی الجزیة لیعطوکم عن ید فان ابوا فقاتلوهم حتی یحکم الله بینکم وهو خیر الحاکمین اراد بالشیخ الکبیر من لا یتمکن ولا یستطیع وفی حدیث آخر اقتلوا شیوخ المشرکین واستحیوا شرخهم والسنة فی الکتاب الی اهل الحرب ما روی ان خالد بن الولید کتب الی اهل فارس بسم الله الرحمن الرحیم من خالد بن الولید الی رستم وبهرام فی ملأ من فارس سلام علی من اتبع الهدی اما بعد فانا ندعوکم الی الاسلام فان ابیتم فاعطوا الجزیة عن ید وانتم صاغرون فان ابیتم فان معی قوما یحبون القتل فی سبیل الله کما یحب الفارس الخمر والسلام علی من اتبع الهدی ومن السنة ما روی انه کان النبی صلی الله علیه وسلم اذا طلع الفجر امسك حتی تطلع الشمس فاذا طلعت قاتل فاذا انتصف النهار

یا بر شهر ایچره بر مسجد کوریدی یا خود صوتی اذانی ایشیدیدی
بهین قتل ایتمیوب اولغزعانم قتال ایتمزدی انلرله دمادم
غزاتك سننندن اولدی ای یار شجیع قلبیله کیره جنکه هربار
قایرمیه شدائدن جدالك اوشنمیه اذاسندن قتالك
قومیه قلبنه وسواس شیطان درونندن انی دفع ایده اولان
اولور یازیلان البتّه ازلده بو ایچا وقویه اول محلده

قل لن یصیبنا الّا ما کتب الله لنا هو مولینا
وعلی الله فلیتوکّل المؤمنون

بوده معلومك اولسون ای برادر که خوفیله اجل اولمز موخّر
جری اولمق قتاله ایلمز بل که اقدام ایتمکله موت تعجیل
ایدوب روز وغا غازی تنبّه ایده خلقدن نیجه صنفه تشبّه
که قلبده بکزه یه ارسلانه ای یار جبان اولمیه یعنی اوله کرّار
تواضع ایتمیه اعداسنه هم کبرده بکزه یه قپلانه اولدم
شجاعتده اوله ایو متالی ایده اول حمله عضویله قتالی
دخی هم بکزه یه حمله ده جانا که یوز دوندرمکده جوکه حتی
اغارتده مشابه اوله ای جان چالیسنه قورد کبی طورمیه اولان
اکر بر یوزدن اول مایوس اولورسه صونا بر غیری یوزدن یول بولورسه
حمول اوله قرنجه کبی البت کتوره نیجه جرمی وزنی الت
تحجر کبی اوله ثابت قدم هم اوله یه مقامندن دمادم

امسك حتی تزول الشمس فاذا زالت قاتل حتی العصر ثم امسك حتی یصلی العصر ثم یقاتل وکان اذا رأی مسجدا فی مدینة او سمع اذانا لم یقتل احدا ولم یقاتل ومن سنة الغازی ان یقدم علی الحرب بقلب جرئ لا یبالی بشیء من شدة الحرب ویدفع عن قلبه وسواس الشیطان بقراءة هذه الآیة قل لن یصیبنا الا ما کتب الله لنا هو مولینا وعلی الله فلیتوکل المؤمنون ویعلم ان الجبن لا یؤخر اجله والاقدام لا یعجل حتفه ویتشبه باصناف من الخلق فیکون فی قلب الاسد لا یجبن ولا یفر وفی کبر النمر لا یتواضع للعدو وفی شجاعة الدب یقاتل بجمیع جوارحه وفی حملة الخنزیر لا یولی دبره اذا حمل وفی اغارة الذئب اذا یئس من وجه اغار من وجه آخر وفی حمل السلاح الثقیل کالنملة یحمل

صبرده بکزره یه ذائر حماره | نه زحمت چکسه صبر ایدر همان‌ه

که یعنی قتلنه جور رسلاحه | ضروب سیفه هم طعن رماحه

وفاده بکزره یه هر کلبه جانا | اویاراول سبیده هرشیده حتی

دخول اتسه اگر سیدی ناره | کیررا ولدقجا زدنجه همان‌ه

دخی فرصت کوزتمکده برادر | خروسه بکزره یوبا اوله مظفر

خشوع ایده مصلی کبی دائم | سکون اوزره اوله صف ایچره قائم

قمو اشیاده هم اویا امامه | که مأموم اویدیغی کبی امامه

زن مزفوفه وش هم اورتجانا | سلاحیله وجودینی سرایا

مرائی کبی اوله دخی هربار | که چوق کوستره ده آلاتی ای یار

مرائی کیم قلیل اولسه عبادت | انی چوق کوستروب ایلر اراءت

دخی غازی اولان مکر وحیلده | اوله ثعلب مثالی والمخلده

تحکیم کلبدن اوله دکو مضطر | خداع واحتیالی ایلر اکثر

محقق درکه زیرا جنک وکارزار | خداع اوزره اولور حربک مدارى

ایکی صف بیننه ایده تفاخر | عروسان کبی ایلیه تبختر

قتالی اوله تحریفه هوسناک | که صبیان کبی اوله جنت وچالاک

عدویه نعره اوردقده وعاده | مثالی رعد اوله صیت وصداده

انک هم سوء ظننده اوله حالی | الاقارغه کبی انک مثالی

مکارهدن تیقظده برادر | اودمده اوله طورنا ایله برابر

نبی قیلدی یلانی حربه مختص | محاربه ده کذبا ولدی مرخص

اضعافا وزن بیدنها وفی الثبات کالحجر لا یزول عن مکانها وفی الصبر علی السهام اذا اثقلته نصول السهام وطعن الرماح وضرب السیوف وفی الوفا کالکلب لو دخل سیده النار یتبعه وفی انتهاز الفرصة کالدیک والظفر ساکنا وفی الصف یکون کالمصلی الخاشع ویکون مع الامام کما یتبع المأموم امامه فی الصلوة ویغطی نفسه بالسلاح کتغطیة البکر اذا زفت الی الزوج وفی التکثیر بسلاحه کالمرائی وحاله کالمرائی مع العدو ویکون فی المکر کالثعلب اذا اضطر الی الکلب فان مدار الحرب علی الخداع وفی التبختر کالعروس بین الصفین وفی الخفة فی القتال کالصبی وفی صوته اذا صاح کالرعد وفی سوء الظن بالعدو کالغراب وفی الیقظة کالکرکی

عدودن اخذ اولان شیلرده زنهار | خیانت ایتمیه صاقنه هر بار

جهنم جمریدر دیدی غلولی | حدیثده نه دیدی ایشیت رسولی

بری کتم ایتدی بر نخ بیلورلو | یهودی مالیدن الدی یوم خیبر

انک ظاهر اولیجق بو خطاسی | ایکی درهم ایکن انجق بهاسی

که برقاچ بوتجق ایچون ای برادر | نمازین قیلمادی اولدکده پیامبر

خیانت ایتدیکی ایچون او سلطان | غنیمت مالنه برکیمسه ای جاز

متاعن ایتدیلر احراق بالنار | انی ضرب ایلیوب مراید ای یار

قتاله ایلیه تحریض هر آن | بودر واجب اولان عسکره سلطان

اوتحریض ایله اولدیلر مظفر | نه کیم ایلدی تحریض پیامبر

غنا ایتمدن برارزشی ایدر اعطا | دخی تنفیل ایلدوب هرصنفه جانا

سلبی انک اولسون نیسه کلی | دیبه هرکیمکه قتل ایلر قتیلی

که برجانبن السه یعنی ضربی | کیم استیلا ایدرسه دار حربی

قمو اسرا واموالیله ای یار | انی اول قوم ایچون ایلیه ایثار

پس اندن امر جنکده کیمسه ماهر | قونیله اون صفه دخی بهادر

اوییالکا هر نه اتسه تدبیر | دخی هرطائفه یه وضع اوله میر

بیله لله شهادتی غنیمت | محاربه ایده نه واجب البت

مقام مرتفعدر اول بغایت | کرامت جلیله درشهادت

طوبیار الا پیره اصر معنجه | شهید طوتیمز المرقتلی انجه

عملی اوزره حشر اولور مقرر | حدیثده دیدی هر میت پیامبر

فی جمیع احواله کالغراب الابقع وفی حراسته کالکرکی وقد رخص رسول الله الکذب فی الحرب والخدعة فی صف القتال ولا یغل ولا یغدر فیما یاخذ من العدو وفی الحدیث الغلول من جمر جهنم فقد امتنع النبی صلی الله علیه وسلم عن الصلوة علی رجل مات یوم خیبر وقد کانت خرزات من متاع الیهود لا تساوی درهمین وامر النبی صلی الله علیه وسلم بضرب من یغل وامر باحراق متاعه وعلی الامام ان یحرض الجیش علی القتال کما کان یفعل النبی صلی الله علیه وسلم وینفل کل طائفة شیئا فیقول من قتل قتیلا فله سلبه ومن استولی علی طرف من دار الحرب فله ... من الاسری والاموال والجمیع فاذا ذلک ابعث لهم علی الحرب ویقدم الصف الاول الاشجع

مرابط في سبيل الله اما — جزايه دك يازيلور اجري حتى
دخى قبرك عذاب و فتنه سندن — امين اولور انك هر نشئه سندن
ينه بيوردي ارواح شهدا — يشل قوش قورصغنده ايدر لرجا
كه جنت ايچره اوتلايسر انلر — ديلدكلري يرلرده كزرلر
دخى بعض حديثده فخر عالم — ديدي يوق اهل جنتدن بريهم
رجوعن استيه دنيايه تكرار — كه اون دنيا قدر اولسه ايثار
ولي استر شهيد اولنلر البت — كه دنيايه ايده بردخى رجعت
شهيد اولماغيچون تكرار انلر — شهيدلك رتبه سن كوروب بيلنلر
بو لازم مؤمنه ايده تمنا — شهادت استيه حقدن اوجانا
حديثنده بيوردي فخر عالم — شهادتي كيم استر صدقيله هم
شهيدلر منزلنه يتر البت — فراشنده ده فوت اولسه تمامت

الفصل السابع والاربعون في سنن المؤمن المبتلى

نخستين سنت اولور مبتلايه — غنيمت بيله صبر ايده بلايه
حديثده وارد اولدي حق تعالى — قچن بر قولني سوسه او مولى
اوقولن مبتلا قيلور بيوردي — تضرع ايتمك ايچون حقه ديدي
ينه بيوردي سلطان نبوت — تمنى ايدسر روز قيامت
كه اهل عافيت اهل بلايه — اجر ويرلديكنده مبتلايه
دريلري بو دنياده نوليدي — كه مقراضيله جمله قطع اوليدي

فالاشجع والاعلم فالاعلم بامر الحرب ويؤمر على كل طائفة واحدا منهم وعلى كل من شهد الوقعة ان يتمنى الشهادة في سبيل الله فانها كرامة جليلة ومقام رفيع ففي الحديث الشهيد لا يجد الم القتل الا كما يجد احدكم الم القرصة وجاء في الحديث كل ميت يختم على عمله الا الذي مات مرابطا في سبيل الله فانه ينمي عمله الى يوم القيمة ويامن فتنة القبر وفي الحديث ان ارواح الشهداء في حواصل طير خضر تسرح في الجنة حيث شاء وفي بعضها في قناديل معلقة من العرش وفي بعضها ما من اهل الجنة احد يسره ان يرجع الى الدنيا وله عشر امثالها الا الشهيد فانه ود ان يرجع الى الدنيا فاستشهد ثانيا في سبيل الله لما راى من الفضل فعلى كل مؤمن ان يتمنى الشهادة ابدا ففي الحديث من سأل الله الشهادة بصدق النية

على بيوردي عند الله البت — كه مؤمنچون اولور بش درلو نعمت
مصائب و مرض اول مقرر — ذنوبي اولسه كه بونلردن اكثر
نزع حالنده اولور موتي شدت — اولور ذنبنه اول شدت كفارت
چوغ اولورسه صوچي انكدخى كر — عذاب قبري اول كيمسه چكيسر
كناهي اولسه كر دخى زياده — صراطده حبس اولنور اول اراده
اكر اكثر اولورسه دخى ذنبي — جهنمده چكيسر در عذابي
كناهنجه جهنمده يانيسر — اني توحيده ينه چيقريسر
كلوبدر عائشه دن بر روايت — ديدي بيوردي سلطان نبوت
قچن عبدك ذنوبي اولسه وافر — عملده اولمسه ذنبن مكفر
اوبر حزنك اوليسر مبتلاسي — مكفر اولور اول اولور جزاسي
ينه ديدي رسول رب بيچون — بري بر حزنيله كر اولسه محزون
اوقوسه بوني اون كره سراپا — غمن اذهاب ايدر الله تعالى

حسبي الله لا اله الا هو عليه توكلت
وهو رب العرش العظيم

سنندن در بو دخى مبتلايه — كه صبر ايده اولوا اولو بلايه
بلا اولور ذنوبندن طهارت — درجه درانكچون هم كرامت
بيورمشدر ينه بو بكر صديق — كه نكبت محو ايدر ذنبي بتحقيق
دخى هم منقطع اولمق دوالي — تكفر اوتور اول جرم وبالي
دخى وضع ايتسه كمينه بضاعت — اني بولماسه صكره انده البت

بلغه الله منازل الشهداء وان مات على فراشه

فصل

في سنن المؤمن المبتلى وفيه دعوات وطب اولها ان يغتنم البلاء وقال صلى الله عليه وسلم يود اهل العافية يوم القيمة حين يعطى اهل البلاء الثواب لو ان جلودهم قرضت في الدنيا بالمقاريض وقال رضي الله عنه للمؤمن عند الله خمس نقمات فاولها المرض والمصائب فان كانت ذنوبه اكثر من ذلك شدد عليه فان كانت ذنوبه اكثر من ذلك عذب في قبره فان كانت ذنوبه اكثر من ذلك حبس على الصراط فان كانت ذنوبه اكثر من ذلك عذب في جهنم على قدر ذنوبه ثم يخرج بالتوحيد وعن عائشة رضي الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا كثر ذنوب العبد ولم يكن له من العمل ما يكفرها ابتلاه الله بالحزن ليكفرها عنه وقال النبي صلى الله عليه وسلم من قال عند همه عشر مرات

که ضایع اولدی زعمیله بیوردی — او محزون اولسه شکره بولسه دینی
بو اثناده انك چکدیکی حزنی — اولور کفارت ذنبی یعنی
حدیثنده رسول الله نه دیدی — مریض اولسه‌یدی بر مؤمن بیوردی
او مؤمندن مرض حالنده اولان — که مقدار قلامه اولسه نقصان
او ناقص شی ایچون دیدی پیامبر — او جنتده اولیسردر مقرر
او شی جنتده اولماغیله هر دم — اولور سائر جسدن تابع اکا هم
او شخص اولدی بوکا تنظیر وایراد — که بر شخصك بر عبدك ایده ازاد
قمو اعضاسی ایله اول محقق — نه کیم اولیسر اول عبد معتق
ذهاب رؤیتی دیدی پیامبر — ذنوبه مغفرتدر اول مقرر
کذلك دیدی هم سمعك ذهابی — که ذنبی ماحیدر دافع عذابی
جسددن هر نه کیم اولورسه نقصان — انك قدرنجه اولور اکا احسان
حدیثده دیدی پیغمبر که حمی — که اوددن حظیدر اول مؤمنك‌تا
انس بیوردی اول کان مروت — رسول اللهدن ایلیوب روایت
اگر بر کیمسه دیدی اولسه محموم — که اوچ ساعت انکله اولسه مغموم
دخی صبر اتسه اولحمایه دیدی — که شکر ایتمکله الله‌ه بیوردی
او قولنی مدح ایدوب الله تعالی — ملککره خطاب ایدوب او مولی
نظر ایدك بو عبد مبتلایه — نیجه صبر ایدرا اولدر دو بلایه
جهنمدن یازك اکا برائت — اولور حق جانبندن بو کتابت

بسم الله الرحمن الرحیم — هذا کتاب من الله

العزیز الحکیم برائة من الله تعالی لفلان بن فلان
انی قد امنتك من ناری واوجبت لك الجنة

بودر سنت اولان صبر جمیلده — که اولمیه جزع اصلا علیلده
شکایت ایتمیه عواده قطعا — دخی ترك صلوة ایتمیه حتی
حدیث قدسیده بیوردی مولی — قچن قولم مرضدن ایتسه شکوا
دخی اوچ کوندن اول ایتسه اظهار — شکایت ایتمش اولور بندن اول زار
بو لازم مؤمنه خسته اولنجه — مرضنی کتم ایده اول قدر نیجه
حدیثده وارد اولمشدر که حتی — کنوز بردن اولمشدر اوچ اشیا
صدقه ویردیکین کتم ایده اول — هم ایلك ایلدیکی محصل
اوچنجی غیره امراضنی دیمیه — انی کتم ایلیه هیچ سویلمیه
دخی تلك السنندن اوله معلوم — دوام صحتیله اوله مغموم
دخی مؤمن اولان دیدی ائمه ده — دکل خالی بو اوچ شیدن خبرده
بری علت بریسی اولدی ذلت — اولوبدر دخی اوچنجیسی قلت
که هر قچ کونده مؤمنك سزاسی — اوله اوچدن بریك مبتلاسی
مرض حالنده مؤمن کلوب اوبه — خطایا سندن ایده جمله توبه
حدیثده کلدی بر کیمسه تمامت — مریض اولوب بسترندن بولسه صحت
او کیمسه اولمسه توبیله صالح — تنبه ایتمیوب اولورسه طالح
حفظه در بز ایلدك دوایی — قبول ایتمدی اول کیمسه شفایی
مریض اولان مرض حالنده هر بار — اوقیوب بو دعاء ایده اکثار

لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد ۞
يحيي ويميت وهو حي لا يموت سبحان رب العباد ورب البلاد
والحمد لله كثيرا طيبا مباركا فيه على كل حال والله اكبر
كبيرا جلال الله وكبرياؤه وعظمته وقدرته بكل مكان
اللهم ان كنت قضيت على الموت فاغفر لي وارحمني واخرجني
من ذنوبي واسكني جنة عدن

دخي هم احتراز اوزره اوله اكثر — مرضحا لندم درت شيدن برادر
كذبدن آليه اولدم تحاشي — كيجه اويوما دمدن اوله ناشي
كلوما اولمادي برشيء داخل — نيجه دمدر ديوب اولميه قائل
كه شايد آيلدي نوم قليلي — يسيرا يمش اوله شرب واكلي
طمع وحرص ايدوب تقيه جانا — كلن عوادك اللريه حتى
اويور كوسترميه كندوسني هم — عياده يه كلنه خسته ادم
هم احضار ايتسه لر ماكول ومشروب — انكچون اولميه خاطري مغضوب
فنا طبخ ايتديكز ديو طعامي — ديميه بونك امثالي كلامي
هم استشفا ايدوب عواده اولد — غضب ايلميه خدامنه هم
سلفدن اولولردن خسته اولسه — نيجه لرقا بولي ايلردي بسته
اوخوفيله كه ذكرا ولنا نشيا — كه بري شايد اندن صادر اوله
هم استشفا ايده ذكر ودعادن — اميدين كسميه دائم خدادن
شفا اوموب قيله بش وقت نمازي — تلاوت ايليوب ايده نيازي

لا اله الا الله وحده لا شريك
له الملك وله الحمد يحيي ويميت
وهو حي لا يموت ابدا سبحان الله
رب العباد ورب البلاد
والحمد لله كثيرا طيبا مباركا
فيه على كل حال والله اكبر كبيرا
جلال الله وكبرياؤه وعظمته
وقدرته بكل مكان اللهم
ان كنت قضيت على الموت
فاغفر لي وارحمني واخرجني من
ذنوبي واسكني جنة عدن
ويتوقى في مرضه اربعة لا يكذب
فيقول ما نمت البارحة او ما
دخل في حلقي شيء منذ كذا
فربما غفا فيقول غفوة او شرب
شيئا ولا يطيع فيضطر الى
كم من يدخل عليه عائدا ولا
يرى فيقوم عن جلوسه ولا
يسخط فيقول اذا اتي بشيء من
طعام او شراب بئسما صنعتم
وكان من السلف من يخاف
على نفسه اذا مرض ان يبتلى
بشيء منها ومنها الذكر والدعاء
ان يستشفي بالذكر ويقرأ
والصلوة والقرآن وسورة
الفاتحة وسورة الاخلاص

ايدوب فاتحه سوره سن تلاوت — هم اخلاصي ايدوب جانا قرائت
اوقوره كندي اوستينه برادر — مريضا ولنلر ايده بوني اكثر
مريضك فاتحه اولور شفاسي — كه اندن در مقصود درك دواسي
رسول الله حديثنده بيوردي — بر ايكي كره ديشي اغرسه ديدي
اوكشي بر معين اوستنه قوسون — دخي اولدم بو ايتي اوقوسون

وهو الذي انشأكم وجعل لكم السمع والابصار
والافئدة قليلا ما تشكرون ۞

رسول الله مريضه امر ايدردي — وجع اولان يري مسح ايله ديدي
ضاع الكلة يدي كر اني البت — دخي ولدم بوني اوقو تمامت

بسم الله اعوذ بعزة الله وقدرته
من شر ما اجد واحاذر ۞

علي يه ديردي اول فخر دو عالم — قچنكيم باشي اغرسيدي محكم
اليكي باشينه وضع ايله ديردي — اوقي هم آخر حشري بيوردي

هو الله الذي لا اله الا هو عالم الغيب والشهادة
هو الرحمن الرحيم ۞ هو الله الذي لا اله الا هو
الملك القدوس السلام المؤمن المهيمن العزيز الجبار
المتكبر سبحان الله عما يشركون ۞ هو الله الخالق
البارئ المصور له الاسماء الحسنى يسبح له ما في
السموات والارض وهو العزيز الحكيم ۞

فينفث بها على نفسه ففي
الفاتحة شفاء من كل داء
وان كتبت في اناء ومحيت
برهن بيلسا نتخالص وفي
الحديث اذا اشتكى ضرس
احدكم فليضع اصبعه عليه
وليقل وهو الذي انشأكم
السمع والابصار والافئدة
قليلا ما تشكرون وكان
النبي صلى الله عليه وسلم
يامر المريض ان يمسح بيمينه
سبعا ويقول بسم الله
اعوذ بعزة الله وقدرته
من شر ما اجد واحاذر
وقال صلى الله عليه وسلم
لعلي رضي الله عنه اذا تصدع
راسك فضع يدك عليه
واقرأ اخر سورة الحشر
وكان النبي صلى الله
عليه وسلم يعلمهم من
الاوجاع كلها

دخی اوجاع و امراضه خصوصا ‏ برنده کر ظهور ایتسه حمّی
قمو اصحاب ذی شانه یا مبر ‏ بو ایدی انلره تعلیم اکثر

بسم الله الکبیر اعوذ بالله العظیم من شر کل عرق نعار ❊ ومن شر حر النار ❊

الیله مسح ایدوب مرضایی هر دم ‏ ایدردی بونی رقیه فخر عالم

اذهب الباس رب الناس واشف انت الشافی لا شافی الا انت شفاء لا یغادر سقما ❊

علی یه تعلیم ایلیوب او سلطان ‏ دیدی یغمور صوین ال ایده قومان
اکا فاتحه یی ایله تلاوت ‏ دخی هم ایله تهلیلی قرائت
دخی تسبیح ایله تصلیه یی هم ‏ بولاری یتمش کره اوقو ولدم
بس اندن یا علی هر صبح و هر شام ‏ ایچه سن اول صودن تا یدی ایام
مصاب اولنلره دخی یا مبر ‏ بو آیتی اوقورلردی کا اکثر

افحسبتم انما خلقناکم عبثا وانکم الینا لا ترجعون فتعالی الله الملک الحق لا اله الا هو رب العرش الکریم ومن یدع مع الله الها آخر لا برهان له به فانما حسابه عند ربه انه لا یفلح الکافرون وقل رب اغفر وارحم وانت خیر الراحمین

دخی اوقودی هم فخر النبیین ‏ او شخص اوزره که قورقوده شیاطین

اعوذ بکلمات الله التامات کلها التی لا یجاوزهن

ومن الحمی ان یقول هذا الدعاء بسم الله الکبیر اعوذ بالله العظیم من شر کل عرق نعار ومن شر حر النار وکان النبی صلی الله علیه وسلم یرقی المریض ویقول اذهب الباس رب الناس واشف انت الشافی لا شافی الا انت شفاء لا یغادر سقما وقد علم النبی صلی الله علیه وسلم علیا فقال یا علی خذ ماء المطر وقل سبحان الله ... ثم اشرب منه سبعة ایام ... ویقرأ علی المصاب افحسبتم انما خلقناکم عبثا وانکم الینا لا ترجعون فتعالی الله الملک الحق لا اله الا هو رب العرش الکریم ومن یدع مع الله الها آخر لا برهان له به فانما حسابه عند ربه انه لا یفلح الکافرون وقل رب اغفر وارحم وانت خیر الراحمین ویقرأ ... الشیاطین اعوذ بکلمات الله التامات کلها التی لا یجاوزهن

بر ولا فاجر من شر ما خلق وبرأ وذرأ ومن شر ما ینزل من السماء وما یعرج فیها ومن شر کل ما ذرأ من الارض وما یخرج منها ومن شر کل طارق الا طارقا یطرق بخیر یا رحمن ❊

ومن السنة

بودر سنتکه ایتمیه تطیر ‏ که تا کیم ایتمیه نفسی تضرر
رسول الله بیورمشدر که زیرا ‏ تطیر شرک اولوبدر بیدی حتی
دیدی بزدن احد یوقدر که هر دم ‏ بولور نفسنده مذکوری اول دم
توکل له ولیکن حق تعالی ‏ شآمتی ایدر اذهاب او مولی
نه دیدی ابن مسعود کر مور ‏ طیره حقنه ایشت اوسرور
بیوردی هر کیم ایلرسه تطیر ‏ که ضرری اکا در ایدر تضرر
مرید دفع اولان نفسندن انی ‏ طیره دن کیم استرسه امانی
ضرردن امن ایچون بونی اوقویه ‏ اول انناده تمامت بویله دیه

اللهم لا طیر الا طیرک ولا خیر الا خیرک ولا اله غیرک ولا حول ولا قوة الا بالله ما شاء الله کان لا حول ولا قوة الا بالله ولا یأتی الحسنات الا الله ولا یدفع السیئات الا الله

بونی اوقیوب ایلیه تنبه ‏ کیده نه یانه ایلرسه توجه
باشی یوقدر نفال ایتسه جانا ‏ کوزل فال ایله هر امرنده حتی
شآلی اولسه کنز امره طالب ‏ که یعنی ایلسه عزم مطالب

من شر ما خلق وبرأ وذرأ ومن شر ما ینزل من السماء وما یعرج فیها ومن شر ما ذرأ فی الارض وما یخرج منها ومن شر کل طارق الا طارقا یطرق بخیر یا رحمن وان لا یتطیر بشیء فان النبی صلی الله علیه وسلم قال الطیرة شرک وما منا الا ... ولکن الله یذهبه بالتوکل وقال عبد الله بن مسعود رضی الله عنه ... الطیرة ... فلیقل اللهم لا طیر الا طیرک ولا خیر الا خیرک ولا اله غیرک ولا حول ولا قوة الا بالله ما شاء الله کان لا حول ولا قوة الا بالله ولا یأتی بالحسنات الا الله ولا یدفع السیئات الا الله ... ولا بأس ... احد

اول آتشاده دیسه یا واجد اخر … یا خود دیسه بریسی یا مظفر
سفرده یا خود ایشتسیدی ای جان … دیسه یار اشد آکا بری ای جان
ولادتده شوزن کیم حکیسه عسرت … طغوره ماسه کوجلنسه ولادت
یازه صرجه جاغه بونی ای جان … ایچوره بیقا یوب صوینی ولادت

بسم الله الذی لا اله الا هو العلیم الحکیم سبحان الله رب العرش العظیم ۞ الحمد لله رب العالمین ۞ کانهم یوم یرونها لم یلبثوا الا عشیة او ضحیها ۞ کانهم یوم یرون ما یوعدون لم یلبثوا الا ساعة من نهار بلاغ فهل یهلک الا القوم الفاسقون

اگر خوف ایلسه حرق و غرقدن … بونی اوقیه قورتاریسه سرقدن

ان ولیی الله الذی نزل الکتاب وهو یتولی الصالحین وما قدروا الله حق قدره والارض جمیعا قبضته یوم القیمة والسموات مطویات بیمینه سبحانه وتعالی عما یشرکون

اوکیم خوف ایده نفس و اهلینه هم … سبعه دن بونی اوقیه دمادم

لقد جاءکم رسول من انفسکم عزیز علیه ما عنتم حریص علیکم بالمؤمنین رؤف رحیم ۞ فان تولوا فقل حسبی الله لا اله الا هو علیه توکلت وهو رب العرش العظیم ۞

یره قانك کیم اولسه مبتلاسی … اولوبدر آیت الکرسی دواسی

وهو ظالباس یا واحد یا نجیح اویکون فی سفر وامنا لها والمراة التی فیسع علیها الولادة عسرت یکتب لها فی جام ویغسل ویسقی مائه بسم الله الذی لا اله الا هو العلیم الحکیم سبحان الله رب العرش العظیم الحمد لله رب العالمین کانهم یوم یرون ما یوعدون لم یلبثوا الا ساعة من نهار بلاغ فهل یهلک الا القوم الفاسقون ویقرا من خاف الغرق والحرق ان ولی الله الذی نزل الکتاب وهو یتولی الصالحین وما قدروا الله حق قدره والارض جمیعا قبضته یوم القیمة والسموات مطویات بیمینه سبحانه وتعالی عما یشرکون ویقرا من خاف علی نفسه واهله السبع لقد جاءکم رسول من انفسکم عزیز علیه ما عنتم حریص علیکم بالمؤمنین رؤف رحیم فان تولوا فقل حسبی الله لا اله الا هو علیه توکلت وهو رب العرش العظیم

یادەلر براناء یاکه انی … ایچه صوین بوله امن و امانی
برینك سرکش اولسه اسبی جانا … اوقونه صاغ قولاغنه بو حتی

افغیر دین الله یبغون وله اسلم من فی السموات والارض طوعا وکرها والیه یرجعون

برینك مرکبی اولسه غائب … انی صاحبی اولسه رده طالب
ایکی رکعت قیله لله ای یار … ایده یسینی هر برنده تکرار
تمام ایده کده اولکی نمازی … بونی دیسوب ایده حقه نیاز

یا هادی المضلین رد علی ضالتی

اگر قاچسه قولی برکسه نك گر … بونجا اوقویه ردی ایچون برادر

او کظلمات فی بحر لجی یغشیه موج من فوقه موج من فوقه سحاب ظلمات بعضها فوق بعض اذا اخرج یده لم یکد یریها ومن لم یجعل الله له نورا فما له من نور

دیلرسه کیم سرقه دفعن ای یار … بری بولی فراشن ایتسه یا هر بار
که هر بربیسنك دفعیچون البت … تمام ایدر بوایتی قرائت

قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن ایا ما تدعوا فله الاسماء الحسنی ولا تجهر بصلاتك ولا تخافت بها وابتغ بین ذلك سبیلا

دخی شوکیمسیه ارض بیابان … سبیت اولسه اول برا کا ای جان
اکا عارض اولورسه خوف و خشیت … بو ایتی ایده اولدم قرائت

ویکتب لمن ابتلی بالماء الاصفر آیة الکرسی علی اناء نظیف ویشربها ویقرا علی الدابة التی استصعبت علی صاحبها فی اذنها الیمنی افغیر دین الله یبغون وله اسلم من فی السموات والارض طوعا وکرها والیه یرجعون ویقرا لرد الضالة سورة یس فی الرکعتین ثم یقول یا هادی المضلین رد علی ضالتی ویقرا لرد الابق او کظلمات فی بحر لجی الی اخر الآیة ولدفع السرقة والبول علی الفراش قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن الآیة ویقرا من بیت بارض قفر ان ربکم الله الذی خلق السموات والارض الی قوله تبارك الله رب العالمین

إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

حريقك اولديغى طفاسنده سنتدر | رسول الله بيورديغى شى البت
بيورمشدر ذكر اول سلطان ذيشان | حريقى كورديككز وقت اولان
خلوصيله ايدك اولدمده تكبير | ايدر اطفا ايدوب البته تأثير

ومن السنة

دخى سنتدر اولمشدر محقق | بيله لر سحرى اولدمده انى حق
ديمكدر يعنى كيم تأثيرى ظاهر | اولور مسحوره آثارى مؤثر
دخى مسحور اولان كشى خدادن | ثواب اومه جناب كبريادن
كه مسحور اولدى زيرا فخر عالم | اوشاه انبيا سلطان آدم
اونوروب دنيوى نيجه امورى | بولوردى طبع پاكنده فتورى
كه آثارى انك ظاهردى جانا | اكا معوذتين اينجه تا
اوقويجق انى اولدى دواسى | كه دفع اولدى قمو سحرك اذاسى

ومن السنة

دخى سنتدر اوله اعتقادى | بونك اوستنه ربط اوله فؤادى
كه حقدر بيله كوز ديمك مقرر | ديدى العين حق هم پيامبر
اگر بر شىء مهلك اولسه البت | اصابتده ايدى عينى سبقت

والسنة في اطفاء الحريق ماقال النبي صلى الله عليه وسلم اذا رايتم الحريق فكبروا فان التكبير يطفيه ومن السنة ان يرى السحر حقا اى كائنا في المسحور ويحتسب اثره من الله فانه سبب فيه الثواب من الله فانه سحر النبي صلى الله عليه وسلم البشر صلى الله عليه وسلم وكان صلى الله عليه وسلم ينسى من امور دنياه حتى ويجد فتورا في طبعه حتى نزلت عليه المعوذتان فقراها النبي صلى الله عليه وسلم فدفع الله عنه صلى الله عليه وسلم بهما معرة السحر وان يرى العين حقا ولو كان شيء يسبق القدر لسبقته العين وانه ليدخل الرجل القبر والجمل القدر ومما يدفع العين ما روى ان عثمان راى صبيا مليحا فقال دسموا نونته لئلا يصيبه العين اى سودوا نقرة ذقنه

ادر عينى ايدر البت قبره ادخال | دوه يى چوملكه قور اوله احوال
كوزك ضررنى دفع ايدن مقرر | ديديكى شيدر عثمانك بردر
كوريجك بر صبى يى ايدى فرمان | قره قولك غبغبينه ديدى عثمان
كه تا عين ايتميه اكا اصابت | بيوردى بونكله اول صاحب سعادت
دخى مسنوندر اولور بوندن جانا | اگر عائن بيلنورايسه فرضا
اكا غسل ايله ديو امر ايده كو | يا خود اول شخصه ابدست الديره
معين اولان كشى اى يار مقبول | پس اندن اول صو ايله اوله مغسول
نيجه امر ايتديسه حضرت عثمان | رسول ايتدى كذلك اوله فرمان
بر بينى بر شى اعجاب ايتسه جانا | اكا كوز ديمه سين ديسين حتى
بودر رأيى اولان كشى يه سنت | بونى وقوعه اولدمده تمامت

ماشاء الله لا قوة الا بالله بارك الله فيك وعليك

حديثا بجره مبين دركه علت | بيوردى اخر ايتمز سرايت
دخى هامه ديدى يوقدر پيامبر | دخى يوقدر صفر ديدى مقرر
جرب ايتمز تجاوز غيره جانا | ايرلماز صاحبندن يعنى قطعا
براد ر هامه اصلن سويليه يز | سكا تفصيلنى بر بر ديه يين
عربك بوايدى هر بار زعمى | النماسه قبلك انتقامى
كان روحى انك اوله طائر | كه مقتولك باشندن اوله ظاهر
صدا اولديا وطائره مسمى | اكا بيقوش ديور تركيجه حتى
جناحين اچوب كارى صدا نك | دراسقونى ديو قبرى اوزره انك

والسنة في ذلك ايضا ان يامر العاين فيغتسل ويتوضا بماء ثم يغتسل به المعين وكذا امر النبي صلى الله عليه وسلم بنحوه والسنة لمن يرى شيئا فاعجبه فخاف عليه العين ان يقول ما شاء الله لا قوة الا بالله ثم يبرك عليه فيقول بارك الله فيك وعليك وجاء في الحديث بانه هو في بطلان عدوى الافات وهو قوله صلى الله عليه وسلم لا عدوى ولا هامة ولا صفر فالعدوى عدا الجرب والهامة طائر يخرج من هامة المقتول ويسمى الصدى فيطلب ثار صاحبه والصفر حية في البطن يعض كبد اذا جاع فلا يعدى شيء شيئا وانما ذلك وهم متمكن في طباع الجهلة

الندقده قیلك انتقامی | طیر انه ایدر اندن قیامی
صفرك دخی اصلی بوکه ای یار | کان اوله بطن ایچره اوبرمار
اجقدقجه اوحیه صاحبینی | جکرین عض ایده بطننده یعنی
که عند الجوع اولان دردوالمی | انلك عضندن اولدی اوله زعمی
بوذکر اولان حدیث اولدقده وارد | بوزعمك اولدی بطلانی مؤید
بودر معلوم اولان بوندن برادر | بومفهوم اولدی اندن هم مقرر
بطبعه مرض ایتمز سرایت | مگر امر حقله ایدر اصابت
بومذکور اوزره سنت اولدی حتی | صحیحك یاننه وارمیه مرضی
صحیح اولان کشی اوغرارسه دایه | یا امر الله یعنی بر بلایه
اوحقدن ایتدی بیلمیوب اصابت | مریضدن ایلدی صانور سرایت
قالور بوفکر ایله قلبیله دائم | اولور بو اعتقاد ایله اول آثم
بوتوجیه اوزره در کیم ای برادر | سعادتله بیورمشدر پیامبر
قچك مجذومدن اولان کسدن ذیده هم | قچارسه کز اسددن نیجه هر دم
دخی هم وادی مجذومده دیدی | که صحبه اسرعوا السیر بیوردی
مرضلردن وار ایسه سار انجق | جذامدر دیو حصر ایتدی محقق
نکاهی ایتمه کز دیدی دامت | جذام اولنلره شاه نبوت
که مجذوم اولانه باقمالك دیمکدر | بومقوله یه نقلشمك دیمکدر
جذام اولنله سزدن بریکز کر | تکلم ایتسه انکله مقرر
دیدی هم مجذوم ایله کندی بینی | رمح مقداری اوله بعدی یعنی

وعلى ذلك السنة ان لا يورد ذو عاهة على مصح انما قال ذلك لانه خاف صلى الله عليه وسلم ان ينزل من امر الله شي بالصحيح فيظن صاحبه العدوى فيأثم وعلى هذا قال النبي صلى الله عليه وسلم فر من المجذوم فرارك من الاسد ومر النبي صلى الله عليه وسلم بوادي المجذومين فقال اسرعوا السير فان كان شي يعدي فهو هذا وقال لا تديموا النظر الى المجذومين فمن كلمهم منكم فليكن بينه وبينهم قيد رمح وروي انه صلى الله عليه وسلم اخذ بيد مجذوم واجلسه معه فقال كل ثقة بالله وتوكلا عليه وشكى رجل الى عمر رضي الله عنه

هم ایتدی راوی بوندن بر روایت | الندن طوتدی بر مجذومی حضرت
انی اخلاص ایدوب بر قصعه دن هم | بیله اوتوردی ییدی فخر عالم
دخی هم ایتدی اول سلطان بی نیاز | بنمله یی دیو مجذومه فرمان
حقه دردیدی تکلان فوادم | بسم انجق اکادر اعتمادم
بری نقرسدن ایلیوب شکایت | که دردین ایتدی فاروقه حکایت
بیوردی اکا اول شاه مؤید | کونك نصفنده حر اولدقده مشتد
اودمده کندوکه قیل مشی ولجب | اولسن تا خلاص اولدقده کاذب
روایت اولنور ابن عمر هم | رمدده مبتلا اولدقده اولدم
صبر قودی مبارك چشمنه اولان | بعون الله انکله بولدی درمان
دخی هم درد چشمه بودر اشفی | که باقه مصحفه اولدمده حتی
رسول الله دیو بر جبریله ذاتی | کوزاغریسندن ایتدی اشتکایی
نظر فی المصحف امر ایتدی جبریل | جوابنده انکله اولدی قائل

ومن السنة

دخی سنتدن اولوبدر بو سنت | که نافعدر قودایه حجامت
اولور اچ قارنیه انفع واشفی | ضرر اولور شبعده هم اولور داء
حدیثده وارد اولمشدر تمامت | که یکشنبه شفا اولور حجامت
هم ایدن اون یدی کون کچسه جانا | حجامت مستحبدر یوم ثلثا
حدیث اخرنده هم بیوردی | حجامت حقنه بونیله طیوردی
اگر باشدن اولورسه وار دواسی | یدی امراضك اولور اول شفاسی

النقرس فقال كذبتك الظهائر اي عليك بالمشي فيها وكان ابن عمر رضي الله عنه يشتكي عينه فاقطر عليه الصبر اقطارا واشفى الادوية لوجع العين النظر في المصحف فان النبي صلى الله عليه وسلم اشتكى الى جبرائيل من وجع العين فامر بنظر المصحف ومن السنة الحجامة فانها نافعة من كل داء وهي على الريق اشفى وانفع وهي على الشبع داء وضرر وفي الحديث الحجامة يوم الاحد شفاء ويستحب الحجامة ايضا يوم الثلثاء لتسعة عشر مضت من الشهر وفي حديث آخر الحجامة في الرأس شفاء من سبع من الجذام والجنون والبرص والنعاس

خلاص اولور جذامدن ای برادر — حجامت قورتارر دیدی پیامبر
برصدن اویقودن دیش اغریسندن — جنوندن ایله دخی باش اغریسندن
دخی ظلمت عینی دفع ایدر هم — تحصل قورتلور بونلردن آدم
حدیث ابجره ینه کلدی حجامت — زیاده ایدر عقل و حفظی البت
صقنوب باکسه چقورندن ای یار — حجامت ایتمیه هرکاه و هربار
دیدی نسیانی مورثدر پیامبر — صاقنمق لازم اولدی ضر مقرر
کیم اورسه نوره دن صکره خایی — جذامدن بولور اول امن ودوای

وجع الضرس وظلمة
العین والصداع وفی
وفی الحدیث الحجامة تزید فی
العقل وتزید الحافظ حافظا فی الحدیث
ویجتنب فی نقرة القفا فی نقرة الراس تورث
الحجامة فی نقرة فخنوا ذلک وفی
النسیان
الحدیث الحناء بعد النورة
امان من الجذام

الفصل الثامن والاربعون فی سنن العیادة

فصل فی
فی سنن العیادة وما یجب من
حق المریض وحقوق المیت وفی
الصلوة علیه وتکفینه والدین
ومن سنة الاسلام ان فاز
عیادة المسلمین فی الرحمة
العائد یخوض فی الرحمة فاذا جلس
حتی یجلس عنده فی العیادة والسنة
انغمس فیها ویعود یوما
ان یغب یوما او یوما بین
فیترک یوما ان یجلس عند رکبته
ویستحب ان یجلس دون راسه
المریض دون راسه وبیده
ولا ینظر یمینه ولا یساره
ولکن بصره الی المریض

اولوبدر سنت اسلام و دیندن — برینی خسته اولسه مسلمیندن
عیاده ایتمک انی ای برادر — ثواب و اجر اولور انده مقرر
تحکیم منزلندن چیقسه عائد — عیاده نیتله آلیو بجد
مریضک یانینه اولدقده واصل — اولور اول حوض رحمت ابحره داخل
جلوس ایتسه چکن یانینه جانا — طالر اول حوض رحمت ابحره حتی
مریضی هرکیم ایلرسه عیادت — بودر انده برادر اکا سنت
واروب برکون صوره خاطرنی ای یار — ایکی کون وارمیه ترک ایده هربار
اوتوره خسته نک دیزی یاشنده — جلوس ایتمیه راسی جانبنده
صاغنه صولنه باقمیه اصلا — کوزی ایچون مریضده اوله حتی
مریضک کندینه چوق بقمیه هم — نکاه ایتمیه دقتله دمادم

جدید اولمیه عائدک لباسی — هم اولمیه لباسک کیرو باسی
ترش رو کیرمیه خسته یه جانا — بشاشتله ملاقی اوله حتی
انک یانینده هر سوزی دمیه — نه سوزدن حظ ایدرسه انی دیه
ایده طول عمرله اکا بشارت — هم ایده اکا تبشیر سلامت
بو منوال اوزره تطییب ایلسه کر — خوش اولور خاطر مؤمن مقرر
مریضک چوق اوتورمیه یانینده — جلوسین ایک اخفا ایلیه انده
عیاده نک خیرلیسن دیدیکر — اخفیدر جلوسکا ای برادر
حدیث ابجره بیوردی فخر عالم — عیادتک تمامی اولکه هردم
قویه عائد اولان خسته اولانک — الینی جبهه سی وستینه انک
یاخود الن الی اوستینه قویه — صوره حالینی انک نیجه دیه
بیوردی هم تحیاتک تمامی — مصافحه ایله ایدک کلامی
مریضه امر ایده ب ایده رجائی — اکا ایتدیره کندیچون دعائی
دعاسی خسته نک زیرا دمادم — ملکلرک دعاسی کبیدر هم
مریض یانینده شر سوزی دمیه — خیردن غیری کیم سوز سویلمیه
انک یانینده وار زیرا ملکلر — کلام عائده تامین ایدرلر
دخی هم عائده بو اولدی سنت — شفا ایله دعا ایلیه البت
حدیثده وارد اولمشدر مقرر — بیورمشدر او سلطان کرم ور
که بوقدر دیدی بر مسلمکه هردم — عیاده ایلیه بر مؤمنی هم
اولا شاده یدی کز بونی دیه — بولور الا شفا بونی اوقویه

ولا یکثر النظر الیه ولا یجد
النظر الی وجهه ولا یدخل العائد
علیه فی ثیاب جدد ولا وسخة
ولا یعبس علی وجهه بل یلقاه
علی اللطف والبشاشة ولا
یحدثه الا بما یحبه ویتنفس له
فاجله ای یبشره بطول العمر
وسرعة الصحة والسلامة
فانه یطیب نفس المریض ویخفف
الجلوس عنده فان خیر العیادة
اخفها وفی الحدیث تمام
عیادة المریض ان یضع احدکم
یده علی جبهته او علی یده
فیسأله کیف هو وتمام
تحیاتکم بینکم المصافحة
ومن السنة ان تأمر المریض
ان یدعو لک فان دعائه
کدعاء الملئکة فلا یقولوا الا
خیرا عند المریض فان الملئکة
یؤمنون علی ما یقول العائد
والسنة ان یدعو له بالشفاء
ثم یقوم وفی الحدیث ما من مسلم
یعود مسلما فیقول سبع مرات
اسئل الله العظیم رب
العرش العظیم ان یشفیک

اسئل الله العظيم رب العرش العظيم ان يشفيك

مكر عمری تمامه ایرمش اوله … اجلی اول مریضك یتمش اوله
دخی عائد مریض اوزره تمامت … بدیکز هم بو نی ایده قرائت

اعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما یجد

ایده مسلمی سنتدر عیادت … اکا برخسته لك ایتسه اصابت
اوچ امراضه عیاده یوقدر انده … کوز اغرسی دیش اغرسی چبانده

ومن السنة

مریض اولانه سنتدر دمادم … آنین ایتمك مرضجا لنده هردم
مریض ایدر انکله صبر و آرام … آنین ایله مخفف اوله الام
مریض اولانه فراشه کیره هربار … صارة باشینی برشیله آنی یار
ایده انکله صبره استعانت … تشجع ایتمدن ایده وقایت
تأثر ایتمسه رنج و عنایه … تشدد ایتمش اولور اول بلاء
بلاء الله ایتمز کیمسه طاقت … اکا کیمسه مقاوم اولمز البت
مقاومته هرکیم طالب اولور … بلا البتده اکا غالب اولور
روایتدر مرض حالی مقرر … انین ایلردی کاهیجه پیامبر
انیندن رسولی با صفایه … سؤال اولندی شاه انبیایه
بیوردی کیم مرض اولدقده ممتد … وجع مؤمنده کر اولسه مشتد
خطایاسینه تا کیم مؤمنك هم … کفارت اولمغیچون اندر دمادم

ومن السنة

الاشفی الا ان یکون قد حضر اجله ویقرأ علیه سبعا اعوذ بالله بعزة الله وقدرته من شر ما اجد ومن شر ما احاذر ومن السنة ان یعود اخاه فیما اعتراه من المرض الا فی ثلثة امراض وهی ما قال صلی الله علیه وسلم صاحب الرمد وصاحب الضرس وصاحب الدمل ومن السنة ان یئن فی مرضه انینا یخفف عنه بعض ما به من الوجع ویعصب راسه وینام علی فراشه استعانة بذلك علی الصبر وتوقیا عن التشجع والتشدد للبلاء فان بلاء الله لا یطیقه احد ولا یقاومه الا غلب علیه وکان النبی صلی الله علیه وسلم ربما یئن فی مرضه فاذا قیل له فی ذلك قال ان المؤمن یشدد علیه وجعه لیکون کفارة لخطایاه ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر هم ای یار … که دائم ذکر موتی ایده اکثار
پیامبر دیدی کیم ایتمزسه فوتی … که بر کز کونده یعنی اکسه موتی
جناب حقدن اول کس قورقمش اولور … خدادن خوف ایدنـدن اولمش اولور
اوکیم هر کونده موتی بر کز انماز … بیوردی قورقم اول ایلردن اولماز
دخی چوق ذکر ایده هم موتی زیرا … انکله هدم اولورلذات دنیا
دخی تطهیر ایدر جانا ذنوبی … هم ایدر دنیادن فارغ قلوبی
دخی از نعمتی چوق کوسترر هم … قلیل ایلر جوع الامی دمادم
دخی محو ایلر اول هم جهانی … دخی توسیع ایدر ضیق اولانی
دخی هر کونده کیم ایده تدبر … یکرمی کره موتی ایتسه تذکر
حق احیا ایدر انك قلبنی ای جان … سکرات ینی موتك ایلر آسان

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر مقرر … رسول الله دیدیکی شی برادر
دیدی سزدن بریکز شاه امت … قچن بر ضر اکا ایتسه اصابت
تمنا ایتمسون موتی بیوردی … دیلرسه موتی دیسون بویله دیدی

اللهم احینی ما دامت الحیوة خیرا لی وتوفنی اذا کانت الوفاة خیرا لی اللهم بارك لی فی الموت وفیما بعد الموت

حدیث اخرده فخر عالم … بیوردی بنه سزدن بریکز هم
تمنی ایتمسون موتی اولا دم … دعا ایلمسون موتیله هر دم

ان یکثر ذکر الموت ففی الحدیث من ذکر الموت فی کل یوم مرة کان ممن یخشی الله بالغیب ومن لم یذکر خفنا ان لا یکون منهم وکثرة ذکر الموت یهدم اللذات وتمحص الذنوب وتزهد فی الدنیا وتقلل الکثیر من البلایا ویکثر القلیل من النعم وتزهیهم الدنیا ویوسع ما یضاق منها ومن ذکر الموت کل یوم عشرین مرة فاحیی الله قلبه وهون علیه الموت ومن السنة ما قال النبی لا یتمنین احدکم الموت من ضر اصابه فان کان لا بد فاعلا فلیقل اللهم احینی ما کانت الحیوة خیرا لی وتوفنی اذا کانت الوفاة خیرا لی اللهم بارك لی فی الموت وفیما بعد الموت وفی حدیث اخر لا یتمنین احدکم الموت ولا یدعو به الا ان یثق بعمل صالح

مكركيم اوله درست اعتقادی — عمل صالحينه اعتمادی
رسول الله ديدی بركسه ای يار — تمنا ايتمسون موتينی زنهار
اولور محسن اولانك بو اراده — كه حيا اولدقجه احسانی زياده
مسیء ايسه كله انصافه اوبه — حياتنده كه شايد ايده توبه
حديث اخرنده ديدی احمد — كه شاه انبيا يعنی محمد
لقاء موتی ايتمكز تمنی — شديددر ديدی هول موتی يعنی
سعادتندندر كيم عمر مؤمن — انی تطويل ايده رب مهيمن
دخی احسانه ايدوبا وله رغبت — نصيب ايليه هم اكا انابت

ومن السنة

مريضه سنت اولدر اوله راغب — اوله كلی معاصيدن او تائب
بری اولوب مرضدن بولسه صحت — احبدر كيم اكا غسل ايده البت
سفردن كلديكی دمده مسافر — كذلك غسله هم اوله مباشر
دخی انك بو اوله ظنی في البالك — كان ايدر استينافاً اعمالك
وخستہ يه كيم حاضر اوله موتی — بودر سنت يقين اولدقده فوتی
وحسن ظن ايده رب كريمه — صغينه اولدر الله رحيمه
رجاسی خوفه اوله يعنی غالب — اوله الحاصل اولدم خوفی سالب
بودر لايق كه اولدمده برادر — ايده لر انی رحمتله مبشر
درست اولدی يعنی خالده حسن ظنی — يونه لر بيتينه تا كه يعنی
صحيح اولان كشی لكن برادر — انك خوفی رجادن اوله اكثر

ومن

وقال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم لا يتمنين احدكم الموت اما محسنا فلعله ان يزداد احسانا واما مسيئا فلعله ان يستعتب وفي حديث اخر لا يتمنين احدكم لقاء الموت فان هول المطلع شديد وان من سعادة المرء ان يطول عمره وان يرزقه الله الانابة ومن السنة ان يتوب عن معاصيه كلها في مرضه واذا صح وبرئ يستحب له ان يغتسل وكذا اذا قدم من سفر ومن السنة لمن حضره الوفاة ما قال صلى الله عليه وسلم لا يموتن احدكم الا وهو يحسن الظن بالله فينبغي ان يبشر في ذلك المقام برحمة الله ويخوف ويحسن الظن به ليلقى ... ان كان صحيحا ... السلم ... ومن السنة ان يحسن الوصية عند الموت ولا يبيت في مرض

ومن السنة

بودخی يس مريضه اولدی سنت — كه عند الموت ايده كوچك وصيت
مرضدن كچدين دخی ايكی شب — وصيت ايليه خسته مرتب
وصايا ياسن ايدوب بر بر هم ای يار — انی حفظ ايليه كندنده هر بار
بودخی سنت اولمشدر تمامت — ثلثی مالن ايليه وصيت
بودر نيته نافع ای برادر — هم انی بويله امر ايتدی پيامبر
وصيت ايده ارضاء خصومن — دخی اصمار ايليه فديه صومن
قضاء دينی ايله دخی محكم — صلاتی فديه سن اوتمه هم
وصيت ايتميوب فوت اولان ای يار — كلامه اولماز اول ماذون هر بار
قالور برزخده ارواحيله اما — قيامته دك اولماز انده كويا
ايدوب موتی بری برين زيارت — تكلم ايلر انلر هپ تمامت
اولور ساكت وصيتسز اولنلر — تكلم ايلمز انلرله انلر
انك حقنده موتانك قلاونی — وصيتسز اولندر ديركلر انی
وصيت نامه يازدقده برادر — بووجه اوزره يازه انی سراسر

هذا ما اوصى به فلان بن فلان اوصى وهو يشهد ان لا اله الا الله وان محمداً عبده ورسوله وان الساعة آتية لا ريب فيها وان الله يبعث من في القبور واوصى من خلف بعده وان يتوبوا الى الله تعالى ويصلحوا ذات بينهم ويطيعوا الله ورسوله ان كانوا مؤمنين واوصى ما اوصى به ابرهيم

ليلتين الا ووصيته مكتوبة عنده والسنة ان يوصي بثلث ماله فان النبي صلى الله عليه وسلم امر بذلك ويوصي بارضاء خصومه وقضاء ديونه وفدية صلاته وصيامه وقيل ان من مات بغير وصية لم يؤذن له في الكلام بالبرزخ ويتزاور الاموات ويتحدثون وهو ساكت فيقولون انه مات بغير وصية وصورة الوصية ان يكتب هذا ما اوصى به فلان ويسمي باسمه وهو يشهد ان لا اله الا الله وان محمدا عبده ورسوله وان الساعة آتية لا ريب فيها وان الله يبعث من في القبور واوصى من خلف بعده ان يتوبوا الى الله ويصلحوا ذات بينهم ويطيعوا الله ورسوله ان كانوا مؤمنين واوصى بما اوصى به ابرهيم ويعقوب عليهما السلام يا بني ان الله اصطفى لكم الدين

خلیل الله علیه الصلوة والسلام یا بنیّ ان الله اصطفی لکم
الدین فلا تموتن الا وانتم مسلمون

پس اندن صکره ایلیوب وصیت ... یازه مقصودی نه ایسه تمامت

ومن السنة

اویانسه نوم غفلتدن کشی هم ... غنیمت بیله اولکس موتی اولدم
قچن بر مسلمه موت اولسه نازل ... غنیمت بیلمه ده اولمیه غافل
مقرر بیله لر موتی تمامت ... که هر مسلم ایچون اولدی کفارت
دخی اول تحفه سید مؤمنلرهم ... انکله واصل اولور حقه ادم
دخی وار ناس ایچنده ای برادر ... سور رجانی کبی موتی مقرر
کمال اشتیاقندن خدایه ... وصول ایچون جناب کبریایه
بیوردی نته کیم سلطان عالم ... شفیع امت وسید آدم
لقاء اللهی هر کیم سوسه دیدی ... اکا چوق لطف ایدر ربی بیوردی
کرینه کورنسه برکیمسه لقائی ... ابد کورمز او رحمت خدایی
محبینک صفاتیدر بو اوّل ... لقاء اللهی استرلر محصل
ایکنجیسی صفات خائفیندر ... که اذنابی چوغ اولان مسلمیندر
یاخود مذکور اولان آخر محقق ... او کفارک صفاتی اوله احق

ومن السنة

بودر سنت کیمه موت اوله حاضر ... اوله اولومده ذکر اللهی ذاکر
ذکردن اولمیوب بر آن خالی ... که غیره ایلمیه اشتغالی

فلا تموتن الا وانتم مسلمون
وا وصی ان حدث به الموت
ان من حاجته کتبا
ومن السنة
ان یغتنم الموت فی اول تیقظه
وتعرّیه لفعله صلی الله علیه وسلم
طوبی لمن مات فی النا ناه
ویغتنم الموت اذا نزل به لان
الموت کفارة لکل مسلم وتحفه
لکل مؤمن ومن الناس من
یحب الموت اشتیاقا الی الله
تعالی لما قال صلی الله علیه وسلم
من احب لقاء الله احب الله
لقائه ومن کره لقاء الله کره الله
لقائه فالاول صفة المحبین
والاخر صفة منبجا فی عقاب
الله علی ذنوبه او صفة الکفرة
ومن السنة
ان یکثر ذکر الله حین یحضر الموت
بلا ان یشتغل بغیره تعالی
فانه صلی الله علیه وسلم
سئل عن افضل الاعمال

رسول اللهه صوردیلر برادر ... عملنی فضلن دیدی پیغمبر
اودر افضلکه عند الموت لسانک ... یاش اوله ذکریا کله خدانک
ایدوب نفسنی صکره توبه اشغال ... ایده هم رحمت رحمانه اقبال
دخی قلبیله قویه چارونا چار ... قمو دنیا وما فیها دنای یار
هم اوله منقطع اهل وعیالدن ... فراغ ایده قمو مال ومنالدن
هم ایده فضل حقه اعتمادی ... دخی طولنه ربط اوله فؤادی
دخی صدقیله ایلیه دعائی ... هم اخلاصیله ایلیه رجائی
بنجه ایمانیله حفظ ایده مولی ... بو دنیاده اکوا الی حق تعالی
اوله دنیادن اوبله انقطاعی ... که ایمان نوری ایله انقلاعی
اودمده خاطرینه کلمیه هم ... که خیر وشری که ایتدی بیش وکرکم
برادر ذلک لاخطا رزیرا ... حجاب اولوب اولور اول شخصه حتی
که حسن ظننی اللهه دافع ... دخی صدق ورجادن فضلی مانع
صحابه نک اشد ابتهالی ... دعا ایدی بودمده جمله قالی
رسول الله اولوب بر شابه داخل ... یقین ایدی اوله موتا کا واصل
خطاب ایلدوب پیغمبر اکا صوردی ... نه کیفیتله در نفسک بیوردی
دیدی حقدن اومارین لطف واحسان ... عذابندن اولورین هم هراسان
بیوردی مؤمنک قلبنده مطلق ... ایکی شی کیم ذکر ایتدم محقق
اولوم وقتنده جمع اولمزلر الا ... اکا احسان ایدوب الله تعالی
دیلکنی ویرر اول رب ذی المن ... امین ایلر انی قورقولرندن

ثم توطین نفسه للموت والله
الی ربه فیقطع بقلبه عن الدنیا
وما فیها وتنقطع همته
ویتبرا عن حوله وقوته ویعتمد
علی فضل ربه وطوله وعصمته
ویدعو الله بصدق قلبه
واخلاص سره ان یحفظ
علیه عند انقطاعه من الدنیا
ما انعم الله علیه عند اتصاله
بها وذلک نور الایمان
والتوحید ولا یخطر بباله
ما عمل به من خیر وشر فان
ذلک یحجبه ویدفعه عن
حسن الظن بربه وصدق
الرجاء بفضله فان اشد ما کان
من ابتهال الصحابة وتضرعهم
فی ذلک الموطن
وقد دخل النبی صلی الله علیه وسلم علی شاب وهو یکید
الموت فقال النبی صلی الله
علیه وسلم کیف تجدک قال
ارجو الله واخاف ذنوبی فقال
النبی صلی الله علیه وسلم ما
اجتمعا فی قلب مؤمن
فی ذلک الموطن الا
اعطاه الله
ما یرجو

ومن السنة

دخى سنتدن اولمشدر محقق — كه عند المحتضر يس اوقومق
دخى حاضر اوله صالح كشيلر — كه تلقين ايده لر تهليلى انلر
كه زيرا حضرت صديقه ديدى — پس از موت رسول الله بيوردى
كرينه كورمم اولوم شدتن اصلا — كه كوردم شدت موتى زيرا
محققدر كه اول الله ذى المن — خطايا سببى نزع ايلر قولدن
كيمينه بر مرض ويرر مقرر — كيمينك رزقنى بطؤ اوزره ايلر
جكر دنياده كيمى خوف وخشيت — كورر كيمى اولوم وقتنده شدت
كناهن عفو ايدر بونلرله مولى — كرمى ذى المنن در حق تعالى
اولكندن صكره ميته برادر — انك درت يانينه توشى ويره كور
انجكون ايليه كربون جانا — ملكلر حاضر اولور انده زيرا

ومن السنة

صلاح اوزره اولان ميتدن البت — رجا خير اولنمق اولدى سنت
دخى سوء عمل اوزره اولان هم — كه خوف اولنمق اندن لابد الزم
كورنجك انده بر كوكجك علامت — فرحناك اوله كورنلر تمامت
اچلمق دخى انك منخرينى — كه انفك ايكى دلكلرى يعنى
نزع حالنده يعنى محتضرده — برى برى كورلسه زنده ارده
علامت خير در بونلر اى جانا — كورنلر اوله اندن شاد وخندان
دخى مغموم اوله كورسه تمامت — علايم عذابدن بر علامت

وامنه ما يخاف ومن السنة قراءة سورة يس عند المحتضر وحضور الصالحين واهل الخير ولا يكن شان الموت على احد فان عائشة رضي الله عنها تقول لا اكره شدة الموت بعد موت النبي صلى الله عليه وسلم فان الله ينزع عن العبد خطاياه بسقم في بدنه وابطاء في رزقه وخوف في دنياه وتشديد الموت عليه فانه يستحضره ما حول الميت فانه تستر ان الملائكة ومن السنة على خير من مات على خير يرجو له الخير ومن مات على سوء عمله يخاف عليه ولا باس عليه سوء عمله ولا باس من الامر الخير والترجي بما يرى من رشح الجبين وسيجوم وهو رشح الجبين وانتشار المنخرين وانتشار باعلى الدم عند النزع وينفتح وهو مهموم داللون العذاب وغطيط كغطيط المتخنق وهو تخيره

انلك بكزى قرارمق كبى اى يار — بوغازى خرلمق كبى اولور زار
كوزك بيغلمق اغزينه دخى هم — علايم عذابدن اولدى اولدم
دخى توبه سز اولن مفسد البت — اكا مكروه اولور موت فجائت
ديدى موت فجا ايچون پيامبر — اولور مؤمنلره رحمتدر مقرر
منافقلره حسرتدر بيوردى — عذابدر كافرا اولنلر ديدى
كوره كورميه طاعونى برادر — انى مؤمنلره زيرا پيامبر
حديثنده ديدى اول فخر عالم — كه طاعون حقنه اول فخر آدم
كه امتيچون اول اولدى شهادت — هم اولدى انلر ايچون دخى رحمت
دخى ديدى رسول رب بيچون — عذاب اولدى ولى كفاره طاعون
اكر بر يرده طاعون اولسه اى يار — او يردن چيقميه زنهار زنهار
دخى بر يرده كر اولسه طاعون — او يره وارميه اولميه مفتون
دخى ساكن ايكن بر يرده جانا — او يرده اولسه كر طاعون پيدا
اكا صبر اتسه ايدوب احتسابى — كه يعنى حقدن اوميسه ثوابى
اولادم ايديكيچون اكا صبرى — ويريلور بر شهيدك مثل اجرى

ومن السنة

ياننده اوتوره نه اولدى سنت — ايده ميته تلقين شهادت
سورونيا وسنته الميه اقدام — دى ديوا يتميه الحاح وابرام
جوع اولور كه انى زيرا اولنلر — اشتمرسه ده قولنى ديرلر انلر
ديلن تحريكه كر اولورسه عاجز — انى ديمك اوكوز قلبله جائز

وتزيد اشد قيت فانه متعوذا بالله ويكره المخالط موت الفجاءة فان النبي صلى الله عليه وسلم قال موت الفجاءة رحمة للمؤمنين وحسرة للمنافقين وعذاب للكافرين ولا يكره الطاعون لاحد من المؤمنين ورجز على الكفار ولا يخرج من ارض فيها الطاعون ولا يقدم على ارض فيها الطاعون ومن صبر بارض يحق بها الطاعون صابرا محتسبا كان له مثل اجر شهيد ومن السنة ان يلقن الميت شهادة ان لا اله الا الله ويكون من غير الحاح وابرام فانه ربما [illegible] وان لم يسمع قوله او ينطق بقلبه ويعجز عن تحريك لسانه او يومى بنحو من جوارحه

جوارحدن یاخود بریله جانا — بری بریله یعنی ایشسه ایما
کفایت ایدر عند الله او مقدار — جمیع اسراره واقف اولدی ای یار

ومن السنة

دخی سنتدر استرجاع ایده هم — دیسه کرکا فوت اولدی بر آدم
کذلك ایتدی استرجاع مقرر — قمو اصحاب واتباع پیامبر
دخی مدح ایلدی اول رب عزت — اوقومی که ایتدی استرجاعی عادت
نه کیم مؤمنه ایلرسه اصابت — که عادت ایده استرجاعی البت
محقق در بو کیم دیردی پیامبر — بریکزك قیرلسه تصمه سی کر
اوکیمسه ایسون استرجاع بیوردی — مصابیدندر زیرا او دیدی
که برشب اول رسول باصفانك — چراغی سوندی ناگاه مصطفانك
او دم ایتدی استرجاع پیامبر — چراغی سوندوکی ایچون او سرور
دیلدی یا رسول رب حکمت — مصیبتدنمیدر آیا بو حالت
نعم بیوردی او سلطان ذیشان — جواب باصوابنده او سلطان
دخی هر شیکه مؤمنه تمامت — اذا ویره اولور اکا مصیبت

ومن السنة

ولدله کر مصاب اولسه بر آدم — بودر سنت توضی ایده اولدم
قیله نافلة اول ایکی رکعت — اوقویوب بونی حمد ایلیه البت

اللهم فعلنا ما امرتنا فانجز لنا ما وعدتنا ای استعنا بالصبر
والصلوة فانجز لنا ما وعدتنا من الرحمة والمغفرة

وذلك يكفيه عند الله فانه يعلم السر واخفى ومن السنة ان يسترجع الانسان حين سعى اليه اخوه او غيره فيقول انا لله وانا اليه راجعون فقد كانت الصحابة يفعلونه وقد مدح الله فقال ذلك الاسترجاع هذا دابهم وكذلك المؤمن سنة في جميع ما يصيبه فان النبي صلى الله عليه وسلم كان اذا انقطع شسع احدكم فليسترجع فانها من جملة المصائب وطفى سراج النبي صلى الله عليه وسلم فاسترجع فقيل يا رسول الله ازمصيبة هي قال نعم فكل شي يؤذي المؤمن فهو مصيبة له والسنة انه توضأ لمن اصيب بولده ويحمد الله ويصلي ركعتين ثم يقول اللهم فعلنا ما امرتنا فانجز لنا ما وعدتنا اي استعنا بالصبر والصلوة

ومن السنة

اکا کیم بالغ اولور موت انسان — پس استرجاع ایدوب اوقیه اول آن

اللهم ارفع درجته فی المهدیین واکتبه فی العلیین واخلفه علی عقبه
فی الغابرین اللهم لا تحرمنا اجره ولا تضلنا بعده

ومن السنة

کیمه کیم اولسه کرمشتد مصیبت — که لابد اول مصابه اولدی سنت
رسولك رحلتن ایده تذکر — انکله ایلیه ذاتم تصبر
بو امتدن اولان کیمسه زیرا — انك کبی مصیبت اولماز اصلا

ومن السنة

دخی سنتدر اولدی میتك بیله — ایده لر بونی او تمکن تعجیل
یوم کرایکی کوزلرین انك هم — چکه سن بغلیه لر دخی محکم
وجودین جمله انك ستر ایده لر — انك حقنده مذکوری کوره لر
ایده تجهیز و تکفیننده سرعت — که میت حقنه بیوردی حضرت
اولورسه وقت قیلوله ده آدم — قبرده ایدیرك قیلوله یی هم
اکر بعد الزوال اولسه بیوردی — اخی کیجه لدك قبرنده دیدی

ومن السنة

دخی سنتدر اولمشدر بو هر بار — کفن میت اوله کوکجك ای یار
ثیابك اطیبندن اوله البت — بیاضندن اوله هم دخی غایت
ثیاب فاخره دن بچمیه لر — صقنوب حد شرعی کچمیه لر

ومن السنة ان يقول حين بلغه موت انسان انا لله وانا اليه راجعون اللهم ارفع درجته في المهديين واكتبه في العليين واخلفه في عقبه في الغابرين اللهم لا تحرمنا اجره ولا تضلنا بعده والسنة لمن اشتد به وجع المصيبة ان يتعزى بمصيبة سيد الخليقة فان احدا من امته لن يصاب بمثله والسنة ان يتعجل تغطية وجه الميت حين ينشق عينه ويغمض عينيه ويشد لحياه ويسرع في تجهيزه وتكفينه فان النبي صلى الله عليه وسلم يقول اذا مات الميت غدوة فلا يقيلن الا في قبره واذا مات عشية فلا يبيتن الا في قبره ومن السنة ان يحسن كفن الميت فيتخذ من اطيب الثياب واشدها بياضا ولا يتخذها من الثياب

وصیت ایلدی صدیق اکبر — که اولدرا اولا یار پیغمبر

دیدی ییقانمش ایکی ثوبندن — کفن ایدەلر اکا کیدیکندن

پس اندن صکرە بنه هم او سلطان — تراب ومهل ایچوندر دیدی او سلطان

جدیدە صاغ اولان کشیدر مطلق — دیدی میتدن احوجدر محقق

اولولردن نیجه لر کوردی احسن — ثیابیله اولمغی کندین مکفن

ولجا اول ثوبیله کیم ای برادر — صلوة ایدردی انک ایله اکثر

کفن تجمیری اولدی مستحب هم — بخور ایدەلر اکا بیش وکر کم

دخی غسلندە انک سنت اولان — حدیثدە وارد اولان شیدر ای جان

انی غسل ایدە اهلیندن قریبی — کوزل غسل ایسه کرمیتی دایی

اکر بیلمزسه اول غسلی تمامت — بویه اهل ورع اهل امانت

ومن السنة

دخی لحد ایدەلر قبرینی ای یار — ولی شق ایتمیه اندن منع وار

دیدی لحد بزیچوندر پیامبر — بیوردی غیریچوندن شق مقرر

دخی اوسع واعمق ایدە قبری — نصفقادم بونیجه قبله حفری

قبر حفر ایتسه کزدیر فخر عالم — انی اوساع واعماق ایدیکز هم

دخی دفن ایلمکز انی دیدی — یارامز کیمسه یاننده بیوردی

ایده اهل خیر یاننده حفری — جوار صالحینده دوزه قبری

چکر میت بیا ما زدن اذایی — نتەکیم جار سوءدن حی جفایی

ومن السنة

الفاخرة فان سیسلب سلبا سریعا ولقد اوصی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه ان یکفن فی ثوبین غسیلین کانا علیه وقال انهما للمهل والتراب وقال ان الحی احوج الی الجدید من المیت واستحب بعض الکبراء ان یکفن فی ثیاب کان یصلی فیها والسنة تجمیر الکفن ویستحب فی غسله ما جاء فی الحدیث ان یغسل المیت ادناهم اهله الیه ان علم شرائط الغسل والا فاهل الامانة ان لم یعلم والورع ومن السنة ان یلحد للمیت ولا یشق ففی الحدیث اللحد لنا والشق لغیرنا ویحفر عمیقا واسعا لقوله صلی الله علیه وسلم احفروا واوسعوا واعمقوا ثم ان یدفن فی جوار اهل الخیر فان المیت یتأذی بجار السوء

بودخی ای برادر اولدی سنت — مصابی تعزیت لازمدر البت

حدیث ایچرە مصرحدر ثوابی — بریسی تعزیت ایتسه مصابی

مقرردر معزیه ویریلور — مصابک مثل اجری حاصل اولور

بودر تعزیتک معناسی ای یار — مصابک قلب محزونینی هربار

کوچک موعظیله ایدە تسکین — ایدە اجرین اکا اعلام وتلقین

مصابه هم اوله یدله مصافح — بودر اولان سکون قلبه صالح

بودر سنت اولان مصابه ای یار — ایده لاحولی تکرار واکثار

مصابی اوننلره زیرا دمادم — بونکله امر ایدر فخر عالم

بودر صورت تعزیت برادر — معاذه یازدیغی سید پیامبر

بسم الله الرحمن الرحیم عن محمد رسول الله الی معاذ بن جبل سلام علیک اما بعد فان اموالنا واولادنا واهالینا من مواهب الله تعالی الهنیئة ومن عواریه المستودعة تمتع بها الی ایام معدودة ثم یقبضها الی اجل معلوم فحقه فی ذلک الشکر اذا اعطی والصبر اذا ابتلی وقد کان ابنک من مواهب الله تعالی الهنیئة وعواریه المستودعة قد متعک به فی سرور وغبطة ثم قبضه الی اجر وحسنة فلا تجزع فیحبط جزعک اجرک فانه لو کشف عن ثواب مصیبتک لصغرت علیک مصیبتک فتنجز موعود الله تعالی بالصبر والسلام

رسول باصفا ایدکده رحلت — که سوی آخرته شاه امت

کما یتأذی الحی منه ومن السنة تعزیة المصاب وانه من حقوق الاسلام وفی الحدیث من عزی مصابا فله مثل اجره والتعزیة تسکین قلب المصاب بالموعظة الحسنة واعلام بجزیل الثواب ویصافح المعزی المعزی فان ذلک سکون لقلبه والسنة للمصاب ان یستکثر لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم وصورة التعزیة المرضیة المسنونة ما عزی به النبی صلی الله علیه وسلم معاذا عن ابنه فکتب بسم الله الرحمن الرحیم من محمد رسول الله الی معاذ بن جبل سلام علیک اما بعد فان اموالنا واولادنا واهالینا من مواهب الله الهنیئة ومن عواریه المستودعة تمتع بها الی ایام معدودة ثم یقبضها الی اجل معلوم فحقه فی ذلک الشکر اذا اعطی والصبر اذا ابتلی وقد کان ابنک من مواهب الله الهنیئة وعواریه المستودعة قد متعک به فی سرور وغبطة

كه بر قائل دیر ایدی بو آدای … قمو اصحاب اشتدی او الصدای

ان فی الله تعالی عزاءً وخلفاً من كل هالك ودركاً من كل فائت
فبالله تقوا فارجوا فان المصاب من حرم الثواب

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر صقنمق … رسوم جاهلیتدن قاچنمق
كه یعنی آلمیه شق جیبی … دخی خدینه هم اتمیه ضربی
دخی حلق آلمیه یعنی باشی … مصیبت وقتی اولمیه تراشی
حدیثده ضرب علی الفخذی بوردی … كه احباط ایدر اول اجرینی دیدی
خبرده كلدی تحقیقا نیاحت … اودر اعمال قوم جاهلیت
كه نوحه اولان مقامه حاضر اولمالر … دخی نایحه نك صوتن استماعدن
كه زیرا نوحه ایدن استیدن هم … اولورلر لعنة الله دمادم
ایدوب میت فضائلندن ایثار … كه ذكر ایلمه كن برشیء زنهار
كه سن بویله میسن دیو ملكلر … قبرده میتی تحریك ایدرلر
باس یوقدر بكا ایلرسه جانا … كه یعنی میتك اوستنه حتی
انك فكر ایلیوب یعنی سؤالن … بنجوله جقدر قبرده حالن
اكا مرحمة ایلرسه حزنی … باس یوقدر بكا ایلرسه یعنی
رسول الله بكا ایلدی زیرا … كه یعنی اوغلی ابرهیمه حتی
بكا ایدوب دخی دیردی پیامبر … كوكل محزون اولوب كوز كرچه اغلر
اوسوزی دیمزكه اولخطاسی … كه حقك اولمیه انده رضاسی

ومن السنة

هم اهل قبله دن كیم اولسه البت … ایده ایمان خیر ایله شهادت
شهادتن قبول ایدوب ومولی … بغشلر صوچلرینی حق تعالی
حقك كوكده شهود یدر ملكلر … زمینده مؤمنین اولدی مقرر

ومن السنة

بو دخی اولدی سنتدن تمامت … بیله لر غسل میتی غنیمت
جسد كیم اوله بی روح ای برادر … انك معالجه سنده مقرر
تیقظ اوزره اولان تشخص هر بار … بلیغه موعظه وار انده بسیار
رسول الله حدیثده بویله دیدی … اوكیم غسل ایلیه میت بوردی
خنوط ایدوب كفنلسه دخی هم … نمازین قیلسه قبره قوسه اولدم
هم انك ایتمسه عیبینی افشا … اوغاسل حقنه بیوردی حتی
كناهندن بری اولور اول آدم … انادن طوغدیغی كون كبی اولدم

ومن السنة

شهید اولانده سنت بودر ای یار … انك میتی غسل اولمیه زنهار
ولكن دفن اولنور اول تمامت … كلومیله دماسیله البت
ثیابیله دخی كیم قتل اولندی … شهید اولدقده اكنده بولندی
ولیكن فرو حشوی كیم بولنور … اومقوله ثیابی نزع اولنور
كه قتلاء احدده ای برادر … بومنوال اوزره امر ایتدی پیامبر

ومن السنة

نمازین قیلمق ایچون اوله ساعی / جنازه خلقنه ایده اتباعی

حقوقندندر اسلامك بو ای یار / هم عقبای مذکردر بو ای یار

انی خلفنده یوروبه دمادم / یوروبمیه جنازه دن مقدم

حدیثده واردر اولمشدر کای جان / خبر ویردی بزه اولشاه ذی شان

پسنده کیده نك فضلنی دیدی / اوکنده یوروینی اوزره بیوردی

فروضك فضلی کبیدر مقرر / صلاة نافله اوزره پیامبر

ومن السنة

جنازه یی طوته درت جانبندن / پس انی ترك ایده دیلرسه اندن

حدیثده طوتسه تابوتی بیوردی / کتورسه درت قولیندن انی دیدی

اینانوب بونده ایتسه احتسابی / بونکچون اوسه عقباده ثوابی

کبیره سندن اکسلدر انی حق / که قرق درلو کناهنی محقق

قیام ایده جنازه کورسه جانا / اگر کافرده اولورسه اوحتی

حدیثده ذو فزعدر موتی دیدی / جنازه کورسه کز قوموا بیوردی

بو ایچی ایدك اولدم قرائت / برادر بویله فرمان ایدی حضرت

هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق الله ورسوله
اللهم زدنا ایمانا وتسلیما

جنازه نك پسنده ایده تکبیر / که سرا تسبیح وتهلیل وتکبیر

کلام دنیادن دیمیه برشی / کیدرکن کولمیه میتله درپی

اودم کولمك تکلم ایتمك البت / ایدنلرك ویرر قلبنه قسوت

سيد الخليقة فوقلي احد وغيرهم ومن السنة اتباع الجنائز للصلوة عليه وهو من حقوق الاسلام وانما مذكوره للاخرة ويتبع ولا يتقدم عنها ففي الحديث فضل الماشي خلف الجنائز على الماشي امامها كفضل الصلوة المكتوبة على التطوع ومن السنة ان ياخذ بجوانبه الاربع ان شاء من حمل فوقه ثم يدعها ان شاء ... الاربع ايمانا بالله واحتسابا حط الله عنه ... ومن السنة ... الجنائز وان كان ... بقول صلى الله عليه وسلم ان للموت فزعا فاذا رأيتم الجنائز فقوموا وقولوا هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق الله ورسوله اللهم زدنا ايمانا وتسليما ... التسبيح والتهليل خلف الجنازة ولا يتكلم بشيء من كلام الدنيا ولا يضحك فان ذلك يقسي القلب

جنازه ایله کیدرکن دخی دیه / بو توحیدی اودم سرا اوقیه

الله اکبر الله اکبر اشهد ان الله تبارك وتعالى یحیی ویمیت وهو حی لا یموت سبحان من تعزز بالقدرة والبقاء وقهر العباد بالموت والفناء

دخی رفع ایتمیه صوتنی ای یار / پس میتده بر تسبیله زنهار

که زیرا کیم بو حالت ای برادر / همان عینیله یوم حشره بکزر

وقد قال الله تعالى وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع الا همسا

جنازه هم کوزندن اولمیه دور / اول اوله دفن اولنجه اکا منظور

جنازه تذکره اولدی هم عظه / ایده عاقل انکله اتعاظه

سلفده نیجه لر ناسك اولوسی / اولوردی میته حاضر قموسی

حزین اولورلر ایدی نیجه ایام / مثا هذا ایدی یوزلرنده الام

ومن السنة

جنازه کتورن اخوانه سنت / ایده کرکوتورزکن انی سرعت

رسول الله بیوردی هپ ایلك / جنازه یی کتورك سرعتیله ایلك

اگر صالح ایسه میت بیوردی / تیز ایصال ایلك انی خیره دیدی

اگر طالح ایسه شردر او شردن / سریعا قورتیلوب سز اول حذردن

باشی اوجنده میتك هم ای یار / اوقنه مستحب فاتحه هر بار

پس اندن صکره میتك دخی هم / ایاغینك اوجنده یعنی اولدم

ويقول الله اكبر الله اكبر اشهد ان الله يحيي ويميت وهو حي لا يموت سبحان من تعزز بالقدرة والبقاء وقهر العباد بالموت والفناء ولا يرفع صوته بشيء خلفها فانه يشبه بيوم المحشر وقد قال الله تعالى وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع الا همسا ويجعل الجنازة نصب عينيه فانها عظة وعبرة وتذكرة وكان ذكرى الناس يتشهدون الجنائز فيظلون محزونين اياما يعرف ذلك الحزن فيهم ومن السنة الاسراع بالجنازة ففي الحديث اسرعوا بالجنازة فان يك صالحا فخير تقدمونها اليه وان تك سوى ذلك فشر تضعونه عن رقابكم ويستحب قراءة فاتحة الكتاب عند راس الميت وقراءة خاتمة البقرة عند رجليه ويكره ان يستقبل ...

بقره نك اوقنه ابتداسی | وآدنجه مفلحونه انتهاسی
دخی کافر جنازه سنه قرشو | کره هدز وآرمیه یوزینه طوغرو
حدیثده دیدیکیم وارد اول سلطان | که کافر میتی ایچون او شیطان
طوتار آلنده اول شیطان دیدی | که انشددن شهابی وار دیوردی

ومن السنة

جنازه نك نمازنده تمامت | بودر اولالان برادر زانده سنت
فلاح وخیر ایله قیلوب رجائی | که خالص میته ایده دعائی
اکر میت مکلف ایسه ای جان | شفاعت ایلیه حق ایده غفران
دعائیله تبرك ایده جانا | اکر صالح کشیء اولورسه حتی
خلوص وهم تبرك هم شفاعت | بو اوچله ایلیه تودیعه نیت
دخی میت نمازینی قیلنلر | احبندر فرقه بالغ اوله انلر
حدیثده وارد اولمشدر که ایجاز | بیورمشدر سعادتله او سلطان
دیدی یوقدر که بر مسلم اوله کر | قیام ایده بجنازه سنه قوقار
کوره کر جمله امرینی مرتب | مبرا اوله شرکدن جمله سی هب
قیلار اول شفیع انلاری الله | قبول ایدر شفاعتلرین اول کاه

ومن السنة

بودر سنت رجوع ایتمیه جانا | دفندن فارغ اولمایجه حتی
حدیثده کلدیکیم بیوردی | جنازه نك نمازین قیلسه دیدی
اکا قیراط واحد حاصل اولور | نمازین قیلدیغیچون اجری بولور

جنازة الكافر ويوجهه ففي الحديث ان بين يديه شيطانا بيده شهاب من النار ومن السنة اخلاص الدعاء له على الميت بالفلاح والخير وشفع له ان كان ذا هفوات وتبرك به فان كان صالحا وينوي في ذلك ان كانا ... في الحديث ... البقاء ... ما يجاز به ... سبحانه ان يكون عدد المصلين اربعين رجلا ففي الحديث ما من مسلم يموت فيقوم على جنازته اربعون رجلا لا يشركون بالله شيئا الا شفعهم الله فيه والسنة ان لا يرجع حتى يفرغ من دفنه ففي الحديث من صلى على جنازة فله قيراط ومن تبعها حتى يقضي دفنها له قيراطان

اوکیم کتسه جنازه نك یانجه | انی جق قبره قویوب دفن ایدنجه
رجوع ایتسیدی دفندن مقدم | انی اهلیلك اذنیله ایده هم
رسول الله بونکله ایتدی فرمان | بنه بونله دیدی اول شاه ذیشان
جنازه یی وضعدن صکره جانا | دخی دفن ایلمدین انی حتی
قعود ایتمکدر آلزم شیخ وشابه | مخالفت ایچون اهل کتابه
بودر میتی دفن ایتمکده سنت | توجه ایده قبله یه تمامت
دخی واضع اولان میتی دیه | قویارکن قبرینه بونی اوقیه
بسم الله وعلی ملة رسول الله | اللهم هذا عبدك وابن

عبدك وابن امتك نزل بك وانت خیر منزول به وخلف الدنیا وراء ظهره اللهم اجعل ما قدم علیه خیرا له مما خلفه وراء ظهره الحقه بنبیك محمد صلی الله علیه وسلم اللهم ایاك استودعه یا رب العالمین فاجره وباعده من النار ومن شر الشیطان ومن شر ما خلقت اللهم افتح السماء لروحه وثبت عند المسئلة منطقه وجاف الارض عن جنبیه

دخی طپراق آتان قبر اوزره بر | دیه بسم الله اول ای برادر
ایکنجیده دیه الملك لله | دیه اوجنجی القدرة لله
دخی دردنجی مره ده تمامت | دیه العزة لله البت
بشنجی مره سنده اولوناکاه | دیه العفو والغفران لله

اصبعه هما مثل احد فانه رجع بعد الصلوة وقبل الدفن فليرجع باذن اهله فقد امر بذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم ومن السنة ان يقعد بعد وضع الجنازة على القبر مخالفا لاهل الكتاب فانهم ... والسنة في دفن الميت ان يوجه نحو القبلة ويقول واضعه بسم الله وعلى ملة رسول الله اللهم هذا عبدك وابن عبدك وابن امتك نزل بك وانت خير منزول به وخلف الدنيا وراء ظهره اللهم اجعل ما قدم اليه خيرا له مما خلفه وراء ظهره والحقه بنبيك محمد صلى الله عليه وسلم ويقول ايضا اللهم استودعه يا رب العالمين فاجره وباعده من النار ومن شر الشيطان ومن شر ما خلقت اللهم افتح ابواب السماء لروحه وثبت عند المسئلة منطقه

دخی الرحمة لله دیه ‏ ‏ یدیجیده بو آیتی اوقیه

كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام
منها خلقناكم وفيها نعيدكم ومنها نخرجكم تارة اخرى

دخی هم مستحبا ولذی بو آیت ‏ ‏ مقابر اوزره اولنه تلاوت

زعم الذين كفروا ان لن يبعثوا قل بلى وربي لتبعثن ثم لتنبؤن
بما عملتم وذلك على الله يسير

اشهد ان الله تبارك وتعالى يحيي ويميت اعوذ بالله من شر
ما بعد الموت

دینلدیکم مقابرده بو آیت ‏ ‏ اولنسه بو دعا ایله تلاوت
عدد نجه ندکلو وارسه موتی ‏ ‏ حسنه یازار آکا حق تعالی
دخی هم بو دعا غایت احبدر ‏ ‏ مقابرده اوقونمق مستحبدر

الحمد لله الذي لا يبقى كل شيء الا وجهه ولا يدوم الا ملكه
واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له الها واحدا
احدا صمدا فردا وترا لم يتخذ صاحبة ولا ولدا لم يلد
ولم يولد ولم يكن له كفوا احد جزى الله محمدا النبي
عليه الصلوة والسلام عنا ما هو اهله

دخی هذا الدعا ایله تمامت ‏ ‏ بو یدی سوره اولنه تلاوت
کذلك مستحبدر ای برادر ‏ ‏ اوقونسه دخی مرضی اوزره الذر

سورة الفاتحة ‏ ‏ والمعوذتان ‏ ‏ وسورة الاخلاص

وجافا الارض عن جنبيه وكان يقال عند اخذ المسحاة لحثي التراب في القبر في اول مرة بسم الله وفي الثاني الملك لله وفي الثالثة القدرة لله وفي الرابعة العزة لله وفي الخامسة العفو والغفران لله وفي السادسة الرحمة لله ثم يقرأ قوله تعالى كل من عليها فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام ثم منها خلقناكم وفيها نعيدكم ومنها نخرجكم تارة اخرى ويستحب ان يقرأ على مقابر اهل الكتاب زعم الذين كفروا ان لن يبعثوا قل بلى وربي لتبعثن ثم لتنبؤن بما عملتم وذلك على الله يسير ثم يقول اشهد ان الله يحيي ويميت اعوذ بالله من شر ما بعد الموت قال وهب ابن منبه من قال هذا في مقابر المسلمين كتب الله له بعدد كل ميت في الارض حسنة وقد ذكر في صدر الكتاب نقلا عن روضة الرياضين قال وهب بن منبه من قرأ على قبر بسم الله وعلى ملة رسول الله رفع الله العذاب عن صاحب القبر اربعين سنة

وسورة النصر ‏ ‏ وسورة الكافرون ‏ ‏ وسورة القدر

اللهم اني اسئلك باسمك العظيم واسئلك باسمك الذي
قامت به السموات والارض واسئلك باسمك الذي ترزق
به العباد واسئلك باسمك الذي تحيي به الموتى واسئلك
باسمك الذي اذا سئلت به اعطيت واذا دعيت به اجبت رب
جبرائيل وميكائيل واسرافيل وعزرائيل بديع السموات والارض
ذا الجلال والاكرام اللهم صل على محمد واغفر لنا وله وارحمنا
واياه برحمتك يا ارحم الراحمين

دخی کجه دن اول لیل اولت ‏ ‏ تصدق ایده میتدن محصل
ولیسی هر نه قادر اولورسه ‏ ‏ تصدق ایلیه هر نه بولورسه
تصدق ایتمکه بولمزسه بر شی ‏ ‏ ایکی رکعت نمازی قیله درجی
دخی هم فاتحه سوره سن آلت ‏ ‏ ایکیسنده بیله ایده قرائت
اوقویه آیة الکرسی بر آدد ‏ ‏ بر رکز ایکی رکعته مقرر
دخی اون کز تکاثر دن اوقیه ‏ ‏ نمازی ختم ایدیجك بویله دیه

اللهم صليت هذه الصلاة وانت تعلم ما اردت انا بها
اللهم ابعث ثوابها الى قبر فلان ابن فلان

ویره آخرجز یلی حق تمامت ‏ ‏ حسنه و درجه و شفاعت
تصدق مستحبدر ایده اقدام ‏ ‏ که فوت اولدیغی کوندن یدی ایام
طعام طبخ ایلمك دخی احبدر ‏ ‏ که اهل میت ایچون مستحبدر

ويستحب ان يقرأ هذا الدعاء في القبر الحمد لله الذي لا يبقى كل شيء الا وجهه ولا يدوم الا ملكه واشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له الها واحدا احدا صمدا فردا وترا لم يتخذ صاحبة ولا ولدا لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد جزى الله محمدا النبي عنا ما هو اهله ويستحب عند دفن الميت قراءة هذه السور السبع وهذا الدعاء وكذا يستحب عند الرجعة فالسور هي الفاتحة والمعوذتان وسورة الاخلاص وسورة النصر وسورة الكافرون وسورة القدر واما الدعاء اللهم اني اسئلك باسمك العظيم واسئلك باسمك الذي هو قوام الدين واسئلك باسمك الذي يرزق به العباد واسئلك باسمك الذي قامت به السموات والارض واسئلك باسمك الذي تحيي به الموتى وتميت به الحي

شهید اولدوغی کون حمزه مقرر
بیوردی کندی اهلنه پیامبر

ایدیکز اهل حمزه ایچون مهیا
طعام طبخ ایلکز انلاره حتی

شهادت امری ایتدی اهلن اشغال
طعام بیشدیرک بیوردی فی الحال

دیدیلر یا رسول الله بزی سن
طعام طبخ ایتمه‌دن نهی ایلدیکز

جوابنده بیوردی فخر عالم
ریا و سمعه ایچوندی نهی هم

دکلدر میته نافع و محبوب
قومایه قبری اوزره لوح مکتوب

رضاسیله اولورسه میتک کر
اولور بلکه معذب ای برادر

حیاتنده نه کیم اولسه راضی
فضائلی کلمق اکا مرضی

فضائلیله اولدقجه مخاطب
نیجه اولور ایسه انده معذب

قبوری ایتمه تخصیص و تطیین
کراهتن علما ایتدی تبیین

دخی قبر اوزره مسجد یاپمه‌لر
صلوة اولنما غیچون ایتمه‌کر

دخی ایتمه خیمه قبه جانا
که قبره کولکه اولسون دیو حتی

کراهت وار قومسنده برادر
عملدر میته کولکه مقرر

باس یوقدر مقابره تمامت
بیلنسون دیو قومسه بر علامت

دخی اسلام ایچنده اولدی سنت
قبور مسلمینی اولمق زیارت

دیدی زیرا رسول رب ذی المن
زیارتدن سزی نهی ایلدم بن

بیلک اکاه اولک شیمدی تمامت
قبوری ایلکز وارب زیارت

دخی بیوردی پیغمبر که جانا
تکلم ایلمکز فحشی قطعا

پیامبر اقرباسی مؤمنیندن
دخی غیرلینی مسلمیندن

دخی

روایت اولنور کیم بو مقرر
زیارت ایلدی جمله پیامبر

زیارتده بودر سنت دخی هم
توضی ایلیه زائر مقدم

اول ابدستیله قیله ایکی رکعت
اوله فاتحه هر رکعتده قرائت

بر ذکر آیة الکرسی اوچ اخلاص
اوله هم نیت قلبنده اخلاص

ثوابنی قیله میته اعطا
وقار ایله مقابره واره تا

مقابره واروب اولدقده واصل
پس اندن صکره اوله بونی قائل

علیکم السلام یا اهل الدیار من المسلمین والمؤمنین رحم الله تعالی المتقدمین منکم والمتأخرین منا انتم لنا سلف ونحن لکم تبع وانا ان شاء الله بکم لاحقون

ویره ارقاسنی قبلیه طوغرو
اوتوره میتک وجهنه قارشو

ایده سورۀ یسنی تلاوت
یا بر قاچ ایت ایلیه قرائت

پس اندن صکره تسبیح ایده اولدم
دعا ایلیه میت روحیچون هم

حدیثده وارد اولمشدر مقرر
که یوق بر قول بیوردی هم پیامبر

ایده بر میتک قبرین زیارت
بیلیش ایدی او دنیاده تمامت

سلام ویروب اکا ذکر ایده نامن
بیلور الا اورد آلور سلامن

حدیث آخرنده ای برادر
مقابر اوزره وارسه بر کمسه کر

هم اندن ایتسه اخلاصی تلاوت
انی اون بر کز ایلسه قرائت

بغشلسه ثوابنی اولادم
قمو ارواحنه امواتک اولدم

اول امواتک صاغشی کلو مو
اجر ویرر اکا الله تعالی

دخی یس اوقومق مستحبدر — مقابرده وسننه بیلکیل اجدر
بیله سن ای برادر بو قرائت — حدیثک اولدی مشهوریله مثبت

ومن السنة

دخی سنتدن اولمشدر ای یار — قبوره بصمامق نعلینله هر بار
دخی نعلین ایله بصمقدر البت — رسول الله دیدی وار در کراهت
مقابر اوزره زائره آدبدر — یالین ایاق یوریمک مستحبدر
دعا ایلیه موتایه دمادم — هر استغفار ایده انلره هر دم
کوروب بر کمسه‌یی جانا پیامبر — مقابر اوزره نعلین ایله کزر
اکا خلع ایله امر ایتدی او سلطان — بو منوال اوزره اولدی اکا فرمان
دخی سنت بودر ذکر اولنسه موتی — اگر مذکور اولان مسلمسه فرضا
انی خیر ایله یاد ایده برادر — که زیرا بویله امر ایتدی پیامبر
بنه بیوردی اولسه اکر کنهکار — که سب ایتمک دیدی اموات زنهار
قمو ایتدکلرینی بولدی انلر — هب اعمالک جزاسن کوردی انلر
حدیث اخرده هم بیوردی — صفتک سوکه کزا اموات دیدی
متاذی اولور احیاسی زیرا — قمو اولادی هم احبابی حق

مناجات قاضی الحاجات

جناب حقه حمد اولسون هزاران — که بولدی بو کتابک نظمی پایان
بو عبد مذنبه ایدوب عنایت — که نظمی بولدی لطفکله نهایت

والمؤمنین منکم والمستقدمین رحم الله منا ومنکم والمستأخرین منا انتم لنا سلف ونحن لکم تبع وانا ان شاء الله بکم لاحقون نسئل الله لنا ولکم العافیة ثم یقعد عند القبر بحیال وجهه ویقرأ سورة یس او ما تیسر له ثم یسبح ویدعو للمیت ویرجع وفی الحدیث ما من عبد یمر بقبر رجل کان یعرفه فی الدنیا فیسلم علیه الا عرفه ورد علیه السلام وفی حدیث آخر من مر علی المقابر فقرأ قل هو الله احد عشر مرات ثم وهب اجره للاموات اعطی اجره بعدد ذلک الاموات وینبغی قراءة سورة یس علی المقابر ثبت ذلک بالحدیث المشهور ومن السنة ان لا یطأ القبور بنعلیه فانه صلی الله علیه وسلم کان یکره ذلک ویستحب ان یمشی علی المقابر حافیا ویدعو الله له ویستغفر لهم ورای رسول الله صلی الله علیه وسلم رجلا یمشی علی القبور فی نعلیه فامر بخلعهما ومن السنة ان لا یذکر میتا من المسلمین الا بخیر فانه صلی الله علیه وسلم امر بذلک وقال النبی صلی الله علیه وسلم فانهم قد افضوا الی ما قدموا

بو اثاری بکا ایتدی مقدر — دخی اتمامنی قیلدی میسر
ویروب اندیشمه فیض ثنانی — که سهل ایتدی بکا هر مشکلاتی
رفیق اولمسه توفیقی محقق — بو نظمه دل اولوردیمدی موفق
رحیما عاجزم زارم زبونم — کنهکارم اسیر نفس دونم
خطا یوللرینه کتدم الهی — که حد و حصری یوق ایتدم کناهی
یوزم قاره نه دستم صوچم چوق — الهی سکا لایق بر عمل یوق
قمو عصیانه وجهم توبه یا رب — نهان و آشکاره ایسه هب
موفق قیل دل زاری صلاحه — ایرشدر فضل الله فوز و فلاحه
بنی راه هدایتدن ایرمه — طریق مستقیمندن ایرمه
تمام اولدقده عمرم نازنینم — اولوب صوک دمده یا رب معینم
بو زاری مکر شیطاندن امین ایت — بنی مسرور ایدوب انی حزین ایت
دم واپسده اولوب بکا ناجی — نصیب ایله درست ایمانی منجی
وارایجق قبره یا رب ایله احسان — سؤاله قیل جوابم سهل و آسان
ایدوب اولدقده ایمانی جلیسم — هم ایله نور ایمانی انیسم
دخی اولدقده هر روز قیامت — اولیجق انس و جنه یعنی بعثت
نهانی ایتدیکم اشکار خدایا — اوکون کیم اولسه کرک اشکار
بنی اولکونده تفضیح ایتمه یا رب — هر اهل محشر ایچنده معاقب
قورلدقده دخی هم جسر و میزان — صراط اوزره عبورم ایله آسان
کران ایت انده میزان جرمم — بنم فاش ایلمه اولکون قصورم

وقال النبی صلی الله علیه وسلم لا تسبوا الاموات فانهم قد افضوا بها الاحیاء

تمت الشریعة

کتابم و بریمیمدن الهی … بیاض ایت عفو ایله روی سیاهی
خصومم فضلک ایله ایله رضا … بنی انلر یاننده ایتمه رسوا
اساتیذیمه یارب رحمت ایله … مقامن هر برینک جنت ایله

هم احسان ایله بختی یه خدایا
اکا دار نعیمی ایله ماوی

انا سن اتا سن ای رب ذی المن … نعیم و خلدی قیل انلره مسکن
دخی هر کیم اوقورسه بو کتابی … دخی یازان بو نظم مستطابی
خطاسنی بولوب اصلاح ایدنهم … دعاء خیر ایدن ناظمه هردم
طوتوب کوشش بو پاکیزه ادایه … دیر ایسه هر کیم امین بو دعایه
قموسنی الهی ایله مسرور … قلوب دنیا و عقباسنی معمور
مقام ایت انلره دار نعیمی … حرام ایت جمله یه نار جحیمی
تمام اولدی کلام بولدی نهایت … کرک کیم تصلیه ایله بوله غایت

همارہ روضهٔ خیر الانامه
صلوة اولسون الی یوم القیمه

تاریخ نظم کتاب

بولیجق بختیا منظومه انجام … مراد او زره میسر اولدی ختمک
بو نظمه بدا ایدوب توفیق حقله … دیدیلر (ختمکی) تاریخ نظمک
١٠٧٠

تاریخ دیگر

بیلمک استرسن دلا کر نظمنک تاریخنی … اولدی بیک یتمش حسابات با نقطه تاریخی
١٠٧٠

تاریخ دیگر

کو کتاب شرعه نک معناسنی … کیم دیگر تفسیر ایله تصریح ایده
اوقیوب بو نظم شیرین کامینی … هم انک اتمامنه تلمیح ایده

هم لسانم رطب اوله دیرسه دلا
باغنی تاریخ اولور تسبیح ایده
١٠٧٠

تاریخ لطابعه

اولوب جدم بنم برخیره سابق
کتوردی شرعه نظم مطابق

اودم بیك یتمش اولمش ایدی تاریخ
کتابنده مقید بوتواریخ

ولی بوآنه دك نشر اولمدی چوق
بولنوراز ولیکن کثرتی یوق

بوعاجزایلیوب بودمده غیرت
دیلدم طبع ایدم تابوله کثرت

رسولك سنتی میدانه کلسون
عوام وخاص بونکله نفعی بولسون

دخی جدم چون ایدی بذل همت
هبا اولمیه اولچکدیکی زحمت

اومارم لطفایده اول اولوسبحان
ایدربوعاجزه عفویله احسان

چوقیلدم طبعنه سعی ایله دقت
معارف مجلسی بخش ایتدی رخصت

دخی طبعی بره خاص اولمغه بیل
نظامنامهٔ مخصوص اولدی کافل

بودمده طبعی چون تکمیل قلندی
ایا غفار ایله تاریخ بیلندی

١٢٩٣

معارف نظارت جلیله سی معرفتیله دیزه لی حاجی
اسمعیل افندی طرفندن وزیرخاننده مصطفی افندینك
مطبعه سنده بیك ایکیوز طقسان اوچ سنه سنده
طبع اولنمشدر

فهرست

٥	فصل في التحريض على اتباع السنة	٧٠٦	فصل في سنن العيدين
٨	فصل في ما ثبت بالسنة	٨٠	فصل في سنن الاستسقاء والدعاء
٣٠	فصل في النية في الاعمال كلها	٨٣	في الخسوف والكسوف
٣١	فصل في فضل العلم وسنة التعليم والتعلم	٨٤	فصل في سنن الذكر
٣٦	فصل في فضائل القرآن	٨٤	فصل في الصلوة على سيد الخليقة
٣٨	فصل في سنن القراءة	٨٥	فصل في سنن الاستغفار
٤٩	فصل وما يستحب رعايته في قراءة القرآن	٨٥	فصل في سنن الدعاء
٥١	فصل في آداب كتابة المصحف	٩٠	فصل في سنن الزكاة والصدقة
٥٤	فصل في تفضيل سنن الطهارة	٩٣	فصل ويغتنم انواع الصدقة
٦٠	فصل في سنن الغسل والتيمم	٩٦	فصل واما سنن السؤال
٦١	فصل في تفضيل سنن الصلوة	٩٧	فصل في فضائل الصيام وسنته
٦٢	فصل في سنن الاذان	٩٨	فصل في الحج
٦٤	فصل في فضيلة المساجد	١٠٨	فصل في سنن يوم عاشوراء
٦٥	فصل في سنن الخروج الى المسجد	١٠٩	فصل في سنن الاضحية
٦٧	فصل في فضيلة الصلوة مع الجماعة	١١١	فصل في طلب الحلال
٦٩	فصل في آداب المصلي	١١٩	فصل في سنن الاكل والشرب
٧٠	فصل في آداب الصلوة	١٣٢	فصل في فضائل الاطعمة
٧٤	فصل في فضيلة النوافل	١٤٠	فصل في سنن الشرب

١٤٢ فصل في سنن اللباس واحبّه
١٥٤ فصل في سنن المسكن والبناء
١٥٦ فصل في سنن المشي وادابه
١٦١ فصل في سنن الكلام وادابه
١٧٨ فصل في سنن النوم وآدابه
١٩٥ فصل في سنن السفر وآدابه
١٩٦ فصل في اداب الصحبة والمعاشرة
٢٠٥ فصل في سنن الموالات والمواخاة
٢١٢ فصل في سنن المجالسة
٢١٧ فصل في طلب الحوائج
٢٢١ فصل في ضيافة الاخوان
٢٢٩ فصل في حقوق الجار على الجار
٢٣٢ فصل في سنن النكاح وفضائله
٢٦١ فصل في سنن شتى
٢٦٣ فصل في حقوق الوالدين
٢٦٨ فصل في حقوق ذوي الارحام
٢٧٠ فصل في حقوق المماليك والخدم
٢٧٤ فصل في حقوق سائر الخلائق
٢٧٢ فصل في حقوق البهائم والطيور
٢٨١ فصل في سنن الامر بالمعروف
٢٨٤ والنهي عن المنكر
.... فصل في حقوق القضاء
٢٩٥ فصل في سنن الجهاد وادابه
٣٠٦ فصل في سنن المؤمن المبتلى
٣٢٠ فصل في سنن العيادة

م

SÜLEYMANİYE G. KÜTÜPHANESİ
Kısmı: Hacı Mahmud Ef.
Yeni kayıt No.
Eski kayıt No. 1685
Tasnif No. 2973